This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 06738608 0

Christiern Pedersens

Danske Skrifter.

Femte Bind

udgivet

af

C. J. Brandt.

NEW YORK PUBLIC LIBRARY

Kejser Karl Magnus.

Kong Olger Danske.

Danske Kroniker (efter Haandskrifter).

Kjøbenhavn.

J. Gyldendalske Boghandling.

Trykt hos J. D. Qvist & Comp.

1856.

NIW

Sagas, Icelandic and
Old Norse

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

Kejser

Karl Magnus Krønike,

paany udgivet

af

Christiern Pedersen,

PUBLIC LIBRARY

og her aftrykt efter hans første Udgave,

Malmø 1534.

ASTOR LIBRARY NEW-YORK.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. H. Quist & Comp.

1855.

Keyser
Karlls Magnus Krønicke

huorledis han stride mandelige
faar den hellige Christelige tro
met de tolff Jeffninge
som vaar Roland Oliuer/
Turpin Erckebiscop/
Olger dansk
oc andre flere som her effter følger

Dansken er oc meget forbedred
oc rettere en hvn vor førre
i de gamle bøger

* Sat i Malmø *

M D XXXiiii

Keyser Karlls Krønicke

I Franckerige vaar en konge som hed Pipping Aii
hans hustru hed Berta de hagde en søn hed
Karl oc to døtther den elste hed Gillem och
den yngste Beliset Der karl vor xxxii aar 5
gammel da bleff hans fader Pipping død En
del aff Pippings raad wilde forraade Karl Gudz Engil kom
oc warede hannem ath Karl samlede sine wenner sammen oc
kerde sin sorg for dem De raadde hannem at fly hwort han
kunne saa lenge det komme i bedre maade Siden for karl i 10
ith landskaff kallis Ardena Der fant han en Riddere hed
Drepia han wor karls gode wen Karl spurde hannem om
gode raad han swarede lad hente dine søstre hid oc bliffuer her
hoff mig ieg er din mand och deris oc wil were eder huld oc
tro som ieg vor eder fader Karl hagde ingen at sende thi 15
for Dreppia selff effter dem En nath som Karl laa och soff
sagde Gudz Engil til hannem Karl stat op och gack ath stiele
Karl vndrede hwad det betyde Engelin sagde Send bud effter
en tiwff som heder Alegast han skal fare met dig der met
skalt dw offuer winde dine vwenner och rædde dit liff och 20
bliffue en mectig kong som din fader wor for dig Da Karl
wagnede sende han bud effter Alegast han kom til Karl da
sted karl op mod hannem oc sagde wær welkommen stalbroder
wilt dw wære mig tro Alegast sagde hannem sin tro tieniste
Om morgenen der effter for Karl och Alegast aff sted Karl 25
sagde til hannem Dw skalt kalle mig Magnus och icke Karl
En nat komme de for ith slot som hed Tunger Det
hagde en Greffue som hed Reinfred han wor den ypperste
aff de forrædere som Karl vilde forraade De stige aff deris

hæste lønlige Alegast sagde til Karl bliff her hoff hestene ieg
A ii* wil forsøge om || ieg kan stiele Greffuens hest / Alegast gick
ind paa slottet oc kom i greffuens herbere Da han fant at
Engelen wor hoff hannem Da gick han til Karl igen oc tog
5 hannem op met sig oc ledde hannem i Greffuens herbere til
Greffuens seng oc sagde stat her nw / quær til ieg kommer
igen / Greffuens stold wor hart ved herberget / Alegast greff
effter hesten han begynde at gnegge saa at Greffuen wognede
Greffuen spurde sin stolsuen ath huad hesten skade / Stolsuenden
10 gick til hesten / Da laa Alegast langs at en bielke ret offuer
hesten Saa ath stolsuenden saa hannem icke / hesten gneggede
fast igen Greffuen stod selff op oc lod tende liwff oc gick til
hesten Da han ingen fant och ey kunde se huad hesten skadde /
da lagde han sig igen och sagde til sin hustrw En ting vill
15 ieg sige dig oc det skalt dw befinde / kong Pipping er død / han
haffuer en søn effter sig / som heder Karl / han er sterk oc
gerig och wille gerne tage alle lande vnder sig / oc lade wige
sig til kong nw om Jwle dag / och krone sig / Vi ære rii stalbrodre
de rigeste som ere i kongs Pippings rige / wi haffue besuoret
20 off til sammen ath wi wille affliffue hannem Jule aften
naar han er paa sith raad / och saa mange i haus raad ere /
Siden ville wi sammen sancke alle wore wenner saa skal ieg
worde konge her i Tunger / Hans hustru suarede / [h]wi wilt du
det gøre / Dw wist selff ath dine foreldre haffue været hans
25 forælders vnderdane / Thi bør dig at være hans tro tienere
Gør dw icke saa da bliffuer det din forderff oc dine efter-
komris hwn sagde igen huo er dine wenner som ville det gøre
met dig at forraade deris rette herre oc kong / Greffuen sagde
den første er min broder Elfred / den anden er Aurelas aff
30 Hamborg / Den tredye er Finbard aff Trir / Fierde er Figbard
A iii aff || Salsborg / Femte er vnge Isenbard met disse fem skulle
wi tage off Tyskland och Lombardien / Siette er Tackemar aff
wensu / Siwende er Tammer hans broder / Ottende er Gram
aff Rodenborg met disse iii skulle wi tage off Danmark oc
35 Frisland / Niende er Rotzer aff Orliens borg / Tiende er Folquart
aff Vitawen / Ellefte er Rotser aff Irkom Tolfte er Valent Briton

met disse iiii skulle wi tage oss Petau Normandi/ Britanien/
Engelant oc Lewsborg/ Den eldste min broder han skal være
hertug/ Jeg skal være konge och Keysere i Rom/ Hans hwstrw
swarede/ huor ville i det aff sted komme vden skade Greffuen
sagde/ Naar wi komme i hans mag da skal huer vore hassue 5
en kniff i sit erme och sla alle til lige paa hannem/ Hwn suarede/
Det er stort vnder i vore alle hans faders mend tilforn/ Och
han gierde eder til herre oc megtige mend oc i ville saa ille
lønne hans barn Det er stor skade ath Karl skal icke vide denne
falsthed Greffuen vredis oc slo hende met sin nesse saa ath 10
hennis næse oc mwnd blodde hwn lutede sig offuer senge
stocken oc blodde/ Karl sanckede blodet op i sin handske/ Siden
sossnede hwn oc Greffuen Alegast steg ned aff bielcken och gick
til greffuens seng och stal bort Greffuens swerd oc gick saa
ind til hesten oc Karl met hannem Alegast tog sadelen oc 15
ville legge paa hesten Hesten lod halssue værre en før/ da
tog Karl sadelen oc betzeleth oc lagde det paa hesten/ Hesten
stod spag som ith lam Saa steg han op och red sin vey Siden
de wore borte da vognede Greffuen Om natten som Karl
laa kom Engelen til hannem oc sagde Rid hen til din moder 20
oc søster Karl sagde til Alegast wi ville hiem/ Alegast gick
till Greffuens hest oc ville ride hannem/ hesten gneggede som A iii*
han før gierde Alegast drog sit suerd och ville stinge hesten
igennem/ det ville Karl icke stede/ Siden steg Karl paa
Greffuens hest oc Alegast paa Karls hest/ oc rede saa baade 25
hiem til Karls moder oc werde vel vntfangne

Drotningen sagde til Alegast hwi kaller dw hannem
magnus Alegast sagde/ det gør ieg for deris skyld som
hannem ville forraade Oc sagde henne alt huor der om wor
Siden sande drotningen bud till Tiuelsborg ath Erkebispen 30
skulle komme til henne/ han gierde och saa Da Erkibispen saa
ath Karl wor igen kommen bleff han glad/ Drotningen sagde
til hannem I skulle ferme min søn oc han skal hede Karl
Magnus Erkebispen fermede hannem som hwn bad Siden
screff Drotningen breff offuer alle land der hennis wenner 35

wore oc bød dem komme til sig/ Først Drepia och flere gode herre komme strax til hende vden Greffuen oc herrene aff Tyskland komme icke Dronningen sagde hannem huorledis de andre ville forraade Karl Ottun Greffue suarede huor kan det wære ath de skulle swige hannem hans fader gierde dem alle til megtige mend/ eller huorledis skal man beuise dem denne sag offuer Karl Magnus suarede ieg haffuer blodet i min handske som hwn blødde der Greffuen slo henne/ och ieg skal hans hest/ det er ith vidne der til Drepia suarede der skal ingen nød være men wi vede aff deris swig/ de skulle ingen mact faa Drepia sagde/ Huad dag ville i lade eder krone Karl Magnus suarede/ nw om Pingz dag Alegast sagde sender bud offuer alle eder land til koninge/ Greffuer/ Riddere oc Suene/ oc til alle de i best tro ath de til eder komme met den aller meste magt de kunde til de dage i skulle
A iv kronis paa Erkibispen red til Pawen ath || han skulle komme til den høytid oc alle Rommere met hannem Alegast for til Britannia oc Engeland/ Flanderen och Tyskland

MEn sendebudene vare borte forsamlede Karl Magnus tomermend och muremestere/ och lod gøre sine sloth och steder fastere en de forre ware/ Han lod gøre i Egrinsborg der han skulle kronis xiii store saler Pawen oc Rommere oc alle andre herre komme effter hans scriffuelse Der kom oc Greffue Reinfre oc Elrid hans broder oc alt deris selskaff

✿ Pawen oc Rommere komme met iiii twsende mend Karl Magnus lod dem faa xii sale och selff hagde han den xiii Pingiss afften hagde Karl Magnus for sig alle sine gode mend oc tackede dem for deris ydmyghed oc lydelse Oc sagde huad nød hannem dreff til ath mode saa mange gode mend oc huorledis Greffue Reinfred oc hans broder ville forraade hannem Siden skickede han to til aff sine gode mend til huer en aff de forredere/ oc befal ath tage vare paa alle deris tienere

PIngtz dag aarle om morgenen lod Karl Magnus gøre en sterck fred saa ath huo der i med gierde fattig eller rig

da skulle der ingen bod gaa fore vden liffuet Da wigede
Pawen hannem till kong och kronde hannem En kong som
hed Dreya aff Petrasborg slo hannem til riddere oc forde
hannem i sin brønne Oc giorde hannem met sit suerd och
hengde en blaa skiold paa hans halff oc bant en hielm paa 5
hans hoffuit och sette hannem paa en god hest/ da vndrede
hwer mand paa ath saa liden en mand som Pipping wor
skulle eye saa mandeligen søn och starckeligen woren Dreya
sagde till kongen || Aw est dw riddere Gud vocte dig vel i A iv°
all nod Siden slo han hundrede riddere Pawen giorde vel- 10
signelsen offuer dem alle Der de sade webnede paa deris heste
da sagde de til kongen holt vel christen low Drotningen slo
Aafflun til riddere/ saa offrede kong[en] vl nobele Jomfrw Maria
til ere Pawen suor for sit hoffuit oc om den helligaand ath
han skulde holde christen low saa lenge han leffde Dreya sad 15
for hans føder oc hertugen aff Kolne Pawen sang selff messen
Kotzel Erkebispen lass Euangelium Bernardus Erkebispen aff
Aemis/ oc Erkebispen aff Aeynsborg bare blwff i messen/
Siden gick Pawen paa predike stolen oc vl hans ypperste
klercke met hannem/ Pawen sagde Jeg beder eder alle i Gudz 20
naffn ath i ere kongen alle hørige oc lydige/ Thi ath han er
eders rette keysere oc herre/ Siden giorde han velsignelse
offuer dem alle oc affløsde dem aff alle synder som de giort
haffde til den tid Da messen war wde tog Pawen i keyserens
hand oc sette hannem i sin stol/ Erkebispen aff Kolne tog 25
kronen aff hans hoffuit De settis siden til bortz och ode/ Der
keyseren wor met/ Fulde Pawen hannem i seng och skildes
saa vid hannem Da ware de til skickede i keyserens mag lenlige
som skulle ware paa de forredre Der folket laa mest och
soffue om natten brøde de forredre sig ind i keyserens 30
herberge Som de ware ind komne bleffue de strax grebne oc
fagne oc ledde for keyseren Da fantz en kniff i hwer deris
erme/ keyseren sagde hwad sag haffue i til mig De wiste
hannem inted ath sware/ keyseren tog den handske som blodit
war vdi oc spurde greffue Aeinfred ath om han kende det 35
blod Greffuen swarede vnderlige sporge i mig/ keyseren sagde

en haffuer du vnderligere giort med mig/ keyseren lod hannem
vnderstaa huor han sick bledit Oc huor han bleff des wiff
3 ath de wilde hannem || forraade Greffuen oc de andre kunde
icke forsware dem Thi worde de lagt i tornet oc alle deris
5 met følgere den nath/ om morgenen lod Pawen siwnge messe

KEyseren talede til mennigheden och tackede dem for deris
lydelse oc ydmyghed oc skiffte land oc len blant dem/
somme gaff han guld oc sølff och sporde dem til raad hwad
han skulde gøre aff de forredere En greffue aff Flanderen
10 swarede hannem/ herre lader dømme dem som l[o]wen vdwiser/
Siden bleffue de dømde till galgen/ dog lod Keyseren dem
alle halsshugge for Keinfredz hwstrues bøn skyld Keyseren
drog handzsten aff sin hand oc sick Alegast oc sagde Jeg
giffuer dig Twngers borg oc Greffuedømet/ och Keinfredz
15 hwstrw oc alt hans gotz oc penninge/ Alegast falt paa kne oc
tog wid hansten oc køste keyserens hand oc tackede hannem
ydmygelige Kotzer Erkebiscop gaff han petrusborg oc Kasslun
honsborg oc salenborg Keyseren gaff en hertug som hed
Kembal aff Frisland det Rige som Tackemar oc Tammer
20 hans broder hagde oc fire greffuedøme oc Flanderen/ Pawen
sick Keyseren en sin legat till capelan Der til en klerck som
hed Turpin hannem antworde Keyseren sit indsegel/ oc rii
klercke met hannem oc tho capelane Siden skildes Pawen oc
Keyseren at/ Keyseren holt daglige siw hundrede riddere
25 som holle saa starkelige Keyserens fred at ingen torde
bryde hannem

DEr Verner aff Pitania spurde ath Keyseren war kronet
oc hyllet offuer alt landet/ oc de forredere wore alle rette/
da starckede han sith slot med spisning oc werge oc vilde staa mod
3* Keyseren En || Riddere hed Keymer sereff Verner til oc bad
hannem ingen modstand gøre Keyseren Verner bleff wred oc
sagde at Keyseren waar wrangeligen til Keysere tagen/ thi at
han wor en tiwff Jeg vil kampe med hannem der om Keyseren
sick det at vide/ oc spurde sine gode men til raadz Da swarede

en riddere som Kembal hed/ Herre vnde mig ath kempe for dig Keyseren gaff hannem loff der til En aff Keyserens mend talede lønlige til Verner oc bad hannem worde Keyserens man Verner swarede huo mig det offte raader den skal ieg stinge baade øgene vd paa 5

KEmbal strifftede sig oc berettede sig Siden webnede han sig Verner giorde sammeleth och red til Kembal oc sagde/ wilt du forliges med mig paa Keyserens wegne Kembal swarede dw haffuer ille giord ath dw kallede Keyseren en tiuff An er ieg kommen oc vil det aff werge Siden rede de 10 till sammen Kembals spiwd gick gennem Verners laar och stod fast i sadelen Saa høg han paa hans hielm/ men han vor saa fast at det bet inted paa Da falt Verner aff hesten Kembal spranck aff sin hest oc stack hannem vnder sit harnist ath swerdet stod i hans hierte De tøge hans hest 15 oc harnist oc førde til Keyseren/ Keyseren tackede Gud for sin naade Om morgenen want Keyseren ith aff de slot som Verner otte som hed Leon oc gaff det en ridder hed Athin/ oc siden vant han alle de slot oc land som Verner hagde førre

SIden spurde Keyseren ath hans moder wor død/ oc lod 20 føre henne til Arlesborg oc lade henne hoff Pipping sin fader Der effter for Kembal hiem til frisland oc hans hwstrw Beliset med hannem Da kom en Hertug til Keyseren som hed Bowe hin || steg løse oc hans søn med hannem som ꝑ ii Gerard hed oc hundrede vnge mend med dem oc bade sla 25 dem alle til riddere/ Keyseren giorde oc saa Gerard bleff hoff Keyseren Hertugen skulde fare hiem och døde paa wegen/ der keyseren spurde ath Hertugen wor død da gaff han Gerard hans søn Vienna slot oc giorde hannem til hertug oc gaff hannem ith greffue døme oc Verners dotter som slagen bleff/ 30 Da gaff och Keyseren turpin sin kansseler Erkebiscopdømit aff Keynsborg med Pawens raad oc wilge Siden for Keyseren hiem til Ernisborg der wor hans søster Gilem hoff hannem/

han wor saa ker at henne/ ath han laa hoss henne aff dieffuelsens indskydelsse oc afflede ith barn med hende

Siden scrifftede han sig for en abbet som hed Egidius och sagde hannem alle sine synder wden den ene synd Siden gick abbeden och holt messe Som han stod i messen da kom gabriel engel oc kastede en scrifft paa alteret hwilken scrifft so lydde/ wid at Keyseren haffuer dult den synd at han hagde afflet ith barn med sin søster/ Bed hannem giffue hende Hertug Milon aff Ausborg til hustru Inden vii maanede føder hwn en søn/ och sig Keyseren at det er hans søn oc skal hede Roland/ bed hannem vochde det barn wel/ han skal offte haffue det behoff/ effter messen gick abbeden til Keyseren oc lass scrifften for hannem Keyseren falt paa kne och bekende sin synd oc forloffde at gøre det mere i sine dage/ oc tog afflosen och giffte sin Søster met Hertug Milon/ vii maanede effter ath de wore sammen komne da fødde hwn barned oc wort døpt oc kalledis Roland

✿ Der han wor vii aar gammel bleff han førd til Keyseren Da sagde Keyseren til hannem kender du mig/ ia sagde Roland dw est Keyseren min moder broder/ da lo Keyserin
B ii der at || han befoel Nauilon och Gerard aff Vienna barnet Siden for Keyserin till Orliensborg/ Der kom hertug Milon hans mow oc Gelim hans søster til hannem oc bleffue glade at de funde Roland der fore dem/ de hagde icke flere børn Milon tog Roland i fawen och køste hannem Keyseren sick hannem xl wnge swene at lege med hannem och han fulde sin moder hiem.

✿ Gerard aff vienna wende sig mod Keyseren oc war paa hans werste hwor han kunde/ Keyseren screff effter hannem at han skulle komme til Orliensborg Gerard swarede min fader want det slot aff cristne mend och min slect hagde det mere en xxx aar Thi wil ieg hannem ingen tieniste gore/ oc wil ieg icke til hannem komme Da keyseren spurde det da drog han til Vienna med vii tusende folck och bestollede slottet Oc satte starck fred i sin heer/ oc swor wid sit hwide skeg/ at hwilken der giorde emod/ det skulle kaaste hans liff Hertug

Millon sende Roland til Keyseren oc de xl vnge swene met hannem oc da wor Roland xii aar gammel/ da Roland kom nær slottet mette hannem en ridder aff slottet/ Roland spurde hwo han wor/ han swarede ieg heder/ Bernard hertug Gerardus frende 5

✿ Roland sagde wil icke din herre forlige sig med Keyseren Bernard swarede/ kom dw for thi hid ath dw skalt forlige dem Roland sagde ieg kom hid at røffue huad ieg kan Siden hogge de hestene med sporene oc stunge paa huer anden/ at deris glauen ginge sønder Roland drog sit sword 10 och hog i hans hielm saa at Bernard falt aff hesten Bernard bad Roland stende sig for liff oc sund/ och sagde at han wilde were hannem huld oc tro Roland forde hannem met sig oc red til Nauilons Paulun oc lagde sit harnisk aff Roland sagde for || Nauilon ath han hagde fangit en riddere Nauilon ✠ iii swarede det staar i dag mellem slottet och oss Och Keyseren haffuer foreth wed sith hwide steg/ ath hwilken det bryder det skal gelde hans liff Thi haffuer dw wuislige giort Jeg vil gaa til keyseren oc bede for dig Roland swarede gor huor dig løster 20

✿ Nauilon gick til keyseren oc sagde/ herre ved mig bøn Roland din frende haffuer brydet din fred thi ath han haffuer grebet en aff Gerardz mend/ keyseren gaff hannem til den første sag/ Siden gick Roland for keyseren och hans stalbrødre och Bernard met hannem Da sagde keyseren til 25 Roland Bernard skal være din mand/ Thi ath han er den første mand dw grebst i dine dage/ Roland lod graffue en stolpe i iorden oc henge derpaa stercke skiolde Der stack han selff till oc flere vnge mend met hannem oc forsogte deris starckhed hertug Gerardus hagde en søster søn som hed Oliner 30 der han saa legen sagde han til Gerard/ Dette gore de oss till spot oc spe

✿ Da red Oliner wd met twsende riddere oc hog ned stolpen/ Der Roland sick det ath wide/ kom han strar wd met twsende mend och begynde der ith slag/ Oliner stack en riddere 35 aff som hed Lambrecht Da Roland det saa hog han til en

riddere som forde deris bannere offuen i hielmen och ned i
næsen ath han fal ned dod aff hesten/ Da keyseren det spurde
da bød han all sin heer wapnes Saa flydde Gerard atter til
slottet igen/ Roland miste xix mend och Gera[r]d ri Der
5 Gerard kom paa slottet/ sende han Oliuer och Lambrecht til
keyseren oc lod bede keyseren om naade/ oc ville gerne være
hans mand/ De komme for keyseren oc sagde deris erinde/
B iii keyseren suarede Gerard er vor herris forredere/ Da || bleff
Oliuer wred och sagde Jeg binder mig i en kamp met hnilken
10 riddere dig løster/ oc vil ieg det affuerge ath han er icke
Gudz forredere

✿ Der Roland det hørde da bleff han saa wred ath alle
hans aarer bewede som ith espe løff och sagde/ han er wist
Gudz forredere Oliuer suarede dw och ieg ville det forsøge
15 Oliuer red til slottet igen och Ranilon met hannem Oliuer
sagde Gerard huor han hagde budet kamp for hannem met
keyserens søster søn En greffue wor hoff Gerard som hed
Lambrecht han sagde/ legger denne kamp aff/ her kan inted
gaat worde aff Thi mister dw din søster søn/ det tocker dig
20 ille være/ Mister och Keyseren sin/ da worder han aldrig din
wen Gerard sagde til Lambrecht rid til Keyseren och bed
hannem offuer giffue den kamp/ Oliuer skal giffue Roland sin
søster oc de skulle være wenner oc skalbrødre saa lenge de leffue

✿ Greffuen berette Keyseren det hannem wor bedet/
25 Keyseren suarede/ Jeg offuer gaffue gerne den kamp/ waare
det Roland min søster søn vden skam Da suarede Ranilon/
det maa vel være hannem vden skam Naar de komme paa
banen Da skulle i herre ride til dem och tage deris verge
oc skilye dem ath/ Greffue Lambrecht red til Gerard igen
30 och sagde hannem Keyserens swar/ Roland oc Oliuer webnede
dem oc rede paa banen Da kom Keyseren oc skilde dem ath
oc lod tage deris waben fra dem oc giorde dem wenner saa
at Roland feste Oliuer søster oc Oliuer bleff keyserens mand

En dag stod Keyseren paa Reinsborg i ith windue oc saa
35 wd paa Rin huor en swan sømede oc drog en liden

baad effter sig met ith silkebaand/ oc i baaden stod en mand
vel vebnet/ Da han kom till ‖ landz gick Manilon til hannem ⁋ iv
oc ledde hannem til Keyseren Han spurde hwo han wor/ han
kunde inted suare dem Ith breff hengde paa hans hals
Keyseren læsde breffuit/ der stod vdi Her er kommen Gerard 5
swan/ oc skal wor[d]e Keyserens tienere Siden toge de hans
harnisk aff/ oc Keyseren gaff hannem kaastelige klæder/ han
lærde snart deris tungemaal/ Keyseren hagde en søster som
hed Elissa hun wor føder siden Pipping døde/ hende gaff han
Gerard swan/ Roland spurde keyseren hueden Gerard kom/ 10
keyseren suarede/ Gud sende oss hannem/ Roland sagde det
er en mannelig man/ keyseren gierde hannem til Hertug och
gaff hannem ith land som hed Ardena

✿ Siden bleff keyseren til enss met sit raad at han wilde
giffte sig Oc bleff det saa offuer talet at han feste hertug 15
Namins søster oc gierde brylløp i Reynsberg/ Der de hagde
værit nogen stund sammen/ fødde keyserinnen en søn oc bleff
kallet Karllot/ Da loffuede keyseren sig til den hellige graff i
Jerusalem/ han hagde met sig Videlum sin mow oc Ottun oc
Turpin Erkebispen/ oc iiii hundrede andet folck 20

✿ Roland wor hieme ath wecte Franckerige och Oliuer
met hannem/ Gerard swan skulle wecte Sassen/ Da keyseren
for fra Jerusalem/ gaff keyseren aff Jodeland hannem megen
helligdom/ oc en swededug som vor herre vor lagt i graffuen
met/ Och ith hand klede som vor Herre tiurde met ster- 25
torsdag/ oc odden aff spiwdet som han vor stwngen gennem
sin side met

Er keyseren hagde varit noget stund hiem kom Gabriel ⁋ iv*
engel till hannem och bad hannem vdbiwde en stor heer/
Och rede sig och sin heer som han skulle være borte i xx aar/ 30
och lad dine mend tage deris quinder oc børn met dem

✿ Keyseren gaff dem dag ath rede sig ith halfft aar
De bade at deris dotter maatte hiemme blissue/ thi de frøctede
at de skulle blissue woltagne/ keyseren suor om sit huide skeg/
ath woltoge den rigeste mand den fattigste Jomfrw i den her 35

wore/ da skulle han tage hende til ecte eller miste sit liff der fore

✿ Der keyserens her wor rede oc forsamlet drog han aff sted Han kom til en stor elff som ingen grwnd kunde findis vdi oc kunde der ingelunde offuer komme Thi falt han paa kne oc bad Gud hielpe sig der offuer Da soge de hvor en hwid hind wadde der offuer Roland oc Oliuer rede effter hinden offuer aaen/ oc siden drog all heeren effter Saa motte dem en heden konge som hed Pilar de stickede deris folk paa baade sider/ och begynte der ith stort slag/ och fald der mange aff hedninge Der kong Pilar det saa/ da drog han fram hardelige/ oc gierde megen skade paa keyserens folk/ Roland oc Oliuer rede och haardelige fram mit i Hedningens heer/ Roland stack sit glawen igennem kong Pilar ath han falt død paa ierden Oliuer høg en heden kempe paa hielmen som Maten hed oc kløff hannem ned i sadelen Da kom keyseren rennendis och spurde huor kong Pilar war Roland swarede han er død/ keyseren war wred thi han vilde hafft hannem leffuendis til tal met sig

✿ Om morgenen der effter bestollede de Mongord slot oc Cordes/ der kongen spurde at kong Pilar wor død oc Neapolis borg wor wunden Oc Keyseren aff franckerige wor kommen dit met megen mact Samlede han en stor heer oc reysde med Keyseren Der Keyseren fornam Konningens komme/ bad han sine mend hugge deris glaffuen sønder oc stinge dem ned i ierden Om morgenen bar hwert sticke løff och grene och bleff en deilig lund Siden drog Keyseren med hedningene oc sloff saa lenge met dem at de flyde til slottet igen Keyseren drog til Mungard slot oc vant det

✿ Siden drog han for Cordes och vant det offuer deris hoffuit/ och Kongen wor slagen/ oc han bemannede slottet met sit egit folck Siden drog han fore ith slot som hed Sarag som hørde kong Marsilius til han sende sine mend til Keyseren oc sagde Maa ieg beholde mit rige da wil ieg lade mig døbe oc tage wed cristen tro Keyseren wor glad oc tackede Gud

oc sende to brødere til kong Marsilius basan oc basilias da de komme til Marsilius da lod han affliffue dem baade/, oc holt inted aff det han haffde sagt tilforn Da spurde Keyseren at Milon hans mow wor død/ Siden gaff han sin søster Gilem en Greffue som hed Gewelon oc ith Greffue dome/ de finge en søn sammen som Boldeuin hed Siden bleffue de oc stel- aftige oc atskilde Keyseren giffte henne siden met Hertug Effard de finge ii sønner sammen en hed Edelward oc den anden Effard Geuelon fick siden Hertugens søster igen

DA kom bwd til Keyseren ath i Frankerige begyntis mange vseder aff tyffue oc røffuere som staalle oc røffuede/ Keyseren sende Roland hiem ath han skulle det aff styre Geuelon sagde til Roland Rid till mit slot Landun oc sig min hustru Gelanis gode nat Roland red hiem oc rette offuer de missdedere En afften red han till slottet Landwn och giorde som Greffuen bad oc wor der wel vntfangen Da de sade offuer bordz saa Greffuinnen offte paa Roland/ oc han behawede henne wel/ hwn sagde till hannem Naar alt folck soffuer i nat/ skal ieg sende en deylig iomfru til eder at i mwe forløste eder met Roland swarede der beder ieg intet om/ ieg haffuer fæst Oliners søster gør som dig løster/ om natten gick hun selff til Roland oc lagde sig hoff hannem der han haffde giort hennis vilge da spurde han hwad hwn hed/ hwn swarede ieg heder Gelauiff Roland swarede Ille haffuer du giord nw haffuer ieg ille swegit min steffader i god tro/ gack bort fra mig der hun wor bort gongen kledde han sig oc red sin wey til Hispanien oc fant der Keyser karl/ oc sagde hannem at han hagde styrth den vfrid Roland sagde Ranilon hwor han hagde liget met Greffuens hustru oc bad hannem dølge det wel/ han sagde at han ville sige greffuen det selff/ thi ieg loffuede ath ieg skulle sige hannem alle de tidende der wore/ och wed ieg ingen støre en denne er Och sagde saa Greffuen hworledis det vor tilgongit/ Greffuen bad hannem det dølge Oc sagde ieg wil dig aldrig der fore hade i mine dage men hun det selff wolde Dog hagde han en ond

wilige till Roland i men han lessde/ Keyseren fornam at
Greffuen hagde mere vkerlighed til hannem en før Oc spurde
C ii Roland ath || hwad det wolde han sagde Keyseren alt huor
der om waar Keyseren sagde det er icke vnder at han er
5 vred Oc ath han vil dig ille/ gack til striffte oc tag bedring
for dine misgerninger

TVrpin erkebiscop sagde til Keyseren/ giff mig harnisk oc
hest ieg wil ey lenger ride vden voben Jeg wil stride
mod hedningen oc werge den hellige cristne tro Keyseren gaff
10 hannem hest oc harnisk/ der han sat paa sin hest met sit
harnisk/ Da sagde franckeriges mend/ wi haffue en fultage
mand til Erkebiscop Saa slo Keyseren tiwe til riddere

SIden vdwalde keyseren tolff de sterckiste mend i hans
land wore oc sagde J skulle hede Jessninge Saa slo han
15 dem alle til riddere Den forste aff de xii det wor Roland
Anden Oliner/ Credye Turpin Erkebiscop Fierde Gert/ Femte
hertug Bering Siette Ottwn/ Siwende hertug Samson/ Ottende
Berin/ Niende Engeler den stolte Tiende Jwen/ Elloffte Jffuer
Tollffte Volter erkebispens søster søn Paa disse tolff hagde
20 keyseren sin meste trost/ thi de wore starcke oc troste mend

DEr vor en konge i Danmarck som hed Gottrik han vor
tit forlict met Keyseren/ oc brød det altid Paa det siste
forlictes de saa ath han sette hannem sin søn til gisel som
hed Olger thi han hagde liden kerlighed til hannem/ kong
25 Gottrick hagde oc gisel aff keyseren/ dem lod han affliffue
Da keyseren det spurde sagde han til Olger Jlle haffuer din
fader giort mod mig oc det skalt du gielde/ ieg skal lade dig
C iiᵃ henge Olger swarede ieg kan det icke || bedre min fader
haffuer liden kerlighed til mig det wolder min stessmoder/ han
30 bad alle Keyserens gode mend bede for sig Hertug Heimis
oc alt Keyserens raad falle i kne oc bade for hannem Keyseren
swarede Laae her alt det guld i werden er da kwnde han
icke løse sit liff der met

✿ I det komme tho vnge mend aff Rom oc sagde for Keyseren ath Kong Ammiral aff Babilon haffde bestollet Rom Och wor der ingen kircke eller Capelle som han hagde icke ladet neder brødet oc røffuit Keyseren bedrøffuedis megit aff disse tidinger Saa antworde han Olger dansk de riddere oc bad dem føre hannem til Rom/ oc gøre en høg galye der/ oc henge hannem vdi Siden lod Keyseren skriffue breff offuer alt Franckerige Der komme sammen alle de waben kunde bere

✿ Denne heer forsamledis i Paris Der kom en Greffue som hed Simon med rv hundrede mend Keyseren drog aff Paris met rr tusinde mend oc bad Gud at de wel maatte komme offuer elffuen Gwd hørde hans bøn Da kom en hwider hiort løbendis gennem herren Siden brøde de op deris tield/ Keyseren sagde til Olger dansk/ en dog at din fader haffuer ille giort mod mig/ da skalt dw haffue fred till ieg kommer til Paris igen Da kom en man for Keyseren som hed Alor oc sagde/ alt Komme rige er fult met hedninge Och kongen haffuer en søn heder Danemund han haffuer taget gisel aff ith eders land som heder Keapel Keyseren bad sin heer wabne sig oc drog strar til Lombardien

✿ Der mette hannem pawen aff Rom/ oc hagde med sig. S. Peders helgedom/ oc mange andre helgedomme Pauen sagde Keyseren hwad skade paa hans land wor sked Keyseren suarede/ Gud heffne det/ Jeg skal heffnet om ieg kan Keyseren sagde mit liff skal være falt for Gudz skyld/ hertug Keymis sagde til keyseren min skioldsuend er siwg/ lener mig Olger danske/ keyseren suarede lad hannem icke vntkomme/ Keymis suarede/ Jeg setter mit liff oc alt mit rige til pant for hannem/ Olger sagde hannem skadeløff oc sagde/ Gud haffue loff ath ieg skal fare met/ Ingen skal stoltere bære sit swerd en ieg meden ith haar er paa mit hoffuit

DE rede all den dag och saage ingen hedninge Danemund kong Amirals søn vor vd reden met rr twsende mend och drabte baade mend och quinder/ keyserens holdere sagde hannem det/ Alor tog keyserens bannere i sin hand/ der de

wilige till Roland i men han lessde/ Keyseren fornam at
Greffuen hagde mere vkerlighed til hannem en før Oc spurde
C ii Roland ath || hwad det wolde Han sagde Keyseren alt huor
der om waar Keyseren sagde det er icke vnder at han er
5 vred Oc ath han vil dig ille/ gack til striffte oc tag bedring
for dine misgerninger

TVrpin erkebiscop sagde til Keyseren/ giff mig harnisk oc
hest ieg wil ey lenger ride vden voben Jeg wil stride
mod hedningen oc werge den hellige cristne tro Keyseren gaff
10 hannem hest oc harnisk/ der han sat paa sin hest met sit
harnisk/ Da sagde franckeriges mend/ wi haffue en fultage
mand til Erkebiscop Saa slo Keyseren tiwe til riddere

SIden vdwalde keyseren tolff de sterckiste mend i hans
land wore oc sagde I skulle hede Jessninge Saa slo han
15 dem alle til riddere Den forste aff de xii det wor Roland
Anden Oliuer/ Tredye Turpin Erkebiscop Fierde Gert/ Femte
hertug Bering Siette Ottwn/ Siwende hertug Samson/ Ottende
Berin/ Niende Engeler den stolte Tiende Iwen/ Elloffte Iffuer
Tollffte Volter erkebispens søster søn Paa disse tolff hagde
20 keyseren sin meste trøst/ thi de wore starcke oc trøste mend

DEr vor en konge i Danmarck som hed Gottrik han vor
tit forlict met Keyseren/ oc brød det altid Paa det siste
forlictes de saa ath han sette hannem sin søn til gisel som
hed Olger thi han hagde liden kerlighed til hannem/ kong
25 Gottrick hagde oc gisel aff keyseren/ dem lod han affliffue
Da keyseren det spurde sagde han til Olger Ille haffuer din
fader giort mod mig oc det skalt du gielde/ ieg skal lade dig
C ii* henge Olger swarede ieg kan det icke || bedre min fader
haffuer liden kerlighed til mig det wolder min stiefmoder/ han
30 bad alle Keyserens gode mend bede for sig Hertug Neimis
oc alt Keyserens raad falle i kne oc bade for hannem Keyseren
swarede Laae her alt det guld i werden er da kwnde han
icke løse sit liff der met

✿ I det komme tho vnge mend aff Rom oc sagde for Keyseren ath Kong Ammiral aff Babilon haffde bestollet Rom Och wor der ingen kircke eller Capelle som han hagde icke ladet neder brødet oc røffuit Keyseren bedrøffuedis megit aff disse tidinger Saa antuorde han Olger dansk de riddere oc bad dem føre hannem til Rom/ oc gøre en høg galye der/ oc henge hannem vdi Siden lod Keyseren skriffue breff offuer alt Franckerige Der komme sammen alle de waben kunde bere

✿ Denne heer forsamledis i Paris Der kom en Greffue som hed Simon med rv hundrede mend Keyseren drog aff Paris met rr tusinde mend oc bad Gud at de wel maatte komme offuer elffuen Gwd hørde hans bøn Da kom en hwider hiort løbendis gennem herren Siden brøde de op deris tield/ Keyseren sagde til Olger dansk/ en dog at din fader haffuer ille giort mod mig/ da skalt dw haffue fred till ieg kommer til Paris igen Da kom en man for Keyseren som hed Alor oc sagde/ alt Romme rige er fult met hedninge Och kongen haffuer en søn heder Danemund han haffuer taget gisel aff ith eders land som heder Keapel Keyseren bad sin heer wabne sig oc drog strax til Lombardien

✿ Der mette hannem pawen aff Rom/ oc hagde med sig. S. Peders helgedom/ oc mange andre helgedomme Pauen sagde Keyseren hwad skade paa hans land wor sked Keyseren suarede/ Gud heffne det/ Jeg skal heffnet om ieg kan Keyseren sagde mit liff skal være falt for Gudz skyld/ hertug Keymis sagde til keyseren min skioldsuend er siwg/ lener mig Olger danske/ keyseren suarede lad hannem icke vntkomme/ Keymis suarede/ Jeg setter mit liff oc alt mit rige til pant for hannem/ Olger sagde hannem skadeloff oc sagde/ Gud haffue loff ath ieg skal fare met/ Jngen skal stoltere bære sit swerd en ieg meden ith haar er paa mit hoffuit

De rede all den dag och saage ingen hedninge Danemund kong Amirals søn vor vd reden met rr twsende mend och drabte baade mend och quinder/ keyserens holdere sagde hannem det/ Alor tog keyserens bannere i sin hand/ der de

saa hedningernis heer/ Danemund sagde til sine gode mend/ her møder oss keyser Karl lader oss nw bruge wore hwasse suerd/ De komme sammen oc stridde mandelige paa baade sider/ Alor keyserens bannermestere sagde/ Dette er hart folk wi
5 stride met/ Och tøcker mig ath wi tabe hwert slag/ huilken som bedre tøcker ath være leffuendis en død/ han følge mig/ saa flyde han/ oc mange met hannem

✿ Danemund sagde nw flyer keyserens bannere/ rider nw mandelige fram/ I det bleffue der mange aff Keyserens
10 mend aff stungne oc fangne hertug Neymis oc hertug Bowe/ oc Samson hin rige/ och mange riddere/ En hed Salomon sagde til keyseren ille giorde i herre/ Ath i finge den bløde mand ederss bannere/ hedningene mene nw ath wi haffue tabet marken/ Vi ville encten winde her seyer eller bliffue her døde/
C iiii* keyseren sagde/ Jeg haffuer ingen sorg for hertug || Neymis eller for flere som fangne ere aff mine mend/ Salomon sagde/ rider mandelige fram/ da fald en aff keyserens mend/ som Setillis hed/ oc en anden som Denig hed/ Keyseren wor all ene blant mange hedninge i stor nød/ han bad Gud hielpe sig
20 och worde sig mandelige/ Saa komme vii hundrede aff hans mend oc trengede sig ind til hannem oc giorde hannem vntsetning

Olger dansk holt wid en skow met tusinde skiold swenne oc smaa drenge/ did kom Alor som flyde met banneren/
25 da sagde Olger til sine mend/ Denne forredere haffuer flyt fra keyseren/ det ville wi heffne paa hannem/ De rede strar mod dem/ oc spurde hwi fly i saa/ Alor suarede/ Keyseren er greben oc alt hans folk Olger suarede dw liwer som en Gudz forredere/ Dw torde icke se dragne swerd eller blod vd
30 gaa/ oc ryckte hannem aff hesten oc greb hannem oc saa mange met hannem wore Siden slog Olger alt sit folk till riddere och tog harnisk aff de andre/ Saa tog Olger banneren i handen/ keyseren stridde fast met hedningene oc sagde/ hagde icke waar banner mester flyt da hagde oss inted skadet/ dog
35 ville wi werge oss i men wi kunde staa/ Danemund lod binde

fangerne paa hestene/ Da kom Olger danske oc red til en kong
som fangene woctede oc stack hannem igennem saa at han
storte død aff hesten/ Siden løsde han alle fangene/ Saa begynde
striden paa det ny/ oc falle mange hundrede aff de hedninge
saa de maatte fly 5

✿ Keyseren sagde til Salomon/ Vi haffue ille giort ath
wi talede paa Alor/ nw kommer han igen met banneren/ Da
suarede en aff keyserens mend/ det er Olger dansk/ han haff-
uer slaget tho hundrede ridder aff skiold swennene oc nw C in
haffuer han løst eders mend som fangne wore/ Keyseren sagde 10
Gud haffue loff Olger haffuer hulpet off vel/ Siden for-
følgede de hedningene ind till Mundic field

✿ Keyseren sagde til Olger dw haffuer vel hulpet mig
Nu wil ieg giffue dig til alt det din fader haffuer brodet
mig emod Oc tag her en god hest/ oc ith harnisk/ dw skalt 15
føre mit bannere i hwort wi fare i strid/ ieg skal gøre dig
mere ære naar ieg faar tom ath Olger forfølgede hedningene fast
En heding kong wende sig mod hannem och sagde hwo est dw
som saa fast forfølger off Jeg vnder hwi den banner er nw
heer/ ieg saa det fly i morgens aarle Sig mig riddere huad 20
dit naffn er/ Olger sagde hannem sit naffn/ och hwor han
tog banneren fra Alor Den hedne kong som hed Sadonie han
sagde til Olger/ Jeg biwder dig i en kamp met en konge
heder Carwel Der er ingen bedre kampe i denne hednisse
heer/ Olger suarede/ men dw roser hannem saa fast/ da vil 25
ieg gerne kampe met hannem/ der met skildes de ath/ keyseren
legrede sin heer hoff ith slot hed Mønster/ Der kom Carllot
keyserens søn til hannem aff Franckerige/ keyseren spurde hannem
huo hannem hagde slaget til riddere/ Han suarede det giorde
en Greffue som hed Teri/ han gaff mig hest oc harnisk och 30
bad mig ride til dig Gud tacke hannem keyseren sagde Gud
lone hannem det/ Vi behøffue wel folk nw/ wi haffue mist
mange deilige mend

Om morgenen før dag webnede Carllot sig/ en aff hans
mend sagde/ wi wille haffue Olger Dansk met off/ 35

Carllot swarede/ wi haffue saa wel snare hender som den
C iv* Danske/ siden red han || mod de hedninge oc sloeff met dem kong
Carwel red mod hannem met siw twsende mend/ Den samme
nat drømede keyseren ath han vaar i en skow/ Och Karllot
5 och hertug Reimis met hannem/ oc Olger dansk och ath de
hagde drebit en stor diur/ Siden saa han iii løwer som slo
Karllot om kuld/ oc hertug Reimis/ Oc tockte ath Olger slo
tw diwr oc det tredye vntslap/ i det wagnede keyseren/ Da
slocknede alle blussene som brende offuer hannem/ han sagde
10 vnderlige haffuer-mig drømet/ kalle hid Karllot min søn/ De
swarede ath han wor bort och stride mod hedningene/ Karllot
stride mandelige den dag thi det wor en hard strid De christne
wore vii hwndrede och hedningene wore vii twsende/ Da red
kong Carwel fram oc robede høgt/ huor er Olger dansk nw
15 løster mig at kampe met hannem da bleff hannem swaret at
han vor der icke/ En ridder som hed Otiland sagde til Carwel/
Jeg vil kampe met dig for Olgers skyld Siden rende de
sammen saa ath glawene ginge sønder i sticke oc huercken dere
gick aff hesten/ der met skildes de at/ christene miste mange
20 mend den dag/ En christen riddere som waar saar han red
til keyseren oc sagde hannem aff deris ferd wi rede wd met
vii hundrede/ der leffue nw icke mange aff dem

✿ Keyseren bad Olger danske webne sig/ oc vntsette
hans søn/ han giorde som keyseren bød/ oc red wd met vii
25 hwndre mend/ Karllot kallede paa Gud om hielp och sagde/
Gud gaffue ath Olger dansk wore nw her J det saa han
hans banner komme/ Da Olger kom i slaget da følle de
hedninge huer om anden/ oc begynte siden ath fly Olger
robede at kong Carwel/ huo est dw riddere som haffuer giort
30 saa megen skade paa wort folk/ han swarede ieg heder kong
Carnel løster dig ath kampe met mig/ da kom i morgen for
ꝑ Rom= || mere port/ der wil ieg mode dig kongen haffuer en
daatter heder Gloriant hwn er min feste me/ hun skal see
paa wor leg/ Jeg wil det saa fly at slaer dw mig i hiel/ da
35 skal hwn worde din hustrw/ der met skildes de ath/ Karllot oc
Olger droge offuer elffuen som kallis Tibern/ oc mette

keyseren der han sagde til Karllot Vred mandz effne ille haffuer dw forraadet mit folck/ nw mwe hedningene rose ath de haffue wundet seyer aff dig/ oc giort mig baade skam och skade/ Karllot swarede/ wi haffue fanget seyer oc hedningene flyde

✿ Kong Carwel kom til Amiral/ och sagde/ Sent bud till keyser Karll/ ath han lader sig nøge/ och orloger icke paa dette rige/ det hør mig ath haffue/ Ingen aff kongens mend torde fare till keyseren/ Carwel førde sig i kaastelige kleder/ Ingen wiste huad klede det wor/ thi det fantz paa en øø yderst i verden/ Oc wor giort aff Ørme nature/ Han red til keyseren oc gick ind for hannem/ oc sagde/ Den Gud som dw troer paa han welsigne dig oc al dit rige/ oc Olger Dansk

✿ Amiral wor ypperste kong bad ati skulle lade hannem haffue Rom vden strid/ det er hans rette arffue/ wille i icke da skulle i snart pleye hannem en strid/ saa faar mand ath see huo ret haffuer/ Jeg beder ath i lade Olger kampe met mig/ winner han seyer aff mig/ da skal kong Amiral antworde eder Rom oc sly teden/ oc aldrig der paa tale siden/ Olger swarede ieg er rede at kampe met dig/ Da sagde Karllot keyserens søn/ Jeg wil kampe met hannem/ Carwel swarede/ dw est fast awent siwg/ Jeg wil faa dig en kronet kong som met dig skal kempe/ han heder Sandonius/ Keyseren suarede det maa wel were Carwel red hiem igen oc sagde Amiral/ aff denne kamp

Siden stode xx konger op oc vdualde de beste brønyer oc webnede Carnel oc Sadonius met/ saa sprunge de paa deris heste vden i stede/ Da kom Gloriant Amirals dotther gangendis oc skulle see paa deris leg som talet wor/ De rede til Tybris elff/ oc lode føre dem paa en øø som der kampen skulle staa Olger Danske och Karlot webnede dem snart oc fore vd paa samme øø/ Danemund kongs søn for lønlige vd paa øen met ith tall folck/ oc holt i skouwen oc saa paa deris kamp/ Carnel sagde til Olger/ Seer dw huor min festemø sider vnder ith oliue træ/ wilt dw tro paa min Gud/ och worde min herris mand/ da wil ieg giffue dig hende/ Olger suarede/

Dw taler løse ord/ keyseren sende mig hid/ ath sla mod wraug
low och vantro Oc icke at necthe gudz lag oc retwished/ Din
festemø tøcker mig ath wære fager oc skøn/ for hennes skyld
skal ieg giffue dig store hug/ dw skalt sige ath dw fant den
5 Danske/ De rede til sammen oc brøde deris glaffuen

✿ Siden stige de aff hestene och høggis lenge/ och sette
dem neder oc huilthes/ Sadonius sagde til Karlot/ Giff op din
waben/ ieg seer ath dw est offuer wunden/ wuiselige giorde
din fader der han dig hid sende/ Aw bliffuer Franckerige
10 arffue løst Karlot swarede/ dw taler som ith barn oc van-
wittige/ Dw siger din wilge oc icke sandingen/ Jeg skal kende
dig en anden leg/ Sadonius swarede Olger oc dw komme icke
baade leffuendis aff denne øø/ Carwel haffuer slaget rrr
konger i kamp oc ieg skal hannem hielpe om hannem trenger/
15 Karlot swarede/ Dw kant icke hielpe dig selff/ en sige hannem/
Siden sloges de mandelige/ Da begynde oc Carwel oc Olger
paa ny ath slaeff/ oc worde baade ille saare/ Carwel sagde
ꝑ ii wilt dw || tro paa wore guder/ da wil ieg giffne dig iii konge
rige som ieg haffuer wundet/ Jeg haffuer offuer wundet rrr
20 konger Jeg fant aldrig din lige/ Da kom Danemund Amirals
søn vd aff skouwen met rrr mend/ oc høgge paa Olger oc
Karlot/ Kong Sadonius oc Carwel kaste deris waben fra dem
oc sette sig ned oc tøckte den skalkhed ille ath vere Karlot oc
Olger werde sig mandelige saa ath de rrr worde alle slagne
25 vden Danemund/ Da høg en kempe fast paa Olger som hed
Morlant/ saa ath han wor moren offuer wunden/ oc bloedet
løb hannem fast/ Karlot stack ith spiwd gennem Morlant/ J
det komme xl hedninge vd aff skowen/ Olger sagde til Karlot/
Kent offuer elffuen huor dw kant/ och sig keyseren ath mig
30 worder intet skade/ Olger werde sig mandelige/ oc slo xx aff
dem i hiel/ Han bleff oc saa tret ath han maate giffue sig fangen/
Danemund torde icke gaa hannem saa nær der de sloges
ath Olgers swerd kunde recke til hannem/ Olger bleff bunden/
Karlot swam offuer elffuen/ och kom til sin fader/ oc sagde
35 huor det vor gonget/ Keyseren drøfdis saare for Olger/ oc
sagde/ saadan en riddere wor icke i Franckerige/ Carlot swarede/

wær icke bedrøffuit/ wi wille snart faa hannem/ Olger bleff
fort til Rom och leddes fram til Amiral/ Hedningene sagde
swder nw Olger Danske thi der er icke en bedre riddere i
franckerige/ Amiral sagde til Olger/ Jeg skal hessne min harm
paa dig/ och lade dig hugge lem fra lem/ Du skalt icke vnslippe 5
for alt det guld i verden er Da kom den stolte kong Carwel
oc sagde til Amiral/ Jeg gick i en kamp for din skyld/ Der
kom din søn/ oc fangede Olger dansk vden min wilge/
thi worder ieg nw ath kallis en forredere/ lader Olger fare
huort hannem løster der beder ieg gerne om/ Kongen sagde 10
ney ath det skulle aldrig ske

✿ Carwel sagde/ ieg er en riddere och en Konge || oc 9 ir
haffuer her xx twsende mend met mig/ J fonge ingen hielp
mere aff mig eller dem/ Amiral svarede bliffue han en tig
som det wurder/ Carwel bleff wred/ oc gick til sit folck/ De 15
spurde hwi han wor saa bedrøffuit/ han sagde huor hannem
wor gonget/ oc bad dem legge harnisk paa/ wi wille winde
Olger igen/ eller ieg skal dø der offuer

✿ En kong hed Koden sagde/ Kære Carwel bid til en
anden dag/ Carwel lydde hans raad Hedningene wndrede 20
fast paa Olger saa at en hob gick til oc den anden fra oc
sudde hannem oc sagde Det er skade ath han wil icke ville
bede til vor mectige Gud Mamet saa deyligen mand som han er/
Da gick Gloriant kongs dotter fram och sagde/ Kære fader/
Olger er en fultage mand/ gører wel mod hannem/ han 25
haffuer her huerken wenner eller frender/ oc ey met keyseren/
han er fødder Nør i verden i Danmarck/ oc der er ingen
bedre riddere paa denne side Indie land/ gører wel for Carwels
skyld oc giffuer hannem løss/ Da svarede henniss broder kong
Danemund/ Dw est ith skøge effne/ oc draffuel taler dw Jeg 30
swer det om vor Gud Mameth/ ath wore ey min fader saa
ner/ da skulle ieg hugge dig i smaa stycke/ Hwn swarede/ dw
est nw fultage en mand/ J gaar torde dw ey gonge den
Danske saa nere/ ath odden aff hans swerd rackte till dig och
miste da xxx mend oc flyde selff bort/ Siden sende dw fram xl 35
mend/ oc miste halff delen aff dem/ oc met stor nød finge i da

grebet alle den ene riddere/ Skammeligen haffuer dw forraad baade Carwel oc Olger/ Om natten bleff Olger sath i starcke iern

✿ Om morgenen gick Carwel for kongen oc sagde Herre
5 eder er wel witterligt/ at ieg haffuer offte woget mit liff for eder/ och wundet eder mange land till hande/ Aw beder ieg
P iii eder ath i giffue Olger løff for min styld/ Kongen suarede/ Han skall aldrig bliffue løff før ieg haffuer wunnet Pariff och Orliensborg/ Carwel suarede den seyer faar dw aldrig vden
10 dw nyder andre mend der til mere en dig oc din søn/ En baade ieg gerne for Olger om det hulpe/ Kongen suarede i morgen aarle skal han henge oc bad sine tienere reyse en høg galye/ Carwel wende sig fra kongen och gick til sin hest oc red til keyseren oc sagde

15 ✿ Herre i skulle wide ath det waar icke met mit raad ath Olger bleff fangen/ Jeg beder eder ath i giffue mig saadan død som min herre giffuer hannem/ Jeg vil heller dø en leffue met last oc skam/ keyseren suarede/ da est dw mig wel-kommen/ Jeg hører ath dw est en tro mand/ han bleff siden hoff
20 keyseren/ Der Carwel waar bort reden da tøckte hedningene det ille ath være/ Oc ginge for Amiral och bade hannem giffue Olger løff/ Somme aff hedninge raadde til oc somme fra/ Da sagde kong Sandonius/ det er stor skade ath Carwel er borte/ giffuer Olger løff/ da kommer Carwel igen/ Kongen
25 suarede/ haff vtack for dine ord/ och swor om Mamet ath Olger skulle lide en ont død

✿ Keyseren gierde vel mod Carwel/ thi sagde han en dag til keyseren/ hwi giffuer dw hedningene saa lenge frist/ keyseren suarede/ wilt dw tro paa min Gud/ Da vil ieg giffue
30 dig Mundia slot/ Carwel lo der at och sagde/ før vilde ieg lade hugge mig lid fra lid/ en forsuerge min Gud Mamet Keyseren bad Carllot webne sig/ oc ride mod hedningene/ Carllot red vd met tho hwndrede mend/ Hedningene bleffue det strax war/ oc røckte mod hannem sterckc och stridde al dagen/ mod qwellen
35 flyde hedningene til Rom igen/ Carllot iegede fast effter dem/
P iiiᵃ Jomfrw Gloriant stod paa ith || tern oc sagde/ rid din ven

Carlot/ Ber webne sig twsende mend som dig ville ont/ Sig Caruel min festeman gode nat och sig ath Olger skader inted/ Danemund gick fram for kong Amiral/ oc sagde hworledis Carllot hagde ieget hannem/ Carllot red hiem til sin fader

DA kom der siw mend ind faar kong Amiral aff fremmede land oc sagde/ herre wer glad dw fonger hielp nock/ der komme tho konger met meget folk dig til hielp/ De haffue saa mange galleyder oc dromedarier at vnder er ath Oc det er deris meste sorg ath keyseren thaar icke bie dem Da sagde Danemund Jeg tro[r] ath keyseren flyr icke langt for dem Jeg haffuer værit i try slag met keyserens folk/ I det fierde løster mig icke ath være/ Jeg haffuer mist mere en x tusende mend oc raader ieg min fader ath han far hiem til Babilonien igen Thi ath ingen hedning winder seyer aff keyser Karl Amiral suarede Jeg wed for wist ath dw est icke min søn/ dw est awen siwg oc en redder mand/ det er vnder ath iorden vil bære dig/ Danemund suarede/ Dw sagde ath dw vilde winde Franckerige/ oc drebe keyser Karl/ oc nw haffuer dw leget her ith ieffn aar/ oc mist den beste part aff dit folk/ och dw torde icke se keyser Karlls folk eller hans bannere/ Amiral suarede/ Naar ieg haffuer wundet Franckerige da skalt dw icke faa der aff saa gaat som en penning/ Danemund suarede huo hørde nogen tid saadan sledye tales/ Der hører alt mere till en dine store ord/ Jeg haffuer offte slagetz met dem oc dw aldrig/ I det komme tho kongers bud till hannem som før er sagt Amiral stod op mod dem/ De sagde/ huor er keyser Karl den huid steggede Amiral suare= || de/ han er icke langt heden wi ꝑ iv menthe ath han skulle icke torffue bie oss/ han giorde som en daare ath han flyde icke for en wi komme Amiral gleddis saare aff de ord

DEr kom da en konge som hed Burnemand han wilde icke tale wed Amiral før en han hagde slagetz met keyserens folk/ han hagde xxx twsende mend/ Han hagde inge land/ dog bar han kong naffn/ hans mend skulle altid slas/ finge de icke

andre ath slaff met/ da skulle de slaeff indbyrdis/ han hagde
værit i orloff oc krig i alle sine dage/ hans mad skulle blandis
met blod Han hagde egen som en kat Han saa bedre om
natten en om dagen Vaare han her i landet da waare han
5 ligere ith trol en menniske Burnemand for i sin brønye hwn
hagde xviii farger paa sig Han bant ith swerd wed sin side
det hagde en konge før som hed Nabogodonosor/ bladet wor tho
fauffne langt/ siden steg han paa sin hest som hed Brifort oc
red til Ciberis elff/ Hesten waar saa snar i wannet som paa
10 landet/ Der mødte hannem hertug Reymis och hertug Videlon
oc Jofrør de komme aff iacht met høg och hwnd Jofrør stack
Burnemand gennem laaret met sit glaffuen han wor saa
twng ath han sick hannem icke aff hesten/ och glaffuenet brast
sønder Burnemand stack til Jofrør oc førde hannem offuer
15 sit hoffuit met glaffuenit der han falt til iorden da gick
sønder huert det been i hannem wor/ siden mødte hannem en
vng man som skulle wande sin hest Burnemand slog hannem
met sin neffue ath sønder gick halsbenet/ oc tog hesten oc red
til Rom/ han gick til kongen/ han vntsick hannem wel och
20 spurde huad tidende/ han suarede/ ieg haffuer slagit tho
riddere de beste i keyserens her waare/ kongen bleff saa glad
at han hagde nær mist sit wid

¶ iv* ✿ Kongen sagde ieg giffuer dig min dotter Gloriant/
och der met alt Franckerige/ Thi dw winder det snart Burna-
25 mant sagde det er mig lidet at slaeff met keyser Karl/ Sig til
megen skam haffuer han saa lenge biet her Gloriant hagde
løst Olger dansk wd aff sine iern/ och haffde hannem oppe vdi
sit mag hoff sig

✿ Der kom en aff Carwels mend oc sagde til hende/
30 Din fader haffuer giffuit dig ith trol som Burnamant heder/
Jomfruen blegnede som en gast/ Olger dansk suarede det mistycker
mig ath en anden skal haffue Carwels feste mø det haffuer
han faar sin trohedz skyld/ Vaare ieg løff da skulle Burna-
mand fange ith hug aff mit swerd eller thw før han komme
35 i din seng Olger sagde beder eder fader ath han lader mig
tale wed hannem/ Hwn stod op och gick till sin fader

✿ Kongen sagde/ dotter/ Jeg haffuer giffuit dig en den beste kempe ieg wed/ Hwn suarede/ ieg tacker eder gerne ath i haffue mig wel forseet/ Faar Carwel det at wide da køber han det dyrt nock/ lader mig see Burnamand/ her staar ieg sagde han/ Jeg giffuer dig Franckerige til morgen gaffue oc keyser Karl bunden for dine føder/ Jomfrwen suarede Min fader haffuer en aff keyserens mend fongen i iern/ ieg tror han skulle icke fly en fod fra dig Burnamand lo der at oc sagde det skall snart forsøgis/ Oc faar ieg icke hans hoffuit/ da vil ieg loffue dig ath kaste mig i det wærste torn i Rom er Gloriant sagde till sine fader Olger danske wore gerne til tals met eder/ Oc wore det wel ath han ville tro paa vor Gud som mig hobis ath han gøre vil/ Kongen sende bud effter hannem Olger kom

✿ Alle hedninge prisede Olger da som før/ Thi han waar || saa deylig ath faa quinder kunde sige hannem ney/ E Olger sagde til kongen/ Ille haffuer dw forseet din dotther/ ath dw haffuer giffuit hende ith trold i vold/ han maa icke kallis en mand for sin wanskapte nature skyld/ Oc haffuer dw daaret den stolte kong Caruel/ Men Caruel er icke sielff her/ da skulle baade cristne oc hedninge see ath ieg skal were hans tro wen/ Jeg vil kampe met Burnemand oc werge hans feste mø

✿ Burnemand suarede/ du taler daarlige/ est dw saa snar met suerd oc woben som dw est met munden/ da est dw en fultage mand/ Jeg haffuer spurt ath dw est den raskeste kempe i keyserens gaard er/ Vilt dw werge Carwels feste mø/ da biwder ieg dig i en kamp met saadanne for ord/ Ath faller du/ da skal ieg haffue kongens dotter/ Faller ieg før dig/ da skalt dw wære dith fengsel quit/ De togis i hender at saa skulle skee/ Burnemant sagde/ er der noget hierte i dig Da webne dig snart/ ath skyllie wor trette ath Olger sende bud til Caruel ath sige hannem naar tid vaare/ han beddis loff aff keyseren/ han suarede faar huort dig løster/ Siden red Caruel til Rom/ Amiral gick mod hannem oc vor glad mod hans komme/ oc spurde huor hannem led/ han suarede/ keyseren giorde wel mod

mig oc han er en edelig herre/ Det er stade/ ath han haffuer icke den rette tro/ Herre haffuer dw giffuit min festemø bort Burnemant skal henne dyrt nock købe/ Burnemant sagde ieg haffuer dig inted ath snare/ Olger haffuer wisset en kamp
5 for dig

✿ Caruel gick til Olger oc tackede hannem for sin gode vilge/ Oc fick hannem den beste brønye i den her wor/ Och bant en hielm paa hans hoffuit den beste i alt hedenskabit vor I hielmen sad en dyrebar sten/ som hed Adamas/ oc hagde
E* saa=|| dan nature/ ath huilken hannem bar/ han bleff aldrig fattig Han wor saa haard ath inted swerd bed paa hannem vden han bleff smurd met bucke blod I hielmen sad oc en sten hed Cristallus/ och gaff meget skin aff sig om han waar sat i guld Der sad oc en sten som kallis Galicia/ han hedner aldri en
15 dog han laae i en brennendis ild I hielmen sad och en sten hed Abastor/ han kolner aldri/ han bant ith swerd wed hans side hed curten oc sagde/ dette suærd giffuer ieg dig oc so hielpe mig min Gud Mamet/ Ath det skulle ey min egen fader eller broder faa for hundrede pund gwld/ Met dette swerd
20 haffuer ieg offuer wundet xxx konger/ Det wor herd i en ormss blod/ som heder Basiliscus/ oc laa fire aar vnder en flygende drage paa gwld/ thi skinde det altid/ som gwld/ Det haffuer wel bidet paa huer mand vden paa dig/ Oc det wolder ath dw haffuer en krafftig gud/ Da steg Olger paa
25 sin hest som hed Bursant/ han wor raskere en nogen mysshund/ Caruel fick hannem ith glaffuen i henderne/ der hengde ith banere paa som kongens dotter Gloriant gierde/ der wor malet paa/ huorledis Kong Alexander for offuer India land och søcte effter werdzens ende/ oc kom atter til Babilonia oc
30 bleff der forgiffuen

OLger red fra slottet oc han skinde ved han rende som en stierne paa hiemmelen/ saa liwsede de dyrebare stene som sade i hans hielm/ Han red til den so som kampen skulle stande/ Burnemant webnede sig och fire konger holde i hans
35 isted der han opsteg/ Kong Amiral fick hannem glaffuen

oc banner paa/ det liwsede som en lwe ild/ Da kom Gloriant E ii
kongens dotter oc sagde til Burnemand en herlig mand est
dw/ kære stone den Danske i dag for min skyld/ Han swarede/
for din skyld wil ieg icke drebe hannem/ men ieg wil føre dig
hannem leffuendis Hwn sagde Icke skal der langt were till 5
vort bryllop om dw fører mig hannem som sagt er/ Burne-
mant red til øen kongens dotter saa effter hannem oc sagde/
Hør dw mectige Gud/ och store konge/ som skabte hiemmel oc
iord/ och alting/ hielp hannem som retten wil styrcke/ Oc nedsla
hofferd oc wret/ Oc lad din store heffn komme offuer denne 10
Burnemant/ saa ath han aldrig kommer igen/ der Burnemant
kom paa øen sagde han til Olger Danske/ leg dit harnisk aff/
oc giff dig fangen/ Jeg loffuede kongens dotter at ieg skal icke
drebe dig/ Olger swarede/ Gud lone henne det/ ath hwn bad
for mig Dw maat wel gøre for hennis skyld huat dig løster/ 15
dog wille wi friste noget aff wort hoff werck før De rende
till hobe som de hagde baade sluget/ Glaffuene brøste baade
sønder och hwercken dere kom aff hesten/ Siden drog hwer sit
swerd/ och hoggis swarlige/ och stege saa ned aff hestene och
huilte dem 20

✿ Burnemant sagde/ stat vp Olger her wil icke lenger
huilis/ Jeg wil nw sige det sant er/ Jeg haffuer ingen funden
dine lige/ Saa slogis de anden synde saa ath det hørdis fire
walske mile/ saa smald det paa deris hielme oc skiolde

Burnemant høg til Olger paa den harde sten i hielmen 25
sat at Olger bugnede i kne der ved/ Burnemant sagde/ Jeg gaff
dig et gilt slag/ Jeg seer ath dig brøster icke nw meget/ dw
skalt snart faa flere hwg || Olger sagde/ dw siger som dw E ii*
gerne saage/ kant dw nw wocte dig wel for mig/ da est dw
snar i hender/ Olger søgte ind til hannem saa fast at Burne- 30
mant kunde inted gøre vden bøde for sig med skiolden/ Olger
høg paa hans hielm/ saa at fierde parten bort gick aff
hannem/ oc brønyen gick sønder paa axelen/ oc swerdet sted
met i skiolden/ Burnemant sagde forbannet worde dit swerd/
ieg bleff aldrig saar aff nogen riddere før Olger sagde/ tøffue 35
en liden stund/ Jeg skal met Gudz hielp giffue dig større hwg/

Burnemand høg til Olger och kløff et sticke aff hielmen oc tredyedelen aff skiolden/ dog bleff han icke saar/ Siden settis de neder oc huiltis/ Burnemant sagde/ Aff huad slecht est dw/ eller huor est du fødder/ Olger swarede/ der som ieg er fødder der kan man ingen troldom/ Oc icke æde de helder raath kød/ oc ey dricke de heller blod som dw gør/ Oc der stride de met ridderskafft/ oc ey met troldom som dw gør/ Vilt dw wide min slect/ da er ieg en konge søn/ Men bliffuer dw spurder ath naar dw kommer till helffuedis huo dig dit sende/ da sig at Olger danske giorde det Burnemant bleff wred/ och sprand op snart/ oc sagde/ Jeg wil dig icke lenger spare for kongens dotter skyld/ Thi dw haffuer dig selff forbrudet/ dw haffuer fortalet min Gud/

✿ De slogis nw Tredye gong/ Keyser Karl reddis fast for Olger for det forredelse som for stede/ Oc sende ith twsende fold lønlige paa een/ ath de skulle ware paa Olger/ Olger høg paa Burnemand/ han weg sig vnden ath det tog inted/ Burnemand høg til Olger/ ath hielmen gick halff bort oc skiolden i thu sticke/ Olger bleff lidet saar i hoffuedet/ Burnemant sagde/ det skalt dw haffue for dine stolte ord/ Jeg seer nw ath dw kant saa wel dricke blod som ieg/ Olger
E iii swarede vden ieg betaler dig dette hugh/ Da giff= || ue det Gud ath ieg bær aldrig keyserens bannere mere/ Siden høg han til Burnemand/ oc raghede paa arelen/ och gennem brystet oc kløff hans side/ oc alt kødet aff vden paa laaret/ saa ath swerdet stod i iorden Olger høg siden hans hoffuit aff/ oc bant det ved sin sadelbuge/ oc tog hans hest oc swerd oc red sin vey

✿ Carwel oc iomfrw Gloriant ginge mod hannem oc tackede hannem for sin møde Carwel bar hoffuedet ind faare kong Amiral oc sagde/ Herre ieg raader eder ati fare hiem til Babilonien/ Oc strider icke lenger paa anden mandz konge= rige/ Kongen sagde ieg vil dit raad gerne lyde/ Och aldrig skal ieg dig offuer giffue/ Carwel sagde/ Kære herre giffuer Olger dansk loff ath fare hwort han vil/ han haffuer wundet eder megen priss giffuer hannem gwld oc solff/ oc skilyer hannem vel fra

eder/ Kongen lod lade tre muler met kaastelige klenodie oc gaff Olger/ Oc bad hannem fare huort hannem techtis Olger tackede hannem storlige/ oc tog siden orloff aff kongens daatter/ hun begaffuede hannem och siden/ och bad hannem fare vel

✿ Olger oc Carwel foldis til keyseren Pawen oc 5 Cardinaler ginge med Olger met kaarff oc fane oc keyserens heer met/ Pawen predickede den hellige christelige tro for kong Carwel/ Han suarede/ Jeg seer at meget mact følger eders tro/ oc forstaar vel ath hun er meget helgere en vor/ ieg vil icke offuer giffue min tro/ før vil ieg brende paa en ild 10

Ed denne tid kom en mand fra Gloriant oc fick Carwel ith breff som hun hagde vdsent oc lyde saa/ Jeg hilser eder alder kæriste Carwel met fuldkommelige kerlighed/ oc mue i wide ath den || samme nat der i rede bort Da kom kong E iii° Cordes och flere aff hans parti/ oc sloge min fader i hiel paa 15 hans seng/ mig haffue de grebet/ och wille bort føre mig/ haffue [i] icke glemt Gloriantz naffn/ da kommer snart hid/ før skulle alle hiemmel tegen wendeff aff deris skickelse en ieg skal forglemme eder Da sagde Olger dansk huad haffuer dw spurt Carnel sagde hannem huad breffuit lydde Olger sagde vær 20 glad/ ieg skal icke megen mad ede før ieg haffuer heffned Amirals død/ oc taget din feste mø igen/ Da sagde Carllot oc swor om S. Deniff i Franckerige ath han skulle følge dem/ Carwel tackede hannem/ De toge orloff och rede deris vey met rrr skioldsuene 25

✿ Da Danemund forstod sin faders død da forsamlede han alle Carnels mend til sig oc flere sine wenner oc stridde met dem samme nat som kongen wor slagen paa/ En aff Danemundz mend mødte Carwel oc sagde hannem ath Danemund stridde fast/ oc er slagit tredye delen aff dit folk Carnel 30 oc Olger styndede dem fast til slaget oc hogge om kuld baade mend oc hest/ Danemund gleddis med deris komme oc stridde mandelige/ En mand hed Jastonit hagde giffuit kong Amiral første hug han stack til Olger met sit spiud oc igennem hans skiold oc spindet brast for bronyen/ Olgers spiud gick gennem 30

hans skiold oc brønye oc bug/ det saa haus søn han høg til
Olger oc kløff hans skiold/ och høg hans glawen sønder/ det
saa Carllot och høg handen och laarit aff den hedne/ at han
falt død paa iorden/ der kom hans broder och wilde heffne det/
5 Den slo Carlot i hiel/ da kom Jastonit oc høg Carlot ith
saar i laarit/ det saa Olger oc høg den hedne paa halsen at
E iv hoffdet falt paa iorden/ de || stride mandelige/ Danemund høg
sit suerd sønder paa en aff de kongis hielm oc hoffuit/ ath
swerdet stod i tenderne Det saa Carwel oc ropte til Sueff oc
10 sagde/ est dw en mand oc icke en quinde da bie mig/ Sueff
wende sig Carnel høg effter hannem och kløff hannem neder
i brystet/ Olger sad paa sin hest Bursant/ oc hagde sit swerd
i henderne/ och armene wore blodige op til arelerne/ Olger
høg til en konge som hed Fredes Och det bet inted paa
15 hannem/ Da sagde Olger till sit swerd/ Dw est icke saa gaat
som mig er sagt Eller ieg høg icke fast til/ Siden greff han
swerdet met baade sine hender/ oc kløff Fredes och hans hielm
ath swerdet stod ned i sadelen/ Strax Fredes falt da flydde
hans mend och somme toge tieniste aff Carnel och Olger/
20 Carwel och Carllot rede til tornet som iomfrwen wor inde
oc toge hende vd Carwel oc iomfrwen begaffuede Olger oc
Carllot kaastelige/ Siden rede de til keyseren igen/ Carwel
bleff tagen til kong aff all de[n] hedninste heer som der wor
Siden for han til Babilonien och giorde brylløp met iomfrw
25 Gloriant oc aff dem foddes meget oc stort slecte

SAnctus Jacobus Apostel predickede først den hellige
christelige tro i Galicia/ Siden for han till Roselle land/
Siden bleff hans legeme ført till Galicia/ Der effter forgick den
cristne tro i Galicia saa at der fantz icke en cristen man/ der keyser
30 karl hagde vundet mange land oc rige vnder sig/ saa han en nat
paa hemmelen stierner løbe westen paa til Galiciam han vndrede
huad det betydde/ En nat syntis hannem i søffne at en deylig
herre talede til hannem oc sagde/ huad gør dw min søn/ Keyseren
E iv* spur= || de huo est du/ Han suarede/ Jeg heder Jacobus Gudz
35 apostel Herodes lod mig halsshugge min krop ligger i Galicia der

kenner mig ingen mand thi de ere alle hedninge/ oc tacker mig
være vnder at du frelser icke mit land fra de Saracener/
ligesom Gud gierde dig mectig/ offuer alle konger/ saa skalt
du frelse mit land oc flere steder oc der fore bere krone i
hiemmerige 5

SIden samlede keyseren en stor heer/ och drog igennem
Hispanien/ oc forderffuede hedningene i hwor han for
fram/ Han bestollede ith slot som hed Pampilonia Oc laa der
tre maanede fore/ der wore høge mwre/ han kunde det slot
icke winde/ Da falt keyseren paa sine kne och bad til Gud oc 10
S. Jacob oc sagde er det sant mig drømde om S. Jacob da
winder ieg dette slot snart/ Da fald all mwren neder paa
iorden och keyseren want slottet/ Siden lod han christne mange
Saracener/ oc de som icke wilde lade cristne dem lod han
henge/ Siden want keyseren al Galiciam ind til Meret oc 15
Turpin Erkebiscop cristnede mange hedninge/ Der effter want
keyseren all Hispanien mellem begge ende till haffuit/ han
want och i Galicia v hwndrede steder och slot/ All det gwld
och solff keyseren want i tryy aar i Hispania gaff han til S.
Jacobs kirke oc lod bygge mange kirker i hispania oc i 20
Franckerige/ oc in Gasconia och mest lod han wie dem S.
Jacob til ære

DEr Keyseren wor hiem kommen till Franckerige kom en
hedenst kong het Anguland aff Affrica til Hispanien
met en stor heer/ Han want alt riget vnder sig oc brød ned 25
kirker oc closter oc alt det som ‖ keyseren haffde opbygd/ ſ
Mange Cristne flyde aff landet for hannem/ Da keyseren
spurde det/ drog han atter ind i Hispanien met en stor heer/
I keyserens heer døde en riddere som hed Romerick/ han gaff
en hest for sin siel/ en hans frende solde hesten for C marck/ 30
oc forterede dem/ som han skulle haffue delt mellem fattige
folck for hans siel/ xxx dage der effter thedis den døde for
hannem/ oc sagde/ Ille haffuer dw giort med mig/ thi ath du
roffuede min siele gifft/ dog haffuer gud giort naade met mig/

Jeg haffuer weret i pine xxx dage/ i morgen skalt du komme i min sted/ oc ieg skal til paradis Han holt det for skemt oc spot/ Saa komme dieffle och tøge hannem bort met liff oc siel/ hans wenner søcte effter hannem han fantz icke/ Der keyseren drog met sin heer aff sted/ fantz hans krop fire dags ferd der fra/ oc huert det been/ han hagde vor sønder slaget

Da keyseren kom i Hispanien met sin heer møtte Angeland hannem/ Angeland bød at keyseren vilde lade slaeff en met en/ Der nøgedis keyseren wel met/ oc sende vd hundrede mend/ Angeland sende oc C aff Saracener/ Oc de bleffne alle slagne/ Angeland sende vd twsende/ Och keyseren sende vd saa mange emod/ Angelandz folck flyde aff marcken/ Siden bød Angeland en standende strid/ Keyseren nøgediff der wel met keyserens mend swnge deris spiud i iorden saa mange som fege wore den dag/ deris spiud bare barck icke løff/ De drøge sammen oc stridde/ Oc keyserens hest bleff slagen vnder hannem han vergede sig dog mandelige met sit swerd all den dag/ Mod quellen skildes de ath/ da drog huer til sit paulun/ Da kom aff Rom iii twsende folck keyseren til hielp/ Det spurde An- || guland oc drog til bage/ oc want ith slot hed Agene/ der kom til hannem mere en tiwe hundrede twsende aff Affrica

✿ Anguland screff keyseren til oc bad sende sig xl heste ladde met guld ochølff/ det giorde han ey for penning skyld/ Men han wilde ath hans bud skulle kenne keyseren/ oc saa des snaarere forraadet hannem/ Keyseren forstod hans falske meninge/ och drog met ii tusende paa fire mile nær Anguland/ Oc for siden lønlige met xl riddere saa ner at han saa Angulandz heer/ saa forkledde han sig/ oc gick sielff auden i staden tid som Anguland wor Hedningene grebe hannem/ och lede for Anguland/ Han spurde hnad mand han wor/ Keyseren snarede/ wi høre keyser Karl til/ han wil gerne worde ederff mand/ oc bad ath i skulle møde hannem met xl riddere/ Angulant snarede/ Rider for hen/ Jeg wil strax komme til tals met hannem/ Keyseren besaa Anguland vel/ och saa huor

staden stod best til ath winde/ oc red siden til sit folck igen/ Anguland drog effter hannem met siw twsende mend/ Da keyseren saa det/ faar han til sin heer igen/ oc drog folck til sig dag oc nat/ Anguland drog til rygge langt fra sit slot Oc keyseren bestollede slottet och laa der fore ser maanede 5

✿ Siden stormede han til slottet/ och wann det och staden oc der bleffue slagne mange Saracener/ Anguland laa i en stad/ som hed sanctimes/ Keyser Karl drog til staden oc bod Anguland til strid/ Anguland drog vd mod hannem oc stridde/ Den dag miste keyseren iiii twsende mend/ och Anguland miste 10 flere oc flyde i staden igen/ Der bestollede keyseren staden oc Anguland flyde om natten lønlige vd aff staden/ Keyseren fornam det/ ock kom vforwarende paa de hedninge/ och slo dem aff iiii twsende mend oc kongen aff Agapia/ oc kongen aff Bugia/ Anguland flyde bort i en stad hed Pampilon/ och 15 screff || keyseren til ath han wilde bide der/ Keyseren drog till ſ ii rygge/ thi han hagde liden mact mod saa stor en heer/ oc samlede sit folck offuer alle sine land/ Och gaff alle fonge oc træle loff Oc bod vd alle dem som verge kunde gore/ Och slo mange riddere 20

✿ Der herren vor all forsamlet giorde Turpin erkebiscop welsignelse offuer dem Herren vor ii dagis ferd lang oc bred/ och rii mile hordis bulder oc gny aff dem/ Keyseren drog for Pampilon/ oc bod Anguland vd ath stride/ Anguland drog vd mod hannem met sin heer/ oc bad sin heer bide en 25 stund/ oc red selff till keyseren met lx riddere/ Keyseren sagde til hannem/ Huad er ieg dig plichtig thi dw haffuer tagit oc forderffuet mine land saa ille/ Anguland swarede/ Hwi togest dw fra mig det land som huercken dw eller din fader otte/ Keyseren swarede/ Vor herre stabede christne mend offuer 30 hedninge oc bod at hade eder/ Anguland sagde/ Vi haffue bedre tro en dw/ Vi dyrke gud Mamet och hans budord holde wi/ aff hannem haffue wi baade liff oc rige

✿ Keyseren swarede/ Dw far vild i troen/ Vi tro paa gud Fader oc Søn/ och den Helligand/ naar wi dø/ da komme 35 vore sele til hiemmerige/ oc eders til helffuede/ Dwustalt nw

haffue koreth/ hwad heller dw vilt lade døbe dig eller stride strax met mig/ Anguland sagde/ Jeg wil lade stride xx mod xx/ oc see huilken bedre tro haffuer/ Keyseren sende vd xx riddere/ Oc Anguland sende vd xx saracener de bleffue alle slagne/ Anguland sende siden vd lx/ oc keyseren so mange der emod/ de hedne bleffue alle slagne/ De sende siden hundrede mod hundrede Oc de cristne bleffue meste delen slagne oc somme flyde/ for thi de trøste dem mere paa deris mandom en paa gudz hielp Siden sende de vd . m . mod . m . de hedne bleffue alle slagne

f ii* ✿ Siden sette de det i dag saa lenge de taledes med Angeland sagde ieg seer ath eder tro er helligere en vor/ thi will ieg komme til dig i morgen oc lade mig døbe/ Om morgenen kom han til keyseren som han sad offuer borde och stod paa gulffuet/ thi han saa der mange herstaff/ Han spurde huo de were/ Keyseren sagde hannem huo de vere/ och huad embede huer hagde/ Paa gwlnet sade xii almisse mend met reffne kleder oc liden mad/ Angeland spurde huo de waare/ Keyseren suarede/ Det er Gudz folck/ Vi føde xii aff dem huer dag/ thi at xii were vor herriff Apostel/ Angeland sagde/ det er vnderligt/ Dine tienere side till bordz/ oc haffue nock mad oc win oc din gudz tienere setter dw langt fra dig/ oc giffuer dem lidet ath æde och dricke/ der paa mercker ieg ath din Gud/ er werre en min/ thi wil ieg ingelunde bliffue Cristen

Om morgenen der effter/ samledis begge deris heer oc stridde den dag/ Keyseren hagde hundrede tusende iiii tusende oc xxx tusende mend/ Angeland hagde ii hundret tusende mend/ En keyserens riddere som hed Arnold hog sig en vey mit igennem hedningens heer/ De hedninge størte som faar for de cristne/ Den dag bleff der megit blod vdgydet/ saa det stod offuer deris anckel oc tedes der mange iertegen den dag/ Angeland flyde baade met sorg oc skam/ Keyseren legrede sin heer wid en bro hed Argue/ Om natten staale sig bort tusende aff keyserens mend did som slaget hagde staaet/ och toge der guld och penninge aff de hedninge/ Som de skulle fare hiem igen/ da bleffue de alle slagne aff hedningene/ Om

dagen der effter || stridde de atter met de hedne/ Keyseren bad f iii
til Gud for han red vd/ ath han mette kende aff sine de som
fege wore/ da saa han ith rot kaarff vden paa harnisset
mellem deris herder som fege wore/ Keyseren lod locke dem
alle vdi ith huff och der han kom hiem igen/ da hagde de 5
slagit huer anden i hiel/ Siden droge tho hedninge konger
med Keyseren en hed Brwn oc den anden Corduban oc
begynte at stride/ Saracenerne hagde ith banner/ der stod en
Affgud paa/ och der fore bleffue keyserens heste fly/ och wilde
icke sege men løbe til bage/ oc maatte de fly paa ith bierg 10
och worde dem der vd aff/ Om morgenen lod keyseren blinde
sine heste/ oc fylte deris øre met wox oc begynde aarle om
morgenen at stride/ Saracenerne hagde iii øren for en wogen
och der paa stod en rød bannere/ oc hagde det foresat/ ath de
vilde aldrig fly men det bannere stod oppe/ Keyseren trengede 15
sig ind paa wognen oc høg banneren om kuld/ da flyde Sara-
cenerne oc kongen aff Sibil waart der slagen/ oc viii tusende
Saracener met hannem

Augeland hagde en søn som hed Janemund hans fader hagde
loffuit hannem ath han skulde bleffuit konge i Francke- 20
rige Da han spurde ath Kong Sibil oc Corduban waare slagne
oc en kempe hed Aliwman hagde taget wid cristen tro/ bleff
han wred oc sanckede sammen en stor heer/ och robede paa Mamet/
oc Cherog oc bad dem hielpe sig at heffne offuer sine wuenner
och dreg med keyseren/ Da mottis de paa en stor heed och 25
stridde fast/ och bleff der mange slagne aff hedningene/ oc der
effter flyde de/ och keyserens mend finge der saa megit bytte
ath de bleffue aldrig fattige/ Hedningene sagde vsle ere wi/ f iii*
ath wi bleffue nogen tid fødde/ Vi miste her nu tho konger
oc de beste kemper wi hagde/ Janemund suarede/ huor er nu 30
mine kemper som rosede sig fast och talede store ord der de
sade i min faders pallatz blant frwer och moer/ Oc drucke
min faders win/ Ille giorde min fader ath han trode deris
store ord/ Twi worde eder alle/ aldrig worder ieg hugsualet
aff denne harm Janemund kallede til sig ith sende bud och 35

sagde/ rid til min fader oc sig/ ath wi haffue fonget stor skade oc mist iiii aff wore guder Makum/ oc Thore Gud/ Juppiter och Arpulin dem haffuer Keyseren taget/ Sendebudet kom frem och berette sine erende for hedningene/ Anguland wor icke da i herren/ En hedning hed Balam sagde almectiste Gud oc den hoyste fader dig kaller ieg paa aff alt mit hierte du skabede hiemmel oc iord/ det tror ieg fuldkommelige lad mig aldrig do for ieg faanger christendom och gred meget saare

✿ Der kom en konge som hed Ciramudes/ wor Angulandz foster son/ han hagde ith bannere och der wnder Ir tusende mend/ En kempe hed Kodoan hagde ith andet bannere och Ir tusende vnder Kong Cador hagde den tredye bannere met Ir tusende folk/ Det fierde hagde tho konger oc Ir tusende folk vnder/ Det femte hagde kong Magum oc Aspran och Ir tusende vnder/ Dette folk wor alt wel beredt baade met hest oc werge/ Det de skinnede aff deris skiolde och hielme ath det skin gick offuer bierg och dale/ Janemund mette dem oc hagde fire hundrede tusende folk oc bad dem holde

✿ Siden talede han nogre ord for dem oc sagde/ Kære wenner eder er alle vel widerligt/ hwad skade wi haffue fongit oc mist baade konger riddere oc suene Oc ieg miste min gode hest/ oc flyde selff met stor skam/ det harmer mig mest at de toge fire wore Guder bort som stode i wognen hoff mig kunde i winde dem igen da vil ieg lone eder met guld och solff Hedningene robede alle sammens oc sagde winde wi dem icke igen inden ath det sol biergis/ da lad henge off alle sammen/ Da gleddis Janemund/ oc hedningene bleste mere en i tusende basuner/ Keyseren hagde vd sent tusende hollere de saage ath megen iord reg/ Der effter saage de mange bannere oc forgylte skiolde oc blancke hielme/ De rede til bage En keyserens hertug hed Gerard vebnede sig oc for met sin heer/ oc red neder i en dal oc bad dem holde oc sagde/ Hore i mectige mend riddere oc suene Det er Ir aar siden ieg wor slagen til riddere/ oc her haffuer ieg en bannere som mine foreldre otte/ och den bleff aldrig slagit paa sluct/ Nu haffuer Gud sendet oss hid ath winde ith kaastelige dagis werke/

huilken her dœer da kommer hans siel till Paradis før en
blodet kommer paa iorden/ De lessuendis blissue faa guld oc
ølff ath de aldrig worde fattige/ kaller nu paa Gud och rider
fram i hans naffn/ Off bør alle met rette ath taale hed oc
kalt/ oc miste wenner oc slect liff oc lemmer for Gudz styld 5
Thi han vdgaff sit blod for vor styld

✿ De cristne mend loffuede meget hans tale oc toge
siden i finde/ ath ingen stulde fly fra anden/ oc ey før en
hertug Gerard vilde/ hertugen walde vd x tusende aff de
rasteste hoffmend oc stickede dem nest sig Och Clares hans 10
søster søn førde det andre bannere/ der wore oc x tusende
folk vnder Kong Salomon førde det tredye bannere oc x
tusende folk/ Det fierde førde tho hertugens søner/ der vnder
wore och x tusende/ Siden komme Keyserens holdere de waare
ii Konge och ii hertuger met lx tusende folk/ keyseren wiste 15
icke det ath hedningene droge med hannem/ thi han waar
paa en || anden stad En Erkebispen hed Samson red til f iv*
keyseren oc sagde hannem ath hedningene komme/ keyseren lod
blæse i trompeter och baswner/ Siden webnede all herren sig
och stigede paa deris heste/ keyseren hagde hwndrede twsende 20
mend/ Her Fagwn hagde hans bannere/ Keyseren red fram
for herren som hannem følgede/ hertug Reymis oc hertug
Bering/ och Greffuen aff Flanderen/ oc Olger Danst fulde
hannem

✿ Keyseren sagde/ Jeg seer hedninge side for off paa 25
en backe/ Rider til dem iiii aff mine mend/ Da red vd hertug
Reymis/ oc Olger danst/ oc Bering/ oc Greffuen aff Flanderen/
De paa bierget saade/ wor hertug Gerard oc iiii hans mend/
Da han saa keyserens folk/ da mente han at det vor hedninge/
Oc bad fire aff sine wd ride/ som waar her Clares hans 30
søster søn oc tho hans søner Eruard oc Reymer/ oc en riddere
hed Booff de rede vd/ mod de fire/ Her Clares red mod
Olger oc stack gennem hans skiold/ da halp hans gode brønye
oc Olger gick fra hesten dog waar han icke wan ath falle/
Booff stack til Greffuen aff Flanderen oc de ginge baade aff 35
hestene/ Booff høg til Greffuen/ saa ath hans høgre arel bleff

icke før i den sommer/ hertug Reymis stack til Ernart saa ath Ernard falt aff hesten/ de begyndis frilige at huggis Olger sagde til Clares edele riddere sig mig dit naffn/ han svarede ieg heder Clares hertug Milons søn/ hertug Gerin er min
5 moders broder och han sider her paa bierget/ Clares spurde hvad heder dw/ han svarede ieg heder Olger dansk Clares kastede sit sverd fra sig oc bad hannem giffue sig det til/ ath han stack hannem aff/ Siden ginge de alle viii tilsammen oc togis i saffn oc kostis

10 ✿ Der keyseren det saa red han til dem/ der samlede Keyseren al sin heer/ Pawen predickede for folckit och gierde
15 velsignelse ‖ offuer dem/ De Cristne oc Hedninge møttis wid ith bierg hed Aspermund/ oc der begindis en hard strid/ der maatte mand see mangtith stort hug/ Clares stack till en
15 hedning konge hed Gilion aff Affrica/ oc stack gennem hans skiold oc brønye/ at han styrte død ned aff hesten/ Hertug Gerin rebede høgt oc sagde/ I Christne terer eder mandelige men wi winde pris oc ære/ Siden stack han sith glaffuen gennem en hedning at han falt død paa iorden/ Kong Cria-
20 modes stack Kuris gennem hans skiold oc brønye oc vd igennem herderne saa at han fald død til iorden/ Janemund kong Angulandz søn høg paa baade hender oc gierde megen skade paa de cristne/ Hvo som sick ith hug aff hans hvasse sverd dyrendal da kom han icke bort met liffuet/ Det saa
25 Olger Danske och sagde

✿ O Herre Gud hvad skade desse Hedningene gøre off Han rende til Janemund/ Janemund sagde till sin moder broder/ som hed Morland/ Her kommer en mand oc wil gerne dø/ Olger oc han komme saa fast sammen ath de ginge
30 baade langt fra hestene/ Siden sprunge de op och høggis/ Janemund kloff Olgers skiold/ Enkesim høg en cristen kempe som hed Boland paa hielmen gennem tenderne saa ath han fald død ned paa iorden/ Enkesim tog hans hest oc førde hannem till Olger Danske/ Han steg paa hesten/ Da
35 komme tusende hedninge til dem/ saa at de met stor nød komme da atter til rygge vnder keyserens bannere/ Janemund

oc hans mend ginge haardelige fram saa ath i en liden stund
slege de tusende mend/ Da kom hertug Gerin i hans dage
fantz ingen yppere hertug/ han red mandelige fram/ han slo
selff x riddere i en liden stund/ Hedningene stolle huer om
anden/ oc det mørknede aff natten/ thi skildes de at/ Hertug 5
Gerin oc hans mend drøge vnder ith bierg oc huilthes der 6v
om natten/ da hadde han mist aff sine mend iiii tusende/ huer
mand sad paa sin hest den nat met sit dragne suerd/ Hertug
Gerin suckede fast for sine mend oc sagde O herre Gud wi
ere hid komne ath werge din tro/ som du taalde død for vor 10
styld saa wille wi nu dø for din styld/ Keyseren stridede oc vel
all den dag oc miste de tho konger oc Ix hertuger och greffuer/
oc mange tusende riddere och suene/ han huilte sig i en dal
om natten Somme aff keyserens mend holde om natten der
som striden hagde standet Den nath wor Janemund icke 15
meget glad thi han hadde mist halffdelen aff sith folk/ och de
der effter lefde wore alle saare/ tho konger flyde fra hannem/
Magun oc Aspiren met x tusende folk/ Da Janemund saa det/
sagde han/ Ille swige i mig som kreden forreder thi at eders
raad styndede mig hid/ Da suarede her Balam oc sagde/ Her 20
er icke vden thu kaar paa ferde som er ath dø heer eller ath
verge sig mandelige

Er dagen kom och solen gick op/ sagde hertug Gerin till
sine mend/ I rasse riddere reder eder snart/ och betaler
Gud det wi hannem styldige ere De webnede dem snart och 25
sette dem paa deris heste/ Janemund drog did som striden
hagde været da først begynde at dagis met xx tusende De
cristne som der hagde holdet om natten grwede saare for
hannem och iette Gud ath de vilde aldrig gøre dødelige synd
mere Da saage de hertug Gerins heer oc gleddis storlige da 30
han kom/ Janemund oc de begynte da ath stridde/ Janemund
stack sit glawen i Aue=|| lins skiold saa ath odden stod gennem 6 ii
herderne och falt død til iorden/ Balant slo en riddere ihiel/
da kom hertug Gerin i slagit/ de hedninge waare thu saa
mange som de cristne och keyseren waar icke en kommen/ Da 35

keyseren oc hans heer waare wednede da kom Olger danske oc hans skield waar kløffuen oc hielmen och bronnyen sonder hugne och blodet rant aff hannem/ Han sagde til keyseren Rider fram snart oc hielper eder mend/ ieg greb en tolk fra
5 dem han sagde mig ath Janemund er saa daal ath han vilde icke sende bud effter sin fader Han vil stride met det folk han haffuer/ ville i stride da sende bud til eders leyre ath hid kommer huer den mand der er/ keyseren giorde som han bad/ der budet kom da droge de alle aff sted

10 ✿ Keyseren drog til stridden met rrr tusende folk/ Janemund hagde vii bannere oc vnder huer bannere vii tusende/ vnder sit egit bannere hagde han rrr tusende/ Janemund sagde til sine mend der han saa keyserens bannere/ Nu maa i see keyser Karls hoffmodighed huorledis han rider mod oss
15 oc wi ere tre mend mod huer en aff dem/ och swer ieg ved den mectiste Gud Mamet ath han skal aldrig leuendis komme aff denne mark/ Keyseren kom saa trøstelige i striden at hedningene storte for hannem huer effter anden/ Kong Salomon stack kong Bordant gennem skielden och bronnyen saa ath han
20 storte død ned paa iorden/ han haffde Janemundz horn paa sin hals som hed Oliuant/ det hørdis xv Krauske mile langt/ Kong Salomon tog hornet oc suor ath han vilde icke giffue det for meget guld/ Janemund saa ath Burdant falt oc kong Salomon tog hornet thi bleff han vred oc høg met det huasse
25 suerd dyrendal oc kløff Salomons hielm hoffuit och bronne
6 ii* och sadel och hest sonder i medye/ och tog hornet ‖ oc hengde det paa sin hals/ Dette saa Aukarim oc stack gennem Janemundz skield oc glawenet brast sonder Janemund høg hannem paa hans wenstre axel at suerdet gick vd ath høgre siden ved
30 beltet saa ath han storte død aff hesten De cristne mend bleffue wantrøstige oc frøctige for Janemundz store hug/ hagde han værit christen da waare icke hans lige til i werden

Keyseren saa ath Aukarim wor død thi sørgede han fast for hans død/ och han sagde/ ille tøcker mig din død
35 være/ skam faa han som dig slo/ Jeg hagde ingen troere

tienifte mand/ vilde Gud nogen finde hore min bon da forlade han dig dine fynder/ Keyferen red mandelige fram oc bal trede haardelige till da komme de fom keyferen hagde for fent bud effter fra hans leyer/ Der met waare iiii hans fofter fonner fom hede Eftur Ottun/ Bering och Roland de hagde 5 met dem xl tufend ftegere oc duge fuenne oc alle de waben kunde bere Roland red paa en fty heft thu armborfte ftud fram for fin heer/ Roland red fram vnder keyferens banere oc thu tufende hoffmend met hannem/ De aff Affrica rende ftrar paa Rolandz felftaff met xx tufende mend/ oc ftude paa 10 dem met twrkere buge Roland red troftelige gennem deris fpitz met fit felftaff oc floge mange ihiel aff dem

Hertug Gerin vilde gerne til hedningernis hoffuit bannere/ och ftack en hedning hed Manfftobrwn igennem hans ftiold och bronye oc vd igennem herderne at han florte dod 15 aff heften/ Hertug Gerin robede paa fine mend och fagde/ G iii I edelige mend || hugger nu flore hug/ kongen aff Affrica wil ode vore land ieg er nu en gammel mand/ ieg ftal deg for fla mange ihiel aff dem hans mend fuarede frocter inted herre wi ville aldrig ftilyes fra dig/ Hertug Gerin wor 20 kommen faa ner deris hoffuit bannere ath han maatte kafte tid met en handfte Hertug Gerin och tho hans fofter fonner hogge fiden en vey ind til hoffuit banneren da falle mere en tufende hedninge Banneren vor offuer giffuen oc ftod al ene/ Der wifte Janemund inted aff thi han wor hart hoff keyferens 25 bannere met fin heer oc ftridde mandelige Da hertug Gerin hagde wundet hoffuit banneren fteg han aff fin heft/ hans mend toge hans hielm fwerd oc ftiold aff/ oc fatte hannem ned vnder hoffuit banneren oc blodet rand baade aff hans nefe oc mund thi han waar meget hed oc træt 30

Da Keyferen oc Janemund ftride faft vnder det bierg Aspermund/ Da kom en hednift konge fom hed Triamodes och ftack hertug Milon gennem ftiold oc bronye oc drog vd met fpindet all hans indwolff de chriftne forgede megit for

hans død/ Triamodes wende til rygge oc bad Janemund træde mandelige til Da kom Bering rennende oc bad Triamodes bide Triamodes reddis for hannem/ Bering stack igennem hans herder oc vd gennem brystet ath han støre død offuer
5 sadelbugen/ Da sagde Bering Twi worde dig din onde hwnd din siel skal icke husis før en i helffuede Det vor min broder du slo och den haffuer du dyre købt Janemund och alle Affrica mend harmede saare hans død oc baare hannem strax
6 iii* aff marken oc mange køste hannem død/ oc somme do= || nede/
10 Da rede tho aff keyserens mend Rikard oc Marant frem Marant stack til kong Mattiis/ han wor aff Jorsellan hans gode harnisk halp hannem inted/ Marant bar hannem aff sin hest oc han kom død paa iorden/ Rikart stack en hedning hed Gorsant/ han wor Janemundz frende gennem bronyen oc vd
15 ath herderne ath han støre død paa iorden

✿ Da Janemund saa tho sine frender døde oc ath marken laa fuld met døde mend/ swortnede han som en iord oc sagde til Balam/ Huad skal aff mig worde/ disse tho skynnede mig hid/ oc de ligge nw baade døde/ Balam suarede/
20 vnderlige taler dw/ Dw maate wel wide ath det skulle tage en ond ende/ ath sige effter de land som dw haffuer ingen ret til/ Balam sagde/ wer icke for meget redder/ en dog at det haffuer ganget ille/ Da blesde Janemund i sit horn saa at alt iorden syntiss ath skelffue/ Da sochte til hannem saa
25 mange webnede som effter wore aff hedningene/ Da hog Janemund en cristen kempe paa hielmen oc neder i tenderne Hertug Gerin sad vnder hoffuit banneren/ oc sagde til Boos oc Clares sine søster søner Tager met eder iiii hundrede riddere/ Rider i striden oc hielper vort folck naar ieg er huilt
30 kommer ieg effter eder/ De gierde som han bad/ En hedning sagde Janemund ath hoffuit banneren vor wunden/ da grwede Janemund saare oc kallede til sig kong Salathiel och Jodam den harde oc sagde/ Vi ere skammelige swigne/ wore guder ere bort tagne oc alt siden haffue de slaget vort folck/
35 Jeg sette rr tusende mend vnder hoffuit banneren de ere slagne och somme ere flyde/ Salatiel swarede/ Redis inted

herre i iafften skulle alle cristne mend dø/ och dw skalt worde
kronet i Rom/ Siden rede de baade haardelige frem oc
mange tusende met dem/ oc der falt meget folk paa baade
sider/ Salatiel for i deris heer || som en flugende falck effter G iv
wilbrad/ oc gierde stor skade/ Olger Danske rende til hannem/ 5
och høg hannem paa arelen saa ath sønder gick skiolden och
ned gennem siden oc laaret aff wed sadelbugen/ Salatiel falt
død til iorden/ Det saa Janemund oc drøffuedis saare der
ved/ Da kom hertug Reymis rendende han wor herlige
webned/ och høg den hedne Alphanie kong paa halsen at 10
høffuedit falt paa iorden/ Janemund sagde/ fast falle mine
mend/ Keyseren spurde Reymis oc Olger oc sagde/ er der
meget folck vnder vor høffuit bannere Ja herre sagde de/
wel xx tusende/ Keyseren sagde/ det er fast lidet/ oc spurde
huat best til raade waare/ Olger sagde/ wi wille mandelige 15
werge øff/ oc hugge saa store hug ath hielme oc brønyer
skulle reffne wed/ Visselige faa wi seyer i dag

✿ Da kom Boos oc Clares met iiii hundrede riddere/
En aff Hertug Gerins mend red til Keyseren/ hans brønye
wor ille huggen/ oc hielmen kløffuen oc sadelen wor fuld met 20
blod/ oc ben oc arme blodige/ Han hilsede keyseren/ Keyseren
svarede/ Gud hielpe dig riddere/ huad er dit naffn/ Han
sagde/ ieg heder Valter aff Salatiens borg/ her Gerin han
lod sige dig ath han haffuer wundet deris høffuit bannere/
Keyseren svarede/ Teffuer her Gerin en/ Ja sagde Valter/ 25
han er en nw wsaar/ oc ingen aff hans mend hugger faster
en han Keyseren swarede/ Gud haffue des løff/ Valter sagde/
Janemund er nw werre en død/ lad øff nw heffne vor harm/
Da kom til keyseren Dondelfrø hans sendebud/ Keyseren
spurde komme de som ieg bad dig kalle fra wort leyre/ Han 30
swarede Der ere komne mere en xl tusende/ Roland din frende
haffuer drebit mange hedninge i dag

Da skickede keyseren sin heer om kring Janemundz heer/ G iv*
Janemund sagde vsle komme wi hid i dette rige Balam sagde
hagde dw sent bud effter din Fader i dagh/ Da vore keyseren 35
lenge siden øffuerwunden

✿ I det kom her Gerin met v tusende mend/ oc red saa haardelige fram at i en liden stund drab han iiii twsende/ Da flyde Janemund oc iii konger met hannem/ Han sad paa so god en hest at hannem kunde ingen vnd rende/ hans glaffuen waar saa starkt at det kunde ingen bryde oc det træ kalledis Kyel/ Janemund sagde wsel oc armer worde ieg/ Jeg mente mig skulle ingen torde bide nw haffuer ieg andet fundet/ Balam sagde/ we worde den konge søn/ som saa kerer sin wonde/ han lader som den kone der begreder sith eniste barn Janemund saa till rygge/ da kom keyseren/ Reymis hertug/ oc Olger Danst/ Estwr/ Ottwn/ Bering/ oc Roland/ En konge som følgede Janemund/ hed Goram/ hans hest trettedis fast/ da sagde Janemund/ mister ieg denne mand/ da faar ieg stor sorg/ wender om til rygge mod desse som effter komme och winder en hest och faar hannem/ Janemund stack hertug Reymis igennem skielden/ da halp bronyen ath spindet bleff vde oc hertugen gick lanckt fra hesten/ Janemund tog hesten oc wilde føre Goram/ Olger høg Goram paa hielmen/ oc kloff hannem neder i beltet/ Janemund hog Olger paa hielmen/ Hielmen wor haard oc swerdet stanck aff/ och ragede halsen paa hesten saa ath hoffuit gick aff/ da flyde Janemund det meste han kunde

Balam oc keyseren rende huer mod anden/ keyseren stack Balam aff hesten/ Han sprang op igen och wilde paa hesten/ det formente hannem hertug Reymis/ Siden hogges Reymis oc Balam saa ath || ilden rog aff deris hielme/ Balam saa ath Olger/ Ottwn Bering/ oc Roland wille til hannem/ oc ath Olger tog till sig sit starcke glaffuen/ Da sagde han til hertug Reymis riddere god/ stat mig for liff oc sund/ Jeg tror paa den samme gud/ dw troer/ oc wil ieg lade mig døbe/ Gud gaffue at hertug Reymis were her/ da stadde mig inted/ Huo est dw riddere sagde Reymis/ han swarede/ Jeg heder Balam oc wor Angulandz sendebud til Franckerige/ gud haffue loff sagde Reymis/ oc bad Olger inted gøre hannem/ han halp mig i stor nød/ da ieg waar ith sendebud

til Anguland oc han løsde mit liff met megetølff oc guld/ Keymis sagde wilt dw worde cristen/ han swarede/ gerne herre/ Da kom Roland til dem/ Keyseren rende al ene effter Janemund

Janemund flyde met stor sorg/ thi han hagde da mist xl tusende mend den dag/ oc han rende ene bort/ Keyseren forfølgede hannem effter ii mile/ oc Janemund saa hannem icke/ han steg aff sin hest/ oc bant aff sin hielm oc swerd/ oc lagde sig neder at dricke/ han hagde icke da ædet eller drucket i tre dage før/ oc ey bundet sin hielm aff/ Keyseren kom oc tog hans waaben bort/ Da Janemund saa ath hans waaben waare borte da frøctede han saare/ Keyseren sagde/ dw torfft icke redis/ Jeg wil icke drebe en wobne løff mand/ Tag dine woben oc stø paa din hest/ den drick dw drack skalt dw dyrt løbe/ Janemund tog sine woben/ oc sad paa sin hest/ oc sagde till keyseren/ Dine synder komme dig til ath giffue mig mine woben igen/ Oc dw haffuer en rasst hest/ men dw kom saa snart effter mig/ Oc kan ieg mercke at dw est fødder aff mec=‖ tig folk men du gaffst mig mine woben igen/ Nu vil ieg gore dig en ære igen/ lad her din hest och woben igen/ och løb til dine mend igen/ liffuit vil ieg giffue dig for den ære dw gierde mig/ Keyseren swarede du waare mine woben ille werd/ Janemund spurde hwad hans naffn waar

✿ Keyseren swarede/ Jeg heder Karl och er en cristen mand oc Keyser/ Janemund vndrede hui han waar der all ene och sagde/ Nu vil ieg ey wurde all min skade wid en penning paa din krop skal ieg heffne all min harm/ Siden skall ieg tage alle dine land och rige/ Keyseren swarede/ Du est icke werd mine rige som dn vilt saa lettelige tage/ Janemund waar vnger oc starck/ Keyseren hagde ith gaat hierte oc tro oc waar en fultage orlogis mand/ De rende til sammen och stunge huer anden aff hestene/ Siden drøge de deris swerd oc høggis mandelige oc tilligen kamp waar icke før set mellem tho mend i en time/ De høgge skiollene och harnist aff huer anden/ Keyseren høg paa Janemundz høgre arel saa

ath brønyen reffnede/ oc han fick ith stort saar/ Da sagde Janemund du haffuer en kaastelige krantz paa din hielm/ han waar icke fattig hannem bant der paa/ Jeg seer iii stene paa din hielm/ men du bær dem da kan dig ingen offuer winde
5 Thi vil ieg nu haffue din hielm/ Keyseren suarede/ Met Gudz hielp skal han aldrig worde din/ Janemund greb effter keyserens hals/ Keyseren weg vnden/ Dog ragede Janemund kegelremen oc ryckte hielmen aff keyserens hoffuit De droges fast om hielmen

10 ✿ I det kom Roland rendendis oc haffde ith stycke aff ith glaffuen i handen/ Janemund støtte hannem inted/ thi han wor liden/ Keyseren wor stedder i stor nød/ Da halp Gud
8 ii som altid hielper/ Roland slo paa Janemundz hielm och Janemund støtte der inted om och sagde/ En mectig Gud
15 haffue i/ om i kunde komme baade leffuendis heden/ Roland høg ith andet høg oc Janemund bar den høgre hand for sig at suerdet sløg langt bort aff handen fra hannem

✿ Der Janemund miste suerdet bleff han bleg som en aske Roland tog suerdet oc kloff hans hielm och hoffuit/ saa
20 ath hiernen oc blødit slød vd aff munden/ at han styrte død paa iorden/ Keyseren sette sig ned och huilte sig/ hagde Gud icke sent hannem Roland til hielp da hagde han aldrig boret krone mere/ Roland tog suerdet dyrendal oc hornet Olinant/ Da kom hertug Reymis oc Olger danske rennendis meget
25 bedroffuede for keyserens skyld/ hertug Reymis sagde/ Ille giorde i herre ath i iegede den hund saa lenge en sammen Keyseren suarede/ Det skal icke offtere ske/ Da wende de strax Janemundz lig om kring/ oc waar hans høgre arm sønder slagen oc baade øgen laage vden paa hans kindben de
30 baare hannem vnder ith olye tre/ och lagde hans skiold paa hannem

✿ Da sagde keyseren hagde den mand værit christen/ da hagde der ingen raskere riddere værit i all werden/ Hertug Reymis suarede we worder hannem der for sørger/ oc saa
35 hende som hannem fødde/ Oc saa worde han giffuen alle dieffle vdi helffuede/ Keyseren drog til sin heer igen/ oc fant

dem alle bedroffnede/ thi ath ingen wiste huor keyseren wor
bleffuen/ Keyseren gick ind i Janemundz pawlun och lagde
sit harnisk aff/ Hin gamble Hertug Gerin følgede effter Hed-
ningene mere en en stor lang Mile/ Och sle hwer mand i hiel/
Ingen mand kunde der neppelige rende paa || marken saa mange S ii*
laage døde kroppe/. harnisk och heste/ guld och sølff finge de
nock til bytte/ Da gick keyseren til bordz oc all hans heer/ Oc
det wor den fierde dag siden de hagde ædet eller drwcket

Anguland waar da paa ith slot hed Frisa til hannem
komme tho konger den mectige Bordant oc Modas met 10
en megen stor heer Anguland sad oc legte skacktauel met dem
Anguland sette alt Paaland mod en handske Modas suarede/
Du taler daarlige/ suerd och spiud ere fore nock/ til ath verge
Paaland met Da komme ind de som flyde fra Janemundz
hoffuit bannere/ Magen oc Asperon deris heste wore suette 15
och blodige/ De sagde huad gør du/ Anguland din søn
haffuer stridet met keyseren/ wi waare rr tusende vnder hoffuit
banneren Der kom en hob folk paa waar høgre hand/ deris
hoffuitz mand wor en liden mand oc gammel/ de slege wort
folk ihiel at icke blev leffuendis mange aff de rr tusende/ 20
Anguland spurde huor hans søn waar/ De sagde det vide wi icke

✿ Anguland bleff wred oc kaste til den ene met en stor
staff oc sagde/ din gamle forredere aldrig vil ieg det tro ath
eristne mend kommer min søn til ath fly/ ieg skal lade eder
baade henge/ Anguland sette rr konger paa en benck och 25
krasede rrt offner de tho Konger/ de hanterede det lenge/
Siden bleff det deris dom/ ath de skulle bindis nagne wed
ith tre oc rv skielsmene skulle slide riff paa dem/ saa skede det
oc/ Siden bleffue de slebede och kastede vnder ith hysken/ Da
det waar giort gick Anguland til bordz/ Da kom der en ridder 30
ridende han gick ind for kongens bord/ Blodet gick gennem
hans brynye saa ath det stod paa iorden/ han hagde mere
en || xl saar/ han sagde din søn haffuer fengit stor skade/ wi S iii
bleffue omsigter legede i en elff/ och maatte mand tor fødis
gaa offuer elffuen paa døde kroppe/ Der dweldis Janemund 35

selff femte Francke Riges mend slege waare gnder sonder saa ath wi saage der paa/ och de giorde ingen iertegen Jeg saa en riddere iege din søn lenge icke ved ieg hvor de stildes ath

Anguland bleff baade wred oc bedrøffuit der aff oc bad
5 sin heer webnes/ Keyseren dweldis den nat i Janemundz pawlun der waar mad oc win nock och selff som Janemundz taffel smider vaare aff/ och ingen hagde seet saa mange suerd oc harnisk som der waare sammenborne/ Keyseren lod sancke aff banen alle de cristne som slagne waare Janemundz pawlun
10 vaar saa kaasteligt at ingen hagde teligt før seet/ Der waare saa mange dnrebare stene inde/ ath de tørffde ingen liws ved ath tende om natten/ Paa paulwnet stod en knap aff klart guld met mange vnderlige kaanster I det kom Balam gangendis for Keyseren oc beddis dødelse i Gudz naffn Keyseren
15 spurde hvi hafter dig saa/ han svarede ieg haffuer der lenge effter langet/ oc siden kan ieg vise dig alle de vnderlige ting som heer ere

✿ Fire Erkebisper wigede funten Pawen oc iiii Erkebisper døbte hannem/ och Keyseren waar hans gudfader
20 Pawen wende hans naffn om och kallede hannem Vittaklin/ Saa sagde han til keyseren/ see denne knap paa paulunet staar/ han er fuld aff vnder der maat du see hvad tidende der er rr
§ iii* mile heden Keyseren saa paa knappen oc saa slottet Risens- || borg som Anguland laa paa/ da saa han saa mange skib och ga-
25 leyder komme til slottet/ at ingen kunde telge dem/ Da saa Pawen den store skibs heer komme aff Affrica/ Pawen drøffuedis oc gred sore/ Vitakelin sagde/ Beraader eder snart hvad heller i wille bide eller fly/ Keyseren svarede/ Ved det bierg Aspermund skal ieg bide oc aldrig fly/ Keyseren sagde til
30 Pawen/ Kære fader lader icke saa ille i maatte forfere wort folk met saadanne lader Keyseren sende bud effter Hertug Gerin/ oc bød hannem til sig komme/ han kom for keyseren saa lod han hannem see i knappen den vtallige skibs heer som kommen wor/ oc hvor de ginge paa landet/ Vitakelin neffnede
35 saa mange konger oc høffuitz mend som op ginge och bad

keyseren wøbne sin heer/ oc rede sig til/ Der effter bad keyseren
støde i basuner oc klaretter/ oc bad alle vnge mend komme
for sig de gierde som keyseren bød/ Der de stode for Keyseren
suckede han oc thaare løbe aff hans ogen/ Pawen spurde hvad
hannem skadde/ han svarede/ Jeg haffuer nw mist iii hundred 5
twsende mend/ oc xvii konger/ Hertuger/ Greffuer/ oc Riddere
Nw worder ieg sla til riddere de som icke ere der till faldne
om ieg skal nogen pris winde

✿ Da kom Roland Estwr Ottwn oc Bering/ Roland sagde
til Hertuge Reymis/ oc Olger Danske met wrede/ Hvad siger 10
min frende keyseren/ Hwi holler han oss iiii som andre konger
eller stackarle børn Jeg red i gaar paa en mager sky hest
han røste moren løss alle mine tender/ Vil han icke giffue oss
heste och harnisk da ville wi ride fra hannem/ Olger tog
hannem i fagen oc køste hannem oc sagde/ J skulle snart konge 15
harnisk och heste/ Hertug Reymis och Olger sagde till keyseren
aff deris ord/ Da swarede keyseren/ Roland er fast vnger til
at bere harnisk/ oc ath fare i strid/ Da svarede Ro= || land/ 8 in
en dog at ieg er vnger Dog haffuer ieg ligewel hierte oc
hender/ Oc kan Gud saa wel beskerme mig som den der 20
gammel er/ wi sire ederss frender haffue thient eder som wi
nwe were bekent/ wille i icke giffue oss hest oc harnisk/ da
seer eder om andre tienere i vor stad

✿ Keyseren svarede Roland oc sagde/ Jeg haffuer icke
glemt dig/ da ieg drogis met Janemund vnder olye tre/ hvor 25
snarlige dw vnsette mig da/ oc gaff mig mit liss met gudz
hielp hvad dw bedis/ det skal inted ney were fore/ det dw
och beddis x eller xii tusende pund guld/ da fald Roland paa
kne for keyseren/ han tog hannem op oc køste hannem/ Keyseren
lod kalle alle de riddere som wille worde/ Da slo han mange 30
riddere/ han wurde icke hvad heller de wore rige eller fattige

Reymis oc Olger fulde Roland fram oc keyseren slo
hannem til riddere/ och bant dyrendal wed hans side
oc sagde/ werge dig wel och mandelige/ Reymis hertug och
Olger bunde spaare paa hans føder/ oc siden slo keyseren de 35

andre tre sine frender til riddere/ oc tho hertug Gerins søner och siden huer effter anden mere en try eller iiii hundrede/ Keyseren sagde til her Milon hertug Gerins søn/ For din gode faders skyld giffuer ieg dig ith slot som heder Milensborg/ oc der met en iomfrw met megen rigdom/ siden bant han ith god swerd paa hans side/ och sagde til hannem/ Dw oc hertug Reymis/ oc Olger skulle all tid were mig nest/ Han gaff dem alle hest och harnisk saa dem wel at nøgedis/ Siden lod keyseren sige messe for sig/ Roland oc de andre offrede meget gwld/ Pawen predickede for folcket oc gaff dem affløsning aff deris synder

S iv* Anguland sagde til sine mend/ Mig vndrer ath der kommer inted bud fra Janemund min søn/ En konge hed Mandoquin sagde/ mig drømer huer nath vnderlige om hannem/ oc tycker mig cristne mend were webnede til hand oc fod oc huor de blande sammen blod oc hiernen/ En kong som hed Abyant sagde sent bud til Keyseren/ ath han sender oss wore Guder igen Anguland sagde til tho hertuger Julian och Galuiger Rider til keyseren/ oc beder hannem sende oss wore Guder igen och bed hannem tro paa wor Gud och beder hannem føre oss skat aff dette rige xl muler ladde met guld oc sølff iiii hundrede friborne iomfruer/ oc gange selff wllen oc barfot hid til oss oc bedis naade aff oss/ da wille wi hannem icke drebe/ Sendebudene rede aff sted/ oc komme som keyserens heer stod all sticket Olger hagde keyserens bannere i henderne/ Rolant wor høffuitzmand for ii twsende riddere Pawen wor en høffuitzmand for sine mend prester och klercke/ neppelige fautz der en blot mand i all den heer/ saa meget harnisk haffde de fangit aff de hedninge Da keyseren hagde sticket sin spitz/ kom Angulandz sendebud Hertug Jwlian hagde en olye quist i henderne Galuiger wor en gammel mand hans skeg wor hwit/ det stod neder om hans bryst och bug Julian waar en fager mand/ neppelige kunde nogen kone sige hanem ney De sagde til keyseren/ huor er keyser magnus Vi ære sendebud fra den megtig kong Anguland

Keyseren rebede høgt oc sagde/ her er ieg De sagde sent
Anguland wor guder igen/ om du vilt beholde dit liff/ Vilt
dw tro paa wore guder da finder du naade aff Anguland
da giffuer han dig dith rige igen || oc sent hannem xl muler J
ladde met guld ocølff/ oc iiii hundrede friborne iomfrwer/ 5
oc gack selff wllen oc barfod til hannem/ oc begere naade aff
hannem/ da wil han icke drebe dig Keyseren swarede/ Det
kende gud ath dw binder mig onde oc horde tidender/ Jeg
nam en aldrig ath gaa wllen oc barfod/ Saa meget guld och
ølff som han bedis/ fick ieg en aldrig ath eye paa en tid/
winder ieg noget guld ellerølff Da pleyer ieg ath giffue
riddere oc swene/ Iomfrwerne ere wel bewarede inden slot
fester oc steder Eder guder ere sonder slagne/ oc detølff oc
guld gaffue wi alle de løse qninder i wor heer ere/ Da wredis
baade Julian oc Galuiger/ oc reste deris glaffuen/ Julian 15
sagde til keyseren/ Anguland wil snart komme til dig/ han
wil lade krone sin søn Janemund i Rom Keyseren swarede/
det skall aldrig skee/ Julian spurde haffue i icke mere folk
en heer er/ Vaare i hugne wdi en kedel oc saadne/ Da
bleffue vore mend ey mette aff eder til en maaltid/ Oc mig 20
tycker ath eders folck haffue hedne mendz harnisk paa dem/
Keyseren swarede/ wi haffue en mere folck en dw seer/ Julian
sagde/ Anguland haffuer forbudet oss ath drebe dig/ han wil
at wi skulle fore dig leffuendis til hannem/ saa wil han dig
selff drebe 25

✿ Keyseren sagde til hertug Gerin/ Huad skat wille wi
sende dem/ Hertug Gerin swarede/ sender dem Janemundz
hoffuit/ Julian sagde lad snart rede statten ellers est dw død
oc alt dit folck/ Keyseren lod hente Janemund/ oc kaste hannem
for deris føder/ oc sagde/ Tager Janemundz hoffuit/ oc fører 30
haus fader/ han faar ey anden skat aff mig/ Da Galuiger
saa Janemund blegnede han som ith lig oc sagde/ Huor er
din mact vor gud Magwn/ hui lader dw saa drebe dine mend/
Janemundz øgen laage vden paa hans kindben/ Juli= || an steg J*
aff sin hest oc sick keyseren sin handske/ Keyseren spurde/ huad 35
det betydde/ han swarede/ Her met binder ieg dig i en kamp

eller huilcken du vilt ath faar dig skal staa med vor kempe Ferakunde sagde/ winder han da skalt du tro paa wore Guder/ winder du da skulle wi tro paa din Gud Keyserén suarede/ styr dit haslige sind och sig Anguland ath han faar icke anden skat aff mig/ Janemundz hest/ suerd oc horn gaff ieg min søster sen Roland/ ferer hannem Janemundz hoffuit och siger hannem ath det skal aldrig krunis i Rom eller i Franckerige/ och kommer han hid da skal han fare værre en senen for

Sendebudene rede til deris herre igen/ De komme til mange konger oc herre paa vegn for de komme till Anguland/ Alle spurde om de hagde den skat som Anguland kraffde Iwlian suarede/ wi haffue her Janemundz hoffuit och hand/ Der wid daanede vel rr konger for sendebudene komme til Anguland/ Julian gick fram for Anguland och sagde/ Her haffuer du den skat keyseren sende dig/ Och kaste Janemundz hoffuit och hand for hans fod/ Kongen daanede oc falt ned paa hoffuedit oc løste det siden mere en rr sinde oc Janemundz hoffuit bledde baade gennem mund och øren/ Anguland sagde huor er nu wore Guder bleffne/ hui gade de tolt ath du bleff slagen/ Julian suarede/ wore Guder dwe inted/ dem haffue draffuels quinder oc støger sønder brudet/ we worde den dem sørger faare

✿ Anguland suarede/ O min kære søn for din skyld kom ieg hid/ Jeg tenckte ath ieg skulle haffue kronet dig i Rom || Anguland spurde Galuiger ath och sagde/ Huad mand er keyser Karl/ han suarede/ Seer keyseren wredelige till nogen mand da skelffuer hans hierte ved/ saa megen grumhed gaar af hannem/ Anguland daanede vel siw sinde och sagde/ O min kære søn ieg lod gøre wore guder aff det klaristeølff oc guld och sette dem met dyrebar stene/ Ille haffue de dig det lønt/ Siden tog han hoffuedit op oc tog det i sin fawen och falt offuen paa hoffuedet/ da maatte mand see huorledis alle mend aff Affrica sørgede/ och grede och de skulffue for redsle

✿ Julian sagde til Ferakunde kempe webne dig snart/ Jeg haffuer wisset en kamp paa dine wegne med en aff keyserens mend/ Kempen webnede sig snart oc red til keyser

Karl oc robede høgt i hans heer oc sagde Huer est du keyser
Karl Jeg will all ene sla med all din heer och heffne wor
Guder eller kom selff mod mig/ wilt du icke/ saa sent en
mand eller tho i din sted/ Keyseren sende vd Olger dansk vel
webnet/ Ferakunde motte hannem/ oc tog oc bant hannem och 5
kaste hannem bunden i sith paulun/ Keyseren sende vd
Regnolt/ Ferakunde bant hannem samledis oc kaste hannem i
paulunet/ Keyseren sende vd en ridder hed Constantinus aff
Rom oc greffue Elon/ Ferakunde tog huer i sin hand oc bant
dem baade/ oc kaste dem i paulunet oc sagde/ Bier her saa lenge 10
til flere eders kemper komme/ Keyseren sende vd rii kemper tho
oc tho til lige/ Ferakunde bant dem alle och kaste dem i sit paulun

✿ Da froctede alle cristne mend och ingen torde kampe
mod Ferakunde/ Da sagde Roland til keyseren/ Rediff icke
herre/ for denne troløse dieffuel lader mig ride mod hannem 15
Jeg troster paa min herre Jesum Christum/ han lader icke
disse forbannede hedninge offuer winde off || Keyseren ville
nødigt haffue Roland der til dog maatte Roland raade oc webnede
sig/ och red mod Ferakunde han tog hannem met en hand aff J ii*
sin hest/ oc satte hannem faare paa sin sadelbuge/ Da tog 20
Roland i Ferakunde steg oc holt saa hart ath de falde baade
ned aff hesten/ Siden stigde de baade paa hestene igen/ Roland
høg til Ferakunde/ suerdet stanck aff hielmen oc ned paa sadelen
oc hesten mit i gennem/ Siden gaff Ferakunde Roland store hug/ och
Roland hannem igen/ Roland høg ith hug paa Ferakunde høgre 25
arm/ saa ath Ferakundis suerd fald paa iorden/ dog bleff Ferakunde
icke saar/ thi ath inted suerd bed paa hans krop/ Ferakunde slog
Rolandz hest met sin neffue saa ath sonder gick halffbenet/ oc Roland
kom standendis paa iorden/ de sloge lenge met neffuene paa
huer andre 30

✿ Siden slo Roland hannem met stene/ Ferakunde sagde
lad mig soffue en liden stund/ Roland gaff der loff till/ Da
Ferakunde wognede/ gaff han Roland loff ath sla sig met
store knubbe/ Roland slo hannem lenge paa dagen baade met
sten oc knubbe/ alt stod Ferakunde qwer ved/ Siden sette de 35
dem baade ned/ och huiltis Ferakunde sagde loffue mig ath

seffne en liden stund / Gerne sagde Roland / och tog en sten
och lagde vnder Ferakundis hoffuit / han vilde icke drebe
hannem men han seff for keyserens starcke fred som giort wor
Ferakunde webnede sig / oc Roland spurde hannem ath hui
5 inted woben bed paa hannem / Ferakunde suarede Mig kan
ingen gore skade vden ieg worder stungen i min nasse/ Fera-
kunde spurde aff huad slecte est du/ Roland suarede / Jeg er
fød i Franckerige/ Feracunde sagde/ paa huem tro Franckeriges
mend / han suarede paa Jesum Christum Gudz søn vaar
10 Herre

J iii ✿ Ferakunde sagde huad Christus er det/ Roland suarede
Christus er Gudz søn aff hiemmerige oc fødder aff Jomfru
Maria som døde paa det hellige kaarss / och stod op aff døde
igen / oc for til helsfuedis oc tog der vd Adam oc Eur oc
15 alle hans vdualde oc for siden op til hiemmels / oc sider hoff
Gud faders høgre hand / Ferakunde suarede / Jeg tror paa
den der hiemmelen skabte/ oc hagde huercken fader eller moder
som han waar aff ingen affled / da afflede han och ingen aff
sig/ thi han er en Gud oc icke trefeldig/ Roland suarede/ det
20 siger du sant han er en Gud i tre personer / tror du paa
faderen da tror du oc paa sønen / oc den helligand / De ere
tre personer och en sand Gud / Ferakunde suarede / Om ieg
kaller Gud fader/ Gud Søn/ oc Gud den helligand/ da ere
de io tre Guder/ Roland suarede/ Det er en Gud/ oc icke tre/
25 dog er de tre personer / oc en ewindelige i guddommen/ oc i
sandhed Merck huorledis Abraham saa tre Engle oc tockede
at det waar en/ Ferakunde suarede/ beuise det huorledis try
ting kunde være ith Roland suarede det vil ieg beuise dig i
verdens ting

30 ✿ Merck vel paa en harpe/ der er træith/ strengene/ oc
henderne / de ere try ting i en liwd / Saa er och i mandel
noden først er skalen oc saa snassit oc saa kernen / de ere try
ting och ith i sig selff Saa ere och trende ting i dig sagde
Roland lemmerne kroppen oc sielen och dog est du en mand/
35 Ferakunde suarede/ Jeg tror nu vel ath Gud er en och trenne
personer dog wed ieg icke huor han kunde affle søn / Roland

suarede tror du ath Gud skabede Adam oc Eue/ Ferakunde
suarede/ det tror ieg visselige/ Roland sagde/ Adam wor aff
ingen fodder/ dog afflede han barn/ hui maatte icke Gud
fader lade werde som hannem tectis/ Dog er det alle forbudet
der || effter ath søge/ Ferakunde suarede/ Det tror ieg alt J iii*
wel/ Icke tror ieg ath Gud kunde blissue mand/ Roland
suarede Den samme Gud som skabede hiemmel oc iord aff
inted/ han kunde oc gere met sin hellige aand/ ath hans søn
tog mandom oc kød oc blod/ vden mandz beblandelse/ Fera-
kunde swarede huorledis kunde han fødes aff Jomfrw vden 10
mandz samquem/ Roland suarede/ Som gud vor affled aff
moderen vden mandelig fader/ Saa wor han oc affled aff
faderen vden moder/ telligt vor gud icke wmueligt/ Ferakunde
swarede/ Huor kunde en iomfrw føde barn

✿ Rolant sagde/ Kunde icke bier vorde aff orme oc 15
lessue affølen och andre ting vden nogen mandz hielp/ thi
kunde en iomfrw bedre føde barn met Gudz hielp oc willie
vden mandz samquem/ Ferakunde lod sig der met noge/ Dog
wilde han icke tro at gud døde paa kaarsset/ Roland swarede/
Gudz søn wor født som en mand/ thi wille han och dø som 20
en mand oc alt det som i verden er død det skal dø/ Tror
dw ath han er fødder/ da skalt dw oc tro at han er pinter
oc død/ oc opstod aff døde/ Ferakunde sagde/ Jeg troer icke
paa hans opstandelse thi at en død mand kan icke opstaa/
Roland suarede/ Gud stod icke all ene op aff døde vden oc 25
alle de som fødde ere fra werdelsens begyndelse oc ind til
hendis ende skulle opstaa aff døde/ oc komme for dommen oc
nyde deris gerninger/ Tenck paa lowernis nature/ ath deris
vnge fødis døde oc moderen bleser oc rober paa dem/ at de
om tredye dagen faa liff/ thi vndre der icke paa at Gudz søn 30
hagde mact at staa op aff døde tredye dag/ oc da stod mange
Jøder op aff døde Ferakunde suarede/ Jeg tror paa hans
opstandelse/ men icke tror ieg at han for op i hiemmelen/
Rolant swarede/ Den gud som hagde mact til neder ath stige/
han hagde or mact til op at sti-|| ge/ Merck paa mange hande J iv
verdens ting/ Qwern himlet gaar baade op oc ned/ fugelen

flyger baade lagt och høgt thi maa gudz søn bedre fare huert hannem teckis/ Solen gaar op i øster oc neder i wester/ Ferakunde suarede/ Uw vil ieg slaeff met dig met saadanne førord/ ath winder dw/ da wil ieg tro paa din gud winder
5 ieg/ da skalt dw tro paa min gud/ Ferakunde høg til Roland/ Roland slo swerdet fra sig at hannem skadde inted/ Ferakunde greff Roland oc slo hannem vnder sig/ Rolant kallede paa gud oc welte Ferakunde bort aff sig/ oc tog Ferakundes swerd/ oc stack hannem vnder harnisket i nafflen och vd ath ryggen/
10 Ferakunde rebede oc døde och sagde/ O Mamet min gud tag min siel nw dør ieg/ Siden komme hedningene oc bare hannem i deris paulwn/ De cristne vntsette Roland oc løsde dem alle som fagne waare oc rede siden alle til keyseren/ Da Angnland det spurde da drøffdes han storlige oc flere hedninge met
15 hannem

Siden skickede keyseren sine aarden Affrica mend saage keyserens heer/ Da sagde Roland till Olger aldrig bliffuer ieg din wen/ vden dw loffuer mig ath hugge det første hug i denne strid/ Saa komme tre riddere i striden oc
20 rede for keyserens aarden i huit harnisk Turpin Erkebiscop hagde ith stort kaarss i sin hand/ der vor vdi ith stort stycke aff det hellige kaarss/ som wor herre døde paa/ Och der grwede hedningen fast fore/ De tre riddere met det huide harnisk som saa rede fore i spitzen racthe til ingen mand/
25 Olger Dansk spurde huo de waare/ En aff dem suarede/ tale hoffnislige/ Jeg heder Jørgen/ ieg wor altid wan i strid ath giffue det første hug/ oc det giffuer ieg nw den vnge swen Roland/ oc der met ath aldrig skal komme blodige ord aff hans mund

J iv* ✿ Da Olger fornam at det were S. Jørgen negde han hannem oc sagde/ Jeg giffuer mig gud i wold oc dig/ Da kom en hedensk konge hed Mandoquin/ han hagde gaat harnisk paa sig S. Jørgen hiolt i Rolantz bitzel oc sagde/ Dug paa denne hedning/ dog ath han er stor/ Roland swarede/
35 Min helge herre/ det wil ieg gerne gøre/ Mandoquin stack

Roland gennem skiolden/ brønnen halp at hannem inted skadde/ glassuene brast sonder/ Roland høg paa hans hielm aff all sin mact/ Oc kløff hielmen oc bort høgre øret gennem siden oc lenderne saa ath swerdet stod i hesten/ Det vor Rolandz forste hug som S. Jørgen bad hannem hugge/ hwer mand vndrede at den vnge suend høg saa stort ith hug/ Roland høg paa baade henderne/ i en liden stund i hiel slo han riiii høffdinge/ De tre hellige Riddere waare i striden/ Georgius/ Diometrius och Mauricius/ de høgge saa store hug ath hundrede mend fiolle for deris swerd til lige/ och wiste ingen andet en de waare døde/ dog gierde de ingen skade/ vden laage som de hagde verit døde saa lenge som striden stod/ Olger red dierfflige fram oc i en liden stund ihiel slo han vi riddere/ Turpin Erkebisscop førde det hellige kaarff/ der gick saa meget skin aff/ ath alle reddis der faare saa mange det saage Hedningene vndrede ath Roland skulle sla den store kempe Mandoquin/ thi han wor saa liden/ Roland høg paa baade hender/ oc kunde inted redes siden S. Jørgen hagde talet wed hannem

✿ Den edelige hertug Gerin talede til sine mend I edele riddere oc swene træder haardelige til/ oc redes inted Affrica mend skulle dø met megen skam/ Vnder mit bannere ere rr twsende/ slaar ieg icke dem met rr twsende da tror mig aldrig vel Boeff oc her Clares hans søstet søner gierde megen skade paa hedningene/ Hertug Gerin drog til hedningens hoff-‖ nit bannere/ Da robede en hedning til Anguland/ och sagde Herre her kommer en riddere hob med dig/ och i all denne heer ere icke raskere mender eller bedre webnede/ Hedningene froctede saare for Hertug Gerins komme

✿ Hertug Julian sagde till Anguland/ Herre rediff inted/ Vi ere meget flere en de cristne mend ere/ Faa mig rr tusende/ dreber ieg icke der met huer en cristen mand inden afften/ Da wil ieg loffue dig at skere baade sporene aff mine føder oc toppen aff min hest/ saa bør mand ath fare met en redder mand/ Anguland suarede/ Dw est en fultage mand/ Dette rige wil ieg giffue dig naar wi haffue wundet det/

Hertugen tackede hannem for sin gaffue/ Anguland bleff hoff hoffuit banneren oc iii konger hoff hannem/ Hertug Julian red vd met rr tusende mod Hertug Gerin

Her Clares rende for sin heer mere en ith armborste
5 skud/ hannem motte en hedenst kong/ Clares stack hannem i skielden/ at glaffuenet stod en fawen vd gennem herderne/ De cristne hagde gode harnist oc Affrica mend hagde mesten delen læder iacker Hertug Julians folck begynde ath fly/ han robede hogt och sagde I fly fra mig som kraaden
10 forredere/ Affrica mend svarede/ huor effter skulle wi bie wi see vore mend sonder kloffuede/ oc ligger alle marckerne fwlle met deris kroppe/ Julian sagde/ wsel och armer worder ieg/ Jeg mente ath winde dette rige/ nw nodiff ieg ath fly som en redder mand/ Her Valter iegede effter hannem/ Hertug
15 Julian wende sig om oc stack her Valter gennem skielden oc bronyen/ oc spiwdet gick gennem hans hierte/ oc styrte dod ned paa iorden/ Der falt oc fast aff de cristne

A* ✿ Hertug Julian sad paa en rod hest/ oc wende sig haardlige mod de cristne saa ath i en liden stund
20 dræbte han riiii riddere/ hagde han værit cristen/ da hagde huercken Oliuer oc Roland værit bedre kempe en han/ Da kom her Clares mod hertug Julian met v hundrede riddere/ Hertug Julian gaff slucten til ith bierg och der bleff hans hest slagen/ han worde sig mandelige och sagde til her Clares/
25 du holder mig for en redder mand/ nu skalt du andet finde/ Her Clares spranck aff sin hest/ siden hoggis de lenge/ Hertug Julian saa ath hedningene flyde fra hannem/ han spranck paa en hest vden i sted/ Da kom hannem til vntsetning vel iiii tusende Affrica mend/ thi maatte her Clares wige til bage
30 ✿ Den edelige keyser Karl stride vel al den dag/ de tre hellige riddere wore met hannem i striden/ Anguland sagde till sine mend Treder til frilige wi ere rl mod huer en christen I det finge de cristne mend stor skade/ Da komme ridende tho cristne herre kong Salomon oc en greffue hed Hugo/ de
35 rede fackelige oc giorde inted buller eller gny aff sig/ Greffuen

bad kongen holde vnder en høy oc sagde/ Jeg vil ride først
i striden Jeg seer huor Roland oc Olger dansk ere/ Olger
er mandelig oc offuerdadig/ oc Roland er ith barn i saadan
leg Thi redis ieg saare for hannem kongen holt quer oc
Greffuen red i striden met tusende riddere/ Greffuen wor 5
en god riddere oc hagde ith løwe hierte/ han sagde til sine
mend/ J edele riddere wiser oss en vey til deris hoffuit
bannere/ oc hugger oss en vey frem saa mandelige at ingen
hielme eller brønyer kunde holde der faare/ Saa at wi blissue
vbestemmede i striden/ De giorde som han bad/ oc hogge paa 10
baade hender saa ath inted harnisk kunde holde for dem

Anguland sagde vore Guder ere icke werde en falsk A ii
penning/ thi de lode dem saa ille sønder sla/ de cristne mend
hassue en mectig Gud/ der maat du see det kaarsk som Christus
vor pinter paa/ wi gide icke set mod det/ oc ey komme der 15
ner thi det kaarsk gør oss megen harm/ Da rymde mange
hedninge oc cristne mend rende effter met sting oc hug/ oc
i den strid blessue slagne er tusende hedninge

Da motte dem en hednisk konge hed Calides met meget
folk/ da vor Roland oc Olger stedde i stor nød da kom 20
kong Salomon met v tusende riddere/ da bleff meget folk
slaget paa baade sider/ der styrte ii hundrede heste for
de cristne som studne blessue da motte mand see Roland
fremmerst aff sine mend/ oc gaff store hug vd oc der nest
Olger oc greffue Hugo/ Olger sagde til Roland/ du est werd 25
at lossuis/ ieg hassde icke tenckt at du hagde værit saadan/
wer icke langt fra mig/ du est dog fast waager i saadan leg/
Roland hagde slaget en sin suend til riddere hed Greland/
han stack til en konge hed Calides oc kaste hannem aff sadelen/
Siden glassuen brast drog han sit suerd oc høg Caliades saa 30
at han stod aldrig op/ Da kom Roland reunende oc stack en
hedning hed Amsler at glawenet stod igennem hannem op til
herderne/ Roland oc hans vnge frender de iiii sloge xl riddere/
Hedningerne flyde/ som Olger saa sig om oc wiste icke huor
Roland wor/ oc Keyseren hagde bedet hannem vare paa 35

Anguland bleff vnder hoffuit banneren/ Der kom hertug Gerin met xviii hundrede riddere/ det saa hertug Julian oc sagde til Anguland/ Her kommer en hob folck/ Anguland sagde det er Kong Ammustade/ Hertugen suarede/ det er Franckerigiss mend/ Anguland reddis fast oc bad hertug Julian ride mod dem/ Hertugen red vd met xx tusende/ hannem mødte hertug Gerins søster søner/ Boess oc Clares/ de hagde icke mere en vii hundrede folck/ de hedninge gierde stor slade paa dem/ saa at de maatte fly vnder hertug Gerins bannere/ Hertugen robede til dem oc sagde/ O i drassuels mend/ I ere icke ecthe/ oc aldrig ere i Hertug Milons søner men i redis saa fast for hedningene/ Roland oc Olger haffue wundet iiii strider i dag/ och drebet saa mange hedninge at ingen kan telge dem

✠ Keyseren stridde mandelige al den dag oc høg paa en kempe hed Gudrim kerroman/ oc kløff hans hielm bryst oc bug/ at han styrte død ned/ Da miste keyseren och sin hest/ Siden stridde han lenge til fod før hans mend kunde fly hannem en hest igen da slege hans mend x twsende i hiel Siden spranck keyseren paa den hest som Gudrim kerroman hagde/ och da waar striden haard/ De Cristne bleffue fast slagne Da harmedis Keyseren oc robede høgt oc sagde I edelige riddere treder hordelige til/ Keyseren vor fremmerste i spitzen/ oc høg met sit swerd iesne saa fast/ at saa torde bie hans hwg/ Keyseren sick en wbodelig slade paa sine mend/ Olger Danst oc hertug Aymis sagde til keyseren/ Vort folck er saa ner i hiel slaget/ at wi haffue icke mere en xx tusende mend igen/ Hører i edle herre sagde Keyseren/ saa hielpe
A iv mig gud/ at ieg vill nw heller dø en fly || Pauen sagde da han saa de cristne/ redis inted Aw frister gud sine venner verer vforferded/ gud saa døden for sig/ dog vor han vredder/ gører nw for hans skyld/ som han gierde for vor skyld De suarede alle sammens off løster icke lenger at lessue vden wi winde seyer/ Turpin Erkebiscop sagde til Pauen/ tager dette kaarss fra mig/ Jeg will friste om ieg kand noget hielpe vort folck/ Siden bleste han i sin lywd/ oc Pauen tog kaarsset

Ed dette paff sagde kong Anguland mig tøckiff ath de cristene mend ere snart offuer wundne/ søger nw fast til hoffuit banneren/ de giorde som han bad/ Der begyntis en awentz leg/ hielmene och brønyerne kløffdis fast oc glauene sprunge sønder op i weret/ och mange støre hoffuit løse ned aff hestene/ Hertug Julian robede til Anguland/ Rediff inted herre/ heffner nw vore wenner oc frender Hertug Gerin oc hans mend stridde mandelige/ De cristne wore da i stor nød/ Olger/ Roland oc hertug Reymis/ kong Salomon worde deris liff manlige/ Da bleff keyserens hest slagen vnder hannem/ Da stod keyseren paa iorden oc høg paa baade henderne saa at alle gaffue hannem priff/ Det saa Bering oc Martin/ Da høg Bering en rig hoffding paa hielmen oc ned i tenderne at han støre død ned/ Bering førde hans hest til keyseren oc halp hannem at stige paa hannem/ De cristne gleddis ved at de saage keyseren igen/ Da hertug Gerin saa hertug Julians bannere kallede han paa Clares oc Booff/ Euard oc Rikin sine søner Kære venner stinger inted met ederff spiud/ trycker eder hart til sammen/ Da møtte hertug Julian dem met starcke buger och stød fast paa dem/ Hertug Gerins mend støtte hannem inted men trengede sig til hoffuit banneren/ det beste de kunde/ Hertug Gerin sagde/ gud hielpe off wel til at vinde dette hoffuit bannere Da steg han aff hesten met v hundrede riddere huer tog den anden ved armen oc trengde dem met deris huasse swerd ind til ‖ hoffuit banneren/ Anguland vor vnder hoffuit banneren/ A iv* oc rii konger met hannem/ Da kom hertug Gerin oc hanff mend oc høgge en wey gennem herren/ Booff oc her Clareff høgge hedningene paa hals oc hierte/ saa ath hwer falt død paa anden/ De hedningene rymde fast til hoffuit banneren/ Da Anguland saa ath hans mend flyde fast/ da meste han ner alt sit find/ Keyserens mend søckte fast at banneren/ De hedninge worde sig fast/ Franckeriges mend trøste dem wel oc hedningene flyde

✿ Det saa keyseren oc bad sit folck følge hard effter/ Da vende de tho hedniste konger dem met xxx tusende mod

de cristne de hede Moades oc Abilant / De waare raske mend/ Da bleff Olger oc Keymis aff stungne och Bering oc Rickard och kong Salomon / Det saa keyseren och sagde / Herre Gud huad gør dw nw / lader dw mig miste desse fem kemper da
5 skal ieg aldrig legge mit harnist paa ath werge din hellige tro met Keyseren red mit i hedninge heeren oc høg paa Abilantz hielm saa ath swerdet stod ned i halsen / Keyseren robede oc bad sine mend trede fast til / Da trengede sig til hannem vii tusende mend aff de cristne / Da kom Roland oc
10 Greffue Hugen / Franckeriges mend robede saa høgt at Her Fagwn hørde det som førde keyserens guld ørn/ Da sagde her Fagwn rider till keyseren/ Aw torff han wor hielp wed / Her Fagwn kom met tusende mend / han stack Moades som vor Angulands søster søn / ind at brystet oc vd at herderne / at
15 han storte død ned paa iorden/ Siden høg han paa en kongis hielm hed Mantusalem / oc kløff hans hoffuit oc herder at han falt død ned paa iorden / Her Fagwn robede høgt oc hans mend tredde saa hardelige fram / ath for dem stortte iiii tusende mend

✿ Der Affrica mend saage de cristne trenge sig saa fast frem / oc Moades oc Abilant kong bleffue slagne / Da flyde strax rr tusende hedninge alle til lige / Hertug Julian saa at de flyde thi robede han høgt oc sagde / I kraaden forredere huor er nw eder store ord som i talede i kong Angulandz
25 sal / at i wilde drebe alle cristne mend / nw er en aff dem raskere en hundred aff eder bliffuer her vnder hoffuit banneren oc werger ederff herre/ de lode som de det icke hørde oc flyde saa fast / at icke bide faderen effter sønen / oc icke sønen effter faderen / Hertug Julian stack til den raske riddere Gerard oc
30 i gennem hans herder saa ath han falt død til iorden/ Siden kløff han Rikeus skiold sønder Rikeus høg paa hertugens helm igen saa ath swerdet sad i sadelbugen oc han styrte død aff sin hest/ det saage de hedninge/ och flyde offuer bierg och skowe

✿ Angulland sagde hwor ere nw de mig hid skynnede/
35 Ingen swarede hannem / striden stod lenge vnder hoffuit banneren Omsiger flyde i hwo som kunde / Saa bleff hoffuit

banneren neder slagen och der døde twsende hedninge hart hoff banneren keyseren waar saa tret at han maatte stige aff hesten Anguland saa ath hans mend wore offuer wundne Thi steg han paa sin hest han wilde icke bie saa lenge at nogen holt i hans isted/ men han rende sin vey hwad han kunde de cristne nødde hannem til at bide/ han steddis mit paa marken oc greb till werge/ och en del aff hans mend met hannem En aff Hertug Gerins mend hed Antoene drab Angulandz hest/ at han skulle icke bort komme

✿ Keyseren sad i sit paulwn och hwilte sig/ han sagde til Roland Olger danske Keymis Hertug oc Rikin/ greffue Hugen oc kong Salomon oc Grelant oc Bering oc her Fagun || Tager til eder iiii tusende mend och rider til hertug Gerin oc følger effter Anguland/ De giorde som han bød/ Da Affrica mend saage dem komme/ gaffue de flucten i huo som kunde/ Anguland sagde vsel oc arm er ieg/ alle rymme fra mig oc ieg worder ath bide al ene/ oc vil ieg heller dø met ere en fly met skam/ Han bleff fast træt oc worde sig dog mandelige/ hannem følde liii konger aff Affrica der lessde da icke vden ii aff dem/ Han høg sønder sit suerd/ de singe hannem ører oc kolffuer/ alt slo han sønder/ omsiger sick han en stor oc starck ore for hende hectede huercken hielm eller brønne Inge cristne mend torde da komme till hannem/ men han stod all ene paa marken

✿ Hertug Gerin sende en munck til hannem oc lod spørge om han vilde worde Cristen/ han soor om Magun ath det skulle aldrig ske/ Da wreddis de cristne och søgte hart ind paa hannem/ han waarde sig mandelige/ oc drab mange riddere/ Da rende her Clares til Anguland och høg skiollen fra hannem oc stack hannem igennem met sit glawen/ Anguland brød glawened aff sig/ Her Clares høg paa hans hielm oc kløff hannem neder i brystet/ Anguland størte ned paa kneene/ Saa kom Roland och høg hanss hoffuit aff/ Der komme inge aff hedningerne lessuendis bort vden r eller rii quinder och møer/ som de met dem hagde/ De blessue cristne/ oc giffte i

Hispanien/ Keyserens mend finge nock guld oc sølff oc harnisk der

✿ Keyseren lod bygge kirker oc kloster paa det ny i Gallicia/ oc sette der muncke och prester vdi/ Siden for han
5 till Franckerige och lessde met fred och ro och megen prisk i nogre aar

f ii Er effter ville keyseren atter drage til Hispanien oc hagde met sig de beste riddere och suene som i hans land waare/ baade Roland oc hertug Neymis/ oc flere gode
10 mend/ oc hagde red sig saa vd som de skulle haffue værit borte i tre aar/ Der han kom til Hispanien bestollede han ith slot hed Nobiles/ der laa keyseren lenge fore oc kunde icke winde det/ Da sick han bud aff Franckerige ath den hoffuerdige kong Vittelin aff Saxen hagde brent Colne och
15 drebet den gode Erkebiscop Peder/ Der aff drøffdis keyseren meget/ och sagde til Roland/ wi ville fare hiem och vndsette vore land/ Roland suarede/ Kære herre gorer icke saa/ Vi haffue icke været her vden iii maanede/ och staar dette slot vel til ath winde/ I mue fare huort eder tockis/ men aldrig far
20 ieg heden før en ieg haffuer wundet dette slot/ Keyseren sagde/ Du est en draffuels mand och aff lidet wid taler du nu/ oc slo Roland wed kindbenet met sin handske/ Roland hagde vel heffnet det haffde icke keyseren været hans herre och frende/ Saa lod keyseren blese i basuner oc bryde op sit
25 leyre/ oc drog hiem till Franckerige met sin heer/ Roland oc Oliuer blessue der igen oc bestormede slottet

✿ Keyseren holt sin Jwl i Colne/ den xiii dag sagde keyseren til sine mend/ I morgen ville wi fare offuer Rin met høg oc hund at forløste oss/ hertug Neymis suarede/ det
30 skal icke være mit raad ath fare i iacht i fiende land/ Keyseren suarede ieg skal alligeuel fare i huem det tocker ille eller vel at være/ Om natten bleff det kong Vittelin sagt ath keyseren ville iege i hans land/ kong Vittelin steffnede til sig en stor deel aff sit ridderskaff och lod webne xxx tusende mend och
f iiv sagde till dem/ I skulle ride till en stow heder || Trabant/

kommer keyser Karl did da fører hannem bunden hid/ De giorde som kong Vittelin bød xiiii dag Jule kledde keyseren sig oc hørde messe/ Siden for han offuer Rin met iiii tusende mend oc bette der baade fugle oc diwr/ Da hedningene bleffue hannem war/ droge de mellem Rin oc hannem Da sagde Keyseren til hertug Neymis/ Nu kommer kong Vittelin oc vil haffue sine diur igen/ hertug Neymis suarede/ herre i ville icke lyde mit raad nu er det best ath staa mandelige/ Da kom kong Vittelin och robede høgt vssle komme i hid i mit land oc rige ath bede her diwr/ Saa rende keyseren til kong Vittelin och stack hannem langt fra hesten/ hertug Neymis stack til en riddere/ oc glauenet gick igennem hannem ath han støre død ned paa iorden/ De cristne waarde dem mandelige/ oc giorde de hedninge stor skade/ Kong Vittelin hagde ner giffuet sig/ Da komme hannem hundrede riddere til vntsetning/ Da sagde kong Vittelin/ Lader icke keyseren slippe/ wi faa snart mact offuer hannem/ vndkommer han for oss nu/ da faa wi aldrig fred for hannem siden/ Hedningene suore ath han skulle aldrig vndkomme/ Hertug Neymis sagde/ her ligger ith ede slot hoff/ det aatte en kempe i fordom tid/ lader oss ride did oc werge oss der det beste wi kunde/ oc æde wore heste høge och hunde/ Keyseren lydde hans raad oc rymde til slottet

✿ Der de komme paa huset sagde keyseren/ huor megen skade haffue wi fongit paa vort folk/ De suarede wi haffue en ingen skade fongit huercken paa folk eller heste/ Keyseren sagde Da mue hedningene gleddis ath de haffue ieget oss som geder/ hertug Neymis suarede/ Det wor vlige paa skørt Jeg saa mange effter oss fare som reddere waare for oss/ en wi for dem/ Det er icke skam ath fly for offuer mackt/ Oc || Gud f iii waar i spitzen met oss/ thi wi sloge mere en iii tusende ihiel oc wi miste icke en mand

Kong Vittelin bestollede slottet oc lod budskaff gaa offuer alle sine land han fick folk huer dag till sig och altid stormede han till slottet/ De cristne waarde dem mandelige

met armbørst och stene/ saa ath marcken laa fuld met døde
kroppe ith armbørste stud langt fra slottet/ Hedningene
stormede nat och dag/ I ser dage sick keyserens folk huerken
søffn eller mad/ De sørgede mere for deris heste och hunde
5 en for deris folk/ En dag stod Keyseren i ith wig staar oc
robede til kong Vittelin och sagde/ Du rige konge aff Saffen
huorledis vilt du gøre met off/ Tag aff off guld och sølff/
och lad off heden fare/ Kong Vittelin suarede ieg suer om
min Gud Mamet ath du skalt icke heden komme før en du
10 bliffuer heden dragen ved dit huide skeg/ Oc ieg skal føre
dig til Franckerige i det werste torn der er/ oc der skalt du
bliffue i men du leffuer

✿ Keyseren suarede/ en ond vilge haffuer du til mig/
Jeg suer om S. Peder Apostel ath aldrig skal Franckerige
15 worde dit/ før skal ieg lade henge mig/ Han sagde fremdelis
till sine mend/ falder paa ederff kne/ Oc beder Gud om sin
naade/ Saa falt keyseren paa sin kne/ siden stod han op oc
sagde tager eders harnisk paa/ Jeg seer huor der kommer
spisning/ Vi ville vd til dem Thi det er bedre ath dø
20 mandelige/ en ath suelte ihiel skammelige/ De reysede vd met
siw hundrede riddere/ och rende kong Vittelins paulun om
kuld oc sloge vtalige hedninge/ Der de rede ind igen da
f iii* hagde de || met dem iiii hundrede heste ladde met mad oc
dricke/ Hedningene forfølgede dem ind for porten

25 ✿ Keyseren vndsick sit folck gladelige/ oc de følle alle
paa kne oc tackede gud for sin naade/ Keyseren sagde til sine
mend Aw haffuer gud hulpet off wel/ aldrig wille wi bryde
hans budord/ Oc nw wil ieg bede gud/ at Roland wiste huad
nød ieg er nw sted i/ Da komme han snart hid/ Da suarede
30 hannem en hanff hofffind/ som hed Hermen/ Jeg kan mange
haande maal/ thi lad mig ride effter Roland/ Keyseren
suarede/ Kant dw fulkomme mine erinde/ da skalt dw were
høffding paa rii slot/ Hermen webnede sig och bleff wunden
offuer muren

35 ✿ En greffue hed Efflandes saa Hermen ride gennem
herren/ han robede til hannem och sagde/ Huo est dw som

rider her saa dristelige om natten/ Hermen svarede/ Jeg
hører den Danske greffue til/ oc hørde wi icke baade en mand
till/ da skulle dw faa skam for dine ord/ Siden mødte Hermen
en stolswend paa en fager hest/ Hermen høg hans hoffuit aff/
oc sette sig paa den samme hest/ oc rende vd i Rin oc sømede 5
offuer til Colne oc sagde Bispen at keyseren wor bestollet/
Erkebispen oc borgerne i staden bedrøffdis fast/ oc finge
Hermen ith breff/ oc bade hannem ride til Roland/ Hermen
red til Nobiles Slot/ och fick Roland breffuit/ der Roland
laff breffuet blegnede han som en gast/ oc swndem rødmede 10
han som blod/ Han bad sine mend strax vebne dem/ oc sagde
Jeg skal winde det Slot oc frelse keyseren/ eller dø der offuer

De webnede dem snarlige och droge aff sted/ oc Roland 5 iv
vant ith aff kong Vittelins Slot paa vegn met storm
Roland bemannede slottet oc red framdelis til Colne/ Siden 15
tog han der/ mand aff huse met sig/ Roland swor om gud/
ath sade der nogen hiemme som bud finge/ Da skulle han dø
for hans eget swerd dyrendal I paaske wge reysede de aff
sted Bispen aff Colne/ Roland Gliuer/ Greffue Reymer/ oc
mange tusende mend met dem Saa mødte dem en stor hob 20
hedninge/ oc de bleffue alle slagne oc somme rymde/ Siden
kom Milon/ oc Pauen til dem/ oc Turpin Erkebiskop/ De
bestollede ith slot hed Garsia/ oc Roland sende bud til kong
Vittelin oc bad hannem komme oc vndsette Garsia slot/ Vittelin
bedrøffdis fast for disse tidinger och spurde Drotning Sibilla 25
ath/ huad han skulle till raade tage/ Hun svarede/ Herre
wer glad/ Her kommer snart din broder Helmidon/ siden
torfft dw icke redes for nogen kong eller herre

✿ Kong Vitelin sagde till en kong hed Margamar rid
til Garsia slot ath werge det/ for Roland och hans met 30
følgere/ Margamar giorde som kongen bad/ och red till
Garsia och kom paa slottet/ Reymer hertug legrede sig wed
Rin met tw tusende mend/ Der komme Hedningene vforuarendiff
paa dem/ och drebte femten hundrede/ och høgge siden deris
hoffuit aff dem och kløffuede hoffuedene paa tre hundrede 35

heste/ och sende dem till Kong Vitelin/ met Dorgant som altid waar Kong Vitelins sendebud

✿ Dorgant kom till kongen oc sagde/ Roland er offuer wunden Vi sloge xv hundrede aff hans folck/ oc førde alle deris hoffued hid oc Roland rymde sielff i elffuen som kallis Rin || kong Vittelin gleddis saa offuer maade at hans glede fick neppelige rum i hans bryst och sagde til drotningen Aw ere Franckeriges mend slagne oc Franckerige er wundet til myn hand hun swarede mandelige/ offte sige bud mere en sket er/ i hwad de sige/ da er Roland icke død Kongen bleff wred oc slog hende wed øget ath nesen blødde/ oc støtte hende wd aff paulunet met sin fod/ Siden lod han føre hoffuedene ind for porten til slottet som keyseren vor bestollet paa/ oc talede selff til keyseren oc sagde/ Karl magnus keysere/ Jeg wil sige dig tidinge/ Franckerigeff mend ere slagne/ och Roland drucknede i Rin/ her maat dw see xv hundrede hoffuit aff dine mend/ Antworde mig slottet oc falt til føge/ da finder dw naade aff mig/ Keyseren bedrøffdis aff de tidinge oc sagde till sine mend/ Skiwder fast och ieger kong Vittelin heden Hertug Reymis sagde/ werer glade herre/ oc sørger icke for døde mend/ i faa snart bedre tidinge

Hertug Reymer kom til Roland/ som før flyde der de xv hundrede bleffue slagne oc wor stungen igennem met ith swerd/ Han sagde Roland huorledis der vor før tilgongit/ Da suarede greffue Oliuer/ huad skulle din gamle røde løbe for skiold oc swerd/ for din skyld haffue wi fonget stor skade/ Roland bad dem webne sig/ De gierde som han bad/ Pauen predickede for dem och sagde/ Huer Moyses want seyer aff kong Pharao/ Oc bad dem tencke paa huor mange gode gerninger oc iertegen gud hagde giort met sine wenner/ stormer nw til Slottet/ Jeg giffuer eder affløsning aff alle serifftede synder/ de stormde til slottet mandelige/ Roland oc Oliuer brøde ith gab paa muren saa ath mand motte age der ind met siw wogne til lige/ Hed- || ningene forløbe slottet/ Kong Margamar bleff stungen igennem met ith swerd/ Han

flyde til kong Vittelin oc sagde hannem tidinge ath Garsia
slot wor wundet/ Da kongen hørde det/ da bleff han saa
wred/ at han hagde moren mist alt sit wid/ Sibilla Drotningen
swarede/ Rediff inted herre/ en dog ath Roland er for handen
som ieg vel mercke kan/ En kong hed Esselandret swarede och 5
sagde/ Dw gider megit talet Drotning/ Jeg wenter mig Ir
tusende folck naar de komme da flyer Roland oc thaar aldrig
bie off/ Saa kom Helmidon kong Vittelins broder/ Han
raade for ith land hed Letitia/ han hagde meget folck met
sig/ Da kom Dorgant kong Vittelins sendebud/ oc sagde/ ath 10
Panen oc Bispen aff Colne/ Roland/ och Oliner hagde skibet
offuer Rin en mectig stor heer/ Da kong Vittelin forstod deris
komme/ da lod han bryde op sine Paulun oc flyde fra slottet/
Keyserens mend rende aff slottet oc sloge bag paa dem

✿ I det kom Hermen keyserens sendebud oc sagde/ Her 15
kommer Pawen/ Erkebispen aff Colne/ Roland/ och huer mand
i Franckerige som waaben kan bere I gaar morgiff want
Roland Garsia slot/ Nobiles slot haffuer han oc wundet/
Keyseren swarede/ Roland er en edelige kempe oc Riddere Siden
red han aff slottet met alt sit folck/ oc stridde paa de hedninge 20
och slo mange tusende aff dem/ Da sagde Hermen til Keyseren/
Jeger dem icke lenger/ det er gaat at age i en heel wogen
hiem/ Naar wiffuen bliffuer ieget/ wender han sig/ da bider
han saare/ Keyseren wende sig oc red mod Panen och Roland/
Der wor da megen stor glede paa ferde Siden skyllede Panen 25
keyseren ath han red saa daarlige vd Da swarede keyseren/
Det skulle were gud til heder och loff Jeg haffuer huercken
mist mand eller hest siden ieg kom hid || Oc tackede dem for
deris vntsetning/ Keyseren spurde dem til raadz huorledis
han finge giort en bro offuer Rin/ Pawen sagde der worde 30
wi finde kloge muremestere til/ Roland sagde/ Jeg kom icke
hid for den skyld ieg skal bliffue her forst i tolff maanede
stille/ saa spurde han huor meget folk kong Vittelin hagde/
Keyseren sagde/ han haffuer fire hundrede tusende mend

EN dag stod Roland op erle/ och Oliuer oc Turpin Erkebispen oc rede siw mile op ved Rin och søgte effter ith wad/ de funde ith heremite/ och spurde hannem om de kunde komme offuer Rin/ Han suarede/ Mig tøckis ath i ære keyserens mend thi vil ieg sige eder det sandiste/ I morgens aarle wodde her offuer Rin en hob met hiorte oc hinder oc wandet gick icke høgre en mit paa deris side Keyserens mend gleddis der wed/ oc Erkebispen giorde velsignelse offuer wandet och red selff fore/ och siden Oliuer/ Roland red offuer ith andet vad/ Erkebispen sagde/ Sender bud til keyseren oc siger hannem huor wadet er offuer Rin Roland suarede/ det ville wi icke gøre/ wi ville først ride til kong Vittelin oc gøre hannem saa stor skade/ at det skal spørgis offuer alle land/ kong Estelander bleff Roland war/ oc sagde til sine mend/ lader Roland ride sin vey/ wi ville bliffue i denne skow/ oc ware paa wadit/ at han kommer icke offuer igen/ Roland red til kong Vittelin oc rende hans paulun omkuld/ Der wognede mange hedninge ved en kolder drøm/ der døde mange hundrede vnder heste føder/ Om siger komme hedningene
M ii til verge och bleffue meget starckere en Roland || thi motte han fly til wadet igen/ Da wor der for hannem kong Estelander oc kong Vittelins sønner met meget folk Turpin Erkebispen sagde/ nu tøckis mig som wi ere forraade/ Roland suarede/ saa tøcker de mend som bløde ere/ Vi ville hugge saa store hug/ at det skal spørgis i men werden staar Roland stack deris bannermestere igennem hoffuedet saa ath han størte død til iorden/ Da saa Roland at Bispen wor sted i stor nød oc vntsette hannem/ Da høgge kong Vittelins sønner baade paa Roland/ dog bleff han icke saar/ oc icke komme de hannem aff sadelen/ Roland robede til Erkebispen oc Oliuer oc Hermen/ de komme oc vndsette hannem oc giorde hedningene stor skade/ Saa rende Roland oc hans folk offuer Rin oc hagde da mist meget folk

EN samme dag soff keyseren lenge/ oc da han wagnede sagde han/ mig haffuer meget drømt i nat kaller mig

Roland hid / saa bleff hannem sagt / at han wor borte / Da kom en aff Rolandz mend oc sagde / Vi haffue fongit stor skade oc mist hertug Bowe oc mange gode mend / oc Roland er ille saar / Keyseren drog aff sted met al sin heer / oc der møtte hannem Roland / Keyseren sagde din stolthed haffuer giort mig stor skade / Han suarede mand kan icke altid winde / det kan en anden tid bliffue bedre / Roland lagdis i sit paulun / oc keyseren lod forbinde hans saar / Alle de cristne sørgede for Roland / kong Vittelins sønner komme til deris fader oc sagde / Vi haffue slaget al Rolandz folk oc gaffue hannem mange dødelige saar / siden rende han i Rin oc drucknede sig selff / aldrig gør han oss mere skade / Keyseren sagde til Roland / ieg vil nu fare hiem met min heer / mig tøcker at være ont at miste flere aff mine mend / Roland suarede icke gør du da vel mod mig / ieg beder dig for gudz skyld bid saa lenge du seer huorledis mine saar stille dem oc lad gøre broen offuer rin ‖ Keyseren lydde hans raad och lod gøre broen / Hednin- M ii*
gene giorde dem stor skade / ath de offuergaffue broen oc staale sig fra keyseren en stor deel aff hans folk / Der keyseren det spurde da vdsende han en riddere hed Jofre oc sick hannem sin guld spore til iertegen oc lod dem sige / At vden de komme strax igen / da skulle de aldrig triffues i Franckerige eller nogre deris effter kommere / Der de hørde keyserens wrede bud da wende de strax om igen / oc følle paa kne for keyseren oc beddis naade / han gaff dem wenskaff oc bad dem bygge broen / da de komme til broen bleffue de fra dreffne oc miste der fem hundrede folk / Da sagde keyseren / Huad stor skade er det ath miste en god mand / waare Roland vsaar da bleffue den bro snart wunden / thi worder ieg offuer giffue hende / Jeg haffuer mist tusende mend for hende skyld

✿ I det komme tho mend til keyseren och waare fødde i Hispanien / De kunde saa vel vere i wandet som nogen lar de sagde til keyseren / faa oss tømmerend oc huad wi behøffue wi ville gøre broen offuer Rin / Keyseren lod faa dem huad de hagde behoff / De bygde ith skib offuer Rin ath en staffuen laa paa huert land / Enctet skib wor større siden Noes arck

wor bygd / det wor v hundrede fødder langt / De hedninge
sloge mandelige / baade met skud oc stene / men det halp dem
inted / Siden bleff broen muret offuer Rin / De gierde ith
billede aff sten effter keyserens lignelse och satte det mit paa
5 broen / der hagde de en mand vdi han talede huad hannem
tecktis / oc hagde en stor key i handen oc høthe hedningene
met / De hedningene reddis fast oc mente ath det hagde værit
keyseren selff / de stode fast paa belledit / da de saage ath det
bed icke paa / da sagde de ath det waar en dieffuel oc ingen
M iii mand / Dorgant red til kong Vittelin oc sagde hannem || ath
keyseren stod selff paa broen och reddis faar inted skud / Kong
Vittelin sagde da til en kong hed Alchanim / han wor
drotningens bole / huad skulle wi her til gøre / Han suarede /
Faar mig tho konger och viii hundrede mend / Jeg vil fare
15 bort oc bryde broen ned / oc drebe mangen cristen mand /
Hannem suarede en kong hed Margamar du taler draffuel
och sledye / du maat nermer gaa keyseren skalt du winde Colne
oc Garsia slot igen / Du kant bedre løsse Sibilla drotning i
Vrtegaarden om sommeren en stride mod Franckeriges mend
20 Alchanim suarede du est werre en ieg / Du forløbst kongens
slot Garsia / och Franckeriges mend iegede dig som en ged /
oc sloge al dit folk ihiel / Siden bøde de huer anden i kamp
oc webnede dem snart

✿ Kongen kom oc skilde dem ath / oc spurde Dorgant /
25 Er det sant ath broen er nær giort offuer Rin / han bad sig
saa Mamet hielpe ath broen wor giort / oc maa huer man
see som der kommer / ath keyseren staar mit paa broen / baade
dag oc nat oc taler haardelige til hedninge / oc suer ath du
skalt icke saa meget haffue aff dit Rige / som en spore er
30 werd / Kongen suarede aff megen wrede oc sagde / Jeg skal
ride til hannem oc høre hans ord

KOng Vittelin red til broen och sagde til billedet / Du
Karl Magnus / din egen Gud skal fornedre dig oc dit
hoffmod / huad sag giffuer du mig / hui vilt du tage mit
35 fæderne land fra mig / Manden i billedet stod suarede keyserens

ord oc sagde/ Saffen er mit fæderne land/ det otte kong
Pipping min fader/ Vittelin svarede/ Aldrig skalt du faa
Saffen men ieg leffuer/ Och faar ieg min hand paa Roland/
da skal ieg giffue hannem saadan= || nen wdød ath det skal M iii*
spørgis saa lange werden staar/ Jeg wed han er icke meget 5
før i huor han er/ oc dw est selff gantske gerig oc hoffmodig/
Thi beder ieg min Gud Mamet oc din Gud ath de baade
sammen forbande dig/ Jeg ved ath dw est icke ecthe/ Dw est
kong Pippings wecthe barn och waast vdbaaren/ och lagde
for sanct Dionisii kircke dør/ oc funden der som ith hitte barn/ 10
Aw haffuer dieffuelen saa hulpet dig ath dw est bleffuen
keysere/ Dw maat vel tacke din gud/ och lade dig der met
nøge/ och icke begere andreff kongerige/ Manden svarede I
billedet stod/ Dw wsle och wantro kong Vittelin wilt dw sige
sant da wist dw wel ath ieg er kong Pippings ecthe barn oc 15
fødder aff den hustrw som han wor lønlige wigder wid/ oc
er fød aff konge slecte baade paa faderne oc moderne/ Min
fader drab din fader thi han wilde icke bliffue cristen/ oc
want Saffen met suerd slag/ Siden lod min fader cristne dig
oc giorde dig till kong offuer Saffen/ Strax dw bleff mecktiger/ 20
da kastede dw troen oc trode paa dieffuelen oc affguder/ Der
faare strider ieg mod dig/ Siden bad keyseren sine mend
trede hordelige frem Kong Vittelin svarede/ Dw skalt faa
din seck snart malen paa min quern/ Oc møder ieg dig i strid/
Da skal ieg stinge dig aff/ oc drage dig offuer all marcken met 25
dit huide skeg/ oc heffne saa min faders død paa dig/ Keyseren
swor om S. Dionis ath han skulle winde Saffen eller dø
der offuer

✿ Kong Vittelin lod bygge ith Slot hoff broen/ oc ant=
worde Kong Estelander det til ath storme broen met/ oc 30
sønder hugge det store skib mellem baade ende/ Keyseren
bleff siden dreffuen aff broen met all sin heer/ Roland laa da
saar/ han spurde sin smaaswend/ huad buller der wor/ oc
store brast han hørde/ Smaa swenden svarede/ de slaff nw
paa broen/ och key= || seren rymmer/ oc haffuer mist meget M iv
folck/ Da sagde Roland Dw Gud som aldrig forlader dine

wenner/ oc forløste oss fra helffuede/ Dreb denne onde kong Vittelin som huer dag wil ned trocke din hellige tro

✿ Jeg wille icke for alt det gwld i verden er her lenger ligge/ skulle oc sønder slass huer det been i mig er/ Han stod op oc webnede sig oc red til broen/ Der motte hannem hans broder Boldewin oc wor ny slagen til riddere/ oc kom da først til keyseren/ Da sagde Boldewin till sin broder/ Aff denne bro gaar meget rocte oc kunde ieg komme offuer hende i Sassen/ det wil ieg helder en en stor byrde clart gwld/ Roland oc Boldewin komme offuer Hin met siw hundrede riddere bag paa hedningene oc sloge strar til dem/ Roland stack sit glaffuen igennem en hedning oc Boldewin hog en anden igennem hielmen ath swerdet stod i tenderne/ Siden storte hedningene huer offuer anden och motte plat fly Roland och Boldewin wunde slottet wed broen/ Esselander rymde oc forløb slottet oc bleff igennem stungen met ith swerd/ Boldewin følgede hannem hart effter oc bad hannem bide oc sagde/ Vent dig om dw hedning oc slass met mig Jeg er Rolandz broder Dw faar stor heder om dw slar mig i hiel/ Esselander suarede/ Jeg er icke nw rede ath slass met dig/ thi ath ieg er ille saar och stungen igennem met ith swerd/ Vaare ieg vsaar da skulle dw see ath dw fanst aldrig den heller wille kampe en ieg/ Men nw worde wi at skylies ath om min hest wil bere mig bort/ Oc skyde sin vey huad han gad mest/ Boldewin fulde hannem hart effter ind for Kong Vittelins paulwn/ der styrte Esselander fra hesten/ Boldewin tog hesten blant mange hundrede hedninge oc red sin vey met hannem/ Da webnede sig mere en twsende hedninge som effter hannem wilde Boldewin kallede paa Gud oc kom snart fra dem

M in*

Boldewin rende frem for Drotning Sibilles paulun/ Hun stod vde oc sick hannem ath see oc sagde til kong Alchanim/ Dette er stor skam ath i lade en mand tage den hest bort/ vden alle ederss tack fra saa mange deylige mend/ Ville nogen tage hannem igen oc føre mig manden hid/ da wille ieg giffue hannem hesten/ Alchanim suarede/ Vilt dw

løsse oc tage mig i fassn i din vrlegaard/ Da wil ieg føre
dig baade mand oc hest/ Øwn suarede/ Det wil ieg gerne
gøre Siden webnede han sig oc Drotningen laante hannem
den beste oc rasskiste hest i all den heer vaar/ Drotningen
hagde løsst samme hest faar twsinde pund sølff/ oc xxvii 5
hundrede sielke pield/ oc faar xv heste/ oc ii dywr som kallis
Dromedarii ladde met guld Sadelen oc bitzel de waare besatte
met kaastelige stene och perler/ Alchanim spranck paa hesten/
oc halp sig huercken met sadel eller stigleder/ Drotningen bant ith
handklede aff gwld om hans glassuen Saa red han effter Boldewin/ 10
Der hesten fornam sporene/ da løb han saa fast som man skinder
en pil aff ith armbørst/ Effter hannem rende ii tusende riddere
✿ Alchanim hingede Boldewin snart oc sagde til hannem/
Dw edelige riddere went dig om/ ieg hassuer hørt at dw est
Rolandz broder/ oc den beste riddere som were kan/ Thi er 15
det dig skam ath fly for en mand/ Boldewin suarede/ mit
glassuen er brødet/ och ieg hassuer inted ath werge mig met
øden mit swerd/ hass mig nw dette fordrag til en anden tid/
der beder ieg dig om/ Alchanim suarede/ Jeg hassuer lossuit
drotning Sibilla ath ieg skal føre dig hende lessuendis eller 20
død/ oc her kommer effter mig strax tw tusende hedninge/
Komme de till dig da worde de din død/ Boldewin sagde/
Jeg seer at ieg worder nw at werge mig Thi setter ieg || mit A
haab til Gud/ Alchanim wende sig oc om huer til anden
Alchanim stack miste til Boldewin/ oc Boldewin hog paa hans 25
hielm/ saa ath bort gick halff hielmen oc halff skielden oc ved
det store hug falt han ned aff hesten/ Før han kom op igen/
da hagde Boldewin fra hannem baade hest oc glassuen
Boldewin sagde/ Gud hassue loff/ nw hassuer ieg en god hest/
Alchanim sagde til Boldewin faa mig min hest igen/ han 30
hører Drotning Sibille til/ der fore wil ieg giffue dig ith
kongerige Jeg will heller dø en miste hendis hest Boldewin
suarede/ Jeg støder icke huad heller han hør konge eller
Drotning til/ Jeg skal ride hannem saa lenge gud wil/ Oc
nøtte dw icke Sibilla Drotning gaat ath da skulle dw her 35
miste dit liff/ Dw skalt sige hende gode nat/ Oc at ieg vnder

hende best offuer alle de quinder i werden er/ Der met red Boldewin sin wey met tre heste/ hannem møtte otte frantskemend/ Boldewin bad dem wende om igen met sig mod hedningene/ En aff dem hed Reynold/ han svarede hannem Huilcken aff oss som flyer/ da skal ieg bryde mit glaffuen paa hannem/ Boldewin wor da selff ottende oc sloff met .rii. hedninge kempe/ Oc de bleffue slagne alle sammen/ De cristne finge der skøne heste oc harnisk/ oc guld oc penninge nock

Margamar kong och flere hedninge som iegede effter Boldewin komme did som Alchanim sad i gresit/ Margamar spurde hannem at huor er nw den gode Drotning Sibilless hest/ oc Boldewin som dw loffde ath føre hende/ Alchanim svarede/ Boldewin stack mig aff oc førde hesten bort/ Margamar swarede/ Andet loffuede dw Drotning Sibille for sin søde løff/ en ath lade tage bort hendes hest/ den beste i al werden er/ Naar dw || sider hoff drotning Sibilla da er der ingen bedre riddere en du est och paa marcken duer du inted/ Alchanim svarede/ Spotte met mig icke lenger/ møder du keyserens mend/ da gøre de din ferd anden en min/ De sette Alchanim paa en asen och førde hannem ind til Drotning Sibilliss paulun/ Hun sagde huor er min hest ieg fick dig Alchanim svarede Jeg iegede den riddere all denne dag/ han vndstack sig i skowen for mig/ oc min stoldsvend red bort at stølye hesten thi han wor sueter/ oc han kommer snart hid

✿ Drotningen svarede/ Jeg wed ath han kommer aldrig hid/ Din vsling haffuer været stungen aff hesten/ der du redzst heden da wor din hielm forgylt som en lwe/ Nu er han tackther met leer oc starn/ beholde han hesten som fongit haffuer och nyde hannem vel/ Siden talede hun ved sig selff all ene oc sagde/ All min kerlighed legger ieg i dine hender Boldewin/ och du Alchanim rid bort och kom aldrig for mine øgen mere

✿ Alchanim for bort met stor skam/ Der Boldewin kom for keyseren da spurde Roland sin broder ath om han hagde staalet de heste/ Eller huor han hagde fonget dem/ Jeg kan dog vel mercke huor du haffuer været/ Du haffuer ladet

drotning Sibille seet dig/ Siden ginge de baade for keyseren/ Han fagnede Boldewin vel oc spurde huilken hannem slo til riddere/ Boldewin suarede/ det gierde hertug Ciri/ han slo oc sin egen søn/ oc Gildemer kongens søn aff Skotland/ oc mange andre oc bad oss ride hid til dig/ Keyserens mend 5 begynde da at gøre broen sterckere oc hun bleff da fuldkommen/ Om søndagen drog keyseren offuer broen met Frantske mend och al herren och leyrede sig paa fire mile ner kong Vittelins heer

KOng Vittelin samlede meget folk offuer alt sit rige/ Til 11 ii hannem kom en kong hed Quinkenas aff Sarabia land/ Denne kong hagde saa kaasteligt harnisk/ ath alle vndrede der paa/ Ingen hagde seet hans lige/ han ville vere offuer alle konger/ Han red all ene mod keyserens heer/ hannem motte hertug Ceri/ oc Bernard keyserens hollere/ Quinkenas sagde/ 15 Est du hertug Ceri da bid mig Berard wor nermer hoff/ han wende sig mod hannem/ Quinkenas stack hannem aff/ oc tog hesten oc red sin vey met/ Effter hannem red Bowe met det huide steg/ Quinkenas bant hesten wed ith tre/ oc rende til Bowe och stack hannem fra hesten/ Siden kom Gildemer skotske/ 20 de høggis lenge sammen da komme femten hedninge til Quinkenas/ ellers hagde han fongit skade/ Gildemar stack en hedning gennem ath han styrte død ned/ Gildemar tog hans hest oc førde hannem til Bowe/ Bowe steg paa hesten oc høg en hedning oc kløff hannem ned i herderne oc tog hans hest 25 oc førde Berard

✿ Siden rende de alle til keyserens paulun/ Boldewin sagde huor er din hest Berard/ Gildemar suarede hannem/ Vi waare i hold/ oc hesten bleff slagen vnder hannem/ Berard sagde ieg vil icke linge for dig/ En heden konge stack mig fra 30 min hest i dag/ oc han haffuer stor kerlighed til drotning Sibille/ Boldewin sagde/ Gud gaffue ath ieg kunde komme til talff met hannem/ Gildemar suarede hans tale motte du vel faa/ Der Quinkenas kom til kong Vittelin da stod kongen op mod hannem ch sagde/ Ver wel kommen du rige konge 35

Quinkenas/ Bliff her hoff off nogen stund wi ville giffue dig
A ii* slot oc land || Quynckenas suarede du taler meget daarlige/
Jeg vil icke duelgis her for alt dit rige vden du giffuer mig
dronning Sibille/ Kong Vittelin/ suarede/ Det er skam ath
5 bede mig om min hustrue/ gierde det en anden mand/ da
skulle det gelde hans liff/ Tag guld oc solff steder oc slot som
ieg binder dig/ Quynckenas ville det ingelunde haffue/ Da
skolle fire hundrede riddere paa kne/ for kong Vittelin och
baade giffue hannem dronningen/ Vittelin suarede/ En dog
10 at han er en mectig herre/ Da faar han alligeuel aldrig min
dronning Quynkenas sagde/ Da rider ieg heden i morgen
aarle met Ix tusende mine stolte mend/ Saa kommer keyseren
och griber baade dig oc din dronning/ Vilt du giffue mig
hende/ da vil ieg føre dig keyser Karl Roland oc Boldewin
15 fangne/ Oc winde Franckerige til din hand/ oc ieg vil icke
mere haffue derfore vden Sibilla din dronning/ da stode
konger/ hertuger/ greffuer oc alt ridderskaff op/ oc raadde
kongen at han skulle giffue hannem dronningen/ Kong Vittelin
suarede men i raade mig det alle/ Da vil ieg giffue hannem
20 min hustru oc sick hannem sin hanske til iertegen der paa/
Siden kom dronning Sibilla hiem/ Kong Vittelin tog hende
i sin faffn oc sagde Jeg haffner giffuit dig en konge den beste
kempe i werden er/ Hun suarede/ Jeg tror vel ath han er
mandelig nock deg raader ieg hannem ath han wocter sig
25 vel for Rolandz store hug/ och for hans broder den vnge
Boldewin som er den rasteste riddere som er mellem Mundie
och det røde haff/ Quinkenas suarede/ De skulle baade ligge
bundne fore mine føder inden tho dage/ Dronningen drøffdis
fast/ oc bad lønlige at Gud ville hielpe de cristne mend oc
30 den vnge riddere Boldewin ath han maatte offuerwinde
Quinkenas før en hwn komme i hans seng

A iii Boldewin oc Roland rede vd met tusende stridzmend oc
holle i en skow/ oc saage der huor Quinkenas kom met
fire tusende mend Da sagde Roland til Baldewin/ holt her i
35 skowen met folket/ Jeg vil nu ride al ene mod Quinkenas/

Roland red fram paa sletten oc slo sin bannere vd/ Quinkenas
rende en halff mil for alt sit folk/ han kom til Roland oc
spurde huo han wor der holt oc sagde til hannem/ Sig mig
om du est friboren/ eller om du torst slaff med mig/ Roland
suarede/ Jeg er fødder aff fattig folk i en stad heder Nauaria/ 5
och er nylige giord til riddere/ och er hid sender i haald/ lad
mig nu ride hiem igen/ Qvinkenas suarede/ Leg her dine
waaben/ och faa mig din hest oc løb saa hiem igen/ Roland
suarede Det er wskel som du begerer/ ieg maa det icke gøre/
Quinkenas sagde/ Jeg vil wide om du tørsst slaff met mig/ 10
Roland sagde/ Jeg vil forsøge det/ Mig tøcker være ont ath
miste min hest oc harnisk/ før skal ieg friste huorledis kalt
iern smager i mit kød/ Siden stunge de huer til anden met
deris glaffuen ath skioldene brøste i thw och deris dyrebare
stene sløge om marcken/ oc huercken dere gick aff hesten/ Roland 15
wreddis der fore ath hedningen sad saa hart/ Och høg siden
met dyrendal ith stycke bort aff hans hielm oc ned igennem
hanss venstre arel saa ath armen hengde løss wed hannem
Der Quinkenas sick de store saar sagde han/ Jeg maner dig
for din Gud skyld som du tror paa ath du siger mig dit 20
naffn/ Roland suarede/ Kalle du mig huad du vilt/ I Francke-
rige kalle de mig Roland keyserens søster søn/ Quinkenas
sagde/ Ille haffuer du daaret mig Jeg giffuer mig fangen i
dit vold/ Der hedningene saage ath deris høffuitz || mand u iii*
wor offuer wunden/ Da rede de snart fra hannem/ Boldewin 25
kom vd aff skowen met sin heer oc stridde al den dag med
qwelden slyde hedningene

✿ De cristne iegede effter dem ind til kong Vittelins
paulun/ Siden wende de om igen oc toge harnisk oc stene
heste oc rede til keyseren oc hagde Quinkenas met dem/ Den 30
samme dag vor Sibilla i ith bad hart hoff Rin/ Hun saa
huor de slogis oc kende sin hest som Boldewin sad paa/
Boldewin iegede en riddere hart til elffuen som Drotningen
wor/ oc høg hannem at han storte dod ned til iorden/ Drot-
ningen robede edle riddere sig mig dit naffn/ Han suarede/ 35
Jeg heder Boldewin/ waar icke elffuen saa dyb/ da skulle ieg

ride til dig/ Hun suarede/ Hid er icke gaat ath komme/ Hun sagde saast dw icke min tilkommende mand Quinkenas Min herre haffuer giffuit mig hannem/ Han suarede/ Ederss wenskaff er nw atskilt/ Roland greb hannem aarle i dag/ och han haffuer mere iern paa sig en femten mend kunde bere/ Drotningen gleddis oc sagde til Boldewin/ wogte dig wel oc rid din vey/ thi her komme wel tusende hedninge mod dig/ Boldewin swarede/ Jeg haffuer en god hest/ saa ath ieg rediss ingen mand/ Den tog ieg fra Alchanim ederss bole/ Drotningen suarede/ Jeg vnder dig hannem bedre en Alchanim/ gud giffue ath dw maat hannem lenge nyde/ oc far nw wel/ Jeg befaler dig hannem som skabede hiemmel oc iord

Boldewin red sin vey/ oc hannem motte strax Berard oc Bowe/ de straffede hannem for han talede saa lenge met den hedninske quinde/ Da Roland kom hiem met Quinkenas til keyseren sagde han/ herre denne kong er megtig/ oc han skal were Drotning Sibilless bole/ Keyseren suarede/ Jeg skal skillye deris kerlighed ath/ naar || ieg haffuer drebet kong Vittelin/ da skall ieg giffue Boldewin Drotning Sibille oc alt Saxen met hende/ Saa bleff kong Vittelin sagt at Quinkenass wor greben oc at tryy tusende aff de fire tusende hannem følgde/ vaare slagne/ Da sagde Sibilla Drotning til kongen/ Nw wil ieg haffue den kong i gaffue mig aff Sarabia/ Kongen tagde oc saa wredelige til hende

✿ I det kom en konge til Vittelin som hed Estorgant/ han wor kong Vittelins fader broder/ han spurde/ Huor meget folk keyseren hagde/ Kong Vittelin suarede/ Han haffuer folck nock/ oc han haffuer nw giort en bro effuer Rin/ oc winder huad han wil/ oc Roland oc Oliuer haffue det sorid ath ieg skal icke haffue saa meget aff mit rige som en penning er werd/ Estorgant suarede/ De ere alle domde til dode som med mig sla/ Kong Vittelin gleddis oc sagde til sit sendebud Dorgant/ Rid till keyseren och sig hannem ath I morgen skal han stride met mig eller ride strax aff mith rige/ Dorgant

steg paa sin hest och red som kongen bad/ Han kom for keyseren oc sagde

✿ Kong Vittelin binder dig i en strid i morgen aarle/ haffuer dw icke mact der til/ da rymme snart aff hans land oc rige/ Thi forsamle dit raad oc beraad dig snart/ Keyseren 5 suarede Din daare/ Om Gud wil da skulle i andet befinde en ath ieg skal faa rymme/ Dorgant suarede/ Det skal snart forsøgis/ Viste dw huor meget folck Estorgant haffuer da gruwede dig fore ath stride met oss/ Han haffuer saa mange blaa mend at de ere wtalige/ Keyseren suarede/ Der emod 10 skulle mine Lombarder oc Frantske mend dristelige sla/ Dorgant sagde Estorgant haffuer .lx. tusende riddere oc deris heste de ere webnede som de selffue/ de gøre dig stor skade/ Keyseren suarede/ dw est galen/ Mod dem skulle Frantske mend oc Tydske mend slaaff || Dorgant sagde/ Kong Vittelin haffuer A iv* meget folck/ oc starke mend/ Keyseren suarede/ Mod dem skulle mine ridder aff Normandy sla/ Dorgant suarede/ Vi haffue lxx Tusende Turcker/ saa mange aff dine mend dem møder/ de ere strax døde/ Keyseren suarede/ Mod dem skulle mine Britannie mend slaa/ Thi de ere haarde mend i strid/ Dorgant 20 sagde/ Kong Vittelin kommer och selff met dem aff Sassen/ Keyseren suarede/ Mod dem wil ieg selff slaff/ met mit ridderskaff/ thi wi kende best huer anden/ Dorgant red hiem oc sagde kong Vittelin ath keyseren wilde stride/ oc sagde saa sant hielpe mig Mamet ath hans mend ere gladere til at 25 stride/ en ath drycke win naar de ere torste/ Estergant suarede/ Det wolder ath de ere alle fege oc skulle dø/ Roland oc Oliuer skulle først dø Dorgant suarede/ Gaar det som du siger/ Da est dw en spaamand I morgen faa wi det ath see huorledis striden vill endis 30

EN natt laa keyseren i en dal hed estorland/ Om morgenen fore dag webnede han sig oc drog met al sin heer mod kong Vittelin/ Dorgant holt om natten paa vact oc kom til Vittelin tilige oc sagde ath keyseren kom/ Vittelin spurde huor sterck han waar/ Dorgant sagde/ han er starck nock/ dog ere 35

wi hundrede mod huer en aff dem/ Kongen sagde/ Han skal
faa ath wide hueden weret bleff/ Vittelin sagde til sin broder/
Helmidan bliff her i stowen met alt dit folck/ och forsøg om
dw kant komme bag paa de frantskemend/ Han gierde som
5 kongen bad/ Roland legrede sig oc i en stow mod Helmidan/
Roland satte sig paa sin hest Velienteff/ det gierde han aldrig
før vden i stor nød/ Oliuer waar fremmerste i spitzen vnder
10 keyserens bannere/ || Keyseren hagde sticket tolff spitze oc ith
hundret vnder huer bannere/ Roland hagde tiwe twsende i
10 stowen/ Drotning Sibilla stod paa ith høgt bierg met fire
hundrede iomfrwer/ oc wilde see paa striden och huilken der
best kunde stride aff de cristne eller aff hedninge/ Keyseren
sagde/ Gud haffuer hulpet oss wel her til/ welsigned vere han/
oc Franckerige offuer alle rige i werden ere/ Kong Vittelin
15 sagde til sine mend/ Strider mandelige/ faar keyseren mackt
offuer mig/ da hugger han mit hoffuit aff met sit eget swerd/
De hedninge swarede/ Han skal dig dyrt neck kobe/ thi han
skall aldrig heden komme/ En kong hed Segwin oc wor fødder
i Babilonia/ han forde en guld erm for kong Vittelin/ Och
20 met troldom wor han saa klar gierd/ at han gaff skin aff sig
tiwe mile langt

DA begynde Keyseren først at sla/ Boldewin oc Berard
følde hannem/ Boldewin stack en hedning ath han fald
død aff hesten/ Keyseren robede och sagde/ I raske riddere oc
25 stolte mend rider mandelige fram/ Vi wille winde seyer i dag/
Kong Vittelin haffuer wret/ thi fanger han baade skam oc
skade/ De stride mandelige paa baade sider/ Esselander stack
en cristen riddere hed Gudeflor igennem ath han storte død
ned til iorden Margamar red til en anden cristen oc slo
30 hannem død til iorden/ Da kom en hedning I hans pantser
wor en ring aff guld oc den anden aff solff/ Han forde kong
Vittelins bannere/ han robede høgt och sagde/ Huer est dw
Roland/ Din egen gud forderffue dig/ Dw est en blodgerig
mand/ wsel komst dw hid offuer Rin/ dw skalt her nw strax
35 dø/ Boldewin swarede hannem/ Jeg er Rolandz broder/ ieg

wil kampe met || dig for hans skyld / Segwin svarede / mig
tøcker det være skam / ath du rider paa saa skøn oc god hest /
wore denne bannere fra mig / da skulle du icke lenge leffue /
Boldewin svarede / verger ieg icke min hest for dig da vil
ieg aldrig ride mere oc stack siden til hedningen saa ath han
gick langt fra hesten mit i striden / Da gleddis alle Frantske
mend oc hedningene drøffdis / Margamar saa ath Segwin wor
aff stungen thi høg han paa en cristen mand saa ath han
falt død ned til iorden / Da sagde kong Vittelin / saa skulle
flere fare / och robede / Huor est du nu Karl Magnus / din
onde och gerige mand vsel kom du offuer Ain / Jeg skal tage
dig i dit huide steg / oc slebe dig effter mig paa marcken

✿ Keyseren hørde hans ord oc rende han til hannem /
och kong Vittelin mod hannem igen / Keyseren stack Vittelin
fra hesten Da komme omkring hannem .rr. riddere oc hulpe
hannem paa hesten igen / Da kom oc Estorgant han sad paa
en fager hest oc en orm fødde den hest op met sine spener /
Han od huercken korn eller gress / vden ferst kød / han købte
hannem for xl slot oc steder / Hesten wor abilde graa paa en
side / paa den anden sort / oc mit paa ryggen wor han huid /
Estorgant sagde till kong Segwin / Jeg saa ath du waast aff
stungen / thi kom ieg nu til dig / Estorgant høg paa en cristen
ath suerdet stod ned i brystet / han styrte død ned / oc siden
drebede han tre cristne Det saa Boldewin oc stack til hannem
saa ath han fergede alt sit glaffuen i hanss hierte blod at han
styrte død til iorden Kong Vittelins sønner gierde stor skade
paa de cristne mend dem mødte Keyseren oc Boldewin oc
Berard da styrte alligeuel der hundrede cristne mend oc mere
en tw tusende hedninge / I den leg wor det hart blodige mend
ath verge / De hedninge robede paa deris kemper oc sagde / Rider
haardelige frem til de cristne mend / oc lader ingen bort komme
aff dem de tren= || gede saa haardelige met spynd oc suerd ind
paa Boldewin at han maatte stige aff sin hest / Vnder den
bannere wore fem tusende folk som trengede Boldewin aff
hesten / Boldewin worde sig mandelige oc robede paa Keyseren
oc sagde / Nu er ieg sted i stor nød glemmer du mig nu / da

er mit liff borte / Keyseren wende sin hest strar til hannem/ kong Margamar stack til Boldewin oc ragede icke fuldelige/ Boldewin høg hannem offuen i hielmen oc kløff hannem ned i halsen at han storte død ned paa iorden/ siden steg Boldewin paa sin hest/ oc han wor da saa grummer som en løwe Der holt da huercken hielm skiold eller brønye for hans hug/ kong Vittelin reddis meget effter Margamars død

SIden kom kong Helmidam / Vittelins broder til striden/ oc Roland met / Helmidan robede huor est du Roland du maat icke lignis ved nogen god mand vil vor Gud Mamet hielpe mig da skalt du aldrig komme offuer Rin/ Jeg ville icke bedre ynske mig aff Gud en at wi maatte baade modis i striden / Roland red mod hannem oc sagde / Riddere huad er dit naffn men du taler saa store ord / Han suarede ieg heder Helmidan oc søger fast effter Roland / Thi at met hannem løster mig at ficte/ Roland sagde/ du est fast obenbare i dine ord / Jeg er den samme du sperger effter / saa rede de til sammen saa ath baade deris glaffuen brøste sønder / oc Helmidam høg paa Rolandz arel at suerdet gick ned vden paa armen / oc siden langiss vd met siden oc laared saa at det falt bort aff harnisket som hanss huasse suerd tog paa Roland høg Helmidan paa hielmen saa at han storte aff hesten Helmidan høg paa Rolandz hielm igen saa at bort ginge alle de dyrebar stene i hielmen sade / oc hesten i thu fremmest for sadelen at Roland kom standendis paa iorden/ Roland høg paa Helmidan oc der gick ith stort sticke bort aff hielmen oc igennem arelen at armen falt paa iorden/ Helmidan ii° sagde ve vorde dig du onde gud mamet || Ille hielper du mig i nød / Jeg haffuer nu mist min venstre arm / Dog skal ieg giffue Roland ith hug met den høgre hand at huer mand skal sige ath det wor en gild kindhest/ oc høg paa Roland saa at brønyen reffnede oc Roland fick ith store saar Siden høg Roland Helmidan paa halsen at hoffuedit falt ned paa iorden/ och sagde / Din død waare meget sorgende om du hagde værit en cristen

Da kong Vittelin saa sin broder slagen flydde han strax/ oc alt hans folk/ De cristne mend forfølgede dem effter/ Da rebede Boldewin fast til kong Vittelin och bad hannem bide/ Kong Vittelin wende sig mod hannem saa hart ath huer stack den anden fra hesten/ oc ginge siden sammen til fodis 5 oc høggis Boldewin forbød nogen ath hielpe sig/ oc sagde til kongen Giff dig fangen eller ieg skal drebe dig/ kongen racte handen op oc gaff sig til hans hand/ Da drotning Sibilla det spurde/ Da flyde hun vd aff landz met sine sønner/ Der kong Vittelin kom for Roland da falt han paa kne oc 10 sagde/ Forbarme dig offuer mig/ ath ieg kommer icke for keyseren/ Roland lod kaste hannem siden i ith taarn/ och der lod han sit liff/ keyseren lod cristne alt hans land/ och drog siden hiem til Franckerige igen

Keyseren holt sin Jwl i Leonsborg met megen statz Der 15 waare hoff hannem xxii Greffuer/ och der til mange riddere och sueme/ Da keyseren sad i sin maiestat/ da kom en hedniff riddere ind for hannem oc sagde/ Jeg hilser dig inted thi du est det icke werd/ men || hed ild oc rød lwe brende aff a iii dit huide skeg/ Den Gud du tror paa han fornedre dig och 20 Roland/ Jeg er en kongiff sendebud den rigeste i werden er/ oc maatte ieg slaff met Roland det waare mig en stor glede Roland lo ath hans ord oc sagde/ Du maat tale huad dig lester/ thi du est kommen hid paa keyserens trøst/ Men ieg binder dig i en kamp met mig i dag otte dage/ Bedningen suarede/ 25 Du taler megit draffuel ieg rediff ingen mand i werden men ieg haffuer mit suerd i min hand/ I dag otte dage drab ieg tusende riddere Roland suarede/ huor west du da/ Bedningen suarede/ Da waar ieg i Rom/ Vi wunde staden oc drebede mange tusende riddere och icke saa ieg dig der/ Keyserens 30 mend sagde/ hannem bør strax ath de/ och wilde mange slaget hannem ihiel/ Men Roland vilde det icke tilstede/ Dog kom en riddere och tog hannem met baade henderne i sit haar/ och slo hannem ned mod gulffuit/ thi han kom vforuarendiff bag paa hannem/ Bedningen sprang snart op och greb sit 35

suerd oc hog hans hoffuit aff/ ath det falt ned hoff keyserens
foder/ Da sprunge mange cristne op/ och vilde drebe hannem
hedningen wende sig til en weg/ oc worde sig trostelige/ oc
star tenderne sammen och sagde/ Saa hielpe mig Mamet ath
5 ieg skal drebe mere en tusende for i gribe mig/ Roland sagde/
Saa mig dit suerd dig skal inted skade/ Jeg staar dig for liff
oc sund/ hedningen sick hannem suerd oc sagde/ Gem det vel/
det skal inden en stacket tid skilye dit hoffuit fra din krop/ Jeg
vil icke miste det suerd/ fore tolff de beste Slot i Franckerige
10 ere/ Roland suarede/ Lad bort saadan snack/ oc draffuel/ och
gack fram oc huerffue dine erende til keyseren/ Hedningen
giorde som han bad oc sagde till keyseren/ Jeg er ith sendebud
iii* fra kong Garsia/ han er kong i Hispania/ Aler-‖andria oc
Burge/ oc Sidonia/ oc Persia/ oc Barbaria/ hans rige ere
15 ind til Similia borg/ Han bad at dw skulle forlade din tro/
Thi at hun er icke en penning werd/ oc far til hannem/ han
wil giffue dig Normandien/ och alle de haff om Engeland
ligge/ oc all den rettighed der til ligger/ och Roland skal
haffue Nytzland/ Han wil icke lenger vnde dig Franckerige/
20 han haffuer giffuit kongens søn aff barbaria det som heder
Flores ingen rastere riddere er der i all hedenskabed Keyseren
swarede/ Aldrig sagde ieg iaa der til At mine land skulle saa
skifftes Da wreddis Keyserens mend meget oc talede store ord
Hedningene suarede/ Her tale nw mange store ord som
25 neppelige torde see kong Garsia om han waare wreder Naar
i faa at se hans heer da wore i heller norden for Mondie
bierg en hoff hannem hertug Neymis sagde monne din herre
thaare stride med off Hedningen swarede saa hielpe mig
Mament ieg hørde aldrig saa daarlige spørssmaall min Herre
30 haffner hundrede twsende oc vii twsende mend oc de redes
ingen død Vi haffue bygt ith Slot i Lumbardien mellem tho
sis at der er inted fastere i werden Thi raader ieg dig Keysere
dw gamle daare ath dw sider heller hiemme i Pariis/ der
flyger icke krager eller kaaer i dit huide skeg/ eller andre onde
35 fugle/ Roland bleff wred for hans store ord skyld/ oc sagde
til hannem/ Ille kant dw styre din onde mund hagde ieg icke

wisset en kamp met dig/ da skulle dw icke lenge leffue/ Hed-
ningene sagde/ Jeg er strax rede om dw wilt slass/ Flyr ieg
en twer fod fra dig/ da kalle mig aldrig en erlig mand/ kom
i morgen at kempe met mig oc hug saa storre hug som dig
loster/ Roland sagde Jaa det skal visselige ske/ Oc tog der paa 5
vidne aff keyseren oc aff hans hoffsinder Keyseren sagde/ huad
heder du hedning/ eller aff huad slecte est du fødder/ hedningen
suarede/ Jeg heder Otwel/ min fa-‖der hed kong Galiens O iv
den raske/ han haffuer drebet flere mend en i alt dit rige ere/
kong Garsia er min frende/ Keyseren sagde/ Du est fødder 10
aff mectigt slecte oc selff est du en fuldtage mand/ oc det er
skade ath du skalt icke være cristen Han bleff lagt vdi ith gaat
herberge/ Olger dansk laa hoss hannem om natten

OM morgenen følde Roland keyseren till kircke ath høre
messe/ Keyseren offrede en guld skaal fuld met sølff 15
penninge/ Roland offrede sit suerd dyrendal/ oc løssde det igen
for siw pund sølff/ Der messen wor vde/ sagde Otwel til
keyseren/ mig tøcker at dine mend haffue stor trøst aff Roland/
Jeg tror ath han vil icke holde det han sagde i iafftis/ Roland
suarede/ For alt det guld i verden er vil ieg icke liuge for 20
dig/ Otwel suarede/ finder du mig icke paa banen/ da vil ieg
loffue dig at henge mig i det høyste tre i Franckerige er/
Roland suarede/ aldrig gaar det dig vel i hand/ du haffuer
for meget aff munden/ Keyserens tolff ieffninge lagde Rolandz
harnisk paa/ oc satte den hielm paa hanss hoffuit som Ferakunde 25
hagde/ i hanss skiold stode sol oc maane/ oc alle planeter
hiemmerige oc helffuede/ hanss sadel wor aff cristal/ Roland
spranck paa sin hest for vden isted/ oc sagde til keyseren giff
mig loff at ride/ keyseren suarede/ Jeg befaler dig hannem
som skabede hiemmel oc iord/ Turpin erkebiskop gaff hannem 30
velsignelse/ De xii ieffninge følgede hannem til kretzen Otuel
sagde til keyseren/ Jeg haffuer baade suerd oc hest som gode
ere len mig mere harnisk/ keyseren bad sin daatter tage til sig
sine møer oc webne den riddere/ hun giorde som keyseren
bad oc webnede hannem til hand oc fod/ oc bant suerdet ved 35

hans side det wor huast som en rage kniff/ Gun sagde nyder Roland icke Gudz hielp da worder han saar der aff Otwel spranck paa sin hest som hed Ingredas

Der han saa Otwel begynde han ath gnegge/ thi han wiste ath han wilde slaff/ Otwel rende sin vey/ och wende igen/ oc beddis erloff aff keyseren at kampe met Roland Keyserens daatter sagde/ Loster dig lenger ath leffue/ da wer dig wel for Roland/ Olger danske/ oc hertug Reymis følgede hannem til Roland

Keyseren sted paa ith torn/ oc thi aff ieffningene met hannem/ Otwel oc Roland rende til sammen saa at ierden skalff der wed/ oc glaffuene sloge al i stycke op i lucten/ Siden droge de deris swerd oc gaffue huer anden store hug so at hielme oc skielde reffnede for dem baade/ oc dyrebar stene laage neck paa marken som aff deris harnistølle/ Da sagde keyseren/ dette er stort wnder ath den hedning skal saa lenge staa for Roland/ Jomfrwen suarede/ Det wolder ath de ere baade raske oc mandelige/ Roland høg paa Otwels hielm saa ath bort gick en fierde part aff hielmen/ och hesten sonder i thw stycke/ da sagde Otwel/ Det waar wstelligt at dw hogst min gode hest ingen kamp wissede han met dig/ oc inted hagde du at skylde hannem/ Jeg skal heffne det grwmelige paa dig/ Siden hog han paa Rolandz hielm/ ath swerdet stanck ned i sadelen oc hesten sonder mit i tw/ saa at swerdet sted ned i ierden/ Otwel sagde saa hielpe mig Mamet/ nw haffuer ieg heffnet min hest/ Keyseren sagde/ denne hedning hugger store hug/ O almectiste Gud hielp oc wecte Roland wel Siden hog Roland til Otwel saa hart ath fierde parten aff hielmen gick aff oc swerdet sted mit i skielden/ Alle som der stode hoff sagde/ ath det wor en hard kamp/ Keyseren sagde || herre Gud som skabede hiemmel oc iord vere Rolandz skyold i dag och went denne hedning till den cristelige tro/ ath han maatte skilyes fra helffuede/ oc komme til dig effter sin død/ Roland sagde til Otwel forsage den falske affgud Mamet du tror paa/ oc tro paa Jesum Christum Gudz son/

Da skal keyseren giffue dig mange rige oc sin daatter met/
Siden skulle wi være stolbrødre/ du/ ieg oc Oliuer/ Otuel
suarede Jeg vil icke være din stolbroder ieg skal bliffue din
offuermand och ieg skal giffue dig ith slag for wi skilyes ath
saa ath du skalt aldrig tale mere/ Roland wreddis wed hans 5
store ord oc høg paa hans hielm/ saa ath bort gick ith stort
sticke der aff oc brønyen sønder fra herderne oc neder til
lenden at Otwel storte ned paa baade kneene/ Da sagde
keyserens mend/ Det wor ith mandeligt hug/ Otwel bleff
wred och høg til Roland igen/ wor herre halp ath suerdet 10
hualff i handen/ ellers hagde Roland fanget stor skade/ Otwel
høg ith andet hug paa Roland/ oc ith stycke bort aff hielmen
oc brønyen bort paa den høgre side oc Roland bleff ille
saar/ Da falle alle keyserens mend paa kne/ oc baade gud
ath han wille forlige dem wel/ alt deris harnisk waar da 15
bort huggaet/ Da kom en dwe flwgendis oc sette sig paa Otwels
hielm saa at alt herren saa det/ Det wor den helligand/ Han
sagde till Otwel/ Gør som Roland wil/ oc følg hans lerdom
effter/ Otwel sagde til Roland/ Mit sind er nw om kring
went/ ieg giffuer mit swerd op for dig met min egen gode 20
wilge/ Jeg wil aldrig slass mod dig/ ieg wil worde keyserens
mand/ Jeg seer nw de ere dreffuels guder som ieg haffuer
her til troet paa Jeg wil nw tro paa Gud oc hans kere søn/
Roland sagde Gud giffue ath det waare dit alffuere/ Otwel
suarede/ Det er mit fulde alffwere/ Saa togis de siden i fawen 25
oc kostis || Da sagde keyseren til sine mend/ Nu mue i see y*
Gudz iertegen paa dem/ mig tøcker ath de ere forligte/ oc
gick til dem och spurde Roland ath huor der om wor/ Roland
suarede/ Jeg haffuer nu stridet met den beste kempe i werden
er/ och nu haffuer Gud went hanss hw oc sind til cristendom/ 30
och raader ieg dig ath du giffuer hannem din daatter/ Siden
rede de hiem till slottet/ och om morgenen bleff han døbter
aff Turpin erkebispen oc keyseren wor hans Gudfader/ Keyseren
sagde til sin daatter/ Den mand skulle vere mandelig som du
skulle haffue/ Thi vil ieg giffue dig den beste riddere i verden 35
er nest Roland/ Oc der met Lumbardien oc mange andre

land/ Otwel tackede keyseren oc sagde/ for hennis skyld skal ieg drebe mange hedninge/ oc kong Garsia och alle de som icke ville worde cristne

Første dag i April maanet dreg keyseren aff Pariss oc tog orloff aff Pauen ath fare med kong Garsia/ hannem følgede Otuel oc Roland Oliuer och Olger danske/ oc en mectig stor heer met alle/ Otuel hagde sin festemø met sig/ hende følgede iiii hundrede riddere oc suene/ Keyseren lod gøre en bro offuer en sio ind med det slot/ som kong Garsia wor paa/ En nat som keyseren laa oc soff webnede Roland sig saa at ingen det wiste vden Oliuer oc Olger dansk/ De tre rede offuer broen/ Der de komme med ith bierg da hørde de iiii hedninge tale/ oc bade deris Gud ath de motte møde Roland oc Oliuer/ och de truede keyseren fast oc de rii ieffninge/ en aff dem suarede som hed kong Clares och sagde/ met dellige ord winde wi lidet/ Jeg haffuer hørt ath Roland er den beste kempe oc riddere i verden er/ thi vil ieg bede min Gud Mamet ath ieg maatte giffue Roland ith hug aff mit suerd/ Thi ath han ihiel slo min broder i striden met kong Vittelin/ oc vden ii ieg det heffner/ da døer ieg aff sorg || De hedninge wore iiii konger/ En hed Clares/ anden Balsamar/ tredye Corsabre han holt aldrig sine ord met nogen mand/ Den fierde hed Astolus/ Roland hørde deris ord/ oc sagde/ værer nu mandelige/ disse ere fultage mend som oss møder/ De mottis snart oc Astalus stack Roland gennem skiolden/ oc brønyen halp da oc glassuenet brast sønder/ Rolandz glassuen gick gennem Astalus skiold oc brønye/ oc vd mellem herderne/ at han styrte død til iorden/ Da sagde Roland Du truede mig fast i iafftis oc nu haffuer ieg drebet dig/ Olger stack Corsabre aff hesten tuert igennem at han styrte død ned/ Olger sagde/ rose icke der aff at du fantst Olger/ Oliuer stack Balsamar met sit glassuen ath han falt død till iorden/ kong Clares stack til Roland at mand oc hest gick om kuld/ da sagde Clares/ Jeg haffuer nu vel heffnet mine stalbrødre/ saa gaff han flucten/ Olger rende effter hannem/ oc stack hannem fra hesten/

oc førde Roland hesten oc sagde/ nu vil ieg giffue dig en bedre hest en du før hagde/ Roland tackede hannem oc steg paa hesten/ Olger høg fast paa kong Clares/ han worde sig mandelige/ men omsiger gaff han sig fangen til Olgers hand/ De tackede Gud for den store seyer oc vilde da ride hiem igen til keyseren/ da singe de at se mange tusende hedninge mellem broen oc dem/ da sagde Roland oc suor om Gud at han skulle drebe saa mange hedninge den dag at det skulle spørgis offuer alle land/ Roland oc Oliuer sagde/ Vi haffue icke anden raad en at verge oss mandelige/ Olger gaff kong Clares løss/ oc bad hannem løbe huort han ville/ Clares tackede hannem storlige/ Roland sagde Olger oc Oliuer i ere baade raske riddere/ oc kempe/ ieg haffuer værit i mangen haard leg oc stor strid/ thi løster mig nu inted slemt ord at bere/ ieg ved oss ingen hielp uden Gud i hiemmerige thi skulle de hedningene sige at de funde oss tre til lige

Siden rende de i hoben mod de mange tusende hedninge/ Roland stack til en hedning som wor forthere en big at glassuenet gick igennem hannem/ han storte død til iorden/ Oliuer drab en hedning hed Balan/ Olger drab den tredye met sit glassuen/ Siden drege de deris suerd oc høgge mandelige paa sienderne/ Oliuer giorde en vey mit gennem deriss heer met sit suerd/ Den dag slo Olger mere en iiii tusende hedninge/ da kom en heding konge i slaget met meget folk/ han sagde til hedningene/ I mue skamme eder ath i lade tre mend gøre eder saa megen skade/ han stack Olger gennem skiold oc bronye/ Olger gick aff hesten oc fick ith stort saar/ Det saa Roland oc sagde til hedningen/ Herre Gud worde dig wred ath du ville skilne Olger oc mig at/ ieg skal det snart heffne paa dig/ saa høg Roland paa hanss hielm oc kløff hannem neder i sadelen saa ath kroppen skildis ath i tho dele/ ath huer deel falt paa sin side ved hesten/ En riddere hed Alper stack Oliuer fra hesten/ Oliuer spranck snart op/ oc bad Roland hielpe sig/ Roland suarede/ Jeg skal icke skilnes ved dig i men liff er i mit bryst/ Da stridde Olger til fod oc worde sig

mandelige ath alle vndrede der paa/ han heg en hedning paa hielmen oc kløff hannem ned i beltet/ hedningene tredde fast til hannem och komme hannem i stor nod/ Det saa kong Clares som Olgers fange hagde værit/ han forbod dem ath hugge
5 oc sagde/ Olger giff dig fangen til min hand/ dig skal inted skade/ Olger fick hannem sit suerd och gaff sig fangen/ En hed Mobles sagde til Clares/ Din hielp skal Olger lidet duge/ Jeg skal athskilye huert det lem i hans liff er/ Kong Clares heg sin hest met sporene och rende til Mobles och heg hannem
¶ iii paa halsen ath hans hoffuit falt ned i gresset/ ‖ oc sagde/ Jeg troer ath Olger skal ride i fred for dig huort han vil/ kong Clares fick Olger en god hest oc antwerde tolff sine gode mend hannem oc sagde til dem/ Fører hannem hiem til min festemø och beder hende faa hannem alt det han
15 begerer vden sig selff

✿ Da Olger kom til iomfrwen/ slørte han ned oc daanede saa wor blodet forløbet/ Iomfrwen spurde dem ath huad mand han wor/ En riddere hed Amund suarede hende och sagde/ Denne mand oc tho andre haffue drebet for oss mange
20 tusende riddere/ Clares sende hannem til dig/ och bad dig gøre vel med hannem/ Iomfrwen sagde rider bort och henter mig de andre tho hans skalbrødre/ De suarede/ før bliffuer denne sommer forleden før du faar dem hid/ Iomfrwen spurde Olger huad hans naffn wor han suarede/ Jeg heder Olger
25 danske/ Jeg haffuer offthe spurt din store mandom som du haffuer bedreffuit/ nu skalt du være mig welkommen/ Saa befol hun sine moer at lede hannem i en wrtegaard/ oc tøge hans waben aff hannem/ De lagde hannem siden i en god seng och gaffue hannem kaastelige vrter ath dricke saa ath han
30 soffnede strax/ Der han wognede da wor han heel aff sine saar/ Roland oc Oliuer wore da stedde i stor nod/ oc maatte de fly vden all deris tack/ hedningene fulde effter dem deg icke dierffuelige/ Thi ath huilcken aff dem som komme till dem/ de bleffue strax slagne

Twel keyserens swoger stod aarle op om morgenen oc webnede sig oc siw hundrede mend met hannem/ han spurde strax ath de tre wore lønlige vdredne/ Da sagde han til keyseren/ Roland Oliuer oc Olger haffue staalet dem bort i nat/ Jeg kan tro || ath de holde mig for en blød mand/ ÿ iiir men de sagde mig icke til/ oc swer ieg det om gud/ at ieg skal hugge saa store hug paa hedningene ath de skulle glemme ath prise Roland Otwel red ith armbørste stud fram for alt herren/ Omsiger møtte hannem Roland wed en sistedam/ Da sagde Otwel/ Haffuer dw weret vde at siste eller ment dw at hedningene torffue icke bie dig/ Siden wende de baade med hedningene/ En hedning iegede Oliuer/ och hagde giort hans hest ille saar oc den hedning følgede twsinde mend effter/ Det saa Otwel oc stack til hannem saa at glauenet gick igennem hans hierte/ oc hedningen styrte død ned/ Saa begynde de ath stride haardelige/ En cristen greffue hed Engeler/ høg en hedning hed Cladamas/ oc kløff hans hielm oc hoffuit at swerdet stod i tenderne/ En hedning hed Gelotas oc wor en mectig kempe/ han høg til Engeler oc kløff hans skiold/ oc brønyen reffnede tho spanne langt/ oc Engeler falt aff hesten/ dog bleff han icke saar/ alligeuel wor han sted i stor nød/ Oc Gerard aff Orliensborg vndsette hannem/ oc sick hannem sin hest igen/ han sette sig paa hesten/ och høg siden paa baade hender/ En cristen hed Iwer/ oc en hedning hed Tales stunge hwer anden aff hestene/ Siden høg Tales paa Iwer oc kløff hannem ned i beliesteden/ Keyserens mend stridde da saa trøstelige ath iorden laa fwld aff døde kroppe/ oc det wore meste parten aff hedningene

EN hedning aff Affrica hed Ara/ han sagde til kong Clares/ Mig tøcker at waare mend fly/ lader oss nw stride hardelige med de cristne/ Da stack kong Clares en cristne kempe saa ath han sad mit paa hans glaffuen/ och styrte død ned till iorden/ Arapas hedning høg til Gerard aff Orliensborg/ oc kløff hannem ned til herderne/ Siden høg Arapas til Otwel saa at skiolden kløffuedis || oc swerdet brast sønder ÿ iv

i hielten / Otwel høg Arapas paa hielmen igen oc kløff hannem ned i sadelen / Kong Clares giorde stor skade paa de cristne / oc red twert oc endelangt igennem deriss heer / oc flyde siden met sin heer / De Cristne følgede effter kong Clares / Saa møtte kong Garsia hannem och de wende baade om imod de cristne igen / Oc begynde at stride paa det ny igen / Kong Clares sagde til Otwel / Huad mand est dw Mamet vaar Gud worde dig wred / dw haffuer giort stor skade paa wort folck / Han suarede / Jeg heder Otwel / min fader hed kong Galiens / Jeg er nw cristen / och haffuer nw forsaget Mamet ederss gud / Clares sagde haffuer dw forsaget din gud och giort dine land arffuinge løss / det er stort vnder / Vent dig betiden om igen / ieg vill forlige dig oc kong Garsia oc hans gud met / Otuel sagde / vilt du kempe for eder gud / Clares sagde ia / och wissede hannem en kamp / at de skulle mødes om morgenen / Oc wil ieg i saadanne maade kampe met dig sagde kong Clares / at vor Gud Mamet er mectigere en din Gud Christus Marie søn / Otwel suarede / Dieffuelen taler aff din mund / oc i morgen skal ieg driffue dine ord til rygge / Der met skildes de at / hedningene rede hiem / oc Otwel red til keyseren / Keyserens daatter møtte hannem oc holt i hans isted der han steg fra hesten / Kong Clares webnede sig aarle om morgenen oc steg paa sin hest / oc red til øen der som kampen skulle staa / och lod føre met sig sin gud Mamet oc bad binde hannem fast i en wogen / ath han skulle icke falle aff wognen naar han wreddis / Hedningene offrede hannem guld oc sølff / oc baade hannem der gøre sine store iertegen Der kong Clares saa keyseren komme da frøctede han / saa kom Otwel till øen / Kong Clares robede och sagde / Est dw der keyser Karl met dit huide skeg / Keyseren swarede / Her er ieg Kong Clares sagde Jeg wil sige dig ny tidinge / Dw
p iv° maatte heller weret hiemme / dw haffuer lenge forfølgit wor log / det wed Mamet vor Gud som heer staar bunden i wognen at nw er din siste dag kommen / Keyseren suarede / Dw kant det en wel liwge / thi act kommer icke all i pung Jeg skall

offuerwinde baade dig oc din Gud / och alle ederff medfølgre/ Otwel spurde / Kong Clares ath om han wilde tage wed cristen tro/ Kong Clares swor om Mamet/ At det skulle aldrig skee / Siden rende the sammen ath glaffuene brøste sønder i sticke / Siden droge de deris swerd oc høggis lenge sammen/ Kong Clares høg i Otwels skiold oc kloff hannem sønder/ Otwel høg paa kong Clares hielm at bort gick ith sticke aff hielmen oc det wenstre kindben / saa ath swerdet stod i arelen/ ✠ Kong Clares høg Otwel paa arelen igennem brønnyen saa ath han bleff ille saar / Thi bleff han wred oc høg paa kong Clares halff ath hoffuedet slog paa iorden / Siden begynde de ath stride met kong Garsia / Hedningene størtte fast / Kong Garsia sagde til Otwel / Huad ridder est dw som saa grymmelige ferdis i vor heer / Han swarede / Jeg heder Otwel/ och dw kong Garsia Jeg rader dig ith gaat raat/ Lad aff din sledne som dw faar met/ och tro paa vor herre Jesum cristum/ och bliff keyserens mand / han giffuer dig land oc slot nock/ Kong Garsia suarede/ Dit raad wil ieg icke lyde Jeg forwndrer hui dw haffuer went dig fra vor Gud Mamet/ Otwel suarede/ Jeg seer hwer dag ath Jomfrw Marie søn er en sander gud/ Kong Garsia sagde / det er icke sant / Otwel sagde / Dw skalt nw see huad dw haffuer aff din gud / oc høg till kongen / oc gaff hannem saa stort ith saar at han styrte død ned til iorden/ Och hedningene bliffue siden alle slagne at icke vndkom en mand / Jom=‖frwen som hagde Olger Danske i forwaring a gaff hannem sit fengsel quit/ oc bad hannem fare huort han wilde / han for siden til keyseren / oc han gleddis meget aff hans komme / Saa giorde keyseren Otwel och sin daatters brylløp oc gaff hannem alt kong Garsia rige/ Otwel bleff der qwer och keyseren drog hiem til Franckerige igen

Om keyseren sad en dag offuer borde met sine gode mend/ da sagde han til keyserinnen / Vist dw nogen herre i werden som er megtigere en ieg / Drotningen suarede / Man skal sig icke selff rose eller loffue/ Jeg wed en megtigere Herre en i ere / Keyseren bleff wred oc sagde / er det sant som dw

siger / da tacker ieg dig / findis det oc icke i sandhed / da skal det gelde dit liff / Hun suarede / En kong heder Hugen aff Constantinopel er rigere aff guld oc dyrebare stene en i / Der Drotningen saa at keyseren wor wred falt hwn paa kne och sagde / Det wor mit stempt oc icke alffwere / Keyseren kallede for sig de tolff Jeffninge oc sagde til dem / Mig haffuer drømt om vor herriff graff / wille wi fare did / da legger ederff harnist och werge aff oc tager igen pigstaffue oc stindsecke / Mig er meget sagt aff en kong heder Hugen / til hannem wille wi oc fare / Keyseren drog aff sted oc de xii ieffninge met hannem / De hagde siw hundrede asne ladde met guld oc solff / oc deris mad och dricke / oc fore offuer merit til den hellige graff / De aff staden ginge vd mod hannem met kaarff oc fane / oc vndfinge hannem met stor werdighed / och alle sagde / Her mwe wi see den Romske keysere som den store mandom haffuer bedreffuit / Patriarchen ledde hannem ind i templen / oc sette hannem i den stol / som vor Herre sad paa skeer torsdag / och de tolff Jeffninge sade i de tolff stole som Apostelene sade / Keyseren || dueldis der en halff maanet / Patriarchen gaff hannem S. Simeonis arm som vor herre laa paa Kindelmosse dag da han offredis i templen / Oc aff S. Staffens blod / Och ith suede klede / som vor herre tiurde sit antlede met / oc en aff de nagle som vor herre hengde paa / Oc mesten delen aff thorne krunen / oc en mullug aff sten / som vor herre tode Apostlenis fødder vdi / Oc fad oc kniff som de ode skertorsdag met / oc aff S. Peders steg oc aff Jomfrw Marie milk / Keyseren gleddis meget aff de helgedomme / och lod gøre ith skrin aff Guld / oc lagde det vdi / Keyseren lod bygge en kirke i Jerusalem som heder Salatine / Patriarchen følde keyseren till skibs / oc skildis der fra hannem

✿ Siden segelde keyseren til Constantinopel / Der mødte hannem aff kong Hugens folk fem hundrede Galleyder / oc bade keyseren hiem met dem paa kongens vegne / keyseren følgede dem hiem / kong Hugen gick vd mod hannem och vndfick hannem met stor ere / oc ledde hannem bort i en sal / der stode vdi hundrede pillere aff Guld inden till hwle / och

ith billede aff Guld paa huer pillere giorde som andre smaa-
drenge/ oc huer deris haffde ith horn for munden/ Naar
værit bleste vnder salen da støtte alle smaadrengene huer i
sit horn/ och salen løb selff fast omkring/ Da sagde keyseren/
Icke haffuer min hustru løget al det hun sagde/ Siden settis 5
de til bortz/ Keyserens mend ode oc drucke fast oc giorde dem
glade/ Om afftenen følgede kong Hugen keyseren i sin seng
Maget wor vnderlige skafft som de laage vdi/ mit paa gulffuit
stod en forgylt pillere hul inden vdi/ Der vdi hagde kongen
set en skriffuere som skulle mercke oc scriffue huad keyserens 10
mend talede/ Keyseren oc Franckeriges mend talede fast om
kongens rigdomme oc stat/ och om flere vnderlige ting || som Q ii
de saage der/ Da sagde keyseren/ siger huer anden euentyr
før wi soffue/ Roland suarede/ Det bør eder først Herre

✿ Keyser Karl sagde Vil kongen webne en aff sine 15
riddere i tho brønyer oc sette tho hielme paa hans hoffuit
Och faa mig sit suerd Da vil ieg klyffue baade mand oc
harnisk/ at suerdet skal staa i iorden Da sagde Scriffueren
i pilleren sad wed sig selff/ da est du fuld stercker i dine
hender/ Roland sagde/ Vil kongen faa mig sit en hørninges 20
horn/ da vil ieg blese saa høgt ath portenne paa slottet skulle
gaa baade op oc igen/ och er kongen der vden fore/ da skal
bort falle aff hannem baade haar oc skeg oc klederne met/ da
haffuer du en starck aande sagde Scriffueren/ Oliuer sagde/
Vil kongen legge sin daatter i seng hoss mig met god vilge/ 25
da vill ieg haffue min vilge met hende hundrede reyser en
nat/ skeer det icke da vil ieg haffue tabet mit hoffuit/ Scriffueren
sagde/ Ved sig i pilleren/ Du trættis en før/ vden du est aff
spurge slecte/ Berard sagde/ Vil kongen lade rende tho aff
sine heste/ de beste i hans gaard ere/ da vil ieg rende mod 30
dem det fastiste ieg kand/ oc springe aff min hest oc sette mig
paa den tredye/ och kaste iiii Eble op i verid met baade mine
hender tilsammens/ falder ith aff dem ned da skal kongen
haffue wold offuer min halss/ Scriffueren sagde/ Dette er
hoffuisk snack Villem cornitz sagde/ Her ligger en bold aff 35
Guld saa tung ath ~~rrr~~ mend kunde icke mere løffthe/ den vil

ieg kaste paa slotz muren met en hand / ath muren skal falle ned paa huer side iiii faffne / Da gør du kong Hugen stor skade sagde Scriffueren/ Olger danske sagde/ I dag saa ieg en pillere som salen henger paa/ Den will ieg rocke om kuld ath
5 salen skal ned falle alsammen / Scriffueren sagde / Gud lade det aldrig ske

D ii* ✿ Hertug Neymis sagde / I morgen vil ieg fare i tho bronner oc springe iessn fottes offuer slotz muren iiii fagne høgt der som han er høgist / oc siden vil ieg røste mig saa
10 fast / ath huer ring skal skilnes at fra den anden / som ith brent halm stro / Scriffueren sagde / Da est du seyer i dine sener / Bering sagde / I morgen vil ieg gaa op i det høyste torn her er/ och vil kongen sette der vden fore tusende dragne suerd oc wende alle oddene op / da vil ieg springe ned paa
15 dem och mig skal inted skade / Scriffueren sagde / da est du giorder aff staal Turpin erkebispen sagde / I morgen vil ieg komme elffuen til / som her rinder vd met staden / ath hun skal løbe her ind paa slottet saa ath kongen skal løbe paa det høyste torn her er/ oc bedis hielp aff mig/ Scriffueren sagde/
20 Gud forbinde det/ Neymer sagde/ Jeg haffuer en hat ath mig kan ingen see / naar han sider paa mit hoffuit / I morgen vil ieg gaa til kongens bord / oc æde fra hannem hans mad / oc dricke hanff win / oc siden sla hannem paa sin halff met min neffue ath han skal stube frem paa bordet / Scriffueren sagde/
25 Du taler som en galen mand/ Engeler sagde/ Vil kongen lade smelte i morgen en stor pande fuld aff bly / och naar hun finder hardist da vil ieg stige der i / oc side der saa lenge ath det bliffuer kalt / oc siden vil ieg staa op och røste mig saa fast / ath det skal falle fra mig altsammen / Scriffueren
30 sagde/ Da haffuer du en haard hud / Bertram sagde/ Jeg vil i morgen gaa i kongens stow / oc robe saa høgt / ath det skal høris iiii mile vey oc hiorte oc hinder oc alle hende diur skulle fly bort aff skogen / och fiskene skulle løbe paa landet/ Scriffueren sagde / I ere alle halff galne / Gerin sagde / I
35 morgen vil ieg tage ith glassuen aff iern/ oc vil kongen legge tho penninge paa sit torn / Da vil ieg staa en halff miil der

fra/ oc skiude met ‖ glauenet/ ath en penning skal ned falle/ a iii
oc den anden skal ligge quer/ Siden vil ieg løbe oc tage
glauenet før det kommer paa iorden/ Scriffueren sagde/ da
tager du vel haren i skouen deg er det houiske snack/ Siden
soffnede keyseren och alle hans mend/ Scriffueren gick lønlige 5
vd aff pilleren oc ned til kongen oc sagde hannem alt det de
hagde sagt/ Da bleff kongen wred oc sagde/ Ille gør keyseren
at han snacker saa offuerdadelige/ fuldkomme de icke i morgen
det de haffue sagt/ da skulle de miste deris hoffuit/ han
forsamlede strax mange tusende mend/ Om morgenen stod 10
keyseren op met hanss folk/ oc hørde messe/ oc han viste icke
at Scriffueren hagde været i pilleren

Er messen wor vde da kom kong Hugen oc sagde til
keyseren/ Ille haffue i fortalet mig/ och det skulle i
vntgelde før en i komme heden/ Keyseren suarede/ Det er 15
Frankess mendz sed ath tale meget naaer de ere druckne/ tager
det icke til mistocke/ Kongen suor ath han skulle hesfne det/
Keyseren oc hans mend ginge did som de laage om natten/
oc lessde sit skrin op och tog sine helgedomme/ De siole paa
deris kne/ oc bade Gud om sin naade ath kongen skulle icke 20
offuerwinde dem/ Da kom Gudz Engel och reyssde op keyseren
och sagde til hannem/ Taler icke mere saadanne løse oc
forfengelige ord som i nu haffue talet/ det skal alt fulkommis
effter eders vilge/ De tackede Gud for sin naade oc ginge til
kongen/ Keyseren sagde til hannem/ Herre i haffue ille giort 25
ath i lode wocte effter vor tale lige som wi hagde været
nogre draffuels mend eller forredere/ Oc haffue i selffue mere
skam der aff en wi/ Nu ville wi fuldkomme alt det wi haffue
sagt/ Kong Hugen suarede/ Oliuer skal først fuldkomme huad
han haffuer loffuit ‖ Om aftenen lagde kongen sin daatter i a iii*
seng met Oliuer oc sagde/ Gør dw icke hendiss wilge hundrede
gonge i nat da skal det i morgen gelde dit liff/ oc lucte saa
selff herberget offuer dem/ Jomfrwen sagde til Oliuer/ Min
kere herre/ lad mig icke vngielde min faders daarskaff/ Mig
haabes ath i ere icke for den skyld komne hid ath i wille gøre 35

nogen iomfrw wanheder/ Oliuer svarede/ Gud forbinde/ at
ieg skulle gøre eder eller nogen anden god iomfrw nogen
vanære/ Ville i men sige for ederss fader oc staa det fuldkom-
melige til i morgen at ieg haffuer hollet det ieg sagde/ Da
5 wil ieg køsse eder hundrede gonge i nat/ Hwn sagde ia at
hwn wilde det gerne gøre/

✿ Om morgenen aarle kom kong Hugen oc spurde
iomfrwen om Oliuer hagde fulkommet sine ord/ Jomfruwen
swor ath han hagde det giort/ Kong Hugen sagde til keyseren/
10 Lad nw Villem Cornitz kaste den store guld bold paa slotz
mwren/ Villem tog bollen oc kastede hannem paa mwren/ saa
at han falt ned mere en feretiue fagne/ Kong Hugen bleff
wred oc swor om gud ath de waare alle trold karle/ Keyseren
spurde om de skulle mere fuldkomme aff deris tale/ Kong
15 Hugen bad Turpin Erkebisscop gaa frem som skulle komme
vandet ind paa slottet/ Erkebispen gick till elffuen oc slo korss
offuer hende/ och bad hende følge sig did som han gick/ Saa
gick han strax til porten oc elffuen følgede hannem ind paa
slottet/ oc opfylte hwert det hwss der waar

20 ✿ Der kongen det saa da løb han op paa det høgeste
torn der waar/ keyseren oc hans mend de stode vden for
slottet/ Kong Hugen robede til hannem och sagde/ Dw megtige
keyser Karl/ Hui wilt dw druckne mig heer/ kant du stillye
mig fra denne waade/ Da wil ieg worde din mand och giffue
21 iv dig slat saa lenge ieg leffuer/ Keyseren svarede/ Den ‖ er
naade werd som naade begerer/ Keyseren falt paa kne oc
bad gud ath elffwen maatte løbe did som hun wor førre/
Hun løb strax til bage igen som hun wor før/ Kong Hugen
gick strax aff tornet oc til keyseren oc sagde/ Jeg seer ath
30 Gud elsker dig/ thi wil ieg gerne worde din mand/ Keyseren
spurde om han wilde mere forsøge aff deris tale/ Kong
Hugen svarede Mig løster icke mere ath see der aff/ Thi det
bliffuer mig mere til sorg en glede/ Keyseren sagde/ Siger
dw oss din tro tienisse ath beggis wor heer see der paa/ Kong
35 Hugen sagde/ Ja gerne/ Keyseren sagde/ Da skulle wi baade

bere wore kruner i dag/ Oc wil ieg ath dw skalt giffue Oliuer din daatter/

✿ Saa feste Oliuer kong Hugens daater/ oc brylloppet skulle staa i Franckerige/ Keyseren oc kong Hugen ginge til kircken huer der met sine krune/ Drotningen bar och sin krune/ almwen skwdde fast baade herrene/ Da wor keyseren tre handebret oc en fod lengre en kongen/ Keyserens mend sagde/ Icke sagde keyserinnen ret/ der hwn prisede denne konge saa meget/ vor keysere er den ypperste herre i werden er/ Thi haffue wi megen ere aff hannem/ Der messen wor vde/ da settiss de til bortzs der de waare mette/ Da beddiss keyseren orloff aff kongen/ Han begaffuede keyseren kaastelige oc alle hans gode mend/ oc kong Hugen gaff sin daatter till hiem gifft siw muler ladde met guld ocølff/ Hun følde sin festeman hiem/ Keyseren red sin wey/ oc kong Hugen holt i hans isted der han opsteg oc følgede hannem saa lenge hans land racte/ der skildes de ath/ Da keyseren kom i Franckerige igen/ da gleddis alle hans vndersaatte/ oc giorde siden Oliuerss bryllop/ oc gaff keyserinden sit wenskaff igen for det hun hagde før talet om kong Hugen/ siden bleff keyseren i fred i nogre aar

DA keyseren hagde wundet Hispanien oc Gallicien/ som G iv*
før er sagt/ da vaar der ith slot igen som han kunde icke winde oc hed Saragus/ det laa paa ith høgt bierg/ Det hagde en kong som hed Marsilias/ oc wor en heden/ Marsilias sagde til sit raad/ Her kommer keyser Karl magnus oc wil forderffue wort land/ Thi torffue wi gode raad wed/ Hannem svarede En konge som hed Blanckandin/ han wor gammel oc klog til raad/ han sagde/ Kediff inted/ Herre seriff keyseren til ath dw wilt worde hans mand oc tage wed cristendom/ oc giff hannem kaastelige gaffuer/ Keyseren er gammel oc hagde mig gerne om han kunde/ Begerer han nogen gisel der paa/ Da sent hannem min søn oc din/ Bedre er at miste tho mend/ en off oc alt vort rige/ Alle sagde/ det waar ith gaat raad/

✿ Der keyseren kom i Hispanien / da bestollede han ith slot hed Harcordes / der kom kong Marsilias sendebud till hannem oc berette sit erende / saa at kong Marsilias wille fare ind i Franckerige til keyseren / oc bliffue hans mand / oc gøre hannem tieniste aff Hispanien / Der keyseren hagde leset breffuit stormede han til slottet Harcordes / oc want det strax / oc drab dem alle som icke wilde worde cristne / Siden forsamlede han sit raad / oc lod dem forstande kong Marsilias breff Somme sagde at han maatte wel tro hans breff / Det giorde de som gerne wilde hiem igen / oc bade keyseren annamme gisel aff hannem / Da sagde Roland till keyseren tror du kong Marsilias breff / da anger dig det men dw leffner / Dw wist wel at han er en falsk mand / Vi haffue wundet alt Hispanien Lad oss nw winde dette ene slot før wi fare heden / Thi han haffuer icke mact at werge sig for eder / oc Affrica mend oc Turckerne ere alle slagne / thi faar han ingen hielp aff dem / ‖ Drager for Saragus oc aldrig deden før Marsilias ere dreben eller bliffuer en cristen mand

✿ Da stod Greffue Genelon op Rolandz steffader / och sagde til keyseren / Mig tocker at Rolandz ord ere mere aff offuerdadighed en aff wished / Kong Marsilias binder dig sin tieniste oc wil worde cristen / thi er det vgudeligt ath este wfrid men dw kant haffne fred / Thi er det mit raad ath i sende en wiss mand til Marsilias / oc gøre en forbindelsse met hannem som fast bliffuer / oc føre gisel hid igen met dem / Keyseren spurde / huo der best waare fallen till ath fare / Hertug Neymis bød sig til at fare keyseren saa wredeligen til hannem oc sagde / Dw skalt bliffne hoff mig dette første aar / Roland bød sig oc til at fare / Oliuer sagde det er icke gaat ath dw far / thi at dw est saa hastig / Du ath skillyer snarere vort wenskaff en sammen binder det / Roland sagde / Her er nw ingen bedre til fallen at fare / en hertug Gewelon min steffader / oc der til sagde de alle ia / Keyseren bad Genelon fare til kong Marsilias / Han sagde til Roland det haffuer dw woldet / oc her effter skal ieg aldrig were din wen / Och du wolder ath wi ere so lenge effter ath seyer er

wunden / kommer ieg igen aff denne reyse / da skal ieg worde
din død oc alle dine ieffningers Jeg skal nw fare denne ferd/
ieg wed det wel at ieg kommer dog aldrig igen i mine dage/
Thi at kong Marsilias lader drebe mig Roland oc the tolff
ieffninge loe ath hans ord / Oc Genelon bleff saa wred ath 5
han icke wiste huad han wille gøre / Siden worde breffuene
screffuene / oc scriffueren sick Gewelon dem / oc bad hannem
føre dem til kong Marsilias da skulffue hans hender saa at
breffuene skolle ned paa iorden Da loe de tolff ieffninge/
Roland sagde/ Hagde keyseren fanget mig de breff / icke skulle 10
de haffue fallet paa gulffuet for redsle skyld / Genelon
tog breffuene oc før til kong Marsilias || oc sick hannem 11a
breffuene/ Kong Marsilias svarede lønlige der til/ Blanckandin
sagde til Genelon/ Jeg wed vel ath keyser Karl er en mectig
kempe/ oc han er nu en gammel mand Jeg mener at Roland 15
en aff de rii ieffninge raader hannem meget til orlog oc
krig / Hering Genelon svarede / Det er sant som du siger/
Roland wolder det mest / och meget ont haffue wi for hanff
skyld Gud gaffue ath han waare død Siden finge wi god fred
Han lader sig aldrig nøge før han haffuer wundet all werden/ 20
Da kong Marsilias hagde leset breffuit Da fant han sist i
breffuit ath keyseren wor rette konge til Hispania land / Der
fore bleff han wred och slo til Genelon met en kep / Genelon
drog sit swerd vd och sagde

✿ Det skal keyseren spørge ath ieg skal haffue lige for 25
mit liff Da gick kongens raad fram oc sagde ath kongen
hagde wret En aff kongens mend hed Langeliff sagde til
kongen Hører Genelons ord han kan være bedre paa vore
side en i tencke Kong Marsilias sagde til Genelon/ Jeg kendis
ath ieg giorde dig vret Oc vil ieg bedre det mod dig Oc 30
gaff hannem en kaabe som waar werd hundrede pundølff
oc sagde Jeg vnder hui din herre er saa gerig men han er
saa gammel / Genelon svarede / Keyseren er en edelig herre
oc vel kender met Gud / oc før vil ieg dø en haffue hanff
wuenskap / Oc men Roland leffuer da faa wi aldrig fred / De 35
rii Jeffninge ere saa offuerdadige ath de frøcte ingen mand

✿ Kong Marsilias sagde Jeg haffuer tilsammen iiii hundrede tusende mend monne ieg der met kunde bestaa keyserens mact/ Genelon sagde Der staar inted raad til paa denne tid Jeg vil raade dig ith bedre raad/ Sent keyseren
5 guld och sølff oc dyrebare stene oc tho mend til gisel/ ath
u ii keyseren dra-‖ ger hiem i Franckerige igen Och Roland bliffuer tilbage igen til landuern Drag saa til hannem met all din mact/ oc skiffte dit folk i tre dele/ Ath de stridde icke alle til lige paa en side saa tretter du dem best/ Kong Marsilias
10 tackede hannem for sit raad oc sagde/ Vist winde wi Roland offuer met saadant opsat/ Genelon suor hannem en eed/ Genelon begerede kongens eed der paa ath han skulle icke berobe hannem/ han sor ath han det icke gøre ville/ Siden sore kongens raad oc sagde ath de skulle drebe Roland visselige

15 Genelon red till keyseren och hagde met sig meget Guld oc sølff oc sagde til keyseren Jeg haffuer her megit guld oc sølff som kong Marsilias sender dig/ oc slotzens nøgle til Saragus/ oc her er gisel mendene/ han vil visselige werde cristen/ oc eders mand Keyseren tackede Gud oc sagde Du
20 haffuer værit mit sendebud som en tro dannemand/ Keyseren forsamlede sit raad oc gode mend oc spurde/ huilcken som der ville effter bliffue i Kuntsenal som lande mercket wor/ Genelon suarede Roland er der best tilfallen/ thi han er en fultage mand/ ath ligge her i Landewern/ keyseren saa wredelige paa
25 hannem oc sagde/ Huo skal da være høffuitz mand for min heer hiem till Franckerige/ Genelon suarede/ Det maa Olger danske være/ Roland suarede oc sagde/ Genelon skal ieg bliffue her effter/ icke skal ieg vere saa red som du west/ da breffuit falt aff din hand/ Keyseren sagde til Genelon/ Dine ord
30 haffue en vnderlig mening/ Roland sagde/ Herre ieg vil gerne bliffue her effter/ Keyseren drøffdis aff hans ord saa ath thaare runde ned aff hans øgen oc han sagde/ Bliffuer her igen i xii Jeffninge met xx tusende mend/ oc Roland skal være eders høffuitz mand/ Siden brød keyseren op sine paulun oc
35 leyre oc for aff sted til Franckerige

Alle Franckerigis mend reddis for Roland oc felte thaare u ii*
for hanff skyld/ Keyseren wor och megit bedrøffuit/ Thi sagde
hertug Neymis til hannem/ Huad skader dig/ Hui est du
sørgende och bedrøffuit/. Keyseren suarede/ Mig drømde i nat
ath Gudz Engel kom til mig och brød mit glassuen sønder 5
mellem mine hender/ thi frøcter ieg at Geuelon haffuer giort
noget falsk raad met kong Marsilias/ och forraad Roland
fonger ieg den skade/ da forvinder ieg det aldrig/ thi befaler
ieg hannem nu Gud almegtiste

Der kong Marsilias spurde ath Roland waar i Runtseual/ 10
som før wor raadet/ Da forsamlede han offuer all sit
land konger/ hertuger oc greffuer/ riddere/ oc suene/ saa ath
inden iii dage hagde han try hundrede tusende mend/ och
lod sette sine Guder høgt paa muren oc de offrede der alle
til/ Siden vdwolde han rii aff sine mend/ de beste han hagde 15
mod de rii Jeffninge/ Den første wor Adelrot hans søster søn/
Anden Falsaron hanff moders broder/ Tredye Corsablin/
Fierde greffue Turgis/ Femte Estrauit/ Siette Estorgant/
Siwende Estormatus/ Ottende greffue Margaris/ Niende Ger-
miblas/ Tiende Blankandin/ Eleffte Timodes/ Tolffte Langeliff/ 20
som wor kong Marsilias faders broder

Kong Marsilias webnede sig met all sin heer oc drog
til Runtseual/ Oliuer stod paa ith høgt bierg och saa den
store heer komme/ oc sagde til Roland/ Her kommer en stor
heer aff Hispanien/ oc nu mue wi se at Geuelon haffuer 25
forraad off/ Roland lod som han hørde icke huad han sagde/
Oliuer sagde anden tid/ Her kommer en stor heer met blaa
brønyer oc røde bannere/ oc blancke skiolde/ och wi haffue
lidet folk thi waare det raad at du blessde i dit horn/ Da
wender key=|| seren igen off til hielp/ Roland suarede/ Da u iii
giorde ieg ille at keyseren oc Franckerige skulle fortabe deris
gode rætte oc loff for min skyld/ Før skal ieg hugge saa store
hug met Dyrendal ath det skal spørgis men werden staar/
Oliuer suarede Mand er icke for thi redder/ ath mand acter
sin fordel oc lempe/ Jeg saa saa mange hedninge at alle 35

biergene wore beteckte/ oc alle dale wore fulle oc maat du snart se stor drøffuelse paa vort folk/ thi at wi ere alt for faa med saa mange tusende mend/ oc saadan en mectig heer/ Roland suarede/ twi worde alle blødactige mendz hierte oc bryst

5 Er Roland saa ath hedningene komme fast nær da sagde han til sine mend/ Eder er alle widerligt/ at keyseren vdwolde oss aff sin heer/ oc sette oss her igen ath verge dette land om behoff giordis/ Vi worde ath lide oc vndgielde huad Gud vil gøre met oss/ stinger mandelige met eders spiud oc
10 glaffuen/ och hugger met eders suerd/ Jeg skal saa hugge met mit suerd at der aff skulle sige baade cristne oc hedninge/ ath en mand holt om hantfanget/ Turpin erkebispen sad paa sin hest som wor beuebned och sagde/ Kære wenner Denne strid ville wi bestaa/ faller paa eders kne/ Jeg vil giffue edrr
15 affløsning aff alle eders synder/ saa mange som aff eder dø/ de skulle bliffue Gudz martire/ Oc det setter ieg eder til bod och bedring for eders synder ath i skulle mandelige stride med de hedninge/ Turpin erkebispen giorde velsignelsse offuer dem/ Siden stege Franckerigis mend paa deris heste/ Oliuer
20 sagde til Roland/ Nu maatte du see at Genelon haffuer solt oss for det megle guld oc følff han førde met sig/ Det burde keyseren at heffne paa den ferredere om wi ey selff kunde det gøre/ Roland rende mod hedningene oc alle Frantske mend/ Adelrot sagde til de cristne mend Hui ere i saa dierffue ath
u iii* i thaare bide oss/ Key=|| seren giorde som en daare at han lod eder her effter sig bliffue/ for ederss skyld skal Franckerige tabe sit priss/ Roland hørde hans ord/ oc høg paa hans hielm/ oc kløff hannem ned i belte steden/ ath han styrte dod ned til iorden/ Da sagde Roland/ Din onde hedning/ icke skal Franckerig
30 tabe sit priss for min skyld/

✿ Siden rede Franckerigiss mend haardelige fram Falsrad kong Marsilias broder waar en fod bred mellem baade hans øgen Oliuer høg paa hans hielm oc kløff hannem ned i brystet/ oc sagde/ Nw wiser ieg dig til helffuedis/ rider nw
35 fram Franckerigiss mend/ wi winde seyer i dag/ Kong Cor=

sablin sagde til hedningene/ Treder til haardelige/ de Cristne
ere icke en hand fuld mod wort folck/ Turpin Erkebisscop stack
hannem igennem brønye oc bug oc kaste hannem langt fra
hesten at han falt død til iorden/ Engeler den stolte slog en
mectig kempe aff de hedningene/ Geris slo oc en mectig kempe/ 5
Hertug Sampson høg en hedning at swerdet stod ned i sadelen/
at han falt død til iorden/ Turpin Erkebisscop sagde/ det
wor mandelige hugget/ De tolff ieffning huer drab en kempe
i den første tilgang/ Den raske Greffue Margeris stack Oliuer
igennem skiold oc brønye/ oc hagde icke glaffuenet brøstet/ da 10
hagde han fonget stor skade/ De styrte fast paa baade sider/
Roland for som en løwe iblant de hedninges heer/ hans arme
wore blodige op til arelen/ Ingen hielm holt for hans hug
Oliuer hagde brudet sit glaffuen/ Han slo en hedning paa
hielmen mei det stycke han hagde i handen/ saa at hoffuedet 15
och hielmen reffnede/ oc ødginge bode hans øgen/ da sagde
Roland I strid skal man haffue iern ath slaff met/ och icke
slaff met keppe som andre fee hyrde/ Oliuer swarede/ Jeg
sick icke draget mit swerd saa snart/ saa harmt waar mig paa
den dieffuel/ oc drog siden swerdet ød som hed Hattagisser/ 20
han høg || paa en megtig hoffdingis hielm/ och kløff hannem u iø
ned i sadelen/ Da sagde Roland/ For tellige hug faa wi stor
pris aff keyseren/ Gerin oc Geris drebte baade en hoffding
hed Cimodes/ Turpin erkebisscop drab en heden kempe hed
Sipor de stride mandelige paa baade sider/ Da begynde meget 25
ath falde aff de cristne/ dog hagde huer aff dem før slagit r
eller tolff hedninge ihiel/ De tolff Jeffningene waare alder
fremerste i striden

Samme dag skede der store iertegen i Franckerige/ ath
der wor saa mørckt som det hagde weret nat/ oc solen 30
gaff inted liwff aff sig/ Oc mangen mand reddiff for sit liff/
Sanctus Egidius siger at det iertegen skede for Rolands skyld/
thi ath han skulle dø den dag/ Hedningene styrte hundrede
tilsammen/ So ath aff hundrede tusende kam ingen bort øden
den raske greffue Margaris/ Han waar icke skyld werd/ en 35

dog ath han flyde/ thi ath hans harnist waar aff hannem hugget oc igennem stungen met fire sverd/ Han sagde til kong Marsilias ath hedningene waare alle slagne ✿ Saa sende kong Marsilias atter mod de Christne hundrede tusende/ Da erkebispen saa hedningene komme/ sagde han/ Creder nw manlige til/ wi skulle bere krune i hiemmerige/ De swarede/ Før wille wi alle dø/ En at franckerige skulle tabe sit gode loff oc rocte/ Saa begynte de anden sinde at stride En hedning hed Libanus stack Engeler igennem skiold brønye oc bug at han styrte død ned aff hesten/ Da sagde Oliuer/ Det skal ieg hessue om ieg kan oc høg paa Libanus hielm oc kløff baade mand oc hest/ saa at odden aff suerdet stod i iorden I det andre hug drab han en Hertug/ Da sagde Roland/ Aw est dw wreder/ En hedning hed Vallebrus/ han hagde wundet Jerusalem met ferredelse/ och || gick ind i Salomons tempel oc drab Patriarchen inde for høge altere/ Han stack Sampson igennem brønye oc bryst at han styrte død ned/ Det saa Roland/ och høg paa Vallebrus hielm oc kløff hannem ned i sadelen/ hedningene sagde/ Det wor ith gruweligt hug/ Roland swarede/ Delige skulle i faa mange i dag/ Saa ville wi wise eder wegn til helssuedes/ En konge søn aff Affrica hed Malchan/ hans harnist wor forgylt som en lwe/ Han høg til en aff Jessuingene hed Angases/ oc kløff hannem ned i herderne/ Det saa Erkebispen oc sagde/ Dw onde hedning gud worde dig wred/ den mand dw drabt skalt dw dyrt købe/ Oc høg saa paa hans hals at hoffuedet slog paa marcken

✿ Kongens søn aff Capadocia hed Grandones giorde megen skade paa de cristne mend/ han slo fire Jessuinge ihiel huer effter anden Gerin och Geris/ Bering oc Anteni aff Valtaborg/ Der aff bedrøffdiss Krantstemend meget/ Hedningene robede huer til anden oc trøstede deris folck/ Roland sagde til Grandones/ Gud hessue det ret paa dig/ och ieg skal hessue det om ieg kan/ oc rende til hannem met ith bledigt sverd/ Grandones wende sig vnden/ Roland høg hannem bag i nacken oc kløff hoffuedet ned i munden Han høg ith andet hug paa hans axel oc kløff hannem oc hesten i [1]ho dele Da

sagde Franckerigiff mend/ Vi haffue en fultage høffuitz man/ Striden wor haard/ Hedningene falle saa mange/ at ingen kunde wide tal paa de døde/ Roland rende igennem deris heer twert oc endelangt/ oc sagde til hedningene/ Nw skulle i røne/ om eder falske oc draffuels guder ere mectigere en gudz søn aff hiemmerige/ Da sagde hedningene/ Franckerigis mend ere hørde at stride emod/ thi worde wi ath fly/ De flyde til kong Marsilias oc sagde hannem ath de hagde tabet the strider/ Da drog kong Marsilias frem til den tredye strid/ oc hagde thw hundrede || tusende mend met sig

Keyseren laa da paa en hed som hed Sintes/ der dromede hannem/ at han waar oppe i lucten i stor regn oc storm oc liwn ild/ oc det falt alt ned/ oc slo hans mend om kwld/ Hannem tøchte och som en lowe wille gribe oc sluge hans folck/ oc at en lowe tog baade hans føder i sin mund/ Hannem tøchte oc ath han waar hiemme i Franckerige/ oc en boye syntes at were om baade hans ben/ Hannem syntis/ oc at til hannem komme løbendes xxx mend oc sagde/ Nw er keyseren offuerwunden/ och aldrig bær han krune mere/ der wed wagnede han och sagde/ Mig haffuer vnderlige drømt i nath/ Jeg frycter at Roland leffuer icke lenge/ Hedningene och de cristne møttes i Runtzeual tredie finde Turpin Erkebisscop høg en hedning hed Ambori och kløff hannem ned i sadelen/ Da sagde Roland vor Erkebisscop er en god riddere/ oc er nw stedder i stor nød/ gorer hannem nw vntsetning/ Saa falle de cristne saa fast for hedningene/ ath der vaar da icke mere igen aff xx twsende mend en siw hundrede/ Hedningene begynte da at stride paa ny

✿ Da fiolle der mange cristne mend/ der Roland saa sine mend saa falle/ da rende han mit igennem hedninge herren/ och høg paa baade hender/ Oliuer giorde sameledis/ Roland sagde til Oliuer/ Lad oss bliffue baade tilsammen/ Den dag er kommen som wi skulle dø paa/ Gud giffue at keyseren wiste dette/ beder Gud om sin naade/ Erkebispen sagde/ Det er fundet i gamle bøger/ at wi skulle worde slagne

for den hellige tro skyld / Vi ere icke nw flere sammen en
trisindz tiwe mend/ Roland swer oc sagde/ Det skulle hedningene
sige for en wi dø at de haffue oss dyrt nock kobt / oc sagde
til Oliuer Jeg wil nw blese i mit horn saa wender keyseren
5 til bage igen oc kommer oss til vntsetning / Oliuer suarede/
Det er icke mit || raad Vc aldrig skalt du faa min søster i
din seng om du gør det Roland sagde Nu est du wred skalbroder/
Oliuer suarede Du haffuer ith mandeligt hierte / och ingen
wished/ Her ere nu mange cristne mend slagne for din hoffmod
10 skyld / Hagde du blest i dit horn du ieg bad dig / da hagde
keyseren kommet oss snart til vntsetning / oc nu hagde kong
Marsilias och alt hanss folk værit slagne / Da sagde Turpin
erkebispen / Kære wenner værer icke wrede / Den dag er nu
kommen ath wi skulle alle dø for Gudz skuld / thi er det lige
15 meget huad heller du bless i dit horn eller ey/ Vden du blesee
for den skyld at keyseren maa komme oc hesse vor død/
Roland sagde ieg vil blese i Gudz nafn / Siden blesde han
saa høgt at keyseren hørde det der i mellem were xv Franske
milè/ Da keyseren hørde hornet sagde han/ Nu strider Roland
20 oc mine mend / Genelon suarede Her Keysere du taler
vnderlige / Roland torff vel blese i sit horn / om han seer en
hare løbe eller andre diwr / Roland blesde anden gong / Da
sagde keyseren / Icke bleste Roland saa fast vden hannem
dreffue nød til / Greffue Genelon suarede En dog ath du est
25 gammel / da est du alligeuel vantro / Du kender vel Rolandz
store hoffmedighed / Han bleser offte for en liden ting skyld/
Roland bleste tredye gong saa fast och hart ath blodet sprang
vd aff hans nese oc mund oc hiernen flød vd gennem tynnigen/
Da sagde keyseren / Det horn haffuer en grwm lind / Hertug
30 Reymis suarede / du skalt det wide for sant herre ath Roland
er sted i stor nød / Keyseren lod strar gribe greffue Genelon
oc kaste hannem i tørn/ oc drog til Runtzeual met all sin heer

Da sagde Roland til Oliuer/ Nu maat du see/ at Keyseren
haffuer her mist mange dørlige mend Nu bør oss at dø
35 altsammen met dem / Siden red Roland mit i hedninge

herren/ oc i en liden stund || drab han mere en fire oc tiwe 3 ii
kempe/ oc han sagde flyr bort i hedne hunde/ J winde aldrig
seyer aff mig Kong Marsilias stack en cristen hed Begun
igennem herderne ath han falt død ned til iorden/ Roland
wor icke langt der fra/ thi sagde han til Kong Marsilias/ 5
Haffuer du hørt neffne ith suerd heder Dyrendal/ du skalt
det kende huorledis det smager/ oc høg armen aff hannem
hart ved axlen/ Siden kaste Roland sit suerd om/ oc høg
hoffuedit aff Kong Marsilias sønner/ Da sagde hedningene/
Nu worde wi alle ath fly thi ath Roland haffuer offuerwundet 10
oss/ Saa flyde kong Marsilias met ith tusende folk/ oc ingen
aff dem wor wsaar

✿ Siden kom en hedning hed Langeliff met tryfindz
tiwe tusende blaa mend/ De striddе mandelige paa de cristne/
Roland sagde til Oliuer/ dette folk worder vor død/ Lader oss 15
nu verge oss mandelige/ Ath blaamendene kunde sige ath de
funde Roland och Oliuer/ Langeliff stack Oliuer mellem
herderne ath odden stod ud gennem brystet och sagde Vsel
komst du hid ath ligge her til landwern/ Oliuer wende sig
om oc høg Langeliff paa hielmen/ saa ath suerdet stod i 20
tenderne oc sagde/ Du skalt icke rose huad du her giort
haffuer oc Langeliff storte død ned til iorden/ Oliuer rende
mit igennem hedninge herren/ och høg paa baade hender/
Roland motte hannem och Oliuer kende hannem icke thi ath
hanss øgen wore fulde met blod/ Han høg paa Rolandz hielm 25
oc løff hannem ned paa haaret/ Da sagde Roland/ Oliuer
Hug icke hid men hug tid som bedre goris behøff/ Oliuer
swarede/ Gud see dig bedre en ieg saa dig nu/ Giff mig det
til for Gudz skyld/ Roland swarede/ Gud forlade dig saa
dine synder som ieg forlader dig det gerne 30
Oliuer fornam at døden ville komme/ thi steg han aff sin hest 3 ii*
oc falt paa kne/ oc bad Gud forlade sig sine synder/ oc siden
bleff han død

✿ Der Roland saa at Oliuer wor død daanede han
paa hesten som han sad/ Dog falt han icke aff/ De cristne 35
wore da alle slagne uden Roland/ Turpin erkebispen oc Valter

Oc sørger icke faar de døde mend/ Keyseren stod op/ och bad tiwe twsende aff hans folck bliffue hoff de døde/ oc red faa selff effter hedningene/ oc det led fast at quelden for en han hingede hedningene Thi steg han aff sin hest oc bad Gud at dagen motte forlengis/ Gabriel engel kom til hannem oc sagde/ Gud haffuer hørt din bøn/ Rid effter dine wuenner/ du skalt fonge dag oc liwss nock

✿ Keyseren red effter dem oc drab snart try hundrede/ Siden flyde alle deh andre Hedninge til en øø oc drucknede der oc fore til helffuedis/ Der keyseren hagde heffnet sine vennerss død/ da bleff han der om natten/ Om morgenen red han til Runtzeual igen/ Da fick han ath see huor Roland sad/ 3 iv oc || hagde sit swerd i handen/ och hornet i den anden hand/ Han gick til hannem met megen stor drøffuelse oc køste hannem oc sagde/ Velsignet weret du Roland saa wel død som leffuendis/ Din lige wor aldrig fødder/ Dw waast baade Gudz wen/ oc Dannemendz wen/ saa falt han ned och daanede saa at mange sagde ath han waar død/ Olger danske slo kalt wand paa hannem/ Saa besinnede keyseren sig/ oc bad en sin riddere tage Rolandz swerd/ oc han kunde icke røre det i Rolandz hand/ Siden sende keyseren tho mend frem at tage swerdet/ de kunde icke løse en finger aff handfanget/ Siden fram ginge fem riddere huer till sin finger de kunde ingeledis løse swerdet

✿ Da sagde keyseren/ Det waar icke gaat ath tage det aff hans hand/ men han vor leffuendiss/ Men wi kunde det icke faa nw han er død/ Han haffuer bedet gud at ingen skal faa det aff hans hand/ som er mindre mand en hand vaar/ Nw wil ieg see om ieg kan faa swerdet aff hans hand/ saa tog han swerdet/ oc alle fingerne løsnede strax aff handfanget/ Han tog swerdet oc brød der aff hilten oc klodden/ och hagde det for helligdom oc bladet senckte han i en siø/ Siden lod han bere de cristne lig fra de hedninge oc fant da huor Erkebispen laa maal løss/ Keyseren lod forbinde hans saar oc lod hannem faa en god lege/ Han bleff legter igen oc gick siden met two krøcker saa lenge han leffde/ och bleff

aldrig før til ath bære harnist mere/ Men han bleff siden
wed sit Erkebisscopsdome saa lenge han leffuede/ Siden
waagede keyseren al natten och bad gud at han maatte kende
de cristne iblant de hedne som slagne wore/ Om morgenen
stod der en torne bust ved huer hedningis hoffuit/ oc de 5
cristne laage som de waare slagne/ siden lod han iorde
dem || Men Roland oc de tolff Jeffninge lod han føre til 3 in*
Arelsborg der bleffue de begraffne/ Oc keyseren lod der sunge
mange messer/ oc offrede tolff hundrede marck sølff/ och
Rolands horn fult met guld/ Siden drog keyseren hiem til 10
Paris oc wor bedrøffuit saa lenge han leffde/ Siden lod han
lede greffue Genelon fram før rette/ oc dommen bleff saa
giffuen/ ath han skulle slebis igennem alt Franckerige huilket 5*
oc saa bleff giort saa at intet ben bleff ved det andet aff alt
hans legeme 15

EN dag som keyseren stod i sit mag i franckerige/ kom ind
Gangendis Oliuers søster/ som wor Rolandz festemø/
och spurde keyseren ath och sagde/ Huor er Oliuer min broder/
oc Roland min festemand/ Keyseren tagde lenge/ Dog sagde
han omsiger/ Min kere iomfrw Roland oc Oliuer bleffue 20
slagne paa Runtzeual hed/ Jomfruen styrte ned for keyserens
føder/ oc aff stor sorg brast hennes hierte sønder/ Keyseren
daanede aff den store medynck som han hagde offuer hende/
oc falt ned paa liget/ Der han kom til sig igen/ lod han
begraffue hendiff lig met stor werdighed Om natten der effter/ 25
kom Gabriel engel til keyseren oc sagde/ Far til Libia land
och hielp den gode kong Iwen/ Thi ath hedningene stride
fast paa hans land

✿ I Paaske yge forsamlede keyseren en stor heer i Rom
oc dreg til kong Iwen/ Den hedniste konge som stridde paa 30
hannem/ han hed Gealwer/ Der han spurde keyserens komme
da dreg han mod hannem oc stridde/ och folcket falt fast paa
baade sider/ Olger Danske høg paa kongens hielm oc kløff
hannem ned i sadelen/ Och keyseren fick stor seyer || i den 6
strid/ oc frelste kong Iwens land/ Siden drog han hiem til 35

Franckerige/ Der kom Boldewin hans sesters søn till hannem/ Keyseren bleff glad aff hans komme/ Thi han waar en god riddere oc kempe/ Da sick oc keyseren breff at Drotning Sibilla/ och hennes søn Justam wore komen i Sassen met hundrede tusende mend/ Keyseren forsamlede sin heer/ oc giorde Boldewin/ Olger danske/ och Nauilon till hoffuitz mend/ De droge med Sibilla Drotning och komme vforwarendis til hendis paulwn om natten/ Oc rende dem om kuld oc grebe der mange hoffdinge/ Boldewin greb selff Drotning Sibilla/ Men hennes søn Justam kom til werge met ith tal folk/ oc sagde/ Treder mandelige til/ ieg rediff icke nw for nogen riddere eller kempe men Roland er død/ De stridde lenge den dag/ omsiger bleff Justam fongen oc alt hans folck slaget/ Keyseren lod Cristne Drotning Sibilla/ och gaff hende Boldewin/ och giorde hannem till konge offuer alt Sassen/ Oc keyseren red hiem til Franckerige oc sad met fred i nogre aar der effter

Awens sendebud kom siden til keyseren oc sagde hannem at en konge aff Affrica som hed Amarus waar kommen til Italien met en stor heer/ Oc hagde wundet all Provintzien oc brent alle kircker och closter oc drebet mange cristne mend/ Oc at samme konge vor selff den beste kempe i alt Affrica waar/ Keyseren forsamlede folck offuer alt sit land/ oc kom sammen en mecktig heer oc giorde sin søn Carlot oc Olger Danske til hoffuitzmend Thi at han waar selff gammel oc ille siwg/ De droge deris vey offuer Mundie bierg/ Der finge de ath spørge at Kong Amarus waar thi finde sterkere paa folck en de/ Dog rede de fram oc ville mode met hannem/ De stridde al den dag vd || Carlot oc Olger danske fore som tho lower igennem hedningernis heer oc drebede mange hedninge/ Amarus stack en cristen hoffding hed Sarus gennem skiold oc bronye at han styrte død ned aff hesten/ Han robede høgt oc sagde I Hedningene rider hart fram de cristne mend skulle dø met megen skam. Det hørde Carlot och Olger Da sagde Carlot Jeg vil ride med den konge oc ned sla hanff store

hoffmodighed Olger suarede Min kære herre gører det icke
Jeg seer vel paa hanss handewerk/ ath mede i hannem da
gielder det eders liff Lader mig ride med hannem Slaar han
mig da er det min skade/ mister keyseren eder Da er Franckerige
erffueløst Carlot suarede Du vnder mig icke ath winde nogen 5
priss Men du vilt hannem alt ene haffue Jeg skal nu alt ene
ride med kong Amarus/ det gielder huad det kan/ hielper du
mig noget da skal det gielde dit liff

✿ Siden rende de med hner anden Carlot oc Amarus
Carlotz glaffuen brast sønder oc Amarus glaffuen gick igennem 10
Carlotz skiold/ oc Carlot gick lenger fra hesten en ith glaffuen
er langt/ oc kom saa nessgruis ned i ith dige Der komme
hanss mend oc reysede hannem op igen Det saa Olger danst
oc rende med kong Amarus Oc Amarus stack til hannem
igen saa ath deris glaffuen ginge sønder i sticke/ Siden drøge 15
de deris suerd och høggis lenge/ oc bleffue baade ille saare/
Olger høg paa Amarus hielm och kløff hanss hoffuit ned i
tenderne Da sagde Franckerigiss mend Nu haffue wi wundet
striden Hedningene rymde och meste delen bleffue slagne
Carlot red til Olger oc sagde Du onde niding Hui løst du 20
mig icke selff heffne mig paa den hedne kong Amarus/ som
mig gierde saa megen skam Det skal ieg snart heffne paa dig
Och icke skulle wi baade komme leffuendiss hiem Han ‖ stack ℭ ii
til Olger met sit glaffuen/ oc Olger høg glaffuenit aff oc
ville dog inted verge sig oc sagde Haffuer ieg noget brudit 25
der vdi/ at ieg redde dit liff/ da skiuder ieg mig for min
herre keyserens dom/ Carlot suarede Du skalt aldrig komme
till keyseren mere/ men du skalt nu strax dø/ Siden høg han
paa Olger alt det han kunde Olger sagde/ Haff mig dette
fordrag Jeg vil giffue dig alt det ieg haffuer før wundet i 30
Franckerige oc fare til Danmarck oc komme aldrig for dine
øgen mere/ Carlot suarede Det biuder du til for din redsle
skyld/ oc nu paa stand skalt du dø Och høg paa Olger det
fastiste han kunde/ Saa stanck hanss suerd aff Olgers hielm
och ned i laared saa ath det stod i benet Da sagde Olger 35
Gud forlade dig det Carlot/ Jeg worder nu encten ath verge

eller bliffue her skammelige slagen Ingen torde da skilye dem ath / Siden høg Olger paa Carlotz arel oc kloff hannem ned i beltett / Saa at Carlot støre død ned / Olger gaff sig ille oc tog liget / och førde det til deris paulun oc om morgenen drøge de hiem met all herren

✿ Siden bleff Olger greben oc dømder til ath hand skulle ind muris i try aar / oc haffue ith brød oc en skaal win huer dag huilkit oc saa skede Keyserinnen Carlotz moder sagde ath Olger skede stor wret / oc lod siden gøre en stor skaal / oc bage ith stort brød huer dag / oc lod sende til Olger Da try aar waare forledne Da kom en hednisk konge som hed Mastabret och erlogede paa Hispanien / Keyseren forsamlede en stor heer som møttis i Pariss / keyseren waar gammel och siuger / De kunde ingen faa som dugede til en fultage hossuitzmand / Da sagde hertug Neymis Gud gaffue at Olger dansk
C ii* wore nu leffuendis ‖ Keyseren sagde Jeg men ath han er lange siden død / Da sagde en hanss riddere / ieg talede met hannem tre dage siden thi waare det raad ath han komme ved aff torned / Keyseren svarede oc sagde / Han er saa forhungret ath han formaa intød harnisk ath bære / Bliffuer han oc ferdiger och kommer met sit harnisk paa sin hest / Da rider han huort hannem løster oc kommer aldrig til mig igen / Da svarede hertug Neymis / Mig selff oc alt mit godz setter ieg eder til pant at Olger skal aldrig vndsly uden han fonger eders vilge der till Hertug Neymis waar da saa gammel ath han gick met tho krøcker / Tretten Hertuger loffuede da for Olger / oc ginge did som han wor ind muret hoff en kircke weg oc talede igennem ith hwl til hannem / oc spurde om han vilde holde dem skadeloff / da skulle han komme ved

✿ Olger svarede / Det skal snart ske / Siden støtte han muren ved met sin fod fra kirke veggen / oc gick ud oc sagde / Dette maatte ieg vel lenge siden haffue giørt om ieg hagde villet / thi min herre waar mig wred / Oc ieg hagde før meget brødit Gud emod / dog ville ieg icke her ved før en Gud ville ath det skulle ske / Saa gick han siden til keyseren / oc han mødte hannem paa gulffuit oc tog hannem i fagn och løste

hannem oc gaff hannem all brøde oc mistøcke til Oc giorde hannem til en hertug oc høffnitzmand offuer all sin heer/ Olger drog strax med hedningene oc stridde mandelige oc drabte kong Mastabret och alle hedningene met hannem saa ath der neppelige vndkomme thi mend/ Siden drog Olger 5 till keyseren/ Keyseren tackede Gud for sin naade/ Olger tog da orloff aff keyseren och for hiem til Danmark/ oc bleff der konge siden effter sin fader kong Gottrick/ som der staar i den store Danmarkiff Krønicke som Saxo grammaticus screff

Keyseren waar da en gammel mand oc alle hanff kemper ℭ iii waare døde Dog hagde han en fultage mand hoff sig som hed Villem cornitz/ oc wor keyserens frende/ Han wor en gammel mand oc hagde en vng hustru En tid sagde keyseren til hannem i sin snack Du est en gammel mand Jeg seer graa haar i dit hoffued/ Villem bleff der fore wred oc 15 giorde sig rede oc vilde ride bort och sagde Jeg haffuer nu tient keyseren saa lenge ath mit haar haffuer skifftet sin farffue och lyd Nu vil ieg her effter tiene Gud som mig haffuer skabet Saa koste han sin hustru oc sønner/ oc red sin vey all ene/ Hanff hustru/ børn/ tienere/ oc folk sade igen 20 met stor bedrøffuelse

✿ Villem red ind i Lumbardien oc gaff sig der iud i ith Kloster Der waar han inde i nogre aar/ En tid sagde Abbeden til hannem Dw skalt fare i staden oc købe off win oc brød Villem svarede Maa ieg verge mig om røffuere eller 25 andre ville sla mig/ Abbeden svarede ee men du beholder dit brogebelte Da skalt du icke verge dig Men bliffuer det fra dig tagit da binder ieg dig ath verge dig Da tog Villem en guldring oc giorde sig enølffue i sit brogebelte der aff/ oc for siden til staden met tho asne Der han skulle fare hiem 30 igen da møtte hannem tolff røffuere oc toge fra hannem baade win oc brød/ oc sloge hannem fast til met Oc ginge siden fra hannem/ Villem sagde J ere alle galne mend Her sider en guldring i mit brogebelte bedre en rr nobele/ De wende dem strax om igen til hannem och sagde Nu drog 35

dieffuelen tungen aff din mund men du det sagde De finge i
beltet oc vilde slide det sønder Han hagde inted til verge/
men han sled sig fra dem/ oc rocte ith laar aff asenen/ och
drab der met tre roffuere Oc de andre løbe til skowen/ Villem
C iiiᵃ sette laaret til || asenen igen/ oc falt paa kne/ och bad til
Gud met gredende thaare/ och laared feste sig ved asenen
igen som det sad/ Han lagde sin ting paa asenen som det laa
før/ oc for til klosteret Der han kom til klosteret igen/ Da
hagde alle munckene skiult dem for hannem/ Saa mange han
10 fant aff dem sled han riff paa/ omsiger fant han oc Abbeden
han slap icke heller miste/ Villem sagde Jeg seer ath i haffue
liden kerlighed till Gud/ thi vil ieg icke lenger vere her hoff eder
J ere ende roffuere oc icke muncke/ siden gick han sin vey i orkenet

Ved dette Paff fick keyseren tidende ath kong Marsilias
15 broder som hed Madus wor kommen aff Lumbardien
met en mectig heer/ oc brende kirker oc kloster och forderffuede
landet/ Thi forsamlede Keyseren folk offuer alt sit land/ Han
lod oc søge oc lede effter Villem cornitz baade i skowe oc
dale/ Villem wor i en skow i Lumbardien der bode en mand
20 hed Grymer met sin hustru/ En dag spurde Villem hannem
huad tidenge han hørde i landet/ Grymer suarede/ Her er
ende tidinge Hedningene stride fast paa keyserens land/ oc
han wed nu ingen gode raad Thi ath hans kemper ere alle
slagne Oc der skal nu mand aff huse offuer alle hanff land/
25 skalt du oc vd met sagde Villem/ Grymer suarede Ja skal ieg
saa/ Villem sagde Len mig dit harnisk/ ieg vil fare for dig
Grymer suarede/ Det vil ieg gerne gøre Oc lagde sit harnisk
paa Villem cornitz oc fick hannem sin hest/ Villem red vd aff
skowen oc kom til den bannere som Grymer skulle haffue
30 været vnder/ och talede inted

✿ Keyseren talede til herren oc sagde Eder er alle
witterligt hwad stor skade hedningene haffuer giort mig oc
C iv serlestis da || ieg miste myne kemper oc mange gode mend i
Kunzeual Oc saadanne mend findiff nw icke i Christendommen
35 oc haffuer ieg spurt ath Olger dansk er død Hwilken mig

kan wise Villem cornitz/ hannem vil ieg giffue saa meget guld som han kan bere Och huilken som den hedne konge kan drebe/ Han skal haffue tredye parten aff mit rige Er han hertug da skal ieg gøre hannem til konge Er han greffue Da skal ieg gøre hannem til hertug Er han oc mindre mand da skal ieg gøre hannem til greffue Strider nu mandelige huer i sin sted

✿ Saa begynte de ath stride willem Cornitz war frammerst i striden der han saa den hedniske konge/ da wille han gerne til hannem/ Villem drab først deris bannermestere/ oc siden mange hedninge paa baade hender I det drab han siw aff deris beste kemper/ Siden rende kongen oc han tilsammen/ saa ath baade deris glaffuen brøste sønder/ Villem wende sig om och høg paa hanss halss/ ath hoffuedit falt paa marcken Villem tog hoffuedit op och lod hedningene det see/ Der de saage ath deriss konge wor død/ da flyde de alle/ oc meste delen aff dem bleffue slagne/ Keyseren fick ath see Villem cornitz vnder hielmen/ oc tøckte ath han kende hannem/ Siden wende keyseren sig til rygge der han hagde wundet seyer/ Villem cornitz førde kongens hoffuit met sig i skowen oc fick Grymer det oc sagde/ tag nu din hest och harnisk oc rid til keyseren/ oc sig at du slogst kongen ihiel/ oc haff dette hoffued til iertegen met dig/ oc gør du det icke da skal ieg drebe dig oc bed keyseren gøre dig til greffue som han haffuer sagt/ Der Grymer kom til keyseren/ da laa der den hedne kongis krop oc mange mend hagde baaret der atskillige hoffuit til oc sagt huer for sig/ ath det skulle værit kongens hoffuit

✿ Keyseren trode dog ingen aff dem thi hannem tøctis ath han kende Villem cornitz i striden Da gick Grymer til key=‖seren oc fick hannem hoffuedit/ da kunde alle see oc T iv*
mercke at det hoffuit hagde sidet wed kongens krop/ Keyseren spurde/ Huad mand est du Han sagde Jeg heder Grymer/ Keyseren suarede Din hest saa ieg i striden/ oc da sad en god riddere oc kempe paa hannem/ Grymer suarede/ Ingen sad paa hanss bag vden ieg/ Keyseren sagde Det skulle wi snart forsøge/ du skalt rende sper met mine riddere/ Grymer

suarede Mig tecker ath du vilt icke holde det du haffuer for loffuit oc sagt/ Keyseren suarede/ Huad bedis du aff mig/ Grymer suarede Ith greffuedome/ Keyseren sagde/ Det vil ieg gerne giffue dig for hanss styld som dig sick dette hoffuit
5 Han waar lig Villem cornitz/ Grymer bleff siden greffue i mange aar Men icke viste keyseren huor Villem cornitz wor bleffuen

Mange aar der effter drømde samme Greffue Grymer at Villem Cornitz kom til hannem oc sagde Søg oc
10 led i den samme skow som wi skildis at der finder dw mit lig/ der haffuer det verit i halff fierde sintz tiwe aar Oc bed keyseren lade bygge ith Cappel offuer mit lig/ oc der finder han mit testamentis breff/ bed hannem holle oc gøre hwad der vdi staar Greffue grymer wognede op ok trede der inted
15 paa/ hannem dromede der om anden gang den tredye gang tocte hannem at Villem Cornitz slog hannem i hoffuedet met en stage/ och bad hannem gøre som han bad førre/ Greffue Grymer stod op oc for til keyseren oc sagde hannem sin drøm keyseren fulde hannem strax bort i skowen oc fant Villem
20 cornitz lig vdi ith bierg oc laa som han hagde verit nylige død Oc der wor den skøniste luct som nogen hagde før luctet/ Keyseren lod iorde hanss lig der/ oc murede der ith skønt kloster offuer/ och tog siden greffuedomet fra Grymer oc gaff det til klosterit/ oc giorde hannem til forstandere for klosteret/
25 de han bleff der saa lenge han leffuede/ Keyseren for til Pariss igen

Da wor keyseren thw hundrede aar gammel/ Der effter bleff han siwger i Pariss/ Pawen oc alle hanss gode mend komme til hannem/ Han sagde til dem/ Jeg er nu saa
30 gammel oc siwger/ ath ieg haffuer ingen maet ath stride med hedningene mere/ Chi beder ieg eder/ att tage Lotharius min søn til Keysere i min sted/ Saa giorde Dauid ved sin søn Salomon/ De sagde alle ia der til/ Tre dage der effter bleff Lotharius wigder til keysere/ Siden leffde han iii aar/ Den
35 samme nat som keyseren døde/ Da sad S. Egidius i ith

Heremite huss/ han hagde før værit keyserens scriffte fader/ han saa mere en try hundrede dieffle komme/ Saa manede han dem oc spurde huort de wilde De suarede Vi ville fare bort oc tage keyser Karls siel S. Egidius sagde/ Jeg binder eder i vor herris Jesu Christi naffn at i fare den samme vey hid til bage igen/ Lidet der effter komme diefflene til bage igen met meget skraal/ och tydede som andre wlffue/ S. Egidius spurde huad dem skadde De suarede Keyserens siel wor paa Veyskaalen/ Saa kom den hoffuit løse Jacob/ som i kalle Christi apostel Oc opfylte den anden Veyskaal met sten/ at Keyserens siel bleff saa let ath wi viste ey huort hun bleff/ Siden fore diefflene bort deris vey Da Keyseren wor død kom Turpin erkebiscop oc mange klercke met hannem och smørde hanss legeme met Balsam oc kledde hannem i kaastelige kleder/ oc sette hannem vnder alteret/ och lagde hanss suerd Josue der hoss hannem/ och sette en krune paa hanss hoffuit Oc befol hannem siden den alweldigste Gud i hender Som leffuer oc regnerer euindelige for vden ende

✿ ✿
✿

HEr endis den megtige Keyser Karliss Krønicke om de store vnderlige mandommelige gerninger/ som han bedreff i orlog oc krig met de Tolff Jeffninge oc mange andre Christne kemper Riddere och gode dwelige hoffmend oc krigis folck/ mod Turckere oc Hedninge/ oc mod mange flere den hellige Christelige Trois fiende Som hende ville nedertrøcke och ødelegge/ huilke han met den alsommegtigste Gudz hielp trøst oc naade deylige offuerwant/ Oc ihiel slo mange tusinde aff dem i orlog och krig/ som huer mand maa her obenbarlige see/ som samme Krønicke lese oc forstaa/ Thi at Dansken i hende er nw meget bedre oc lettere til ath lese oc forstaa en hwn vor førre/ Fordi ath hwn er nw ret staffuit/ oc mange stede megit rettit oc forbedret fra det første i bogen oc til det siste met swart arbeyde aff M. Christiern Pedersen som før vor Cannick i Lund/ Som alle kunde nw selffue see

Ogier le Danois

oc mercke som hende kunde lese oc forstaa/ Oc serdelis de som haffue nogre aff de gamle Keyser Karliss Krønicker/ Som før vore prentede i Københaffn ved xxv aar siden/ I huilke der staar mange gamle Danske/ Swenske/ oc Norske ord/ som
5 icke mange danske nw ret forstonde kunde/ Icke vaare samme rønicker heller ret staffuede eller prentede som det sig burde/ Thi at mange aff ordene/ och desligest bogstaffuene vaare megit vrangelige och wrettelige til hobe satte/ Saa ath det som skulle staa faare/ det stod bag/ oc det stod bag som fore
10 skulle staa met rette/ Thi giordis det storlige behoff/ oc vor det oc megit gaat oc nøtteligt/ Ath samme krønicke bleff nw ret bogstaffuit och prentet paa ny for den menige mandz beste skyld/ Och serlestis for vnge folkis skyld piger oc drenge som gerne ville lære ath læse oc scriffue ret Danske/ och staffue
15 hende rettelige oc tilbørlige som hende bør ath staffuis oc scriffuis

✿ Det er vel troligt ath de som før prentede den gamle Krønicke haffue icke vel forstondet Dansken/ och icke heller ret kundet tale hende/ men de haffue saa bagucnt bogstaffuene oc
20 ordene i hende fra det første oc til det siste/ Saa at der er neppelige en lenye i all den gantske bog ath der ey findis nogen brøst paa somme aff ordene/ Oc den som skulle haffue rettet oc corrigeert hende faar Prenterne/ Han haffuer oc veret megit forsømelig/ eller oc plat vanwittig och vforstandig
25 i den konst/ men han haffuer icke anderledis/ eller i bedre maade rettet och staffuit Dansken en han giorde

Denne bog er prentet
i Malms aff Johan Hogenstraten
oc rettet aff
30 Christiern Pedersen,
som vor Cannick i Lund
Aar efter Gudz byrd
M d xxxiiii

Ogier le Danois.

Kong
Olger Danskes Krønike,

udsat paa Dansk

af

Christiern Pedersen,

og her aftrykt efter den første Udgave,

Malmø 1534.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. P. Quist & Comp.

1855.

Kong
Olger Danskis Krønicke.

Som vaar Kong Gøttrickis søn/

oc en veldig Konge her i Danmarckis rige/

oc i Engeland och Babilonien/

Som her effter beschreffuit staar

Oc om hanss store vnderlige oc mandommelige gerninger/

som han bedreff i orlog oc krig til verdens ende

faar den hellige christelige trois beskermelse/

som de mue see som hende kunde lese oc sige det

andre framdelis

✿ Sat i Malmø ✿

Faartalen

Alle skulle mercke oc vide i ret sandhed ath Kong A*
Olger Dansk vaar kong Gottricks Søn/ oc
fødder her i Danmarck/ han vaar och den
Ottende oc Firesindz tinende Konge her i Riget 5
som her Saro grammaticus och før screffuit
haffuer Først i den Niende bog aff Danmarkis Kronicke huilken
han screff paa dyb latine/ Och kaller hannem der Oluff/ som
han vaar kallet her i Riget paa danske Men der han kom til
Keyser Karl i Francke Rige/ da kallede de hannem der Olger 10
paa deris maall (som er Oluff paa Danske) Oc han bleff oc
siden ved det nafn offuer alt Francke Rige oc i andre Land
oc Rige/ Saa ath alle vide megit ath sige aff det hanff nafn
(Saar den store mandom skyld som han bedreff i orlog oc
krig for den hellige Christelige Troiff bestermelse skyld) Thi 15
wil ieg oc her kalle hannem Olger Dansk Ath alle som læse
denne hans Kronicke/ mue vide ath hun er screffuen om
hannem

✿ Her skal ingen heller forundre der paa/ ath der staar
icke mere før screffuit om hannem i den gamle danske kronicke 20
Thi han er icke den eniste konge som før haffuer verit slem-
melige oc skadelige forglemder faar reth forsømelse skyld Fordi
ath her vor ingen Konge eller herre i Riget som det bekaaste
ville ath lade saadanne merckelige Kronicker/ oc store vnderlige
mandommelige gerninger rettelige beskriffue Som han och 25
andre flere konger oc edelige mend/ baade vden landz oc inden
landz i fordum tid bedreffuit hagde Her vaar oc ingen klercke
i Riget som saadant swart arbeyde ville gore forgeffuis Fordi

ære der oc mange deylige Krønicker stadelige forsømede
och saa gaat som plat forglemde Saa ath de bleffue
A ii* aldrig beschreffne

✿ Denne megtige oc edelige herre kong Olger dansk
5 hagde och til euentyr her effter bleffuit saa gaat som plat
faarglemder aff alle danske ath de hagde icke fongit at vide/
ath han vaar en konge søn/ oc der til met en veldig konge
her i Riget/ hagde ieg icke taget mig det suare arbeyde vdoffuer
Jeg vaar dog offte der om bedet Det vor mig oc budet och
10 befalet ath ieg skulle gøre mit beste der til ath ieg kunde
nogen sted oplede hans Krønicke Mig vor oc loffuit god len
for mit arbeyde Om ieg hende paa danske beschriffue vilde/
thi gierde ieg alt min flit der til/ ath ieg hende opspørge kunde
Och fant ieg hende omsiger i Paris i Francke Rige prentet
15 paa fransoske Saa lod ieg hende vdsette paa latine/ oc gaff
der fore guld oc penninge/ thi ieg kunde icke selff forstande
det Frantsoske tungemaall Siden screff ieg hende paa danske
effter latinen met stort arbeyde oc lod hende nw prente/ ath
alle danske mue her effter see læse høre oc vide de store
20 vnderlige mandommelige gerninger som Olger dansk bedreff
i erlog oc krig i mange atskillige land oc Rige til verdens
ende Som der oc staar i en Latine Krønicke som kallis Fa-
sciculus temporum Huorledis Olger dansk Vant det store
Indie land øster vd til verdens ende til det træ som kallis
25 Solens træ Oc kom samme land vnder den hellige Christelige
tro oc sette dem der en Patriarcke som skulle regere kircken
och den Kandelige Christelige stat och han hed Prester Johan/
och vor en konge søn aff Frisland/ oc alle hans effter kommere
haffue siden veret kallede Prester Johan effter hannem/ Som
30 de en nw oc kallis paa denne dag

✿ Her maa nw huer se oc merke aff denne Krønicke
huor stor vilge keyser Karll/ oc andre flere vduertis konger
oc herrer i Francke Rige/ oc i andre land oc Rige hagde til
A iii ath lade || scriffue deris egne Krønicker och vnderlige man-
35 dommelige gerninger som de oc deris forfedre bedreffuit
haffue i fordum tid Men de oc lode beschriffue denne fremmede

elendige herris kong Olger danskis Krønicke paa deris
twngemaall hannem til en euig ihwkommelse pris loff oc ære/
Saar den store mandom som han bedreff i orlog oc krig hoff
dem/ oc i andre Land oc Rige til verdens ende aff huilke de
haffue stor løst och glede Naar de læse eller høre dem 5
aff andre

✿ Huor megen mere stor løst oc glede skulle da alle
danske haffue der aff met rette Naar de høre/ see eller læse
samme Krønicke/ om deris egen landmand ath han haffuer
saa erlige leffuit oc mandelige stridet i fremmede Land och 10
Rige ath de for den hans store mandom skyld haffue ladet
bescreffuit och prentet mange tusende aff hans Krønicker aff
huilke vnge mend baade der i landene/ och her i hans eget
federne Rige mue tage gode exempel oc lerdomme til ath
bruge dem mandelige i Orlog oc krig baade inden landz oc 15
desligest i andre vduertis land oc Rige som danske mend
gierde i fordum tid Som mand finder klarlige bescreffuit i
mange fremmede och gamle Latine Krønicker som vel bør at
stonde til troendis Alligeuel ath der staar mange vnderlige
sticke i dem/ som synis aff mange ath vere wmuelige 20

✿ Her staar oc mange vnderlige gerninger i denne
Krønicke som Olger dansk gierde vden landz/ Som oc synis
at vere vmuelige ath gøris aff en mand Dog er det alligeuel
troligt at han dem gierde/ Men andre vduertis herrer och
konger vnte hannem som der vor elendig hoff dem ath beholde 25
den sin priss oc ære som han vant aff dem selffue i deris land
oc Rige oc i andre flere land i orlog oc krig met sin store
mandom Oc lode der til met bescriffue dem/ hannem til en
euig ihukomelse

✿ Hagde samme hans Krønicke først veret dictet oc 30
screffuen || her i riget Da motte en mange baade mene tencke A iii*
oc sige at nogen dansk konge hagde ladet hende dictet oc
screffuit danske til en stor ross priss oc ære/ ath deth motte oc
sigis i andre vduertis land oc Rige ath wi skulle oc hafft
Kemper och mectige duelige mend her i Riget i fordum tid 35
som saadanne store oc saa gaat som wtrolige mandommelige

gerninger bedreffuit hagde/ Oc mange sige oc mene en uw at det er wmueligt at en mand kunde gøre saadanne gerninger ☆ Ville de see oc læse i Biblien da skulle de der finde mange større oc vnderligere gerninger en disse ere som och synis aff mange ath vere wtrolige Alligeuel ath de ære dog saa giorde som de der staa

Der staar oc huorledis Sampson brød baade portene fra en stad oc bar dem bort til ith bierg paa sine arler Oc ath den tid alle herrene oc de ypperste aff Philisteerne waare forsamlede vdi ith stort hwss som hengde paa tho støtter / Da tog han den ene støtte i sin høgre hand / och den anden i sin venstre hand Och rocte dem om kuld ath alt husit falt ned paa dem oc slo vel try tusinde menniske ihiel/ Der staar oc mange andre større oc vnderligere gerninger i Biblien/ Huorledis en mand slo tusinde paa sluct/ Och tho slege thi tusinde paa sluct/ Som huer mand der selff see oc lese kan/ Thi vil ieg her nu begynde ath scriffue hanss Kronicke fra hanss fødsel her til verden/ och forfølge hende siden til hanss endeligt/ Ath alle danske mue vide til visse ath han waar kong Gøttrickis søn Oc en mectig oc veldig konge her i Danmarck Engeland och Babilonien/ Den menige mand her i Riget viste icke før andet en at han hagde all enisse verit en dansk kempe/ som want seyer aff Burmand/ som den gamle kempe vise lyder/ Olger dansk han want seyer aff Burmand Men det findis nu her effter klarlige huad mand han wor/ oc huorledis han stridde i sin liffuis tid/ oc andet mere som løsteligt er ath lese/ høre oc vide

Kong Olger danskis Krønicke

Gottrick Kong Olger danskis fader waar en mectig A iv
veldig konge her i Danmarckis rige baade til
land oc strand som her Saxo scriffuer sist i den
Ottende bog i Danmarckis Krønicke/ Der samme
kong Gottrick hagde tuonget alle land oc 5
rige her omkring/ oc nød dem til ath skatte oc tiene til
Danmarckis krone/ Da ville han och forsøge huad den mectige
konge aff Nytzland førde i sin skiold Thi giorde han sig rede
met mange deylige danske mend oc for til hannem til skibs
oc slo hannem snarlige ihiel i en stondende strid Och tog saa 10
hanss daatter iomfru Mundam til roff och alt hanss guld oc
ligende fæ/ och førde det hiem til Danmarck met sig/ Siden
lod han cristne hende oc befol ath hun skulle kallis Danemunda/
Nogen tid der effter lod han sammen kalle alt sit raad oc
ridderskaff/ Frwer oc Jomfrwer/ oc andre flere gode mend Oc 15
giorde saa ith mectigt oc kaasteligt stort brylleb met hende/
som stod i femten dage til lige/ Den første nat de laage
tilsammen / da afflede han Olger dansk met hende/ Der hwn
hagde værit ser eller siw maanede met hannem Da bleff hwn
saa meget wlet oc tock Ath alle som hende saage/ trode och 20
mente ath hwn skulde føde thu eller try børn til lige/ Hwn
frøctede oc selff storlige ath hwn skulde dø i barsel seng for
hwn waar saa meget wlet/ Der ni maanede forløbne waare/
Da fødde hwn Olger dansk all ene/ oc døde strax i samme
time/ Der fore sørgede kong Gottrick ganske suarlige/ oc den 25
menige almue i Danmarckis rige/ thi hwn wor erlig/ dygdelig

och danniff/ De Frwer fom da til ftede hoff hende wore/ De toge ftrax barned oc baare det bort i en anden ftue fom det fkulde opfoftriff oc ammeff

A iv* ✿ Siden lod kong Gøttrick begraffue hende gantfte erlige
5 oc høgtidelige met ftor ftat oc ære/ fom en veldig Drotning burde ath komme til iorde met

Er effter lod kong Gøttrick forfamble de ypperfte herrer oc frwer i riget/ ath de fkulde vere hanff faddere/ Saa lod han cristne Olger och kallede hannem Oluff/ Men ieg vil
10 kalle hannem Olger thi han kallis almindelige faa offuer all verden/ Ath alle fom lefe denne hanff Kronicke/ fkulle vide/ ath hwn er fcreffuen om hannem/ Der han wor cristned/ da fickede hanff fader tho ammer til/ fom hannem fkulle giffue ath di oc opfødde/ for en quinde kunde icke all ene foftre hannem op/ for
15 han waar meget ftørre/ en andre børn pleye ath være almindelige/ Der Olger vorte noget op/ da bleff han meget fornumftig oc klog i fin barndom/ oc hagde gode tuctelige och erlige feder paa fig/ ath alle forundrede der paa/ Thi han vilde huercken lege eller ftime met andre børn/ och ey helder offue fig i
20 andre barnactelige gerninger/ fom børn ere vane ath gøre/ Han giorde alle fom ypperlige och mectige vaare ftor heder och ere/ De fom waare lige met hannem/ dem giorde han ydmighed oc tienftactelighed/ Han talede vel och kerlige til alle fom waare fattige/ Der faare fick han ith gaat oc erligt
25 rocte aff alle fom hannem faage eller kende/ En dog ath det fteer fielden/ ath en kand haffue alle til ven

✿ Kong Gøttrick waar vgiffter i x aar/ der effter ath Danemunda waar dod fra hannem han forgede faa fuarlige for hende ath han icke ville giffte fig mere/ Saa raade hanff
30 raad hannem idelige ath han endelige fkulde giffte fig/ Thi tog han fig en anden Drotning/ oc afflede en føn met hende fom hed Gode/ Han bleff oc meget klog och erlig i fin vngdom Ath alle fagde ath han gick faft i Olger danftis fin broders fodfpor/ Siden fad kong Gøttrick i lang tid met fred oc ro
35 for vden orlog oc krig/ Thi han hagde da tuonget och wondet

alle de land her ligger omkring/ och nød dem til ath skatte til Danmarckis krone Det fortrøde de Sassere oc andre Tydske som han hagde før haardelige plaffuit for deris genstridighed skyld/ De wore hanss hemmelige auendz mend for den suare skat som han lagde paa dem tilforn

✿ Thi fore de til keyser Karll/ oc sagde ath kong Gøttrick aff Danmarck ville icke vere vnder keyser loffuen/ som andre konger i cristendommen Oc ath han waar saa hoffmodig ath han icke ville bekende ath keyseren vaar offuer hannem Der fore hagde han oc sin egen low oc ret i sine land oc rige/ oc actede ingen anden low/ Keyseren sende strax bud effter kong Gøttrick ath han skulde komme och sige hannem huldskaff oc mandskaff/ eller han vilde fare til Danmarck til hannem och skende och brende hanss land/ och kaste hannem leffuendiss i en løffue kule/ oc sette hanss børn i fengsel oc iern

✿ Der budet hagde røctet sine erende Da suarede kongen hannem och sagde Sig din herre saa for suar ath ieg anammede Danmarkis rige frit och quit effter min fader Saa vil ieg antuorde mine sønner det effter min død Vil han haffue nogen part eller del her i riget met mig da bed hannem komme snarlige hid Thi ieg vil ingensted rymme/ men ieg vil bie hannem hiemme/ Jeg vil oc saa tage mod hannem naar han kommer hid / ath han skal sige ath han fant her danske mend for sig/ oc icke blødactige quin- || der / Der keyseren fick disse hoffmodige suar/ da lod han strax berede en megtig stor heer til skibss och seglde mod Frisland som kong Gøttrick da hagde/ der de vaare komne sammen i strid/ da slo kong Gøttrick lenge mandelige mod hannem Men han bleff alligeuel paa det siste offueruonden oc tagen til fange/ alligeuel ath han hagde da mange erlige oc duelige mend i stride met sig

✿ Keyser karl tog hannem mildelige til naade igen Dog met saa skell ath han skulde kendis hannem for sin herre/ oc komme personlige til Pariss i Franckerige inden ith aar/ oc suerge hannem huldskaff oc mandskaff paa sin ere/ oc ath han skulde strax antuorde hannem sin søn Olger dansk met sig till gisell huilket han oc giorde/ Saa for keyseren til bage igen

offuer land oc fant sin keyserinde fore sig i Tyskland Det vor om fasten han for op/ thi holt han sin Poske høgtid i Flanderen Oc begaffuede der sine tienere oc stridzmend for de hagde mandelige stridet met hannem Siden befol han Hertug Neymis aff Beyeren ath han skulde tage vare paa Olger dansk/ och lere hannem tuct oc ere for han vor hans frende paa møderned Ith aar der effter da lod keyseren forscriffue sit raad til sig at tale oc raade met dem om Nigens leylighed I det saa han Olger dansk blant de andre Da kom hannem i hw at hans fader hagde icke huldet sit fengsel oc løffte som han hannem loffuede Thi sagde han til sit raad/ kong Gøttrick er meget ond oc hard Men han icke løser sin deylige søn aff fengsel Siden kallede han en hertug til sig som vor hans høffuitzmand paa ith aff hans Slot i Flanderen der som sanctus Odemar ligger oc befoll ath han skulde haffue hannem i fengsel saa lenge hans fader komme oc løssde hannem vd aff samme fengsel

✿ Denne hertug fick stor vilge til Olger for han vaar
3 ii tuc=‖tig oc erlig baade i ord oc gerninger Thi sagde han til hannem Min kere søn ver vel til fredz oc sørge inted/ dig skal intet bliffue at skade/ thi ieg wil fare vel met dig oc lade dig daglige omgongis met min hwstrw oc døtther oc met andre deylige iomfruer ath dw maath haffue løst oc glede met dem Olger kunde dog icke lade aff at sørge/ thi sagde han till hannem igen och til de andre som da til stede vaare/ Kere venner ieg tror det visselige at det er icke aldelis min faders skyld at han icke kom hid och holt sit løffte Men det er mere min steffmoders skyld/ som holder hannem hiemme met sine falske raad oc liste/ Paa det ath ieg skall bliffue liffløss At henniss egen søn maa fange Niged effter min faderss død I det han sagde disse ord da falt han ned til iorden oc daanede aff sorg oc drøffuelse/ och laa saa gaat som død Saa reysde hertugens daatter oc andre iomfruer hannem op igen/ oc bade hannem alle ath han skulle inted sørge/ thi det maatte en bliffue bedre i framtiden/ Siden for hertugen till keyseren och sagde hannem huor suarlige Olger sørgede for

hanss fader icke holt sit løffte Saa bade alle herrer oc førster
for hannem ath han vilde spare hanss liff

✿ Keyseren suarede hastelige oc sagde Jeg skal saa
strengelige heffne paa hannem hans faders brøst Ath alle
skulle see och kende paa hannem huor ille det er giort ath 5
bryde sit løffte med herrer oc førster Da gick en gammel
mand frem som hed hertug Augustin aff Normandien oc sagde
til keyseren O mectige herre ieg forundrer storlige ath du vilt
saa forhaste dig/ oc lade ret auend oc vrede forblinde dig saa
Ath du vilt lade affliffue denne vnge vskyldige mand/ som inted 10
haffuer brødit til sin død Det kand saa vere ath hanss fader
haffuer verit lenge paa vegn til søess/ och bleffuit saa || trengder ❧ ii*
aff storm oc veer til bage igen/ eller ind bland andre land
paa vegn/ at han icke komme kwnde hid til Riged ath holde
sit løffte Thi raader ieg dig fuldkommelige at dw ingeledis 15
lader affliffue hanss søn Men sent dine visse bud til danmarckiss
Rige at lade forfare hanss vilge/ Keyseren loffuede hans
gode raad/ och de andre prisede hannem alle for hanss vise
ord oc tale

Siden sende Keyser Karll fire ypperlige och erlige sende 20
bud til kong Gottrick i danmark Som vaar Erkebispen
aff Ambiens stad i pikerdien/ Hertug Alexander aff Danglir
Hertug Milon aff Hauerre och Hertug Hengner aff Mongler
Der de komme for kongens slot da banckede de fast paa porten
Porteneren spurde hwo de vaare men de torde banke saa 25
hart/ de suarede lad strax op thi wi ere keyser Karls sende
bud och wi mue vel gøre her mere om oss løster/ en bancke
paa kongens port Porteneren gik til kongen oc sagde at der
vor megtige herrer for porten/ som vaare keyserenss sende bud/
oc ville strax tale met hannem kongen suarede sig dem at de 30
mwe vel bie til ieg fonger giort mit maaltid oc bliffuer ledig
til at tale met dem Der de hagde lenge biet Da lod han dem
komme ind fore sig Saa talede Erkebispen keyser Karlis ord
til hannem saa sigendis/ Vaar naadigste Herre keyser Karll
sender dig hilsen/ Hannem forunder storlige ath dw icke komst 35

til Pariss som du hannem loffuede paa tro och ere Thi lader han dig saa sige ath dw skalt følge oss till bage/ och antworde hannem Danmarkis Rige Vilt dw det icke gøre da vill han snarlige komme til dig/ oc tage dine land oc Rige met mact oc velde oc myrde siden baade mand oc quinde Oc lade dig
3 iii pine til døde oc || din hustru oc børn dessligest/ Han vill icke helder spare din søn Olger dansk som er i Pikerdien/ men lade hannem rette som det sig bør Kong Gottrick swarede O i slemme skalke oc skeffle/ hwo haffuer giort eder saa nese dierffue/ ath i saa thaare tale paa min ere/ Jeg skall eder alle saa lade lyde och mercke/ ath keyseren skall se ath i her vaare Saa bad han sine tienere skere neserne oc leberne aff dem alle/ oc en stor plet aff huer deris pande ind till bened/ der det vaar giort da sagde han till dem Farer nw hiem till keyseren igen Och siger ath ieg skal saa fare met hannem och met saa mange han fører hid met sig/ Men disse bud vaare her i Riget da sørgede Olger dansk meget saar thi han frøctede ath hans steffmoder skulde fly det saa at de skulle fonge onde suar/ at han skulle siden miste sit liff naar de komme till bage/ han hagde och visselige døt aff sorg/ Hagde icke den gode omgengelse vered som han hagde met fruer oc iomfruer/ Disse forscreffne sendebud komme da hiem offuer land igen Der keyseren dem saa da bleff han saa swarlige bedrøffuit oc forferdet/ ath han icke tale kunde Men han grundede swarlige der paa/ mere en/ en sterck time før en han kwnde tale ith ord til nogen Saa sagde han siden O we iodwt/ o skendsel oc skam/ Hwo torde saa fare met mine gode mend oc sende bud/ hwad skal ieg tencke/ hwad skal ieg grunde/ Men i ere saa ynckelige skende/ haffue i vered blant løffuer oc biørne/ eller blant andre vskellige creatur/ men i ere saa ille skende i eders ansicte De swarede hannem sørgelige oc sagde O mectige herre det kender paa oss ath wi haffue vered hoff dine fiende och wuenner Thi gørss det icke behoff ath sige dig mere aff vor drøuelse keyseren suarede/ Jeg kan vel mercke at kong Gøttrick aff Danmarckis Rige/ lod eder det gøre mig till
3 iii* hoffmod och || skam/ och eder til forsmedelse Siden sagde han

til sit raad Seer disse ynckelige creature huor skammelige de
ere forderffuede for min skyld Jeg swer det paa min cristelige
tro ath ieg det grummelige heffne skal/ skulle det en kaaste mig
baade liff och rige De suarede alle/ wi ville gerne hielpe der
til aff all vor formue/ ath den grumme tiran kong Gøttrick 5
skal bliffue der fore straffit/ Keyseren sagde/ henter mig hanff
søn Olger dansk ath ieg kan heffne min harm paa hannem
met hanff død/ til ieg fonger hanff fader fat

✿ Der hertugen kom paa vegn/ som hagde Olger dansk
til fonge Da spurde Olger hannem hemmelige ath/ om hanff 10
fader hagde løst hanff fengsel men keyseren sende saa hastelige
bud effter hannem/ Hertugen suarede/ Kære Olger Jeg kan
icke sige dig nogre gode tidinge/ som ieg gerne gøre vilde Thi
raader ieg dig at du falder ydmygelige paa kne strax du
kommer ind for keyseren/ oc bed om naade oc barmhiertighed 15
Oc sig ath du vilt vere hanff ydmyge tienere saa lenge du
leffuer/ oc waage dit liff i orloff och kri/ for den vhørlige
gerning som din fader giorde hanff sendinge bud/ Der keyseren
hannem saa/ da ville han strax ladet rettet hannem Saa bade
der mange herrer och riddere for hannem/ ath keyseren ville 20
giffue hannem sit liff/ oc bruge hannem i orloff och kri thi
han waar en deylig vng stercker mand De andre herrer som
staden hagde fonget de begerede heffn offuer hannem der
tuert emod Saa bød keyseren ath han skulle rettis

✿ Olger falt paa kne igen oc sagde/ Aldermectiste 25
høgbaarne herre/ forbarme dig offuer mit arme liff/ thi ieg er
aldelis vskyldig i min faders slemme gerning/ som min steffmoder
haffuer kommet hannem paa/ ath ieg skulle miste mit liff/ oc
at henniff søn kan fonge riget effter min fader Spar mig
arme || elende fonge for din store mact och velde skyld Jeg 3 ie
vil tiene dig i alle mine dage/ och antuorde dig Danmarckis 30
rige effter min faders død Jeg vil oc bøde oc bedre mod
disse edelige herre/ for deris skade oc store forsmedelse/ Keyseren
suarede Du kant icke bøde met løffte och iet den store skade
din fader haffuer giort/ thi skalt du lade dit liff der faare/
I det saa Olger op til hiemmelen oc sagde hemmelige ved 35

sig selff O du milde moder iomfru Maria/ som altid hugsualer alle bedrøffuede hierte bed nu inderlige for mig ath ieg icke mister mit arme liff

✿ Olger hagde stor slect i keyserens gaard de bade da alle for hannem Men de som skaden hagde fongit de begerede heffn och ret/ Keyseren wor hannem meget vgunstig/ thi saa offte han saa nogen aff dem som lydde waare Da stack det hannem i hanss hierte ath de finge den skade for hanss skyld Som han saa stod i rette da kom der Pauens bud met breff saa lydendis at Soldanen oc Turkerne hagde wondet Nom oc vddreffuit Pauen/ oc myrd siden baade mend och quinder piger oc drenge som de der funde/ och ath de hagde brødet alterne ned i kirkerne/ och opreyssd deris affguders billede der igen/ Her aff bleff keyseren meget bedrøffuit oc bad strax sine tienere oc folk ath de skulle gonge til harnisk/ oc hielpe hannem mandelige ath beskerme den hellige christelige tro

✿ Siden lod han lese samme breff for rigenss raad och sagde at han ville strax fare til Nom oc heffne paa Turkerne den skade som de hagde giort den hellige kirke/ och begerede saa at de hannem alle følge ville Han bad dem acte oc tencke huor mandelige de altid før hagde beuist dem i orloff oc kri/ serdelis mod danske mend/ som sloge meget mandelige och fast mod dem/ thi ath alle burde nw ath bruge dem mere mod Turkerne oc Hedninge/ en de giorde før mod danske som vore
3 iv* cristne || De suarede alle ath de hannem gerne følge vilde/ och beuise dem som det sig burde Der han stod op da bleff han Olger war igen/ oc dem som lydde vaare/ som stode en da for hannem Thi bød han da tredye gong ath han skulde rettis/ da sagde hertug Neymis aff Beyren til Keyseren Veldige herre oc første/ spar hanss liff/ thi han er vskyldig Han er och min frende/ oc haffuer mange mectige mend i din gaard som høre hannem til paa sit møderne/ och alle bede for hannem Vilt du icke giffue hannem sit liff/ da ville wi alle fare fra dig oc bliffue din obenbare fiende

✿ Keyseren vndrede storlige paa hanss dristige ord Ath han torde sige sin mening fram for saa mange herrer

och førster/ Saa gaff han Olger sit liff/ dog met saa steel ath han skulle vere hanff fange/ oc befol hertug Neymis ath tage ware paa hannem/ oc holde hannem til stede til han estede paa hannem Hertugen sette strax tho sine hustruess brødre til ath de skulle stedsse tage vare paa hannem/ Olger lod sig siden hemmelig op for dem ath han hagde hemmeligt venskaff met hertugens daatter som hed Bellisana thi bad han dem gerne ath de ville ride did met hannem ath han kunde komme i tal met hende før de fore aff sted til Rom De fulde hannem did Der de hagde der verit i otte dage/ da kom keyserens breff ath han wor dragen paa regsen/ Thi giorde Olger sig rede och ville ferdiff Der hwn det fornam da sagde hwn til hannem

✿ Min alder keriste gode ven hui vilt du saa offuergiffue mig nu Men du vist ath ieg er siwglig met dit barn Naar min fader fornemmer det/ da lader han mig visselige myrde Kan ieg oc nogerledis stiwle det/ da sørger ieg mig alligeuel selff ihiel/ Olger suarede/ kære ven sørge icke mere/ fore ieg skal fare fra dig Thi ieg hobiff ath ieg skal beuise mig saa || mandelige i samme strid/ ath ieg der met skal fortiene c keyserens venskaff oc fonge stor priff oc ære til met aff all almuen Oc der met vil ieg affslette all den fortal och blysel/ som du kant fonge for min skyld Jeg vil icke helder offuergiffue dig/ det loffuer ieg dig paa min tro oc sandingen

✿ Der keyseren hagde forsambled sit folk til hobe/ aff Franckerige/ Picardien/ Normandien/ Britanien/ Aquitanien/ Tyskland oc Gaskonien/ Da hagde han thu hundrede tusinde mend i sin heer Der Olger saa det deylig folk/ oc mange herrer oc førster som der waar i/ oc skulle regere folkit/ da gleddiff han aff alt sit hierte/ ath han motte komme i samme heer oc bete sin styrcke oc store mandom/ for han wor aldrig før i orloff eller krig

Der keyseren kom ind i Valland paa fem mile neer Rom til en stad hed Susa/ Da for Pauen vd mod hannem met kaarff oc fane/ oc hagde alt klerckeried och almuen aff staden met sig/ oc tackede hannem ydmyghelige for han wor

kommen ath besterme den hellige cristelige tro Der keyseren kom ind i staden/ da for der strax nogre hemmelige speyere aff staden till Soldanen til Rom som hed Corsubel oc sagde hannem ath keyseren wor saa neer met all sin mact

5 Der Soldanens sen kong Danemon fornam ath keyseren waar saa neer/ ville han strax forraste hannem oc gore noget hemmeligt arend ind paa hannem for han skulle der fore tage sig ware Thi red han strax aff Rom om natten sin
C* fader wuiderligt met tiwe || twsinde mend Keyseren hagde oc
10 tilforn vdsent ith stort tal folk om afftenen/ ath de skulle holle vect om natten Om morgenen i dagningen Da saage keyserens folk en mectig hob aff turkerne komme offuen paa ith bierg Da sagde Hertug Reymis aff beyeren som vor deris Hoffuitzmand/ At det vaare best/ at de droge strax mod dem aff all
15 deris mact Oc beuisde at de vaare Cristne mend/ alligeuel ath de andre vaare flere Han ville oc gerne sent bud til keyseren om mere hielp Men der thore ingen fare/ for det skulde leggis hannem siden til onde at han icke torde bie der fienderne komme

20 ✿ Der de skulle slaff da gaffue de store anstrig paa begge sider/ och tredde saa mandelige till huer anden met ith frit mod Turkerne stode saa faste met pile och straler ath de sløye tycke som hagell oc snee Endonius aff Franckerige rende til en Turker konge søn/ oc stack hannem oc hans hest ihiel
25 til lige Danemon bleff der faare vred for det vor hans søster søn som da bleff død Thi bad han alt sit folk ath de skulle mandelige stride Saa nøddis de Cristne ath rymme for de vaare icke saa mange som hedningene Der keyseren fornam at hans folk vore slagne paa sluet/ och ath mange aff dem
30 vore tagne til fonge Da gierde han sig rede met sit folk at drage vd i striden Oc befoll en Lumbard hed Alor sin hoffuit banere/ ath han skulle fore hannem mandelige i striden som mact laa paa/ Soldanen sende oc ith megtigt tall folk i striden till sin søn

✿ Der de komme til sammen met begge deris heer/ da
35 slog de gandske swarlige paa huer anden/ saa ath keyseren da

begynte omsiger ath fonge gong paa Turkerne I det begynte
Alor ath fly met keyserens hoffuit banere oc slo hannem
neder til iorden/ huad helder han giorde det aff redsle eller
ath han vaar der til købter/ det kan ieg icke til visse scriffue
Der Olger det saa da bleff han meget bedrøffuit/ for han c ii
frøctede ath han skulde icke fonge aarsage till ath gøre nogen
mandom i samme strid/ men hoffuit baneren vor neder lagder
Thi rende han effter samme Alor och greff hans hest i tøyelen
och sagde til hannem/ O dw slemme fule forredere/ hwi kaste
dw baneren ned/ som wi skulle alle regere oss effter/ de ere 10
nw alle forbisterde i Keyserens heer/ oc vide ey huort de
skulle der fore ere mange aff dem nw slagne paa sluct/ I det
høg han hannem met sin breyde at han falt død aff hesten/
Saa tog Olger hans harnisk hielm oc skiold oc sette sig paa
hans hest igen Och tog saa hoffuit baneren i sin venster hand/ 15
oc førde sin breyde i sin høgre hand Saa rende han ind
bland keyserens folk igen/ oc bad dem mandelige stride for
den hellige Cristelige tro/ han vor da dristere en han vor før
Thi han hagde da harnisk oc hielm paa sig Siden giorde han
mange saare oc døde aff Turkerne met sin breyde/ oc nødde 20
mange mectige kemper til at de motte skammelige fly eller de
hagde bleffuit slagne

✿ Der fore bleffue Turkerne alle saa redde for hannem
ath ingen torde komme ner hoffuit baneren Keyserens folk
forundrede oc fast paa den ene mandz store mandom/ de viste 25
icke andet en det hagde verit Alor Lumbard som keyseren
før befol ath føre samme hoffuit banere Thi sagde de til
keyseren hagde icke denne ene mand verit/ da hagde wi bleffuit
slagne paa sluct/ oc tabet dette slag/ thi ath hoffuit baneren
wor nedre fra hannem/ oc han tog det snarlige op igen 30
Siden haffuer han hugget saa mange ihiel aff Turkerne met
sin ene hand ath de ere alle redde for hannem/ En aff Turkerne
som hed Bremand hagde da grebet mange cristne oc ville saa
ført dem bort fagne met sig/ Olger rende strax effter hannem
och tog dem alle met sig til bage oc slo hannem paa 35
sluct igen

Ci* ✿ Men han vaar effter dem/ Da sloge fire Konger Keyseren fra sin hest Oc de hede Danemon Salant Archilaus oc Marradas De sloge hannem saa suarlige met deris stridz hammere paa hans hielm och krop ath han vor moren død
5 Som de vilde fort hannem bort met dem Da robede han paa sante Deynis sin patrone ath han skulle hielpe hannem Saa rende hans folk baade Tydske och Frantske till Olger oc mente at det hagde vered Alor for Olger hagde da hans hielm oc harnisk paa/ och førde hoffuit baneren/ De sagde til hannem/
10 hielp nw keyseren snart/ eller Turkerne som hannem haffue grebed føre hannem bort fangen Der han det hørde da rende han snarlige mod samme fire konger/ och høg den eue strax i hiell met sin breyde/ saa sette han Keyseren paa hans hest/ for hans egen vor før slagen vnder hannem Saa forfulde
15 han de andre tre Konger som en glubende vlff gør arme faar/ oc førde alligeuell baneren i sin venstre hand

✿ Der keyseren kom bland sit folk i sit behold igen/ da sagde han til sit raad/ Vill Gud ath ieg kommer vel hiem igen aff denne krig/ Da skal ieg gøre Alor min baner mestere
20 til den megtiste mand han er vdi Franckerige/ for han nw frelste mit liff/ oc for den offuermade store mandom som han bedreffuit oc giort haffuer i denne strid/ I det kom hannem i hw den store stendsell kong Gøttrick hagde giort hans bud/ thi sagde han kommer ieg vel aff denne strid fra disse Turkere
25 Da skall ieg strax giffue mig till Danemarck met denne min heer/ oc heffne paa kongen den store forsmedelse han giorde mine bud/ thi ieg fonger stort fortal der faare offuer all Cristendommen vden ieg det straffer tilbørlige/ Jeg skall och
C iii heffne det paa hans søn Olger dansk ath han icke ‖ løsde
30 hans fengsell oc kom icke hid som han loffuede

Aden dagen som de skulle fare i striden igen Da kom Olger dansk ridendis meth hoffuit baneren for keyserens pawlwn Da viste icke keyseren andet/ en deth hagde vered Alor som han før antuorde samme bannere Thi sagde han
35 til hannem Min elskelige ven oc tienere for den store mandom

dw giorde i gaar fore mig/ der dw frelste mit liff fra mine
fiende Oc slo saa mange kemper i hiell aff Turkerne met din
høgre hand/ oc førde alligeuell min hoffuit banere i din venstre
hand som en tid vor ned slagen for dig/ oc dw togst hannem
strax op igen/ Ath mith folk skulle icke skammelige fly som da 5
vaar faldet i misshoff/ Jeg loffuer dig paa min Cristelige tro/
oc keyserlige eed/ At hwad som helst der dw nw vilt begere
aff mig/ det vil ieg dig visselige giffue I det sagde en hertug
til keyseren/ kere herre dw vist icke huem dw taler til Thi at
den slemme forredere Aler som dw befol din hoffuit bannere 10
han flyde strax skammelige der han kom i striden/ oc slo samme
banere ned til iorden/ thi vaar dit folk moren slaget paa flucht
Saa rende denne mectige mand Olger dansk effter hannem/ oc
slo hannem strax i hiel och tog saa hans hielm och harnisk
paa sig/ for han hagde inted til forn selff/ Siden rende han 15
ind i striden met din banere/ oc bad alle cristne stride
mandelige/ han slo oc mange Turkere i hiell/ som dw oc
andre flere saage

✿ Der Olger dette hørde da gleddis han i sit hierte oc
steg strax aff sin hest/ oc falt i kne for keyseren oc sagde/ 20
O aldermegtiste oc veldige herre Jeg tror ath dw vilt holde
dit loff-‖te Thi begerer ieg ingen anden gaffue aff dig/ en C iii*
ath du vilt giffue mig oc min fader kong Gottrick dit venskaff
Da vil ieg vere din daglige tienere ehuor du haffuer mig
behoff/ keyseren suarede O du edelige vnge mand/ ieg vil 25
gerne høre din bøn/ och forlade din fader alt det han haffuer
giort mig emod/ for du frelste mit liff oc trøstede mit folk
met din mandom ath de icke rymde aff striden/ der banneren
waar nedre for dem Der fore skal ieg nu sla dig til riddere/
oc giffue dig dyrebar gaffuer/ naar ieg kommer til Frankerige/ 30
da skall ieg giffue dig baade slot oc leen

✿ Der dette wor giort/ da sagde keyseren for alt sit folk/
huor skammelige Aler rymde/ oc bad dem alle hedre och ere
Olger dansk/ for den mandom han giorde i striden/ Saa giorde
han Olger til sin bannere herre i allis deris neruerelse/ oc 35
fore saa vd at stride igen/ Da ville Olger bete sin store

mandom oc styrcke for den store ere som keyseren hannem
gierde/ thi rende han ind vdi Turkernis heer som en glubende
løffue/ och slo der mange kemper ihiel/ Der Soldanenss søn
kong Danemon det saa/ ath der styrte saa mange for hannem
5 Da rebede han paa sit folk ath de skulle mandelige stonde oc
stride aff all deris mact Siden slogo de oc stødo saa fast at
keyseren oc de cristne hagde da bleffuit slagne paa fluct hagde
icke Olger verit all ene/ Som nødde da Turkerne till ath fly
met sin huasse breyde/ Han forfulde en mectig herre aff dem
10 och greb hannem strax til fonge/ han sagde till hannem Sig
mig hvo du est oc hvad dit naffn er/ kongen sagde Jeg heder
kong Sandonius oc er Soldanens frende Jeg hør oc kong
Caruel til som nu er kommen met tolff oc tiue konger oc alt
deris folk Soldanen til hielp Thi han skal haffue hanss daatter
C iv oc Franckerige met hende naar de det wondet haffue ‖ fra
keyseren/ Olger sagde Du roser din frende kong Caruel fast
Vilt du fly det saa ath ieg kan ene komme til slagis met
hannem da vil ieg giffue dig quit/ Sandonius svarede Jeg
haffuer vel seet i denne strid/ ath du est en mectig mand i
20 orloff oc kri Alligevel frocter ieg saare/ ath kommer du i kredz
met hannem ath han slar dig ihiel Thi han er den mectiste
oc sterckiste kempe i all vor heer/ Olger svarede Jeg er och
fød aff konge blod/ och mig løster nu helst ath stride/ thi vill
ieg woge mit liff mod hannem ehuor starck oc mectig han er
25 Vilt du loffue mig paa din ære ath komme till mig till bage
igen/ eller ath fly mig til slagis met Caruel/ da vil ieg lade
dig fare/ Sandonius sagde Kommer han ene i kredz mod dig
da kaaster det dit liff/ dog vil ieg fuldkomme din vilge/ eller
ieg vil komme/ oc bliffue din fonge/ der met skildis de ath

30 Er denne strid vor offuerstonden da for keyseren meget
glad til sit Paulun igen/ for han hagde vondet det slag
aff Turkerne/ Da begynte somme ath sige for keyseren Ath
Olger dansk hanss banner herre hagde giffuit en Turker quit/
som han hagde taget til fonge emod deris low oc ret Thi
35 mente de at det vor best ath han forfore hui han det giorde/

Keyseren lod strax kalle hannem for sig/ oc spurde hui han det giorde/ Olger svarede Kere herre ieg giorde det i det beste/ thi samme min fonge loffuede mig paa sin ere/ at sly mig ene til slagis met kong Carnel deris beste kempe/ eller han vil komme oc bliffue min fonge haffuer ieg der met noget forset mig/ da bedis ieg gerne naade aff dig/ Der de hørde hans gode mening/ da loffuede de alle hanss store visdom/ thi de kunde da vel befinde/ ath han giorde det i det beste Ath han kunde spare mange deylige mendz liff der met

De sagde da alle inbyrdis mellem dem selffue ath all deris welfart hengde paa hannem all ene i samme strid/ for han wor viss oc klog/ oc der til met dristig oc starck med deris fiender Komme hannem noget ath/ eller han bleffue slagen/ da motte de visselige tro ath de bleffue offuerwundne aff Turkerne Siden for keyseren met sit folk til staden igen som Pauen waar inde Der loffuede de Gud och deris patroner for den seyer som de hagde da fonget mod Turkerne

Er kong Danemon Soldanens søn kom till bage igen ind i Rom/ da giorde de alle spaat oc spe aff hannem/ For han streppede før meget stort til forn/ oc sagde ath han vilde grebe[t] keyseren til fonge/ oc hand hagde da skammelige selffuer rymd aff marken Thi bleff han saa hastig oc wred ath han wor meren galen/ mest fordi At han kunde icke strax heffue sin harm paa Olger dansk Saa lod han brende i samme sin gelne mange aff sine affguders billede/ oc cristne menniske met som han kunde fonge Han reff sit haar oc slacte sine kleder/ for han kunde icke heffne sin skade paa Olger Han hagde oc tenckt ath skaaret struben aff sig selff Hagde icke nogre mend forment hannem det/ Der Soldanen hanss fader dette hørde da bleff han meget bedrøffuit Thi begynde han strax ath hugsuale hannem saa sigendis Kere søn giff dig til frede/ oc beer din sorg tolmodelige Fordi ath det gonger saa til i orleff och kri Ath man skal støndem tabe/ och støndem winde/ lycken kan icke altid bliffue der all enff

✿ Danemon suarede Kere fader i bede mig fast ath ieg
skal vere til frede/ Vi hagde nu wondet stor priss och ære/
hagde icke den forbannede Olger dansk verit all ene/ som slo
P oss al-|| le paa sluct Vi hagde grebet keyser Karl/ oc slaget
5 hanss hest vnder hannem Der wi skulle rymd met hannem/ da
kom Olger dansk oc hog en mectig konge ihiel hoss min side/
oc tog saa keyseren veldelige aff vore hender/ oc førde hannem
bort vdi sin heer Siden kom han til bage igen som en glubende
dieffuel oc høg oc slo saa saare paa vort folk met sin breyde/
10 ath det falt alt for hannem som korn Thi noddis wi endelige
til ath rymme for hannem Jeg tror ath han er dieffuelens
søn oc inted menniske/ men alle ere saa redde for hannem/
ath ingen thaar mode hannem i strid

✿ Soldanen sagde/ Kære søn du skalt tale erlige paa
15 herrer oc forster/ oc sammeledis hoffuiskelige paa edelige och
stolte hoffmend Du skalt ingen fortale eller baguaske / som
løssactige quinder pleye ath gøre/ eller andre vforuymstige
karle/ for locken vor dig nu emod ath Olger slo dig och flere
paa sluct/ Tenck der inted mere paa/ men gør dig nu glad met
20 mig Och red dig erlige till ath ride vd met mig mod kong
Carnel vor frende/ som kommer mig nu til hielp met tolff oc
tiwe konger och alt deris folk/ Oss bør ath tage hannem
erlige ind/ thi ath met denne hanss hielp / ville wi vel fonge
gang paa keyseren oc Olger dansk/ oc siden paa alle de andre
25 cristne/ Aff disse ord gaff han sig til frede igen/ Siden toge de
kong Carnel ind met alsomstørste heder oc ere/ oc Soldanen
lagde hannem ind met sig i sit eget palatz

✿ Om anden dagen der effter gick kong Sandonius ind
til kong Carnel oc sagde O megtige første/ ieg haffuer noget
30 at sige dig/ Sist wi wore i strid mod keyseren/ da greb hans
banner herre som er kongens søn aff Danmarck mig till fonge
oc gaff mig siden mit liff/ dog met saa steel/ ath ieg skulle
sly hannem ene til slagis met dig Thi beder ieg dig gerne
P ede-|| lige herre ath dw vilt beraade dig vell/ hwad dig løster
35 der till ath gøre/ Han er den beste oc alder sterkeste stridz
første/ som er i keyserens gaard / saa at alle sige oc tro ath

han er mere en ith ret naturligt menniske Kong Carnel
suarede/ mig tøckiss det ilde vere at dw vost fangen Dog
gledis ieg meget der twert emod/ at ieg der fore kan fonge
aarsage til ath vinde stor pris oc ere aff hannem/ thi mig
twiler inted derpaa/ at ieg vil ey vinde hannem offuer/ och 5
der met deylige løse dit fengsell

MEn Dette stede da laa keyseren i en stad hed Susa
hart hos Rom/ oc hagde alligeuel daglige dagis sine
bud och speyere mod Soldanens heer/ ath lade forfare oc
vocte om fienderne ville drage vd igen/ Och fordi ath Olger 10
hagde før sagt hannem ath kong Carnel kom Soldanen till
hielp met saa meget folk Da sagde han til hannem/ Olger
mig tyckis ath det er best At dw tager en part aff vort folk
met dig oc legger dig i hold for vaare fiender/ om de ville
gøre noget arend paa oss/ Der keyserens søn/ som heed Karlot 15
dette fornam ath hans fader holt saa meget aff Olger dansk
Ath han ville gøre hannem til hoffuitzmand offuer alt sit folk
da bleff han der fore gandske vred/ oc kallede strax fire aff
de ypperste til sig som vore i hans faders gaard oc sagde
til dem/ Jeg vil ride vd mod fienderne/ oc see hvad mandom 20
ieg kan bedriffue Thi beder ieg eder gerne ati mig følge ville
Jeg vil tage met mig halff tredie finde tiwe twsinde mend
Fonge wi der føge roff och bytte/ Da fonge wi diss mere
priss oc ere om wi kunde komme dem paa fluct/ bliffue de
saa forienede aff oss vforuarendis/ da frycte de mere siden 25
naar || de see den store heer komme/ De sagde ia ath de p ii
hannem gerne følge vilde/ dog tøcte dem det best oc raadeligt
ath vere ath han tøge Olger dansk met dem fordi ath han
vaar viss oc klog til alle gode vpsat och der til met starck oc
from till alle gode hoffuerck/ Han suarede ieg passer inted 30
paa Olger dansk/ oc ieg wil aldrig haffue raad eller daad
met hannem huerken nw eller nogen anden tid/ Jeg vil ride
strax aff sted om i mig ellerss følge ville Saa droge de met
hannem for Rom oc lagde dem der hemmelige i hold for
Turkerne Den samme nat tøcte keyser Karl i søffne aff Gudz 35

besynderlige naade At han saa en megtig grummer full riffue
Karlot hans søn i tw/ oc slide hanss leffuer oc lunge aff
hannem / och riffue hans hierte sønder met sine kleer oc neb/
der han vognede op aff denne drøm da bleff han meget
5 forferdet oc bedrøffuit oc vndrede storlige huad det betyde
skulle/ thi stod han strax op oc lod hente Curpin Erkebiscop
til sig oc bad ath han ville rede sig til at sige messe for
hannem/ och sige sit klerkeri ath de swnge oc baade for hannem
til Gud/ ath han motte fonge ath vide/ hwad hans greselige
10 drøm betyde skulde Han sende oc strax bud effter samme
Karlot sin søn i hans herberge at han skulle komme til
hannem vfertøffred de suarede der som han laa/ Ath han red
aff staden om midnatis tide met meget folk Men de viste icke
til visse om han drog til Rom eller ey/ Der keyseren sick disse
15 swar/ da bleff han mere bedrøffuit en han vaar førre for hannem

MEn dette stede da vor Karllot Keyserens søn kommen
til slagis meth Curkerne vden for Rom oc miste der
P ii* gandske meget aff sit folk/ han hagde || oc bleffuit der selffuer
slagen / hagde icke Gud hulpet hannem sønderlige fore hans
20 faders och de andris bøn skyld Der han saa at han icke
vndkomme kunde met liffuit Da sende han bud til sin fader
keyser Kaarl om hielp och trøst Der budet kom fram oc sagde
at han vaar i alsom største liffuis fare Da red keyseren strax
aff sted til Rom met meget folk Der Olger hørde ath keyserens
25 søn vaar i saadan nød / da bleff han meget bedrøffuit / Thi
rende han snarlige effter de andre / Der keyserenss søn saa
denne store heer som kom hannem til hielp da bleff han mere
dristig en han vor førre / thi rende han til en Curker konge
och stack hannem och hans hest ihiel til lige met sit glauen/
30 Det saa kong Carnel thi rende han strax til hannem / oc stack
hans hest i hiel vnder hannem I det høg Olger danst en
Curker konge twert i tw at han falt død aff hesten Saa sette
Olger Keyserens søn paa samme hest igen / han hagde da
bleffuit der fangen hagde icke Olger fort hannem veldelige
35 aff deris hender Siden rende Olger til bagen igen ind i

Soldanens heer met Keyserens hoffuit banere oc høg / och slo
ihiel alle som faare hannem komme/ At alle gruede der faare/
thi begynte de ath vige / oc ville tage flucten igen mod Rom
Der kong Saudonius saa at Olger giorde saa mange døde oc
saare aff deris heer / oc han hørde ath han trøste keyserens 5
folk oc bad dem mandelige følge effter sig och sla paa Turkerne/
da sagde han till kong Caruel See och merck den vel / som
haffuer den store guldfading om sin halff/ det er Olger dansk
kongens søn aff Danmarck / som mig tog sist til fonge / I det
støtte Soldanens folk i deris basuner ath de ville lade aff 10
ath stride / Olger rende alligenel fast effter dem oc bad dem
bide oc stride Kong Caruel svarede O edelige første Olger
dansk holt || nw oppe ath sla oc hugge / Jeg loffuer dig paa 9 iii
min tro och ere / ath ieg wil snarlige fuldkomme det kong
Sandonius loffuede dig for sit fengsel Det er ieg kong Caruell 15
som taler til dig oc skal haffue Soldanens daather Jomfru
Gloriant met Franckerige til morgen gaffue

DEr keyseren kom ind i sit paulwn som han lod sette hoff
Ciberin hart hoff Rom Da straffede han Karlot sin søn
gandske saare for han saa skammelige forførde hans folk/ 20
hannem vniderligt Saa drog han sit swerd Och hagde strax
hugget hannem ihiel / hagde icke hertug Reymis aff Beyeren
baared sit swerd emellem/ och vaart det aff / til der kom flere
herrer emellem / Der kong Danemon kom ind i Rom igen da
straffede han sit folk meget haardelige / Soldanen vor och 25
meget vred paa dem / for de rymde saa skammelige och icke
beniffde dem mandelige mod Olger dansk/ men de lode hannem
sla dem paa flucf alle sammen Da sagde kong Caruel til dem
baade / kere herrer giffuer eder til fred / thi det er nw giort/
Jeg miste och thi twsinde mend aff mit folk i samme slag/ 30
Jeg vorder alligenel ath lade mig noge oc det volt ingen
vden Olger dansk alle ene / Alle de han hugger paa / dem
slar han strax ihiell / der holder huercken hielm eller harnisk
for hans brende I vinde aldrig nogen strid eller slag emod
de Cristne/ saa lenge han leffuer oc fører deris hoffuit banere 35

Thi er det best ati lade kynde keyseren strid paa ny/ oc lade
da gøre alt eders beste der til ath i kunde komme hannem
aff dage/ encten met slag oc mange kemper till lige/ eller met
andre fund oc forrastelser De loffuede alle dette hans raad/
p iii* oc sagde ath de viste in=||gen i deris heer som thore fare
til keyseren oc kynde hannem strid/ kong Caruel sagde Jeg
vil det gerne gøre/ om ingen anden vil/ Soldanen sagde/ Det
maa ingeledis ske Thi ath singe keyseren fat paa dig/ da lode
han pine dig til døde/ han svarede/ Ney gør han icke/ der er
10 ingen frøct eller fare paa ferde Jeg ved de cristnis sedvane
vel/ de huercken pine eller fonge nogen god herris sendinge
bud/ thi vil ieg endelige fare samme reyse/ ath ieg kan komme
i tal met Olger dansk oc visse hannem en kamp som han haffuer før
begeret aff mig Jeg vil oc kynde keyseren strid paa eders vegne

15 Kong Caruel tog strax andre kleder paa sig som sendebud
plege ath haffue/ Der han kom i keyserens heer/ da
spurde han først ath Olger dansk/ Han svarede/ Jeg er her
huad vilt du mig/ Kong Caruel sagde Du begerede sist aff
kong Sandonius at han skulle sly dig i kamp mod mig Nu er
20 ieg komme[n] ath visse dig kamp Tag nu denne staalhandske til
pant der paa/ Olger svarede/ Her er min staalhandske igen
der paa til vissen ath ieg det vist fuldkomme vil Her fore
bleff Carlot keyserens søn wred oc sagde til Olger Du est en
fremmed elende mand/ thi sømer dig icke ath visse nogen
25 konge kamp Ol[ger] svarede hannem gantske ydmygelige/ oc vilde
icke forhaste sig men sagde Loster eder da er ieg vel til frede at i
gonge i kamp met hannem Der kong Caruel hørde Carlotz stolte ord
och saa hans store hofferdighed Da sagde han til hannem Carlot ieg
vil icke sicte met dig/ men løster dig ath lade kende din mandom
30 med nogen anden Da vil ieg sly det saa ath kong Sandonius
skal gonge i kamp met dig all ene/ Carlot svarede Lad det
visselige ske/ oc faa hannem denne min stolhandske til pant
p iv der paa ath ieg hannem vil møde/ Der kong Caruel || hagde
saa forplictet sig til dem baade Da gick hand ind till keyseren
35 och sagde O mectige høgbaarne første/ Min herre Soldanen

som er den ypperste første i verden/ han lader dig sige at du
skalt offuergiffue din cristelige tro/ oc forsuerge din Gud/ oc
bede til hanff Gud Mamet eller han vil gribe och fonge dig/
oc lade slaa din hud leffuendis aff dig oc skiffte dine land oc
rige siden blant sine riddere oc tienere Han haffuer loffued 5
mig Franckerige met sin dotter iomfru Gloriant/ Der han
dette hagde sagt da lo keyseren oc sagde/ Sig din herre at
ieg acter icke mere hans hødzel och trw/ en at en hund der
goer ath mig Mig loster nu først ath stride met hannem/ thi
ieg haffuer guld oc penninge nock/ oc deylige mend som 10
hannem skulle møde i marcken/ Kong Caruel sagde O edelige
første ieg beder dig gerne ath du ligger mig icke disse ord
och bud til onde/ thi ieg er nu hans sendinge bud/ oc ieg
vil gerne verffue dine erende til hannem/ Jeg befaler dig
nu vor ypperste Gud Mamet/ Siden steg han paa sin hest/ oc 15
Olger dansk paa sin oc fulde hannem saa for selffskaff skyld
til Tiberns flod tho mile der fra/ der skildis de baade kerlige
at kong Caruel red siden ind i Rom oc sagde Soldanen at
han hagde werffuit hans erende/ Han sagde och ath han
hagde visset Olger dansk en kamp/ oc ath han hagde loffuit 20
Carlot keyserens søn/ at kong Sandonius den fromme kempe
skulle møde hannem i kamp den samme dag De loffuede
hannem alle for han dette saa bestillet hagde Om anden
dagen gick Caruel til Soldanen oc til alle de andre konger
oc herrer oc sagde dem gode nat/ der han ville ride vd i kam- 25
pen/ da sagde han til sin festemø iomfru Gloriant/ er det saa ath
Olger dansk slar mig ihiel i denne kamp da beder ieg dig ker-
lige ath du vilt tage hannem til din hoffbonde igen/ for han
er en mectig mand/ Hun loffuede ath hun det visselige gøre vilde

✿ Ved det Paff lod keyseren sige messe for Olger oc sin P in*
søn oc bad til Gud ath han ville beskerme dem vel i samme
kamp fra de Turkere/ Leo Paffue lessde och mange gode
bøner oc velsignelser offuer dem och gaff dem saa benedidelse
effter messen der de skulle ride aff sted/ Der kong Caruel ville
ride til øen som kampen skulle stonde/ da gick iomfru Gloriant 35
ind til hannem/ och gaff hannem en dyrebar skiold som hun

hagde selff ladet bered met perler oc edelige stene/ Hun sagde til hannem/ Tag denne skield for dig/ thi der kan inted glauen/ senrd eller skud bide paa hannem/ Jeg giffuer dig oc min faders suerd oc hanff hielm oc harnisk som ere fri for alle hug och skud/
5 Saa fulde hun hannem vd paa øen/ oc sette sig der paa ith gylden stycke ath hun ville see huad ende den kamp han finge

✿ Kong Danemon Soldanens søn tog met sig fem hundrede vebnede mend oc for ind i en skow met dem hart hoff samme øe/ och bleff der hemmelige liggendis i skiul Men
10 fore kong Carnel och kong Sandonius til den sted paa een som kampen skulle stonde/ I det kom keyserens søn Carlot och Olger dansk ind paa øen til dem

✿ Saa rende kong Carnel strax til Olger dansk/ Han motte hannem oc mandelige igen/ saa de brode deris glauen
15 i tu paa huer andre/ Siden høgge oc sloge disse fire stolte kemper mandelige paa huer andre/ oc lode da kende oc see huad mact oc styrcke de hagde i deris hender och arme/ Dette warede lenge/ dog kunde alligeuel ingen aff dem fonge mact eller bugt paa den anden Saa tog kong Sandonius ith sterckt
20 glauen i sin hand oc rende til keyserens søn/ oc stack hannem aff sadelen saa han bleff liggendis paa hestens lend/ for han wor retraadig oc god/ Carlot reyssde sig op i sadelen igen
E oc || sagde til hannem for han wor vred Jeg skal hugge dit hoffuit aff dig/ for dette hoffmod/ och føre min fader det
25 hiem met mig

✿ Kong Carnel och Olger dansk høgge och sloge fast paa huer anden Alligeuel kunde ingen aff dem fonge gong paa den anden Der ved harmedis Olger dansk/ thi høg han wredelige till hannem met sin breyde som han da hagde i
30 baade sine hender/ met det skel ath han vilde kloffuit hanff pande i thu oc brystet met Men han buckede vnden for hannem saa han racte icke mere en øred oc en part aff panden aff hanff hest/ oc det røg strax aff Der fore bleff han galen och sky/ oc rende om marcken met hannem ath ingen hannem
35 stille kunde Men red Olger til iomfru Gloriant hanff festemø oc sagde/ Du seer nu vel o edelige iomfru ath kong Carnel

din festemand er offueruonden/ Thi giff mig nu din tro Hun
svarede Han leffuer en nu oc striden sick icke en nu ende I
det vilde Olger kost hende Det saa kong Caruel/ thi robede
han til hannem oc sagde Lad hende være met frede/ thi du
haffuer icke en nu wundet hende wi ville før meer om hende sicte 5

✿ Saa kaste han til Olger met en gabeline/ oc giorde
hannem saar vdi sin side/ Der Olger fornam ath han wor
saar Da bleff han hastig oc wred/ och høg den øffuerste part
aff hans hielm met sin breyde ath remmen brast oc struerne
met saa ath hans hielm falt ned paa iorden/ Der Gloriant 10
det saa da blegnede hwn i sine øgen oc wor moren doned/
Der hwn kom til sig igen Da robede hwn op i hiemmelen oc
sagde/ O du min Gud Mamet oc alle andre vore affguder
hielper nu snart min festemand/ ath denne mectige kempe
Olger dansk icke slar hannem ihiel fra mig/ hwn sagde oc till 15
sine || Jomfruer det er icke vndre ath min fader oc broder E*
oc alle andre vaare ridder oc kemper/ redis saa megit for
denne ene mand/ thi der holder huerken hielm eller harnisk
for hans breyde/ Der keyserens søn Karlot saa ath Olger
høg saa mandelige paa kong Caruel da bluedis hannem ved 20
ath han icke oc skulle gøre saa stor mandom paa sin side som
Olger giorde Thi høg han oc mandelige paa kong Sandonius
oc hagde moren kloffuit hans hielm Men han bøtte vel for sig
met sin skiold ath han icke racte vden øffuerste parten aff hielmen

✿ Kongh Sandonius høg hastelige til hannem igen/ och 25
Carlot bøtte for sig met sit sverd/ thi høg Sandonius hoffuedet
aff Carlotz hest meth samme hugh Saa bad Karlot/ ath han
vilde da slaff met hannem till fodz/ men han hagde ingen
hest/ Ville han det icke gøre da ville han stinge hanff hest i
hiel Sandonius steg strax fra sin hest som han begerde siden 30
høgge de mandelige paa huer anden/ Men der kunde alligeuel
ingen aff dem fonge gong paa den anden/ I det rende kong
Caruel til Olger igen met ith glauen och stack ith sticke aff
hans skiold/ Han hagde da stunget hannem igennem sin side/
hagde han icke vnduicket for hannem/ Olger høg i det samme 35
en stor part øuerst aff hans skiold hagde icke hans gode

harnist och pandser vered / da hagde han kløffuit hans arel
oc skuldre i tw Der Olger fornam at det icke saa bide vilde
da rende han til kong Carnel met sit glanen oc stack hannem
aff sadelen / saa han bleff liggendis paa hestens bag moren
5 død Der Soldanenss søn kong Danemon det saa / som laa hart
der hoff i skiul i en skow da rende han effter Olger dansk
met fem hundrede mend der Carlot keyserens søn saa dem
E ii komme / da viste han sig || ingen raad ath han vndkomme
kwnde for hans hest laa død thi spranck han paa kong
10 Sandonius hest som stod der hoff oc rende til Olger I det
robede Olger til kong Carnel och sagde / O dw slemme swle
forredere som lagde dette folk i skiul ath de mig forraade
skulle / som kom til dig paa tro och loffue / Du kant aldrig
stryge dette forredelige rocte oc slemme sticke aff dig saa lenge
15 du leffuer / oc icke helder aff dine børn saa mange dw fonger
Jeg vill alligeuel verge mig saa lenge ieg kan I det komme
Turkerne gandske tocke om hannem paa alle sider / han heg
oc slo oc giorde mange døde och saare aff dem / men det halp
en føge ting for de vaare saa mange Omsiger sloe de hannem
20 fra hesten Da kom kong Carnel hastelige rendendis thi han
viste inthed før aff denne forredelse han forbød dem ved
deriff liff ath de hannem sla eller myrde skulle Jomfru
Gloriant bad oc kong Danemon sin broder at han ingeledis
skulle lade sla Olger i hiell / Siden bunde de hans hender
25 paa hans bag och førde hannem fangen til Rom Men dette
skede da somede Carllot keyserens søn offuer elffuen met sin
hest oc vndkom saa fra sienderne til sin fader helbrede Der
han sick sagt hannem huorledis Olger dansk bleff greben met
forredelse / da sørgede keyseren suarlige der faare och sagde /
30 Mig angrer at ieg icke lod sette kong Carnel den slemme
forredere paa fire steyler / der han vaar sist hoff mig / Oc
løy Olger dansk vd met sig Ath han skulle slaff meth hannem
paa en oo / at han hannem der forraade kunde

Er de ledde Olger dansk op til Soldanens palatz i Rom
35 da sørgede kong Carnel meget der faare / ath han vor

saa greben met reth forredelse/ Hans festems iomfru Gloriant
merckte det vel/ thi sagde hwn til hannem || Sørger inted E ii*
men giffuer eder vel til frede Jeg vil fly hannem min faders
venstaff igen Der Olger kom ind til Soldanen/ da sagde han
til hannem Est dw den Olger dansk som haffuer slaget mine 5
mange stolte kemper ihiel/ oc mange andre aff mine edelige
mend/ saa ath alle Turkere ere redde for dig/ Twi vaare dig
dw slemme Cristne mand at dw torde sette dig op med mig/
eller med min gud Makumeth Saa slo han Olger i panden
met en liden staff/ saa han blodde/ Olger suarede Jeg stander 10
det til ath ieg slo dit folk ihiel/ kan ieg komme loss igen da
skal ieg sende flere til helffuedis aff dine beste mend effter
dem/ Jeg suer det oc paa min Cristelige tro Ath hagde ieg
saa mact offuer dig som du haffuer nw offuer mig/ da skulle
dw icke leffue en time 15

✿ I det kom kong Caruel ind til Soldanen oc sagde/
kere Herre Jeg vilde icke for halffdelen aff mit konge Rige
at Olger skulle bleffuit greben met saadan forredelse At ieg der
faare her effter skall kallis en forredere i andre Land oc Rige
hwilket naffn ieg altid beholder om han bliffuer fangen Thi 20
beder ieg dig gerne O Veldige Herre ath dw giffuer hannem
loss igen/ da vill ieg vere din tienere ehuor ieg kan Vilt dw
det ingeledis gøre da vil ieg icke haffue din daatter Iomfru
Gloriant Men bliffue din obenbare fiende och ride til keyser Karl/
der han kunde icke fonge hannem loss met bøn eller trw da 25
gick han vd fra hannem/ kong Sandonius kom oc i hw den
store velgerning som Olger giorde hannem tilforn der han
gaff hannem quit aff sit fengzel Thi gick han ind til Soldanen
oc sagde Mig tockis ath det er best ath i holde Olger til
fange Thi ath hende det sig saa her effter/ Ath nogen aff 30
eders konger bleffue tagen til fonge aff || de Cristne/ da E iii
kunde i gøre hannem quit met Olger dansk

✿ Soldanen behagde vel hanss raad Saa bad Iomfru
Gloriant ath hwn maatte/ lade hannem beuare i fengsell
ffaderen sagde at han vaar der met vel til frede/ dog met 35
saa steel ath han skulle komme til stede naar han paa estede/

Hwn gierde dette mest fordi/ ath hwn skulle gøre sin festemand
til vilge der met Siden gik kong Sandonius ind til Olger
i hennis mag och hilsede hannem venlige for han tracterede
hannem før kerlige der han vaar hans fange I deth begynte
5 Jomfru Gloriant at tale om sin festemand kong Caruel/ saa
loffuede de oc prisede hannem meget for hans store mandom
oc edelighed skyld Der ved suckede hwn gandske swarlige/ oc
gaff sig saare ath hwn kunde icke komme i tal met hannem
Om morgenen der effter kom Solimander konge/ oc sagde
10 til Soldanen/ Kong Caruel lader dig gerne bede ath dw vilt
giffue Olger sit fengzell quit for hans ydmyge tienniste skyld
Vilt dw det ingel[e]dis gøre da vil han ride til keyseren
Soldanen svarede ieg vil ingel[e]dis giffue hannem løff for
kong Caruelss bøn eller trw skyld/ inted actber ieg helder
15 hannem Jeg vil giffue min daatter en anden mand/ saa
megtig oc høgbaaren som han er/ der kong Caruel fick disse
swar da fornam han vel ath der vaar inthet beuent ath han
lod tale eller bede faar Olger Thi kledde han sig i sit harnisk
och red saa bort til keyser Karll Oc sagde til hannem

20 ✿ O megtige herre ieg vil nw giffue mig veluillige
i fengsel for Olger dansk/ til tegen ath ieg viste aldelis inthet
aff det forredelse som hannem vor giort der keyseren fornam
hans gode trofaste hierte at han for Olger dansk skyld vilde
offuergiffue sin festemø oc hennis fader Soldanen da vndsick
25 han hannem erlige/ och giorde hannem stor heder och ere/
E iii* Siden || spurde han huorledis det gick met Olger Dansk/ kong
Caruel svarede/ Han er tagen til fange/ oc iomfru Gloriant
lader hannem beuare/ och tracterer hannem meget erlige som
han er ful vel werd for hanss store mandom skyld

30 Er Soldanen spurde ath kong Caruel wor hoff keyseren/
da bleff han der fore hastig oc wred/ Thi lod han strax
kalle sin daatter for sig iomfru Gloriant/ och bød hende
strengelige/ ath hwn skulle aldrig haffue nogen vilge eller
kerlighed til kong Caruel men giffue hannem aldelis aff sin
35 hw och hierte/ oc tencke inted mere paa hannem/ thi han

ville giffue hende en anden mand/ som wore saa rig oc mectig
som han Aff disse ord bleff hwn gantske bedrøffuit Men hwn
suarede inted/ Der hwn kom paa sit palatz igen/ da gred
hwn meget suarlige oc sagde Olger dansk de ord hende fader
hagde sagt til hende/ Olger bad hende giffue sig til frede/ 5
Hwn suarede/ O we iodut/ ieg arme pige huad skal ieg sige/
tencke tale eller gøre/ thi ieg kan ingeledis/ icke vil ieg helder
offuergiffue den kerlighed oc store vilge som ieg haffuer til
kong Caruel min kære festemand/ skulle ieg en der fore miste
mit liff Ingen pine/ plaffue eller we skal nogen tid skilye 10
ver kerlighed ath Jeg vil hannem elske som ieg giorde førre
baade aff hw oc hierte/ saa lenge ieg leffuer Thi vil ieg
gerne velwillige lide all den sorg ve och drøffuelse Som min
fader vil lade mig gøre for hanss skyld

✿ Olger sagde til hende igen/ O alsom deyligste høg- 15
baarne iomfru Jeg raadde eder før/ saa gør ieg nu/ ath i
skulle icke saa grede oc sucke som i gøre/ thi ath i der met
forderffue ‖ eders clare syn oc deylige øgen Ville i icke lade E iv
aff ath sørge da bliffue i snart siuge oc blege/ Giffuer den
falske forbannede tro vdoffuer som i ere nu forblindede 20
vdi/ och beder icke lenger til Mamet/ eller til andre affguder
oc dieffle/ som eders siel fordøme vilde/ Men følger mig til
eders festemand i keyserens gaard/ oc lader eder baade cristne
och døbe/ da fonge i siden hiemmerigis rige til hobe met løst
och glede for vden ende/ Ville i baade lade eder cristne som 25
ieg haffuer sagt/ Da giffuer Keyser Karl eder siden baade
land och rige/ och gør kong Caruel saa mectig oc rig som
han haffuer verit nogen tid førre

✿ Hun suarede/ Jeg vil ingeledis forsuerge min kære
Gud Mamet oc ey helder lade mig cristne/ Eller vil ieg gerne 30
gøre huad i mig raade oc sige Mig forundrer oc aldermest/
at kong Caruel som elske mig før offuer alle menniske som
paa iorden ere/ och wor til rede ath lade sit liff for min
skyld/ ath han nu ville giffue mig offuer for din skyld/ och
ride velwillige till keyseren i fengsel/ som wor hans fiende 35
Olger suarede hans edelige ere tuingde hannem der til/ ath

han det endelige gore skulde Thi han viste vel at ieg bleff
for hid fangen met forredelse for hans skyld / den tid han
bod mig i kamp mod sig paa tro oc loffue

Aa denne tid sick Soldanen bud ath kong Brunamundus
5 aff Egipten waar hart hoff Rom / met ith stort tal
folk som han hagde fort hannem til hielp mod de cristne Thi
lod han kalle sin søn kong Danemon til sig / oc bad hannem
berede sig strax det erligste han kunde til ath ride vd mod hannem
E iv* Siden rede de baade vd til hobe och toge hannem
10 ind i Rom met stor heder och ære Denne samme kong
Burnamand aff Egipten wor en mectig starcker kempe / oc
han kallis almindelige paa danske Burmand / thi vil oc ieg
saa kalle hannem her effter i denne Krønicke / ath alle som
høre eller lese hanss naffn / ath de skulle vide huad mand han
15 wor / Der denne kong Burmand hagde verit hoff Soldanen
nogen stund / da begerede han hanss daatter iomfru Gloriant
til ecte / Soldanen svarede / Jeg hagde giffuit hende en
festemand som hed kong Caruel / Nu er han reden fra mig
bort til keyseren / ath være min fiende Thi vil ieg snarlige
20 beraade mig her paa oc vide eder siden gode svar / Saa
kallede han sin søn kong Danemon ind til sig och raadde met
hannem der om / huad han der vdi gore skulde

Han svarede / kong Caruel er den alsommectiste konge
i øster rige / oc der til met er han en deylig mand oc stolter
25 kempe / from och starck till all mandom / han kom eder til
hielp met xxxii konger oc met alt deris folk / I haffue oc for
giffuit hannem min søster iomfru Gloriant / oc mectige førsters
oc kongers ord / dem bør ath holdiff vbrødelige / Thi goris
eder gode raad nu vel behoff / mig tøckis alligeuel ath det er
30 best ath i først lade binde hannem til huad han her vdi
gøre vil / Faderen sagde Effter thi han holt mig icke tro oc
loffue men gaff sig til mine fiende / da vil ieg icke / och mig
bør ey helder ath raade met hannem / eller sige hannem til
om ieg vil giffue min daatter nogen anden mand / Saa lod
35 han kalle Jomfru Gloriant til sig oc gaff kong Burmand

hende strax til ecte/ oc bad hende ath hwn skulle der paa
recke hannem sin hand/ hwn vilde det ingeledis gøre huercken
met gode eller onde/ oc ey helder for gaffue eller trw skyld/
Thi || bleff henniff fader gantske wred/ oc slo hende vnder f
sine øgen met en skaal win/ som han skulde drucket aff 5

✿ Siden gick hun paa sit palatz igen oc sagde Olger
dansk huad hende wor sket hoff sin fader Thi sørgede han
gantske suarlige ath kong Burmand skulle fonge hende till
ecte fra kong Caruel/ Om morgenen der effter beredde kong
Burmand sig met ith kaasteligt harnisk oc ty/ oc red saa hen 10
for keyserens paulun/ och rebede høyt och sagde/ Er her
nogen stolter kempe eller god hoffmand i keyserens gaard som
løster ath rende met mig/ da komme sig strax vd paa banen/
Da vor der en som hed Godfred neymant/ han red vd mod
hannem thi han waar en mectig dristig kempe/ men det 15
lockede sig icke bedre for hannem/ En ath Burmand rende
hannem aff sin hest forgeffuis/ oc tog strax samme hanff hest
oc førde hannem til bage met sig/ Siden gick han op til
Soldanen och sagde/ Jeg kom nu fra keyserens heer/ der
rende ieg hanff ypperste kempe vdaff forgeffuis Och til tegen 20
ath saa er/ da haffuer ieg hanff hest her met mig/ Jeg spurde
och fornam der vnderlige sticke som dig mest anrørendis ere
diff ver/ thi vil ieg giffue dig dem til kende/ ath du kant dem
formene om det er ellers mueligt

✿ Det er saa/ at nogre netter forledne siden Da lod 25
din dotter iomfru Gloriant hemmelige lade sig vd her aff
Rom en nat/ oc red saa bort til keyseren met Olger dansk/
och lod sig der cristne met kong Caruel sin festemand/ oc de
forsøre baade vor mectige Gud Machumet oc alle vaare andre
guder Der det wor giort/ da red hwn strax till bage igen 30
samme nat Ath du oc ingen anden det formercke skulle/ Och
før du vist der noget aff/ Da forraader hwn dig och alt dit
folk i keyserens hender/ Aff disse ord bleff Soldanen gantske
hastig || och vred/ Thi han trode strax denne løgn som hannem f
vor sagt/ Thi sende han strax bud effter hende 35

✿ Der hun kom ind for hannem Da sagde han strax
til hende/ O dw vanardige vdygdelige menniske/ hwem slecter

dw paa Men dw ger saadanne forredelige sticke / ath dw ville forraade mig och alt mit folk i keyserens hender/ Hwo haffuer giort dig saa galen och blind/ ath dw saa skammelige forsuerge vilde vor kere gud Machumet? twi vorde dig din slemme vdygd
5 I det slo han hende ved sit øge / ath hwn styrte ned til iorden / oc drog hende i sit haar oc traadde hende vnder sine feder/ Han vende hende siden i sin staff / men han vaar for oc gad / han hagde och da vissselige slaged henne ihiell / hagde icke de megtige konger och Foster / bedet for hende som da
10 vaare der till stede / och taged hende aff hans hender met mact Der hwn kom noget til sig igen ath hwn kunde noget tale for suck och graad/ Da sagde hwn til sin fader

✿ Mig forunder storlige / ath nw / dw est en gammild mand oc der till met meget viss oc klog / At dw vilt sette
15 mere tro oc loffue/ til den fule forredere kong Burmand/ En til mig som er dit eged kød och blod / Men dw lader hannem tage twngen aff munden paa dig met hans forredelige ord/ som han haffuer dicted paa mig for vden all brøde paa min rette aarsage Jeg vil aldrig forsuerge min gud Machumet/
20 ieg vill icke helder lade mig Cristne Icke vil ieg helder gøre nogen forredelse mod dig / eller mod dit folk saa lenge ieg leffuer Thi vil ieg her strax visse kong Burmand en kamp paa min rette aarsage och vskyldighed / Och der paa legger ieg here mit pant till stede/ som er min beste guldkede

25 ✿ Saa befol hendis fader to megtige konger / ath de
f ii skulle || vocte och tage vare paa hende ligeruis som paa en anden fange Ath hun skulle icke fly eller rymme bort / for hwn finge nogen som ville holde kamp for hende med kong Burmand Ath beuise hennis vskyldighed met sverd som da
30 vor seed saa ledde de hende bort i det Palatz som hwn skulle vere fangen vdi Der sørgede hun gandske suarlige / En mere for den forredelse som hende vor tillagt paa sin rette aarsage/ En hwn gierde for de hug hwn fonget hagde/ Hende gruede oc fast ath hun skulle ingen fonge som ville voge sit liff for
35 hende med samme starcke kemp Omsiger kom hende i hw den store mandom som Olger danske hagde giort tilforn i orloff

oc kri Thi kerde hwn sin sorg oc nød for hannem Oc sagde
huorledis hun hagde vduisset en kamp mod kong Burmand
paa sin rette aarsage Och begerede der faare ath han vilde
holde samme kamp for hende / thi hwn viste sig ingen anden
hielp Oc om han det gøre ville Da ville hun gøre hannem 5
stort vendstaff der faare Och tage hannem siden til sin hoff=
bonde om kong Caruel bleffue slagen eller døde fra hende
Olger svarede at han det gerne gøre vilde

✿ Siden gick Jomfrw Gloriant ind til sin fader oc
hagde Olger dansk met sig Soldanen spurde om hun hagde 10
nogen fundet som vilde gønge i kamp for hende Da svarede
Olger ieg binder her obenbare til / ath møde i kredz mod
kong Burmand paa hennis vegne / och ieg vil vøge mit liff
der paa ath hwn er aarsage och vskyldig i de sager som han
haffuer lagt hende till / Oc ieg legger her min staalhandske 15
till pant der paa / Kong Burmand tog strax samme handske
op til tegen at han hannem møde vilde Da sagde Soldanen
Olger du skalt sette større pant i denne sag / thi hun gelder
min daater oc en meg= || tig kong paa / Olger svarede ieg vil 5 ii*
sette kong Caruel till vissen for mig / Om han maa komme 20
hid felig oc fri / oc samledis til bage igen i sit behold / Sol=
danen sagde ath saa mette ske for vden alt hinder

✿ Saa screff Olger keyseren och kong Caruel til huorledis
denne sag vaar sig forløben och begerede der faare ath kong
Caruel ville komme oc vere til giffell for hannem kong Caruel 25
beddis strax loff der till aff keyseren / oc red til Rom Som
han kom ind i staden / da mette kong Burmand hannem paa
gaden / thi sagde han strax til hannem Est dw den løgnere
oc skalk / som lagde mig oc iomfrw Gloriant min festemø den
forredelse til / som wi aldrig tenckte eller giorde / Saa drog 30
han sit suerd och hagde da visselige hugged hannem i hiell /
hagde icke da de andre herrer kommed der emellem Soldanen
spurde hannem siden ath om han ville vere til giffel for
Olger dansk kong Caruel svarede Jeg ville det altid gerne
gøre / alligeuel ath ieg bleffue icke beden der om / kong San= 35
donius sagde oc lige saa

✿ Her ved bleff Soldanen glad ath han motte fonge ath vide hwor der om vaare i sandhed/ oc sagde at de skulle ficte tilsammen paa den oo som kong Caruel och Olger dansk fictede for til hobe paa/ de samtyckede det paa begge sider/ och Olger bleff der aff induertis glad ath det motte der ske/ fordi ath han kunde der see keyserens heer och paulwn paa den anden side hart hoff een/ han mente oc ath han diff ydermere ville bethe sin styrcke oc store mandom ath de Cristne motte see der paa

f iii Om morgenen der de skulle vd paa samme oo da kallede Soldanen dem baade for sig/ oc sagde/ hwo som vinder denne kamp/ den skal ieg giffue store dyrebare gaffuer Men hwo som hende taber/ Han skall hengis mith paa Uommere gade/ De swarede ath de vaare der met till frede/ Siden gaff kong Caruel Olger dansk sin hest harnisk och skiold Oc ith dyrebare sverd som han hagde saa kert som ith konge Uige huilked han kallede kortowe Det samme sverd er en nw i franckerige i eth closter aff .S. Bentz orden som Olger dansk der skictede i en stad kallis Meows thi mile fra Pariss det er tre alne langt paa bladet oc en fod paa bredden/ der holt huerken harnisk eller pandser faare/ han bad at han skulde there sig mandelige som han vaar van at gore i orlog oc krig thi det galt hans och iomfrw Gloriantz ere paa/ oc saa hans eged liff paa til met Olger bad Soldanen siden at han ville sticke det saa/ Ath hannem icke skede saadan forredelse som hannem skede for paa samme oo der han bleff fangen Thi bod Soldanen strax offuer all sin heer ath ingen aff Turkerne Saracenerne eller Hedninge/ skulle komme dem nermer/ naar de komme til hobe i kredssen En mand kunde lengst skiude eller iege met en pil vnder sit liff oc ere

✿ Der de komme vd paa een/ da kom der en fransows till Olger dansk oc bad hannem hemmelige ath han skulle rymme til keyseren paa den anden side een/ oc icke slaff eller gonge i kamp med Burmand for han vor offuermaade starck Olger swarede Jeg vil helder deylige do i samme kamp/

en ieg vil fly eller rymme och der offner bryde min tro ere
oc loffue Vid men bort til keyseren och hielse hannem oc alle
hanff gode mend paa mine vegne Som han saa talede met
hannem || Da kom kong Burmand rendendis paa en offuer- f iii*
maade karster hest som han kallede Brifort / och han spranck 5
met hannem tredinge føder langt til lige met huert spring/
en dog ath han sad paa hannem i sit fulle harnist oc tøy

✿ I det stottis der i basunerne / Saa rende de baade
til hobe som tho glubende loffuer / oc brøde deris glassuen
i thu paa huer anden och bleffue dog baade sidendis paa 10
deris heste / Siden høgge de suarlige paa huer anden / Ath
der sloy ild oc gnister aff begge deris harnist och suerd De
waarde dem lenge mandelige for huer anden / ath ingen bleff
saar aff dem for de waare baade tho gode stermere / Der
paa forundrede alle som der holle omkring ath see der paa/ 15
I det høg Olger til Burmand met det steel / ath han ville
kloffuit hanff pande/ men han buckede snart vnden for hannem/
saa han icke racte vden den offuerste part aff hanff hielm/
oc en guld krantz som der sad paa / den høg han slet aff / oc
ith sticke til met aff hanff harnist paa hanff axel saa meget 20
han racte/ saa han bleff lidet saar / kong Burmand bleff her
faare gantske wred / oc høg til hannem igen oc kloffuede ith
stort sticke aff hanff stiold / Olger høg saa suarlige paa hanff
hielm igen/ ath han giorde hannem saar i sit hoffuit saa han
suarlige blødde Da sagde kong Burmand till hannem / Den 25
som gaff dig det gode suerd/ han hagde dig kærere en sig selff

✿ I det høg han saa fast paa Olger at han kloffuede
hanff stiold all i sticke / Olger høg saa hastelige til hannem
igen ath han høg sit suerd aff baade sine hender / O huilcken
stor sorg oc drøffuelse finge da alle Olgers wenner / der de 30
saage ath han hagde hnercken stiold eller suerd som han
kunde verge sig met / kong Caruel oc hanff tienere gaffue dem
stor- || lige Jomfru Gloriant oc hendis Jomfruer grede meget f iv
beskelige / thi ath de befrøctede alle / ath han skulle tabe / thi
hanff fiende kong Burmand wor hannem hadsker oc onder 35
Keyser Karl sørgede oc suarlige for hannem oc bad alle

cristne lese oc bede for hannem/ thi han waar deris eniste trøst
oc hoff mod alle deris fiender/ Turkere/ Saracener och Hed=
ningene der torde dog ingen gøre hannem nogen hielp for
det suare budord oc heffn som Soldanen giorde for der om
5 ✿ I det rende Olger til hannem och bøtte for sig met
sin stridz hammer till han kom op vnder hannem och slo
hanff suerd aff baade hans hender/ Saa lod Burmand sin
hest springe try eller fire spring bort/ oc mente ath han vilde
giort en vending til hannem igen/ saa ath han kunde rent
10 hannem omkuld/ for hans hest wor offuermaade rask oc sterck
Men steg Olger snarlige aff sin hest/ oc greb baade deris
suerd/ oc kaste kong Burmandz suerd strax vd i elffuen/ och
bad hannem stige ned til sig aff sin hest/ eller han ville
stinge hannem strax ihiel vnder hannem/ Burmand suarede/
15 Spar min gode hest ieg vil stige aff til dig/ Der de stode
baade paa kredsen til sammen igen/ da høg Olger en stor
part bort aff hanff hielm/ Han spranck op i sagn paa Olger
oc brødz saa lenge met hannem ath han fick hannem om kuld/
Olger holt alligeuel sit suerd fast i sin høgre hand oc brøtz
20 lenge met hannem/ stundem vor den ene vnder/ och stundem
den anden/ Burmand fick sin dagger vd och stack tre eller
fire gonge mod hanff hals/ och mente ath han vilde skaared
struben aff hannem Men Olgers gode hielm oc harnisk
beuarede hannem da ath han bleff inted saar
5 in° Omsiger fick Olger brudet sig op igen fra hannem/ oc
høg da suarlige paa hannem/ oc kløffuede hanff hielm oc
hoffuit i thu ned i hanff hals/ ath han styrte død ned til
iorden/ Der ved bleff Soldanen glad ath hanff daatterff ere
oc røcte bleff frelst met kong Burmandz død som lagde hende
30 det forrederi til/ Kong Caruel oc iomfru Gloriant oc alle
deris wenner waare oc glade/ ath deris kempe hagde wondet
den seyer/ Keyser Karl oc alle Cristne som laage paa den
anden side hoff øen/ gledis och storlige for den priff oc ære
som Olger danst han fick for han slo den mectige kong
35 Burmand ihiel oc for iomfru Gloriantz ære waar da
bestermit

Siden steg Olger paa kong Burmandz hest som wor meget snar oc sterck/ oc rende saa bort mod keyser Karl oc lod samme hest søme offuer elffuen/ Der keyseren det saa da red han mod hannem/ Olger hilsede oc tackede hannem storlige for alle hans velgerninger/ oc bød hannem saa gode nat oc vilde strax redet til bage igen/ Keyseren sagde bliff her hoff off/ men du est her/ wi ville begaffue dig erlige for den mandom som du nu gierde/ Olger suarede/ Kære herre det maa icke være/ thi ieg vil holde min ære tro oc loffue oc ride til Soldanen igen oc frelse kong Caruel som sider i fengsel oc til gisel for mig Siden vil ieg komme til dig det snariste ieg kand bliffue Soldanen quit/ Keyseren suarede/ Bliff her men hoff mig/ ieg vil snarlige gøre beggis eders fengsel quit/ Olger vilde alligeuel endelige redet till Rom igen och huldet sit løffte Da bad keyseren hannem kerlige/ oc bød hannem paa hanff cristelige tro/ ath han skulle bliffue hoff hannem thi han vil-|| le strax drage for Rom oc belegge Soldanen Men dette skede Da hagde kong Burmandz folk aff Egipten oc de mange Tattere som han førde dit met sig/ ypped ith stort slag oc trette mod Soldanens oc kong Caruels folk/ for deris herre oc konge waar slagen aff Olger dansk for iomfru Gloriantz skyld

Men de saa slogis indnertis i Rom/ da kom keyseren ind i staden ath en port som oben stod/ han hagde da met sig selff alle sine beste kemper/ och gode mend/ Han lod alligeuel en stor part aff sit folk stige offuer muren paa alle sider/ oc beløbe alle portene ath ingen aff fienderne skulle nogen sted vndkomme/ Der Soldanen oc hanff søn kong Danemon fornumme ath keyser Karl oc de cristne waare i staden/ da bad han de konger/ kemper oc folk som han hagde met sig ath de ville alle stonde mandelige och sla dristelige paa deris fiender som det sig burde/ thi det kaaste alle deris liff oc gotz/ Saa red han och hanff søn ned aff deris palatz/ som de komme ned paa Campflor som er ith stort marcket

i Rom/ Der mette Olger danst dem først som han red for
keyseren/ thi rende han strar til kong Danemon och stack
hannem twert igennem met sit glauen ath han styrte død til
ierden/ Soldanen hanss fader rende mod keyseren met det
5 stel ath han ville heffnet hanss død paa hannem/ Men keyseren
bleff før rede oc stack hanss hals i thu ath han falt oc død
til ierden/ Siden bleffue der xx konger slagne met alt deris
folk aff Turkerne/ Saracenerne och Bedningene/ och alt
Soldanens och kong Burmandz folk/ Tattere/ Morianer/ och
65* Egipter saa ath || de vaare vtalige som døde bleffue paa
deris side

✿ Der vaare oc mange aff dem som søgte til de andre
porte oc vilde haffue rymmet och flyth aff staden i deris
behold Men Keyserens folk som lage i hold for dem/ de
15 sloge dem alle ihiel effter som de vdkomme/ Somme kloffue
och offuer mwren Men der vore och de Cristne alle vegne
for dem som tøge med dem/ keyser Karl miste i samme slag
ser twsinde mend i Rommere stad

Er keyseren hagde vondet denne seyer/ da gick han i
20 kirken oc tackede oc loffuede Gud ath han hagde vnth
hannem offuerhand oc mact offuer den hellige Cristelige Trois
fiender/ Siden gik han op paa Soldanens palatz/ der mette
kong Caruel oc kong Sandonius hannem som laage der til
gisell for Olger danst Jomfru Gloriant gick oc vd mod
25 hannem Keyseren vndfik dem alle kerlige/ och tog dem siden
til bordz met sig/ han sette kong Caruel nest sig selff oc
Jomfru Gloriant twert offuer fra hannem/ och Olger danst
nest op til hende/ der nest sad konge Sandonius oc siden de
andre konger oc Hertuger som keyseren fulde Der maaltid
30 vor giort/ da tog keyseren kong Caruel offuer en side Oc bad
oc raadde hannem kerlige ath han for sin sielis salighed skyld/
ville offuergiffue den falste tro som han vaar beblindet vdi/
Oc anamme den rette tro met dob oc Cristendom Han sagde
ydermere til hannem Vilt dw lade dig døbe da vil ieg giffue
35 dig saa gode land och Rige her i Cristendommen som du

hagde i det store Indie land som dw est hiemme vdi kong
Caruel suarede O veldege herre Jeg tacker dig for dit gode
bud oc sammeledis for alle dine velgerninger Jeg || kan dog G ii
inted gøre der til før ieg fonger raad der om met mine
frender oc venner Du haffuer mit liff i dine hender / ieg vill 5
det helder miste en ieg vil lade mig Cristne Men ieg loffuer
dig paa min tro oc ere / oc swer det ved min offuerste gudz
naffn Makumet / Ath ieg vil vere din trofaste tienere saa lenge
ieg leffuer och Olger Danskis dessligest Naar och huor i mig
tilsige oc behoff haffue 10

✿ Keyser karll bleff halffuegis fortørned oc vred paa
Caruel for han icke ville lade sig Cristne Thi gick han bort
fra hannem offuer en anden side paa salen oc lod kalle Jomfru
Gloriant did til sig och bad oc raadde hende ath hun ville
lade sig cristne / Oc følge hannem saa til Paris i Francke- 15
Rige Der ville han giffue hende den ypperste och megtiste
kempe som vaar i Cristedommen / Som er Olger dansk kongens
søn aff Danmarck som nw frelste din heder oc ere oc vogede
sit liff faar din skyld / ieg vil giffue hannem Slot oc feste oc
Hertugdømme met anden mere stor rente Ati skulle fonge 20
nock ath holde eder met Jomfru Gloriant suarede och sagde
O Veldige mectige første ieg tacker dig kerlige faar din gode
bud Men ieg beder dig ydmygelige ath dw vilt haffue mig
det i fordrag Thi ath dw vel vist / ath ret kerlighed kan icke
vel vdslockis eller snarlige forglemmis ieg kan ingen anden 25
elske en kong Caruel min festemand skulle ieg en der faare
lade mit liff / Jeg ved det vel ath Olger dansk er en beder
stridz første oc sterkere kempe en han oc haffuer nw voget
sit liff for mig och frelste min ere / der fore vill ieg vere
hans tienerinde saa lenge ieg leffuer / døde oc kong Caruel 30
eller bleffue mig fra slagen i orlog eller kri / det min gud
Makumet forbinde / da vil ieg ingen anden mand tage igen
vden Olger dansk all ene saa lenge ieg leffuer

✿ Olger kom siden ind oc tackede Jomfru Gloriant i G ii*
keyserens nerverelse for hwn for vell met hannem men han 35
vor fangen aff hennis fader Der han fornam ath hwn vilde

ingeledis lade sig Cristne Da bad han keyseren ath han ville lade dem fare deris vey til Indie land igen/ keyseren lod kalle kong Caruel och Jomfru Gloriant for sig til lige/ oc sagde Jeg giffuer eder baade aldelis quit oc fri faar Olger
5 danst bøn styld/ oc for den tro oc ere som i haffue beuist mod hannem Ath i mwe fare til eders Rige Dog met saa stell ath dw kong Caruel skalt aldrig mere føre orloff eller kri nogen sted ind paa Cristendommen effter denne dag/ Kong Caruel tackede hannem storlige och for ved sin gud Machumet
10 Ath han ville vere hans oc Olger danskis tienere saa lenge han leffuede/ der met giorde han sig rede at ferdis/ Olger bleff meget bedroffuit der de skulle ride aff staden thi loffuede han dem baade ath han ville snarlige komme til dem til det store Indie land som de skulle bo/ oc der met skildis de ath
15 Oc kong Sandonius fulde dem for han vor och da quit aff sit fengsel

Der Keyser Karll hagde skicked sin ting i Rom effter sin vilge Da kallede han sit raad faare sig och spurde dem at huem de ville raade hannem til ath han skulle antuorde
20 Rommere stad oc Rige men han fore ned igen til Francke Rige Turpin Erkebiscop suarede hannem/ Ath det vaare best ath han antuorde Pauen det ath styre och regere/ Saa sende keyseren strax breff och bud effter Pauen som da hed Leo oc
6 iii vaar da i en || stad kallis Susa hart hos Rom/ Der han sick
25 samme breff Da for han strax til Rom Keyseren gick vd aff staden mod hannem oc tog hannem ind met kaarff oc fane Oc ledde hannem siden ind S. Peders kirke oc sette hannem i sit paffue sede Der giorde paffuen velsignelse offuer hannem och alt hans folk Och de tackede alle och loffuede Gud faar
30 den seyer som de hagde vendet aff deris vmilde fiender Turkere hedninger oc Sarasener

✿ Der Keyseren kom till Paris igen/ da kallede han faare sig alle Herre och Fribaarne mend i Rige/ och loffuede och prisede Olger danst offuer alle de andre/ for den store
35 mandom som han bedreffuit hagde i samme orloff och kri/

Han bød dem oc alle ath de skulle hedre oc ere hannem/ for den store seyer och priss som han hagde vondet aff den hellige Cristelige trois fiende Siden gaff han Olger dansk oc hans arffuinge fire Slot i Francke Rige met all deris rente oc tilligelse til ewindelige eye Han gaff hannem oc ith Hertugdøme met Rigens raadz samtycke i Pickerdien som kallis Biowvasin paa fransoske (oc deylige syn paa danske) Der til met gaff han hannem ith Greffuedømme i høye Burgunden offuen faare Paris mod Campanien som kallis Biow month paa frandske (oc Deyligt bierg paa danske) Siden gaff han hannem meget guld oc penninge oc mange edelige/ oc dyrbare stene Men Olger vaar i Paris da screff hanss bole Belisana aff Pickerdien hannem til/ bedendis hannem gerne at han ville komme til hende/ och se sin deylige søn Boldeuin Olger bleff meget glad der han fornam ath han hagde nogen arffuing oc barn/ Thi sende han hende mange kaastelige gaffuer/ oc store klenedye och der til skøne kleder aff damask sløyell och gyldensticke/ oc screff hende til/ ath han ville snarlige komme || til hende oc se sin vnge søn G iiij*

Ma den tid waar her komne mange vtalige fiender i Danmarckis rige Rydssere oc Tattere/ som skende oc brende alt det de kunde offuerkomme/ De sloge ihiel baade mend oc quinde/ de sparde huercken vnge eller gamble/ De sloge alle closter oc kirker ned/ oc opreyssde deris affgnder igen i dem/ De hagde och belagt kong Gottrick Olgers fader saa sterckelige ath han kunde ingensted vndkomme/ oc ey helder fonge nogen vntsetning til sig/ De hagde oc slaget meste parten aff hanss folk ihiel tilforn/ Der Drotningen fornam ath han kunde ingeledis bestonde sine fiende/ Da raadde hwn kongen ath han skulle scriffue til keyser Karl om hielp oc trøst/ thi han ville altid gerne beskerme alle Cristne menniske for Hedningene/ Turkerne och alle andre onde vcristne Kongen suarede/ Jeg vill helder giffue mig veluillige i fengsel vnder Turkerne/ Hedningene oc Rydsserne/ en ieg vil bedis om hielp aff hannem for ieg haffuer tilforn giort hannem

saa store hoffmod/ Drotningen befindede siden vel ath det wor
ret Gudz heffn som kongen gick offner/ Men ingen aff hanff
slect oc wenner/ oc ey heller aff hennis venner ville gøre
dem nogen vntsetning Hwn viste oc vel ath han tilforn
5 offneruant alle de land oc rige met herrestiold som her laage
omkring/ oc han kunde icke nu besterme sine egne land och
rige fra vduertis stende/ Thi trode hwn visselige ath vor
herre ville plaffue hannem obenbarlige for sine missgerninger

✿ Der hwn kunde ingeledis. komme hannem til ath
10 bedis hielp aff keyseren/ da tog hun hans indsegle en nat
hemmelige men han soff/ oc lod saa scriffue hemmelige ith
breff till keyseren aff kongens mund saa lydendis/ Kong
6 in Gøttrick ‖ aff Danmarckis rige/ sender dig alsommectiste oc
veldigste herre keyser Karl sin ydmyge tieniste for hilsen/
15 O edelige høgbaarne første/ din store milhed och barmhier-
tighed som du pleger altid ath bruge och dele met alle Cristne
menniste motte vel driste mig til/ ath bedis om hielp och
trøst aff dig med mine stende/ som forderffue mine land oc
rige/ hagde ieg icke giort dig tilforn saa stor skade/ och der
20 met forkast dit venskaff/ Thi thaar ieg icke nu bedis om hielp
aff dig paa min egen personis vegne/ Men ieg beder ydmygelige
for mine fattige vndersotte som ere Cristne menniste/ ath du
formedelst den mact du haffuer aff Gud almectiste ville hielpe
dem med deris stende Hydssere/ Turkere oc Hedninge/ som
25 dem haffue skøt plat forderffuit oc giort til inted/ Ath de icke
plat skulle bliffue alle slagne oc myrde/ Her met dig Gud
alsommectiste befallendis til enig tid

✿ Der Drotningen hagde beseglet dette breff/ da sende
hwn en sin frende til keyseren der met kongen wuiderligt/
30 Dette bud kom snarlige fram/ och fick keyseren breffuit/ Der
han hagde det lest oc seet kong Gøttrickis naffn der i/ Da
bleff han saa hastig oc wred/ ath han skiffte mange hende
faruer i sit ansicte/ Det merkte hertug Reymis Kong Gøtt-
rickis frende som der da tiente/ thi tog han samme bud met
35 sig strax vd aff salen/ oc bad hannem bliffue i sit behold til
om anden dagen/ at keyseren motte fonge ith andet sind oc

mildis igen Olger dansk wor icke da til stede der budet kom
fram Icke torde hanss steffmoder helder lade bede hannem om
hielp/ thi hwn waar altid tilforn paa hanss verste/ Om
morgenen gick hertug Reymis met forscreffne bud til keyseren/
oc bad ath han ville forbarme sig offuer de fattige cristne i 5
Danmarckis rige/ Sassen oc Venden/ ath de skulle icke saa
yuckelige myrdis aff Turkere/ Hedningene oc Rydssere

✿ Keyseren suarede/ Gud vnde hannem saa megen stor G iv
nod oc plaffue/ som mig løste vel gerne ath høre och se paa
hannem/ oc som ieg ville vnde hannem nu och altid met en 10
god vilge/ Ath han mette gøre her i verden ret plict och
bod fore det store hoffmod som han mig giorde paa mine
erlige sendebud/ Fornemmer ieg ath nogen cristen herre eller
forste gør hannem nogen trost/ hielp eller bistand/ Da skal
ieg lade hugge hoffuedit aff hannem 15

✿ En dag eller tho der effter/ da kom Olger dansk til
keyseren/ thi sagde han strax til hannem/ Olger det gøris nu
vel behoff ath du kommer din fader til hielp mod hanss fiende/
som haffue skot forderffuit hanss land och rige/ thi er det
best ath du far hiem til hannem/ Olger suarede/ Kære herre 20
Jeg vil det gerne gøre effter dit gode raad oc vilge/ thi vor
herre haffuer det budet ath wi skulle elske vore foreldre

✿ Der keyseren fornam ath Olger waar rede ath fare/
Da torde han inted drage sine ord til bage/ en dog ath det
waar icke hanss aluere det han for sagde til hannem/ Saa 25
gaff han hannem loff ath fare/ Dog met saa skel ath han
skulle inted folk tage met sig der aff hans gaard/ eller aff
Franckerige vden sit eget all enisse/ Der han kom hid i riget
da waar hans fader kong Gottrick myrder aff en sin egen
tienere i sin seng vdi sit paulun om natten som han soff/ 30
Der er vel troligt ath samme forredere wor købte der til aff
hanss fiende/ Hagde Olger for kommet hid i riget/ da hagde
hans fader neppelige saa bleffuit myrder/ Thi ath alle de
ryttere oc gode hoffmend som waare paa vegn mellem
Franckerige oc Danmarck som Olger dreg fram/ de fulde 35
hannem gladelige foruden sold klede och penninge/ faare hans

gode rette skyld/ Ath de motte lere gode hoffuerck/ och erlige
5 sticke aff || hannem som de kunde siden bruge i erloff oc kri/
ehuor de komme til herrer oc forster/ Han gaff dem alligeuel
siden alle rundelige baade klede och penninge/ thi sick han
5 daglige dagis flere

✿ Siden offuersaa Olger alt det folk som han der fant
fore sig/ oc sit eget met/ oc stickede dem siden i orden oc
spidff/ at huer skulle vide huor han skulle stonde oc bliffue/
Siden slo han vd til fienderne/ oc giorde dem offuermaade
10 stor skade/ en dog ath de waare fast flere paa deris side en
de waare som han hagde met sig/ Han slo gantske mange
ihiel aff dem saa de noddis aldelis til ath rymme oc sly
aff marcken/ han forfulde dem siden saa snarlige ath der
vndkomme icke mange leffuendis aff dem som han der fant
15 fore sig/ Denne store seyer oc priff want han mere met sit
gode opsat och dristighed En han giorde met den mact oc
folk som han hagde met sig i samme strid/ Siden for han
omkring landit vdi tolff vger til lige dag fra dag/ Oc ihiel
slo alle de fiender som han kunde spørge oc finde/ ehuor
20 mange oc sterke de waare saa ath her bleff ingen leffuendis
igen aff dem i riget

✿ Saa lod han sig krone til Konge her i Danmarckis
rige Siden bleff han her i riget vdi fem aar till lige och lod
opbygge mange slot och byer igen/ som før waare ned slagne
25 aff rigens fiende/ oc sette her nogre hoffuitzmend som skulle
styre oc regere landene oc riget i hans frauerelse til han
komme til bage igen fra Franckerige/ Der han hagde kommet
all ting vel i law effter sin vilge/ oc frit sine land oc rige
for alle fiende/ da for han op igen til Franckerige til keyser
30 Karl Han hagde da met sig mange deylige vnge danske mend/
som vel giorde fyllest for gode hoffmend ehuor de skulle ride
eller fare i erloff oc kri

8* ✿ Som keyseren sad en Pingetz dag offuer borde i Pariff
Da kom hannem Olger dansk i hw/ thi sagde han til sine
35 tienere/ Hwor menne det haffue sig met kong Olger dansk

men han icke kommer igen som han off loffuede/ Som han
saa talede disse ord Da kom Olger ind ath dørren paa salen
Der Keyseren bleff hannem var da sagde han till
hannem Jeg talede ret nu om dig oc forundrede storlige
huor du skulle bliffue saa lenge men du komst icke til bagen 5
igen Olger svarede kere Herre i skulle icke der paa forundre/
thi ath tiden forløb sig snart for mig/ før ieg kunde fri
mine Land och Rige for vduertis siende Oc siden fonge
sticket min ting effter min vilge Nw er ieg kommen hid til
dig At ieg vill vere din tro tienere i orloff oc kri mod den 10
hellige cristelige troes siende saa lenge ieg leffuer Saa løste
han keyseren som da vor seduan Ath de skulle gøre/ der
sagde hannem tieniste Her aff bleff keyseren glad at han
hagde fonget denne megtige sterke kempe och kloge første i sin
tieniste igen Som han da actede ath bruge i orloff oc kri 15
mod alle sine siende

Er Kong Olger dansk vor kommen till bage igen till
keyseren Da for Boldeuin hans søn til hannem oc
sagde och keyseren tieniste for en smaaswend/ Keyserens søn
Carlot sick stor vilge till hannem for han vor deylig ydmyg 20
oc daunis han hagde oc gaat yndest aff alle/ der til met
vor han och gandske subtilig och lestig met sin snack och tale/
och meget konstig paa alle honde leeg/ thi ville keyserens søn
altid lege met hannem En dag som de leegte skafftauell til
sammen da begyn-‖te Boldeuin som han vor gerne van ath 25 ii
tale løstig snack/ Omsiger sagde han oc til keyserens søn skage
mat Der fore bleff han vred oc bad ath han skulle tye/ thi
han lod sig tocke ath han vaar saa konstig paa saadan leeg
som han vaar/ Boldeuin svarede kere herre/ gører eder icke
vred for ieg taler oc skempter Thi man haffuer offte større 30
løst och glede aff snacken paa skafftauelff leegen En man
haffuer aff legen i sig selff Saa legte de framdelis I det
sagde Boldewin til hannem igen aff ith gaat hierte och mente
der inthet ont met Herre i motte vel draget anderledis oc
bedre en i nw giorde Karlot sagde til hannem igen Thi din 35

forløbne heren søn Jeg vil icke vere straffet aff dig Boldenin
snarede I sige icke sandingen/ thi min moder er ingen here/
oc ey helder almindig skege/ for hun hagde aldrig nogen
anden mand en Olger dansk min fader hagde nogen anden
5 sagt saadanne ord til mig da skulle det visselige gelde hans
liff om han waare min lige mand

✿ Her for bleff Karlot vred och tog skafflauled som de
legte paa/ som vaar aff guld/ och slo Boldenin i hans pande
der met ath hans hierne oc øgen hengde ned paa hans hage
10 Saa ath han styrte strax død til iorden/ Karlot flyde strax
aff slottet/ thi han frøctede ath hans fader skulle lade
hannem gribe Der Keyseren dette spurde/ da bleff han gandske
bedreffuit for han frøctede at kong Olger det heffne skulde
thi sende han strax bud til sin søn Karlot at han skulle gonge
15 i skiul/ Ath kong Olger finge icke hond paa hannem/ Olger
vor i iact men dette stede/ oc hagde der grebet en kostelig
tammer falk som han vilde giffue keyseren/ Som han vaar
9 ii* paa vegen oc ‖ ville baared hannem op til hannem i hans
palatz da spurde en hans ven hannem at huort han ville
20 gonge/ han snarede til keyseren/ den anden sagde tøffuer en
liden stund/ det giorde han fordi ath han skulle for fonge
ath vide huad der vaar paa ferde

✿ I det spurde Olger ath hans søn vor slagen Thi
gick han strax til hannem oc køste hans døde legeme Siden
25 spurde han hwo det hagde giort/ de snarede ath keyserens
søn Karlot det giorde/ Olger sagde da ved sig selff igen/
O we iedwt Jeg arme elende mand hwad skall ieg her til
gøre Skal dette nw vere min løn/ for min store liffuis fare/
och tro tieniste/ som ieg haffuer giort keyseren oc hans søn
30 I det ath ieg tit oc offte frelste deris liff i orleff och krig
Dette er icke det første forderffuelige sticke som Karlot ville
før haffue giort med mig/ En dog ath han kunde icke fremme
sin vilge før nw Jeg swer det paa min rette tro Ath det
skulle endelige gelde hans liff det første ieg hannem finde
35 kand Jeg skall saa vocte oc vare paa hannem ath han skall
ingeledis vndkomme for mig Hertug Neymis ville gerne

hugsualed hannem/ thi sagde han/ Kere frende giff dig til
frede/ thi det er nw giort diff ver/ keyseren er en klog oc
fornumstig herre/ thi gør han dig vel fyllest for din søns
død oc store hoffmod Som de saa talede til sammen da kom
keyseren ind i salen oc sagde til Olger dansk/ det er mig 5
storlige emod ath din søn er slagen ihiel/ thi beder ieg dig
ath dw vilt giffue dig til frede Jeg vil gøre dig fyllist for
hans død oc samledis for det hoffmod som dig er skedt
der offuer

✿ Olger snarede Jeg vil ingen anden bod haffue for 10
hannem en liffuit aff din søn igen/ Aff disse ord bleff keyseren
vred Oc bød strax Olger vnder sit liff/ ath han skulle rymme
aff hans land oc Rige/ oc gonge sin vey strax aff dør/ oc g iii
komme aldrig mere for hans ansicte/ Her fore bleff Olger
mere hastig oc vred en han vaar førre thi sagde han Men ieg 15
skal nw endelige rymme Da skal ieg bryde der mere til en
ieg haffuer giort Saa drog han sit suerd vd/ oc høg til
keyseren I det gaff en fribaaren mand sig for hannem ath
han ville besterme keyserens liff/ Den slacte Olger hoffuedet
paa i tw ned i hanff halff at han falt strax død for keyserens 20
fod saa gaffue der mange friborne mend dem for keyseren
ath fri hans liff/ aff dem høg Olger strax firetiwe ihiel/ oc
giorde saa tryhwndrede ilde saare till met for han kom aff
dør/ men dette stede Da hente nogre aff hans sune hans
hest och harnist for porten Strax han kom vd/ da spranck 25
han paa samme hest oc rende mod stoffuen som vor en mil
der fra/ keyseren bød alt sit folk ath de skulle forfølge
hannem det snariste de kunde/ ath de kunde fonge hannem
død eller leffuendis til bage Han rende oc selffuer met paa
en gandske raster hest/ Der keyseren kom noget nær hannem 30
da kende Olger hannem vel paa hans forgylte harnist Thi
rende han saa suarlige mod hannem met sit glauen ath han
stack keyseren och hans hest til lige mod iorden/ Han hagde
da visselige slaget hannem ihiel/ oc heffned sin søns død der
met/ hagde der icke da kommet saa mange stolte kemper 35
keyseren til vndsetning/ Oc Olger kom da ind i stoffuen i sit

beheld/ der keyseren kom paa slottet igen/ Da straffede han sit folk haardelige for de kunde icke alle sammen gribe eller sla Olger dansk/ Han sagde oc at han visselige trode ath Olger hagde den offuermaade store mact oc styrcke aff dieffuelen/ 5 oc icke aff nogen naturlig menniskelig mact

✿ Olger kom omsiger till sit slot och Hertugdomme som § iii* Keyseren hannem før giffuit hagde/ Der wor han saa lenge til han hagde forteret all sin fetalie oc kaast/ och der til met alt det guld oc penninge som han did førde/ Thi noddis han 10 da endelige til for hunger oc tørst skyld at røffue oc tage fra andre som der bode omkring Saadan er armod oc fattigdom Hwn noder mange offte til/ ath gøre vhørlige sticke/ som de icke ellers gøre ville/ Hwn nødde oc nu denne edelige och dygdelige første til at gøre en obenbare røffuere aff sig Han 15 hagde och fer hundrede deylige karle hoff sig/ som och tøge huad de kunde fenge/ Der Keyseren spurde ath de saa røffuede i hans rige/ da giorde han gantske meget folk vd/ och lod gribe meste parten aff Olgers folk/ dem lod han siden halff hugge oc henge/ han lod oc sla mange ihiel aff 20 dem daglige dagis/ saa ath Olger noddis da til ath rymme aff riget som han saa flyde/ da gaff han sig i Lumbardien

✿ En dag som han red i en skow da møtte hannem en mectig herre som hed hertug Berenius/ han spurde Olger ath huo han wor/ men han red der saa ene/ i saa gaat ith 25 skinnende harnisk oc ty/ Han svarede/ Jeg heder Olger dansk oc er nu Keyserens fiende for hans son slo min søn ihiel/ hertug Berenius sagde tøffue mig her en liden stund/ men ieg taler met mit folk/ Som Olger holt saa ene paa sin hest/ da begynde han ath bestnde oc acte huor erlige han wor før 30 tagen oc holden iblant alle herrer och førster for sin store mandom skyld/ oc ath han wor nu saa foracted och forarmet/ ath han icke hagde en svend eller tienere hoff sig/ oc wor der til met foriegder aff Keyserens land Saa begynde han ath forbande oc maledide den dag som han kom i kyndskaff och 35 boleskaff met Jomfru Bellisane Boldeuins moder/ ath han skulle negen tid fenge saa stor sorg for hans død skyld/ Thi

sette ‖ han sig strengelige fore/ ath han skulle endelige 9 in
heffne hans død paa keyserens søn/ skulle det en kaaste hans
eget liff

✿ I det kom hertug Beronius til Olger igen och spurde
om han ville følge hannem til kongen aff Lumbardien/ da 5
ville de sige hannem baade tieniste och bliffue siden beforne
stalbrødre til hobe i orloff oc kri/ Olger svarede/ ath han
det gerne gøre ville/ Saa rede de til en stad hed Pitania der
funde de kongen som hed Desiderius/ Han annammede dem
strax baade i sin tieniste/ Saa spurde han Olger at huor 10
fore han kom fra Keyseren och wor saa ene/ thi han hagde
altid hørt ath all Keyserens velfart i orloff oc kri/ stod paa
hannem al ene/ Han svarede/ Hans søn slo min søn ihiel/
och ieg ville det heffne/ fordi dreff han mig saa haanlige aff
sit rige Thi beder ieg dig o veldige konge ath du vilt beskerme 15
mig till en tid/ thi ieg vil icke fare til Danmarckis rige som
ieg er konge/ før min lacke bliffuer bedre igen/ Kongen
svarede Jeg vil voge mit land oc rige for dig for det gode
racte som ieg haffuer førre hørt om dig

✿ Siden sagde kongen til Olger/ Jeg haffuer stort 20
orloff oc kri met hertugen aff Mediolan/ thi beder ieg dig
ath dw vilt fare mod hannem i strid/ oc skicke mit folk i
orden och spidz/ oc føre min hoffuitbanere for dem/ Olger
svarede ath han det gerne gøre ville Saa for han vd i samme
strid och slo saa mange ihiel aff fienderne/ ath alle forundrede 25
der paa Han greb och hertugen aff Mediolan til fonge/ oc
fem och tiwe aff hans beste fribaarne mend/ dem førde han
alle till bage met sig/ Der kong Desiderius sick disse fonger/
oc hørde denne store seyer/ Olger hagde wendet hannem til
honde/ da gaff han hannem tu kostelig faste slot met alt deris 30
gotz oc rente/ oc sagde ath han ville beskerme hannem for
keyseren/ saalenge han wore konge vdi Lumbardien

MOgen stund der effter spurde keyser Karl denne store 9 in*
seyer som Olger hagde wendet/ oc ath hanss naffn wor
priset offuer all verden for hanss store mandom skyld Thi 35

kallede han sit raad til hobe oc kerde for dem den store skade
som Olger hannem gierde/ der han slo hans mange fribaarne
mend ihiel i hanss egen neruerelse/ Han kerde oc paa det
store hoffmod som han hannem gierde/ i det ath han ville
5 slaget hannem selff ihiel till met/ Thi ville han scriffue
kongen aff Lumbardien til/ at han skulle sende hannem Olger
fangen/ eller han ville strax fore obenbare kri och orloff paa
hans land oc rige/ Keyserens raad ville ingeledis samtocke
det met hannem/ ath han skulle orloffue paa kongen for
10 Olgers skyld/ thi de befroctede ath han der effuer skulle miste
meget aff sit folk oc gode mend/ Der keyseren det fornam/ da
ville han alligeuel fuldkomme sin mening som han hagde
forre sagt/ Saa bod hertug Reymis sig till ath fore kongen
samme vndsigelse breff/ om han icke ville sleppe Olger met
15 vilge/ Keyseren sagde/ Ney ath han icke fare skulle men bad
ath han ville lade sin son Bertram fare/ thi han ville fonge
hannem en god fornymstig karl met sig som hed Poncins/
Han samtocte det/ thi sende keyseren dem strax aff sted

✿ De komme omsiger til en stad sille om afftenen som
20 laa i hoye Burgundien som hed Digon/ De banckedr fast paa
porten och kunde dog icke komme ind/ Saa bleff Bertram
wred oc slo hart paa porten/ Da lod porteneren en liden
laage op paa porten och bad hannem lade sig se hans breff
hueden han wor kommen/ eller han vilde ingeledis lade
3 hannem || ind/ Bertram bleff der fore wred ath han holt
hannem saa lenge met snack/ thi slo han hannem strax ihiel/
och red saa ind i staden til en riger mand Som han wor
kommen der ind til herbers/ Da gierde almuen stort anstrig
och oplob i staden/ oc besatte huset som han waar inde
30 for han slo deris portener ihiel/ Hosbonden i huset
spurde hui de hannem saa forfulde/ Han snarede/ Porte-
neren gaff mig spodske ord/ thi slo ieg hannem ihiel
Hosbonden sagde Gack aff mit hwss du fule forredere oc
slemme mordere Saa begynde hustruen i huset/ oc piger oc
35 drenge alle ath robe oc skrige paa hannem och kalle hannem
en mordere Der fore bleff han hastig och wred och hog dem

alle ihiel saa mange de waare Saa løb han op paa huset/ oc slo oc kaste saa fast met sten ath ingen kunde komme til hannem

✿ I det bleff Poncius hans stalbroder greben oc ledder for hoffuitzmanden paa slottet der i staden/ och almuen rebede oc kerde den store skade som han oc Bertram hanss stalbroder hagde giort om natten/ Hoffuitzmanden loffuede/ ath de skulle baade stonde deris ret/ oc miste deris liff der fore/ och bad almuen giffue sig til frede/ Poncius suarede Kære herre du skalt vide ath wi ere Keyserens sendinge bud/ oc skulle nu fare til kongen aff Lumbardien om merckelige erende som gelder land oc rige paa/ thi haabis mig ath du icke vilt dierffuis til ath gøre oss noget hinder paa samme reysse/ en dog ath wi haffue meget forseet oss diss ver/ Vi begere naade for keyserens skyld/ Lader du oss rette/ da slar keyseren Slottet oc Staden ned i grund/ och myrder saa mange her inde ere

✿ Der Slotz herren hørde disse ord/ da gaff han dem baade quit/ oc bad dem ride deris vey/ Der de komme for kon-|| gens Slot Da sagde Olger till kongen Aw fonger ieg visse tidinge fra keyseren/ thi her kommer Bertram min frende som hannem tiener/ Siden begynte samme Bertram ath tale keyserenss ord til kongen saa lydendis

✿ Den alder mectigste Forste keyser Karl sender dig hilsen/ och han lader dig sige ath dw skalt sende hannem denne forredere oc mordere Olger dansk som her stonder/ eller han vil brende dine Land och Rige/ Olger forundrede hwi han talede saa ilde om hannem thi sagde han til hannem/ Hwi fortaler dw mig i kongens neruerelse men ieg er din frende Bartram suarede/ Du est icke nw min frende Jeg forsuerger dig her oc alle stedis Thi din fader sette dig til gisel for sig och han løsde dig icke/ fordi loffuede dw keyseren euig tieniste oc est der fore en nw hannem din tro tieniste pligtig emen du leffuer hertug Veronius aff Janua Olgers stalbroder sagde til hannem Vaare icke min herre kongen saa

neer/ och vaare dw icke Olgers frende Da skulle ieg sla dig strar i hiell

✿ Siden sagde kong Desiderius til Bertram/ sig din herre Keyseren ath ieg vil forsnare Olger/ saa lenge ieg haffuer mine Land oc Rige/ Bertram svarede Da mot dw oc forlade dig til at samme dine land bliffue, snart stende oc brende Som han red vd aff Slottet da vor kongens heste i vandingen Saa tog Bertram den beste hest som vor i hoben oc rende sin vey med stoffuen/ Der kongen det spurde/ Da bad han sit folk forfølge dem Der Olger kom hart med dem Da rebede han effter Bertram och sagde Dw kallede mig sist en roffuere/ Oc nw roffuer dw oc tager kongens hest for alle vaare ogen I det rende Olger saa haart paa hannem met sit glauen ath det brast alt i sticke/ men Bertram bleff
J ii allige=|| uel ved sin hest Hertug Beronius stack saa hart paa den anden som hed Poncius ath han falth død aff hesten Men kom Bertram sin vey ath stoffuen met kongens hest/ thi ath samme hest vaar meget karster och snar/ och Olgers sadel giord brast i tw i det han rende saa fast effter hannem Der Olger kom til bage igen da sagde han kongen hvorledis Bertram vndkom/ saa gaff kongen sig mest for hanss edelige hest som han da mist hagde

DEr Bertram kom til bage igen oc sagde keyseren de svar han fonget hagde aff kongen da begynte han fast ath grunde hvorledis han kunde snarist forderffue hans Land och Rige faar han vilde icke sende hannem Olger fangen Saa raadde Rigens raad hannem ath han skulle legge ith stort tall folk til landuern med Lwmbardien/ ath Olger dansk icke droge ind i hans land men han fore selff i strid med kongen Siden forsamblede keyseren alt sit folk oc mact til hobe och drog saa ind i Lumbardien strar effter paasten Der Olger fornam ath han vor i Riged Da vagede han nat och dag/ thi han frectede for forredelse En dog han trode ath kongen skulle vere hannem god oc tro/ Men Hertug Beronius hagde alligeuel sagt hannem tilforn ath alle Lumbarder vaare gerne

falske aff deris egen rette nature/ thi bar han fare fore ath keyseren skulle omwende kongens sind met hødssell eller trw/ Eller oc met sit guld och penninge ath han skulle lade hannem fange eller giffue hannem offuer Der hertug Beronius fornam ath Olger frøctede halffuegis for keyseren oc for saadant forrederi 5

✿ Da sagde han til hannem Grue inted dig skal inted skade/ thi ieg haffuer guld och penningen nok/ och ieg vil holde tolff twsinde stridzmend ith aar omkring til dit behoff Och ieg vil nw strar fare bort effter dem oc komme til bage inden fire eller fer vger Och min broder Hertug Gnerin aff Florentz skall vere din skalbroder til ieg kommer til bage igen/ Der kong Desiderius fornam ath keyseren ville belegge den stad som han vor vdi som hed Pitania da ville han strar fare vd oc slaff met hannem/ før han singe reysd sine paulun Thi drog han vd met al sin macht oc slo mandelige paa keyserens folk/ Keyseren vaar da fremmerst i hoben ath skicke sit folk i orden oc spidss Der Olger hannem saa da rende han strar til hannem oc stack hannem och hans hest saa snarlige mod iorden til lige/ ath de vaare moren baade døde/ Saa rende han ind i keyserens heer/ oc sogte fast effter Karlot hans søn Der han icke kunde finde hannem Da høg han disse stolte kemper ihiel/ som vaar hertug Egidius aff Pitanie/ Hertug Antonius aff Burnasen/ hertug Angerin aff Colosa stad oc andre flere Hertuger oc gode mend hues naffn som icke vaare beskreffne 10 15 20 25

✿ Keyserens folk robede da alle offuer Olger oc sagde ath der vaar stor skade at han skulle ene sla saa mange Deylige mend ihiel i en strid/ de Lumbarde stridde oc mandelige med de Frandske Men halp Hertug Dirick aff Flanderen och hertug Nicard aff Normandien Keyseren paa sin hest igen/ Der han kom paa hannem/ oc hørde ath der vaare saa mange slagne aff hans gode mend/ Da rende han ind iblant fienderne och slo meget mandelige/ Han rende til kongen aff Lumbardien och stack hans sweystel aff hans sadel i thw met sit glauen So drog han strar sit suerd oc høg til hannem 30 35

J iii Han hagde oc hugged hans hoffuit aff hannem/ hagde icke
Hertug Guerin both faar hannem met sit swerd J det kom
Olger rendendis och frelste hannem aff hans hender Siden
stridde de lenge sammen och finge stor stade paa baade sider/
5 Saa bleff kongen kringsat igen aff mange frandsoser som
hagde daa moren slaget hannem ihiel/ der Olger det saa da
rende han strax til hannem oc frelste hannem mandelige aff
alle deris hender/ och slo saa meste parten aff dem ihiel thi
noddis da keyserens heer til ath rymme

10 ✿ Da forundrede alle paa Olgers store mandom som
han bedreff i samme strid/ kong Desiderius actede siden den
offuer maade store stade som han hagde da fonget i samme
slag paa sit folk/ Oc ath han vor offte selff moren slagen
ihiell Thi sette han sig stadelige faare i sit hierte oc sind/
15 Ath han icke mere ville stride mod keyseren for Olger skyld/
hannem angrede oc storlige ath han hagde begynt samme
erloff med keyseren oc taged Olger i sit forswar/ for han
frøctede ath hans Land oc Riige/ skulle bliffue der fore
forderffuede/

20 Er kong Desiderius red ind mod staden igen Da motte
Hertug Beronius hannem met telff tusinde gode stridz=
mend som han hagde hent i sit eget Hertugdøme Der han
fornam ath kongen frøctede for keyseren Da sagde han til
hannem/ Kere Herre mig forundrer ati ville nw forlade
25 Olger dansk som vant eder hertugdømed til aff Mediolan Oc
all ederss velfart henger nw mest paa hannem all ene Vender
om igen/ oc lader oss nu stride paa nyess wi ville nw see
J iii* hnad keyseren fører i sin skield/ Der Olger || saa ath kongen
oc hertug Beronius komme met dette ferste folk Da bleff
30 han glad och rebede hoyt i lucten och sagde/ Hielp nu Gud
Nu skulle alle se oc kende ath ieg er fød aff det rette danske
blod Saa rende han ind iblant keyserens heer oc slo hertug
Vicard aff Normandien strax ihiel/ och hertug Namon Han
hog oc hertug Gert ihiel/ och Erkebispen aff Noyon i Picker=
35 dien Der keyseren det saa/ da sagde han ath han vilde helder

miste sit rige/ en han ville da bliffue offueruonden aff kongen
i marcken Saa bad han dem alle rebe paa deris patrone
S. Dionis Och stride siden mandelige som det sig burde/ Saa
slege de oc støde saa fast ath der slege skud oc pil i lucten
saa tocke som hagel oc sne/ Saa bleff hertug Beronii folk 5
meste parten slaget/ och somme aff dem flyde aff marcken

✿ Striden hagde oc da fonget ende Hagde icke Olger
værit all ene De forfulde hannem da aldermest baade met
skud oc hug Men han sick dem alle nock ath tage ware Alle
gruede ath han torde ene slass mod saa mange tusinde til 10
lige/ hertug Regnolt aff Flanderen rende til hertug Guerin
Beronii broder oc stack hannem igennem met sit glauen/ ath
han falt død aff hesten Det saa Olger Thi kloffuede han
hannem strax i thu ned i hans nagle Saa rende hertug
Endonius och hertug Gerart aff Vienne baade till lige paa 15
Olger met deris glauen/ och stunge hannem fra sin hest/
Hertug Bent kom Olger strax til hielp oc sick hannem en anden
hest Keyserens folk rende fast effter hans kaastelige hest som hed
Brifort Han slo oc bed da mere en trediuge karle ihiel aff
dem/ och løb alligeuel sin vey ath marcken for dem alle/ oc 20
lette effter sin rette herre Olger dansk

✿ Der hertug Beronius fant sin broder hertug Guerin
som da laa død Da sagde han til Olger/ Kære stalbroder J iu
se her ligger min broder død/ oc ieg haffuer der til met mist
mine mange deylige mend i denne strid Huad skal ieg her 25
til gøre/ Olger suarede Jeg vil mandelige heffue deris død/
och ieg vil altid woge mit liff faar dig igen Saa gaff Olger
sig ind i Keyserens heer igen/ och slo der mange stolte kemper
ihiel Men kom hertug Bertram oc stack hertug Beroninm
ihiel met sit glauen 30

✿ Der Olger det fornam Da for han paa sin ere oc
tro ath han skulle haardelige heffne hans død Saa slo han
Greffue Boldeuin ihiel aff Auien oc hertug Regnart aff
Dalanson oc greffue Lambert aff Safoyen J det kom hanss
egen hest Brifort løbendis til hannem igen aff hans store 35
locke Han sprang strax paa hannem Saa bleff han hertug

Bertram war thi rende han strax til hannem/ oc kloffuede hannem i thu neder i hans sadel/ saar han stack hans stalbroder hertug Beronium ihiel

Der Keyser Karl fant Hertug Bertram død/ da sagde
5 han til hans fader hertug Aeymis aff Beyeren Se huorledis Olger haffuer nu lønt dig for dine velgerninger Han svarede Jeg skal heffne min søns død paa hannem selff/ skulle det en kaaste mit eget liff

Saa bad keyseren strax en mectig kempe rende effter Olger
10 oc sla hannem ihiel/ Der keyseren oc hertugen komme effter hannem/ da hagde Olger slaget hannem ihiel och andre flere met som hannem fulde/ Saa begynde keyseren svarlige ath
J iv* grue/ oc forbannede den dag oc time som han bleff Ol- gers fiende paa/ thi han begynde nu ath falde i missheff ath han
15 skulle nogen tid offneruinde hannem/ Der Olger kom ind i staden/ da tode han blodet aff sig som waar stencket paa hannem aff de mange mend som han hagde slaget ihiel i striden/ Der han kom op til kongen/ da kerde han ath han hagde mist mange aff sine edelige mend oc gode kemper/
20 Olger svarede/ De forsaage dem meget selffue/ thi ath de ville icke bliffue til hobe oc stride mandelige som dem burde

✿ De andre gode mend som da lessuede igen i kongens gaard/ de ville meget helder være slagne till riddere aff Olger dansk/ en aff kongen selff/ for den store mandom skyld
25 som de hagde da seet hannem giort i striden/ Kongen betenckte fast hemmelige met sig selff huorledis han kunde best forraade Olger dansk i keyserens hender/ Drotningen wor meget keer ath Olger/ oc hwn mistenckte kongen ath han skulle forraade hannem Thi sagde hwn till kongen om natten paa det ath
30 hwn kunde fonge hanss hierte grund ath vide/ Kære hosbonde mig vnder sterlige ath i en nu mere ville holde met Olger dansk/ men i haffue mist saa mange deylige mend for hans skyld/ och sacte i miste en nu en part till met aff eders rige vden i giffue hannem snarlige offuer/ Kongen svarede/ Jeg
35 haffuer screffuit breff som ieg vil sende til keyseren i morgen

saa lydendis Ath han skulle snarlige sende mig ith stort tal
folk som kunde fore Olger fangen till hannem igen Hwn
sagde ath det waare saa gaat/ Men hwn mente det icke
aff hiertet

✿ Om anden dagen der budet for aff sted/ da lod hwn 5
gribe samme bud/ oc tage breffuit fra hannem och kaste
hannem ned i ith fange torn/ Om afftenen gick hwn bort til
Olgers herbere som waar paa slottet/ och hwn hagde ingen
met sig || vden tho piger/ den ene sende hwn til bage igen
ath hun skulle tage ware i hennis herbere om der komme 10
noget bud effter hende/ ath hwn skulle da sige hende til der
som hwn wore Den anden befol hwn ath stonde vden for
Olgers dør oc sige hende til om hwn saage der nogen komme
Saa banckede hwn sacte paa Olgers dør Han froctede strar
fore forredelse/ thi tog han sit harnisk oc hielm paa sig/ oc 15
sit suerd i sin hand/ saa lod han dørren op Der han saa ath
det waar Drotningen/ da giorde han hende stor reuerentz oc
ære Han forundrede storlige hui hwn kom til hannem saa
silde om afftenen hun bad hannem legge sit harnisk och hielm
aff sig oc sette sig paa sengen hoss hende/ Han giorde som 20
hwn begerede

✿ Hwn sagde framdelis til hannem/ Alder kæriste Olger
som er alle danske mendz priss och ære/ alle menniske i
verden rose oc lossue dig saar din store mandom oc dristighed
Thi hassuer ieg dig kær aff alt mit hierte ossuer alle de 25
menniske i verden ere Thi beder ieg dig kerlige ath du vilt
vere min bole eller ieg sorger mig snarlige ihiel/ Olger
suarede/ O veldige førstinne det maa ingeledis være/ thi din
kære hosbonde hassuer elst mig lenge/ och woget sit liss och
rige for mig/ oc acter en nu ath fri mig for keyserens sende 30
Hwn suarede alder keriste ven det er icke saa klart som du
ment/ han vil endelige forraade dig i keyserens hender/ det
hagde nu verit giort hagde ieg icke det foruent/ se her ere
hanss breff ||som han screff keyseren til om dig Der Olger
hagde seet oc lest dem/ da bleff hans hw oc hierte foruent 35
fra kongen Saa sagde han strar til Drotningen Den som

bryder tro och loffue han bliffuer offte besuegen igen Saa
gick han i seng met hende/ Han falt omsiger i søffne noget
A* før dag/ thi han hagde len= || ge voged tilførn i erloff oc krig
✿ Der han vognede igen da sagde han til hende ieg
5 frøcter storlige ath i eller ieg her offuer berøbis skulle/ thi det
begynder nw ath dagis/ Hwn swarede frøcte inted min keriste
gode ven/ thi mine tro moer tage vare paa mig ath sige mig
til om behoff gøris/ stat op/ oc tag dit harnist paa dig/ oc
gack saa bort met mig/ thi ieg haffuer hannem i fengsel som
10 dig forraade skulle Siden sende hwn Olger ned i staden
hemmelige till en mectig Herre som vaar hennis frende/ ath
han hannem vel beuare skulle/ oc tractere hannem vel for
hendis skyld Hwn gick siden hwer nat ned til hannem i otte
dage omkring til lige/ oc vor huer gong serdelis forkleed vdi
15 atskillelige mande kleder/ ath ingen hende kende kunde/ Vnder
dess lod keyseren sende ith megtigt stort tal folk en nath for
staden At de skulle graffuit dem ind vnder mwren Der kong
Desiderius det fornam da gick han op paa muren/ oc sagde
til keyserens folk Mig forunder ath keyseren vil nw lenger
20 stride mod mig/ thi ieg screff hannem til met mit visse bud
ath ieg ville sende hannem Olger dansk fangen/ e naar hans
folk komme ath hente hannem Der keyserens Capteyen Godfrid
som da laa for staden dette hørde/ Da sagde han til kongen
O dw slemme forredere ville dw saa skammelige forraade
25 den edelige første Olger dansk som setter alt sit hoff och
trøst til dig

Godfred red till keyseren strax oc vnderuisde hannem
huorledis kongen hagde sagt til hannem ath han skulle
screffuit keyseren til At han ville sende hannem Olger dansk
30 fangen/ keyseren sagde ney/ at han ingen breff fonget hagde/
A ii Saa || raadde samme Godfred hannem Ath han skulle strax
drage for staden met all sin mact huilked han oc giorde/ Der
kongen saa hannem komme Da drog han vd aff staden paa
den anden side oc kom saa vforuarendis paa keyserens heer/
35 oc slo hannem meget folk aff forgeffuis/ for de komme i deris

orden oc spidss Der de vaare sammen i strid Da gik drotningen till Olger oc sagde Min Herre er nw reden vd i striden med keyseren for din styld/ thi beder ieg dig gerne ath dw vilt hielpe hannem Han sagde ia Saa bant hwn hans hyelm oc harnisk paa hannem/ han tackede hende storlige 5 faar alle velgerninger/ oc loffuede ath han ville stride saa mandelige faar kongen ath hwn skulle sporge tidinge der om/ for han komme til hende igen

✿ Der han kom vd i striden da vaar kong Desiderius slagen til iorden fra sin hest Olger slo strax den riddere 10 ihiel/ som kongen aff slo/ oc sette saa kongen paa sin hest igen och sagde til hannem Jeg halp dig nw och frelste dit liff for min egen ere styld oc gode hierte/ Thi rid din vey hiem igen til Slottet oc tag dig vel vare fore mig her effter i orloff och strid/ for dw ville saa skammelige forraad mig 15 i keyserens hender/ Saa rende Olger ind i striden igen och stack siorten oc tiwe megtige mend fra deris heste som vor Turpin Erkebiscop/ Hertug Dirick/ Hertug Ricard aff Normandien/ oc andre flere/ aff huilke mange strax døde bleffue som langt vaare her ath scriffue 20

✿ Der Keyseren saa sine megtige mend saa suarlige styrte Da gaff han kongen offuer/ och forfulde Olger all ene han rosste oc offuer all sin heer oc sagde/ forfølger alle Olger dansk all ene eller han skamskendere alle mine gode mend Der Olger det hørde/ da sagde han strax/ fattig mandz || locke g. ii* er ond eller føge/ thi er det nw bedre at fly en ille at sicte Saa høg han sig twert igennem striden/ oc rende sin vey ath skoffuen/ Der fant han vforuarendis to pillegrime som vaare ganske mectige och rige baade Den ene hed Hertug Mils oc vaar keyserens suoger/ thi han hagde hans daather 30 til hustrw Den anden hed hertug Amis och vaar hans frende oc ypperste raad/ Den kende Olger gandske vel/ thi spurde han hueden de komme/ De sagde fra sancte Jacob oc wi haffue der scriffted vaare synder oc taged plict oc bod for dem och fuldkommede vor penitens thi bede wi dig gerne/ 35 ath dw vilt vnde oss vaare liff Olger suarede J kunde aldrig

do i bedre stat oc stickelse/ en i ere nw vdi/ men i ere saa nylige scrifftede/ oc komme fra de hellige steder/ Saa slo han dem baade ihiel·

✿ I det kom Keyseren rendendis effter hannem/ och
5 fant saa diffe døde pillegrime Han kende dem strax/ oc sagde til dem som hannem fulde/ I raadde mig ath ieg skulle giffue Olger offuer oc lade hannem fare/ Seer her haffuer han slaget min sueger och frende ihiel til met/ han spar ingen som mig til hører huorledis kan ieg giffue hannem offuer/
10 forfølger hannem alle aff all eders mact ehwo som kan hannem sla/ eller fange/ den vill ieg gøre til en megtig Herre i Francke Rige/ oc giffue hannem saa meget guld ochølff til met/ som Olger dansk mest veye kand/ Der Olger kom hart til Hertug Beronii slot som hed Satteow fort paa
15 valske Det er det Sterke slot paa danske Da kom der nogre aff keyserens gode mend effter hannem som hagde da rent och redet otte walske mile effter hannem dem slo han alle ihiel Och red saa ind paa slottet til Hertugens søn som heed Gelin han anammede Olger meget veluillige Och bad ath
A iii han ville sla || hannem til riddere/ Olger giorde oc saa/ oc bad til Gud at han motte fonge lycke til ath heffne hans faders død/ paa Keyseren och hans folk som hannem sloge ihiel tilforn

✿ Keyseren forfulde fast til slottet effter Olger Der
25 han did kom da fant han der mange døde aff sine gode mend som Olger slaget hagde/ Da sagde Hertug Aeymis aff Beyren till keyseren/ Kere Herre/ giffuer Olger en nw offuer oc farer eders vey hiem i eders Land oc Rige igen Thi i see vel selffue ath han slar oc dreber saa mange aff ederss gode
30 mend/ saa han kan offnerkomme Oc kommer alligenel aldelis forgeffuis i sit behold igen for vden skade/ Keyseren svarede Jeg skall aldrig giffue hannem offuer/ før ieg fonger hannem leffuendis eller døder/ Saa belagde han slottet met all sin mact Siden begerde han ath Olger ville tale met hannem
35 i felig dag oc tid

✿ Olger ville inthet sware och ey helder tale met hannem han forbød oc alle de andre som vaare paa slottet ath ingen skulle sware eller tale til hannem eller til nogen aff fienderne men lade aldelis som slottet vaare ode for vden folk En nat der effter ructhe Olger vd aff slotteth midnattis tide/ met ser hundrede mend/ oc lette fast blant keyserens heer effter Karlot keyserens søn/ der han kunde icke finde hannem/ da slo han en mectig strid aff met keyseren/ och giorde hannem stor skade paa sit folk/ for han kom saa vforuarendis om natten paa hannem/ Der Olger vor kommen ind igen paa Slottet Da vor keyseren gandske bedrøffuit for han kunde icke fonge hond paa hannem/ han for da paa sin ere ath han skulle aldrig fare fra slottet før han finge Olger fangen/ Eller ath han finge slaged det ned i grund

Ed dette paff kom der en kaastelig tømermand til keyseren/ oc sagde at han troste ath gøre hannem en sterck vogn borg/ saa stor oc fast/ ath der kunde være tusinde vebnede mend i hende till lige/ och ath de kunde driffue hende ind vnder slottet naar de ville oc kaste gloende iernklodde fulde met ild ind paa dem/ Keyseren bad hannem gøre hende snarlige rede/ han ville giffue hannem guld och penninge nock for sit arbeyde/ Men han da bygde hende/ da giorde Olger mange arend ind paa keyserens heer stundum om natten/ oc stundum om dagen/ och slo hannem meget folk fra/ saa gaat som til forgeffuis/ Der vognborgen bleff rede/ da dreffue de hende saa nær op vnder slottet/ ath de kaste ild ind paa husene och brende dem alle op/ Olger bad strax alt folket/ ath de skulle løbe ned i iordkelderne at de icke brende Han lod oc graffue flere keldere nedre i iorden saa ilden kunde inted skade dem

✿ Der Olger fornam ath han kunde ingen skade gøre paa samme wognborg met sine skud Da drog han vd aff slottet met sit folk paa den anden side oc stride mandelige mod keyserens heer/ Han slo der selff ser mectige herrer ihiel/ for vden mange andre deylige karle som icke bleffue

beſcreffne/ Han hagde oc ſaa beſtillet tilforn/ før han drog aff ſlottet/ at en part aff hans folk ſtulle ſette ild paa ſamme wegnborg men han ſlegis met keyſerens heer/ det ſkede oc ſaa ſom han befol Der keyſeren kom til bage och ſaa ath
5 hun wor brent Da robede han til Olger oc ſagde/ dette ſkal endelige koſte dit liff før du ſkalt komme her aff marcken/ Olger actede en føye ting hans truſel oc ord/ thi kloffuede
A iv han ſtrax panden || i thu paa en aff hans gode mend ſom fødder vor i Paris at han ſtyrte ſtrax død ned for keyſerens
10 fod/ Keyſeren robede ſtrax offuer all ſin heer/ oc bød dem alle paa deris ære/ at de ſtulle mandelige ſtride/ oc forfølge meſt Olger danſk/ at de kunde ſla hannem ihiel I dette ſlag miſte Olger tre hundrede aff ſine beſte mend før han kunde komme paa ſlottet igen oc fri de andre ind met ſig

15 Ed dette paff kom kong Deſiderius ſin huſtru i hw/ ſom han hagde ladet ſat i fengſel for Olger danſkis ſkyld Thi lod han hente hende op fore ſig/ oc ſpurde om det waar ſant ſom hans ſuend hagde ſagt paa hende Hwn giorde ſin orſage det beſte hwn kunde at icke ſaa wor/ Suenden tide oc
20 for hende det haardelige paa at ſaa ſtulle være i ſandhed/ oc bød til ath han der paa ville ſicte mod huem hun vilde/ oc woge ſit liff der offuer/ Kongen begynde at tuile huad han her til gere ſtulle/ Saa kom hannem i ſinde/ at han for ville ſende bud til keyſeren at han kunde bedre forfare huor
25 der om vore/ før han ville giffue dem offuer hende/ Han lod bede keyſeren om venſtaff oc fred igen/ oc bød til at han ville giffue hannem kaaſt/ oc ferſt fetalye til ſit folk/ oc bedre mod hannem for han hagde giort hannem emod/ i det at han holt met Olger danſk/ ſom ſtammelige hagde rymd fra
30 hannem mod hans vilge/ oc der fore miſtenckte han ſin egen huſtru/ at han ſtulle kommet i ſit behold/ der hun fornam at han ville ſent hannem fangen i keyſerens hender/ Der budet ſagde keyſeren diſſe ord/ da vor der en hemmelig ſpeyere aff Olger danſkis parti ſom hørde der paa oc det vor hertug
35 Bentz ſuend/ han red ſtrax om natten til ſlottet ſom Olger

wor paa oc sagde hannem ath kong Desiderius hagde bud
hoff keyseren oc lod bede om fred/ oc sige hannem ath hans
Drotning sende hannem i sit behold fra Keyseren || Der fore A iv*
ville han lade brende hende naar hwn bleff offuerwonden/ thi
ath den som skulle fort keyseren breffuit Han hagde budet sig 5
i kamp der paa/ ath det waar sandingen han sagde paa
Drotningen/ Aff disse tidinge bleff Olger gantske bedroffuit/
for han ville gerne frelse Drotningens liff Han viste icke
huad helder han skulle selff giffue sig i kamp for hende Eller
om han skulle sende nogen anden fram Omsiger bleff han 10
saa till sinde/ ath hertug Bent och Giffleuus skulle frelse
hende om de kunde

✿ Der de komme til kongens slot/ da sagde de ath de
hagde rymd fra Olger dansk for de fornumme ath hans sag
waar wretferdig Kongen vndsick dem baade velwillige och 15
giorde dem stor ære/ thi han meente ath det waar sandingen
som de hannem sagde I det som han saa sad da begynde
han swarlige ath sucke och sagde till dem I haffue vel hørt
oc vide huorledis ieg tog Olger dansk i min beskermelse/ oc
der fore slo keyseren mit deylige folk ihiel/ oc forderffuede 20
mine land oc rige Der ieg skulle sent Olger fangen i hans
hender/ da vndstack min hustru hannem for mig paa det ath
hwn kunde bole met hannem effter sin vilge/ Saa lod hwn
kaste min suend i torn som skulle fort keyseren breff der om
Den haffuer ieg en nu fangen Saa lenge ieg kan fonge ath 25
vide til visse huorledis det haffuer sig met samme sag/
Findis hwn skyldig der vdi/ der skal ieg lade brende hende
paa ith baal

✿ Bent swarede Kære herre effter disse eders ord kommer
mig nu vel i hw/ ath ieg hørde Olger dansk sige det første 30
han kom til oss/ ath paa den tid han waar gongen aff slottet
fra eder naade Da kom der en aff eders gode mend och sagde
til hannem/ Olger ieg haffuer fornummet ath min her= || re vil C
sende dig fongen i keyserens hender/ oc vil nu der paa sende
hannem breff naar han dig anamme skal/ Olger swarede/ 35
Kære ven gør dit beste at du kant behindre samme bud Da

vil ieg giffue dig thu aff mine beste slot/ som ieg haffuer i Danmarckis rige met alt deris gotz och rente/ om du vilt følge mig did Siden tog den samme gode mand budet ved halssen/ oc lod hannem sette ned i tornet/ och sick saa Olger breffuene Der budet hørde disse ord som waar sat i torn effter Drotningens befalning Da sagde han til kongen Herre ieg vil sette mit liff der ved/ ath disse ere tho speyere/ och ath de ere vdsende aff Olger dansk/ ath de skulle see och forfare huad mact i haffue/ Bent svarede/ Du liuer oss paa som ingen god karl/ och du haffuer och dictet denne erlige førstinne den store løgn paa Der om vil ieg slaff med dig i en streffuen kamp oc kredz/ Saa sette de baade visse fore dem/ at de skulle sicte til hobe om morgenen vdi en kredz

Er Drotningen hørde dette fund oc sticke som Bent satte fram fore kongen da bleff hun gantske glad aff alt sit hierte thi hun merckte vel aff hans ord ath Olger dansk hagde giort hannem vd/ at frelse hendis liff Hun kom siden hemmelige i tal met dem Saa sick Bent hende den samme guld ring som hun hagde giffuit Olger tilforn til tegen ath hun skulle vide til visse ath han hagde sent hannem oc hans stalbroder did ath frelse hende Hun lod sin erlige tractere dem/ oc bad hertug Bent haffue ith frit mod/ thi hun hobedis til ath han skulle vinde kampen til visse Men han ville saa veluillige waage sit liff fore hannem fore ret || kerlighedz skyld En dog ath han vell viste huorledis det hagde sig mellem Olger och hende Om morgenen lod kongen holde messe for dem/ før de skulle sicte til samme[n]/ oc bad saa Bispen ath han skulle lade dem sverge paa bog ath de ville sicte paa retferdig sag/ huer paa sin side/ kongens bud giorde først sin ed oc svor at Drotningen lod kaste hannem i torn oc tage kongens breff fra hannem

✿ Hertug Bent sagde ath han icke ville sverge/ thi sagen galt hannem icke selff paa Saa svor Drotningen for hannem ath hun ver vskyldig i den sag som de hende til lagde Der de komme baade ind i kredssen Da reude de saa

snarlige til hobe ath beggis deris glauen broste all i sticke/ Siden høgge de snarlige paa huer anden/ met deris sverd/ ath alle forundrede der paa Bent bleff da lidet saar i sit hoffuit saa blodet rand hannem ned i øgene Der fore bleff han hastig och vred oc høg saa paa den Lumbart aff all sin mact oc styrcke oc kloffuede hans venstre arm fra hans arel ath han falt ned paa iorden Han ville icke lade sig der met nøge Men han høg strax hoffuedet aff hannem til met At han icke mere stulle sige huad han viste met Drotningen Siden giorde kongen ith stort gestebud oc bad saa Drotningen i de gode herrerss nerverelse som da tilstede vaare Ath hwn ville forlade hannem At han hagde lagt hende hordsag til paa hennis rette aarsage

✿ Nogen stund der effter da beddis Hertug Bent oc Gisslew hans stalbroder orloff aff kongen igen Han lønte dem vell/ oc gaff dem store gaffuer til met Men Drotningen gaff Hertug Bent fast ydermere/ for han frelste hennis liff/ hwn sende oc Olger dansk saa meget guld oc sølff/ som to heste kunde mest bære Der de komme til det Slot som Olger dansk || vor paa Da laa keyser Karl paa den anden side met ſ ii all sin heer/ oc de hagde da fem hundrede gode mend met dem Thi mente de at de ville gøre noget hoffuerck før de rede ind paa Slottet och se om de kunde fonge noget bytte der offuer Saa rende de ind i hans heer om natten der klocken slo elleffue De finge der offuer maade stor skade paa deris folk/ thi der vndkom icke flere met liffuet En rrr mend all enifte aff de fem hundrede som de did førde/ De miste oc alt det guld oc penninge til met/ som de hagde met at fare De hagde och mest deriss liff til met hagde det icke vered saa morkt At de hagde kommed i moser oc ker som laage hoff Slottet Om morgenen aarlle gaffue de dem ind paa slottet til Olger igen oc sagde hannem hvorledis det vor gonget met dem i alle maade Da bleff Olger saa glad at Bent hagde frelst Drotningenss liff oc ere ath han intet acte kunde det guld oc penningen oc mange mend som borte vaare

Der Hertug Bent fornam ath keyseren ville ingeledis opgiffue den bestolning Da bad han Olger danst ath han skulle optencke negre gode raad oc fund met huilke de kunde fonge snarlige ende paa det orloff oc kri thi han oc
5 Gisslew som han vor verge faare de ville gerne voge deris liff gotz och penninge fore hans styld/ ath de kunde fri hannem i sit behold igen Olger svarede oc hugswalede dem saa/ Kere venner giffuer eder til frede thi ath keyseren er nw keed aff denne bestolning oc acter nw snarlige ath drage
10 hiem til Franckerige igen Ved dette pass kom der en konge til keyser Karl met meget folk oc vor hanss egen søster søn
f ii* der fore lod keyseren rede store torney oc befol saa || mange aff hans beste mend at de skulle rende oc stinge samme dag i hans indkomme Der Olger saa deris hoffuerck da sørgede
15 han induertis ved sig selff Ath han icke hagde da folk nock met huilke han kunde gøre dem noget hoffmod/ han bleff da saa til enss met hertug Bent oc Gisslew ath de ville ride vd til dem met tryy hundrede mend Olger gaff sig faare i spidsen/ Der han kom i keyserens heer Da saa han hvor Karlot
20 keyserens søn stod i sit pawlun Han rende strax til hannem och høg saa hastelige effter hannem ath hans sverd bleff sidende fast i dørren Saa kom Karlot i sit behold men han ruchte det vd igen/ der bleff siden ith mectig slag paa baade sider Hertug Bent terede sig gandske mandelige oc Gisslew
25 desligest Men der kom en frise hed Kambalt/ och stack hannem twert igennem met sit glauen ath han falt død till iorden/ oc ierned aff samme glauen bleff sidendis i hans krop igen Olger høg strax den samme Kambalt ihiel saa han bleff paa samme sted

30 ✿ Der keyseren det saa da vndrede hannem storlige paa hanss mandom oc dristighed Ath han terde striide mod saa mange twsinde mend til lige Han hagde da gerne offuer giffuit den bestolning oc strid hagde han icke frøcted ath han skulle der fore fongit fortall oc skam/ hannem blyedis och ved
35 ath han icke kunde heffne de mange edelige oc gode mendz død som han hagde mist i samme orloff/ han bad sit folk

stride mandelige Saa noddis da Olger til paa det siste ath
rymme til slottet igen Der bleff da Gisslew iordet som vaar
herre paa Slottet oc de sørgede alle for hannem/ thi han
vor en edelig vnger mand oc dristig mod sine fiende/ keyseren
reyssde da blider oc andre voben mod dem och kaste saa fast 5
store stene ind paa dem ath ingen sig blotte kunde inde paa
slottet/ der || Olger det fornam Da gick han op aff de iord- f iii
kelldere som de hagde paa slottet oc stal sig hemmelige vd aff
en lønport met all sin mact och slo saa alle ihiel som han da
fant hoff samme blider och vognborger och brende dem saa 10
alle op til met I det kom der en Hertug rendendis aff
Britannien som hed Hugo han stack Hertug Bent strax ihiel
Det fortrød Olger dansk/ thi rende han fast effter hannem
oc kloffuede hannem twert i tw Der de frandsoser det saage
Da rende de alle effter hannem ath de ville heffnet hans død 15
Saa noddis da Olger til ath rymme ind paa slottet igen/
met gandske faa karle som han da hagde hoff sig igen

✿ Der han vaar da kommen ind igen paa Slottet Da
begynte han ath tencke paa den wsilige onde lockе som han
hagde her i verden/ Saa begynte han at grede ved sig selff 20
for de mange deylige mend/ oc stolte kemper som hagde da
ladet deris liff for hans skyld/ Och ath han icke kunde nw
komme ved ath heffne deris død som han gerne gøre ville
Men han noddis til for wselhed skyld at giffue sig plat
vdoffuer/ thi han hagde da ingen venner/ som hannem hielpe 25
kunde Och han hagde mange vtalige wuenner vden fore
porten som hannem myrde oc drebe vilde/ oc de vaare oc
der til baade myndige och starcke nock/ vden locken kunde vorde
hannem diff bedre/ Han hagde da icke soffuit i lang tid
thi begyntiff han fast ath tyngiff/ Oc sorg oc drøffuelse 30
klemde hans hierte fast til met/ Saa lagde han sig ned paa
iorden och tog sit swerd i sin fagn/ Der han hagde soffuit
en føge stund

Da vor der en aff hans ypperste swene som hed Her-
quambalt/ han kallede alle de andre til hobe/ oc sagde til 35
dem/ I see vel alle ath wi kunde icke saa lenge leffue her

§ iii* paa slottet/ || Ville i alle som ieg/ da vil ieg forraade Olger
danst oc slottet met i keyserens hender/ oc sly oss alle guld
och penninge nock der fore/ saa wi ville alle blissue rige De
sagde ia at de ville det alle samtocke met hannem/ och bade
5 ath han skulle gøre sit beste der til at saa kunde ske met det
første Han red strax hen mod keyserens heer Som han wor
paa vegn/ da motte hannem en aff keyserens gode mend som
hed Hardren han spurde hannem huo han waar/ oc huort
han vilde men han rende saa fast Han svarede Jeg heder
10 Herquambalt och vil ride til keyseren och forraade Olger
danst i hans hender Hardren sagde/ Følge mig/ du skalt
blissue vel kommen Jeg vil sly dig guld oc penninge nock/
om du vilt gøre det du siger

✿ Der han kom fore keyseren och sick sagt hannem sin
15 mening Da lossuede han hannem oc hans skalbrødre saa
meget guld/ som de ville mest begere/ om de kunde sly
hannem Olger danst all ene/ encten lessuendis eller døder/
Han svarede ath han det visselig gøre ville/ oc bad ath
keyseren ville faa hannem ith halff hundrede karle met sig/
20 som kunde føre Olger fangen til bage igen met dem Saa
befol keyseren samme Hardren ath han skulle følge hannem
och tage saa mange karle met sig som han begerede/ Men
dette skede da tocte Olger danst i søssne ath han waar i stor
fare/ thi vognede han op aff søssne/ Da saa han ath hans
25 svene waare alle sorgfulde/ oc somme wrede/ och ville icke
snacke til huer andre som de pleyde ath gøre Thi sagde han
till dem Er her nogen blant eder som icke vil vere i denne
bestolning met mig/ Eller som icke løster ath lessue eller dø
her met mig/ da vil ieg giffue hannem orloff och venskaff/
30 ath han maa ride aff/ oc tage met sig sin hest oc hassue/ och
alt andet som han her hassuer baade bytte oc ross/ oc ride
§ iv siden til huem hannem || løster De svarede ath de ville alle
blissue hoss hannem Saa lod han tende ith bluss eller tortisse
oc sette hoss sig/ oc kledde sig saa i sit harnist igen oc sette
35 sin hielm paa sig/ och tog sit sverd i sin hand Saa begynde

han atter ath tyngis igen thi lagde han sig ned paa iorden igen ath soffue

✿ Der han hagde ligget en liden stund/ da tocte hannem aff Gudz besynderlige naade oc tilladelse ath han waar i al som storste liffuis fare oc nod Saa spranck han op aff soffne/ da fant han ingen tilstede aff sine suene Han tog saa bluset och lette omkring/ saa fant han en aff dem/ den hog han armen aff/ oc bad ath han skulle sige hannem huor de andre waare oc huad der waare paa ferde/ eller han skulle stinge hans hierte i thu/ han suarede Kære herre du est al forraad Thi at Herquambalt haffuer solt dig i keyserens hender/ oc kommer strax hid met hans folk ath hente dig/ oc de andre dine suene ere nedre paa slottet/ oc legge deris sølff oc guld och penninge paa deris heste/ som de haffue fonget til bytte/ och ville strax ride aff vden dit minde och vilge/ Olger gick strax ned och hog dem alle ihiel saa mange de waare/ saa gick han til porten oc lucte hannem igen

✿ I det samme kom Herquambalt igen oc Hardren met hannem som hagde keyserens folk met dem/ han banckede sacte paa porten/ oc mente ath den hagde stondet hoff porten/ som han befol tilforn oc tage ware paa hannem/ Olger forruende sit maal at han icke hannem der paa kende skulle/ oc sagde sactelige til hannem igen/ huo est du der bancker paa porten/ han suarede/ det er ieg Herquambalt som kommer fra keyseren/ huad gor Olger nu/ Olger suarede/ han soffuer en nu oc wi haffue taget hans suerd fra hans side/ kom men frilige ind til dine stalbrodre/ som haffue nu alle sadled deris heste/ Vi ville nu gore som oss selffuer løster met hannem

Der Herquambalt wor kommen inden porten/ oc skulle gongit ned at en trappe vd met muren/ da kløffuede Olger hans hoffuit i thu ned i hanss hals/ och stod hannem saa dod ned paa iorden Siden spranck Olger strax paa sin hest/ och forfulde Hardren oc de andre keyserens mend/ saa der kom icke mange leffuendis til bage igen aff dem til hans paulun Han hog hoffuedit aff en hertug aff høye Burgundien/

och red strax til slottet igen/ och hengde saa alle sine døde
suene som han hagde slaget ihiel tilforn ind aff dem vd aff
huert vig staar tringt om slottet Siden tog han alle deris
harnisk och hielme/ oc sette paa stocke oc stene/ huilke han
5 siden sette saa forkledde i alle vigstaarene Han bant oc
snorer oc liner om dem/ at naar han ructe paa nogen aff
dem/ da vende de dem baade bort oc igen ligernis som de
hagde alle verit lessuendis

✿ Met dette subtilige kloge fund forruende han alle sine
10 fienders ogen/ ath keyseren oc alt hans folk som dette saage
trode til visse/ ath han hagde fonget ferst folk til sig igen/
men der hengde saa mange vden paa muren oc i vigstaarene
om slottet/ oc der stode all lige mange i vigstaarene igen som
der giorde førre/ det er vmueligt ath nogen kan bescriffue
15 de mange subtilige kloge sticke/ som denne edelige første
brugede mod sine fiender i samme bestalning

✿ Der fore bleff keyseren plat fortuilet/ huad han her
til gøre skulle/ Karlot hans søn som hagde da reudet ind
mod slottet tre eller fire gonge/ och studet til de døde for-
20 kledde stocke och stene Han forundrede storlige ath de ville
icke bucke eller vige fore hans stud oc pile/ men de bleffue
alle stille oc dristelige stondendis i vigstaarene uforferede/ thi
sagde han til sin fader keyseren Det er oss vmueligt ath wi
m nogen tid || kunde vinde dette slot/ eller fonge Olger dansk
25 til fonge/ men han haffuer fonget det ferste folk som icke
ville rymme for stud eller pile I haffue nu fort krig oc
erloff mod hannem i siw aar til lige/ oc vondet ful liden
priss eller ere/ oc kunde aldrig en nu komme der met til
nogen god ende Thi raader ieg eder fuldkommelige ath i
30 giffue det en nu plat vdoffuer oc fare hiem til Franckerige
igen met eders heer før i fonge her mere skade/ thi Olger
løster nu forst ath stride/ Keyseren svarede/ Jeg skal aldrig
fare heden før ieg fonger Olger encten død eller lessuendis
skulle det en kaaste mig halfft mit Rige I det lod han kalle
35 sine ypperste kapteyner oc riddere til bordz met sig

✿ Der de hagde sidet en føye stund offuer borde Da
kom Olger rendendis ind til dem all ene Der keyserens søn
Karlot saa ath han mette saa lige paa hannem met sit
glauen Da kaste han sig baglengis ned aff bencken/ oc Olger
stack i det samme offuer hannem/ oc racte hannem icke/ men 5
bordet rente han ned til iorden met all deris mad oc dricke/
och høg saa keyserens stenck ihiel for hans fod/ Her ved
bleff keyseren och alt hans folk meget forferdede For han
kom saa vforuarendis ind paa dem/ Alle forundrede paa
denne hans store dristighed Mange aff keyserens folk gaffue 10
dem strax til hest och forfulde hannem aff all deris mact/
men de giorde det aldelis forgeffuis/ thi han kom ind paa
slottet igen/ for vden all skade

✿ Keyseren hagde da gerne giffuit samme bestolning
offuer oc faret hiem igen/ hagde han icke det ladet fore skam 15
oc for tal skyld Der Olger wor saa ene paa slottet/ da hagde
han inted andet ath ede en tiwrt brød oc hestekød/ och vand
ath dricke til met Thi sørgede han gantske suarlige/ oc viste
icke || da huad helder han vill[e] da lenger slaff met sine fiender Mr°
Eller han skulle da rymme i sit behold igen/ Som han gick 20
paa muren en nat och sagde disse ord saa ved sig selff Da
vaare de to aff keyserens hemmelige speyere vnder mwren
oc hørde der paa/ de fore strax til keyserens søn och sagde
hannem dette Han mente strax ath han ville fonge venskaff
aff Olger dansk men han vor saa plaffuit aff hunger oc tørst 25
Och hagde icke helder folk hoff sig Thi red han fore slottet
om morgenen met meget folk oc robede til Olger oc sagde

✿ O edelige Første Olger dansk ieg beder dig ydmygelige
ath dw vilt nw giffue mig dit venskaff for Gudz skyld/ oc
forlade mig at ieg slo din søn ihiel i hastighed/ da vil ieg 30
giffue dig halff delen aff Francke Rige effter min faders død
Jeg vill oc gonge til den hellige graff och tage der plict och
bod fore hannem/ der til met vil ieg sly dig min faders
venskaff igen oc dine slot oc len/ som han haffuer taged fra
dig Jeg vil oc forbede dig met alle de gode herre/ oc andre 35
gode mendz bøn/ som her forsamblede ere aff alle Land oc

Rige Jeg ved til visse ath dw kant icke lenge holle dette slot
for oss/ thi dw hassuer hwercken folk eller fetalye Der Olger
dette hørde Da vndrede hannem storlige huorledis han hagde
fonget det ath vide Ath han icke hagde folk eller fetalye paa
5 slottet hoss sig Han svarede hannem da saa igen Jeg hassuer
tilforn sagt oc sworet Saa gør ieg oc nw Ath ieg skall aldrig
tage bod eller vander forre min søn som dw slost ihiel Andet
en dit liss for hanss død Der maat dw en nw rette dig effter/
skal ieg en moste mit liss der offuer/ keyserens søn Karlot
10 svarede igen Kan der intet andet blissue vdass/ da far vel
paa denne tid

M ii ✿ Olger sagde far din vey til bage igen som dw komst
hid Hagde dw icke kommet hid i god tro/ Da skulle ieg skencke
dig før dw fore heden/ Der Karl[ot] kom til bage igen til sin
15 fader keyserén och sagde hannem Olgers ord/ da vndrede
han oc alle de andre paa hans dristige mandommelige hierte
Ath han vor en da saa stadig i sin hu och sind ath han
ingeledis ville lade sig sige En dog at han vor ene paa
Slottet foruden fetalye oc kaast/ de prisede oc loffuede
20 hannem alle fore hanss store mandom/ oc for hans subtilige
kloge sund/ ath han hagde saa gecked dem alle i deris ohne
øgen met de forkledde stocke oc stene/ ath de torde icke storme
mod slottet De bleffue da saa alle til enss Ath de ville strax
om morgenen falde ind offuer muren paa slottet til Olger
25 dansk oc sla hannem strax ihiel om han icke ville lade
sig fange

✿ Den samme nat som de soffue alder best Da red
Olger ind i keyserens søns pawlun/ och fant der en kaastelig
seng som vor offuer bred met gylden sticke thi mente han ath
30 han hagde ligged i hende/ Han stack i hende tw sting met sit
glauen och mente at han hagde ract keyserens søn men han
bleff der i bedragen/ for det vaar en knub han stack vdi som
Karlot lod legge der tilforn der han frøctede for hans
komme/ Oc han laa selff borte i en vraa blant noget ho och
35 straa aff sin store locke/ Olger stack det tredye sting i samme
knube saa hart Ath hans glauen brast alt i sticke/ Aff det

bulder vognede de op aff søffne i herren och ginge strar alle
til harnisk oc søgte effter hannem Men han kom alligeuel
i sit behold for natten vor ganske mørck

Om morgenen der solen gick op da drog keyseren fore M ii*
hans Slot met all sin heer Der Olger saa hannem 5
komme faare i spidsen och kende hannem paa hans harnisk
Da rende han strar til hannem oc rende hannem oc hans
hest til lige mod iorden saa ath han vor moren død Olger
drog sit swerd Och hagde da hugget hannem vist i hiel
hagde icke Hertug Reymis aff Beyeren met nogre andre 10
gode kemper kommet hannem til hielp oc vndsetning De for-
fulde da alle Olger dansk paa ny/ thi rende han mod en
megtig stor elff och lod sin hest somme der offuer met sig
Oc rende saa paa den anden side vandet det meste han kunde/
keyseren oc hans folk rende paa denne side elffuen Och der 15
torde ingen giffue sig offuer til hannem fore vandet løb
ganske stride I det robede der en til keyseren oc sagde/ ath
der laa en bro offuer elffuen en mil der fra/ Saa bad han
paa ny ath de skulle rende did Der Olger det fornam da
gaff han sig twert fra vegn ind i landet til en fergestet/ der 20
kom han offuer met sin hest ind i Valland

✿ Der keyseren fornam at han vor kommen i sit behold
da bleff han gandske vred oc straffede sit folk gandske haar-
delige och sagde ath de hagde giort som forredere mod
hannem/ ath de lode Olger saa vndkomme met liffuit/ for de 25
vaare saa mange at de motte vel slaget eller grebet hannem
til fonge/ Karlot keyserens søn sagde til sin fader Jeg ville icke
for alt det guld och gotz ieg haffuer i verden ath Olger skulle
saa vndkommet Thi ieg maa vel nw rette mig effter ath ieg
bliffuer icke lenge leffuendis/ Han kommer vel snart igen 30
naar ieg tencker minst paa hannem/ oc tager mit liff aff mig/
keyseren kallede sit folk til hobe och sagde til dem Jeg || ved M iii
ath Olger haffuer mange frender och venner i min heer som
gerne ville hans beste Rand ieg hore eller spørge/ ath nogen
gør hannem hielp eller trost/ eller huser eller hiemmer hannem 35

i mine Land och Rige Da skall ieg lade rette hannem for en
forredere som det gør/ oc legge hans gotz til kronen/ Jeg
binder eder alle baade fattige och rige Herrer och Forster oc
alle andre i hwo i ere At i paa eders ere oc Cristelige tro'
5 sla eller griber Olger dansk til fonge ehuor i kunde finde
hannem effter denne dag/ oc lader det ingelunde huerken fore
bøn eller gaffue skyld

✿ Siden for keyseren til det Slot en dag eller to der
effter som Olger vor forre paa Da fant han der inted andet
10 en de døde karle som han hagde hengt i vigskaarene vden
om slottet/ der de saage huor subtilige han hagde kled de
stocke oc stene met de døde mendz harnisk/ oc ath mand kunde
røre dem alle til lige naar man droge om ende paa en line
oc snøre Da sagde de gode mend til huer anden Ath det
15 vaar stor skade/ ath saadan en kleg mandelige forste skulle
komme der aff Riged/ som alle kemper gruede faare ath stride
med oc som viste alle gode lempe oc raad i orleg oc krig De
lette siden fast paa Slottet effter mad oc dricke Men de funde
der huercken øll eller brød oc inted andet vden noget hestekød
20 Der paa forundrede dem en mere Ath han holt Slottet saa
lenge forunden fetalye oc dricke/ oc bleff alligeuel mandelige
ved/ och ville sig icke lade mercke/ met den hunger oc nød
som hannem gick offuer/ alligeuel at han vaar der ene oc
elende Oc hagde der ingen hoff sig paa det siste vden de
25 døde karle

✿ Der keyseren hagde offuerset samme Slot oc forfared
all leyligheden der om kring Da lod han kalle alt sit folk til
hobe paa en sleth plan vden for slottet/ Och lod saa telge
M iii° huor || mange han hagde da leffuendis igen aff sine gode
30 mend och fattige karle/ som han førde aff Franckerige met
sig/ oc sammeledis aff alle de andre deylige mend som han
hagde siden fonget til sig aff andre atskillige land oc rige
paa det ottende aar siden først han begynde at stride met
kong Olger dansk oc dreff hannem vd aff Franckerige fra sig
35 Siden sende han baade sine sønner Karlet och Loduig ind i
Valland met ith stort tal folk/ ath de skulle det styre oc

regere/ oc besserme det fra vduertis stender i hans frauerelse/ til han kunde selff komme did personlige Saa drog han selff hiem till Franckerige met det folk som han hagde igen

✿ Der han hagde verit i riged nogen stund/ da begynde han ath tencke ved sig/ huor snarlige han hagde fortørnet sin Gud oc skabere/ I det ath der hagde saa mange deylige mend fattige oc rige mist deris liff i samme orloff oc kri for hans skyld oc ath mange deylige Jomfruer Piger oc Møer/ oc desligest erlige oc høffuiske dannequinder waar skeet stor vold oc offuerlast aff hans ryttere och folk huor de hagde faret frem/ Thi bleff han saa til sinde/ ath han ville sende sit bud till Rom til Pauen ath han kunne fonge plict oc bod oc affløsning aff hannem fore sine synder/ han viste da ingen som bedre kunne bestille samme hans erende en Turpin Erkebiskop aff Reyns i Pikardien oc abbeden aff S. Pharaonis kloster i Franckerige for de waare baade tho mectige kloge mend i alle maade Thi sende han dem aff sted i samme hans erende

---

Haffue nu her hort seet oc leest tilforn huor mild oc veluillig lycken hwn waar denne mectige første kong Olger dansk til denne tid/ ath han offueruant mange store herrer konger oc førster/ oc ihiel slo vtalige deylige mend/ och mectige stolte kemper/ Och want i alle orloff oc slag stor priss oc ære/ Nu vil ieg her effter beskriffue/ huor ont oc meget vgunstig lycken bleff hannem siden igen til en tid/ Ath ingen (ehuor mectig han er) skal sette formeget sit haab til hende eller til verden och mennisken/ om han vil tage exempel aff Olger dansk/ Thi naar lycken gør alder best mod nogen/ da vender hwn snarist sit hiwl omkring igen

✿ Der Olger hagde verit nogen tid til søess/ da kom han omsiger til landz i Valland/ Som han red paa vegn om dagen/ da begynde han fast ath tyngis/ for han waar tret aff søen/ oc hagde icke soffuit i lang tid tilforn/ Han fant en deylig eng fore sig/ paa huilken der stod en kilde/ der løste

hannem da ath huile sig/ men hans hest der bette oc drucke/ han førde sig aff sit harnisk och ty/ och lagde sig ned ath soffue/ Der han hagde soffuit der nogen stund Da kom Turpin Erkebiscop oc ville fare til Rom En aff hans suene
5 red bort til forscreffne kilde ath han vilde vandet sin hest/ Der han kom did/ da saa han ath Olger laa der och soff/ han rende strax til bage igen oc sagde

✿ Herre Olger dansk ligger hoff hin kilde och soffuer vel hart/ Ville i hannem nu gribe da haffue i vel diss mact
M iv* Thi han haffuer hengt sit harnisk oc hielm paa en busk hoff sig/ oc hans skiold oc glauen ligge paa den anden side Der Erkebispen dette hørde/ da bleff han meget bedrøffuit ved sig selff/ for Olger waar hans frende Han torde icke giffue hannem offuer som han vel gerne hagde giort Thi ath de
15 viste vel alle som hannem fulde/ ath keyseren hagde tilforn budet alle store herrer oc alle andre i hans land och rige/ ath de paa deris ære/ skulle sla eller gribe Olger dansk ehuor de hannem finde kunde/ thi raadde han met Abbeden som hannem fulde/ huad han der til gøre skulle Fore han actede
20 ath han waar selff en vider Bisp/ oc han frøctede ath keyseren skulle lade hannem rette naar han hannem finge Da bleffue de saa til ensk ath de ville tage hannem til fonge Saa ginge deris tienere til oc tøge hans hest/ harnisk/ hielm/ glauen oc skiold/ oc sette det offuer en side Siden tøge de
25 hans dyrebare skinnende suerd fra hans side

✿ Olger wognede op i det samme aff det bulder som waar om hannem aff de mange heste Han tog strax til sin side effter sit suerd Der han fornam ath det wor borte/ da spranck han op/ oc slo en munck ved sit øge met sin knøtte
30 neffue at han falt død aff hesten Saa tog han munckens sadel oc slo mange ihiel met hannem/ en part slo han oc paa fluct ath de rymde skammelige aff marcken/ Han slo saa lenge met samme sadel/ ath han beholt icke mere igen aff hannem ath sla met en den ene stibøgel Der han saa Turpin Erke-
35 biscop da truede han hannem oc sagde/ Hagde ieg nu mit gode suerd da skulle der ingen aff eder komme lessuendis

heden fra mig Saa ville han sprunget paa munckens hest oc
rent fra dem I det slogo de benene vnder hannem ath han
falt ned mod iorden/ Saa kaste der mange dem ned paa
hannem oc bunde ‖ hans hender oc føder/ och førde hannem u
saa fangen til bage met dem til Reyns i Pikerdien 5

✿ Der keyseren fick bud at Olger wor fongen/ da bleff
han offuermaade glad/ oc screff strax til Turpin Erkebiscop/
ath han ville komme vforloffred til Paris met hannem/ thi
han ville strax lade halff hugge hannem/ oc henge hans krop
siden i Pariff galye (som kallis mont falkon/ ath fule oc 10
raffne skulle ede hannem op/ for de store hoffmod som han
hagde før giort hannem

Der Olger kom fram/ da gaff keyseren strax dom offuer
hannem/ Keyserens sønner Carlot oc Lodwig/ oc alle
de andre herrer oc førster som da til stede wore De bade 15
alle gaat for Olger dansk/ ath han motte beholde sit liff/
men det kunde inted hielpe hannem/ Der her Turpin Erke-
biscop det fornam da sagde han till keyseren/ Kære herre/
hui vilt du saa endelige strenge nu met denne edelige første/
ath du vilt lade hannem rette/ oc ingeledis benaade hans 20
liff for alle disse Førsters gode ord och bøn skyld/ Vilt du
inted acte de store velgerninger som han haffuer giort mod
dig I det ath han frelste saa offte dit liff i orloff oc kri och
førde dig veldelige aff dine fienders hender/ da du waast
fangen/ Han frelste oc Pauens liff oc mange andre herrers 25
oc førsters oc vtalige cristne menniskis liff/ der han slo kong
Burmand ihiel Soldanens ypperste kempe Huo er den mand
i verden til som haffuer giort saa stor mandom/ eller striddet
saa mandelige for den hellige cristelige tro som Olger giorde
Huo frelste dine land oc rige/ dig selff/ och alt dit folk vden 30
Olger all ene/ komme det rocte til Turkerne eller Soldanen
at Olger vaare slagen eller død da komme de snarlige hid
igen ‖ oc brende dine Rige fore dine egen oc lagde siden all u*
Cristendommen ede/ hwo kan eller vil der forundre paa/ at
han gerne ville heffned sin søns død/ Thi beder ieg dig 35

o veldige Herre Ath dw vilt nw milde din hw oc find och lade hannem nyde sit liff/ det vaare stor skade at saadan en megtig konge oc kempe/ skulle saa ynckelige tagis aff dage/ eller miste sit liff Vilt dw icke lade hannem til borgen da
5 haffuer ieg fengsel oc torn at sette hannem i/ till han fonger giort bod oc bedring for de hoffmod han giorde dig/ Vilt dw ingeledis lade hannem der til/ da frocter ieg storlige at her bliffuer en stor omwendelse i dine Land oc Rige for hans skyld/ thi ath dine ypperste mend ere meste parten hans
10 frender oc slectinge

✿ Der her Turpin erkebiscop hagde ent sine ord/ da begynte alle de andre som stode der omkring at sige lige som han hagde sagt til keyseren/ hertug Reymis aff Beyeren bad oc fast for hannem En dog at han tilforn slo hans søn
15 Hertug Bertram ihiel i striden Oc sagde at det vaar vhorligt ath lade myrde eller drebe saadan en megtig kempe met vold eller mact Der keyseren hagde hørt deriff ord oc bøn Da millede han sit sind Oc befol her Turpin Erkebiscop ath han skulle lade benare hannem strengelige i iern och torn At
20 han ingeledis vndkomme Der Erkebispen kom hiem igen til Reyns da lod han strax bygge ith megtigt swart torn aff store stene op til en kirke mur som vaar baade tyct oc bret paa muren/ oc dypt i iorden Siden sagde han til Olger Kere frende dw vist vel selff/ at keyseren gaff dom offuer dig
25 at dw skulle mist dit hoffuit for dw forde krig mod hannem Nw haffue de andre gode herrer och ieg frelst dit liff dog met saa skell at ieg skall holde dig i fengsel oc iern saa lenge dw leffuer/ Oc giffue dig lidet ath ede och dricke/ saa dw kant neppelige holde liffuit til en tid

A ii ✿ Keyseren befol mig strengelige ath ieg skal icke mere lade giffue dig om dagen/ en fierde parten aff it føge brød/ och en skaal vin/ oc der til ith lidet sticke kød/ han haffuer oc budet dig paa din tro oc ere Ath dw skalt aldrig gonge aff samme fengzel saa lenge dw leffuer Der Olger hørde ath
35 han skulle saa vsslige sweltis ihiel i samme torn da falnede han i sit ansicte oc øgen aff stor sorg och drøffuelse/ Der

Erkebispen det saa/ da sagde han til hannem igen/ Giff dig
till frede Jeg vil lade bage de brød saa store som dw skalt
haffue at dw skalt vel haffue nock met en fierde part aff ith
aff dem om dagen Jeg vil och lade gøre din skaal saa stor/
ath der skal gonge en god kande vin i hende Jeg vil och 5
giffue dig huer dag ith halfft faar/ for det sticke kød som
dw skulle haffue Olger tackede hannem ath han ville acte ath
han vor en stor mand paa sin persone Och kunde icke leffue
fordi met en føge ting

✿ Siden bleff han neder sat i samme mørke dybe torn 10
i huilked han vaar i siw aar til lige/ Oc led der stor hunger
och nød/ oc anden vselhed Erkebispen lod alligeuel tractere
hannem bland met det beste han torde/ och lod oc styndem
tage hannem op aff torned/ oc legte skafftaffuel met hannem/ han
lod berette hannem huert aar saa tit som han det selff begerde 15

Nu eller fire aar der effter da actede de ypperste herrer
i Franckerige at keyseren ville ingen anden naade gøre
met Olger dansk Thi ynckede de meget offuer hannem/ de
ginge alle til lige for keyseren oc hertug Gerard aff Monselin
holt deris ord fore dem saa sigendis Vi bede dig alle ydmy- 20
gelige och veldige Herre/ ath || dw fore vaar tro oc villige A ii*
tieniste skyld/ vilt forbarme dig offuer Olger dansk/ oc giffue
hannem sit fengsel quit Thi han haffuer nw giort stor plict
oc bod i samme torn/ och er skøt død aff hunger oc tørst Der
keyseren hørde hans naffn da bleff han saa hastig oc vred/ 25
at han kunde icke side eller stonde han sagde til dem igen
Jeg suer det paa min tro och ere Ath hwo som neffner hans
naffn effter denne dag/ han skal endelige miste sit liff der
faare ehuor megtig oc rige han er Han lod och strax det saa
vdrobe i Paris stad/ oc i alle andre steder i hans Land oc 30
Rige At hwo der neffnede Olger danskis naffn/ da skulle han
strax miste sit liff der faare huad helder han vaare mand
eller qwinde

✿ Der faare bleff Olger snarlige forglemder inden en føge
tid der effter/ saa ath alle da visselige trode ath han vor død 35

✿ Nogen stund der effter/ da lod Soldanen aff Babilonien som hed Bruher vdsende nogre hemmelige speyere til Francke-rige och Pickerdien ath de der forfare skulle huor Olger dansk han vaare Och huad mact keyseren kunde vel komme aff sted til orloff oc krig Der samme bud komme til bage igen da sagde de for Soldanen at Olger dansk vor visselige død/ de sagde oc ath de hagde hørt i Paris ath keyseren hagde budet lang tid tilforn At ingen skulle neffne Olgerss naffn vnder sit liff

✿ Der Soldanen dette hørde/ da bleff han gandske glad/ Oc lod strax kalde de konger herrer och Forster til hobe/ som bode i hans Land oc Rige/ der de komme til hannem oc kong Caruel met som vor en aff de ypperste Herre och kemper Da sagde han til dem Jeg vil nw fare til Francke Rige och lade mig der krune Thi ieg haffuer nw forfared ‖ i sandhed at Olger dansk er død/ oc ieg hagde altid til forn hørt oc forfaret aff vise doctere oc klercke som kallis Astronomi oc ere kloge paa hiemmels tegen oc løb/ ath ingen i verden kunde sla mig ihiel vden Olger dansk all ene/ som keyseren lod sulte ihiel i torn Aw frecter ieg for ingen anden paa iorden Der fore vil ieg nw dristelige stride med keyseren Der kong Caruel hørde at Olger dansk vor død/ da bleff han meget bedrøffuit/ for han hagde hannem gandske keer Han for strax paa sin kongelige eed Ath han skulle heffne hans død paa keyserens eget liff han sagde oc til met/ hagde Olger sent mig bud i tide/ da skulle ieg sent hannem hwndrede twsinde mend paa min egen kaast oc sold

✿ Soldanen lod strax rede vtalige mange skib baade store oc smaa Der vaar met hannem paa samme reygsse trediwge konger met alt deris folk Der vaare och fempten andre megtige Herrer oc Forster met hannem met alt deris folk oc mact/ han hagde sin søn met sig som hed Jsorius met ith megtigt tal folk/ Han hagde och sin broder met sig som hed Justamund/ kong Caruel førde hans hoffuit banere Der Soldanen kom ind i Tyskland/ da lod han neder sla alle Slot byer oc steder/ oc gierde der stort mandemord/ han lod oc

neder sla Colne oc lod henge deris konge som keyseren der hagde sat/ Siden for han ind i Hennegow oc Lottering oc stende oc brende der alt for fod Der keyseren dette spurde Da saffnede han all sin mact til hobe/ och drog saa ned mod hannem/ Soldanen sende sit bud mod hannem oc lod hannem 5 sige At han skulle sende x aff hanss beste oc ypperste kemper mod hannem all ene i kamp oc kredz/ kwnde han pinde dem offuer da skulle han lade henge keyseren Men vonde de hannem vdoffuer Da ville han strax fare hiem til bage igen til Babilo=‖nien oc inted mere stride paa hans land och u iii* rige/ Budet for aff sted oc førde en Oliue green i sin hand til tegen ath han ville fare met fred

Er han hagde rected sine erende/ da spurde keyseren hannem at huor stor oc starck Soldanen wor oc huorledis han waar skafft paa sine lemmer oc krop/ han svarede/ 15 Han er fempten føder lang/ oc han er en fod bred mellem hans øgen/ hans tender ere saa lange ath de recke tre fingers bredt vden hans mund som paa en gammel orne/ Hans øgen ere gloende røde ligeruis som en rød Carbunckel sten/ Hans skeg er saa langt oc stort ath det recker til hans 20 beltested Hans arme ere offuermaade starcke/ thi der er inted i dem vden sener oc been/ Hans hender ere saa haarde som andre iernkølffuer/ Der er ingen hest til saa stor och starck/ ath han ey slar hans ryg i thu met sin hand om hannem saa løster/ Han reddis tilforn for ingen paa iorden vden for 25 Olger dansk all ene/ Der keyseren hørde Olgers naffn/ da bleff han gantske wred/ thi sagde han till sine tienere/ Slar ihiel denne skalk for han haffuer brudet mit bud oc neffned min fiendis naffn her openbare De giorde som han befol/ oc lagde hannem saa paa en blide oc kaste hannem død offuer 30 muren i Soldanens heer igen

✠ Keyseren gick strax til harnisk oc drog vd aff staden met alt sit folk/ oc mente at han ville forrasket Soldanen for han hagde kommet i leyre met hans heer Der han kom vd oc saa at Soldanen hagde saa meget vtaligt folk/ oc at han 35

hagde atskilt det i trende suare heer/ da gruede hannem fast der fore/ I den første heer wor kong Caruel som førde hans hoffuit banere han hagde hundrede tusinde mend met sig/
A iv I den anden heer || wor Justamund Soldanens broder
5 høffuitzmand/ han hagde firesindztiwe tusinde mend/ I den tredye heer wor Bruher Soldanen selff/ han hagde trysindztiwe tusinde mend met sig vnder sin bannere/ oc der til met siretiwe konger oc førster met alt deris folk oc mact hoff dem/ Keyseren actede at han icke kunde bestaa dette vtalige folk
10 i en stondende strid. Thi lod han stede i sine basuner/ oc bad sit folk ath de skulle drage op paa bierget mod en skow som laa der hoff Paa det at waare det saa ath han bleffue slagen paa sluct/ at han kunde da rymme til samme skow

✿ Der Soldanen oc Turkerne saage ath de cristne
15 begynde ath wige for dem/ da mente de at de ville sly/ thi forfulde de dem mandelige och sloge fast paa dem/ de cristne vende dem om igen oc sloge fast paa dem som nest dem wore/ Der kong Caruel som førde hoffuit banneren skulle ride aff sted/ da bad hans hustru Drotning Gloriant at han skulle
20 tage keyseren til fange til bage met sig i herren/ for han saa ynckelige lod snelte deris gode ven Olger dansk/ hwn sagde ydermere konger ieg hannem fat/ da skal ieg fare vær met hannem/ en han giorde met Olger dansk/ thi ieg skal kaste hannem ned i torn for padder och orme/ Der kong Caruel
25 kom i striden/ da ville han inted stride paa de cristne/ en dog ath han sick selff store hug aff dem Thi han hagde tilforn loffuit Olger dansk och foret for Pauen oc keyseren i Rom ath han skulle aldrig sla paa de cristne/ Men der han saa keyseren da ville han gerne heffnet Olger danskis død paa
30 hannem all ene Thi rende han til hannem met sit glauen/ men keyseren stack hannem fra sin hest/ oc der kom strax halff tredyesinsstiwe mend/ oc førde hannem fangen ind i staden met keyseren om afftenen/ oc der met bleff striden ent den første dag

35 ✿ Kong Caruel hagde en broder søn hed kong Rubion/ han hagde hemmelig awind oc had til kong Caruel for han

ville gerne haffue hans land oc rige/ oc aldermest hans deylige hustru Drotning Gloriant til met Thi bleff han nu gantske glad i denne strid der han saa ath kong Caruel sparde de Cristne och ville icke sla paa dem/ ath han kunde nu fonge aarsage til ath beliwge hannem och skilye hannem ved sine land oc rige/ han ville oc gøre hannem til en forredere Thi gick han til Soldanen/ oc sagde/ O veldige herre det er icke vnder ath du icke fikst nu keyseren til fonge/ oc alle hans ypperste mend aff Franckerige som du vel hagde giort men han hagde saa lidet folk i marcken/ Hagde icke den slemme forredere kong Caruel min fader broder saa skammelige oc forredelige ført din hoffuit bannere ind i blant de Cristne/ oc han ville huercken sla eller hugge paa dem/ men han lod sig veluillige fonge aff dem/ paa det ath han ville forraade dig oc alt dit folk met

Soldanen trode hans ord Thi gaff han hannem hans land och rige och hans hustru Drotning Gloriant til met i alle de kongers oc herrers nerverelse som der tilstede waare Kong Rubion tog strax Gloriant i sin fagn oc ville kost hende/ Hwn slo hannem paa sin mund met sin knotte neffue/ ath der fulde tho tender strax i hans hals/ hwn sagde Jeg haffuer min ecte mand som mig skal kosse naar han maa komme til stede Thi vil ieg icke kosse din forredere/ som vil linge hannem heder och ere fra/ Om natten der effter Da gick Drotning Gloriant til staden som hennis hosbonde wor fangen/ ath || hwn ville gerne talet met hannem/ oc sagt hannem huorledis kong Rubion hagde skilt hannem ved sine land oc rige/ men hwn kunde ingeledis komme ind i staden Thi gick hwn til bage igen om morgenen i dagningen/ oc hagde ingen met sig vden tho sine moer/ Kong Rubion tog ware paa hende oc greb hende til fange strax vden for staden Han wor da glad ath han hagde fonget den sag met hende/ baade for hwn slo hans tender aff hans mund/ oc for hwn kallede hannem siden en forredere til met i Soldanens nerverelse/ han førde hende til Soldanen och sagde/ ath han greb

hende vden for staden som keyseren waar/ oc ath hwn waar der oc ville forraade hannem oc hans heer/ om han hagde icke kommet saa snart paa vegn effter hende/ han hagde nogre skalke met sig som baare strar vidnedz byrd met hannem
5 ath saa skulle være i sandhed/ Hwn sagde fast ney ath icke saa waar men det halp hende icke Thi gaff Soldanen dom offuer hende/ ath hwn skulle brendis om anden dagen der effter/ oc alle de andre cristne fonger som waare halff tredyesindztiwe de skulle alle hengis

10 ✿ Der han gaff denne dom/ da waar der en aff keyserens speyere som hørde der paa/ han red strar til keyseren/ oc sagde hannem hwad tiende der waar paa ferde/ Der de gode herrer aff Franckerige dette hørde/ da bade de alle for kong Carnel ath han maatte komme loff oc frelse sin hustruis
15 liff Saa gaff keyseren hannem sit fengsel quit met saa skel/ at han skulle frelse och fri alle de cristne fanger/ eller han skulle komme i sit fengsel igen velnillige

✿ Der han kom til Soldanen da giorde han sin aarsage/ oc bød sig til ath han ville slaff i kredz met Rubion sin
20 broder son/ som lagde hannem saadan forredelse til Tabede
69* han samme || kamp da motte de brende hans hwstrw/ oc henge hannem och de Cristne som fangne vaare Men tabede kong Rubion da skulle han hengis all ene/ oc alle de Cristne skulle komme fri i deris behold igen De vissede huer anden
25 kamp i en dall mellem Soldanenss oc keyserens heer/ ath de skulle alle see der paa/ paa begge sider

✿ Der de skulle til hobe/ da ginge de alle til harnisk som ville see der paa for de froctede paa begge sider fore forraskelse der de komme til hobe i kredssen Da rende kong
30 Carnel saa hart paa Rubion at han brød sit glauen i tw paa hans bryst men han bleff alligeuel fast sidendis i sadelen/ Rubion rende til hannem igen oc stack hans hielm aff hans hoffuit Der Drotning Gloriant det saa/ oc de Cristne som fangne vore da begynte de ath sucke oc grede Thi de froctede
35 at de skulle miste deris liff om han tabede/ De bade da fast til Gud ath han motte vinde samme kamp/ Rubion rende til

hannem igen met sit glauen/ Kong Carnel høg det twert i
tw for hannem/ Saa ville kong Rubion draget sit suerd I
det høg kong Carnel hans høgre hand aff hannem ath hwn
falt ned i marken/ han tog til sit suerd igen met sin venstre
hand/ I det høg kong Carnel det venstre laar aff hannem 5
saa han falt aff hesten Da sagde kong Carnel til hannem
O din slemme fortuilde forredere oc horen søn Min broder
vor aldrig fader ath dig Men en anden fortuiled amactig
skalk som din moder bolede met/ oc paa hannem slectede dw
nw der dw ville løget min heder oc ere fra mig och alle 10
mine Land oc Rige Jeg skal det nw deylige heffne pa
dig met dit eget liff før ieg rider her aff kredsen Sig her nw
obenbare sandingen for alle før en dw døer

✿ Der kong Rubion fornam ath han motte icke lenger
leff-‖ue Da sagde han til kong Carnel Jeg kendis ath ieg ✿ ii
løy paa dig oc din hustru Thi beder ieg dig ydmygelige ath
dw vilt forlade mig det for Makumetz vaar gudz skyld/ han
suarede at han ville det gerne gøre/ Saa bad Rubion hannem
igen ath han ville stige aff sin hest och kosse hannem/ til
tegen at han hagde vist forladet hannem det han hagde 20
brudet hannem emod Som kong Carnel buckede ned oc skulle
kost hannem da stack Rubion til hans strube met sin dagger
som han hagde hemmelige i sin venstre hand/ han hagde da
visselige myrd hannem hagde icke hans gode harnisk och
pandser kraffue vord det aff Der Carnel det fornam da greb 25
han om hans hand och holt hende fast oc tog kniffuen met
mact fra hannem Saa stack han baade hanss øgen aff hannem
Oc hulede dem vd til grunde ind i hans nacke/ Siden kallede
kong Carnel ath Soldanen oc bad at han ville komme oc
høre Rubions egen ord før han døde Der han kom da vor 30
Rubion obenbarlige bekent/ ath han hagde løyet paa kong
Carnel oc hanss hustru Gloriant/ der faare lod Soldanen
henge hannem Oc gaff saa alle de Cristne fanger qwit och
fri oc bad dem sige keyseren ath han ville sende om morgenen
i samme kredz thi aff sine beste kemper mod hannem all ene 35
Hertug Dydrick som vor bland samme fonger suarede det

geriff icke behoff at fende faa mange mod dig/ Jeg vill ene mode i kamp mod dig

✿ Der de komme samme[n] om anden dagen da stack Soldanen hannem fra hesten oc ville strax ladet halff hugget hannem Men kong Carnel frelste hans liff Saa ath han bleff da tagen till fange Om anden dagen kom Achar kongen aff Engeland mod Soldanen i kredz der han hannem saa/ da spurde han hwo han vor/ men han ville driftis till ath rende och ficte mod hannem all ene i kamp/ Han snarede ieg heder
O ii* Achar oc er konge i Engeland Soldanen sagde spar dit liff oc rid til bage och hent fast flere hid med dig/ eller dw seer icke Engeland mere Han snarede ieg vil ene ride mod dig/ Saa stack Soldanen hannem twert i gennem met sit glauen at han falt død aff hesten Siden rende der fire mectige Hertuger och gode kemper paa Soldanen til lige met deris glauen/ som vor Hertug Don aff Mantuel/ hertug Gerard aff Monsilon Hertug Morant aff klewen/ oc Hertug Nauim aff Dardeyn Men de kunde intet røre hannem i sin sadel thi kaste de deris glauen fra dem oc høge paa hannem alle til lige met deris suerd aff all deris mact och formue

✿ I det kom Soldanens broder Justamund rendendis met ith stort tal folk hannem til hielp/ der de fornwmme samme bag heer da rende de til bage igen til keyseren Oc sagde hannem huor stor oc starck han vor Oc ath de kunde icke røre hannem i hans sadel der de stunge paa hannem met fire stercke glauen til lige/ der keyseren dette hørde da begynte han fast at grwe och frøctede ath han skulle ingen kempe finde i all sin heer som kunde bestonde Soldanen all ene Saa begynte han ath tencke paa Roland och Oliuer sine gode kemper som han møste paa Runsewal oc forbannede Gauelen som dem forraadde/ han sørgede oc fast for denne mectige kempe kong Achar aff Engeland/ som han nw mist hagde thi stack han ith tegen op til fred/ men han lod hente hans døde legeme i staden til sig/ oc lod det siden erlige begraffue/ Han sende oc strax sit bud til Engeland effter hans daatter at hwn skulle komme til hannem/ Thi han ville

erlige giffte och forse hende/ for hun vor da faderløff och hagde ingen anden verge eller forsuar

Ogen tid der effter da ginge keyserens raad herrer och ⊙ iii
forster Bisper och ander gode mend oc Capteyner i raad till sammen huorledis de skulle haffue dem lenger met 5 samme orloff De vaare gandske bedrøffuede for de hagde da mist deriff frender och venner/ Oc de saage oc viste ath Soldanen hagde vtalig meget folk/ oc der kunde inge kemper offuerwinde Soldanen all ene/ huercken met suerd eller glauen Saa stod Hertug Aeymis op blant dem oc sagde Jeg hørde 10 en megtig Bedning sige Ath Soldanen sagde till sit raad Ath ingen kunde sla hannem ihiel vden Olger dansk all ene/ och fordi hagde han aldrig kommed hid om han hagde vist at han hagde vered i liffue Thi vaare det meget raadeligt ath keyseren finge det ath vide/ de loffuede alle hans gode raad 15 Oc sagde ath de skulle fare lempelige der met Ath keyseren lode icke sla hannem ihiel som det framsagde/ Saa stod der en Ridder op bland dem och sagde Ville i fly mig en karster hest/ och lone mig siden for min vmage da vil ieg sige keyseren disse ord De bleffue till enff met hannem der om 20 En dag som Keyseren gick blant sin heer da red han till hannem och sagde

✿ O veldige herre Jeg vndrer storlige huad dw acter eller tencker/ men dw vilt lenger stride med Soldanen/ thi det er aldelis forgeffuis Dw vinder hannem aldrig offuer 25 vden dw fonger Olger dansk til hielp Der keyseren hørde Olgers naffn da bleff han hastig oc vred och bad sine tienere ath de skulle sla hannem ihiel for han hagde brudet hans bud i det han neffnede Olgers naffn de lode som de forfulde hannem aff all deris mact/ men de ville dog inted gøre 30 hannem Der || de komme til bage igen/ da sagde de ath han ⊙ iii*
vndrende for dem/ Hertug Aeymis gick fram oc sagde Herre forlad mig ath ieg taler ith ord eller thu til dig Du maatte vel spurt hui han talede om din fiende/ men han viste ath du hagde det alle forbudet ath tale om hannem Jeg tror 35

han giorde det icke for vden sag/ men han er saa god en mand oc fødder her i riget/ han haffuer alle dage verit din trofaste tienere/ Keyseren wor wred oc suarede hannem inted/ Hertug Neymis lod siden kalle til sig alle de minste keyserens smaadrenge/ oc andre smaa børn aff all staden/ oc bad dem ath de skulle alle robe til lige/ naar de saage keyseren komme Olger dansk/ Olger dansk/ Olger dansk han ligger nu skadelige fangen i torn Der keyseren kom/ da robede de alle Olger dansk/ Olger dansk/ Olger dansk/ Som han bad dem før robe/ Der keyseren dette herde/ da bleff han stille stondendis/ oc vndrede och gruede suarlige huad det skulle betyde/ ath disse mange børn robede alle paa Olger danskis naffn

✿ Som han stod i denne tancke Da sagde hertug Neymis til hannem Kære herre ieg tror fuldkommelige ath den alsommectiste Gud haffuer optend disse børnis hw och hierte ath de skulle giffue dig til kende ath du skulle lade Olger dansk komme vd aff fange torn Thi Soldanen haffuer sagt ath ingen i verden kan vinde hannem offuer vden Olger dansk men det er saa/ da er det bedre ath du nu tencker mere paa dine landz oc Rigis beste oc din fattige almuess En paa det had och awind som du haffuer til hannem Thi du vist vel selff ath han er den ypperste kempe som nu er i verden til/ oc haffuer giort store mandom en Roland/ Oliuer/ och de andre tolff Jeffninge giorde/ Han winder och vel Soldanen
O iv offuer Om dw vilt ellers tage hannem til naade

Keyseren begynde ath mildis igen i sin hw och sind/ och sagde til Hertug Neymis Jeg tror aldrig ath Olger leffuer en nu Thi han sad i ith dypt mørckt torn/ som han saa huerken sol eller dag/ och han sick lidet ath ede oc dricke/ fordi tror ieg ath han er suelten ihiel Hertugen suarede/ Herre i skulle vide til visse ath Olger leffuer en nu Thi at her Turpin Erkebiscop lod giffue hannem huer dag ith halfft faar/ for det sticke kod som han skulle haffue om dagen/ han gaff hannem oc fierde parten aff ith brød huer dag som wor

en halff skeppe mel vdi oc der til met en stor skaal win huer dag/ fordi leffuer han en nu Keyseren sende strax bud effter sit raad Der de komme ind til hannem inden lucte dørre/ da sagde han til dem Kære venner i ere alle plictige til ath vide Rigens beste och gaffn/ och min ere och bistandighed Thi 5 beder ieg eder om gode raad/ huorledis wi skulle haffue oss mod Soldanen ath han icke forderffuer all Cristendommen/ De svarede hannem alle samdrectelige

✿ Vi vide dig ingen gode raad/ vden du kant fonge Olger dansk igen/ han er vel starck och dristig til ath sla 10 Soldanen oc alle hans kemper ihiel/ Keyseren bad strax thu hundrede karle gøre dem rede til hest Saa tog han hertug Ueymis met sig/ oc red saa did som Olger wor fangen Siden sende han samme hertug Ueymis oc Turpin Erkebiscop met nogre andre gode mend til Olger/ oc lod hannem spørge om 15 han ville giffue Carlot hans søn venskaff/ och tiene hannem siden som han giorde førre

Han svarede dem ath han ville besterme den hellige ✿ iv* cristelige tro aff sin formue/ men han ville før heffne sig paa Carlot keyserens søn/ fore han slo hanss søn ihiel/ Der 20 keyseren fick disse svar/ da bad han dem gonge til hannem igen/ de bade hannem alle paa nyess igen/ men de finge ingen anden svar en de giorde før/ Credye gong ginge de til hannem igen oc toge hannem saa op aff torned och fulde hannem ind for keyseren/ han spurde hannem da selff ath/ 25 om han ville være hans ven oc woge sit liff for den hellige cristelige tro/ Olger svarede/ ath han skulle aldrig fare i orloff eller kri/ før han hagde heffned sig offuer hans søn/ De andre herrer och førster bade ath han ville lade sig sige/ Han svarede/ ath han ville inted andet gøre der til/ skulle 30 det en kaaste hans liff Dermet lod keyseren lede hannem ned i torned igen Alle forundrede paa hans haarde sind oc stadighed Thi ginge de forscreffne herrer til keyseren igen och sagde Kære herre wi bede dig ath du vilt finde her nogen anden raad til/ ath Soldanen forderffuer icke Cristendommen/ 35 Han svarede Gonger til Olger igen oc spørger hannem ath

om han thaar ene ficte och slaff i kamp oc kredz met Bruher Soldanen aff Babilonien

✿ Der Olger hørde ath Bruher wor i Cristenheden och der hoff i landet/ da bleff han mectig hastig och wred/ och i den sin hastighed racte han sig vd i torn som han laa oc støtte tho store stene aff muren/ saa ath muren reffnede der ved Han sagde til dem Jeg vil giffue mig i kamp med hannem met saa stel ath ieg maa før rette mig offuer keyserens søn De ginge til bage oc sagde keyseren huorledis han støtte stene aff muren i det han hørde Soldanens naffn/ och ath han ville slaff met hannem/ dog met saadant vilkor som han hagde sagt tilforn

✿ Der keyseren dette hørde/ da sagde han til dem igen/ Forbandet være Soldanen til enig tid/ ath min søn skal nu miste sit liff for hans skyld/ det er ille ath han icke døde i sin moders liff/ Gud naade mig arme mand/ skal ieg nu endelige lade sla min søn til døde/ Hans raad hugsualede hannem det beste de kunde/ Men paa det siste sagde de til hannem Det er bedre ath i antuorde eders søn i Olgers hender/ en ath i oc all Cristendommen skal bliffue forderffuit Der keyseren hagde loffuit dem ath han det gøre vilde

✿ Da ginge de til Olger igen och tege hannem aff torned/ oc sagde/ du haffuer nu mact offuer keyserens søn/ oc skalt oc bliffue fri for alt fengsel effter denne dag Han suarede Hagde icke keyseren hafft mig nu saa storlige behoff/ da hagde han ladet mig her døt i fonge torn/ men effter thi ath han haffuer nu giffuit dom offuer sin søn/ da lader mig fonge min hest oc harnisk/ oc der til mit gode suerd/ Her Turpin Erkebiscop suarede hannem/ dit suerd oc harnisk vil ieg antuorde dig som ieg haffuer vel forvaret siden du waast fangen/ men din hest ved ieg ingen raad til/ for han bleff borte paa marcken den samme tid/ oc ieg kunde aldrig spørge hannem siden Jeg vil giffue dig en anden god hest som ieg kobte for tre hundrede kroner Der Olger sette sig paa hannem da falt han ned mod iorden/ ath han icke kunde gøre en vending met hannem

✿ Der keyseren det saa/ da lod han hente kongens hest
aff Lumbardien/ som Bertram tog tilforn fra hans tienere/
Olger lagde sin sadel paa hannem och tog hart paa hans
bag/ der ved falt hesten ned i alle fire kne/ Han steg alligeuel
paa hannem/ men han kunde ingen vey komme met hannem/ 5
Der Olger dette fornam/ da sagde han til dem alle/ Jeg
kand ingen hoffuerck gøre mod Soldanen vden ieg fonger
en god hest Gud naade mig ath ieg icke nw haffuer min hest
som ieg for miste der ieg bleff fongen/ der stod en mwnck
hoff aff Sancti pharaonis Closter oc hørde hanff ord/ han 10
sagde til hannem igen Olger wi haffue nw hafft din hest
i waart closter i siw aar til lige oc han haffuer daglige dagis
draged suare stene til Closters bygning Olger suarede O i
vfornumstige wanuittige oc fortuilede mwncke/ haffue i sticket
min edelige gode hest till saa slempt oc grofft arbeyde han 15
vaar det aldrig verd ath mwncke drenge skulle sette deris
hender paa hannem Jeg loffuer eder det/ at ieg skall neder
sla paa en dag saa megen sten aff eders Closter/ som min
hest haffner draged der til i disse siw aar/ men ieg vaar
fongen/ Henter mig snarlige min gode hest ath ieg kan 20
komme mod Soldanen i kamp

✿ Der hesten kom fram da vaar han saa slem fort oc
skyden at Olger kunde neppelige kende hannem Men hesten
kende hannem vel/ strax han kom paa hannem da begynde
han at dantze oc springe/ hwinne strige oc stryde och vende sine ørn 25
bort oc igen/ han vor saa glad at han viste icke hvilken fod han
vilde først sette til iorden/ Han spranck op och ned/ och
vende sig tringt om kring paa alle sider at alle forundrede
der paa/ Ligeruis som han ville sagt Jeg haffuer nw fundet
min rette hoffbonde 30

Er keyseren kom til bage igen till sit folk da sagde Olger
til Hertug Neymis Dw vist vel huad keyseren loffuede
mig Jeg vil icke ride i kamp mod Soldanen før ieg haffuer
heffned mig offuer hans søn/ Hertug Neymis sagde keyseren
dette Saa lod han strax hente sin søn/ och sagde till hannem

forbandet vere din store vfornymstige lessactighed ath dw
skulle sla Olgers søn i hiel han vil nw endelige haffue liffuit
aff dig igen/ før han vil stride mod Soldanen/ Vi haffue nw
segt oc spurth offuer alle vaare land oc rige Oc wi kunde
5 ingen kempe finde som trøster sig til at stride mod Soldanen
vden Olger dansk all ene/ han frøcter oc for ingen vden for
hannem/ thi det er hannem førre spaat ath ingen skal sla
hannem i hiel vden Olger dansk all ene Thi nødis wi endelige
til ath giffue hannem mact offuer dit liff

10 ✿ Carlot svarede/ kere fader och alle i andre gode
herrer oc Førster som her nw ere til stede Jeg beder eder
gerne ati ville alle bede for mig ath han vil vnde mig mit
liff Jeg vill giffue hannem alt det ieg haffuer paa iorden/
oc forsuerge baade Land oc Rige oc aldrig komme i dem/
15 men ieg ved at han er her/ Jeg vil oc bliffue elende oc
gonge til hellige steder oc bede gaat for hans søn som ieg slo
ihiel saa lenge ieg leffuer Siden baade de alle for hannem
Men de kunde ingen bøn fonge met Olger/ Thi sagde faderen
hannem for swar igen Kere søn Olger vil ingen anden bod
20 haffue en dit eget liff for hanss sønss død/ Carlot svarede
Kere fader Jeg tror aldrig at dw vilt saa lade mig tage aff
dage/ Saa sende keyseren de andre gode herrer til Olger
igen oc lod hannem sige Ath han skulle begere ehuad han
ville aff hans søn foruden hans liff Da skulle han det gerne
25 fonge ehuad det vaare/ skulle det en kaaste hannem halffdelen
aff hans Land oc Rige Olger vaar all lige stadig i sin hw
oc sind oc for da ath han skulle endelige haffue liffuit aff
hannem før han skulle noget stride

p ii* ✿ Der keyseren fornam ath de kunde ingen anden bøn
30 fonge met hannem Och han hørde ath all almuen rebede
ath han skulle gøre ende der paa/ ath Soldanen forderffuede
icke Cristendommen for hans søn skyld/ da tog han Carlot
om handen oc ledde hannem ind i salen til Olger/ oc sagde
til hannem met gredende thaare/ kere Olger her haffuer dw
35 nw min søn Gør nw mod hannem huad Gud giffuer dig
til raade/ Karlot falt paa knee for hannem oc sagde/ O

edelige mectige første kong Olger dansk/ ieg beder dig for Gudz haarde død oc pine ath dw vilt vnde mig mit arme liff/ I deth Jog Olger til sit sverd/ der keyseren saa ath han det drog aff balgen da gick han bort med sin Cappelle/ som han kom for dorren da styrte han ned aff ret drøffuelse/ 5 oc vor moren død

✿ Da sagde Herrene oc Ridderskabed til Olger igen Spar en nw keyserens søn Ath denne gamble herre skall icke nw dø aff sorg/ de holle hannem lenge met ord och manede och bade hannem alle til lige Men laa keyseren 10 i Capellen och bad til Gud saa sigendis O dw almegtiste Gud som skabede hiemmel oc iord/ oc mennisken aff den sorte muld dw som skøst den høgferdige Engel lucifer aff hiemmelen ned i helffuedis affgrund Dw som bast for dine vuenner paa det hellige kaars Dw som hører fattige syndige 15 menniskiff bøn som tror paa dig dw som hugsualer alle bedrøffuede hierte Jeg beder dig for din død oc pine/ at du vilt milde Olger danskis hierte Ath han icke nw dreber min søn som han nw acter at gøre

✿ Saa gick han vd til Olger igen och sagde Jeg beder 20 dig en nw ydmygelige ath dw vilt vnde min søn ath leffue Olger hold sit dragne suerd op i vered och sagde Jeg suer det paa min ere At ieg skal hugge hans hoffuit aff hannem her met ¶ keyseren gick ind i Cappellen igen oc bad igen til gud ⁊ iii paa ny Men tog Olger hans søn i haared oc ville saa 25 hugged hanss hoffuit aff hannem

✿ Som han hagde suerded oppe i vered Da kom gudz Engel aff hiemmelen ganske skinnende/ oc holt om odden aff suerded/ ath alle det saage skinbarlige Och sagde till Olger Gud biuder dig oc vil/ ath dw skalt nw giffue denne mand 30 sit liff Oc ath dw skalt strax fare i kamp oc strid mod Soldanen/ Thi dw skalt deylige vinde hannem offuer oc frelse der met all Cristendommen Der Engelen dette hagde sagt da for han op i skyen igen met stort skin och klarhed/ de tackede alle den megtiste Gud som giorde dette store 35 iertegen for dem

Der Olger hagde hørt gudz vilge aff engelens mund/ da falt han ned paa kne oc tackede Gud/ saa tog han keyserens søn i fagn oc sagde/ Jeg forlader dig nw for Gudz skyld/ alt det dw haffuer giort mig emod oc ieg vil vøge mit liff for dig/ ehuor och naar det gøriff behoff de sende strax bud ind til keyseren/ som laa en da i Cappellen oc lode hannem sige det da vaar skeet/ han sted strax op oc tackede Gud/ ath han hagde hørt hans ydmyge bøn/ hwo kan scriffue sige eller reth betencke/ den offuer maade store glede som der vaar da paa ferde/ iblant dem alle for det vnderlige iertegen som de hagde seet/ oc for den store hugsualelse som de finge aff hiemmelen/ keyseren tackede Olger gandste meget for han hagde spart hans søn/ Olger svarede Tacke den alsommectiste Gud oc icke mig/ for han frelste din søn aff mine hender/

iii* Der Keyseren hørde ath han || svarede hannem saa vislige/ da tog han hannem i sin fagn oc sagde Jeg vil nu være din ven aff hiertens grund/ saa lenge ieg leffuer i alle mine dage

✿ Siden spurde Olger keyseren ath paa hvad tid och sted han skulle ficte oc stride/ Om morgenen aarle kom Bruher Soldanen for staden oc robede til vecteren saa sigendis/ Sig din herre keyseren at han sender thi aff sine beste kemper vd i dag ath stride mod mig all ene Der keyseren sick dette bud da bad her Turpin Erkebiscop ath han ville sige messe for hannem Siden kledde Olger sig i sit harnisk/ oc keyseren forbant hannem selff Der han kom vd paa banen da waare Soldanens speyere der ath forfare huor mange der komme i kredssen med hannem

✿ Der de komme til bage igen ath sige hannem tidinge/ da sagde de ath der kom icke vden en all enisie med hannem/ Han spurde om han waar stor/ de sagde ia. Han spurde framdelis hvad weben han førde vdi sin skiold De svarede En rød orn i en hvid skield formalet met guld Han haffuer oc en kaastelig hest/ som springer oc spiller om kredssen met hannem/ han haffuer oc ith kaasteligt harnisk oc ith mectigt stort glauen i sin hand Der han dette hørde da gick han ind

i sit paulun/ och sagde til sine konger och gode mend/ som han der hagde met sig Der er nu kommen en ny kempe paa banen med mig/ ieg frøcter ath den vnderlige drøm som mig drømde i nat skal nu betyde mig noget ont

✿ Mig tøcte i nat i søffne ath der kom en mectig glubende drage med mig i kamp/ som hagde ligget bunden i ith torn i siw aar til lige Han reff oc sled mit harnisk aff mig met sine tender oc kløer/ Siden reff han oc mit kød aff mig oc gierde mig mange dødelige saar Paa det siste tog han mit hierte || aff min bug och reff det alt i sticke/ Kong Caruel suarede/ Er det Olger dansk som dig vil møde paa banen Da skalt du finde en stolter oc duelig kempe for dine hender/ som dw haffuer seet i alle dine dage/ Soldanen begynde halffuegis at grue/ thi lod han hente sin dyrebare smørgelse ind til sig/ for han viste till visse ath der waar aldrig noget saar saa stort ath det ey legtiff strar han smurde det met samme smørgelse Saa red han vd til kredssen som kampen skulle stonde/ och hans broder Justamund oc hanss son Iserius/ de holle paa ith bierg bag hannem med en skow at de skulle komme hannem til hielp met deris folk/ om de saage ath hannem trengde formeget

Er de komme i kredssen sammen/ da sette Soldanen sit glauen paa ierden oc sagde til Olger (fordi han viste icke ath det waar han) Hui kommer du saa ene med mig i kredz/ haffuer du icke hørt ath ieg er den sterckiste kempe som nu er til Olger sagde Jeg tiener nu for mit brød/ fordi haffuer ieg icke mange bag mig Men det skal en gøris dig selff behoff/ ath du hagde flere bag dig/ før du kommer heden fra mig Set din hielm paa dig saa ville wi snart forsøge huer anden/ Soldanen lo der ved/ och holt hans ord for spot oc spe/ oc suarede Det gøris icke behoff ath føre nogen hielm/ Her er ingen fare paa ferde/ Olger sagde Jeg sloff aldrig met nogen i kredz/ vden han wor i sit fulde harnisk/ och vel beuebned/ icke vil ieg helder gøre met dig vden du tager din hielm paa dig

y iv* Soldanen suarede Lader du dig da tocke ath du est saa god i orloff och kri som Olger danst waar/ du gaar icke hans maal op i dette aar/ du thaart det icke tencke

✿ Siden rende disse mectige kemper tho gonge saa hart til hobe ath iorden hwn skalff oc beuede der ved/ och beggis deris glauen broste all i sticke Siden hogge de snarlige paa huer anden met deris suerd/ Soldanen hog ith stort sticke bort aff Olgers skiold/ Olger hog ith sticke aff hans hielm igen/ oc giorde hannem ille saar til met i hans arel/ Soldanen tog strax sin dyrebare smorgelse oc smurde paa saaret/ saa løb det helt til hobe igen/ oc bleff strax legt Siden hog han haardere paa Olger igen/ Olger waarde sig mandelige nock oc gaff hannem hug for hug/ oc giorde hannem ille saar paa sit laar Han smurde sig met sin smorgelse och bleff strax hell igen

✿ Der Olger det saa da sagde han til hannem Huor fikst du den dyrebare smorelse/ Soldanen suarede Det er aff de samme smorgelse som de tre Marier smurde den kaarsffeste Gud met der han bleff begraffuen/ oc Iøderne gemde hende siden och legte alle de som saare och singe waare met hende Siden komme Titus oc Vespasianus oc slogе Iherusalem ned/ oc iblant dem som grebne waare/ waar Josep aff Arimathia/ Han gaff dem denne dyrebare smorgelse for en stor ypperlig gaffue/ oc de holde hende i ster heder oc ere Siden kom Soldanen til Ierusalem oc vant den hellige graff igen/ oc da sick han samme smorgelse Siden haffuer hwn bleffnit hoff hans børn oc efterkommere til nu ath hwn er kommen til mig/ Jeg ville icke tage det beste konge rige for hende der er i verden/ Olger sagde/ Men du vist at samme smorgelse sick sin krafft oc mact aff den kaarsffeste Gud/ da vnder mig storli=‖ge ath du icke tror paa hannem/ oc raader ieg dig fuldkommelige ath du tror paa hannem/ oc offuergiffuer den forbannede falske tro som du est forblindet vdi oc lader dig debe/ da fonger du hiemmerige/ oc glede foruden ende

✿ Soldanen suarede Vaare din Gud saa mectig som du siger/ da lode han mig icke forderffue och myrde saa

mange Cristne menniske/ men han swncke mig snarlige ned
i helffuede blant de sorte dieffle/ Olger suarede O du for-
blindede vsle menniske haffuer du icke hørt oc lest ath Gud
lader Solen saa vel skinne offuer de onde som offuer de gode
menniske/ oc ath Gud er mild oc misskundelig oc begerer inted 5
syndigt menniskis liff/ men mere ath det skal leffue oc bedre
sig/ Vilt du anamme den hellige tro oc lade dig døbe/ da
fonger din siel euindelig glede/ Gør du det icke/ da bliffuer
du fordømt til euig tid hoff dine affguder/ Soldanen sagde
Tall icke mere til mig om din tro eller om din kaarsffeste 10
Gud Jeg vil inted tro paa hannem/ Vilt du bede til min
Gud Makumet/ da vil ieg giffue dig min søster til hustru som
er den deyligste Jomfru der er i Indie land/ oc ith mectig
konge rige met hende

✿ Olger suarede Er din søster saa deylig som du siger/ 15
da mot du giffue hende fenden/ oc dine affguder til morgen
gaffue For hwn skal alliguel bliffue deris brud til euig tid
vden hun lader sig Cristne før hwn dør/ thi der bliffuer
ingen salig vden han tro paa Gud/ oc anammer Dob och
Cristendom/ Soldanen foractede Olgers ord/ oc høg paa 20
hannem igen aff all sin mact oc mus/ Olger tog mod hannem
igen ath Soldanen begynde ath grue for hannem/ Omsiger
høg Olger det ene kindben aff hannem/ ath det hengde ned
paa || hans arel Strar han det smurde Da vaar det saa heelt 62*
som det vor førre Der Olger det saa Da kallede han paa 25
Gud almegtiste at han mette offuer vinde Soldanen At han
skulle icke fordriffue all Cristendommen som han actede Saa
høg han paa Soldanen met baade sine hender och giorde
hannem saar i hans arel/ han smurde sit saar oc det bleff
strar helt igen/ Och sagde til Olger Jeg fornemmer nw 30
vel aff dine sterke oc suare hug at dw est Olger dansk
Thi tyckis mig ilde ath vere/ ath dw skalt her nw dø aff
mine hender

✿ Olger suarede Dette er icke vden en begyndelse aff
vor kamp oc strid Men dw skalt fonge andet ath vide/ och see 35
til visse ath ieg er Olger dansk aff danmarkis Riige før

dw kommer her aff kredsen Saa høg Olger fast paa hannem
oc slo hannem om hans ørn met sit suerd/ ath han falt ned
paa iorden aff sin hest och ver moren besuimet/ Saa bad
han Olger ath han ville vnde hannem frist en time ath
5 han maatte hvile sig/ som han laa paa iorden oc helte
met hoffuedet Da stig Olger ned aff sin hest oc lagde en sten
vnder hans hoffuit/ at han skulle ligge diff bedre/ Der
Soldanen det fornam Da sagde han til hannem O dw
edelige konge blod nw beuissde dw din store ere med mig som
10 er din fiende

KOnge Carnel vndrede storlige hvad kempe det skulle
vere som stridde saa mandelige med Soldanen/ Thi
spurde han de vdridere at/ som vaare paa marken der hoff/
hvad hest den samme kempe hagde och hvad han forde i sin
15 skield da fornam han omsiger at der ver Olger dansk Thi
G ii bleff han gand=|| ske glad at han ver en da leffuendis han
ville vel gerne redet bort oc talede met hannem Men han
torde det icke voge At de ander skulle ment at han der met
ville gøre nogen forredelse Hertug Didrick bleff oc gandske
20 glad der han saa ath Olger dansk sick gang paa Soldanen
Saa giorde oc keyseren oc alle de andre i hans heer Men
dette skede da komme de sendinge bud igen fra Engeland
met kongens daatter som Keyseren hagde sent effter hende/
Justamund Soldanens broder bleff dem vaar i skoffuen thi
25 rende han strax mod dem och slo dem all i sticke och tog
samme Jomfru fra dem til fange/ Der han saa hennis
deylige ansict da sick han stor begering til hende/ oc tenckte
da inted andet En at han kunde komme met hende til senge
om afftenen

30 ✿ Ved det pass stod Soldanen op igen och begynte ath
sicte paa nyff met Olger igen/ de høgge meget snarlige paa
huer anden oc Soldanen hagde da visselige acthet at hugget
hanff hoffuit aff hannem Men Olger vnduigede for hannem
och Soldanen høg hans gode hest brifert ihiel met det samme
35 hug som hesten falt med iorden/ da greb Soldanen Olger i

halsen och ville kast hannem fore pa sin hest och fort
hannem fangen i staden Saa tog Olger sin dagger oc stack
ind i hans side mellem tw aff hans reffben op til stafftet
Soldanen slap hannem strax igen at han kom ned paa iorden
saa smurde Soldanen sig met sin smørgelse oc bleff strax 5
swnd igen Saa høg han paa Olger oc kleffuede ith sticke aff
hans hyelm oc giorde hannem saar i sit hoffuit Olger bleff
der fore gandske vred och giorde hannem offuermaade ilde
saar i hans arm oc laar han høg oc saa hart paa hannem
ath han falt ned aff hesten til hannem/ Saa || tog Olger a ii*
hans dyrbar smørgelse oc smurde sig met oc bleff strax heel
aff alle sine saar

✿ Olger sagde til Soldanen/ Bruher kom nw i hw at
dw haffuer vered for Olger danskis hender Soldanen svarede/
kong Carnel sagde mig dette tilforn At kommer du i kredff 15
med mig da skulle ieg sige at ieg hagde fundet min lige
Nw kan ieg selff befinde ath han sagde mig sandingen/ for
dw haffuer nw deylige offuerwondet mig/ Och ieg vil vere
din fange/ oc lade mig Cristne oc anamme den hellige tro
Siden vil ieg vere din skalbroder i orloff oc krig med alle 20
Cristne menniskis fiender det loffuer ieg dig paa min ere/
Thi beder ieg dig kerlige Ath dw for Jhesu Cristi naffn
skyld och for hans død oc pine vilt vnde mig min smørgelse
igen/ men ieg heler mine store saar paa min arm oc laar/
ath ieg kan stonde offuer ende men ieg lader mig Cristne oc 25
døbe Olger som hagde ith gaat oc trofast hierte/ mente ath
Soldanen hagde oc saa hafft (En dog han talede aff lungen) thi
sagde han til hannem vilt dw fonge mig denne smørgelse
igen naar dw est lecter da vil ieg fonge dig hende Soldanen
for paa tro oc ere at han ville det visselige gøre Der met 30
fick Olger hannem smørgelsen igen Strax han hagde smurt
sig oc bleff hel och lecter Daa greb han sit suerd i baade
sine hender och sagde til Olger

✿ O amagtige Cristne mand som tog oc røffuede min
smørgelse fra mig met mact och velde Jeg vil nw snart 35
forsøge om dw est den som mig skulle tage til fonge Saa

sprauck han paa sin hest igen oc høg til Olger met det skel
at han vilde kløffuit hans pande i tw Olger bøtte for sig
met sin gode stiold den kløffuede Soldanen mit i tw/ och
gierde hannem føge saar i sin arell Olger bleff der faare
5 vred/ thi høg han hans venstre arm aff hannem som han
a iii holt i tøyelen met || der ved robede Soldanen saa høyt ath
hans broder Justamund det ful vel hørde i skoffuen Men han
vor saa fortwiled paa kongens daatter aff Engeland at han
det icke acte kunde Der Soldanen fornam at han kunde ingen
10 hielp fonge Da rende han til Olger met det skeel ath han
ville rent hannem om kuld oc stunget hannem saa ihiel Olger
viggede for hannem oc høg hannem offuer hans pande at
han fald ned aff hesten til hannem Saa robede Soldanen
saa høyt om hielp at hans broder det vel hørde Men han
15 vor saa forsoffet paa kongens daatter/ at han det icke acte
kunde Da sagde en aff hans gode mend til hannem Din
broder Soldanen er stad i stor nød/ men han robede saa
offte om hielp han lod som han det icke hørde/ oc ville inted
helder suare der til/ for han ville endelige soffue hoff samme
20 Jomfru om natten

✿ Soldanen smurde sig met sin smørgelse ath han bleff
till paff igen/ saa høg han saa snarlige paa Olger igen
at han vor moren besuimet han greb hannem och i hans
hals och ville led hannem til sit paulwn Som de saa ginge
25 da føle de baade offuer en sten til lige Olger sprauck snarlige
op igen oc høg saa hoffuedet aff Soldanen saa sprauck han
paa Soldanens hest som hed bussant oc tog hans dyrbare
smørgelse och smurde sine saar i sit hoffuit oc arel met Der
hedninge saage at deris herre laa død Da forfulde de
30 hannem met tusinde heste til lige Olger rende twert aff
vegen bort mod skoffuen oc kom i sit behold/ han viste icke at
Justamund vor paa den side i skoffuen met sin heer/ oc icke
helder at han hagde grebed kongens daatter aff Engeland
Som han saa red/ da saa han huor der vor en paa vegn
35 for hannem/ han rende fast effter hannem och ville slaget
hannem ihiel thi han mente at det hagde vered en hedning

✿ I det vende den anden sig om til hannem oc sagde a iii*
O edelige første Olger dansk spar mit liff thi det er ieg
hertug Berard keyserens bud som hente kongens daatter aff
Engeland/ huilcken Justamund Soldanens broder tog fra mig
oc giorde mig ille saar/ saa ath ieg vndkom met liffnit 5
Olger smurde hans saar/ oc de bleffue strax hele igen/ saa
bad han hannem ride til keyseren/ oc sige hannem ath han
ville sende hannem ith stort tal folk til hielp mod dem som
laage i skoffuen Der keyseren hørde disse tiender/ da sende
han strax thi tusinde mend til Olger met hertug Dyrick Der 10
Olger kom fram met dem/ da hagde Justamund reffuit Jomfruens
kleder sønder oc slagit hendis mund oc nese til blodff for hun
stod hart mod hannem/ ath han kunde icke fonge sin vilge
met hende/ Som han saa reff och sledz met hende Da saage
de andre Olger dansk komme Thi sagde hans gode mend 15
till hannem

✿ Herre giff offuer dette spil som du haffuer nu for
hender Fordi her kommer den mectige kempe som slo din
broder ihiel kommer du icke snart paa din hest/ da bliffuer
du fangen eller slagen Han gaff strax Jomfruen offuer och 20
rende sin vey ath skoffuen/ Olger forfulde hannem fast Der
han saa Jomfruen paa vegn da spurde han ath om Justa-
mund hagde beligged eller krencket hende/ Hun sagde ney
Men hagde du icke kommet saa snart mig til hielp/ da
hagde han taget mig met wold emod min vilge/ Olger sette 25
hende bag paa sin hest hoff sig/ ath han ville føre hende
i sit beholt/ som han kom vden for skoffuen met hende ned
i en dal/ da motte keyseren hannem met ith stort tal folk
Saa antworde Olger fire riddere samme Jomfru oc bad dem
føre hende i staden Han red siden til bage igen met keyseren 30
och slo vtalige || ihiel aff Turkerne/ Der met finge de Cristne a iv
snart gong paa dem saa de skulle rymme eller lade dem sla
Der de Hedninge och Turkerne dette fornumme da rende-
de til Soldanens søn som hed Iserius oc sagde Herre rid
snart i dit beholt eller du bliffuer her slagen Thi din fader 35

er slagen ihiel oc din fader broder Justamund er rymd aff marcken

✿ Iserius kallede kong Carnel til sig och raadde met hannem huad han skulle gøre Han svarede Jeg seer en mectig kempe rende iblant vor heer som hugger oc slar ihiel alt fore fod som for hannem kommer/ thi raader ieg dig ath du holder dig aff vegn/ fordi han spar ingen mere en en glubende løffue Jeg vil ride bort oc forfare huo han er oc se huad han fører i sin skiold

✿ Der han kom til hannem da sagde han/ O edelige første sig mig huo est du/ och huad du heder/ Olger kende hannem strax paa sit maal/ thi svarede han hannem saa/ Min elskelige ven kong Carnel/ det er ieg Olger dansk/ som nu haffuer ligget i fange torn i siw aar till lige Jeg tacker dig kerlige aff alt mit hierte ath du ville fare saa langer vey for min skyld ath du ville hefftned min død/ for du spurde at ieg skulde bleffuit død i fange torn Nu vil ieg vøge mit liff for dig igen/ oc føre din hustru Gloriant ehnor oc naar det gøris behoff/ Olger sagde oc ydermere til hannem/ o veldige første Jeg beder dig gerne for alt det Gud han skabede/ at du vilt offuergiffue den falske tro som du est forblindet vdi/ och lade dig debe/ Kong Carnel svarede/ min gode ven Olger ieg vil ingeledis forsvergе min gud Makumet/ men vilt du fare hiem met mig til Indie land da vil ieg giffue dig halffdelen mit rige met mig/ oc lade dig bygge Closter och Kiercker/ som du maat lade dine Prester oc Klercke siwnge oc lese vdi/ som du est van effter den Cristne seduane

a iv* Olger svarede Bliff her och lad dig debe/ da skal keyseren giffue dig halffdelen aff sit rige/ Han svarede ath han det ingeledis gøre vilde/ der met skyldis de ath / oc Olger begynde ath stride igen paa nyff/ oc slo vtalige Turkere oc Hedninge ihiel/ Keyseren brugede sig oc fast paa den anden side met sine stolte kemper och deylige mend/ der føre noddis de Turkere oc Hedninge til ath fly skammelige aff marcken/ oc keyseren want en deylig seyer aff dem

Der keyseren waar kommen til bage igen til Laon stad/ oc hagde foriegit oc offueruondet sine fiender Da sende kong Caruel tho mectige fanger did effter hannem som waar hertug Gerard aff Konsilon/ oc hertug Dirick aff Derden Der de komme ind for keyseren/ da hilsede de kong Olger dansk oc sagde til hannem/ Kong Caruel oc hans Dronning Gloriant/ sende dig mange tusinde gode netter/ de gaffue oss vort fengsel quit oc vore heste och haffue for din skyld Thi tacke wi dig for vore liff och vor helbrede Som de stode/ da kom hertug Berard ind met kongens daatter som han hagde hent aff Engeland/ Keyseren talede hende venlige til/ och raadde hende fuldkommelige ath hwn skulle giffte sig/ oc fonge sig en duelig mand som kunde styre och regere hennis land och rige/ Hwn saa bluelige ned mod iorden oc sagde Kære herre ieg vil gerne gøre huad i mig sige och raade Han spurde hende ath/ om hwn ville haffue den mectige kempe kong Olger dansk aff Danmarckis Rige til sin hossbonde/ Hwn sagde ia/ Saa kallede han Olger ind til sig och sick och hans ia och minde der til

✿ Siden lod han her Turpin Erkebiscop giffue dem erlige tilsammen i alle de gode herrers neruerelse/ Siden giorde han deris brylley gantske hogtidelige met stor stat i Paris i Franckerige Der bleff han siden ith halfft aar i riget hoss hannem Siden drog Olger till England met sin hustru/ ath anamme riget Han tog hertug Berard did met sig som wor fødder i Tyskland

Der kong Olger kom til England/ da ginge alle de ypperste aff riget/ oc den menige almue vd mod hannem/ oc toge hannem ind met kaarss och fane De waare da alle glade/ ath de hagde fonget den mectige kempe til deris herre oc konge/ han holt oc riget met ro och fred forunden orloff och krig Der han hagde verit ith aar i England oc sticket alle ting der effter sin vilge/ Da sick han saa i sinde ath han ville ride til Danmarck oc forfare huor der stode Saa befol han hertug Berard ath han skulle retuislige regere riget til

han komme igen/ oc fly oc skicke hans Drotning som hed Clara/ alt det henniss hierte begerede i hans frauerelse/ Saa tog han otte gode hoffmend met sig/ och red saa aff sted/ men dette skede da hagde hanss broder Gode som da regerede Danmarckis Rige vdsent sin søn som hed Galter ath han skulle ride til England met nogre deylige mend oc se oc forfare huorledis det ginge hanss broder i hand

✿ Der Olger kom noget paa vegn/ da hagde hertug Berard som han best trode/ skicket hundrede karle alle kledde i harnisk/ hemmelig for hannem i hold/ ath de skulle slaget hannem ihiel met forredelse/ paa det ath han kunde fonget hans Drotning och Engeland til met effter hannem/ Men Ol-‖gers løcke vor bedre thi han slo da meste parten ihiel aff dem før han miste sin gode hest oc de otte sine suene I det kom Galter hans broder søn hannem til hielp vforuandendis met sine suene En dog ath han da icke viste at det vor Olger de forfulde siden samme forredere mordere oc røffuere/ och sloge dem alle ihiel saa ner som en der vndkom met liffuit oc hed Meri/ oc han vor Hertug Berardi frende dog bleff Olger danske oc Galter ille saare for de finge dem alle aff dage

✿ Der dette vor offuerstondet da sagde Olger til Galter Jeg tacker dig O edelige Riddere ehuo som helst dw est/ eller huad dw heder/ for dw halp mig nw i denne min store nod och liffuiss fare/ Jeg loffuer dig paa min ere at ieg skall giffue dig slot oc feste/ huad helder dig løster ath bo i England eller i Danmarck/ thi Jeg er konge i baade de Rige/ och heder Olger dansk der Galter dette hørde da gick han til hannem oc tog hannem i fang oc sagde O kere faderbroder ieg ville nw fared til England ath tale met dig Olger tog sin smørgelse oc smurde beggis deris saar Saa bleffue de baade strax hele oc sunde Der Galter dette saa Da bad han Olger ath han ville giffue hannem noget aff samme smørgelse han giorde oc saa/ oc Galter holt henne hoss sig for en megtig dyrbar gaffue skat oc klenodie/ Siden fulde Galter till bage igen met Olger hiem til Danmarck

✿ Der de komme hid i Riged da anammede hanff broder hannem met stor heder oc ere De vaare da alle glade/ baade fattige oc rige ath de hagde fonget Olger danst deris rette Herre och konge til dem igen Der han hagde vered ith aar her i Riget och sticked all ting effter sin vilge ath alle skulle nyde reth low och skeel Da bleff han saa til sinde ath han ville faare til England igen Thi kallede hand Rigens raad til sig oc sagde siden til sin broder i alless deriss nerverelse Kere broder Jeg vil nw giffue dig Danmarckis Rige dog met saa skell ath dw skalt vere mig vnder giffwen oc kalle mig din Herre oc konge saa lenge ieg leffuer/ och holde den menige almue ved low ret oc skel oc forsuare dem for deris fiender aff all din formue Gode hans broder tackede hannem storlige/ oc loffuede paa sin tro oc ere ath han ville holde alle de sticke som han begerede aff hannem Om natten der effter ved midnattiss tide Da kom gudz Engell till Olger danst oc sagde/ den alsommectiste Gud lader dig sige Ath dw skalt fare till Rodis och stride mod kong Justamundz broder som haffuer der belagt staden oc vil forderffue all Cristendommen

Der Berardus fornam aff Meri sin frende ath hans folk som han hagde hemmelige vdsent som skulle slaget Olger danst ihiel oc hans otte suene Oc at alle de hundrede karle som han der til vdsende bleffue slagne der effuer saa ner som Meri all ene/ da bad han hannem at han skulle tige det stille och haffue det hemmelige met sig selff och inted tale der om for nogen paa iorden Nogen tid der effter da gick han ene ind til Dronningen och sagde/ Kere frwe Jeg haffuer nw spurt i sandhed Ath ederss hossbonde kong Olger er slagen diss ver/ der komme ved hundrede roffuere paa hannem til lige der han skulle fare hiem til Danmarck igen oc de sloge hannem ihiel/ hwn suarede ath hwn det ingeledis trode Thi han vaar saa starck en kempe/ Berard suor paa sin siel och Cristelige tro/ ath det saa vaar i ret sandhed/ och till ydermere Jertegen och videndiss byrd/ da vaar deth

A ii* Frandsoser som hannem sloge Der drotningen hørde denne
hans store eed der paa da styrte hwn ned til iorden oc
daanede aff suar bedroffuelse

✿ Der hwn kom til paaff igen Da sende hwn ith hem-
5 meligt bud til Danmarck at lade forfare om Olger vor en
da leffuendis Hertug Berard sende ith falsst bud hemmelige
til keyser Karl oc lod hannem sige at Olger dansk vaar
slagen oc myrd i en skou met forrederi Der han hørde ath
Olger vor død/ da bleff han suarlige bedroffuit for hannem
10 Han screff strax til bage igen til Hertug Berard ath han
skulle erlige och vel regere England oc haffue sig erlige oc
skellige med Drotningen som hannem burde/ och hugsuale
hende met ord oc gerninger ehuor han kunde Han screff oc
Drotningen til ath han hagde spurt ath hennis hoffbonde kong
15 Olger vor slagen/ Thi ville han gore hende hielp och bistand for
hans skyld ehuor han kunde Der hwn sick hans breff Da gred
hun gandske suarlige for hun trode da visselige ath han vaar død

✿ Der Berard dette fornam Da tog han saa meget
guld oc selff aff kongens drelff i England som otte heste
20 kunde bere/ oc sende keyseren ath han ville sly hannem
Drotningen aff England till sin hustru/ at han kunde fonge
Riged met hende/ keyseren anammede hans store gaffuer
veluillige och screff saa hannem oc Drotningen til ath de
skulle baade komme til hannem til Franckerige Men dette skede
25 da kom Drotningens bud hid til danmark til kong Olger
han spurde huad tiende der vor paa ferde i England men
han kom hid effter hannem Budet sick hannem sin hustrueff
Drotningens breff Der aff fornam han det store swig som
hertug Berard hagde giort med hannem/ oc ath han ville
30 slige sig Riged til met fra han-‖ nem i den gode tro han
A iii sette til hannem Thi bleff kong Olger meget twehugse i sin
hu oc find huad han først skulle gore/ huad helder han skulle
nw først fare hiem til England til sin hustru Eller han skulle
for fare til Rodis effter Engelenff och Gudz befalning och
35 bud/ der han sick beraad sig en liden stund da sick han saa
i finde/ at han ville først fare til Rodis effter Gudz vilge/

Oc sende Galter sin broder søn til sin hustrwe met en guld-
ring som hwn hannem giffuit hagde/ til tegen ath hwn skulle
tro til visse ath han vaare i liffue Oc ville komme till hende
naar han hagde ent sin regsse till Rodis

✿ Kong Olger giorde strax nogre stolte skib rede oc tog 5
mange deylige danske mend met sig/ oc seglede saa her fra oc
til Prydsen oc siden framdelis i øster søen til han kom til
Rodis som er saa gaat som en port for Cristenheden/ oc
Galter oc Drotningens bud de fore den anden vey op mod
England der de komme op i Tyskland mod Franckerige da 10
vaar Drotningen och hertug Berard hoff keyseren der i en
stor stad/ Hertug Berard hagde hemmelige ord met keyseren
ath han skulle sly hannem Drotningen til ecthe/ keyseren
kallede hende ind fore sig/ och raadde oc bad hende kerlige
at hwn ville anamme hertug Berard til sin hoffbonde och 15
konge/ thi han vaar en megtig duelig mand och dristig och
sterck emod sine fiende/ hwn snarede ath hwn ville det inge-
ledis gøre thi hwn trode icke en da til visse at kong Olger
vaar død/ oc vaare han oc død/ da trode hwn visselige
ath ingen hagde forraad hannem uden Hertug Berard all 20
ene Fordi ville hwn ingeledis haffue hannem til sin hoffbonde

✿ Keyseren bleff meget vred for hwn vilde icke vide
hannem bøn/ oc gøre effter hans vilge Saa bad han hende
bliffue || der til stede til en tid/ for han mente ath han u iii°
skulle fonget bøn met hende i framtiden/ hertug Berard bad 25
keyseren paa ny igen ath han ville sly hannem Drotningen/
da ville han aarlige aarff giffue hannem en stor sum guld
aff England Keyseren loffuede ath han det gøre ville Saa
giorde han ith stort gestebud/ oc bød alle de Tydske herre
der til/ som der vore til stede/ oc mange andre til met aff 30
Franckerige Paa det ath han ville da giffuit Drotningen och
hertug Berard till sammen den samme dag/ oc giort deris
festeneoll met samme kaast Den samme dag som dette skulle
ske/ da kom Galter oc Drotningens bud did til staden/ de
spurde strax at Drotningen aff England skulle giffuis ved 35
hertug Berard samme dag

✿ Galter kledde sig strax i kaastelige kleder/ oc gick ind i keyserens sal/ Der keyseren hannem saa/ ath han waar saa deylig oc en stor mand paa sin persons/ da sende han bud til hannem/ oc lod sperge hannem ath huo han waar/ oc hueden han kom Han suarede budet Du skalt vel fonge ath vide huo ieg er for afften kommer Saa gick han til Dronningen oc antworde hende den guldring/ som Olger hende sende/ oc sagde/ Kong Olger din kere hossbonde er karsk oc sund/ och han lader dig sige mange tusinde gode netter Hun gemde strax ringen for hun kende hannem vel/ oc bleff da glad aff alt sit hierte Hun tackede hannem storlige for de gode tidinge som han hende forde/ oc bad sine tienere stencke hannem/ hertug Berard horde vel ath samme bud sagde ath kong Olger lessuede/ thi lagde han det haardelige paa hierte/ han ville da gerne slaget Galter ihiel/ om han kunde fonget der lempe til

✿ En time eller tho der effter som han bar mad ind for Dronningen/ da ville han gerne verit i trette met Galter thi bod || han hannem en ret oc sagde Ber disse fad met denne ret ind for Dronningen Han suarede Jeg er her en fremmed mand /lad dine egne suene bere hannem fram/ eller ber hannem selff som du est van ath gore Hertug Berard tog strax sin dagger vd oc ville stunget hannem ihiel/ Galter tog med hannem/ oc brod kniffuen i thu i hans hand/ oc kryste saa hans fingre saa hart at der spranck blod aff alle hans nagle/ hertugens suene ville strax drebet hannem/ thi lob han vd at porten ned til sit folk han kledde sig strax i sit harnisk/ oc bad sine suene oc saa gore Siden tog han oc hans suene deris kleder offuer deris harnisk/ oc ginge saa bort med slottet igen

Er Galter kom for porten/ da ville icke porteneren lade hannem ind Saa slo han hannem strax ihiel/ och gick saa ind met sess/ Som han kom ind i salen da stod hertug Berard for keyseren/ han drog strax sit suerd/ der hertugen det saa/ da gaff han sig ned vnder bordet vnder keyserens

feder/ ellers hagde Galter kløffuit hannem mit i thu/ Keyseren
rebede strax Griber eller slar denne skalk ihiel/ som ger dette
store hoffmod i vor nerucrelse/ ieg skal lade henge hannem
offuer al tyffue Drotningen sagde Kære herre sparer den
vnge mand/ det er kong Olger danskis broder søn/ kongens 5
søn aff Danmarck Der hertug Aeymis/ hertug Dirick oc andre
flere gode kemper som skulle gribe hannem dette horde/ da
fore de sagte met dem ath fore dem i deris harnisk Der de
komme ind igen/ da hagde han slaget alt hertugens folk ihiel
oc mange til met/ oc stod da all eue offuer dem met sit 10
blodige suerd som en glubende løffue De spurde hannem ath
huo han waar/ oc hui han gierde denne store wgerning vdi
keyserens nerucrelse

✿ Galter suarede Jeg er kong Olger danskis broder u iv*
søn Kongens søn aff Danmarck/ och kong Olger haffuer sent 15
mig hid til sin hustru oc Drotning/ och til keyseren ath ieg
skal sige och vnderuise dem huor forredelige hertug Berard
ville ladet staaled liffuit aff hannem met hundrede karle som
han hagde sent i hold for hannem/ der han skulle fare ned
til Danmarck Jeg kom saa vforuarendis til kong Olger samme 20
tid i en ster skow/ och hagde der moren mist mit liff/ Disse
saar ieg sick der samme tid/ de kende paa mig saa lenge ieg
lessuer Nu kom ieg hid i god tro och viste mig ingen fare/
oc denne slemme forredere hertug Berard ville nu staalet
mit liff aff mig/ som han pleyer ath gore ved andre Der 25
keyseren hagde dette hort/ da sagde han til Berard/ huad
suarer du her til Han sagde Jeg haffuer det icke giort/ der
paa vil ieg visse hannem en kamp/ Galter suarede Tag
hid dit pant der paa Der haffuer du mit pant igen/ ath
ieg vil mode dig i morgen i en kredz naar oc huor du 30
mig tilsiger

✿ Der de komme sammen/ da rende de saa mandelige
paa huer anden ath baade deris glauen breste all i sticke/
dog bleffue de baade sidendis i deris sadle/ Galter drog sit
stinnende suerd/ och hog met baade sine hender til lige paa 35
hannem/ ath han ville beuise sin mandom oc styrcke/ met det

samme hug høg han hanff hielm i thu oc gierde hannem ille
saar i hans hoffuit oc arel Han sagde til hannem der ved
Der haffuer du ith tegen til/ ath falst oc suig pleyer gerne
ath sla sin herre paa halff Som Berard skulle hugge paa
5 hannem igen/ da vendis han suerd i handen paa hannem
saa ath han høg Galters hest i panden Hesten bleff der ved
galen och sty oc løb tring omkring met hannem oc slo oc bed
paa alle || sider Thi spranck Galter ned aff hannem/ och høg
det ene ben aff hertug Berard oc slo hannem aff hans hest
10 Der han laa paa iorden/ da bad han Galter ath han ville
giffue hannem sit liff for Gudz skyld/ Galter suarede Stonder
du till ath du gierde den store forredelse med Olger och mig
Han tagde oc ville icke suare Saa høg Galter hannem ith
suaret saar i hans pande Han rebede oc sagde Jeg kendis
15 her nu obenbare for eder/ ath ieg gierde det forrederi med
kong Olger dansk/ ath ieg kunde fonget hans hustru Dronning
Clara oc England met hende Forbarme dig offuer mig arme
mand/ oc vnt mig mit liff Jeg vil ligge i fange torn saa
lenge ieg leffuer

20 ✿ Galter suarede Jeg er der met vel til frede/ men
du haffuer nu verit din gerning oc suig her obenbarlige
bekent for alle Saa bad Galter for hannem til keyseren/ ath
han ville vnde hannem sit liff/ Keyseren suarede det han
skulle icke løse met det beste konge Riige som er i verden Saa
25 lod han strax henge hannem i en galye Der dette waar sket/
da gaff Dronningen aff England Galter store dyrebare gaffuer/
oc tackede hannem storlige/ for han hagde saa erlige frelst
hende fra den forredere/ Keyseren sick oc stor vilge til
hannem for hans store mandom skyld/ som han saa hannem
30 gore/ han prisede oc loffuede hannem fore sit raad/ oc sagde
ath han skulle bliffue en mectig kempe om han maatte leffue
Her fore sick Carlot keyserens søn stor hemmelig awind til
hannem induertis i sit hierte/ fore hans fader rosede hannem
saa meget/ och for han waar aff det danske konge blod/ och
35 want saadan stor ere hoff dem der i fremmede land

Er kong Olger hagde sticked allting vel her i Riged och 2°
frelst det fra wduertis fiender/ Da antuorde han Gode
sin broder det i hender/ ath styre och regere oc for saa aff
Danmarck effter Engelens befalning och bud/ och kom siden
aldrig mere hid igen Thi ath en nath som han laa och soff/ 5
Da sende gud sin Engell til hannem oc lod hannem binde oc
sige At han skulle strax fare aff Danmarck bort til Rodis/ oc
stride der mod Turkerne/ Thi han skulle all ene vinde Soldanen
effuer met Gudz hielp oc trøst Han for did hen och kom vel
fram met skib til Rodis han hagde sin hest Busant met sig 10
som han før vant fra Bruher Soldanen/ der han slo hannem
ihiel Der han kom ind i staden Da hagde de alle vidunder
aff hannem for han vaar saa stor oc lang Han kunde ingen sted
fonge herberge i staden fore de vaare alle forarmede aff stor
hunger oc swelt fore de hagde lenge vered belagde aff Turkerne 15
och Hedningene Som han saa red op och ned ath gaden och
gaff sig ille for herberge Da kom der en til hannem/ oc bad
hannem ride til de fire Borgmestere som regerede staden/ och
hagde mact at vduelge dem konge naar deriss herre døde
Han red bort mod deris Palatz som de vaare alle til hobe 20
Der de bleffue hannem var da lode de lacke deris port for
hannem Han bad lade sig ind/ thi han ville tiene for guld
oc penninge/ och stride mod deris fiender De suarede rid din
vey dw tien oss icke Thi ath dw skulle mere ede paa en
dag/ en dw kunde fortiene i fempten dage fore dw est saa 25
stor oc lang Saa red Olger bedrøffuit vd aff staden igen

✿ Der han kom vden for porten da fant han der en fattig 3 ii
encke i en liden bolig Han spurde om hwn ville lene hannem
huss faare Gudz skyld/ thi det vaar hart mod natten/ och
han kunde icke fonge huss i staden Hwn suarede ieg ville 30
gerne lene eder hus/ men ieg haffuer huercken mad eller
dricke icke haffuer ieg helder foder til eders hest/ Men ieg
haffuer fire sønner de ere i staden oc tygge mad til vor føde
som de gøre huer dag/ fonge de noget Da vil ieg gerne dele
det met eder om i gide edet der aff/ Han suarede ieg beder 35
der gerne om thi ieg haffuer hwercken guld eller penninge

ath kobe noget faare Men ieg haffuer en god hest och ith kaasteligt harniss oc ty/ Med huilke ieg vil nest Gudz hielp mere fortiene en dag En wi kunde alle fortere ith helt aar igennem/ Hun suarede ieg vil gerne lene eder huss/ sette
5 eders hest i min kaal haffue Der fonger han gress op til sin bug ath æde

✿ I det komme hennis sonner hiem oc sagde/ ath de hagde genget all staden omkring oc bedet oc tygget oc de finge huercken mad eller dricke Thi ath Justamund den store
10 Turker hagde lenge tilforn belagt staden ath der kunde intet komme ind Olger sagde til den elste son Tag min skiold han er bedre en hundrede gyldene/ och set hannem til pant i staden for saa meget som wi kunde alle ede oc dricke i iafften til vor naduere/ Han gick ind i staden och tog mad oc dricke
15 paa hannem for tre gyldene/ Der Olger saa ath han hagde saa lidet. Da bad han hannem genge ind i staden igen oc tage en saa meget paa skiolden/ Om morgenen da sagde Olger til drengen Gack ind i staden och hent oss mad oc dricke for ser gyldene paa min skiold till vor dagere Den
20 skal betale det altsammen som inthet tencker nw der paa/

3 ii* ✿ Som de sade oc ede da kom der bud till staden ath kong Cormont aff Turkerens heer hagde rossuit ith klaaster hart hoss staden oc taged vd alt det som der vor inde/ oc grebed der Abbeden oc sempten muncke til fonge Thi rede
25 der mange vd aff staden ath forfølge hannem Der Olger det saa da sagde han til encken Hagde ieg nw min gode skyold da skulle ieg ride met de andre ath hessne det store hoffmod paa kongen/ hwn snarede ieg haffuer inted som ieg kan vdsette fore hannem Men ieg vil genge ind i staden och sette
30 min elste son til pant for hannem Der hwn kom til bage igen da sagde hwn til Olger her er din skiold Min son skal tiene for hannem ith aar vden dw vilt lose hannem forre/ Olger swarede ieg skal lose hannem for ieg soffuer Han rende strax vd aff staden effter de andre oc kom en for til
35 fiende en de giorde/ Der kong Cormont saa hannem komme Da rende han mod hannem met sit glauen Olger vigede for

hannem och stack hannem saa tuert i gennem ath han falt
dod till iorden Saa forfulde Olger de hundrede mend som
kongen hagde met sig oc slo tredinge ihiel aff dem/ de andre
vndrende i deris behold/ Siden lossde han mwnckene som de
hagde fanged oc bundet oc skar de klede fra deris øgen som 5
Turkerne hagde blindet dem met/ och bad dem gonge hiem
till deriss Kloster igen

✿ Saa tog han fire heste som Turkerne hagde lesset
oc laddet metølff oc guld/ kalke oc diske/ sølff billede/ mon-
strantze korkaaber oc hagle aff gylden sticke/ oc førde dem til 10
enkens til bage met sig/ och lossde strax hennis søn igen som
hun hagde vdsat fore hans skield/ Saa lod han rede ith
kaasteligt gestebud i ith stort huff der hoff oc sende saa bud
offuer all staden Ath alle som der ville ede oc dricke oc gøre
dem glade ath de || skulle komme did til hannem Der kong ✿ iii
Hans i staden som hed Uodis dette spurde/ da vndrede han
storlige der paa ath den fremmede kempe vor saa rund oc
geffue mild Da sagde hans suene til hannem Han slo ene
hundrede mend paa sluet i dag/ oc myrde mange aff dem
oc deris konge/ och tog saa vtaligt guld oc penninge fra 20
dem/ som de hagde fenget til bytte i Closteret oc førde
det hid met sig

✿ Om anden dagen der han hagde giort det store geste-
bud oc giffuit alle nock/ da gick Kongen ned ath han ville
see hannem oc binde hannem til gest Der han kom hart mod 25
huset da gick Olger vd mod hannem oc tackede hannem
ydmygelige ath han ville verdis til ath komme til hannem/
kongen bad hannem strax til gest/ och tog hannem op til
slottet met sig Der han skulle gonge til bordz Da sagde han
ath han ville icke ede/ for en hans verdinne oc hennis elste 30
søn komme til bordz met hannem/ kongen lod strax hente
dem och sette encken twert offuer fra hannem/ oc sønnen hoff
hans side/ Der borgemesterne i staden dette saage at den
fattige encke oc hennis søn finge saadan ere for hwn lente
Olger danske herbere Da finge de stor awind til Olger oc 35

hende/ och till hennis søn/ oc angrede da ath de sende hannem huff tilforn och lucthe deris port for hannem

Er maaltid vor giort/ da gick encken oc hennis søn hiem igen/ Saa spurde kongen Olger at hwo han vaar/ oc hwad han heed oc hwi han geste til den fattige enkis vden for staden han svarede Jeg er født i Danmarckis Rige/ och de kalle mig den gamble riddere/ Der ieg kom hid i staden
3 iii* da kunde ieg ingensted fonge herbere Saa lente den ‖ fattige Encke mig huff/ thi begerede ieg aff eder ath i ville bede hende til gest for min skyld/ ath ingen skulle mene ath ieg ville vere vtacknemmelig mod henne for hennis gode vilge skyld Sender bud effter Abbeden her vden for staden/ ieg vil giffue hannem Closters klenodie igen/ som ieg tog fra Turkerne Der Abbeden kom/ da gaff han hannem rundelige alle Closters dyrebare klenodie oc sticke/ Abbeden ville da giffuit hannem saa meget guld och penninge som en hest kunde mest bere/ Olger sagde ath han ville inted haffue der aff Men han bad ath han ville betale det gestebud som han gierde/ och giffue hans verdinne och hennis sønner en erlig skenck der aff/ Abbeden fuldkommede hans vilge oc begaffuede dem erlige

✿ Der Justamund Turkeren spurde ath kong Cormorand wor slagen da bleff han hastig oc wred/ och straffuede dem offuermaade som hannem fulde De svarede ath kongen och de finge offuermaade kaasteligt bytte i ith Closter Saa kom der en mectig kempe oc slo kongen oc rrr stolte mend ihiel met hannem/ oc forfulde de andre/ och slo dem alle paa flucht Da svarede Turkeren dem igen Jeg frocter at det er Olger dansk som slo mine brødre ihiel tilforn Han tuilede alligeuel ved sig selff ath det skulle vere han/ thi han hagde icke hørt at der wor komne nogre fremmede skib offuer haffuit

✿ Han gierde sig strax rede om morgenen met all sin heer oc drog nermer ind mod Rodis Han sende strax bud ind til kong Hans/ at han skulle sende sempten aff sine beste kemper vd i kredz med hannem all ene Kongen bleff forferdet

aff disse ord/ oc viste icke huad han suare skulle Da sagde Olger till budet/ sig din herre at der skal en mode paa banen/ som thaar slaff met tiwe aff hans beste kemper til lige Der Justamund sick disse suar da lod han rede sin heer/ oc bad sin broder søn || kong Isor/ oc kong Moysan oc kong 5 in Murgulant at de ville holde der hoff offuer en side met alt deris folk/ oc komme hannem til hielp om de saage ath hannem trengde Der han saa Olger komme/ da sagde han til de andre Min hu oc hierte siger mig det/ ath det er visselige Olger dansk som der kommer rendendis/ mig tockis 10 det oc paa hans hest

DEr de komme i kredssen sammen da sagde Olger til hannem/ Justamund hui plaffuer du de fattige Cristne menniske saa suarlige her omkring oc anderstedis Du haffuer och lenge belagt denne stad Nodis/ oc ment ath du vilt 15 hannem vinde met din bestolning hunger oc nød som du hannem gør/ du fonger alligeuel inted aff staden/ Justamund suarede Sig mig huo du est oc huad du heder/ thi det er min broders hest som du nu rider/ Olger suarede Det er ieg Olger dansk som slo Bruher din broder ihiel met disse mine 20 hender Jeg skal oc sla dig ihiel met dem nest Gudz hielp oc sende dig til helffuede effter hannem/ men du vilt icke lade dig cristne Saa rende de suarlige til hobe met deris glauen/ Turkeren brød sit glauen i thu paa Olger/ oc Olgers bleff aldelis heelt Der kong Isor det saa/ da sagde han til de 25 andre Det wor en mectig hoffuerck som min fader broder nu giorde/ Olger høg saa suarlige paa Turkeren ath han falt aff hesten Da sagde kong Hans til sit parti Seer huem tro i at sterckist er aff dem baade I det spranck Olger aff sin hest/ ath han ville huggis och slaff met Turkeren til fodff al ene/ 30 de høgge siden lenge paa huer andre/ omsiger høg Olger den venstre hand aff hannem saa suerdet falt paa iorden Saa gaff Turkeren sig saa suarlige op vnder hannem ath han slo hans suerd aff baade hans hender De toge deris suerd op igen oc høgge fast paa huer andre 35

3 iv* ✿ Da bad Justamund ath Olger ville tro paa hans
Gud Mahumet/ Da ville han giffne hannem land och rige
Deris heste socte huer anden/ oc bedes och slogis mod huer
anden ath alle mette der fore grue Omsiger slo Olgers hest
5 panden/ oc rebenene i thu paa Turkerens hest/ ath han falt
død til iorden Der Justamund det saa/ da sagde han til
Olger Nu skal ieg tage din hest igen som wor min broders
forre Olger suarede Der fore skalt du sette mig pant Saa
— hog han hoffuedit aff hannem/ oc spranck strax paa sin gode
10 hest/ och rende saa ind i staden igen/ De loffuede da alle
och tackede Gud for den deylige seyer som Olger hagde
wondet aff Turkeren Kong Hans red strax met Olger aff
staden igen mod fienderne Kong Iserius rende til Olger met
sit glauen Olger vigede for hannem/ oc hog hannem strax
15 offuer panden met sit suerd ath han falt ned paa iorden
Han hagde da visselige slaget hannem ihiel/ hagde icke kong
Moysan kommet hannem til hielp met meget folk/ oc sat
hannem paa en anden hest/ oc fort hannem i sit behold
fra Olger dansk

20 Der kong Hans saa ath der kom saa mange vtalige om
Olger til lige/ da rende han ind i hoben til dem ath
han ville vndsette hannem Saa rende kong Murgelant till
hannem/ oc stack hannem ihiel met sit glauen/ Der Olger det
saa da rende han till Soldanen som hed Morandin/ oc stack
25 hannem oc hans hest mod iorden til lige Han hagde da
hugget hannem ihiel till visse/ hagde han icke bedet om fred
oc liffuit Saa tog Olger hannem til fange/ oc bad saa kong
Hansis folk/ ath de skulle forfolge fienderne alligeuel ath
4 deris konge wor slagen Han ‖ rende ind vdi Turkerens heer
30 som en glubende loffue/ han hog deris baner herre strax
i hiel/ oc tog saa deris hoffuit banere Turkerne begynde
strax ath fly/ Olger forfulde dem fast Saa stotte de i deris
basuner och begerede fred/ Olger red strax fra dem met
Morandin/ som han hagde taget till fange/ och forde deris
35 hoffuit banere met sig som han tog i marcken/ De Cristne som

waare i Nedis de bleffue alle glade for denne store seyer
som Olger hagde vendet/ de sorgede dog alle der tuert emod
for deris konge som de hagde da mist/ oc begroffue hannem
kaastelige met stor ere

Siden vdualde de alle Olger dansk till deris konge/ i 5
hans sted/ Olger stod lenge der emod/ oc ville ingeledis
anamme samme herredome fra hans arffuinge Saa kronede
all almuen hannem alligeuel samdrectelige emod hans vilge/
Der det waar giort da tackede han dem storlige/ och sagde
ath han ville holde dem ved log ret oc stel/ oc besterme dem 10
fra deris fiende Han lod siden kalle sin verdinne/ och giorde
hende til sin fadebur quinde Han giorde hende elste son til
sin daare suend/ de andre hennis sonner tog han oc i sin
tieniste/ der faare finge de fire borgmestere i staden stor hem-
melig anind til kong Olger Men de torde icke lade dem mercke/ 15
Kong Olger lod hente Soldanen ind fore sig/ oc raadde oc
bad hannem ath han ville offuergiffue sine falste affguder/ oc
tro paa den enifte Gud som haffuer skabt hiemmel oc iord/
da ville han giffue hannem sit fengsel quit Han suarede ath
han ville det ingeledis gøre oc bad ath kong Olger ville esse 20
saa meget guld oc penninge/ solff/ klenodie/ och dyrebare stene
som han ville begere/ || Da ville han det gerne giffue hannem
for sit fengzel Kong Olger suarede ath han ville aldrig selge
noget menniste for guld penninge eller for andet gotz/ Oc
bad hannem paa nyeff ath han ville lade sig Cristne/ da ville 25
han giffue hannem halffdelen aff Riget met sig/ Eller ath
han ville sly det saa Ath Turkerne och alle de andre fiender
ville strax fare deris ferde hiem igen/ och icke gore de
cristne mere skade/ Han suarede ath han ville det saa sly ath de
skulle strax fare bort deris ferd Kunde han icke det saa sticke/ 30
Da loffuede han paa tro och ere ath han ville strax komme
i sit fengzell igen Her met lod kong Olger hannem fare Der
han kom vd i herren oc sagde Murgelant dette/ som da vor
ypperst blant dem Da bleff han gandske glad aff dette vilkaar/
oc sagde til alt folket Vi kunde her inted mere bedriffue/ thi 35

vaar ypperste konger oc kemper ere her alle slagne/ wi vinde icke helder mere pris eller ere her Men kong Olger danst er deris herre/ lader oss fare vaar vey til bage/ ath wi fonge her icke mere stade

5 Er Turkerne och Bedningene vaare da farne deriss vey Och almwen i Rodis sad siden i lang tid met fred oc rolighed oc bleffue da rige och mectige igen fordi ath kong Olger regerede dem erlige oc stellige/ och forsuarede dem vel for alle deris fiende/ da begynte de ath hoffmodis oc awendis 10 indnertiss i deriss hierte/ En dag gick Kong Olger vd i sin abilde gaard/ at han ville forløste sig/ oc mente ath der hagde ingen vered inde for hannem/ Thi begynte han at sucke oc sige ved sig selff/ dog saa høyt ath en anden det vel
C ii høre kwn-de/ O dw høybaarne forste Keyser Karll/ O 15 edelige Danmarckis Rige O gode England

✿ O min alder keriste hustrw/ Drotning Clara/ skal ieg aldrig fonge eder mere at see O dw slemme forredere Berard som ville bedraget min kere hustrue/ oc staalet mit liff aff mig/ Gud løne dig tilbørlige for det forredelige sticke/ Der 20 laa en skalk vnder ith træ i haffuen oc hørde disse hans ord Thi gick han strax bort til borgmesterne i staden oc sagde dem dette som han hagde hørt

✿ Effter disse hans ord och tale Da trode de strax ath det vor Kong Olger danst de viste icke hans naffn tilforn 25 Thi han kallede sig altid for den gamble riddere/ Disse tho borgmestere Berenger oc Godebuff som vaare ypperste aff de fire de hagde stor awind til hannem/ fordi ath han saa ophøffuede den fattige encke och hennis sønner/ thi ville de gerne komme hannem aff dage met forredelse Den ene sagde 30 han slo mine frender ihiel i Lumbardien/ den anden sagde han slo oc mine frender desligest Men de torde icke lade dem merke obenbarlige Da sagde Berenger til den ander Jeg haffuer hørt hannem sagt ath han vil till den hellige graff Thi ville wi raade hannem ath han far did nw/ men hans 35 land staa alle i frede/ Saa ville wi tale met skipperen och

begaffue hannem/ ath han skall føre hannem til Affrica land
Konger kong Jsor der sat paa hannem/ da seer han aldrig
mere soll thi han lader hannem pine ihiel for han slo hans
fader Bruher ihiel och nw desligest hans faderbroder Justa-
mund den megtige Turkere/ De andre forredere sagde ath 5
det vor ith gaath raad/ thi ville de slicke det lempelige ath
saa skulle ske met det første

EN dag bleff kong Olger saa til finde/ ath han ville ℭ ii*
fuldkomme sit løffte och regsse/ Thi bad han forscreffne
borgemestere ath de skulle slicke hannem ith gaat fast skib och 10
en god skippere/ som kunde føre hannem til den hellige graff
De forredere ginge strax bort oc leyde en skippere aff Affrica
oc gaffue hannem guld oc penninge at han skulle føre Olger
did i kongh Jsorff hender/ thi han kunde inted gøre sin egen
konge och herre mere til vilge for han vor hans obenbare 15
fiende/ De ginge til bage igen och sagde for kong Olger ath
de hagde alting vel bestillet met skippere oc skib kaast oc
thering/ thi ville de fonge hannem en Munck met sig som
før hagde der vered och kunde tuunge maalet De ville oc
fonge hannem en scriffuere met sig som skulle bescriffue och 20
mercke/ alle de vnderlige ting som han der saage/ Siden lode
de scriffue ith forredeligt breff till kongen i Affrica saa
lydendis Ath de sende hannem Kong Olger dansk ath han
motte rette sig selff offuer hannem/ der finge de samme munck
met sig/ ath han skulle føre det fram Kong Olger gick til 25
skibs oc bød dem alle gode nat/ och bad dem regere erlige
och skellige offuer fattige och rige/ til han komme selff til
bage igen

✿ Det hende sig strax den første dag som de komme till
søeff anderledis en de forredere oc skipperen acted hagde 30
Thi der kom en swar storm paa dem/ och bleff saa morken
nat til met/ ath skipperen bleff forbistred i haffuit/ ath han
icke viste huort han skulle segle Omsiger løb skibet paa en stor
klippe oc sloff alt i sticke/ Oc de drucknede der alle sammen
vden kong Olger all ene/ Vor herre som hielper och trøster 35

alle sine venner/ halp hannem serdelis Ath han kom ind paa
C iii samme klippe met ith sticke aff stibed/ om anden dagen der
vandet bleff stille igen Da saa han huor der rode to sistere
met en liden baad/ thi venkede han ath dem met sin hat ath
5 de skulle komme til hannem/ der de komme/ da loffuede han
dem penninge at de ville fore hannem i land/ for han vor
der stibbreden/ Som de rode paa stranden met hannem/ da
saa han huor der flod ith lidet strin/ thi bad han dem ro
hannem did fordi ath han hagde det mist/ der stibet forgickiff
10 met hannem Han brød det siden op oc fant de forredelige
breff som vore vdscreffne om hannem Der han hagde lest
dem da vndrede hannem storlige der paa

✿ Han saa omsiger ith hoyt torn longt fra sig thi
spurde han hwad det vor De suarede/ det er det store torn
15 i Babilonien Stad Han spurde framdelis hwo der vor herre
offuer staden De suarede den megtige Soldan Uorandin/ Da
viste Olger strax at det vor han som han tog for til fange
for Uodis thi gruede hannem storlige huor det skulle gonge
met hannem/ Han spurde om der vor orloff och krig/ de
20 sagde ath der vor alsomstorst feyde/ Mellem samme Soldan
och Kongen aff Jherusalem som hed Moysan/ for Uorandin
ville haffue hans daatter til hustrue oc han kan icke fonge
hende Der Olger kom paa en mil ner staden Da bad han
sisterne sette sig der i land/ thi han gad icke lenger vered
25 paa haffuit/ men han kunde naa land iorden/ de giorde som
han dem bad/ oc han lonte dem for deris vmage Han
begynte fast ath tencke ved sig/ huorledis han kunde best
frelse sit liff fra sin fiende Thi sick han saa i sinde ath han
ville smorge sit ansict/ krop och hender/ oc gore det sort Oc
30 sige siden for alle ath han vor en blaamand/ for han kunde
tale deriff maal och hagde det lert i Uodis

C iii* ✿ Der han kom ind i Babilonie Stad/ da sagde alle
som hannem saage Se huilcken en deylig stor blaamand der
kommer Der han kom op till kongen da sagde Olger till
35 hannem Min herre kongen aff Egipti land sende mig till dig
met fem hundrede mend/ oc de bleffue alle drucknede vden

ieg all ene/ thi galeyden stotte paa en klippe om natten for
oss/ oc ieg kom siden til landz met en liden baad/ Kongen
spurde huad han hed/ Olger suarede De kalle mig den gamle
riddere/ Kongen sagde Ver vel kommen du gode riddere men
du haffuer ledet saa stor liffuis fare for vor skyld/ wi ville 5
gore vel med dig oc giffue dig guld och penninge/ Er her
noget embede i vor gaard som du begerer/ da skalt du det
gerne fonge/ Olger suarede Da begerer ieg helst at ieg maa
tage ware paa dine fanger for ieg er for benaut der met/
Olger gierde det mest fordi at de wore Cristne som fagne 10
wore/ ath han ville fare vel met dem/ det meste han kunde

Med dette paff da komme der fire mectige konger Soldanen
til hielp met meget folk som waare kong Caruel/ thi
froctede Olger storlige ath han skulle kende hannem thi gick
han strax bort til fange tornet der han saa hannem komme/ 15
Den anden konge hed Dabilant/ Den tredye hed Murgaser/
oc wor konge i Tartarien/ Den fierde hed Milon oc wor
konge i Arabia Der Olger kom ned i torned til fangerne/ da
sagde han til dem Stonder op i Cristne fanger och lader mig
se huo i ere/ thi ieg skal nu tage ware paa eder/ hertug 20
Gerard aff Monsilon suarede Vi ere alle cristne menniske aff
Lumbardien oc Valland oc skulle fared til den hellige graff/
oc Soldanen || lod tage oss til fange/ oc kaste oss ned i dette C iv
morcke torn/ her haffue wi lenge ligget/ saa ath wi ere skot
sueltne ihiel/ for wi kunde icke lose vort fengsel som han 25
begerer Ville du vere vort bud til hannem/ at en aff oss
motte fare til vore venner effter guld oc penninge at lose
oss met/ da kunde du fortiene hiemmerige der met paa oss/
Olger suarede I liwe til visse komme der nogen loss aff eder/
han komme hid aldrig mere igen Saa lod Olger hente ith 30
liwss ath han ville se om han kunde kende nogen aff dem/ da
saa han sin frend hertug Gerard blant de andre/ han tog
hannem strax i fagn oc koste hannem oc sagde til hannem/
Kære frende huorledis komst du hid Gerard suarede Jeg
haffuer ingen blaamend vdi min slect da sagde Olger igen 35

Heder du icke hering Gerard aff Konsilon/ han sagde im/ oc ieg hagde en broder paa mit moderne som hed Gottrick oc han wor konge i Danmarck/ oc han hagde tho sonner effter sig leffuendis/ den ene hed Olger dansk han fulde lenge keyser
5 Karl i Franckerige/ den anden hed Gode oc han wor konge i Danmarck/ oc han hagde en deylig vng mand til son som hed Galter/ oc han slo en forredere ihiel i kamp som hed Berard/ oc ville forraad Olger dansk oc taget hans hustru oc Dronning fra hannem oc Engeland til met/ der fore
10 loffuede wi oss til den hellige graff/ at Galter want hannem vdeffuer

✿ Olger suarede Det er ieg kong Olger dansk din broder son som du nu taler met Jeg for til Rodis effter Engelens bud/ der slo ieg den mectige Turker ihiel Justamund Siden
15 bleff deris konge i Rodis slagen ihiel som hed kong Hans Saa bleff ieg konge der i staden igen effter hannem Siden ville ieg faret til den hellige graff/ oc skibet bleff forgonget/ saa kom ieg hid Nu haffuer ieg giort mit ansict suort at ingen skal kende mig/ oc siger ath ieg er en blaamand

¶ 10° De Cristne loffuede hans vise sund/ oc bade alle ydmygelige ath han ville fare det beste met dem han kunde/ thi de hagde hafft stor nod i lang tid tilforn/ Olger bad dem haffue tolmodighed/ och lade som de kende hannem icke Siden gaff han dem nock mad oc dricke/ oc slyde sin frende
25 i torned en seng

DEr kong Moysan aff Jherusalem ville begynde for almere ath stride mod Soldanen som hed Norandin Da lod han til hobe kalle de konger oc forster som hannem skulle folge/ Forst Kongen aff Arabia/ Kong Jsor aff Dorcant/
30 Kongen aff Damascen/ Kongen aff Damiet oc Kong Danemon/ oc andre flere mectige konger met all deris mact oc folk Saa de wore rrv. konger til hobe/ Der Moysan hagde saffned sin heer da drog han faare Babilonie stad met try hundrede tusinde vebnede mend/ Saa redde Soldanen sig til at han
35 ville sla vd aff staden om morgenen til hannem/ oc befol

kong Caruel ath fore sin hoffuit bauere Da gick Olger til Soldanen och bad ath han ville sticke hannem en god hest och harnisk/ da ville han rende och slass met den beste kemp som kongen aff Jherusalem førde did met sig/ Soldanen lod hente mange heste til hannem Men der wor ingen som hannem kunde bere met sit harnisk och ty/ om afftenen Olger gick i seng/ da wor han gantske bedrøffuit

✿ Thi sagde han ved sig selff/ Forbandet vere Bruher til enig tid som slo Brifort min gode hest ihiel/ Forbannede vere och borgmesterne i Rodis som haffue min gode hest Busant hoff dem Der laa en aff Soldanens suene inde hoff han=|| nem/ oc hørde disse ord Han sagde Soldanen dem om morgenen Da fornam han strax ath det wor Olger dansk/ thi bad han suenden ath han skulle iuted tale der mere om for nogen paa iorden/ ath Olger skulle icke fenge det ath vide Han sette sig strax fore i sit hierte/ ath kunde det komme i dage mellem hannem oc kong Moysan/ da ville han strax kaste Olger i torned blant padder och orme til S. Hansis baptiste dag der nest effter/ da ville han sette hannem paa ith maal fore sit folk och hedningene/ ath de skulle da alle skiude til hannem/ oc specke hannem met straaler och pile/ som de pleyde huert aar ath gøre S. Hansis dag mod de Cristne fonger i deris største høytid oc gledskaff

✿ Om morgenen kallede Soldanen saa mange konger oc forster til hobe som han hagde inde hoff sig/ oc sagde ath hannem tocte en nu best och raadeligst ath vere ath han sende bud ved aff staden til kong Moysan/ ath han en nu ville giffue hannem sin daatter til ecte/ for der skulle blissue mere blodis vdgydelse for hennis skyld/ oc han ville oc lade hannem sige ath hagde han for giffuit hannem hende Da hagde han icke fared til Jherusalem til hannem/ och giort hannem saadan skade paa hans land oc rige som han der gierde/ och sagde ath han en nu miste liffuit til met for hennis skyld/ om han icke vil giffue mig hende De sagde alle ath dem tocte raadeligt ath vere ath han sende saadanne bud til hannem som han sagde Da wor der ingen i alle

hans heer som torde verffue dette hans bud/ eller føre hans breff till kong Moysan

✿ Da gick Olger fram oc sagde Jeg vil ride samme erende om i ville fonge mig hest och harnisk/ der paa forundrede de alle ath den blaamand torde vere saa dristig/ Och v* kong ‖ Caruel mistenckte fast/ at han skulle vere Olger dansk/ Men han kende hannem icke til visse for han vor saa sort oc blaa i sit ansicte

✿ Soldanen fick Olger sin hest som hed Marcewal oc ith gaat harnisk til met Saa red han vd til Kongen/ Den store starcke galne hest syntiss ath flyge met hannem der han tog aff sted/ thi han spranck ev föder langt huert spring met hannem Han hagde icke vered bereden i lang tid tilforn/ Och Olger sad aldelis stille oc fast paa hannem och regerede hannem effter sin vilge Da sagde kong Caruel til Soldanen oc til de andre Jeg saa aldrig nogen kempe eller Konge ride en hest saa stolt som han gør Vden Olger dansk all ene/ som vaar met keyser Karll/ Der Olger hagde verffuit hanss erende til kongen Da sagde han til hannem/ Sig Soldanen at han skal aldrig fonge min daatter ehuad der gonger effter encten met mord eller krig/ kongen sagde framdelis til Olger Hør dw Soldanen til/ men han haffuer fonget dig denne gode hest Olger suarede Ney gør ieg icke/ men ieg tien hannem fore guld oc penninge Saa bat kongen sine swene ath de skulle tage hesten fra hannem Olger bleff der fore vred och sagde Det vaare stor skam ath en konge skulle lade røffue noget sendinge bud Men begerer dw endelige denne hest/ Da sent en aff dine beste kemper vd mod mig i kredss at slass oc ficte om samme hest/ Vinder han mig offuer/ da mot dw haffue hesten/ oc ieg vil vere hans fange/ Men vinder ieg hannem offuer da beder ieg gerne at ieg maa beholde hesten/ Kongen oc de andre forster sagde at det motte saa vel vere

✿ Da spurde kongen om der vaar nogen i hans heer som ville gonge i kredz met hannem/ Da gik Langulafre/ fram/ Bruherss oc Justamundz broder som Olger hagde før

slaget ihiel/ oc sagde at han ville slas i kamp met hannem/
De finge || huer anden deris pant der paa/ oc kongen behold v ii
Olgers hest til meth til pant Der Olger kom til bage igen
och sagde Soldanen swar/ Da spurde han huor hans hest
vaar Olger sagde at han motte sette hannem til pant for sig 5
at han skulle komme igen oc slass met Langulafre Soldanen
lod strax vebne hannem met ith kaasteligt harnisk/ ath han
skulle vinde/ men han hagde alligenel end grund til hannem
i sit hierte/ och actede ath lade hannem affliffue i framtiden/
Der Olger kom vd til kongen Da sick han hannem sin hest 10
igen Han sprancк strax paa hannem och red saa did som de
skulle fecte Han bad hemmelige til Gud i sit hierte At han
motte offueruinde sin fiende

✿ Siden sagde han til kongen oc de andre forster Skeer
det saa ath ieg vinder denne kamp/ da beder ieg eder alle 15
ath ieg maa ride fri oc quit til bage igen i mit behold/ De
swore oc loffuede hannem alle At hannem skulle inted andet
der ske En det som erligt oc tilbørligt vaare/ Saa rende de
suarlige til hobe met deriss glauen/ oc Langulafre stack sit
glauen i tw paa Olger I det samme stack Olger hannem 20
fore i hans pande met sit glauen/ ath hielmen falt ned paa
iorden Oc han bleff beswimet aff den sware dryning/ ath
han kunde huerken hore eller see Saa tog Olger hannem
i halssen oc kaste hannem twerd offuer sin hest faare sig/ och
rende saa ind i Babilonien met hannem och antuorde Sol- 25
danen hannem til fange/ Soldanen tackede hannem storlige/
och sagde at han skulle vel lone hannem der faare/ men det
vor icke aff hiertet Siden gick Olger bort til de Cristne
fanger som han skulle tage vare De spurde huor han hagde
vered saa lenge Men han icke kom til dem/ han suarede ath 30
han hagde vered i striden och grebed en megtig fange som
hed kong Langulafre Da bad Hertwg Gerard aff Uensilon
hannem ath || han skulle hielpe til ath de motte komme aff v ii*
det fange torn Olger suarede Uediss inthet Jeg vil snarlige
slicke oss alle harnisk och voben Saa ville wi sla oss deylige 35

met mact fra disse slemme Hedninge kettere oc hunde/ och komme siden i vort behold igen

✿ En dag der effter Da bod kong Caruel Olger til gest som han sad effner borde met hannem all ene Da sagde han til hannem/ Saa offte ieg seer paa dig/ Da tockis mig Ath ieg seer en Cristen mand som hed Olger dansk/ oc vaar min gode ven Thi beder ieg dig gerne ath dw vilt sige mig om det est dw eller ey/ Olger svarede/ det er ieg din ven oc tienere Olger dansk som bleff forraad aff dem som bo i Uedis siden ieg hagde slaget den megtige Turker Justamund ihiel Der greff ieg oc denne Soldan Uorandin til fange och gaff hannem sit fengsell quit Der ieg vor Konge i Uedis/ Siden ville ieg fared til den hellige graff/ oc skibet bleff forgenget/ oc ieg kom saa hid paa en liden baad Oc tager nw vare paa de Cristne fanger/ blant huilke ieg haffuer baade frender oc venner Kong Caruel sagde Giff dig til frede ieg vil sly det saa ath de Cristne skulle komme til lossen for en føge ting/ Disse ord sagde Olger siden til fangerne der aff bleffue de alle glade

✿ Men Olger vor til gest met kong Carnel/ da spurde Kong Langulafre Soldanen ath huo det vor som hannem tog til fange/ men han vor saa snar oc starck/ Han sagde ydermere til Soldanen ieg vil det swerge paa min tro oc ere At hans mage er icke i alt Turkeryet/ och ey helder i alt Indie Land/ Soldanen svarede vilt dw lossue mig paa dit liff oc ere at dw det icke berøbe vilt/ da vil ieg sige dig hwo det er/ Han swor ved sin gud Makumet ath han det aldrig
v iii sige ville/ Da sagde Soldanen det er Olger dansk och han thaar icke vere bekent at det er han Kong Langulafre swarede/ kere frende Da gor dw ille ath dw lader den obenbare skalk lessue saa lenge for han tog dig for til fonge/ oc han haffuer slaget tre aff mine brødre ihiel/ som vaare Soldane for dig/ som vor Burmand Bruher oc Justamund Soldanen swarede/ hagde ieg før slaget hannem ihiel Da hagde ieg icke fonget dig til fange Han skulle en gøre større

mandom i denne strid Naar hun fonger ende da vil ieg lade hannem affliffue

Der kong Moysan saa ath Kong Langulafre hans beste kempe vor fangen Da flickede han alt sit folk mod sladen vdi fire heer/ saa ath der vaar tolff och tiue twsinde 5 mend i huer heer Der Soldanen det fornam Da giorde han sig oc rede at drage vd mod hannem/ Han befol kong Caruel sin hoffuit banere/ och fick saa Olger sin hest oc harnisk och bad hannem gøre sit beste Olger svarede Jeg skal i dag met Gudz hielp sla saa mange ihiel aff Turkerne/ 10 ath alle skulle kunde sige der aff til euig tid/ Siden droge de sammen met begge deriss heer Och rende støde och sloge mandelige paa huer anden Olger rende fram oc til bage igen blant deris heer/ oc høg oc slo faare fod alt det faare kom och sparde ingen Han kom offte kong Caruel til hielp/ 15 oc slo dem i hiel som ville taget hoffuit baneren fra hannem/ thi bleffue de alle redde for hannem och flyde i huor de sage hannem komme/ Han forfulde de ypperste kemper och slo ihiel saa mange som han kunde naa oc offuer komme

✿ Der kong Langulafre som stod hoff Soldanen paa ✠ iii* Babilonie torn dette saa/ da sagde han til Soldanen/ Olger haffuer icke all enisse menniske nature/ men ieg tror ath fenden haffuer verit hans fader/ thi ieg haffuer nu seet och tald ath han haffuer slaget mere en halff tredyesindztiwe aff de ypperste oc beste kemper i all vor heer/ for vden alle de 25 andre vtalige mange som han haffner slaget der ingen kunde telge Jeg tror ath han er kommen hid ath han skal ede legge all vor slect och blod Jeg beder dig vor ypperste Gud Makumet/ ath du vilt besterme oss fra hans hender/ Der Olger hagde slaget kongen aff Damascen ihiel som førde 30 deris hoffuit banere oc andre flere kemper til met/ som hoff hannem waare Da rymde Turkerne huer sin vey Saa rede kong Moysan til Olger met sit glauen/ Olger vigede for hannem oc slo hannem paa hans pande met sit sverd ath han falt med aff hesten Saa tog Olger hannem met mact oc 35

førde hannem fangen ind i staden til Soldanen Da tackede Soldanen Olger storlige/ oc loffuede ath han vil lone hannem vel for sin store mandom

✿ Olger red strax vd i striden igen/ da saa en mectig
5 konge hannem komme som hagde thi tusinde deylige mend met sig Han sagde til dem alle Giffuer eder tring omkring denne kempe som nu kommer/ ath i kunde sla hannem ihiel/ Olger rende mit i hoben til dem/ oc hog hannem strax ihiel som førde hanff banere Der fore bleff kongen vred oc rende
10 til hannem met sit glauen/ Olger vigede for hannem oc hog hannem paa hans hoffuit/ oc kloffuede hans hielm oc pande i thu ned i hans hals at han falt død paa iorden Der kong Murgulant dette saa oc han viste at kong Moysan vor greben til fange som vor hans broder/ oc ath de andre konger
v 19 were meste delen slagne/ Da ‖ flyde han aff marcken/ Olger forfulde hannem fast neder til stibene oc slo mange ihiel paa vegn aff Turkerne Saa tog han alt det roff oc bytte/ som der bleff effter dem igen/ oc førde det til Soldanen Siden lagde han sit harnisk aff sig oc gick strax ned til de cristne
20 fanger/ oc hugsualede dem Der kom strax bud effter hannem at han skulle gonge til Soldanen Der han kom ind til hannem/ da sagde han O du edelige gamle riddere du haffuer beuist din store mandom i dag for mig Thi skal ieg erlige lone dig Jeg giffuer dig først denne mectige rige fange kong Moysan
25 aff Jherusalem/ at du met skatte hannem saa høyt som dig selffuer lester/ led hannem ind i Babilonie torn Siden vil ieg ydermere betencke mig huad ieg kan giffue dig som du kant vere behulpen met

✿ Som Olger gick ind i tornet met sin fonge/ da lucte
30 Soldanen dørren vden til/ oc sette snare lese for hende/ oc sagde at Olger skulle der bie til han kunde best lade hannem affliffue Olger bleff hastig oc vred oc mente at kong Moysan viste dette forredelige sticke som hannem der skede/ thi greb han hannem i halssen oc ville slaget hannem ihiel Han bad
35 at han ville giffue hannem sit liff/ oc giorde sin aarsage ath han viste der inted aff Da begynde Olger at forbande

Soldanen oc sagde O den slemme vtacknemmelige hund oc stimpere/ der er icke en god blodis drobe i alle hans lemmer oc liff oc ledemode/ men den fule forredere ville saa løne mig/ fore min store vmage/ ieg beskermede hannem fra hans fiende/ oc tog de ypperste konger oc herrer til fagne/ ieg gaff hannem oc sit fengsel quit/ der ieg tog hannem til fagne for Uodis/ nu vil han lade mig suelte oc drebe/ det er hannem stor skam oc megen were/ Gud vnde mig saa lenge at leffue ath ieg kan heffue paa hannem denne hans forredelse som han mig giorde/ Saa regnede Olger op sin store vløcke oc suare modgang som han hagde hafft saa sigendis

Huo kan vere vslere paa iorden en ieg er nu/ alligeuel ath ieg haffuer verit tilforn en veldig och mectig Konge i try Konge Uige/ Forst i England/ saa i Danmarck/ som ieg er fød/ Der nest i Uodis/ oc nu haffuer ieg wondet Soldanen den store seyer til hand/ fore huilcken han fonger euindelig priss oc ere/ der fore vil han mig lade pine och plaffue Kong Moysan sagde Man pleyer almindelige at sige Esk en skalk oc bed til Gud ath han løner dig icke Hagde Soldanen verit noget erlig och god/ da hagde han icke set dig i fange torn/ thi giorde du ille ath du togst mig til fange for hans skyld/ huad tack eller gaffn haffuer du der fore/ Olger bleff vred for disse ord/ thi greb han hannem i haardet oc ville slaget hannem ihiel/ han bad ath han skulle tencke der paa ath han wor hans fange/ oc giffue hannem der fore sit liff/ Soldanen stod vden for dørren och hørde alle disse ord Thi sagde han til Olger

✿ Du skalt icke dø saa lettelige som du tencker her i torned/ men du skalt settis paa banen S. Hanss baptiste dag for alle Turkere oc Hedninge/ da skulle først skinde til dig Bruhers oc Burmandz brødre som leffue igen/ oc siden alle de andre/ til du bliffuer vel sticket met straler spade och pile I det kom kong Caruel oc spurde ath Olger wor fangen Thi bleff han gantske bedrøffuit/ och bad fore hannem/ Kong Langulafre suarede strar och sagde Du est saa god som han/ fordi bøst du hannem til gest i dag/ Han hagde icke slaget

min broder kong Burmand ihiel/ hagde det icke steet for din skyld/ Ath du kunde fonge Gloriant till din hustrue

✿ Soldanen sagde til kong Caruel Jeg haffuer ster mistencke til dig/ ath du oc Olger gere baade ith/ Kong
I Car-‖uel suarede Det er sant ath ieg elsker hannem fore min ven min ere oc tro der vforbrøden vdi som mig bør ath holde Er her nogen som andet vil sige/ da kaster ieg her min staalhandske til pant der paa ath ieg vil slass met hannem der om i kredss/ Kong Langulafre tog handsken op
10 til tegen ath han ville slass met hannem De sette strax loffuen oc vissen paa baade sider ath de skulle mede i kamp sammen S. Hansis baptiste dag/ Der met for kong Caruel fra Soldanen Siden sende han meste parten aff sit folk hiem til sin Dretning/ och lod hende sige ath han for til Francke-
15 rige/ ath han kunde fonge hielp til ath frelse kong Olger dansk och de Cristne fonger met aff fange torn

✿ En dog ath kong Caruel wor icke Cristen/ da hagde han alligeuel stort haab til Olger danskis Gud ath han skulle hielpe hannem/ Der Olger laa i fange torned da
20 gruede hannem sterlige huo det skulle sagt ath han wor Olger dansk Han kunde icke mistencke kong Caruel/ thi han viste ath han wor hans gode ven Som han saa laa i all sin største dreffuelse oc sorg Da kom Gudz Engel ind til hannem gantske skinnende/ saa der bleff lusk oc klart i torned ligernis
25 som det hagde verit klart sol skin Han sagde til Olger Ver glad/ dig skal inted bliffue ath skade/ du skalt ingen mistencke haffue til kong Caruel din gode ven Han er nu aff sted til Franckerige effter folk ath hielpe dig met aff fengsel Naar han haffuer det giert/ da skal han optendis aff den verdige
30 Helligand oc anamme den hellige tro/ och stride siden met dig for den hellige tro skyld/ En suend som laa i herbered met dig en nat oc hørde ath du gaff dig for din gode hest oc for din kere hustru oc for keyser Karl/ oc andre dine venner/ han sagde Soldanen det/ Bliff stadelige i Gudz kerlighed/
II Saa forsuant Engelen/ Olger tackede den alsommec-‖tiste Gud for han hugsualede hannem i sin nød

Er kong Moysan hagde seet dette store iertegen oc clare
skyn och hørt Engelens ord Da sick han den Helligans
naade i sit hierte/ Och falt paa kne faar Olger dansk och
bad ath han ville lere hannem den Hellige Christelige tro
for Gudz skyld Thi han ville lade sig døbe/ och gerne do for 5
Gudz naffn skyld i naar han skulle/ Olger lerde hannem det
beste han kunde/ Siden loffuede de baade Gud dag oc nat
aff alt deris hierte Hertug Gerard oc de andre Cristne
fanger dem vndrede storlige at Olger vaar saa lenge fra
dem Och de viste icke at han vaar fangen/ thi gaffue de dem 10
ilde for hannem Der han det hørde som skulle tage vare
paa dem Da slo han dem met en swøbe/ oc bant dem fast
haardere en de vaare bundne tilforn Han sagde til dem/
I skulle nw fonge en anden affue en i hagde førre/ thi den
Træmens skenel Olger dansk som eder skulle tage vare/ han 15
gaff eder for meget at ede oc dricke/ oc lod eder haffue eder
egen vilge/ Han sider nw selff i det store fange torn/ oc
stall settis paa banen met eder nogen paa S. Hansis dag
Saa skulle alle Turkere och Hedningene skinde til maalff
til eder och specke eder met deriff pile som i vaare pinswin 20

Ma denne tid/ vor Kong Gede i danmarck meget bedroff-
uit/ for han kunde ingen visse tidinge spørge om
Galter sin søn oc ey helder om Olger dansk sin broder/
hannem tocte en nat i søffne/ ath han saa ath Olger dansk
vor krøned met en kongelig || krone/ och ath han for siden J ii
til skibff och bleff der forgongen och ath han kom siden til
land paa en liden baad/ hannem tocte och ath han vor
kommen vdi ith fast torn Der rebede han oc banckede fast oc
der vor ingen som ville lade hannem vd Da sette han sig
saa faare ath han ville fare bort oc lede hannem op/ han 30
tog met sig fem hundrede deylige danske mend oc kom omsiger
til Rodis Der vndfinge de hannem gandske erlige/ der de
hørde at han vor Kong Olgerff broder Da gaffue de dem
storlige ath de hagde mist samme kong Olger deriff kere
herre/ der han skulle fare til den hellige graff/ oc de kunde 35

icke sporge hannem siden Han bad borgmesterne ath de ville bestille hannem en galeyde til den hellige graff/ de sagde ia/ Saa leyde de en skippere/ oc hagde det hemmelige saa met hannem/ ath han skulle føre denne konge i henderne paa
5 kongen aff Jherusalem som hed Murgalant Saa finge de hannem forredelse breff met sig/ och sagde ath det skulle vere hanss leyde breff

✿ Der de komme fram oc kongen sick fat paa hannem/ da sagde han Jeg skall pine oc plaffue dig til døde for den
10 store skade som Olger din broder haffuer giort mig paa min sleet oc venner/ oc mit deylige folk som han haffuer slagt ihiel fore mig Kong Gøde bleff forferdet der han saa ath han ver saa forraadder Dog swarede han saa/ Jeg er nw kommen i dine hender met forredelse/ thi mot dw gøre mod
15 mig huer dig løster/ Far dw anderledis met mig en det sig bør/ Da skall min søn Galter heffne det tilbørlige paa dig Thi han er paa det neste saa god en kempe som Olger dansk er

F ii* DEr Jomfru Clara kong Monsans daatter som da vaar fangen i Babilonien met Olger dansk/ hørde ath kong Gøde neffnde Galters naffn Da ville hwn gerne hielpe hans liff Thi sagde hun til kong Murgalant Kere faderbroder sender denne fange/ oc de andre Cristne som i haffue i fengzel til Kong Jsor/ ath han holder dem i fengsel/ hun
25 gierde det i en god mening/ paa det ath hwn kunde siden fenget nogen aarsage til ath hielpe hannem løss/ for hun hagde ster vilge til Galter hanss søn for hans gøde rette skyld En dog ath hwn hagde aldrig seet hannem/ kong Murgalant trode icke ath det vaar hendis fulle aluere ath
30 hwn bad for hannem thi sette han hannem i torn Da sagde Gøde ved sig selff Jeg tror ath Gud skall heffne den slemme forredelse paa dem som bor i Rodis som de haffue giort emod min broder och mod mig

Ved dette pass kom kong Caruel till keyser Karl i Picerdien/ der hagde han hoff sig det meste ridderskaff aff Franckerige Thi ath de ville alle see paa ath Galter skulle sicte mod en hed Hochard som hørde Hertug Berard till som giorde forredelse mod Olger dansk til forn/ Carlot keyserens son hagde stor awind til Galter Thi sagde han till nogre sine hemmelige venner Min fader tror alt det Galter siger for hannem/ oc forsmaar mig for hans skyld/ och vil inted acte mig/ hwad skall ieg gøre der til/ at ieg kan hessue mig effuer hannem De sagde/ siger ath han vil forraade eder/ wi ville vere ederss vidende der til at saa er/ oc kommer || eder I iii first i trette met hannem det snariste i kunde/ Den samme dag skulle Galter bere en stecter paahane ind for keyseren Karlot tog hannem aff fadet oc slo hannem i panden met hannem Galter bleff vred der faare oc gick strax ind til keyseren oc sagde hannem dette hoffmod som hannem waar giort Keyseren lod kalle sin søn och straffede hannem swarlige der faare Da sagde Carlot han vill forraade mig oc gonger effter min hals/ han ledde strax fram de falske vidende som han hagde mod hannem

✿ Galter sagde ney ath icke saa vaar/ men det kunde inted hielpe hannem Keyseren befol Hertug Neymis at holde Galter til stede til han kunde fonge sandhed at vide der paa/ En dag eller to der effter Da gick hertug Neymis til keyseren oc sagde Mig vnder ath dw vilt haffue mistencke til denne edelige riddere Galter Men dw haffuer aldrig andet fornummed en ath han haffuer altid vered din trofaste tienere/ och effte vaaget sit liff oc lemmer for din skyld Du vist ath de som baare vidende mod hannem/ de ere den forrederis Hertug Berardss neste frender/ som haffue dictet hannem denne løgn paa met deris skalke fund Och sagt det siden for din søn at han skulle tro der paa Ath de kunde komme Galter i skade/ for de ere hans ebenbare fiende

✿ Keyseren spurde Galter ath huor der om var/ Han suarede Gud kende ath ieg det aldrig tenckte Thi binder ieg mig til ath gonge i kredz mod den som legger mig saadan

werlige sag til paa min rette aarsage/ I dette samme kom
kong Caruel oc hans broders søn Marciscus ind til keyseren
och sagde hannem ath kong Olger vaar fangen i Babilonien
Thi bad han keyseren at han ville komme hannem til hielp
5 och trøst/ Keyseren tagde en føge stund oc svarede intet
I iii* kong ‖ Caruel sagde til hannem igen Herre mig tockis ath
du est bedroffuit/ Han svarede Jeg kan icke andet vedkomme
Thi ath Galter Olgers broder søn som ieg sette stor tro oc
loffue til/ han ville forraade Karlot min søn/ I det kom
10 Rochard oc sagde ath det wor sandingen/ Galter sagde ney
ath icke saa wor/ oc kaste sin staalhandske til pant/ ath han
ville sicte der om/ Rochard tog hannem op igen/ och sagde
ath han ville møde hannem/ Keyseren sagde Gouger strax
bort och kleder eder i eders harnisk/ thi ieg vil vide sandhed
15 her paa før ieg soffuer/ Karlot keyserens søn fulde sin kempe
oc kledde hannem/ Kong Caruel oc hertug Reymis fulde
Galter/ oc kledde hannem i sit harnisk

✿ Der de komme i kredssen sammen/ da rende de saa
svarlige mod huer anden ath beggis deris glauen brøste i
20 thu Galter høg strax til hannem igen och giorde hannem ille
saar i hans arel oc forfulde hannem saa hug offuer hug/ oc
bad ath han skulle giffue sig som en forredere Han bette
fore sig fast met sit sverd oc ville inted svare/ Da bleff
Galter mere hastig Saa høg han hastelige til hannem/ oc met
25 det samme hug/ høg han hans venstre arm aff hannem/ oc
skiolden fra hans bryst ath de fulde paa iorden til lige/ han
ville da hugget hannem strax ihiel/ Saa kom keyseren ren-
dendis/ oc bad at han skulle holde oppe til han finge sandingen
ath vide i samme sag/ Saa spurde han Rochard ath huo der
30 først begynde denne sag/ Da giorde han keyserens sonff
aarsage/ oc sagde at hertugen aff Normandien begynde først
denne logn/ for han hagde auind til Galter/ for han slo
Berard hans frende ihiel/ oc for Olger dansk slo hans fader
ihiel for Satteow fort Siden giorde han Galters aarsage
I iv paa sin død ath han hagde aldrig giort forredelse mod hans
søn eller hannem i nogen maade i hans dage det han viste

✿ Der det wor giort da høg Galter hans hoffuit i thu
ath han falt ded til iorden Saa loffuede de alle Galter ath
han hagde mandelige bestermet sin heder oc ere som en stolt
riddere oc kempe/ Om morgenen gick keyseren ind i vor
Frue kircke/ oc bad Gud om gode raad Hertug Neymis 5
vnderuissde oc sagde kong Caruel mange gode lerdomme aff
den hellige tro/ oc raadde hannem ath han skulle lade sig
cristne Han suarede at han ville det gerne gøre strax Olger
dansk komme aff fange torn/ Keyseren led rede ith stort
gestebud oc wor da gantske glad ath Galter wor wskyldig 10
i de sager som hannem til lagdis/ thi han elske hannem
offuer maade for sin store mandom skyld

✿ Der maaltid wor giort da sagde kong Caruel/ Kære
herre ieg haffuer nu fared denne lange vey oc offuergiffuit
baade hustru oc børn/ land oc rige for Olger danskis skyld/ 15
och haffuer ingen met mig vden min broder søn Thi beder
ieg dig at du vilt sige mig om du vilt hielpe Olger i hans
store nød som dig bør ath gøre/ om du vilt tencke paa hans
store velgerninger/ Keyseren sagde Jeg tacker dig storlige ath
du est hans bud saa trolige Jeg vil sende hannem tiwe 20
tusinde mend/ oc Galter skal vere deris hoffuitzmand/ Hertug
Neymis sende hannem thi tusinde mend/ Siden sende de
andre hertuger/ Bisper/ Riddere/ Greffuer oc andre gode
mend hannem somme fire tusinde mend/ somme tre tusinde/
somme thu/ somme ith/ oc siden huer effter sin formue 25

✿ Der Galter hagde fonget dette megle folk til hobe/ F iv*
da gaff han sig til soess met dem De finge god børn fordi
ath Gud wor met dem Der kom ith skib met pellegrime dem
vnder øgen i soen fra den hellige graff/ thi spurde disse
huad tidinge der wore paa ferde/ De sagde/ ath de i Rodis 30
hagde sent kong Gode aff Danmarck met forredelse i kongens
hender aff Jherusalem oc der sat han fangen/ Galter bleff
snarlige bedrøffuit/ der han hørde ath hans fader wor
fangen/ Han bad strax kong Caruel oc alle de andre ath de
ville følge hannem did/ ath han motte straffe dem der fore 35
Kong Caruel sagde/ De forraadde oc kong Olger tilforn thi

ville wi først segle til Rodis/ Der de komme did i staden da lod Galter strar gribe thi aff de ypperste i staden och spurde dem ath/ huer serdelis fra huer anden Huorledis de hagde skylt dem ved Olger dansk deris konge/ oc siden ved kong
5 Gode aff Danmarck/ han kunde ingen sandingen fonge aff dem Thi lod han hente Enkens søn som før tiente kong Olger Han sagde ath Godebuff borgmesteren ved vel sandingen i disse erende/ Galter lod strar føre Godebuff aff alle sine kleder/ oc binde hans hender oc føder tilhobe/ oc smørge
10 hans kraap met hunnig/ saa lod han locke hannem i ith lidet huss fult met leuendis byer/ de stunge hannem suarlige/ han robede strar til Galter oc sagde hannem huorledis de forraadde de gode herrer Saa antuorde Galter hannem oc de andre forredere som waare i raad met hannem i almuenss
15 hender/ oc befol dem ved deris hals och liff/ ath holde dem til stede i fange torn til han komme til bage igen met kong Olger dansk och kong Gode aff Danmarck hans broder

Der Galter hagde skicket sin ting i Rodis stad/ da seglede han framdelis til Iherusalem/ Kong Murgulant spurde
20 ath der wore mange erloffuis skib inde fore landet Thi sende han sin hemmelige speyere vd i sisse kleder mod dem paa en liden baad ath han skulle forfare hueden de wore komne/ oc huo de vere Der han kom til bage igen/ da sagde han ath det waar Frandseser oc andet Cristet folk/ oc ath
25 deris hoffuitzmand hed Galter/ oc wor den deyligste mand som han hagde seet i alle hans dage baade blant Turkere/ Hedninge och Cristne/ Jomfru Clara herde disse ord/ thi sick hwn stor vilge til Galter/ Kongen lod strar binde offuer all Iherusalem ath borgerne skulle gonge paa muren til voct
30 oc vern/ och tage vare ath de bleffue icke forrastede/ Han gierde sig oc selff strar rede met all den mact han hagde/ ath drage vd mod dem/ thi han tockte ath det waare hannem honligt at han skulle lade sig bestolle aff de Cristne/ Han sende en heer vd ath den ene port/ oc drog selff vd ath den
35 anden port met sin storste mact oc sin hoffuit banere

✿ Der han vor reden aff staden da sende Jomfru Clara bud effter forscreffne speyere/ oc gick ene ind i sit herbere met hannem och spurde om Galter waar saa deylig som han for sagde for kongen hennis fader broder Han sagde ath han er fast deyligere en ieg kan sige Det er en deylig høy mand paa sin persone/ oc der til mandelig oc tøck effter sin høyhed Hans lemmer oc leder/ fingre oc hender/ been och føder ere alle deylige stickede och proporcionerede/ ath ieg troer visselige ath der er icke en deyligere mand paa iorden/ Ville han || offuer giffue den Cristne tro/ oc i kunde siden y* fonge hannem til eder hoffbonde Da vaare der icke saa deylige tw folk til hobe i ectestaff nogen sted i all verden Det vil ieg suerge ved min gud Makumet Jomfru Clara sagde til hannem kant dw sly mig syn paa hannem Da vil ieg giffue dig hundrede gyldene/ han suarede Jeg vil gøre mit beste der til ath saa skal ske

Ved dette pass kom Galter op fra stranden met sit folk/ som han red paa vegen Da sagde han til kongen Caruel Gud giffue ath ieg viste om min fader vore leffuendis eller døder/ Jeg kan inted tage mig til/ icke løster mig helder ath stride før ieg fanger det ath vide Kong Caruel suarede/ giff dig til frede ieg vil sly dig sandingen ath vide der om Thi ath Marciscus min broder søn er vel kender met Kongen oc hans broder daatter Han skal det snart vdsporge Saa kallede han hannem till sig och sagde See hissed kommer en stor heer aff staden med oss Naar wi begynde at stride met dem Da løb ind i staden och lad som dw est en aff deris parti/ och skalt noget hente som er forglemt til bage/ Oc forspør saa aff Jomfru Clara om Kong Gøde aff Danmarck er leffuendis eller døder/ Der han hagde spurt der om Da sagde hun ath han vor karsk oc sund/ Hwn spurde hannem strax ath igen/ hworledis det gick hans søn Galter/ Han sagde vell/ han er vor hoffuitz mand for all vaar heer/ Det er den deyligste mand som der kan gonge paa iorden/ Der

til met er han oc driftig oc sterk och mandelige mod alle sine fiende i erloff och krig Saa ieg ved icke hans lige

✿ Der Jomfru Clara dette hørde/ Da fick hun større
¶ ii vilge til hannem en hun hagde førre/ Hwn torde dog icke
5 sige hannem sit hiertis mening/ Men Marciscus vaar hoff hende da komme begge de swarc heer til sammen och slege oc høgge suarlige paa huer anden/ Galter rende ind i deriff heer/ Oc spurde huor den forredere Kong Murgalant vaar som sette hans fader i fangen tørn/ Omsiger saa han hwor
10 han red met en guld krone paa sin hielm/ Galter rende strax til hannem oc stack hannem oc hans hest til lige mod iorden Han hagde strax hugget hannem ihiel/ hagde icke hans søn Horien som førde hans hoffuit banere kommed hannem till hielp Galter høg strax baneren aff hans hand/
15 oc hoffuedet aff hanff hest met samme hug Thi robede han suarlige oc sagde Jherusalem/ Jherusalem/ (det vor deriff løffn) Saa kom der mange aff deris kemper oc hulpe kongen op igen paa sin hest oc sette oc Horien paa en anden hest/ och frelste dem baade aff Galters hender/ ellers hagde han
20 taget dem baade til fange

✿ De rymde strax ind mod staden igen for deriff hoffuitbanere vor nederslagen/ och alt deris folk vaar forbistrede och viste icke hwort de skulle/ Galter forfulde dem fast met sit parti ind til portene/ Den dag slege de Cristne
25 ferten tusinde ihiel aff Turkerne En dog ath slaget stod icke lenge/ Der kongen vor kommen paa Slettet igen Da gick Marciscus til hannem oc sagde at han vor kommen aff Dammasco met try hundrede mend hannem til hielp Oc de Cristne slege dem alle ihiel for hannem før han kom did til
30 staden Kongen suarede det er vel at dw est selff helbrede min kere frende/ Dw skalt vel fonge folk igen/ Giff dig men til frede/ oc kom til bertz met mig Der maaltid vor giort Da gick Marciscus op til Jomfru Clare igen Oc fick da bedre aarsage til at tale met hende/ en han hagde førre/ mod
¶ ii* afftenen red han aff staden/ oc sagde til porteneren Jeg skal nw ride vd ath speye de Cristne och lede ath min suend

som kom i dag i sit behold offuer en side/ Tag vare at lade mig ind igen i nat naar ieg kommer til bage

✿ Der han kom vd til Galter da sagde han at hans fader vor karsk oc sund Siden rosede han Jomfru Clare och sagde at det vor den erligste och deyligste Jomfru som han hagde seeth i alle sine dage/ Han sagde oc ath han fornam paa hende ath hun ville gerne haffue hannem till sin hoss-bonde Aff disse ord fick Galter stor kerlighed til hende/ och sagde ath han kunde ingen ro fonge før han finge taled met hende Kong Caruel suarede Marciscus/ min frende skal følge dig ind til hende Naar dw kommer did/ da lad icke kerlighed twinge dig at dw bliffuer der for lenge/ och glemmer oss som ligge her i bestolningen Galter kallede sit folk til hobe och sagde Jeg vil ride ind i staden och tale met min fader/ De bade alle ath han skulle snarlige komme til bage/ Der Marciscus kom til porten/ Da bad han lade sig ind/ thi han hagde forspeyet de Cristne/ och fundet sin suend igen/ Han sette sin och Galters hest i sit herberge nedre i staden/ Och gick saa paa Slottet och kom hannem i tal met Jomfrw Clare/ hwn vndfegnede dem erlige och bad dem vere vell komne

✿ Siden talede hwn lenge met Galter och sagde hannem sin grund och mening De loffuede huer anden gaat ecteskaff ath de ville leffue oc dø til hobe/ Saa gaff hun hannem dyrebare gaffuer der paa/ som vor S. Jørgens brønye/ skyold oc hielm/ Oc sagde til hannem At der kunde inted suerd eller voben bide paa dem/ Han gaff hende en swar och skøn guldring til festene fæ met en edelig oc dyrebare sten/ som de saa talede tilsammen Da kom Kongens søn Horien ind at dør-‖ren Och sagde strax til hende/ Hwi y iii sider din fendens skøge heer om midnattis tide met din bole/ Marciscus suarede strax oc sagde/ Kere frende giff dig til frede/ det er min suend som taler met hende/ Han swarede dw liwer som en forredere Jeg saa hannem i striden i dag blant de Cristne Saa stack han Marciscum i hans hierte met sin dagger/ ath han falt død til iorden Galter sagde det skalt dw betale/ saa kløffuede han kongens søns pande i tw ned

i hans bryst/ Jomfru Clare robede oc sagde met gredende thaare Ve mig ve mig Jeg arme Jomfru huad skal ieg nw sige eller gøre Jeg ville nw helder vere død/ en lessue her lenger paa iorden Thi kongen lader mig visselige sencke eller
5 brende/ Naar han fonger dette at vide/ Galter suarede giffuer eder til frede min alderkeriste festemø/ thi ieg giorde dette for eders ere skyld Naar kongen kommer Da siger ath eders frende Marciscus vaar her oc talede met eder/ Oc i det samme kom hanss søn oc stack sin kniff i hannem/ saa
10 høg han strax till hannem igen/ oc kløffuede hanss pande ath han døde

✿ Siden bad Galter ath hwn ville sly hannem i sit behold igen/ hwn suarede ath hwn kunde det icke gøre met lempe Vden en aff hennis Jomfruer skulle det vide/ Hwn
15 hagde en Jomfru hoss sig som hagde en søster der giffter i Staden Thi bad hun hende at hun skulle følge hannem hemmelige did oc sige hende at hun det icke berøbe skulle/ men lade hannem fonge nock ath ede oc dricke/ Der Jomfrue[n] vor kommen til bage igen Da begynte Jomfru Clare strax
20 at robe och skrige/ och grede saa høyt/ ath de vognede alle op aff søffne der ved/ Kongen gick op til hende Oc spurde huad der vaar paa ferde Hwn gred beskelige och sagde Seer her haffuer eders søn Horien slaget min frende Marciscum
¶ iii° ihiel for mine || øgen/ oc han høg hannem strax ihiel igen/
25 Jeg robede fast om hielp oc de laage alle oc soffue/ thi er ieg moren død aff sorg oc dreffuelse/ Kongen sagde Giff dig til frede/ och gred icke mere/ det er nu giort/ diss veer Det kan ingen foruende Fordi vil ieg lade dem erlige begraffue/ oc lade mig der met nøge Om natten der effter da gick
30 Jomfru Clare ned till Galter met sin Jomfru Der bleff hwn hoss hannem till dagning/ oc offuer lagde huorledis de kunde best komme til sammen i ecteskaff oc gøre deris bryllep met det første

Kong Carnel oc de Cristne forundrede storlige hui Galter
35 wor saa lenge borte Thi blessue de saa til enss ath de

ville lade som de ville fly Saa sette de ild paa deris
rissboder oc leyre/ oc droge saa sactelige ned mod stranden
Der kongens speyere det saage/ da rende de ind i staden oc
sagde hannem disse tidinge/ Han forfulde dem strax i dag-
ningen met all sin mact/ Der Galter det saa da tog han 5
sin brønye/ skiold och hielm paa sig/ och rende strax i den
samme hob vd aff staden met de andre/ Der han kom i sin
egen heer/ da vende han strax til bage igen/ och rende saa
mod hannem som forde kongens hoffuit banere/ oc stack
hannem tuert igennem skiold och krefft/ ath glauenet sad 10
en alen vd aff ryggen paa hannem/ och han falt død ned
paa iorden Der kongen det saa da rende han til Galter met
sit glauen/ Galter kaste sin hest omkring/ oc høg til kongen
igen/ Kongen kaste sig til bage paa hestens bag I det høg
Galter hans sadel knap aff/ oc hoffuedit aff hans hest met 15
samme hug/ oc kongen falt paa iorden och robede om hielp
Saa kom der mange kemper oc sette hannem paa en anden
hest Da robede Galter Danmarck Dan-‖marck/ det wor de y 19
Cristne mendz løssen Der de Cristne det hørde da komme de
strax til hannem/ och hegge oc sloge paa fienderne/ Han rende 20
mit i hoben till dem som en glubende løffue/ oc høg oc slo
saa mange ihiel aff Turkerne at ingen dem telge eller mercke
kunde/ der met rymde de ind i staden igen/ oc de Cristne
forfulde dem mandelige I denne strid bleffue der slagne mere
en tiwe tusinde Turkere 25

DEr Galter kom till bage igen fra staden met sit folk
vnder sit paulun Da spurde kong Carnel hannem ath
hui han waar saa lenge/ oc huor hans broders søn Marciscus
waar/ men han fulde hannem icke til bage Han sagde
hannem hemmelige huorledis det wor forløbet met hannem 30
fra første och til det siste Siden robede han høyt offuer alt
folket och sagde ath hans fader vor leffuendis oc sund Der
fore bleffue de alle glade i hans heer/ Men kong Murgalant
wor sorgfuld i staden for hans mectige kemper oc megle folk/
som han hagde da mist i tuende slag/ Der Jomfru Clare 35

dette fornam da gick hwn ind til hannem oc sagde Kere faderbroder ieg skulle nu hugsuale eder om ieg kunde i denne eders sorg Jeg thaar icke fuldelige sige eder det ieg gerne ville/ och tiger ieg det/ da frocter ieg at i fonge der skade
5 vdeffuer/ thi vil ieg lade eder det forstonde/ Mig tockte i nat at der kom en mectig kempe til eder oc bad ath i skulle lade eder cristne/ oc han lerde eder den Cristne tro/ och sagde huer stor mact det hellige kaarss haffuer mod dieffuelen/ oc all hans falske lister/ der i ville icke lyde hans gode raad/
10 da drog han sit suerd oc høg hoffuedit aff eder Thi raader ieg eder fuldkommelige ath i lade eder Cristne

¶ iv* Han bleff wred for disse ord/ och slo hende ved sit øge met sin neffue ath hwn falt ned paa iorden och wer moren død Hwn laa siden stug paa sengen aff samme hug
15 i sempten dage

✿ Kongen gick siden i raad met sine ypperste mend/ oc sagde ath hannem tocte best vere/ ath han vdsende en aff sine beste kemper som kunde slaff i kamp och kredz all ene/ mod en aff deris beste kemper/ oc der met spare hans edelige
20 folk oc lade striden der met fonge ende Effter thi ath han hagde den mectige kempe kong Gode i torned/ som skulle det gerne gøre/ paa det ath han kunde der met løse sit fengsel De sagde alle ath det wore saa gaat oc raadeligt/ Han lod hannem hente fore sig/ oc spurde om han ville ene gonge
25 i kredz mod en aff hans fiender/ da ville han giffue hannem sit fengsel quit/ oc der til met en stor sum guld oc penninge/ Kong Gode suarede ath han det gøre vilde/ Saa gick kong Murgalant op paa muren och robede til de Cristne/ och bad ath en skulle komme aff de ypperste oc tale met hannem i
30 felig dag oc tid/ Galter gick fram ath tale met hannem/ Kongen sagde Jeg er saa til finde ath ieg vil sende en aff mine kemper vd ath slaff i en kredz mod en aff eders kemper met saadanne vilkaar/ at vinder min kempe/ da skulle de Cristne strax opgiffue den bestolning/ oc fare deris vey til
35 bage igen/ och stride her inted mere Taber oc min kempe och den Cristne vinder/ da skulle de Cristne haffue Jherusalems

stad/ fri oc quit/ dog met saa stel ath folket som boer i staden mw gonge deris vey met liff oc gotz/ Galter svarede at det motte saa vel vere/ thi deris kempe skulle visselige komme paa banen om morgenen der effter

De redde deris kemper kaastelige till paa baade sider oc fulde dem vd til banen som de skulle fecte sammen Der de lode støde i basunerne/ da rende disse mectige kemper svarlige sammen oc brøde deris glauen paa huer anden/ Galter vende til sin fader igen men han viste icke ath det wor han/ Han høg saa svarlige paa hannem ath han hagde moren kløffuit hans hielm/ Der fore bleff han wred/ och høg saa svarlige paa hannem hug offuer hug ath der sløy ild och gnister aff hans harnisk Men det kunde inted bide paa hannem Huo kan tro at han hagde saa svarlige hugget paa hannem om han hagde vist ath det hagde verit hans egen søn Huo er oc saa forblindet ath han kunde tro ath sønnen hagde saa hugget paa faderen om han hagde vist ath det hagde verit han/ men han for did met alt det folk/ ath han ville waage sit liff for hannem oc frelse hannem aff fange torn Thi waar det stor ynck ath faderen oc sønen skulle saa legge dem effter huer andens liff Men de waare altid rede til ath ville gerne dø for huer anden aff ret kerlighed/ enaar det giordis behoff baade aarle oc silde/ Galter høg saa svarlige paa sin fader igen met baade sine hender/ at han høg ith stort sticke aff hans skiold oc remmerne i thu som skiolden wor bunden met/ ath han falt ned paa iorden/ Faderen høg oc haardelige paa hannem igen/ men det kunde inted bide paa hannem/ thi sprang han aff sin hest och lagde sit suerd hoff sig ath han ville brydis met hannem/ Galter steg oc fra sin hest ath han ville møde hannem met lige fordel

✿ De ginge i huer andens fagn/ oc brødis svarlige tilsammen Paa det siste slo faderen hannem om kuld mod nogre stene/ at Galter mente at hans ryg hagde vered i tw och han vor moren daaned Der de Cristne det saage da

bleffue de alle sorgfulle oc kong Carnel aller mest Thi sagde han strax oc sor/ bliffuer Galter nw offuer vonden Da skall ieg aldrig lade mig Cristne/ Kong Gøde gick bort i det samme at tage sit swerd Saa stod Galter op och tog sit swerd
5 til sig oc skemmedis induertis ved sig selff for han bleff først slagen om kuld Han sette sig fore i sit hierte ath han ville aff legge met sin store mandom oc suare hug all den blysell som han da fonget hagde Thi høg han mandelige paa faderen igen/ Gode bette fore sig ith hug eller tw Siden
10 høg han hastelige paa sønnen igen hug offuer hug met baade sine hender/ aff all sin mact oc styrcke at der floy ild aff hans hielm oc harnisk/ der han saa ath det kunde inted bide paa hannem Da robede han høyt oc sagde Forbandet vere den smed som giorde din hielm och harnisk/ men mit gode
15 swerd kan icke bide paa dig

✿ Der Galter hørde hannem tale Da kende han hannem paa sit maal ath det vaar hans fader Thi falt han strax paa kne for hannem/ oc strøg sin hielm fra sin øgen oc sagde Min alder keriste fader Kong Gøde/ Giff mig det til
20 for Gudz skyld ath ieg haffuer saa suarlige slaget och hugget paa dig Jeg kende dig icke Jeg er kommen hid met dette megle folk at ieg ville frelse dig aff fange torn/ Sted til ath ieg maa kosse dig och tage dig i fagn til ret kerlighedz tegen som oss bør ath skiffte til hobe/ Faderen sagde Kere søn giff
25 dig til frede oc tall icke mere før wi haffue vondet disse Turkere offuer/ Galter swarede der haffuer dw mit gode swerd til tegen ath ieg vil vere din fange Der de Cristne saage ath Galter stod paa knee oc sick hannem sit swerd fra sig/ Da mente de at han hagde vered offueruonden/ oc giffuit
ʒ ii sig ta=||bed thi bleffue de alle bedrøffuede/ Kong Carnel sagde till dem/ sørger intet/ thi ieg tror ath de haffue giort nogen hemmelig pact emellem dem selffue/ men Galter sick sit suerd saa fra sig

DEr kong Murgelant och de andre Turkere och Hedninge
35 saage ath deris kempe Gode hagde taget suerdet fra

den Cristne kempe/ oc kom ridendis och førde hannem fangen
met sig/ Da blessue de alle glade och tackede deris gud
Machumet for den seyer som han hagde vondet/ Der Gøde
kom hart mod kongens heer paa en deylig slet plan Da fick
han Galter sit suerd igen/ oc bad at han ville heffne hans 5
lange fengsel och store wret Galter blessde strax i sit horn
som han hagde hengendis om sin hals der Kong Caruel oc
de Cristne det herde da komme de alle strax rendende oc
løbende/ Kong Gøde oc Galter begynte først slaget paa
Turkerne/ De andre Cristne forfulde det mandelige/ Hwo da 10
hagde seet Faderens oc sønnens store mandom Da stulle
hannem der fore grued/ saa swarlige forfulde de Turkerne
ind i staden op ath en gade oc ned at en anden De sette
strax met det første fire starcke glauen op i studporten at
ingen kunde kaste hannem ned/ Der fore finge de andre 15
Cristne som effter komme/ fri indgongen ath porten vden
genstigelse

✿ Galter forfulde Kongen aff alle sin mact oc høg
hans hoffuit aff hannem hart hoff hans port/ saa det falt
paa den ene side hoff hesten oc kroppen paa den anden side/ 20
Kong Gøde hanff fader høg hender oc arme/ hoffuit oc ben
aff mange Turkere Kong Caruel och de andre Cristne terede
dem oc alle mandelige ath huer mand motte der fore grwe
De løbe icke effter roff oc bytte (som mange pleye nw ath
gøre) men huer forfulde sin fiende aff all sin mact Ath han 25
ville vinde priff och ere/

✿ Der fore vonde de Cristne en deylig seyer aff Tur- B ii*
kerne Der løb en Turkere op til Jomfru Clare paa hennis
Palatz som kalledis Danidz torn/ oc bad at hun skulle rymme
i sit behold vd ath en løn port som vaar paa samme torn/ 30
Thi ath Galter vor for porten och hagde der slaget Kong
Murgalant hennis fader broder ihiel/ Hwn kledde sig strax
i fine beste kleder och lod sette sine guldkar ocølfkar paa
bordet fore sig/ Hun bad sine Jomfruer henge gyldensticke oc
silke sticke tring om kring huset 35

✿ Der Galter kom op til hende da vndsick hwn hannem
met stor ere oc verdighed/ oc alle de andre Cristne som met
hannem vaare/ Der han hagde taled en fege stund met
hende Da gick han bort i Kongens Palatz til sin fader oc
5 forbad hannem der paa ny igen i alle de Cristness nerverelse
Faderen tog hannem i sin fagen oc sagde ath han ville vere
hans ven til grunde altid vaage sit liff for hans styld och
beuise hannem all den kerlighed som faderen bør ath gere
sit barn Saa bad kong Gøde oc Galter kong Caruel at han
10 ville gonge vd med dem til den hellige graff/ oc lade sig
der Cristne oc anamme den hellige tro/ Han swarede ath
han ville gerne gonge met dem Dog ville han icke lade sig
døbe/ før han hagde vered i Babilonien/ oc stridet med
Kong Langulafre och hielpe Kong Olger dansk aff fengsel
15 igen/ Kong Gøde gick siden ind til Jomfru Clare met kong
Caruel oc alle de andre ypperste Cristne som der vaare da
til stede oc bade at hwn ville lade sig døbe før hun toge
Galter hans søn til ecte/ Hwn sagde ia/ oc bleff saa
Cristned om anden dagen Saa gaff en biscop dem til sammen/
20 och de drucke siden festene oll sammen oc giorde ith stort
gestebud som Cristne menniske plege ath gøre Der dette vaar
B iii giort/ da for kong || Caruel aff sted til Indie Land ath tale
met sin hustrw Gloriant/ Han bad Galter der han fulde
hannem aff staden paa vegn/ ath han skulle ingeledis forsome
25 ath møde hannem faare Babilonien S. Hansis dag met al den
mact som han kunde fonge met sig

Ogen tid der effter Da giorde Galter sig rede met en
stor skibff heer oc seglede fra Jerusalems haffn oc paa
vegn til Rodis han sick genborn en dag och kom til en
30 megtig stad hed Mesque der vor Florien Jomfrw Clareff
broder konge offuer/ Der han det spurde ath Galter vor der
Da for han vd mod hannem och bad hannem och hans
ypperste mend oc hans fader till gest met sig/ Thi at hans
søster Jomfrw Clara hagde tilforn screffuit hannem til/
35 Huerledis han vant Jherusalem/ och troloffuede hende/ och

ath hun vor Cristned oc mange met hende/ Hun hagde oc
sent hannem sin guldring til tegen ath saa vaar i sandhed
oc lod hannem bede at han ville och lade sig Cristne Thi
Kong Florien vaar gandske glad ath han kunde nw fonge
dob oc Cristendom/ aff disse megtige herrer fordi ath han 5
hagde det lenge begered tilforn i sit hierte/ Der han vaar
dobter/ och fornam ath Galter ville till Babilonien Da bad
han hannem ath han ville toffue en foge tid effter hannem/
ath han kunde berede sine skib och folge hannem/ Galter
giorde och saa oc de fuldis siden ath til Rodis Der de 10
komme hart mod haffnen Da kom der gandske mange skib
Galter hagde tenckt ath lagt mod dem thi han mente at det
hagde vered Turkere I det stack Kong Caruel sin banere op
til tegen ath det vaar han/ han hagde || met sig sin hustrue B iii*
Drotning Gloriant/ oc serten och tiwe konger met alt deris 15
folk Der Galter fornam ath det wor han/ da bad han
hannem och alle hans vere vel komne/ Kong Florien hilsede
da Drotning Gloriant/ for han kende hende vel tilforn

DEr kong Caruel och kong Langulafre skulle slaff til
sammen i kamp oc kredz da lod Korandin Soldanen sette 20
alle Kong Langulaffreff brodre i torned men de andre skulle
sicte til hobe/ at de skulle icke regse almuen mod kong Caruel
oc hans parti Før kampen hagde fanget en ende Thi ath
kong Caruel lod sit folk bliffue i sine skib igen Der de komme
till hobe paa banen da rende de suarlige sammen ath baade 25
deris glauen broste sonder/ Siden hogge de suarlige paa
huer anden met deris skinnende suerd/ oc det warede lenge/
det waar icke heller vnder Thi ath Langulafre waar sempten
foder lang Saa lange wore oc alle de sempten andre hans
brodre Aff huilcke kong Olger dansk hagde for slaget tre 30
ihiel/ som waar Burmand/ Bruher/ oc Justamund En dog
at kong Caruel wor icke saa lang och stor som den anden/
da waar han alligeuel mectige starck och rask i baade sine
hender/ thi sick han hannem nock ath tage ware paa alle
sider Men de saa slegis til hobe/ da drog Galter oc kong 35

Florien sactelige op fra deris skib/ och førde deris glauen hoff deris sider/ oc slebede dem paa iorden met den ene ende/ ath Soldanen skulle det icke mercke

✿ Der de komme hart med hans heer Da lagde de glauene i deris røster for deris bryst/ oc rende saa ind paa
B iv Curckerne || oc Bedningene aff all deris mact/ oc sloge strax mange ihiel aff dem/ Galter rende til Soldanen oc stack hannem aff sin hest Han hagde strax hugget hannem ihiel/ hagde icke kong Florien vered Han rende til hannem oc sagde Du skalt vere vor fange Du haffuer nu lenge hafft min fader kong Moysan i fange torn/ du skalt nu lade hannem vd/ oc Olger danff met hannem Der kong Langulafre saa ath de Cristne finge gantske stor hielp oc gong paa Soldanen och hans folk/ da sagde han til kong Carnel Du giorde icke vel ath du forsamblede dette megle folk paa off Thi er det best ath wi giffue denne vor kamp vdoffuer/ oc huer hielpe den som hannem bør/ Kong Carnel suarede Her komme de som off vil gribe/ thi tøckis mig ath det er best at wi giffue off til fange I det kom Galter ind i kredffen rendendis/ oc tog dem baade til fange/ oc førde dem och Soldanen met sig ind i den Cristne heer

✿ Der sette han Soldanen saa fore/ ath han skulle giffue kong Olger danff/ oc kong Moysan quit aff deris fengsel oc alle de andre Cristne som han hagde fangne Ville han oc haffue sin edelige hest igen Marcenal/ da skulle han giffue hannem thi deylige Jomfruer for hannem/ oc thi huide falke/ oc thi huide miøende/ oc thi deylige drenge/ som skulle lade dem cristne/ oc thi huide heste som waare gode veyløbere/ oc thi sadel giorder aff guld oc silke/ oc thi dyrebar carbunckel stene/ oc thi suerd/ oc thi gode hielme Soldanen loffuede paa tro och ere ath han ville det gerne fuldkomme oc holde/ Der met lod Galter hannem ride i staden igen

B iv* STrax Soldanen kom ind paa slottet/ da lod han kalle alle de Cristne fonger ind fore sig som han hagde fanget tilforn/ der budet kom til Olger oc bad hannem gonge

til Soldanen/ da mente han ath-han ville ladet affliffue hannem Thi sagde han til kong Moysan Bliff stadelige i den hellige cristelige tro Det er i dag S. Hansis dag/ som han sagde ath han ville lade oss rette paa Der Olger kom vd ath dørren/ da sagde han til Soldanens tienere Huad betyder det ath Soldanen lader nu løse oss aff torned De suarede/ Galter kongens søn aff Danmarck tog hannem i dag til fange Der fore motte han loffue ath giffue hannem alle de Cristne fanger quit igen/ fore sit fengsel/ oc kong Moysan met/ oc andre flere dyrebare gaffuer Der Soldanens bud kom til det andre fange tørn som hertug Gerard aff Konsilon och de andre fanger laage/ oc bad dem komme op fore Soldanen Da mente hertug Gerard ath de skulle bleffuet sat paa banen fore Turkernis pile oc skud/ for det wor S. Hansis dag/ thi bad han alle de andre cristne ath de ville inderlige bede til Gud ath de motte alle bliffue salige effter deris død

✿ Der de komme vd aff torned oc saage Olger der stonde da bade de ath han skulle bede for dem til Gud Der da komme ind fore Soldanen da sagde han till dem Jeg giffuer eder alle eders fengsel quit Gonger vd til Galter i den Cristne heer Han sende oc strax met dem alle de dyrebare gaffuer/ som han for vdloffuede for sin edelige hest Marcenal Der de komme noget paa vegn vd aff staden Da kom Olger dansk i hw ath hans dyrebare suerd wor glemt til bage igen Thi sagde han til en mectig Turkere som dem skulle ✠ framlede/ Fly mig mit gode suerd hid strax aff staden/ AA eller du skalt aldrig komme leffuendis til bage igen til Soldanen Turkeren suarede Jeg trøster icke ath fly dig det Saa ville Olger slaget hannem ihiel Han rebede oc sagde Jeg loffuer dig paa min tro oc ere/ ath ieg skal hente dig dit suerd/ eller ieg vil komme och bliffue din fange Da sagde kong Moysan Forbandet vere dit suerd ath wi der fore skulle toffue her saa lenge paa vegn/ oc facte wi bliffue der faare alle fagne igen

✿ Turkeren red hastige ind i staden til Soldanen/ och
fick samme suerd met stor nød/ och førde det vd til Olger
Der han det fick da bleff han glad och sagde ath han ville
icke giffue det for ith konge rige/ Turkeren som dem skulle
5 følge Han førde dem fram oc antuorde Galter dem alle i
hender/ oc sagde ath de waare quit oc fri aff deris fengsel
Han antuorde hannem oc alle de dyrebare gaffuer som
Soldanen loffuede hannem fore sin hest/ och begerede paa
Soldanens vegne/ ath kong Caruel skulle fuldkomme den
10 kamp och sict som han hagde før begynt/ Kong Caruel
suarede ath det skulle gerne ske Der kong Langulafre skulle
ride vd paa banen til hannem/ da sagde hans brødre til
hannem Vi raade dig ath du bliffuer i staden/ thi ath kong
Caruel haffuer saa mange Cristne met sig/ ath de skulle
15 forraade dig och flere met Han suarede Jeg skal møde
hannem/ der komme effter huad der kan

✿ Der de komme paa banen sammen da rende de suar-
lige paa huer anden/ Drotning Gloriant holt hoff de Cristne
oc saa der paa/ oc gred suarlige thi hun frøctede ath Caruel
20 skulle tabe/ Olger dansk hugsualede hende/ oc bad hende inted
AA* sørge/ thi Caruel skulle deylige vinde den kamp/ Lan=‖gulafre
høg swarlige paa Caruel/ han vorde sig mandelige oc hagde
ith frit mod/ oc høg sticke aff hans hielm liggeruiss som det
hagde vered glass/ Deris suerd bøydis om huer andens
25 hoffuit/ som de hagde vered aff bly saa suarlige hugge de
paa huer anden/ Da bad kong Langulafre oc hans parti til
deriss affgud Makumet ath han motte vinde Men ieg tror at
han da sow och hørde det icke for han hagde drucket for
lenge om afftenen/ men han icke hørde deris bøn/ De høgge
30 sticke aff huer andens harniss oc skiolde/ ath de sløye i marken
som skell aff siste naar mand dem skraber/ Kong Caruel høg
til hannem aff all sin mact/ ath han ville slact hanss pande
Han vnduickede for hannem/ ath han icke rakte vden hanss
venstre øre det gick slet aff til beens/ Den anden bleff der
35 fore vred Thi høg han saa swarlige paa hannem igen Ath

han flacte hans hielm oc gierde hannem saar til met i hanff
arel ath blodet løb ned paa iorden

✿ Da fornam Kong Caruel ath hans affguder som
han en da trode paa/ kunde icke hielpe hannem aff denne
store liffuis fare Thi kallede han paa den aldermegtiste Gud 5
aff hiemmelen (som ingen forsmaar) ath han ville hielpe
hannem i denne nød ath han kunde vinde Da ville han strax
lade sig Cristne Strax han hagde dette loffuit hemmelige i sit
hierte da bleff han sterkere en han vor førre Kong Langulafre
bar sit swerd op met baade sine hender som han høg til 10
Caruel Da kom der en klar brendende sky emellem dem
baade/ och han høg sit swerd i tw paa hende Kong Caruel
saa Jomfru Marie i samme sky oc hun hagde sit barn i sin
fagn Thi bad han til dem baade/ och loffuede ath lade sig
Cristne Strax det vor giort/ da forsuand skyen bort igen 15
Saa høg kong Caruel hoffuedet aff kong Langulafre

✿ Der han laa død i marken Da sagde kong Caruel AA ii
till Soldanen Aw mot dw see ath ieg vaar vskyldig i den
forredelse som Langulafre mig tillagde/ Soldanen suarede/
huo kan tage sig vaare for forredere/ Der met red han ind 20
i staden oc bad Kong Langulafreff brødre ath de ville strax
scriffue till alle deris slect och venner om folk och hielp/ ath
de kunde heffne deriff brødris død paa de Cristne/ han screff
oc selff til sin broder Kong Berquammund at han skulle
komme met all sin mact 25

Er kong Caruel hagde vondet denne deylige seyer Da
red han til bage til de Cristne oc sagde dem at han
saa iomfru Marie oc hennis kere søn i en klar sky/ oc
loffuede dem baade ath han ville lade sig Cristne thi bad
han om dob oc Cristendom och bleff der Cristned i samme 30
stund oc Drotning Gloriant hans hustrue Oc kong Moysan/
och hans søn kong Florien/ de lode dem oc Cristne i samme
time met alt deris folk oc tienere/ Kong Olger predickede
fore den samme tid och lærde oc styrckede dem alle i den
hellige Cristelige tro/ oc sagde dem mange store iertegen som 35

Gud hagde giort mod hannem/ oc altid gør mod dem som stadelige tro paa hannem Kong Monsan sagde dem da alle At han saa och hørde ath Gudz Engell talede met hannem i fange torned oc hugsualede hannem

5 ✿ Der Soldanen Korandin hagde sambled det megle folk som han lod før scriffue effter/ Da lod han kalle Kong Olger dansk till sig/ ath han ville tale met hannem offuer muren Der han kom Da sagde han till hannem Vilt du aldrig fare heden eller lade aff ath forderffue mine Land
AA ii* oc Rige met ‖ de Cristne Jeg ville ath ieg hagde ladet slaget dig ihiel der ieg hagde dig fongen Olger suarede dw giorde dit beste der til at ieg skulle icke vndkommed met liffuit/ thi tort dw icke der faare straffe dig selff/ Hagde dw icke blessuet fangen aff de Cristne/ oc vered siden nødder til ath lade mig
15 løss/ Da hagde dw visselige taged mig aff dage/ Thi vill ieg intet tacke dig der faare ath ieg vndkom met liffuit/ Fonger ieg mact offuer dig igen/ da skal ieg lade stere alle dine ledemode oc lemmer fra hwer andre/ Det er dig icke/ oc ey helder din fattige almue nøtteligt ath dw strider mere mod
20 oss Cristne/ thi dw fonger ingen mact offuer oss Thi beder ieg oc raader dig Ath dw kommer ene vd i kamp mod mig/ at her skall icke bliffue suar blodiss vdgydelse paa begge sider

✿ Soldanen suarede Jeg vil icke slass med dig/ icke skall
25 helder nogen aff mine det gøre Men vilt dw sende en anden vd aff eders heer Da skal min broder kong Berquammund møde hannem paa banen Olger suarede lad det visselige ske Der skal komme den som skal vel tage mod hannem Soldanen sagde/ han skal komme met saadant vilkaar ath vinder han
30 Da skalt dw och alle de Cristne fare strax eders vey och icke stride her mere Men taber han Da skalt dw och de andre Cristne haffue Babilonie stad quit och fri/ dog met saa steel ath almuen maa før rymme vd met deris gotz Olger suarede ath det motte saa vel vere Der han kom till de Cristne igen
35 och sagde dem Soldanens begering Da bad Galter strax ath han motte slas met Soldanens kempe/ Der vor oc mange andre

Cristne som det begerede/ men Galter bleff dog paa det siste der til vdualder aff dem alle samdregtelige

DEr de komme i kredssen sammen/ da sagde Galter til AA iii
hannem Sig mig hwo du est och huad dw heder/ han
suarede ieg er kong Langulafredz broder/ oc kallis Kong 5
Berquammund Galter sagde Jeg raader dig ath dw offuer-
giffuer din falske tro oc lader dig Cristne/ før dw strider
eller ficter mod mig/ han suarede tall intet der om mere thi mig
løster icke at høre saadanne løssactige ord och snack Vilt dw
forsuerge din Cristelige tro Da vil ieg giffue dig min søster/ 10
som er den deyligste Jomfru der er i hedenskabet Galter
suarede giff fenden din søster/ fordi ath hun hør hannem til
men hwn er icke Cristen/ han skal dog visselige haffue hende
naar hun dør I det rende de til sammen och Galter stack
hannem aff hesten saa han bleff hengendis hoff hannem paa 15
den ene side thi hans venstre fod sad fast i stigbøgelen
Hesten bleff sky och galen der ved/ thi løb han ath marcken
met hannem oc slebede hannem effter sig/ oc slo hannem
mange saar paa hans liff Galter greff hans hest igen och tog
hans fod aff bøyelen och ville siden hugget hannem ihiel/ 20
Han falt paa kne før hannem och sick hannem sit suerd til
tegen ath han ville vere hans fange Galter gaff hannem sit
liff och førde hannem fangen met sig til de Cristne Der aff
bleffue de alle glade Oc sagde at alle motte kende och see
ath han vor aff det edelige danske blod men han saa sparde 25
sin obenbare fiende oc gaff hannem sit liff Om anden dagen
Da red Galter oc kong Olger fore staden met den fange oc
sagde til Soldanen Her er din broder Kong Berquammund
Vilt dw antuorde off staden oc løse hannem som dw sagde/
Han suarede fører hannem til bage igen met eder nw oc 30
lader || hans saar forbinde oc kommer saa i morgen igen AA iii*
oc anammer staden Han robede oc til sin broder oc sagde
Antuorde Galter min edelige hest Marcenal/ thi han want
hannem erlige fra dig i kampen

De som bode i Babilonie stad/ de førde deris gotz strax aff staden om natten/ och rymde siden bort huer i sit behold met hustruer oc børn Om anden dagen betimelige med middagen da dreg Kong Olger danst oc Galter och de andre Cristne till staden/ och funde hannem aldelis tom och ledig/ Soldanen wor en da paa slottet Thi antworde de hannem sin broder igen/ oc lode hannem saa fare met hannem i sit behold Saa bleff Olger danst konge i Babilonie stad Han lod strax kaare Galter der til konge/ oc sagde Du skalt nu her vere konge i min sted/ thi du est en nu en vnger mand/ oc ieg vill fare hiem til mine Konge Rige igen/ Siden kallede kong Galter alle de herrer oc førster til sammen/ som waare i den cristne heer/ och sagde kong Moysan hvorledis han hagde wondet Jherusalem/ och troloffuit hans daatter Jomfru Clare Thi begerede han ath han ville samtocke samme ectestaff/ Kong Moysan svarede/ Ath han ville først høre hennis egen vilge oc svar der paa De sende strax bud effter hende ath hwn skulle komme met det første/ Kong Olger sende och bud til Rodis effter de forredere som hannem och hans broder der forraadde/ Der kong Galters festemo Jomfru Clara kom da bleffue de alle glade oc giorde strax ith kaasteligt brylleb som stod i mange dage Der det waar giort da ville de hedre oc ere kong
AA iv Galter ydermere for den || seyer han want for Babilonien aff kongh Berquammund Thi kronede de hannem der til konge i staden

✿ Siden ville kong Moysan fared' hiem til en stad hed Mesque Da ville icke kong Galter och kong Olger ath han skulle fare fra dem/ før en han hagde seet ath de forredere aff Rodis bleffue rettede/ Kong Olger lod lede dem fore de Cristne/ oc for all den anden almue/ herrer och førster som da til stede waare i Babilonien/ /och spurde dem ath hvor fore de saa skammelige forraade hannem oc hans broder for vden alle sag/ effter thi ath han elste dem alle/ men han wor deris konge/ som de hagde veret hans egne børn De svarede ath de hagde ingen sag med hannem Saa lod han

binde fire galne heste for huer aff dem/ tho ved henderne oc tho ved føderne Siden lod han iege hestene tuert fra huer anden De galne heste sprunge och rende ath marcken met dem/ och reffue och slede deris arme lygeme i mange sticke/ huer hest tog sin part oc sticke met sig/ och løb effuer buske ker och mose der met Siden lod han hente de galne heste til hobe igen/ huad de drøge da til bage igen met dem aff samme kroppe det lod han henge i galye och steyler andre forredere til exempel oc redsel

✿ Der dette wor skeet da for kong Moysan til sit Rige/ oc hans søn kong Florien bleff hoff kong Galter oc sin søster Siden begaffuede kong Galter de andre herrer oc førster aff Franckerige oc alle deris tienere som hannem hagde fuld paa samme reysse/ de tackede hannem storlige/ oc fore deris vey til Franckerige Der de komme hiem/ da loffuede de hannem storlige for keyseren/ oc for alle andre/ oc sagde huor mandelige han hagde regered och hafft sig paa samme reysse Och ath han waar Konge i Jherusalem och i Babilonien || De AA iv sagde hannem och huorledis han hagde frelst sin fader oc kong Olger sin fader broder aff fange torn Der aff bleff keyseren gantske glad/ ath det gick hannem vel/ och ath de hagde vel ent deris reysse/ Kong Olger ville siden følge kong Caruel til Indie land til skibs Som de waare i søen da kom der en stor suar storm/ oc skilde skibene plat ath/ saa der forginge mange aff dem Paa det siste viste ingen huor den anden wor bleffuen i søen Omsiger kom det skib paa grund som Olger wor paa ath han nødis til ath springe i espingen ath han kunde hielpe liffuit met faa aff sin[e] tienere oc dreff siden bort ath søen i otte dag omkring/ at ingen aff dem viste huor de waare i søen/ och de saage inted land nogen sted om dem/ ehuort de fore eller rode

Kong Caruel kom omsiger till Indie land oc hiem til sin egen met sin Dronning/ thi loffuede han Gud baade nat och dag/ som hannem frelste aff den store haffuis nød/ han sørgede och gaff sig storlige for kong Olger dansk sin

vdkaarlige gede wen/ thi han trede visselige ath han wor
bleffuen i den store storm Han predickede oc lerde fattige oc
rige den hellige cristelige tro/ oc lod cristne och dobe alle
sine tienere som han fant hiemme fore sig/ oc alle de som
5 waare i staden hoff hans slot Vaare der oc wegre iblant som
waare fortredne oc ville icke lade dem dobe/ da lod han rette
oc affliffue dem som andre vdediste menniske Siden lod han
scriffue om sine land oc rige/ ath all almuen skulle komme
til hannem paa en forsagder dag/ Da komme der til hobe
10 thu hundrede tusinde mend och quinder Saa predickede han
selff for dem || oc lerde dem den hellige cristelige tro/ och sagde
dem mange store vnderlige iertegen som han hagde selff seet
vor herre giort med de Cristne men han wor i Cristendommen/
han sagde dem och huorledis Jomfru Maria kom till hannem
15 met sin son i en sky oc halp oc frelste hans liff fra Turkerne
Thi bad han/ och raade dem alle ath de skulle lade dem
Cristne/ och leffue siden retferdelige Da finge de visselige
hiemmerigis glede for vden ende

✿ I det som han saa stod oc predickede da stod S.
20 Thomas Apostel op aff sin graff saa deylig karst och sund
som han hagde for verit nogen tid i sine dage En dog ath
han hagde lenge verit dod tilforn i mange aar Han gick
strar op i predicke stolen blant all almuen/ och begynde strar
ath forfølge och predicke de samme ord om den hellige
25 cristelige tro som kong Caruel hagde sagt tilforn/ och sagde
och lerde dem mange dybe och gode lerdomme aff den hellige
tro/ aff den verdige helligandz naade Han gierde oc mange
store iertegen der for dem i samme time/ oc sagde dem den
store vildfarelse oc siele wege som de waare for vdi Thi bad
30 han oc raade dem alle ath de skulle offuergiffue deris falste
tro/ oc anamme dob oc cristendom Der han hagde lenge
predicked for dem/ och lert dem den hellige tro/ da forsuant
han igen for alle deris øgen obenbarlige/ ath ingen viste
huort han kom/ Kong Caruel forfulde siden de andre dage
35 samme predicken Thi anammede almuen den hellige tro oc
lode dem dobe/ Kong Caruel leffuede siden lenge hellige och

erlige/ oc døde for den hellige tro paa det siste/ thi er hans siel i hiemmerige

DEr kong Olger hagde dreffuit lenge i søen bort och igen ꝯꝯ*
Da sagde han ved sig selff Gud naade mig ath ieg icke fulde de Frandske mend till Franckerige igen Ath ieg motte talet met keyser Karll min gode ven Oc siden met min kere hustrw Drotning Clara i England Jeg tror fulkommelige ath ieg lider denne store modgang oc nød/ fordi ath ieg icke for hiem och hugsualede min kere hustrue O dw Gud som est mild och miskundelig/ hugsuale baade mig oc hennis bedrøffuede hierte Jeg befaller dig nw hende/ beskerme hende fra alle hennis fiender och vuenner/ Oc vnd oss ath findis til hobe igen i den ewindelige glede Som han hagde sagt disse ord Da saa han huor de flode ved ser eller siw hwndrede karle paa ith vrag aff hans parti Och bølgerne och vandet tog først somme ned til grund oc siden de andre/ saa lenge de vaare alle drucknede Da bleff han en mere bedrøffuit en han vor førre

✿ I det samme støtte den esping som han vaar paa/ mod en klippe aff segelsten/ han bleff strax fast sidendis der ved De andre som med hannem vaare/ de sagde wi komme aldrig fra disse stene Olger suarede/ da bør oss ath leffue sparlige och skiffte vor mad retferdelige Saa skiffte han den mad de hagde met dem/ I saa made/ han lagde hannem i lige store parte/ Saa sick han skipperen to parte/ saa tog han selff to parte/ saa sick han huer karll siden en part/ De toge siden alle ved/ ath naar nogen hagde edet sin mad op/ da skulle han strax selff springe i haffuit och druckne sig selff Paa det siste vaar Olger all ene igen/ thi sørgede han gandske suarlige/ oc bad Gud ath han ville hielpe hannem aff den nød Om midnattis tide der effter da kom Gudz Engild til han-‖nem och sagde Olger stat op oc gack ath ꝯꝯ ii
denne sneffre vey dw seer fore dig til dw kommer paa en liden øø der skalt dw siden finde en liden vey/ følg hannem framdelis Der han kom mod øen Da laa der vtalige skib till

hobe hoff hende thi hwn vaar aff segelsten paa den side som laa till haffuit/ Han gick paa samme skib offuer vandet aff ith skib och paa ith andet till han kom paa ierden och fant den lille vey som Engelen sagde til hannem tilforn Och ath
5 saage han nogen vnderlig eller greselige ting paa vegn Da skulle han icke grue eller forferde sig/ thi hannem skulle inted skade Han kom paa det siste til ith kaasteligt skinnende Slot Der han ville gonge ind at porten da sprwnge der to glubende løffuer mod hannem/ han høg den ene strax twert
10 i tw/ siden høg han hoffuedet aff den anden

✿ Dette som her nw effter følger det lyder ganske vnderlige Oc er icke heller vel troligt at det saa skulle ske Thi maa huer der aff tro saa megit som hannem løster Der kand dog ingen giffue mennisken sin helbrede sterckhed eller
15 salighed vden Gud all ene

DEr Olger kom ind paa Slottet/ Da saa han der en deylig sall han gick ind i hende/ han saa der ingen vden en hest oc bordene stode vel bredde oc fulle met kaastelige mad och dricke Olger vaar offuer maade hungrig och ville
20 gerne ede Men han torde icke fullelige gonge til bortz Hesten gick bort och hente van i ith becken ligerniff som han hagde veret ith menniske/ Der han kom till bagen igen Da falt han
ii* i knee for Olger och holt vandet || for hannem Olger gierde kaarff fore sig/ oc tode sig saa/ Hesten ledde hannem til
25 bordz oc pecte paa maden och vrendskede der ved ligeruis som han ville bedet hannem ede/ Oc sette sig saa hoff hannem Olger fick sig mad/ oc sagde indnertis ved sig selff/ Jeg skall ede mig met/ men her er saa meget goder mad Der hesten fornam ath han ville dricke da gick han vd oc
30 hente en stor forgylter stob ind met gaat vin och sick hannem Olger gierde kaarff der offuer/ som han gierde for offuer maden/ oc drack saa vell aff vinen/ Olger saa vd aff vindwene paa salen Da vaar der haffued tringt omkring Slottet

✿ Han begynte at sørge ved sig selff for han viste icke hvorledis han skulle komme deden/ Han begynte fast ath tyngis oc ville gerne soffue/ thi han hagde da lenge vaaget tilforn baade nat oc dag i sorg och drøuelse/ Hesten lagde sig ned paa alle fire kne for Olger ligernis som han ville 5 sagt/ sid op paa mig/ Han boyde sit hoffuit til hannem til ith kerlighedz tegen/ oc rørde sine læber oc mund ligernis som han ville talet met hannem/ Der Olger saa disse tienstactelige tegen aff hannem/ da sette han sig paa hans bag och giorde kaarff faare sig Hesten reysde sig op met hannem 10 oc bar hannem bort i ith kaasteligt senge herbere/ Der stod en seng herlige opred met dyrebare kleder stickede met guld oc perler Der sette hesten hannem sactelige ned igen hoff sengen/ och pecte met foden paa hende/ som han ville sige Her skalt dw ligge Saa gick hesten aff dør fra hannem oc 15 Olger gick i seng

✿ Der Olger hagde soffuet en god søffn och vognede op igen da begynte han storlige ath forundre hvad det skulle betyde met den hest/ oc desligest hweden den kaastelige mad och dricke som han der fant faare sig/ och hesten bar 20 hannem siden til met Om morgenen han stod op Da kunde iii han inted see til hesten som hed (papilio) Och han kunde icke helder see porten paa Slottet omsiger fant han en lon port/ oc ville der gonget vd ath/ I det sprwnge der to store huggerme op mod hannem oc ville bedet hannem ihiel/ Han 25 hog dem strax baade ihiel Oc gik saa vd ath porten oc fant der en liden vey ned i en kaastelig abilde gaard Der saa han ith træ stonde met gandske subtilige eble oc deylig fruct Thi tog han ith aff dem och od der aff Saa bleff han strax sing offuer alt sit liff Thi begynte han svarlige ath sucke och 30 sørge for han trode at han skulle da visselige der aff dot Saa bad han inderlige til Gud ath han ville forlade hannem sine synder/ Han bad och til Gud fore alle sine venner oc fiende At han ville giffue dem den ewige salighed

✿ Omsiger saa han en allsom klariste oc deyligste 35 Jomfru der/ Da mente han ath det hagde været Jomfrw

Maria Thi begynde han ath hilse hende saa sigendis Hill Maria fuld met naade Herre[n] er met dig Jomfrwen svarede Jeg er icke Jomfrue Maria som du mente/ Men ieg er Jomfrw Morgua som vaar hoff dig i din fødzelff time Oc gaff dig mange kaastelige dyrebare gaffuer Ath dw skulle altid vinde priff oc ere i orloff oc krig/ oc leffue lenge paa iorden i stor heder oc ere/ oc komme siden til mig paa mit Slot Danallon Men dw est nw kommen hid/ Da skal ieg lede dig op blant mine Jomfruer oc søster Der skalt dw haffue løst oc glæde met off oc vere min elskelige oc kere ven Olger svarede/ Kere Jomfru Det tiener mig ingeledis/ icke somer det sig nw helder/ ath ieg skulle nw omgongiff met eder/ eller met andre gode Jomfruer eller moer/ thi ieg er sing och saar offuer alt mit liff fordi vil ieg det ingeledis gøre/ iii* Morgua ‖ sagde Giff dig til frede Jeg vil gøre dig strax helbrede igen Strax hwn tog paa hannem da bleff han karst och sund offuer alt sit liff som han hagde nogen tid verit tilforn Olger wor da mere en hundrede aar gammell Thi gaff hwn hannem en guldring och sette den paa hans hand/ saa bleff han strax saa vng och deylig som han wor den tid der han wor rrr aar gammell

✿ Olger tackede hende storlige for disse hennis velgerninger Saa ledde hwn hannem ind igen paa slottet som hed Danallon Der komme hennis søster oc Jomfruer vd med hannem oc baade hannem vere velkommen/ oc giorde hannem stor heder oc ere De quade oc sunge alsomdeyligste oc løsteligste sang oc viser for hannem/ oc dansede oc sprunge oc giorde dem glade Han sagde ath han saa aldrig større løst och glede i alle sine dage/ Jomfru Morgua gaff hannem en kaastelig dyrebar guldkrantz oc sette hannem paa hans hoffuit Saa glemde han strax alle de ting i verden waare/ och kunde inted mere tencke paa sorg oc drøffuelse/ oc ey helder paa nogen anden modgang eller verdens forfengelighed met nogen løst eller glede Thi mente han visselige ath han wor i Paradis Det samme slot Danallon ligger hart hoff Paradis som Helias och Enock ere vdi/ och skulle komme vd med dem

yderste domme dag/ oc predicke oc lere den hellige cristelige tro/ och styrcke de Cristne menniske som da leffue ath de skulle bliffue stadige i deris tro oc icke lade dem omwende met Antecristens falske lerdom oc predicken

✿ Kong Artus kom ind til Olger paa samme slot Danallon/ och hilsede hannem kerlige/ och sagde Her skulle wi bliffue til hobe i løst oc glede Thi mene en nu mange daarlige oc vanuittige menniske at de skulle komme igen mod den yderste || domme dag/ oc stride mod Antecristen oc hans kemper met suerd oc woben Ligeruiff som Enock oc Helias skulle och da komme igen oc predicke mod hannem Huo det troer eller icke troer/ han synder der icke met/ for det staar icke i Credo Icke er det heller troligt ath det skal ske

✿ Der kom en konge for samme Danallon slot oc robede høyt och sagde Er kong Artus her inde da komme sig vd til mig Thi ieg kong Capalus er her nu paa banen/ och vil sicte mod hannem/ Olger dansk forundrede storlige paa disse ord/ thi sagde kong Artus til hannem/ Kong Capalus som nu rober paa mig Han beer stor auind ved denne min glede/ thi ville han gerne formene mig hende Der fore nodis ieg til ath slass met hannem/ Olger sagde Jeg vill gonge vd oc sicte mod hannem paa dine vegne/ Der Olger kom paa banen da sagde kong Capalus til hannem Huo est du oc huad er dit nafn

✿ Han suarede Jeg heder kong Olger dansk oc kom nu hid fra Babilonien/ Capalus sagde Du est den megtiste oc edeligste kempe som er i verden til/ oc haffuer bedreffuit fast større mandom en andre kemper oc konger/ thi vil ieg vere din fange Der haffuer du mit suerd til vissen der paa Jeg skulle aldrig giffuit mig for kong Artus i mine dage/ Olger tog samme fange ind paa slottet met sig oc lerde hannem den cristelige tro/ oc lod hannem døbe Siden gaff Morgua hannem en dyrebare krantz paa sit hoffuit saa glemde han alt det i verden waar

PP iv* Ed dette pass da belagde Turkerne Jherusalem oc wonde det snarlige oc sloge ihiel alle de cristne som der waare i staden Siden saffnede de mere hielp til dem aff Hedningene oc Turkere oc droge saa fore Babilonie stad och belagde kong Galter der Hans hustrues fader kong Moysan oc hennis broder kong Florien de saffnede meget folk oc forde hannem til hielp oc trost mod sine fiende/ Kong Carnel kom oc aff Indie land hannem til hielp met al den mact som han kunde komme aff sted Han sagde siden til alle de Cristne som der forsamblede waare Hnorledis Olger dansk skildis ved hannem i søen oc miste sit skib och kom siden paa en liden esping/ och dreff met hannem bort i søen/ ath ingen kunde siden spørge hannem/ thi trode han visselige ath han wor forgongen Her fore sørgede de Cristne gantske snarlige/ oc bade til Gud ath han ville beskerme hans siel euindelige Der de hagde verit saa bestollede i nogen tid i staden/ da sloge de vd mod Turkerne och giorde dem offuermaade stor skade paa deris folk Paa det siste da bleff den edelige første kong Carnel slagen oc kong Moysan/ oc hans søn kong Florien Thi nøddis kong Galter til ath rymme ind i staden igen

✿ Om anden dagen drog kong Galter vd til dem igen/ oc slo Soldanen ihiel som hed Norandin/ oc kong Berquammund hans broder/ och mange flere aff Turkerne Paa det siste nøddis han til ath rymme ind i staden igen/ thi han miste meste delen aff sit folk paa marcken/ Om natten der effter tog kong Galter sin hustrue oc twenne sine sønner/ oc rymde met dem til Franckerige paa ith skib/ thi han troste sig ingeledis til ath holde staden lenger Om anden dagen
CC stormede kong Ganduig Soldanens broder snarlige til sta-‖den/ och want hannem snarlige for der wor ingen som hannem beskerme kunde Siden for han til Nodis stad oc vant hannem oc snart Saa for han ind i Indie land och tog det ind altsammen/ for deris herre kong Carnel vor tilforn slagen/ Kong Galter kom omsiger til Paris i Franckerige och fant der keyser Karl/ och sagde hannem aff hans store modgang

oc wlocke/ Keyseren hugsualede hannem kerlige oc bad ath han skulle giffue sig til frede Thi ath verdens løb gonger stundem saa til ath man skal haffue modgang iblant met

✿ Keyseren gaff hannem alle de slot oc len som Olger dansk før hagde i Franckerige/ Galter sagde keyseren siden huorledis kong Olger dansk bleff borte i søen/ oc ath kong Caruel/ kong Moysan och kong Florien bleffue slagne for Babilonien Der fore bleff han sterlige bedrøffuit/ Nogen tid der effter da for kong Galter hid til Danmarck met sin hustrue oc sønner oc anammede siden riget der kong Gøde hans fader døde Siden sende han sin elste søn til Franckerige/ ath anamme de slot oc leen/ som han der hagde aff keyseren/ oc gøre hannem der tieniste aff Der han kom did da sette keyseren hannem til sin søn som hed Ludwig/ oc bleff siden keysere/ oc konge i Franckerige effter sin fader

Thu hundrede aar der effter da ville Jomfru Morgna lade kong Olger dansk komme vd oc se huorledis det ginge da til i Cristendommen Thi tog hun den guldkrantz aff hans hoffuit som hun gaff hannem tilforn Strax han kom aff hans hoffuit Da begynte han ath tencke paa || keyser Karll/ oc paa sin hustru Clara i England och paa kong Gøde hanss broder/ oc paa kong Galter/ Kong Caruel oc andre flere hans venner Saa spurde Jomfrw Morgna hannem ath huor lenge han trode ath han hagde der vered hoff hende paa slotiet/ Han suarede ieg tror ath ieg haffuer her vered ved femten eller serten aar Hun sagde dw haffuer nw vered her hoff mig stedsse i tw hundrede aar oc mere Oc der leffuer nw ingen aff alle dine frender eller venner i verden/ han spurde huorledis det gick keyser Karll/ Hun suarede han er død tw hundrede aar siden/ och der leffuer ingen igen aff alle hanss slectinge och venner Han sagde/ det tror ieg ingeledis

✿ Han spurde hende at igen Hworlediss det gick til vdi Cristendommen/ Hun sagde gandske ille Thi ath Turkere och Hedninge haffue forderffuit alt Franckerige met mord och brand oc Valland met oc Lumbardien/ De haffue oc slaget

Kommer stad ned/ oc fordressuit alle Cristne der aff staden
oc Pauen met/ Nw hassue de belagt Kougen aff franckerige/
Vilt dw nw stride for den hellige Cristelige tro Da tag denne
karll met dig som heder Bent oc er en megtig kempe Oc paa
5 det ath dw skalt komme mig i hw da giffuer ieg dig dette
store liuss/ det skall brende oc vare i mange aar her effter oc
dw skalt lessue saa lenge som det varer Han tackede hende
storlige oc bad at hun ville giffue hannem en god hest Hwn
sagde ia Jeg vil giffue dig den hest som dig bar til senge
10 och gaff dig mad oc dricke oc bar dig vand ath tho dig
met paa det clare demante slot Han vaar en konge tilforn
oc heder Papilio/ oc Jeg vende hannem om i en hestis
lignelse/ saa han skall vere en hest en nw i tw hundrede aar
her effter/ oc han hassuer nw vered i hundrede aar tilforn
CC ii i saa-|| dan skickelse/ for han greb kong Artus til fonge i
en strid met falskhed oc forredelse

✿ Hwn sette hannem oc Bent met deris heste oc hassue
i en deylig sky/ och førde dem saa ind i Franckerige til i en
stad hed Mont Pessulan Der sette hwn dem ned faare porten
20 Der kom en borgere i det samme Saa spurde Olger hannem
ath huad staden hed Han swarede Mont Pessulan Olger
sagde Gud hassue loff at wi ere heer thi ath Hertug Gerard
min frende er hoffuitzmand her paa slottet i staden/ Borgeren
sagde det er tw hundrede aar siden ath her vaar nogen
25 hoffuitzmand paa dette slot som hed Gerard Olger swarede/
det er icke tiwe aar siden ieg talede her selff met hannem

✿ Den anden suarede Jeg vil beuise met beseglde breff/
och met vor Kronicke ath det er mere en tw hundrede aar
siden han døde/ och alle hanss slectinge oc arffuinge vaare
30 døde trysins tiwe aar siden Vilt dw icke tro mig Da less
hans frendis Olger danskis kronicke som lessuede met hannem
samme tid Der stonder klarlige i hende ath Olger danskis
fader kongen aff Danmarck sette hannem til keyser Karll til
gysell/ oc han bleff siden her lenge i Franckerige hoff keyseren
35 och vaar siden hans siende i mange aar Paa det siste bleff
han forlict met hannem och sick kongens daatter aff England/

siden for han til Danmarck och bleff der konge/ siden bleff han konge i Rodis oc Babilonien och giorde stor mandom for Babilonien/ oc for der siden til stibff met kong Carnel oc bleff saa borte til soeff Olger forundrede fast paa disse ord I det sagde borgeren til Bent hwad mand er dette men han er saa stor och lang/ Bent suarede Det er Kong Olger dansk som dw nw taler om/ Borgeren suarede stemter dw/ eller spotter dw mig/ Det er tw hundrede aar || siden ath kong Olger bleff druckned CC ii*

✿ Der Olger dette hørde/ da sagde han til Bent her ligger ith stort herre Closter strax fore porten som ieg lod bygge i S. Pharaonis ere/ did ville wi ride/ der fonge wi herberge Der han kom for porten Da banckede han fast oc bad porteneren ath han skulle kalle hannem Abbet Humberd oc sige hannem at Olger dansk vor for porten/ och bad om herberge/ Porteneren sagde Her er ingen i Closter som heder Humbert/ och icke vor her helder i mande minde/ Olger suarede dw lywer/ lad op porten/ och lad mig ind eller ieg skal sla porten ned paa iorden thi ieg lod bygge dette Closter met mit guld oc penninge/ skulle ieg icke nw fonge herbere her Portener sagde Det er halff tredye hundrede aar siden Closter vor bygt/ och dw est icke trediwge aar gammild huorledis skulle dw giffue der penninge till ath bygge det met Olger bleff vred for han holt hannem saa lenge met ord/ thi slo han hannem i panden met sin neffue at han styrte med iorden Han spranck strax op igen oc slo laagen i laaff paa porten oc lob ind i Closterit oc kallede mand aff huff oc bad dem lobe til porten Thi der vaar en megtig stor galen mand selff anden for Porten/ och ville hugge hannem ned

✿ Der socte mange til porten oc ginge op paa mwren/ och sloge oc kaste met sten/ oc stode met pill och straaler til Olger oc hans skalbroder Der kom oc mange aff Closterens lade gaard som hogge oc sloge bag paa dem Olger oc Bent vorde dem lenge gauske mandelige Papilio Olgers hest slo oc bed mange ihiel I det bleff Bent studen ihiel at han falt

død aff hesten/ Saa kom Abbeden vd aff Clostered oc spurde
hwad der vor paa ferde/ men de saa stormede och slogis
CC iii De suarede ath der vor tre dieffle for porten som ville sla
Clostret ned/ oc den ene vor stafft som en hest/ och den som
5 sad paa hannem han kallede sig Olger danst/ Abbeden bad
dem alle giffue dem til frede/ och kallede saa Olger til sig
op til ith vindwe oc spurde hwo han vor/ Olger suarede/
Jeg heder Olger danst/ Kong Gøttrikis søn aff Danmarck
Abbeden suarede Jeg seer ath dw fører Olger danstis stiold
10 oc voben Men han er død tw hundrede aar siden/ Jeg vill
alligenel gerne lene dig huff for hans styld/ thi han lod
bygge dette Closter

✿ Saa tog Abbeden hannem aff sin hest och ledde
hannem ind i Clostered/ oc lod saa binde borgemesterne oc
15 raad till gest aff staden Som de sade offuer borde Da spurde
Abbeden oc borgemesterne hannem ath om han vor Olger
danst som han tilforn sagde/ Han swarede Ja er ieg saa det
skulle i vide til visse/ Jeg haffuer nw vered i Paradis i tw
hundrede aar til lige/ Der od ieg den alder sødiste oc
20 deyligste fruct som nogen kunde see eller smage Der er en
Jomfru som heder Morgna/ hwn gaff mig dette liuff oc
loffuede mig ath ieg skall leffue saa lenge ieg det forware
kan Thi beder ieg eder gerne sagde han til Abbeden/ ath
i ville forware mig det i eders sacristie hoff eders hellig-
25 domme Han anammede det och loffuede ath forware det som
der laa macf paa

✿ Abbeden saa den kastelige ring som Olger hagde paa
sin hand/ thi bad han Olger ath han motte beskwe hannem
Der han drog hannem aff handen da bleff han strax saa
30 gammild och ryncken i sit ansicte oc krop ligeruiff som han
hagde vered en offuermaade vansmectig gammild staadere
Der Abbeden det saa Da sette han strax ringen paa hanff
hond igen Olger bleff strax saa deylig och vng igen som
CC iii* en || mand er paa xxx aar Der Abbeden oc de andre saage
35 dette vnderlige sticke da trode de visselige ath han wor Olger
danst Saa forbade de hannem alle/ ath de hagde før giort

hannem emod/ oc icke taget hannem ind met saadan heder oc ere som dem hagde burt ath gøre Siden lod kong Olger erlige begraffue Bent sin stalbroder i klosterens kor/ och befal Abbeden oc hans brødre ath de skulle iorde hannem der hoff om han døde i Franckerige i deris liffuis tid/ Olger red deden/ oc kom til en stad paa vegn/ som hed Verdun Som han kom op paa gaden/ da holt der en paatte magere met en vogn fuld aff leergryder Hans hest bleff sky for dem I det han kaste sig om/ da slo han vognen och gryderne sønder

✿ Manden greb hannem i tøyelen/ oc vilde holde hannem til han finge fyllest fore sine gryder Hesten bed hannem strax ihiel De lode strax lacke alle portene i staden/ och ville saa grebet Olger dansk Der hesten det fornam da rende han til muren oc spranck offuer hannem De lode strax porten op/ oc mente ath han skulle bleffuit i graffuen for hvn wor dyb met vand Der de komme vd da waar han mere en en halff mil fra byen Da sagde de alle/ Vissselige waar det en dieffuel som oss ville friste her i staden/ Olger red framdelis ind i Paris stad Alle som hannem saage dem forundrede fast ath han waar saa lang och stor Der han kom ind i sit gamble herbere/ som han pleyde før ath ligge vdi Da wor alting foruent i huset/ oc alle de huff der stod omkring I det han stod i dørren oc vndrede der paa Da saffnedis mere en fem hundrede folk/ oc stode och saage paa hannem for han wor saa stor oc lang

OLger sagde til dem som stode och saage paa hannem Mig forundrer storlige at her er nu saa smaat folk i Franckerige framfore her waar thu hundrede aar siden/ der ieg tiente keyser Karl/ Olger bleff siden tre dage til lige i sit herberge Saa kom hoffuitzmanden aff Paris til hannem/ oc spurde om han ville tiene hannem for guld oc penninge/ Han suarede Jeg pleger selff ath holde mange deylige suene/ thi vil ieg icke tiene dig/ men ieg er kommen ath hielpe kongen fra hans fiende och wuenner Der han skulle ride aff staden Da stod Drotningen

i ith vindue paa sit Palatz Hwn sagde til en mectig frue aff Senliff stad/ som stod hoff hende Seer huilcken en deylig stor mand der rider Fruen suarede Jeg tror ath det er en Curkere/ men han er saa lang oc stor/ Drotningen sende
5 strax bud effter hannem ath han ville komme och tale met hende Der han kom/ da spurde hwn hannem ath/ huo han wor oc huad han hed/ oc om han wor Cristen/ Olger suarede Jeg er en cristen mand och heder Olger danff Jeg tiente keyser Karl i fordum tid oc vant mange slag for
10 hannem/ Drotningen sagde Det er wmueligt men du eft saa vng och deylig/ Olger sagde Jeg wor i Paradis i thu hundrede aar oc mere oc bleff der saa vng for ieg od der edelig fruct/ oc drack aff liffsenff kilde

✿ Hwn bad hannem til bordz met sig Der maaltid
15 waar giort da gick hwn ned i sin vrtegaard met hannem/ oc bad ath han ville bliffue hoff hende/ hwn ville haffue hannem fore sin ven oc bole/ Olger suarede hende/ i haffue eders kere hoffbonde/ thi maa det ingeledis vere/ Hwn suarede
CC iv* Jeg ved best huor kær han er ath mig/ men ieg haffuer
20 eder fast kerere en hannem/ Saa begynde hwn en dantz for hannem met sine Jomfruer/ Olger begynde ath tyngis der ved oc soffnede i det samme op til ith tre Hwn gick til hannem oc tog hans ring aff hans finger Saa syntis han strax try hundrede aar gammell/ oc bleff rynckct oc sort i sit
25 ansigte/ Der hwn fornam ath han syntis for deylig oc vng aff ringen da sette hwn hannem paa hans finger igen/ thi hwn ynckede offuer hannem Den anden frue aff Senliff sagde til hende Beholder den ring for en dyrebar ting/ oc slepper hannem ingelunde Hwn suarede Ney ieg vil icke roffue
30 hannem Hwn vacte hannem op och sagde Tager bedre vare paa eders ring en anden tid Jeg haffde hannem lenge aff eders finger och studde hannem Han tackede hende storlige oc red sin vey aff staden

✿ Den anden frue straffede Drotningen storlige/ for
35 hwn icke beholt den edelige ring Hwn sagde Hagde ieg saa

fonget hannem/ da skulle han aldrig seet hannem mere/ Hwn
giorde strax rrr karle aff sted ath de skulle sla Olger ihiel
oc tage hende samme ring til bage igen Der de komme till
hannem/ da høgge de oc sloge fast paa hannem vforuarendis
i nogre buste Han slo strax ser ihiel aff dem/ der til siden 5
tolff til met/ de andre ni bed och slo hans hest ihiel En lod
han leffue aff dem/ oc bad hannem ride til bage och sige sin
frue aff Senliff/ ath han skulle betale hende fore den forre-
delse om han motte leffue/ Olger red framdelis sin vey did
som striden stod/ som han kom paa vegn/ da motte hannem 10
mange rendendis som waare flyde aff striden Han spurde
hui de rende saa fast De svarede/ thi ath de Cristne waare
slagne paa sluct aff Turkerne Han rende fast did som
sla-‖get stod/ saa rymde en megtig Frandseser aff vegn
for hannem Han spurde hui han rymde for hannem Den 15
anden sagde Thi ieg mente ath du hagde verit en Turkere
for du est saa stor och lang/ Olger sagde Huor er kongen
Den anden svarede Han rymde nu ind i staden fore mig/ oc
ieg vil følge effter hannem/ Olger sagde Bed hannem saffne
sit folk til hobe igen/ oc komme strax vd wi ville begynde 20
striden paa ny Den anden sagde Ney det er inted beuent/ thi
ath Turkerne och Hedningene/ de ere mere en halff tredye
sinff tiwe tusinde i deris heer/ oc waare beste kemper ere nu
alle slagne

Er Olger fornam ath han skulle ingen hielp kunde fonge 25
aff kongen ath sla Turkerne bort met/ da sick han saa i
sinde at han ville ride ind i Soldanens heer oc forspeye hans
folk oc leylighed ath han kunde siden gøre hannem diff større
skade paa hans folk met lempe/ Han tog en gren aff en gran
oc førde hannem i sin hand/ til tegen ath han skulle vere ith 30
sendinge bud/ och binde fred/ Der han kom til Soldanen/ da
sagde han Jeg er kongens bud aff Franckerige Han lader
dig sige/ ath vilt du giffue de Cristne fanger quit/ som du
sickst i dag i striden/ da vill han giffue mig mit fengsel quit/
och ieg vil siden bliffue din fange igen/ och løse mig saa høyt 35

som du mig skatte vilt/ Thi ieg er kong Bogens søn aff Arabia/ oc heder Bostinel oc bleff tagen til fange for Rodis nu sist de Cristne vonde slaget der

✿ Soldanen svarede/ Sendinge bud de pleye icke ath
yy* ride || i harnist oc ty Icke tror ieg helder til visse ath du est kong Baagens søn/ Men haffuer kongen sent dig wd/ Da rid til bage igen til hannem Och sig hannem Ath han forsuerger sin Gud oc beder til min gud Makumet Eller ieg skall sla hannem oc alle de andre ihiel her er i landet

10 ✿ Der de Cristne hørde de ord som Olger sagde til Soldanen/ at han vor kongens sendinge bud/ Da forundrede dem storlige der paa/ thi de viste vel ath han hagde ingen saa stor en mand i sit Rige Da sagde en aff de Cristne til de andre Gruer inted thi ieg tror til visse at det er en Cristen
15 kempe En dog ath han siger sig ath vereød i Arabia konge rige och vere kongens søn der Thi mig dromde i nat vnderlige ting Oc ieg saa en full i det ieg vognede op Han sagde till mig Rodis inted thi her skall komme en stor full aff Danmarkiss Rige och frelse dig och de andre Cristne aff eders
20 nød Thi ville wi alle bede til Gud ath han vil nw komme oss i hw och frelse oss aff denne liffuis fare Soldanen saa ath de Cristne fanger ginge saa i raad til hobe och talede hemmelige Thi sagde han till dem Jeg haffuer vondet eder erlige i denne strid Thi skulle i alle forsuerge eders Gud
25 eller ieg skall lade pine eder til døde/ Olger sagde siden igen til kongen Kere herre tag mig til fonge oc lad dem fare/ Han svarede dw est icke kongens søn aff Arabia/ han sagde/ Jw er ieg saa Da begynte alle de Cristne at swerge der paa ath han vor samme kongis søn.

30 ✿ Soldanen swarede i suerge ath han er kongens søn paa det ati skulle komme loss/ Och sacte i saage hannem aldrig for i eders dage/ fordi skall ederss store løgn och eeder inted hielpe eder quit aff min mact/ I det som de saa talede sammen da behagde Soldanen Olgers hest gantske vell/ thi sagde
yy ii han || til hannem Vilt dw icke bytte hest met mig/ Olger svarede Jeg er til frede der met/ om ieg kan fonge saa god

en hest igen/ Soldanen lod hente fire eller ser stone heste ath han skulle tage en aff dem fore sin hest I det sagde Olger til sin hest sactelige i hans ore/ beniss nw din styrcke oc mact at wi icke skilyess ath Soldanen sende sin stolmestere til Olgerss hest ath han skulle see i hans mwnd huor gammild han vaare som han tog op hestens mule/ Da bed hesten struben i tw paa hannem at han falt død til iorden

✿ De andre Turkere som der stode omkring de begynte strax ath sla paa hannem Hesten beed och slo fast igen paa alle sider/ oc traadde saa mange ihiel vnder sine føder At alle grnede der faare/ thi bleffne de alle redde for hannem for det store sware bulder han giorde blant deris glauen suerd och voben och for han bed saa mange ihiel aff dem Soldanen rende fast aff vegn for hannem met de andre I det vndløbe de Cristne fanger til staden igen och komme i deris behold Saa stillede Olger sin hest igen ath han gaff sig til frede/ Der Soldanen det saa da rende han til Olger och sagde/ giff dig til fange eller ieg skal strax sla dig ihiel/ thi mine fanger vndløbe men din hest saa regerede Olger sagde/ rid icke for neer om dw vilt lenger leffue/ Soldanen sagde dw est en troldkarl oc dw haffuer en leffuendis dieffuel til hest/ men han slar oc myrder saa mange/ Olger suarede motte ieg felige tale met dig Da ville ieg sige dig i sandhed hwo ieg vaare

✿ Soldanen for paa tro oc ere ath han motte det vel gøre for vden all fare oc forredelse Da sagde Olger Jeg er en Cristen || mand oc tro[r] paa den alsommectigste Gud som skabte Hiemmel och iord/ oc tog mandom aff Jomfru Marie han lod sig siden pine oc kaarsffeste aff Jøderne til døde/ siden for han til Helffuedis oc tog alle retferdige menniske der vd han for til Hiemmelss oc sider hoss Gud faders høgre hand/ och skall komme igen oc døme leffuendis oc døde Thi beder oc raader ieg dig fuldkommelige Ath dw vilt tro paa hannem och lade dig døbe/ Och forswerge din slemme falske affgud Makumet/ Da fonger dw hiemmerigiss glede for vden ende met

alle gode Cristne Soldanen sagde Jeg vil ingeledis forfuerge min kere Gud Makumet Men ieg vil do hans tienere

✠ Olger swarede Da vill ieg ene gonge i kamp med dig Met saa steell Ath vinder dw/ Da skalt dw fonge alle dine
5 Cristne fonger igen oc dw skalt fonge Charneti stad fri och qwit til met som kongen er nw i met sit folk Men vinder ieg Da skalt dw strax drage her aff riged met alt dit folk och fare hiem igen Tocker dig ath dw vilt icke slaff ene met mig Da er ieg vel til fredz ath dw tager en til dig aff din heer med
10 mig ehwem dig løster/ kong Amirald sagde till Soldanen/ Herre han binder eder mere en fylleste ieg vill vere den som skall vere med eder med hannem i kamp dog met saa steell ath han skall før fonge sig en anden hest/ Soldanen tog ved disse vilkaar och bad Olger møde sig paa banen om morgenen der
15 effter betimelige/ och tage met sig en anden hest

¶ iii DE Cristne som vndløbe fra Soldanen men Olgerss hest saa regerede med fienderne De sagde til kongen aff Franckerige Ath der kom en megtig stor kempe oc sagde sig ath vere hans sendinge bud til Soldanen/ och hans hest
20 begynde ath sla och bide vtalige mange ihiel aff Turkerne Men komme de loss och løbe saa ind i staden till hannem Thi trode de visselige ath det vaar en Cristen kempe som dem skulle hielpe aff den nød Der kongen det hørde Da bad han alt sit folk gonge i kircken/ och loffue oc tacke Gud for
25 denne hugsualelse Han gick och strax i kircken/ som han laa i sine gudelige bøner Da kom Gudz Engill oc sagde til hannem her skal komme en megtig kristen kempe hid i sted til dig/ som skall frelse dig oc alle de andre Cristne aff Turkernes hender Kongen tackede Gud for denne hugsualelse Han lod strax
30 kalle alt klerckeriet til sammen i staden och gick saa til porten och tog Olger danske ind met stor heder och ere/ och ledde hannem op paa sit Palatz och spurde hannem ath huor han vor fødder Olger swarede Jeg er fød i danmarkis Rige/ oc ieg er nw tryhundrede aar gamild En dog ath kongen trode

dette icke/ Da torde han icke alligeuel sige der emod ath han skulle fortørne hannem

OM morgenen Da sagde Olger til kongen Jeg haffuer loffuit Soldanen ath møde hannem selff anden paa banen i dag Met saadanne vilkaar/ ath taber ieg Da skall han haffue denne stad och alle de fanger som løbe fra hannem i gaar Men vinder ieg Da skall han strar fare aff Cris- || ten- pp iii*
dommen met all sin heer/ thi beder ieg dig ath du fonger mig nøglene til staden/ oc antuorde mig alle fongerne i mine hender Der kongen dette hagde giort/ da gruede dem saare i staden ath Olger skulle ene stride mod tho/ en dog ath han wor stor oc lang/ Der Olger red aff staden/ da gick kongen och hans edelige mend paa muren ath de ville se den kamp Som Olger kom vd paa marcken/ da kom hannem ihw ath han hagde loffuit ath tage en anden hest paa banen/ thi steg han strar fra hesten/ oc bant hannem ved en tre/ oc sende saa bud til kongen ath han skulle sende hannem en anden hest Der budet kom til bage met hannem/ da sled Olgers hest grimen i thu/ och løb strar mod den anden hest oc bed hannem strar ihiel Han løb strar til bage igen/ och lagde sig paa kne for Olger/ oc vende sin farffue om/ oc giorde sig huid/ som han waar tilforn sort aff haar Der Olger saa dette vnderlige sticke/ da sette han sig paa hannem igen oc red paa banen

✿ De kende icke da Olgers hest/ for han hagde skiffted sit haar oc farffue/ thi rende de suarlige baade paa hannem til lige met deris glauen Han bleff stille sidendis i sin sadel alligeuel ath deris glauen brøste i thu paa hannem Siden høgge de suarlige paa hannem baade till lige/ Olger hog laared aff kong Amirald i dette samme/ och giorde hans hest saar i siden met det samme hug Der fore bleff han galen oc kaste kongen aff sig Saa spranck Olgers hest paa kongens bryst/ och traadde hans hierte i thu ath han strar døde Siden høgge Soldanen/ och Olger lenge tilsammen/ Paa det siste høg Olger hans hielm i thu/ och kløffuede hans venstre øre fra hans

pande til bened Saa gaff han sig fangen/ oc sick Olger sit
iv suerd/ Olger førde hannem fangen || ind i staden til kongen
Da bleffue alle cristne glade for Olger want denne seyer

✿ Kongen spurde siden Soldanen ath om han ville tro
5 paa Gud Han sagde ia/ och bad om dob och Cristendom Der
han waar cristned da sick han en dag der effter suar kolde
singe/ oc døde strax Der Turkerne oc Hedningene det hørde
da rymde de strax hiem igen huer til sit Saa giorde kongen
Olger stor heder oc ere/ och spurde hannem ath en dag hui
10 han syntis saa vng/ men han waar saa gammel/ Olger viste
icke ath han skulle fortørne Jomfru Morgua der met om han
det sagde Thi begynte han ath sige kongen/ ath en Jomfru
gaff hannem en ring/ och men han hagde den paa sin hand
da syntis han saa vng I det faldt ringen fra hannem ath
15 han det icke følde

✿ Der stod en gammel hertug der hess som hed Gerard/
oc wor hundrede aar gammel Han tog samme ring op igen/
oc sette hannem paa sin finger/ han syntis strax deylig oc vng
som han hagde icke verit vden rrr aar gammel/ Olger bleff
20 sort oc ryncked i sit ansicte/ oc syntis mere en try hundrede
aar gammel Da merckte kongen vel ath hertug Gerard hagde
hans ring/ fore han syntis saa vng Thi bad han hannem
faa Olger sin ring igen Han ville det ingeledis gøre huercken
met gode eller onde/ thi waar Olger gantske bedreffuit I det
25 kom der en deylig skinnende Jomfru ind til dem/ oc waar
huidkled Hun tog ringen fra hertug Gerard ath han det icke
følde eller viste/ och sette hannem paa Olgers hand Saa bleff
han strax deylig och vng igen som han waar førre

iv* SIden for kongen aff Franckerige til Paris oc bad Olger
30 følge sig did/ thi han ville der løne och begaffue hannem/
for han hagde da frelst hannem fra sine fiende och wuenner
Der kongen hagde verit nogen stund i Paris/ da bleff han
død/ och sick ith erligt endeligt her aff verden Saa lod Dret-
ningen kalle Olger ind til sig/ oc sagde ath hun ville ingen
35 anden haffue paa iorden til sin hoffbonde en hannem Thi bad

hwn hannem ath saa maatte ske Han tackede hende storlige
for sin gode vilge oc sagde Jeg acter icke ath giffte mig/ eller
tage mig nogen Dronning til hustrue En dog ath ieg er
kongens søn aff Danmarck/ oc wor der konge/ oc sammeledis
i England/ Babilonien oc i Rodis Hwn ville ingeledis lade 5
aff ath bede/ før han maatte loffue ath han skulle tage hende
til ecte Dog ville han først raade met Abbeden aff S. Pha-
raonis closter der om Hwn lod sig der met noge/ och giorde
sig strax rede/ och fulde Olger bort til hannem Der hwn kom
did da talede hwn hemmelige met Abbeden strax oc bad ath 10
han ville raade Olger til ath tage hende til ecte Han loffuede
at han det gerne gøre vilde/ Abbeden lod siden berede ith
mectigt kaasteligt gestebud/ oc lod der til bede herrer oc førster/
oc de ypperste aff staden

✿ Der maaltid waar giort/ da raadde han kong Olger 15
dansk ath han skulle anamme Dronningen till sin hustrue oc
Franckerige met hende Thi han maatte vel vere hennis lige/
for han wor en konge søn/ oc der til met en mectig kempe
Han sagde och ath hannem burde met ret ath haffue Francke-
rige met hende/ fordi ath det hagde ingen bedre fortient en 20
han Thi han frelste dem alle fra deris fiende Rigens raad
oc alle de andre herrer som der waare da til stede De bade
hannem alle kerlige at han det gøre ville Saa loffuede han
paa det siste ath han det fuldkomme ville Der met gaff Ab-
beden dem til hobe i alle de andris nerverelse En føge tid 25
der effter/ der de skulle gøre bryllep tilsammen Da fore de til
kircke met stor stat oc verdighed/ som det sigømede och burde
en konge oc Dronning ath komme til hobe met i ecteskaff Som
de saa stode for kirke dørren och skulle wiess tilsammen Da kom
der en alsom klariste oc deyligste Jomfru i huide oc skinnende 30
kleder Hwn tog kong Olger i sin fagn oc førde hannem op
i skyen/ ath ingen kunde se eller vide til visse hvor han bleff siden

✿ En dog ath dette er ganske vnderligt/ och synis aff
alle ath vere vmueligt/ da skede det alligeuel saa i sandhed/
om det ellers skal staa til troendis som klarlige er screffuit 35
om hannem i den Frandsoske krønicke Den som hende først

dictede/ han scriffuer och mente ath Gud (som ingen ting er wmuelig) lod tage oc føre hannem bort i Paradis Eller til en anden sted som han skal haffue glede oc salighed for den stercke tro som han haffde til Gud/ och der føre beuissde sig
5 oc mandelige i orlog oc krig i mange aar/ ath han kunde beskerme den hellige cristelige tro/ och fattige cristne menniske fra Turkere oc Hedninge/ oc mange andre deris fiende/ som dem pinte oc plaffuede til døde Huilcke han met Gudz hielp oc mact deylige offuerwant/ och fordreff dem plat aff mange
10 affkillige Land og Rige/ som forscreffuit staar i samme hans krønicke

✿ Den som hende screff mente fordi ath han skulle komme igen mod domme dag/ oc stride mod Antechristen met suerd
EE* och spiud/ Hwilket dog icke er troligt Icke bør oss heller der
15 ath tro/ Chi det findis icke i den Hellige skrifft Men huer maa der om sige huad Gud giffuer hannem i finde

DEr staar oc i den Frandsoske Olger danskis krønicke Ath der skulle kommet ser deylige skinnende Jomfruer som man kaller veiter ind till hannem den nat som han var fødder
20 Oc at den første som hed Gloriant tog hannem op aff voggen i sin fagn Der hun saa ath han vor saa stor paa sine lemmer da køste hun hannem och sagde Jeg giffuer dig saadan lecke och gaffue Ath dw skalt bliffue dristig och sterck i orlog och krig offuer alle andre kemper saa lenge dw leffuer/ Den ande[n]
25 Jomfru som hed Palestina sagde Kere søster Det er ingen liden gaffue som dw haffuer giffuit dette barn Chi giffuer ieg det saadan gaffue Ath han skall aldrig bliffue for yden orlog och krig saa lenge han leffuer/ Den Credye Jomfru som hed Faremunda sagde till hende Det er en vnderlig oc farlig gaffue
30 som dw gaff dette deylige barn Chi giffuer ieg hannem saadan gaffue der emod/ Ath han skall aldrig bliffue offuer vunden aff nogen kempe i orlog och krig Den fierde som hed Meliora gaff hannem saadan gaffue/ Ath han skulle bliffue vel talende/ och saa gaat yndest aff alle Den femte som hed Pristina gaff
35 hannem saadan gaffue Ath Fruer och Jomfruer skulle haffue

hannem keer saa lenge han lessuede/ Den Siette som hed
Morgna sagde til de andre Jomfruer Mine Kere søster Jeg
haffuer nw hørt och vel forstondit/ disse store oc vnderlige
gaffuer som i nw haffue giffuit || dette deylige barn/ Thi giffuer EE ii
ieg hannem saadan gaffue Ath han skall aldrig bliffue slagen 5
aff nogen i orlog eller krig/ och ey helder da Men han skall
komme till mig paa mit Slot Dauallon som er løstigt och
deyligt Der skal han siden bliffue hoff mig/ naar han haffuer
lenge regeret her i verden/ Der dette vore giort/ Da ginge
samme Jomfruer vd fra barned igen Och fore op i lucten/ 10
ath ingen kunde see eller vide huort de komme eller bleffue siden

✿ Dette er icke dog troligt ath saa skulle skeet Men det
er Fabel och opdictet ting Thi vere Gud almegtiste velsignet
til euig tid som haffuer kallet oss aff den store vildfarelse som
wi vaare forre vdi Ath wi nw alle vel vide Ath ingen kan 15
giffue menniften nogen god lycke eller saadanne gaffuer vden
Gud all eniste/ Mig bør alligevel saadant ath scriffue som
ieg finder fore mig i Kronickerne/ Der fore bør ingen met
rette ath straffe mig Icke gøre der helder nogen viiss eller
fornymstig mand/ Som før haffuer leest/ merkelige och gamle 20
latine Kronicker I huilke de finde fast flere vnderligere/ och
saa gaat som wtrolige sticke were en disse ere Dog ere de
plictige til som dem ville vdsette paa noget andet tungemaal
ath scriffue dem lige som de staa fore dem/ De mwe icke for-
nende dem effter deris egit hoffuit och gode tycke som de selffue 25
ville eller løste/ Men de skulle scriffue dem som de staa Oc
naar de eller andre saadant see høre eller læse som er emod
vor Cristelige tro Da skulle de loffue och tacke Gud ath han
haffuer draget oss fra saadan stor vildfarelse Oc vnt oss naade
til ath kende vide oc forstaa Ath wi skulle icke nu tro saadanne 30
diessuelens bedragelser och vildfarelser/ Men wi skulle nw tro
paa Gud all eniste/ som er velsignet aff alle sine creature nw
oc altid euindelige AMEN

EE ii* DEr staar och i Keyser Karlis Krønicke At han kallede paa S. Dionis sin patrone i orlog oc krig Och ath Roland holt megit aff sit suerd Dyrendal fordi ath der vaar i hielten Aff S. Peders tand/ S. Blasii blod och S. Dionisi haar Der paa skal ingen Christen forundre/ eller støde sig Icke gør han heller om han er en ret Cristen/ Thi han ved vel selff ath ingen helgen eller helligdom kan hielpe eller frelse nogen vden Gud all eniste Dog er der alligeuel nogre som lade dem tocke ath de ere gode Cristne och strax de læse høre eller see saadant i nogen Krønicke/ Da robe de oc sige At man skulle icke saadant prente/ Gud naade dem saa vanwittige och vfornymstige de ere en nw siden de haffue hørd Gudz ord at de støde dem paa saadan liden ting Thi alle Krønicker och mange andre gamle bøger ere fulde aff saadanne sticke Hagde de leest i dem oc vaare noget mere for farne i dem en de ere/ Eller viste de oc huorledis man bør ath scriffue oc prente Krønicker/ Da robede de fast minde der paa en de gøre Thi Sandhed er den første Regel i Krønicker Fordi bør mand oc at scriffue alting i Krønicker ligeruiss som det er tilgonget Huad helder det er ont eller gaat Man skal oc ingen spare der vdi/ Huad heller det er konge eller Første Bisp eller Prelate Rig eller fattig/ Vng eller gammel som de scriffue om Men dristelige scriffue huorledis de haffue leffuit oc regeret dem Ath mand kan tage gode exempel aff dem som Cristelige oc erlige leffuit haffue/ Och lade dem hen fare som ille haffue leffuit oc regeret dem her i denne verden

✿ Hwo tuiler der paa Ath den edelige herre Keyser Karll Turpin Erkebiscop Roland Olger Danst/ och de andre
EE iii Jeffninge och mange andre hølle dem oc for gode Christne Huilket de och beuiste met deris gerninger/ Thi de vaagede Land och Rige Gotz och penninge Och der till met deriss egne liff faar den hellige Cristelige Tro Ath de kunde beskerme fattige cristne menniske fra Turkere och hedninge som dem plaffuede til døde/ Och de vaare alligeuel saa bedragne aff falske predickere met dieffuelens lerdomme/ Ath de vaare

komne i saadan stor vildfarelse/ Ath de sette stori haab oc
tro til helgene Oc trode at de kunde hielpe dem aff deris
nød och drøffuelse/ fordi kallede de och paa dem i erlog och
krig och anderstedis naar de vaare i stor liffuis fare Naar
nogen Cristen læser eller hører saadant/ som er emod Gud och 5
vor Cristelige tro Da skall han tacke och loffue Gud almegtiste/
som aff sin egen godhed och store mistundhed/ for vden all
fortieniste skyld/ haffuer draget hannem aff saaden vildfarelse
oc stor forblindelse nw i disse siste dage och vnt hannem Ath
han nw maa høre och lære hans egne klare och rene ord och 10
Euangelia Och vide och forstonde Ath han skall icke nw kalle
paa nogen helgen i sin nød som de gierde/ Icke skulle wi
heller døme dem/ fordi ath de saa gierde/ Thi Gud kende sine
vdualde aff enig tid Han kunde och da saa vel som nw gøre
dem salige Och giffue dem den rette tro i deris hierte paa 15
deris yderste time/ Hagde de paa den tid hørt Gudz clare
och rene ord som wi nw gøre Da hagde de for vden tuiffuel
veret fast bedre Cristne en wi ere/ och icke bedet eller kallet
paa nogre helgene Jeg ville vel dette før screffuit sist i
keyser Karlis Krønicke/ men ieg viste icke Jeg trode ey heller 20
ath her skulle en nu verit nogen saa vanuittig blant oss som
daglige høre Gudz egne clare ord/ ath han skulle ey vide til
visse/ ath ingen skal || bede eller kalle paa helgen eller deris EE iii*
helligdom Dog haffuer ieg hørt ath nogre faa støtte dem der
paa/ ath Roland loffuede den helligdom som han hagde paa 25
sit suerd/ oc der fore robede de oc sagde/ at ieg skulle icke det
prente/ huad heller de gierde det aff had eller auind/ eller
och aff deris egen vforstandighed der lader ieg dem selffue
paa døme Mig bør ath scriffue oc prente Krønicker effter som
Exemplaria och de gamble bøger lyde oc holde for mig/ aff 30
huilcke ieg dem vdscriffuer paa danske/ oc icke effter mit eget
gode tocke/ eller effter huer mandz hoffuit som dem vel løster
ath høre

✿ Haffuer Gud forseet ath ieg skal i framtiden prente
den store Danmarckis Krønicke paa danske Som Saxo gram- 35

1. Denmark - Hist., To 1660

maticus før screff paa kaastelig oc dyb latine Da skulle alle der i finde oc se fast flere vnderligere sticke/ en her staar i disse Krønicker Aff huilke huer maa tro saa meget som Gud almegtiste giffuer hannem till raade Huilcken ste loff heder oc ere aff alle sine creature nw altid och evindelige Amen

Her endis kong Olger danskis Krønicke

Som er vdsat paa danske

aff

M. Christiern Pedersen/

Som waar Cannick i Lund

och prentet i Malms

aff

Johan Hochstraten

Den fredag nest føre Kyndelmesse/ Aar

M. D. XXXiiii.

Chr. Pedersens

DANSKE KRÖNIKER,

udgivne

efter Haandskrifter

Af

C. J. Brandt.

---

1. St. Sebalds Krönike.
2. St. Karls Krönike (Brudstykke).
3. Danske Udvandrere.
4. Om Odin.
5. Förste Kong Dans Afföde.
6. Tillæg til Saxes 10-14 Bog
   (Harald Blaatand til Erik Emune).
7. Fortsættelse af Saxes Krönike
   (Valdemar Sejer til Christian I).

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. D. Qvist & Comp.

1855.

I.

Sant Sebalds Krönicke

DEn edelige högborne förste her Chrystiern Danmarcks konge etc. befoll mig oc at schriffue den hellige herris Sancti Sebaldi krönicke her i samme bog, thi at hand vor en indfödder Dansk kong sön her i riget. Fordi bör hannem icke helder lenger at bliffue forglemder i samme krönicke. Sanctus Sebaldus vor en kongesön.

Denne hellige herris sancti Sebaldi fader kongen aff Danmarck oc hans edelige moder drotningen, de leffuede gantske gudelige til sammen i ecteskaff i mange aar for vden foster, thi baade de den alsommectigste Gud, at hand ville vnde dem eth barn til hobe, som kunde erffue oc regere land oc rige effter dem. Drotningen bleff snarlig siugelig der effter oc födde den hellige herre till verden. Der hand vaar christned, da loffuede hans fader oc moder Gud alsommectigste, at de ville siden leffue til sammen i kyskhed i alle deris dage der effter. Sancti Sebaldi födelse.

Der den hellige herre vaar paa sit siuende aar, da fick hans fader hannem en scholemestere, som hannem skulle lere latine. Der hand vaar i sit femtende aar oc kunde forstonde oc tale latine, da sende hans fader hannem til Paris i Franckerige at lere der boglig konster. Der bleff hand siden saa lenge til hand vor en megtig viss klerck, oc gandske vel forfaren baade i kirckelou och keyserlou, oc sammeledis i den hellige schrifft, saa ath alle forundrede storlige paa hans store visdom och vished. Der hand haffde der studeret effter sin vilge, da for hand hiem till Danmark igen. Sanctus Sebaldus studerede i Paris.

Der hand haffde vered her nogen stund hiemme i riget, da flyde hans fader hannem eth megtig gifftermaall, oc gaff hannem en edelig deilig iomfru, som vor föd i Franckerige aff megtige höybyrdeligt konge blod. Den förste deris brylleps nat, som de vaare kommen i seng til sammen, da sagde hand til hende: min allerkiereste vnge brud, som eat födt aff edeligt konge blod, ieg

vid till visse at du est klar iomfru baade for Gud oc verden, saa er oc ieg disligist paa mit legemis vegne. Er det din vilge, som det er min, da ville vi leffue til sammen i kyskhed oc iomfrudom, Gud til loff oc ære, thi at en dog at ecteskaff er Gud megit tacknemmeligh, da er det Gud alligeuell meget mere tacknemmeligt, at mand leffuer til hobe i kyskhed oc iomfrudom. Denne verdens glede oc vellöst er oc gantske stacket oc suarlig forfengelig, fordi er det oss nötteligt, at vi tencke paa den euige glede som er i himmerige oc aldrig fonger ende. Jomfruen suarede: min allerkieriste herre oc hosbonde, ieg vill det gantske gierne giöre, oc holde det baade aff hu och hierte.

S. Sebaldi gode lerdom.

Strax der effter fick hand saa i sinde aff den verdig Helligaands indskydelse, at hand ville giffue sig vd i en villende skou, paa det at hand kunde der fonge diss ydermere aarsage til at tiene den alsommectigste Gud baade nat oc dag. Saa bad hand sin brud at hun ville bede got for hannem till Gud, oc sagde at hand vilde oc saa giöre for hende, saa lenge han leffuede. Saa gick hand hiemmelig bort fra alt det hand haffde, och gaff sig ind i en stor villende skou oc örcken, som ingen menniske neer bode. Der lette hand sig en hule op i en haard stenhald, der lagde han sig ned paa sine bare knæ och tiente den alsommectigste Gud baade nat och dag. Hand bleff der siden i samme örcken i femten aar til lige, oc tuingede sit arme legeme met hunger oc törst, frost oc kuld, oc anden streng leffned, at hand var omsiger saa vansmectig och mager at hand kunde neppelige gonge eller stonde. Han lod baade sne oc regne paa sig oc gick nögen vd i heet soll skinn om sommeren, at solen brende hans legeme, at huden reffnede paa all hans krop. Hand aad icke andet end vrter och raader, slaane haffuen oc hyben, oc andet saadant fruct som voxte i skouen. Hand drack icke helder andet en vand, oc en neppelige saa megit som hand kunde slycke sin törst met. Hand gick altid viden oc barfötter, baade i fröst oc kuld, regen oc snæ. Naar hand fick nogen legemelig begering eller vnd indskydelse till vkyskhed, da förde hand sigh aff sine kleder oc reff sin krop paa huasse torne, och hudströg sig selff met huasse lime.

Sanctus Sebaldus gaff sig vdi en skou.

Hans strenge Kartuser leffnet.

Der hand haffde huldet saadan suar oc streng heremite leffned ved sit arme legeme i samme skou i femten aar til lige, da skiöd Gud hannem i sinde, at hand skulle fare vd i verden igen oc lerde andre fattige syndige menniske den rette vey till himmerige. Saa for hand först till Rom, och tiente der Gud och

Sanctus Sebaldus for til Rom.

hans verdige helgen baade aff hu och hierte. Der hand haffde der vered nogen stund, da saage de andre gode menniske hans store gudelighed oc hellighed, oc formerckte vell at hand vor en mectig viss lerder mand i den hellige scrifft. Det paffuen, som da hed Gregorius oc vor den anden aff det naffn, haffde oc sielff forfared i sandhed, at hand vor saa gudelig oc hellig mand, da sende hand hannem till Lumbardien, Suidssen oc Offuerland oc andestedis der om kring, oc befoll hannem at hand skulle der predicke oc lere den menige almue den hellige Christelige tro.

Hand giorde oc saa, oc gick altid vlden oc barfötter, baade vinter oc sommer. Han giorde oc mange store iertegen for almuen, huor hand predickede oc vende mange oc vtalige menniske til den hellige Christelig tro. Som hand gick en dag vdi en megtig stor vildene skou, da komme sanctus Villibaldus oc hans broder sanctus Vinbaldus oc sanctus Dionysius til hannem, oc talede lenge met hannem om mange gudelige oc hellige sticke som Gud til böre. Omsiger begynte dem fast at hungre, saa spurte de hannem at, om hand haffde ingen mad at giffue dem. Hand suarede: ney haffuer ieg icke, kere brödre, men vi ville snart fonge gode raad nest Gudz hielp. Saa gick hand eth stenkast bort fra dem i skoffuen oc bad ydmygelige til Gud, at hand ville sende hannem nogit till hielp, som hand kunde giffue de hellige mend at slöcke deris hunger oc törst met. Saa kom strax Gudz engill aff himmerige oc förde hannem et deyligt huit bröd. Der aff gaff hand dem at æde, oc de bleffue alle vell mette der aff.

Sanctus Sebaldus predickede.

Engelen förde hannem bröd.

Siden gick hand ind i Lumbardien oc lerde almuen den hellige tro. Der hand haffde der vered nogin stund, da gaff hand sig vt i en stor skou hoss en stad, kallis Vincentia, oc did for megin almue effter hannem, at höre hans hellige predicken. Der de vdi Mediolan stad oc andre flere aff de steder oc byer, som der lage om kring, spurde hans hellige lerdom oc gudelig leffnid, da fore de did til hannem, at höre hans hellige lerdom oc predicken. Der bleffue oc mange aff dem to dage till lige at höre hans hellige ord, alligeuell at de haffde huercken mad eller dricke met dem. Der hand det fornam, da fryctede hand at de skulle vansmegtis aff hunger paa vegn, naar de ville fare hiem fraa hannem igen, thi bad hand til Gud, at hand ville giffue hannem raad til at hielpe dem met i deris hunger. Saa hand fick strax hielp, oc gaff dem alle sammen nock at æde, ligeuis som Vor Herre giorde för selff i örcken ved den store almue, som der

Et stort Jertegn.

hörde hans predicken. Jeg finder icke bescreffuit huad det vaar som sanctus Sebaldus gaff denne almue ath æde, men vandet vende hand siden om til god vin, oc gafi dem alle nock at dricke till met, för de fore fra hannem.

Siden gick denne hellige herre bort till Tydskland. Der hand kom til den flod, som kallis Danubius, som hand skulle da endelige offuer, om hand ville der ind i landet, da vaar der huercken skib, bod eller ege, som hand kunde komme offuer paa. Saa kom Gudz engill til hannem oc bad hannem brede sin kiortel paa vandet, oc sette sig der paa, oc fare saa offuer. Hand giorde oc saa, oc kom vel til landz. Der vende hand mange menniske om fra deris vantro oc kiende dem den rette vey til hiemmerige. Saa hand stod en dag oc predickede, da kom der en kettere oc sagde at hans lerdom vor falsk, saa bad sanctus Sebaldus til Gud, at hand ville beuise met noget sant iertegen for alle deris ögne, at det icke saa vaarde. Saa sanck samme kettere strax ned i iorden op til sin hals oc begynte at robe till hannem oc sagde: o du Gudz hellige tienere, bed for mig til hannem, at ieg icke suncker ned i helffuede, ieg vil tro, fulkomelige tro paa hannem i alle mine dage her effter, oc giöre plict oc bod for mine synder. Saa bad sanctus Sebaldus fore hannem, oc hand kom strax op aff iorden igen. Alle de menniske som der vaare hoss, de vende dem strax om til den hellige tro, der de saage dette store iertegen.

En kettere sanck ned i iorden.

Sanctus Sebaldus vende mange om till troen.

Siden for sanctus Sebaldus til Norenberg stad, oc lerde almuen den hellige tro. Der hand haffde der vered nogen stund, da gaff hand sig vd igen i örcken, at hand der ville strengelige leffue i heremite leffned. Omsider bleff det suar kuld om Jule tide, oc hand haffde kole siuge til met, thi gick hand ind i staden til en vegeris, oc bad at hand ville lade giöre hannem lit ild, som hand kunde verme sig ved. Hand suarede: ieg haffuer ingen ved. Saa bad sanctus Sebaldus hans hustrue, at hun ville bede hosbonden at motte fonge nogin ild. Hun giorde oc saa, men det hialp hende inthet. Da sagde sancte Sebaldus til hustruen igen: gonger vd oc tager mig eders skiöd full aff hussegle aff tagene, oc legger paa ilden. Hun giorde oc saa, oc de begynte strax deylige at brende, ligeruiss som töre sticker. Der hun saa dette vnderlig iertegen, da robe hun sin hosbonde til sig, da fald hand strax paa knæ for hannem, oc bad hannem ydmygelige, at hand ville bede for hannem till Gud, at hand ville

Hussegle brunde som sticker.

forlade hannem sine synder. Hand giorde oc saa, och bad at hand ville gonge paa marckedet oc kiöbe hannem nogen fersk fisk, thi hand haffde der stor begering till i hans siugdom. Hand suarede: ieg vil det gerne giöre, alligeuell at ieg frycter, at ieg skall miste min helbrede der faare, thi at borgemester oc raad haffue strengelige forbudit vnder stor pine, at ingen skal kiöbe nogen fisk, för end de haffue kiöfft saa megin som de ville. Der hand haffde kiöfft samme fisk, da grebe stadz tienere hannem oc stunge baade hans ögen aff hannem, oc lagde dem hoss kaagen. Der hand kom hiem igen, da spurde hand hannem at, huad hand skadde. Hand suarede: ieg haffuer mist baade min ögen for din skyld. Sanctus Sebaldus leede hannem did som hans ögen laa oc tog dem bode oc sette dem i hans hoffuit igen oc giorde hannem strax karsk oc sund, oc bad hannem gonge bort igen oc kiöbe sig fisk. Hand giorde oc saa. Der hand kom did, da sagde de alle til hannem: miste du ey her dine ögen nu i sted i denne samme time? huo gaff dig din syn igen? Hand suarede: det giorde den hellige herre sanctus Sebaldus, vor predicke fader. Saa tackede de alle oc loffuede Gud fore det store iertegen.

Et vnderligt iertegen.

Siden gick sanctus Sebaldus huer dag vd i skoffuen, ehuor siug hand vor. En dag kom der en fattig bonde vd i skoffuen til hannem oc kierde, ath han haffde mest baade sine öxen, som hand skulle plöge sin ager met. Hand suarede: du fonger [dem] vel igen. Bonden begynte at grede oc sagde: ieg haffuer lenge nock leet effter dem, oc fand dem intet dess mere. Hand suarede: du skalt visselig fonge dem igen. Den anden sagde: det er nu nat, at ieg kand icke see at lede effter dem. Sanctus Sebaldus sagde: holt op din högre haand mod himmelen, du skalt vell see. Hand giorde oc saa, oc der gick strax en stor lius oc ild aff hans finger, saa hand kunde vell see alle vegne om kring seg i skoffuen oc andestedz huor hand ville gonge. Hand brende sig icke alligeuell paa sine fingre, men hand lette met det samme skin, oc fand sine öxen, oc kom hiem met dem til sit för dag.

Et stort iertegen.

Denne hellige herre saa offte Vor Herris klare ansict i gennem himlene, men hand laa i örken, oc der aff fick han stor vederqvegelsse, bode til sin siel och legome. Der hand fornam at Vor Herre ville kalle hannem her aff verden, da sagde hand til de gode menniske som komme til hannem i skoffuen at lere Gudz budord oc vilge aff hannem: naar ieg er död, da legger mit legeme paa en vogn, oc spender to vilde öxen for hannem,

Sancte Sebaldus saa Vor Herris ansicte.

som aldrig haffue draget tilforn, oc lader dem drage mit legeme huort de ville. Huor de bliffue siden stondendis der met, der mue i da begraffue mig. Siden lerde hand dem mange gode lerdomer oc bad dem bliffue stadig i den hellige tro, oc befol saa
5 Gud alsommectigste sin siell i vold, oc döde. Der komme strax Guds engle oc förde hende op i himmerige, som hun skal haffue euindelig glede. Der komme strax mange vskellige ville diur, baade öxen oc tiure oc andre creatur, oc toge hans hellige legome gantske sactmodige oc deylige op fraa iorden, oc baare det erlige ind i Nörenberg stad, oc lagde det ydmygelige mit paa marckeded oc löbe strax vilde oc galne vd i skoffuen igen, som de vaare förre. Der de i staden saage dette vnderlige iertegen, som den alsommectigste Gud haffde giort met hans döde legeme, da kunde de alle vel besinde, at der vor hans benedide vilge, at hand
15 skulle der begraffuis. Thi lode de strax begynde at giöre oc mure en deylig kircke der offuer hans legeme oc vdualde hannem strax til deris besynderlig patrone. Vor Herre giorde der oc strax mange store iertegen met halte oc blinde, siuge oc lamme, oc giör en nu saa daglige met alle som kalle paa hannem, aff
20 huilcke iertegen ieg vill her scriffue ij eller iij, oc der met ende hans krönicke.

Et vnderligt iertegen.

Som denne hellige herris legeme laa der saa offuen iorde, för en det bleff begraffuit, da kom der en fribaarn mand, oc drog hannem i hans skeg och sagde: o du gamle graa skegge! huor
25 mange haffuer du bedraget i dine dage met dine falske lerdome? Dette hellige legeme har op sin högre haand oc slog hannem i hans pande saa hart at hans ene öge falt aff hans hoffuit der ved ned paa iorden. Saa robede den vsle stimpere gantske saare, oc bad, de ville bede for hannem til Gud, at hand motte fonge
30 sit öge igien. De fulle strax paa kne oc hand disligist, oc baade ydmygelige til denne hellige herre, at hand motte fange sin syn igen, da ville de gerne hedre oc ære hannem for en god patrone, oc samme mand skulle giöre plict oc bod der fore mod hannem oc Gud, at [han] haffde saa fortaled hannem. Den hellige herre
35 hörde deris bönn, oc tog hans öge op aff iorden met sin döde haand, oc sette det i hans hoffuit igen, oc hand bleff strax karsk oc sund igen. Der de ypperste oc den menige almue hörde oc saage dette oc andre flere store iertegen, som den hellige mand giorde der i staden, da hulle de hans dag gantske hellig met stor
40 högtid, oc giöre end nu saa paa denne dag.

Et vnderligt sticke.

Et andet iertegen

Item et andet iertegen. Der bode en fribaaren quinde i en stad, kallis Erlbach, oc hun flytte siden till Norenberg at bo. Der sancti Sebaldi dag kom, da bad hun sine tieniste folck arbeyde, som de giorde förre, men hun bode i den anden stad. Der hendis nabo det soge och hörde, da straffede de hende der faare, oc baade ath hun skulle holde helligt samme dag, Gud oc deris verdige stadis patrone til ære. Hun suarede: ieg vaar icke van at holde helligt paa denne dag, der som ieg bode förre, icke vill ieg helder nu. Saa bleff hun strax sten blind, oc kunde inthet see, aff Gudz obenbare heffn oc vrede. Hun begynte strax at grede oc giffue sig, oc töckte sine synder ilde at vere. Der hennis nabor det hörde, da bade de hende, at hun skulle kalle paa den hellige herre, deris stadz patrone, som hun fortörned haffde met sine lössactige ord oc daarlige gerning. Hun giorde oc saa, oc loffuede at faste hans afften, oc holde hans dag hellig, saa lenge hun leffuede. Denne hellige herre hörde hennis bön, oc hun fick strax sin syn igen i samme time.

Ieg vill icke nu lenger here forlenge denne hellige herris sancti Sebaldi krönicke met flere iertegen, som den alsommectigste Gud haffuer giort met mange menniske fore hans hellige bön skyld. Men huo som löster at lese flere aff dem, da skall hand dem finde i en bog, som kallis Passionale Sanctorum, hoss hans legende.

II.

Sant Carls Krönicke.

(Brudstykke.)

.... ven som haffde et slott aff hannum, oc da vaar löben i kircken oc giorde sit skrifftemaal oc anammede Vor Herris legemme. I det komme de skalcke effter hannum oc sloge hannum omkuld i kircken, oc slebede hannum saa wd aff kircken ved sine födder, need ath de höyge steene trapper, at hans hoffuit slo haardelige paa huert trappe træn. Siden höge de hannum yuckelige ihiel. De lette oc fast effter sancti Carls kögemestere, som hede Galterus, oc han var löben ind i sancti Donatiani kircke oc haffde der skiult sig med de sparlagen som hengde for höyge altere. Der de komme did, da röbede et lidet barn hannum, saa droge de hannum strax wd aff kircken, hand bad dem fast om skrifftemaal, men hand maatte icke fange saa lang tid, thi de sloge hannum strax ihiel, oc forfulde siden de andre sancti Carls wenner.

Der de andre dette fornumme, da stunge de dem hen i skiul huor de kunde. Der var da ingen som torde begraffue denne hellige herre, oc icke heller som torde sucke eller græde aabenbarlige for hannum, eller tale noget gaatt om hannum, thi at huo det giorde, den sloge de strax i hiel. Saa bleff hans hellige krop der lenge liggendes i blodet, oc ingen torde tage hannum op eller röre hannum for dem. Omsiger dristede presterne oc klerckerne dem til der i kircken, at de vilde tage hannum op. Saa baare de hannum need i choret, oc lagde hannum der paa gulffuit oc kaste et tiell offuer hannum. Profatzen Borkort oc deres parti vilde siden fört hannum bort aff stæden oc begraffuit hannum nogen sted hiemmeligen, at ingen skulde vede huor hans graff vaar. Der abbeden aff Blandun closter, som hede Arnulphus, det spurde, da for hand til Bryggen oc vilde fört hans legomme

hiem til sit closter, oc iordet det erlige der. Profotzen oc hans parti lode strax til at saa maatte skee. Saa lod abbeden giöre en kiste, oc ville fört hans legomme der bort wdi. Der han kom i kircken med hende oc ville lagt hans legomme i hende, da sköd den allmectigste Gud klerkeried oc ald almuen i staden 5 saa i sinde, at de skulle ingeledis tilstæde, at hans hellige legomme fördis deden. Saa sögte de alde samdrectelige til kircken med vaaben oc verge, oc sagde til profatzen oc hans parti: men i ville icke vnde oss denne hellige herre leffuende hoss oss, da lader hannum nu bliffue her död hoss oss, thi at 10 wi ville ingeledes tilstede, at hand skal nogen stæd föris bort fra oss, fordi at wi tro alde fuldkommelige, at hand skal her effter vere voriss serdelis patrone til Gud i himmerige, ligeruiss som hand vaar tilforn vor beskermere mod vore fiender. Siden baare de hans legomme op i choret i gen for höyge altere, som 15 hand var slagen.

I det kom der en kröbel, som huer mand haffde der lenge kient i staden, for den store ynck som de haffde lenge seet paa hannum tilforn, thi hand kunde huercken staa eller gaa, men hand kröb oc slebede sig wd med iorden som en madke, oc 20 nunnerne i sancti Andreæ closter haffde da giffuit hannum kaast oc föde wdi otte aar tillige, for hand kunde ingensted komme wden de bare hannum. Oc tolleren der i staden, som hede Regner, haffde oc lenge giffuit hannum kaast for Guds skyld. Denne kröbling bad ydmigeligen til denne hellige herre, at hand 25 ville bede for hannum til Gud, at hand kunde bliffue helbrede. I det bleff han strax karsk oc sund, oc hans sener oc lemmer ractis wd igen fra huerandre, saa hand kunde strax staa oc gaa huort hand ville, thi tackede hand Gud oc denne hellige herre der fore. Der skeede oc strax mange andre flere store 30 iertegen som her var langt at skriffue. Der clerckerne oc den meninge almue i staden saae disse store vnderlige iertegn, da loffuede de den alsommectiste Gud for, at de haffde der fanget denne hellige patrone hoss dem som de kunde altid haffue deris tilfluct till, i deris sorg och bedröffuelsse. Mange aff 35 denne store almue, baade mend och quinder, piger och drenge, ströge denne hellige herris blod aff pillerne och veggene met deris hoffuetklede och andet læret, somme skrabede och blodet op aff iorden met deris kniffue, och holde det siden i heder och ære for stor helligdom. Den som da fick hans hat, hand hialp 40

mange menniske met hannom fra den kolde siuge, thi at strax de satte hannem paa deris hoffuet, da finge de bod aff deris koldesiuge.

Det saae degen aff Bryggen som hed Helias, och prousten
5 van Furnen som hed Frinoldus, och mange andre erlige mend och quinder. Der de saa disse mange store iertegen, som der obenbarlige skede for deris ögen, da lode de ringe gandske högtidelige, Gud och denne hellige herre till loff och ære. Der prousten det hörde, da spurde hand huad det betyde. De
10 sagde: det skeer Gud till loff, for de store iertegen hand giör for denne hellige herris sancti Karls bön skyld, hoss hans döde legome. Hand suarede: de erre galne, och giorde spot och spe der aff. Hand bleff och meget hastig och vred, at sancte Karl skulle ske nogen ære, for den store auind hand haffde till
15 hannom. Hand lod strax kalde sine venner och folck tilsammen, och löff saa bort till kircken och iagede alt folcket aff hende, och sette saa laasse for alle dörene, at ingen skulle giöre den hellige herre loff eller ære. Derfore bleff och hans iordeferd behindret i iii dage til lige, thi hand vaar slagen om onsdagen,
20 om thorsdagen iagde prouesten almuen aff kircken fra hannom, och om fredagen da dristede klerckeriet och nogle aff s. Karls venner dem till, och bröde laassene fra kirckedörene, och lode saa mure en graff der som hand var slagen, och lagde hans legome i hende mett stor högtid och ære. Siden ginge de till
25 den kircke, som der laa nest, och siunge der messer, vigilias och anden Gudz thienniste for hannem, for de motte det icke giöre der som hand laae, thi at kircken vaar i forbud, for hand bleff der slagen.

Prouisten Barkor och deris parti, de vare nu alle glade at
30 hand vaar slagen, men deris glæde fick en snar oc onder ende. De begynte strax at handle och raade tilsammen huorledis de ville skiffte hans land, steder, slot och lhen mellom dem, offuer alt landet. Men de viste icke at Gud alsommectigste da skickede den suare pine och plaffue till dem, som de skulle lide for det
35 slemme mord som de haffde giort paa denne hellige herre, thi at ottende dagen der effter som hand var slagen, da kom der en herre som hed Gervasius met xxx heste och brende strax slottet i Bryggen och vant dem ald slottet fra, saa at de nöddis till at römme ind paa it suart torn for hannom, alligeuel at de
40 vare fire gange flere end hans parti vaare. Men Gud forferrede

dem saa i deris hu och hierte, at de kunde icke tage till verge. Hand greff der tho aff deris suenne, som och vare met at sla denne hellige herre, dem lod hand suarlige plaffue och pine, och hugge dem siden i mange smaa stycke, och henge deris been och arme paa gallien och steyler inde paa slottet, och 5 kaste deris induold och tarme i hemmeligheder och vnder suinegle och stier, for hunde och raffne, at deris hossbonder kunde det see, som stode oppe i tornet. Her Isack prouestens frende, som vaar en mectig rig mand, band vaar och inde paa tornet, och vant sig ned en nat met reb och liner, och meente at hand skulle vnd- 10 kommet, men hans egen broder her Desiderius lette fast effter hannom, och ville slaget hannom ihiel, for hand var met at sla denne hellige herre. Der han kunde icke finde hannom, da brende hand hans hoffuitgaard plat op i grund. Saa rymde her Isack bort till sin syster, som her Göde aff Stenfort haffde. 15 Hun lod strax före hannem bort till s. Hans closter op dem berg i en kasse, men det röbedis snarlige at hand vor kommen did. Saa foer en som hed Arnolphus strax for closteret om natten och belagde det paa alle sider. Der her Isack dett fornam, da gick hand till abbeden som hed Folgvinus, och bad hannom 20 laane sig en kappe, thi hand meente at hand ville vndkommet met samme kledebon, at ingen skulle kent hannom. Om morgenen i dagningen steg Arnolphus ind i closteret offuer muren, och greff hannom ved sin halss och förde hannom strax aff kappen, och bant hans hender paa hans bag och lod hannom 25 saa löbe barhoffuit och barfötter hoss sine heste, bunden i ett grimeskafft till Theroan stad, hannom till ydermere skendssel och skam. Der borgerne och den menige almue hannom saae, da robede de alle: heng op, eller brend den slemme forredere, thi hand er icke verd at leffue, for hand vor met at sla vor 30 kerriste herre ihiel! Hand ville och strax ladet rette hannom der, men hans fader och moder bade hannom saa lenge at hand tillod at hand motte side fangen en dag eller to, at hand kunde fange skrifftemaal, och fange anger for sine synder. Saa kom her Guillermus greffue Philippi sön, och bad at hand motte 35 före hannom lenger bort i landet, hannom till skendssel och skam, och lade hannom der rette. De bleffue till fredz der met i staden, saa lod hand binde et reb om hanss halss och före hannom saa bagbunden hoss sine heste till Ariass stad, der lod hand henge hannom i en mectig höyer gallie. 40

Wed dette pass foer her Baldevin, her Daniel aff Teremont, her Galter van Klye, Richardus van Walness, och Diderick van Disten, till Bryggen slot, och belagde det paa alle sider, och besore dem met de andre som der vare förre, at de skulle aldrig fare deden, för de finge de forredere aff tornet, som vare met i gierning och raad at sla deriss keriste herre ihiel. Saa begynte de at storme till slottet och sloge den söndre side ned aff tornet, och fulle strax dristelig ind till dem, och sköde och sloge fast paa dem. Omsier nöddis de andre till at römme neder aff tornet, vd ad en lönport, och gaffue dem saa ind i sancti Donatiani kircke, som de för sloge s. Karl ihiel. Saa beuogede de andre dem der lenge inde, at de vare moxen sultede ihiel, aff den hunger och törst som de der lide. Det waar en begyndelsse till den suare död och pine som de skulle siden lide, for de slog den hellige herre ihiel..

Der de beuogede dem saa i kircken, da fick prouesten raad till at hand vant sig ned aff kirckemuren met en line, och gaff nogle aff dem som dem beuogede guld och penge, att de lode hannom hemmelige vndkomme. Om dagen skiulte hand sig i moser och keer, och om netterne gick hand saa lenge till hand kom till en hed her Alard van Warnesten, som haffde hans frencke i senge. Der vaar hand siden hemmelige paa tredie wge. Omsier begynte det at ryctis, saa thorde hand icke lenger haffue hannom hoss sig, men hand sende hannom huert nat serdelis bort paa hemmelige steder, at ingen skulle vide huor hand vaare. Den söndag nest effter Paaske, da spurde her Guillermus det i Ipper stad, thi red hand strax bort till Alarss gaard, och randsagede och lete i alle hans huss effter hannom. Siden red hand bort till hans daater som bode der hart hoss, och giorde der dissligeste. Der hand kunde icke finde honnom, da bleff hand hastig och vred, och brende saa baade deris gaarde plat op i grund, och greb dem baade, och soer ved sin högeste eed, at det skulle koste begge deris liff, vden de sagde hannom huor hand vaare. Hand sagde och serdelis till hende, at hand skulle hugge hender och födder aff hende, och lade hende siden brænde, vden hun beröpte prouesten. Der hun hörde disse strenge ord, da lod hun en tienniste pige vise hannom huor hand laa skiulder i it gamelt huss. Der grebe de och bunde hannom haardelige, och förde hannom saa fangen den samme nat till et slott kallis Varnesteen; der giorde hand

obenbare sit skrifftemaal till capellanen for dem alle met stor anger och ruelsse, och lagde sig nessgruss ned paa iorden, och slog sig for sit bryst, och bad ydmygelige till Gud, at hand ville forlade hannom sine synder. Om morgenen ville de fört hannom paa en hest till Ippers stad, da ville hand ingeledis ride, men hand löff vlden, barhoffuit och barfötter hoss deris beste bagbunden, alligeuel at det var ond vey och stor frost och kuld till met. Hand sagde, at hand kunde icke giöre saa stor plict och bod som hand gierne giöre vilde, saa sang hand paa veyn den deylige sang: te Deum lavdamus, som lyder saa meget paa danske: o du alsommectigste Gud, vi loffue dig, och beuiss at du er vor rette herre. Siden lesde hand vor frue thider och siu psalm och andre thider och gudelige böner. Der hand kom mod staden, da löbe peblinge, piger, drenge och börn vd mod hannom, och kaste och sloge paa hannom met steen oc dreck, been och skarn, och spötte hannom i hans ögen, de sloge hannom och met rijs och keppe paa hans hoffuet och krop, och robede och skrigede paa hannom, och kallede hannom en slem forredere och mordere, och giorde hannom ald den skam och forsmedelsse som de kunde paa finde. Hand led dette altsammen taalmodelig och suarede dem icke it ord, men hand sang och lesde gudelige och bad Gud om naade. Siden hengde de hannom i en mectig hög gallie ved hans hals och arme, och lode saa bödlene sla hannom met staffre till hand döde.

Her Guillermus foer siden bort och greff her Göde wan Stenfort, fore hand vaar met at forraade denne hellige herre sancte Karl, och förde hannom och till Ipper stad, och hengde hannom hoss prouesten i den samme galie. Der de haffde der hengt nogen stund i staden, och begynte fast at lucte, da lode de före dennom vd aff staden och lod dem binde baade imod hver andre paa it stort hiul met oxeleder, at de skulle der lenge ligge, och reysde saa hiulet op paa en stor hög skudemast, at de skulle der lenge stande alle till syne, for de sloge deris rette herre ihiel.

O huor vnderlige erre Vor Herris lönlige domme, huo haffde troet nogen tid, at denne mectige herre Bertolphus, som var prouest och canceler offuer alt landet, och allermectigst nest margreffuen offuer all Flandren, skulde saa ynckelig bleffuet hengder och siden steylder. Huo haffde och troet, at her Göde skulle fanget saa skammelige en affgang, men den alsommec-

tigste Gud, som er en retuiss dommere, hand kand giffue huer lön for sine gierninger, naar och huor det sig bör. Hand lader ingen ond gierning bliffue vstraffet, och ingen god gierning bliffue vlönder.

5 Der her Barkor, som slog denne hellige herre ihiel, vaar saa vndkommen aff tornet som forskreffuet staar, och ville rymt aff landet, dog skiulte hand sig lenge om dagene i mose och keer, och gick om netterne och vade i skarn och dreck met stor hunger och törst, saa hand var moxen sulten ihiel. Omsier 10 kom hand till et vand, som hand skulle endelige offuer, der fand hand en liden baad ligge altingest till rede, met aarer och anden redskab. Hand treen strax i hannom, och ville skiudet hannom fra landet, men det vaar vmuligt, at hand kunde röre hannom aff en sted, saa kallede hand nogle andre 15 till sig, som der vare hoss, at de skulle hielpe hannom baaden fra landet, men det var dem alle vmueligt, at de kunde röre hannom aff en sted, thi hand stod saa hart och fast som det haffde veret en mur, alligeuel at en liden dreng kunde vel ro och stage hannom siden huort hand ville. O du alsommectigste 20 Gud, som lader mange lide sorg och pine her paa iorden for deris synder, at de skulle icke pinis euindelige fore dem i helffuede, du lodst obenbarlige kiende din store mact och velde mod her Barkor met denne lille baad, at han skulle bekiende sig selff och giöre plict och bod, for hand slo denne hellige herre 25 ihiel! Hand fick och strax stor anger och ruelsse i sit hierte for samme synd, der hand saae dette iertegn met samme baad, thi lagde hand sig nesgruss ned paa iorden och slo sig fore sit bryst, och gred och suckede gandske beskelige, oc bad at Gud ville forlade hannom sine synder, och tillforne kunde hand ingen 30 anger tage sig till fore dem. Siden gick hand i baaden igen, och ville gierne rymt aff landet, men hand kunde ingenstedz komme, da merckte han vel, at det var Gudz vilge, at hand skulle lide plage och pine for den hellige herre, som hand myrde. Saa gick hand bort i skiul som han var förre. I det kom der 35 en aff hans suenne till hannom, den sende hand bort om natten till sin söstersön som hed her Berned, at hand skulle sende hannom nogen mad, thi hand vor moxen död aff hunger. Der suenden sagde hannom, huor hand var, da sende hand strax bud till sin broder som hed Hugo, at hand viste huor her Barkor 40 vaar. Her Hugo sende strax fremdelis bud till Bryggen, och

till en anden stad kallis Klie eller Rissel, at hand viste huor her Barckr vaar, at de skulle komme och gribe hannom. Disse to brödre haffde vell gierne dult hannom, for hand var deris moderbroder, men de torde det icke giöre, thi de fryctede at det skulde gelde deris liff. Der de aff Klye spurde, huor hand var, da lode de hastelige gribe hannom, och förde hannom ind i staden, och lode strax reyse en mectig höyer galie mitt paa torffuet at henge hannom vdi. Her Barckor reddis fast for den euige pine, och hand haabedis meget till Vor Herris naade, thj robede hand höyt och sagde: kiere wenner, ieg haffuer well fortient all den pine och plage som i kunde bære paa mit arme legome, thi beder ieg eder gierne, at i lader först hugge min höyre haand aff mig, som ieg högk den hellige Herre met, at ieg kand see, at hun lider pine derfaare för ieg dör. De ville det icke giöre, thi bad hand dem igen, at hand motte selff hugge hinde aff sig, men de icke ville det. De sagde och ney der till. Saa begynte hand obenbarlige at skriffte och sige sine synder for almuen met stor anger och ruelsse och robede op i himmelen, och bad ydmygelige at Gud ville miskunde sig offuer hannom, och lade hans pine och död stande for hans synder. Der de saae och hörde hans store anger, da vor der mange som grede met hannom aff ret medynck. Der hand skulle leggis paa steylen, da bad hand raadet for Gudz skyld, att bödelen motte sla alle hans lemmer i tu, saa nær som hans hals och bryst och sette hannom leffuendis paa steylen, at hand kunde fange diss lengere och större pine for sine synder. De giorde som hand begerede, och lode saa reyse hannom op paa en mectig höyg steyle, den laa hand siden leffuendis paa fra den ene dag som klocken slo ni och till den anden dag ad afften, till klocken slo sex, och had stedze till Gud, at hand ville forbarme sig offuer hannom. Hand bad och alle menniske at de ville bede till Gud fore hannom, och döde saa met dette gode munhob.

Der sancte Karl var slagen, som forscreffuet staar, da spurdes det strax den samme dag xx mile derfra. Alle gode menniske som det hörde, baade prester och muncke och anden almue, de sörgede och græde for hannom, men skalcke och röffuere och andre onde mennisker de glæddis der ved, thi de vare da alle fri, ligeruis som de haffde sluppet löss aff fengsel och fangetorn, for de meente at de motte da röffue och tage

som de giorde förre en hand bleff margreffue. Hand holt alle skalcke siden vnder aue, at ingen torde röffue eller tage. Fandz der och nogen met saadan vgierning, da lod hand pine hannom till döde, thi vare de reddere for hannem end for Gudz
5 heffn och vrede. Det kiende och vel paa, strax hand var död, thi mange skalcke begynte da at röffue och tage som de giorde förre.

Her Guillermus tog sig strax den samme dag margreffue dömet til offuer alt Flanderen som denne hellige herre sancte
10 Karl var slagen, for hand var hans neste frende, men hand beholt det icke lenge. Hand foer strax ind i Arrass stad, der soere de hannom huldskab och tro tieniste. Siden foer hand till Bryggen, Ippern och till de andre steder och slot och giorde disligeste, men nogen stund der effter kom kong Loduig aff
15 Franckerige, som och var s. Karls frende, och tog det storligen till mistycke, at hand haffde taget sig greffuedömmet till i Flandern, foruden hans samtycke och minde. Thi sende hand bud effter greffue Gillert aff Normandien, som da haffde hans hustrues och dronningens syster i senge, at hand skulle komme
20 till hannom i Flandern. Der hand haffde der veret hoss hannom i fiorten dage, da giorde hand hannom der till margreffue offuer alt landet. Alle meene at dronningen volte det, for hand haffde hindis söster till hustru. Siden förde kongen hannom ind i Bryggen och Gent och i de andre steder och lod
25 dem alle hylde hannom, for deris rette herre.

Siden tuang kongen her Robert och de andre hans metfölgere till, som vare end da paa s. Donaciani kircke, at de motte giffue dem vd till hannom. Saa lod hand strax sette dem bort i fengsel och torn. Der skede och vnderlige stycke mod
30 dem aff ret heffn, men de vaare paa samme kircke, thi at ald den mad de ode men de waare der, hand smagede ligesom rett iord, och ingen tid bedre, ehuor god hand waar, men strax de komme wd, da smagede alt mad dem wel som hannom burde, huer effter sin nature. De gaffue her Robert siden aff den
35 samme vin som hand drack för huer dag, da sagde hand: dette er god vin, ieg fick aldrig saa god en taar, men ieg var i kircken. De andre suarede: det er aff den samme vin. Der hand det hörde, da wnderstod hand at Gud haffde betaget hannom och alle de andre deris smagelsse, men de vare i kircken.

Kong Lodnig agtede siden, at denne hellige herre saucte Karl var icke saa erlige begraffuen som det sig burde, och at kircken war i forbud for det mord och drab som der war giort i hende, och at de bandzkroppe, som waare lenge bestollede i hende, haffde dem meget wrenlige i hende. Thi bleff hand saa till sinde, at hand wille lade bære hans legome bort i en anden kircke der hoss, men hand lod rensse och wide hende igen. Der de bröde hans graff op, da kom der saa deylig luct offuer ald kircken aff hende, at alle menniske forundrede der paa, ligeruis som det haffde weret en kaastelig krambod, met edelige wrter. Hans lig laa da saa deyligt som dett haffde veret slaget i den . . . . . .

III.

En wdschrifft aff gamble krönnicker,

om nogle slaugs folck och höffdinger,

som i fordum tiid haffuer faret wd aff Danmarck och der effter faaet stor regimente i werden.

5 DEt skal mand wiide, som Isidorus schriffuer, at wnder Danske mendtz naffn och gierninger forstaaes och befattis Scyter, Giödinger, Hune her, Wandaler och flere som ere her neffnde, och her effter neffnis skal, huilcke alle dette wort Scytiske eller Giödingske Danmarck haffuer wdi fordum tiid lige som aff sit 10 egit liiff och lemmer naturlige föd och giffuit aff sigh, saa the fordi rættelige och bequemmelige regnis skal for Danske mend och folck.

Dette samme Danske folck beschriffuer mange werdslige schribenter, baade ny och gamble, i mange böger och schriffter, 15 at werre aff den alderædelste adel til haffuer werritt, aff deris nature milde och miskundelige emod wskyldige, emod deris fiender de allerforferdeligste met grumhed, paa deris liiffs skabning at werre smucke, met deyglige ansigte, de allerfrimodigste folck til erre, store och stercke paa legeme, megit mectige paa krig i 20 gamble dage, naffnkundige aff seyer och triumph wdi krig offuer den gandske werden, de som haffuer hafft det allerstörste werdslige regimente blant alle i werden, en bitter rod for alt elendighed i werden, den som haffuer allerfructsommeligst wdsprid sin sæd i werden. Dette folck haffuer alle wdi fremfarne tiider 25 saare frycktet, som schrifften wdi denne lilde bog klarligen giffuer tilkiende. Aldrigh haffuer noget slaugs folck wdi werden wndertuingit sigh werden som Danske haffuer. Saa haffuer de met suerd och krigsmact wndertuinget de Greckers, Africaners, Inders och Romeris riger och deris monarchiers regimente, och dem saa

tiit och offte, och saa lang tiid wdi fredeligh eyendom och rolig hæffd indehafft, som denne wor gamble och grumme Danske folckis wdröstningh klarlige tilkiende giffuer.

Item, de Danskis grumme och forskreckelige tilkomst wdi megen mangfoldighed, grummer mact och wlideligh groffhed offuer det Romerske regimente haffuer S. Hans i sin Obenbaringh wdi try capittel; som erre det 9, 11 och 14, klarlig spaaet om, huor mand kand det læsse. Sammeledis Lyra, som schriffuer om de Giödinger, Wandaler och Longobarder, huilcke erre met affödningh och fæderne land rætte Danske.

De Danskis förste regimente offuer den gandske werden.

Her begyndis Danske mendtz mandelige gierninger, krig och orlogh omkringh werden i fordumme dage, icke de som staar i Danmarcks krönnicker, men mange andre och atskillige Danske mend, folck och selskab, som wdginge aff Danmarck i fordum tiid, baade för end Gud lod sigh föde och siden, herdige mend baade i huff, hierte och styrcke, met harnisk och werge, som her effterkommer, huer met sit naffn och gierninger, huilcke der spriddis omkringh i werden, paa denne side det Middel haff, och paa den anden side. Och forneffnde Danske folck met mord och brand och stor grumhed dreffue alle lande, stæder och riger wnder dem, och sloe werden omkuld, de tuingde werdsens höffdinger, keyssere och konger wnder Danske waald och skat. Och de forögte Danskes mact och herredom i de dage offuer alt christendommen, offuer mærit igennem hedenskabet och indtil det store Indie land och yderste werdsens ende, ydermere end de Romere, Grecker eller nogle andre werdsens höffdinger eller folck nogen tiid haffuer giort i werden.

Huor Danske erre först affkomne.

Alle disse effterfölgendis erre aff oprindelssen, fæderne land, naturen och tungemaal ræt Danske, och naturlige indfödde indnaaner aff Danmarckis prouintie, hues gamble affkom och förste oprindelsse haffuer wdi fordum tiid, i den anden werdsens alder, effter den almindelige syndeflod, naturlige begyndt aff then gamble Magog, Iaphetz sön, som waar Noe sön. Thi aff den samme

Magog föddis Giödinger, och erre hans naturlige affödinge. Disse samme indtoge först Suerrigis land och Giödinge land, wdi Barugs Abrahams oldefaders tiid. De komme först ind i disse Danske riger, som da waarre öde for folck och wdörckede, thi ingen menniske haffde besit disse lande fra syndfloden indtil den tiid. Och de siden altiid der effter behulde disse land for deris egne noget næer thusinde aar, och waare wnder deris egne höffdinger, och icke haffde konger offuer sigh. Siden der effter wdi Gedeonis tiid, som waar dommere offuer Israels folck, da hyllede Giödinger först konge offuer sigh, Dan Humblis sön, som waar en mectiger kiempe, och alle frycktede at gaae i kreydz och slaes met hannem. Strax effter at hand haffde faaet riget och regimentet, kallede hand folckit och landet effter sit egit naffn, saa at de som tilforn kalledis Giödinger, de forlode deris Giödinge naffn, och lode sigh kalde Danske och rigit Danmarck.

Effter som Vincentius schriffuer i sin krönnicke, at wdi Ragaw eller Rous tiid, om huilcken der staar schreffuit i Skabelsse bogen, er der opkommet aff Magog Iaphetz sön det förste kongerige wdi werden, som er the Scythers allerældste, største och mangfoldigste rige, hues besynderligste parter erre Danmarck, Suerrige och Norge, 'try store konge riger, aff huilcke denne prouintz Danmarck fuldkommis, och erre aff denne prouintz disse effterschreffne grumme och forferdelige folck i fordum tiid wdgangne: Goti eller Giödinger som siden kalledis Danske, Hunni eller Hune her Giödingers affödinge, Wendelbo eller Vandali som haffuer deris naffn aff ith land i Danmarck, Longobarder eller Suitzer, Nordmend, Gethuler, Massageter, Cimbri eller Juder, Sarmather.

Tree ypperlige förster i werden leggis der til: Aurelianus keyssere wdi Rom, som waar föd i Ribe, Wdgert den christelige förste, föd aff Danst blod, Prest Iohan, den förste Monarcha eller keyssere wdi Indien, och kaldis aff alle her Iohan prest.

Amazones eller Skielmöer, Danske stridz quinder, wnder huilcke den part i werden, Asia kaldis, waar i fem hundrede aar, och gaff dem skat.

At alle disse forschreffne haffuer werrit Danske folck, beuiissis wid M. Bartholomæum i sin schrifft hand schriffuer: de proprietatibus rerum. Item wid Isidorum, Antonium och Vincentium, Frantzosser som haffuer werrit Bisper, och schreffuit om

de Danskis gierninger. Item wdi den bogh som kaldis Fasciculus temporum.

DANSKE GLØDINGER.

Then förste Danske hær folck eller skare, som i fordum tiid wdgick aff Danmarck och Danmarcks prouintze, det waar de 5 folck som kaldis paa latine Goti, paa wort Danske maal Giödinger. Och de erre alle Danske folck paa naturens wegne, paa Landtzens wegne och paa tungemaalit, och dem skil intid at, wden paa naffnet. Och disse Danske folck de haffue deris förste tilkommelsse til werden, i gamel Arelds tiid, effter floden 10 waar gangen offuer werden, aff en welbyrdigh mand som bed Magog, Iaphetz sön och Noe sönnesön, aff hannem komme alle Danske mend til werden.

Der bleff sancket en stor her och folck aff disse try konge rige, Danmarck Suerrige och Norge, och de droge wd met 15 harnisk och werge i östen, och sloge dem igennem lande och stæder, och komme til Danubium den flod hoss Wngerne land, och bestridde de lande hoss den flod, och der sade de stille i mange hundrede aar, och woxte huer dagh til tal och styrcke. Och disse lande hoss forschreffne flod Danubius, de kaldis i 20 alle store krönnicker Scythia rige, det mindste. Det rige er saa wiit begrebet, at det indelöcker i sigh al Danmarckis prouintze, met sine try store kongerige, som er Danmarck Suerrige och Norge.

Her giffuis oss at mercke, at Danske mend och folck, de haffuer i store krönnicker try almindelige naffn, det förste haffue 25 de aff det rige Scythia, som wi nu tale om, och saa kaldis the Scythæ paa latine, Scyther paa danske, och det er det ældste och det ypperste. Det andet almindelige naffn haffue de aff Gog, som waar Magogs sön, deris egen broder. Saa haffuer de tilkommelsse til werden aff Magog faderen, och naffnet aff sönnen 30 Gog, i det at de kaldis Goti paa latine, Danske Giödinger paa danske. Det tredie almindelige naffn, det haffue de aff Dan, den förste konge de finge i disse lande, i det de kaldis Dani paa latine, Daner eller Danske mend paa danst maal. Mange andre sönderlige naffn haffue de oc saa, som staar tilforne schreffuit 35 tilsammen, wnder huilcke naffn Danske mendts mandelige gierninger i alle krönnicker mangfoldige beschriffuis.

Huorlunde Danske mend wunde de store Galiske lande.

Nu i Guds naffn, ydermere at tale om worræ Danske mend, der de haffde da lang tiid werrit wdi Scythie lande, da löstede dem ydermere at see och beskuffue werden. Saa forde de wd aff de lande, och droge met stor mact ind i de store Galiske lande, som ligger i sönden paa denne side biergene hos Franckerige, och erre saa wiide i rum, at de indelöcker i dem sex store prouintzer och riger, och aff de lande wunde de snarlige Burgundie land, det öffuerste och det nederste, och Aquitaniæ rige, och flere met dem, som flyde offuer met korn, win, honningh, ollie och alt got. Der bosette de dem och waarre der lenge, och bögde landene met slot, feste och store stæder.

Item, mange aar der effter, wilde de ydermere formere deris mact och herredom, och droge deden och skildis at i tuende dele. Den ene drogh ind i de rige wdi Spanske lande, och wunde och bestride alle de store konninge rige och lande, fra det westre haff indtil Galiske lande, der som sanctus Iacobus ligger begraffuit. Och dem haffde de wndergiffuit dem til skyld och skat worre Danske mend, i thw hundrede, halffierdesindstiuffue och sex aar, wnder 22 konninger.

Huorledis de Danske wunde Grecken.

Den anden part aff folcket drogh ind i Grecken land, och der bestride de och sloge wnder dem met mord och brand otte mectige konningers riger, som er, Illiricum, Mysiam, Macedoniam, [der som den store Alexander waar födder], Achaiam, der som Sanctus Andreas waar pint, Hellespontum, Tratiam, det öffuerste och nederste, och Daciam det öffuerste, som ligger hoss det Middel haff. At bestride oc besætte alle disse store lande waarre de behindrede met i mange aar, och der inden waarre the i mange store stride met de höffdinge aff Grecken, och saa met de Romerske keyssere. Den förste det waar Decius keyssere i Rom met den Romerske mact, den sloge de Danske ihiel met alt sin her. Den anden waar hans sön Decius, ocsaa keyssere, den sloge de och i döden och alle hans folck.

Item, nogen tiid der effter, da kom Claudius keyssere aff Rom, och stride met dem met stor Romerske mact, och hand want en striid aff dem, och for den seyger fick hand en stötte aff marmor i Rom, och alle danske mendz fiender waarre da glade at vi finge den blyssel.

Item Valens keyssere i Rom, hand foer ind wdi Tratia land i Grecken, som de Danske da haffde herredom wdi, met folck som moed i solen, Grecker, Tydske, Romerske, Vale, Frantzosser, Christne och hedniske folck, som waarre wtallige, och wilde fordriffue alle Danske aff de lande. De droge tilsammen, 5 och de Danske dræbte och sloge ihiel alt det folck, saa at der icke en mand wndkom aff den striid, der kunde före tiidende tilbage. Der bleff keysser Valens slagen och brent i baal, der frycktede da alle lande och huert for sigh for de Danskis wrede.

Huorlunde de wunde Walske lande. 10

Der kom en keysser til Grecken land, hand regnerede i Constantinopel, Zeno hed hand, hand waar bedröffuit for sine lande, Danske mend haffde wundet hannem fra, och frycktede saare hand skulde möste det hand haffde igen. Der fore fick hand saa til raad. Hand giorde pact met Danske mend, och gaff dem frii 15 och quit til euindeligh eyge, met sine breff och buller, Rom oc alle Romerske och Walske lande, och bad dem fare did, anamme dem och beside dem. De Danske waarre til fredz dermet, och fore wd aff Grecken met hustruer och börn, met wtalligt godz och werdsens rigdom, met fauffre heste, muler, camels diur och 20 dromedarrediur, strödde och klædde met silcke och flöygel, alle klædde i skinnende klæder, harnisk och werge. De sloge dem igennem biergene och ind i Walland och Romerske land, som flyde offuer met korn och kierne, honningh, ollie och win atskillige diur och ædendis ware, beset met slot och feste och store stæder, 25 dem wunde de wnder dem. Och disse erre de lande och riger, som Danske mend da wunde i Romerske lande, met suart arbede och ideligt slaug och krig i lang tiid och mange aar: det land som nu kaldis Lombardie land, och waar saa först kaldet aff Danske mend, item Æmiliam, Liguriam, Thusciam, Marchiam 30 Theruesinam, Sclauoniam, Calabriam, Campaniam, Marchiam Anchonitanam, Dalmatiam, och tuende konge rige paa hin side Rom, som er Neapolis rige och Apulie rige, som baade ligge til sancte Peders kirke wdi Rom. Alle disse forschreffue lande och riger haffde worre Danske mend wnder dem i Walland til skyld och 35 skat i fire hundrede aar, wnder 42 konninger. Rom werdsens frue oc hoffuit waar end da igen, och then haffde de stor figh til. Den tiid forechreffne Danske mend haffde bestridit och

wnderdreffuit disse forsagde lande, da droge de alle met en huff och willie for Rom, met thu hvndrit thusind mand, reyssener och fodgangere, de sönderbröde de höyge mure omkringh Rom, de nedersloge det blancke torn, de brende de skinnende porte omkringh Rom, de indginge i Rom met blodige suerd, de röffuede hannem och borttoge alt den rigdom och werdsens lyst i hannem waar. De Romerske mend och quinder de römde aff weyen, alle de som döden kunde wndfly. Der næst stunge de ild paa Rom i mange stæder. Der styrtte neder paa iorden wuindelige slot oc feste, kongelige pallatz oc skinnende huss och bögningh. Och som Anthonius erckebisp schriffuer, Rom waar da plat öde, forlat, och waar huerken mand eller quinde i Rom. Och i saa maade war Rom och Romererige wndertraad och wndergiffuit Danskis waald och mact, Gud gaff sit taal och hialp der til for synden skyld. For saadan Danske mendz grumhed siunge lang tiid de Romerske met bön och suck til Gud: fraa de Danskis wrede frii oss, o Herre Gud! Antonius erckebisp siger i sin krönnicke, at Rom haffuer fire gange werrit wundet aff Danske mend. Den förste Danske konningh der want hannem, hand heed Gensericus, som want Africam, den tredie part aff werden, som her effterkommer. Den anden hed Alaricus. Den tredie hed Totilas, hand want Rom tössuer, och stack ild paa hannem, och kaldis i krönnicken Guds lime eller suöbe, for hans grumhed.

Item, fordi forschreffue Danske mend forfölde den hellige kircke och christne mennisker, och waarre Gud wtacknemmelige for sine mangfoldelige welgierninger, hand haffde beuiist dem i saa mange maade som forschreffuit staar, da bleff hand wred paa dem och lod deris wuenner fange mact offuer dem, som waarre Narses oc Belisarius, keysserens höffdinger aff Constantinopel. De sloge dem aff oc mange ihiel aff dem, saa römde de wd aff Walland och ind i de lande som kaldis Suitzerland, och der erre de end nu, och erre de beste stridzmend, som nu findis i christendommen. Och saa er det sagt aff den förste Danske her, de Danske Giödinger, och deris bedrifft omkringh werden.

HUNNI eller HUNE HER.

Den anden Danske her eller folck som i fordum dage kom aff Danmarck, aff Danst folck, de kaldis paa latine Hunni, paa

danske den Danske Hune her. Och at de erre Danske folck, det prober den bogh som Chronica Gotorum kaldis. Disse menniske och folck, effter de wdginge aff disse lande, da droge de wd i östen, och der komme de til de store watterlande, som Danubius den flod haffuer bespent paa alle sider, met stor wædske och farlige kier och moser, och de kiær de kaldis wdi krönnickerne Meotides kiær eller paludes. Der komme de ind met konst och mact, och bestride det land, och bleffue der sidende i mange hundrede aar. Der effter droge de der wd, och komme til Wngerne, och wunde det land och waarre der lenge. Der finge de en konningh iblant andre, som hed konningh Hun. Hand sanckede alle konger som waarre östen och sönden i werden, och drog ind i Grecken met alt det folck och mact de kunde tilhaabe sancke, til land och til strand, hundrede och halvfierdesindstiuffue konger, at stride mod kongh Frode aff Danmarck, som da regnerede mecktelige offuer alle Danske lande, och det giorde forneffnde konningh Hun, fordi konningh Frode aff Danmarck haffde tilforn dreffuit hans daatter fra sigh for hord, som hand haffde giffuit hannem til hustrue.

De sögte tilsammen som mord i solen, til land och strand, och sloges i otte dage wdatslæes, da störte konningh Hun och bleff slagen, och de hundrede och halffierdesindstiuffue konger igen waarre, de gaffue dem alle wnder konningh Frode, met alle deris lande och folck, och sagde hannem mandskaff oc hylleste. Da bleff Danmarcks mact och herredom megit forögt offuer alle landene. Dette slaug stod paa den tiid Christus Jesus skulde födis aff then rene kyske iomfru Maria, Guds milde moder, til denne werden. Item, i den striid saa stor waarre allehaande folck der omkringh waar, som waar Poelske, Behemer, Hungerske, Alani, Bulgares, Goti, Getæ, Gepidæ, Cimbri, Sarmathæ, som förre komme aff Danmarck och Danske folck.

Huorledis de wunde Franckerige.

Den tiid den keysser som hed Theodosius regnerede i Romer rige, da fore wor Danske Hune her wd aff deris lande igennem Scythiæ lande, och ind i Franckerige, och andre Galiske lande, skiende och brende met mord och brand alle stæder som de fremforde. De haffde en konningh offuer dem som grummer waar i hierte och gierninger, och mectiger i mact och styrcke

saa som Anthonius erckebisp schriffuer i sin bogh. Hand offuergick alle konninger i christendommen waare. Attila hed den grumme hedningh, hand kaldis Guds svöhe i krönnickerne. Hand haffde i sin Danske her fem hundrede thusinde folck til hest och til fod. Ingen konningh eller keyssere den tiid eller effter i werden foer i marcken met slig en her, intid slot saa fast, ingen stad saa stor och sterck kunde staae hannem emod. Huor hand drogh frem met sin wmilde her, da waar det ligeruiis som liunild haffde farit der frem. Hand ihiel slo christne mennisker, alle ihuo de waarre, werdsens menniske, begge kiön, clostermend och closter iomfruer, bisper, prester och klercke, sparde ingen. Den tiid hand haffde saa dræbet och slaget wnder sigh Galiske lande och Franckerige, saa drogh han neder til Rien, til de nederste Tydske lande, och dem alle met lige grumhed bestridde, och dreff dem wnder sigh. Hand kom til Colne den skiönne stad, den berende hand strax omkringh och bestride hannem, och forderffuede hannem, och der slo hand ihiel de elluffue thusinde iomfruer, och sende dem alle martyres til himmerige. Hand foer op at Rien och skiende och brende met suerd och ild, och de Tydske lande bestride paa baade sider hos den flod, och drogh saa op indtil biergene, och igennem de Tydske bierge och ind i Walland, och der bestride hand en mectigh patriarche stad, som hed Aquilegia, och mange andre store och stercke stæder, hand der want och dreff wnder sigh met roff, hunger, suerd och ild.

Huorledis de stride met de Romere.

De Romerske de hörde disse gierninger och grumme tiender, at den Danske konningh waar indfaren i deris lande. De sende wd en mecktigh höffdingh som hed Ætius, met wtallige megit folck emod hannem. De droge tilsammen om effter middagen hoss en aae eller ström, som löb der frem, met folck som moed i solen, konger och store herrer och stercke sleckte och folck paa baade sider. De stride och sloges met styrcke och mact och konst, indtil den mörcke nat skilde dem at, och baade behaalt marcken met lige fordeel. Der styrte i sammen striid paa baade sider döde folck, nisinde tiuffue thusinde. De Romerske waarre alle christne folck. Attila met sine waarre alle hedninge. Attila frycktede dogh, at Guds wrede skulde gaae hannem offuer for det megle christne folck hand haffde slaget til

döde, saa drogh hand deden met sin her hand haffde igen, heden emod sine lande til Wngerne och döde paa weyen i bröllup. Hans eget blod qualde hannem i druckenskaff wdi söffnen och hand foer til helffuedis. Hans folck bleff strax skilt at, den störste part foer til Wngerne igen oc bleffue der siden, och erre ther end nu, och kaldis nu Hungari eller Wngerske folck.

DANSKE WENDELBOER.

Den tredie Danske her oc folck som i fordum tiid wdfoer aff Danmarck, de hede paa latine Wandali, à Vandalia regione, och de kaldis Wendelboer aff Wendsyssel paa danske. Det findis i krönnickerne, at dette folck wddrogh aff Danmarck och Scythie land, den tiid Constantinus Magnus regnerede, och fore först ind i de Galiske lande oc siden ind i Spanien met stor wmildhed, forderffuede och sloge ihiel met suerd och ild, met bösser och blider, alt det de offuerginge.

Huorledis de Campaniam i Walland wunde och der regnerede.

Item, disse Danske Wendelboer de fore ocsaa igennem biergene och ind i Walland och der wunde de det skiönne land Campaniam, och waarre der lenge. Item de fore til Constantinum Magnum keyssere och bade hannem, hand skulde forsee dem bedre med naaget got oc stort land, der som de kunde bo oc bliffue wdi. Hand frycktede storlige for dem, och bebreffuede dem Pannonia rige, som ligger hoss Wngerne, till euindelich eyge, paa det at de icke skulde draffue ind paa Romerske lande. De fore bort til Pannoniæ land och bestride det, och saade der stille i trysindstiuffue aar.

Huorledis de finge det gandske Africam, som er den tredie Part af Verden.

Der effter droge de met alt deris her och mact offuer haffuet och ind wdi Africam, som er den tredie part aff werden, och ligger i sönden och westen, och wunde och bestride den store

stad som heder Carthago, som er en met de störste oc moctigste stæder i werden, och er ith hoffuit offuer det keysserdom, och der regnerede worre Danske mend wnder siuff konger i 80 aar, och bestride der til met alt Africam och alle de riger och land der ligger wd indtil haffuit, yderst i werden. Och fordi de fulde der i stort kietteri wdi nogle artickler som rörer den hellige Trefoldighed paa, da begynte de suarlige at forfölge christne menniske met suerd och met ild offuer alt Africam. Och fordi de waarre Gud wtacknemmelige i alle maade, for heder och ære och werdsens rigdom, och stor lycksalighed som hand haffde beuist dem her i werden, der for stædde hand til, at Belisarius, keysserens mand aff Constantinopel, kom til Africam met meget folck, och stride met stor mact emod dem, och want dem offuer och slo mange til döden aff dem och greb deris konge och sende hannem til keysseren.

Item, aff disse Danske Wendelboer deris mact i werden, store tal och wmildelige grumhed, som de forfölde den hellige kircke i saa mange aar och lang tiid, schriffuer merckelige Doctor Nicolaus de Lyra offuer den hellige schrifft in Apocalypsi.

DANSKE LOMBARDER.

Den fierde her och Danske folck som i fordum tiid wdginge aff Danmarck, de kaldis paa latine maal Longobardi, paa wort maal Danske Lombarder, och det waar aar effter guds byrd 606 bleffue de wdschreffue aff Danmarck for stor hunger och dyr tiid som da waar i riget, och det waar huer tiende mand offuer alt Danmarck, och kongh Snye som da regnerede i Danmarck hand földe dem til skibs i Bleginge, och de droge heden at den östre söe och komme til Pannoniæ rige, det ligger hoss Wngerne land. Det rige bestride de först altsammen, och der bosette de dem och waarre der i lang tiid wnder mange konger.

Huorledis de fingo Walske Landt.

Item, den tiid worre forschreffne Danske Giödinger fore neder aff Walland och ind i Suitzern land, som förre schreffuit staar, da fore disse worre Lombarder wd aff Pannonie land, met

deris hustruer och börn, godz och rigdom, en mecktigh stor her och skare, och dröge ind i Walland, wnder en konningh som hed Alboinus, och met tiid och stunde och mange suare stride bestride de och dreffue wnder dem och wnder danske waald skat oc skyld alle de Walske lande, som tilforn forneffnde worre Danske Giödinger haffde wnder dem, och behaalte dem i thu hundrede aar, wnder xiiij konninger, och konningerne lode dem döbe met deris wnderdane och toge vid den hellige tro, och regierrede deris folck strengelige effter loff och ræt.

Den tiid Gud wilde frelsse de Walske lande endelige fra de Danskis herredom och ydmyge de Danskis hoffmodigbed, effter fire hundrede aar waarre forlöbne, som Danske mend haffde haffd herredom offuer de Romerske lande paa hin side biergene, da finge disse Danske folck en konningh offuer dem, hand hed Desiderius, hand waar den sidste konningh de Danske haffde offuer dem i de lande, och hand waar en gietigh mand och kunde ey lade sigh nöyge met tillige store lande och rige, slot och feste som Gud haffde hannem forlæt met, och fordi drogh hand ind met mact och wskiel paa den hellige kirckis godz och borttogh mange skiönne lande och stæder som hörde til paffuen, [och sanct Peders kircke i Rom och waar paamint aff paffuen] och paa det sidste sat i band for det godz, och hand ei fordi wilde giffuet igen. Da foer paffuen selff til Franckerige til Carolum Magnum och bad hielp aff hannem. Keysser Karl sanckede en mecktig her tilsammen och földe paffuen til Walland och stride mod konningh Desiderium, och effter Guds willie want hannem offuer och fangede hannem och slo hans folck aff. Da droge worre Danske folck tilbage til Lombardie land, som er it aff de beste land i Walland er, och der bosette de dem och bleffue der siden altiid och haffue nu besit det land mere end i thusinde aar. Och det land fick naffn aff folckit och folckit fick naffn och bleff kaldit Longobardi aff lange skieg som de baare paa dem, emod den seduane som werden och mennisken haffde den tiid.

DANSKE NORDMEND.

Den femte her och Danske folck som i fordum tiid wdginge aff Danmarck det waar de som paa latine kaldis Normanni, paa wört maal Danske Nordmend. Disse menniske och grumme

folck de sanckede dem tilhaabe i Danmarck den tiid Ludouicus pius waar keyssere i Rom och droge wd met halfftredie thusinde skib och fore ind i Engeland och wunde det rige och sloge den gode konningh ihiel, Edmundus hed hand.

Huorlunde de wunde Franckerige.

Der næst droge de met denne her saa stor til Franckerige oc Galiske land och met mord och brand, ild och suerd, och stor grumhed bestride Pariiss, Conomannum, Thuronis, Carnotum, Rhotomagum, item Lotharingiam, Franciam, Ambrauis, Attrebatum, Corbeiam, Cameracum, Caruenam, item Leodium, Traiectum, Tungris, Coloniam Agrippinam, Brumiam, met andre slot och stæder i de lande. Kircker och closter de sloge neder och brende op, klercke bisper och prester de sloge ihiel i kirckerne som de stode och giorde deris embede. Och fordi at de forfölde den hellige kircke och christne menniske i alle maade och alle stæder indtil döden, da lod Gud och sin wrede gange offuer dem at de tiit waarre offueruundne aff deris wuenner. Men dog kunde keysser Karl och kongen aff Franckerige i 40 aar, men de met mord och brand nödde hannem til at forneffnde keyssere maatte giffue dem skat och kiöffue sigh och sine lande fred aff dem met xii^{m} pund sölff i xii aar. Men det hialp icke megit fordi de skiende och brende siden, som de förre giorde, alle stæder huor de waarre, lige som helffuedis ild haffde faret der frem. De stunge ild paa den stad Ach, som er en keysserligh stad och hans store palatz, och brendit i baal. Keysser Karl waar bedröffuit for disse ting, och kallede til sigh i fred och fellighed de Danskis höffuitzmand som hed Rold, och gaff hannem sin daater til eckte hustru, met mindre Britania, at hand skulde worde christen mand och lade sigh döbe. Gud rörde hans hierte, hand giorde hans raad, och bleff en god christen mand, och foer heden och bestride de land som nu kaldis Normandie land och Britanien, och behaalt dem siden altiid for sine egne.

Item, disse Danske Nordmend de giorde oc saa en stor her wd til Walland, och med storm oc striid wunde det skiönne land i Walland som heder Apulie rige, som hörer pauen til i Rom. Da foer Leo paue den niende selffuer i striid met sin her och keysserens mact emod de Danske och bleff strax greben

och hans folck alle slagne ihiel, som Anthonius erckebisp schriffuer i sin krönnicke. Och saa er det sagt aff worre Danske Nordmend och deris bedrifft omkringh werden.

AFF FIRE DANSKE FOLCK.

Vincentius Gallicus oc magister Bartholomæus de schriffuer 5 i deris krönnicker aff fire andre Danske folck som i fordum tiid wdginge aff disse Danske lande, och erre komne alle aff Dansker rod och Danst folck, som kaldis i bögerne Getuli, Massagete Cimbri och Sarmathe. Disse erre alle Danske folck och erre skilde at i atskillige lande i werden, saa at Getuli de erre i 10 Africa, Massagete i Asia, Cimbri och Sarmathe i Europa hoss Grecke land.

DANSKE SKIELMØER.

Den störste oc den siidste her eller folck som i gamel Arelds tiid wdfore aff disse Danske lande aff quinde kiön, det 15 waar de som paa latine kaldis Amazones eller Vnimammæ, paa wort maal Skielmöer. Disse Danske quinder de waarre komne aff kiempe sleckt, stort grumt folck, herdige och fuldhugsse i hierte och i lemmer, opdragne i allehaande hoffuerck, at ride och rende i harnisk och striid, at hugge och stinge 20 eller skiude, ingen kunde gaae dem tilforn. De droge wd met deris mend alle ij blanckt harnisk och sloge dem igennem mange lande, och offuer det Medel haff och ind i det mindre Asiam, saa bleffue deris mend forraadde och alle slagne. Quinderne styrckede dem selff och skickede dem en höffdinginde som de 25 alle skulde lyde, saa droge de effter deris wuenner som sloge deris hosbonder ihiel, och dræbte dem alle.

Der næst skickede de det saa imellum dem, at de altiid wilde leffue foruden mand, men dogh i saa maade, at en tiid om faarit anammede de til dem nogen aff de fremmede mend 30 som bode wnder deris land, och de som waarre dem wndergiffne, oc med dem sögte de seng, och de bleffue saa hoss dem otte eller fiorten dage, icke lenger. Och hende det sigh saa, at

quinden födde it suendbarn, da sende hun det til faderen wd aff landet, pige och möebarn behulde de hoss dem, och lærde dem, effter de waarre vij aar gamble, at ride, rende och dystere, och öffuis daglige dags i atskillige hoffuerck och rytteri, och paa det at de skulde ey haffue hinder for brystet aff skiolden, da affskaare de den ene spenne eller patte paa den side, och legte hannem igen.

Item, som Magister Bartholomæus och de andre met hannem schriffuer, at disse Danske quinder bleffue saa mectige eller stercke striidz folck, at de snarlige wunde wnder dem alt det mindre Asiam och ther bögde de vij hoffuit stæder, de som som Sanctus Johannes wdi sin bogh Apocalypsi schriffuer om, som erre Ephesus, som Sanctus Johannes ligger begraffuet, och S. Pouil schreff sine breff til, item Smyrna, Thiatira, Laodicea, Philadelphia, Sardis och Pergama, och denne mindre Asia hun gaff disse quindfolck skat oc skyld, och waar dem aldelis wndergifuit i v^c aar.

Der næst droge disse worre Danske fruer ind i det store Asiam, som indelöcker i sigh selff halffdelen aff werden, och den ocsaa met dagh och tiid och stort arbede och suare strider bestride och dreffue dem i hundrede aar wnder dem och daglige dags woxte de til tal oc styrcke, saa at alle de lande och riger som laae der omkringh de frycktede saare for dem.

Item, disse quindfolck de haffde altiid tuende dronninger offuer dem, den ene skulde met halffdelin aff folckit fare i striid, och den anden met den anden part aff folckit bliffue hiemme och tage landene ware.

Huorledis konningh Cyrus bleff slagen aff dem.

Der waar i de dage en mecktigh konningh som hed konningh Cyrus, hand want den store Babyloniam och andre riger i österen wdi werden. Hand hörde huorledis disse Danske quinder haffde wundet Asiam, hand det fortröd, och drogh wd emod dem i striid met en mecktigh her, wort folck de komme til samen met dem, och den ene dronningh met halffdelin aff folcket drogh emod hannem, alle i skinnende harniske, til hest och til fod, och saa berende de hans her trint omkringh paa alle sider emellum biergene, at ingen kunde wndkomme. Der bleff alt den her slagen ihiel, och konningh Cyrus bleff greben och led for

dronningen. Hun hug hans hoffuit fra hans krop, och kaste det i en tönde fuld met mandeblod, och sagde saa til hannem: du altiid törstede effter menniskens blod, drick nw blod, men du gider!

Huorlunde then store Alexander kom til disse worre Danske quinder.

Lang tiid der effter kom den store konningh Alexander, som want paa det næste alt werden wnder sigh met alt sin store her och mecktighed, til disse quinders lande och lod dem spörge at, om de wilde met willie och wenskaff gaae hannem til haande eller och stride met hannem. De schreffue hannem saa til igen: wiide maat du, mecktige konningh Alexander, at wi erre thisinde hundrede thusinde quindfolck, til hest och til fod, alle i blanckt harnisk met suerd, glaffuen och spiud, som altiid rede erre at stride, löster digh at stride met oss, da kom, wi wille möde met digh i marcken. Er det saa, wi kunde offueruinde digh, da haffue wi der stor heder aff, at wi kunde sla dilligh en mecktig herre aff, som du est. Er det och saa, at du offueruinder oss, da haffuer du der liden heder aff, at du slost en hob quinder wdaff marcken. Der Alexander det hörde, blyedis hand wid at slais met dem, men strax dem togh til willie och wenskaff. Der næst droge de op emod Indie land och bestride it stort land och rige som ligger hos Caspios bierge, som kaldis Amazonia rige, och der erre de worre Danske Amazones end nu wtallige mange.

Alle disse ting, som erre för schreffne och effter kommer, de erre wddragne aff tree bispers krönnicker, som er Isidori, Anthonii och Vincentii. Item aff Bartholomæo de proprietatibus rerum. Item Fasciculo temporum och aff itinerario domini Johannis Anglici. Item aff Saxone in extenso et gestis Danorum, och fordi skal ingen sige, at det er squalder eller lögn.

Her efterfölger nu

om tree mecktige werdsens höffdinger, Danst folck, som i fordum tiid wdfore aff Danmark, och finge efter Guds wilge stor mact och herredom i werden offuer mennisken.

AURELIANUS ROMERSKE KEYSSERE.

Den förste Danske höffdingh som i fordum tiid wdfoer aff Danmarck, det waar Aurelianus keysser wdi Rom, och hand waar en hedensk mand och födder i Ribe wdi Danmarck, aff Dansk folck.

Denne mand hand kom i keysser Traiani tienuiste och bleff ophöyget iblant alle hans ypperste höffdinger, for hans mandelige gierninger hand giorde, och paa det siidste keysseren döde saa bleff hand strax wdualt til keysere i Rom. Hand regnerede i det förste merckelige wel i fire eller fem aar, och der forinden want hand mange store lande och riger wnder sigh och paa det sidste drogh offuer det Medel haff, och want det store Asiam som indelöcker i sigh lige halffdelin aff werden, indtil Indie land, met alle store lande och riger som der ligger wdi. Martinus schriffuer i sin krönnicke at denne Danske keysser, Aurelianus, waar lige i mact rigdom eller seyer oc werdighed met Octauiano, som waar keysser offuer werden den tiid Guds sön lod sigh föde til werden.

Der næst den tiid denne Danske keyssere Aurelianus haffde regnerit i fem aar, offuer alt Romanum imperium och Romerske lande baade paa denne side mæret, och paa hin side offuer alt hedenskabet, da togh hand onde raad aff onde menniske, och suarlige begyndte at forfölge den hellige kircke, och slo ihiel mange wtallige christne menniske met suerd och ild, och andre maade och piner, och der offuer hand det giorde, da treffs hand aldrigh mere paa iorden, fordi hand waar Gud wtacknemmeligh for sin store naade och welgierninger som hand beuiste hannem.

Werss wdi huilcke keysser Aureliani loff och priss indeholdes.

Effter denne regnerede en merckeligh mand,
Keysser Aurelianus saa hed hand,
En frommer seygeruindere god,
Som met suerd oc friligt mod

Offueruant baade land och rige,
  Som wiisse mestere vm hannem sige.
Hand lignis wid Alexander den store
  Och Julius keyssere met alt sin fore,
Saaledis loffuis denne merckelige mand, 5
  Aff Danskis blod saa waar hand.
Saadan loff och merkeligh priiss
  Bequemmer saadan en keysser wiiss.

HER WDGERD DANSKE.

Den anden edeligh höffdingh och Danske herre som i fordum tiid wdfoer aff Danmarck, det waar den som Danske mend kalde Holger Danske, men paa latine kaldis hand i store krönnick.r hertug Wdgerd Dacus, aff födsel och fæderne land en Dansker mand.

Denne edeliige mand och christen höffdingh hand waar i gamel tiid wdi keysser Karls tienniste i sin wngdom och bleff siden en aff de ypperste stridzmend och kiemper der waar i alt hans her, och hand idelige bestride hedninge, ihiel slo och fordreff dem waffladelige i mange aar, först i Franckerige och siden i Walland och siidst wdi Spanien och sancte Jacobs land, och want aff dem mange store stride, och tiit waar i stor liiffs fare och waar greben och fangen aff hedninge, och kast i taarn och fengsel, och fick offte grumme blodige saar paa sin krop och wdgaff sit blod for Guds skyld.

Hvorledis hertug Wdgerd foer til hedenskabet och til Indie land.

Den tiid hertugh Wdgerd haffde bestriit wtro menniske i Franckerige, Walland och Spanien och de lande waarre da wnder christendommen, da foer Wdgerd til Danmarck hiem och sanckede tilsammen megit folck och met dem foer offuer det Medel haff, och ind i hedenskabet, och met Guds serdelis hielp och bistand bestride och offueruant met wtallige suare stride och arbede alle de lande och riger fra den hellige graff som i Jherusalem mit i werden ligger, och saa wd i österen indtil Indie land som ligger yderst i werden hoss paradiss.

Huorlunde Wdgerd Danske want Indie land, som aldrigh förre eller siden waar wundet.

Den tiid hertugh Wdgerd kom met sit folck til det store och yderste Indie land, och saae det rigis mecktighed, storhed, sterckhed och wuindelighed, och huorledis det waar aldrigh för wundet met mact eller striid, da bad hand sine bönner til Gud at wilde Gud hielpe hannem met sin naade, hand kunde winde noget aff det rige, da wilde hand gierne komme det wnder christendommen och wnder den hellige christelige tro. Gud allermecktigste saae hans hiertens gudelighed och kierlighed, det hand icke stride for werdsens gerighed och menniskens roess och priiss, men aleniste for Guds loff och priis, och föröge christendommen i den part aff werden, fordi at den hellige christelige tro som sanctus Thomas apostolus mange aar tilforn haffde predickit wdi Indie lande, hun waar plat wdslet, offuergiffuit och forglemt i de lande. Da hörde Gud hans bön och anammede hans löffte och waar altiid met hannem i den lange reysse hand da giorde Gud til loff och ledde hannem, forsaae hannem, beskiermede hannem fra hans fiender, födde hannem tiit och offte i hunger och törst, och det mere er, giorde store iertegen met hannem och hans folck, som den bogh Fasciculus temporum och flere krönnicker beuiiser met skiel och sandhed.

Da drog hand ind wdi Indie land met sin her, och suarlige met Guds hielp want det rige, ihielslo och fordreff alle hedninge, som icke wilde tage wid christen tro, affgudernis tempel och huss hand nederbröd, och slo i hull; kircker closter och hospitaler hand opbögde mange; prester, klercker och bisper dem skickede hand i alle stæder, der skulde lære, predicke och regere folckit effter Guds loug; synd ondskaff och wræt forfölde hand indtil döden.

Der næst lod hand sigh krone offuer alle Indiske lande til keysser och herre, och hand regerede strengelige och snildelige sine lande effter Guds bud loug och ret, och siden döde hand lang tiid der effter och foer til himmerige.

HER JOHAN PREST, DANSK MAND.

Den tredie werdsens höffdingh som i fordum tiid foer aff Danmarck och föt waar aff Danat folck, det waar dominus Johannes presbiter som wi kalde her Johan prest. Hand waar den förste

keysser aff det naffn offuer alle Indiske lande, och aff hannem finge alle de andre naffn som kommer effter hannem i de lande indtil domme dagh. Denne förste her Johan prest hand waar ocsaa en Dansk mand, meget welbyrdigh paa naturens wegne, och den gode Wdgerd Danske hans frende næst, en gudfryck- 5 tighmand, sterck och trofast i den hellige tro. Denne Danske herre skickede forneffnde Wdgerd Danske keysser och herre offuer Indie land och keysserdom, för hand döde, och wdualde fiorten welbyrdige mend och trofaste aff alt sin her hand haffde wnder sigh, och giorde dem alle til konninger och skickede dem 10 offuer 14 mecktige lande och riger, som hand tilforn haffde wundet til christendommen wnder sin mact, met saa skiel, at de allesammen skulde werre wndergiffne i alle maade forneffnde her Johan prest, effter hans död.

Denne her Johan prest, keysser och herre offuer alle Indiske 15 lande, hand schriffuer i sine breff sigh at haffue ypperligbed i tree haande ting offuer keyssere och konninger i werden er.

Det förste er det i den hellige christelige tro eller christne menniskers leffnet effter deris tro. Det andet det er i stor wsigeligh werdsens rigdom och löstighed, fordi saa at wdi Indie 20 land der er wtallige mange och store bierge aff allerpuriste guld, item margarite, dyrebar stene, alle de mand kand neffne paa iorden, item allehaande korn, fruct, wrther, ædendis waare, wien, ollie, honningh, balsamum, item heste, asen, muler, kamelsdiur, pantherdiur, leoparder, enhörninge, tygrides, löffuer, drager, ele- 25 phanter, salamandre som leffuer i ilden. Item wdi Indie land der er huert aar thuo somre och thuo wintre, och allehaande quegh de föde tössuer wnger huert aar. Det tredie det er i werdsens mact och mecktighed, Indie land indelöcker i sigh fem thusinde kongelige stæder och ene er saa stort begrebet, 30 som alt christendommen er, och det want den gode Holger Dansk wnder sin haand.

Finis

Anno Domini

1521.

IV.

Bl. 76

Förste bog om Othin.

Biscop Issleff oc en gammel norske prest som hed Are scriffue i den gamle norske krönicke, at Othin affgud kom aff Asia fra en stad kallis Asgaard. Der vaare tolff megtig trolkarle tilskickede, 5 som skulle anname affgudernis offer oc skicke almuen log oc reth, oc Othin waar den ypperste iblant dem alle, [thi] at hand vaar en megtig stridz förste oc vant mange land oc rige. Der fore hölle almuen hannem paa det siste for deris ypperste gud oc bade till hannem, thi at de saage oc merckte, at hand vant alt 10 det hand slo paa i orloff och krigh. Hand giorde dog all hans store mandom met dieffuelsens konst oc ret troldom, och forblindede den simpele almue met sine falske ord och predicken. Hand lagde först denne log paa blant de gamle hedninge, at naar nogen mand bleff slagen eller död, da skulle alt hans beste gotz och 15 penninge som hand haffde i sit bo brendis paa hans legeme, hans affgud till loff och ære, thi at hand haffde för sagt fore dem, ath diss mere gotz der brendis paa nogit död menniskis legeme oc dis högre och större ath rögn der aff for op i himmelen, diss större glede oc mere vellöst skulle sielen fonge i den anden 20 verden hoss deris affgude, thi at huer skulle fonge lön oc bliffue vell vndfangen, effter hans offer oc ild bleffue stor giort paa hans legome naar hand döde. Dette trode den menige almue, thi sanckede de megit gotz till hobe huer for sig, at de kunde fonge store ilde paa dem naar de affginge. Hand sette oc saadan log,
Bl. 76* ath naar deris kroppe vaare saa brende, da skulle deris aske graffuis neder i iorden oc settis store stene der omkring til en euig amindelse, men döde der nogre fattige som icke formotte at lade det bekoste, da skulle deris aske kastis vd i haffuit eller i store söer oc mose. Hand sagde oc saa for dem, at alt det 30 gotz som nogin haffde för graffuit i iorden eller senckt neder paa haffs bond eller i andre maade, det skulle de selffue nyde bruge och beholde i den anden verden, naar de komme did.

Dette trode oc den menige almue, thi giorde de alle effter hans falske lerdom oc groffue megit guld och penninge ned i iorden oc senckte det neder i vandit i faste kister oc mente at de skulle det finde igen, naar de vaare döde. Hand leffuede gantske lenge i mange vtalige aar, thi ingen kunde vide till visse, huor gammell hand vaar, for hand kunde foruende sit ansict oc giöre sig vng oc gammild, som hand sielffuer vilde.

Hand lagde oc saadan log paa, der hand fornam, at herrene hulle fast aff hannem, at naar nogin konge herre eller förste döde, da skulle hans vndersatte och tienere bere megin iord til hobe, at giöre der aff store bierg och hoffue, och iorde hans döde legeme der vdi met hans hest oc haffue, harnisk och brynie, suerd och glauend, ligeruiss som hand skulle ride vdi strid. Denne seduan begyntis först her i Danmarck i den megtige kong Frodis tid. Hand vaar den förste konge som vaar saa begraffuen met hest och haffue, tilforn bleffue de alle brende, baade fattige oc rige, i mange aar til lige effter hans lerdome.

Othin haffde en megtig troldkarl hoss sig, som hed Memer, den sende hand bort till en land som hed Vane, at hand skulle *Bl.* 77 der lere dem hans log, oc huorledis de skulle tiene hannem for deris rette gud. Almuen som der vaar, de ville icke offuergiffue deris gamle gud, thi högge de hans hoffuit aff hannem oc sende det hiem till Othin igen. Der hand det fick, da smurde hand det met dyrebare smörelse balsem oc andre vrter, at det kunde icke raadne eller forderffuis, saa manede hand en dieffuel i samme hoffuit met sine rune och troldom, at det skulle sige hannem huad der skede i andre fremed land, oc alt andet huad hand begerede at vide. Det giorde [det] ocsaa oc der effter bedreff hand mange vnderlige sticke, thi at samme hoffuit talede ligeruis som det haffde vered en leffuindis mand, oc sagde hannem mange tilkommelige sticke, som endelige skulle snarlige skee

Othin haffde oc to raffne som hand haffde oc besuored met sin dieffuelskab oc sorte konst, at de kunde tale till hannem som andre menniske oc sige hannem huad der skulle skee. Dem sende hand bort i andre fremmede land och rige, de komme oc alle stedze till hannem igen oc sagde hannem huad hand begerede at wide. Det sagde hand andre fremdelis, ligeruis som hand haffde det ellers sielff vist aff sin egin guddom, der for hölle de hannem for en gud oc bade til hannem.

V.

Bl. 67

Den förste kong Dans afföde.

Dette skall stonde hoss den förste kong Dan.

DEt stonder i den gamle Norske krönicke, som biscop Issleff screfl, at denne kong Dan haffde to dötter, den ene hede Drotte, den anden hed Dagred. Drotte gaff han en herre, hed Dommer, som da vaar höffding offuer alt Suerige i mange aar til lige. Hand halt got fred met alle herrer oc konger som der bode om kring paa alle sider, saa lenge hand leffuede. Hand fick en sön met samme Drotte, som hedde Dugge, hand bleff kroned till konge i Suerig effter sin faders död, oc vaar den förste som fick kongeligt naffn i Suerigis rige, thi at de haffde der för herre och höffdinge som landet skulle regere, oc ingen konge. Hand kalle sin drotning effter Drotte sin moder, och siden kalledis alle kongers hustruer drotninger effter hende, baade i Danmarck Suerige oc Norge, oc kalles en saa nu paa denne dag. Den kong Dugge leffuede och fredsommelige met alle herrer oc konger oc döde aff alder paa det siste.

Hand lod en sön effter sig som hed Dagh, och hand bleff kongh effter hannem i Suerige. Denne kong Dag vaar en offuermade viss och klog [herre], hand vaar oc saa subtelig i sinde, at hand kunde forstande alle fule maal oc huad de siunge, thi vande hand sit falck til at hand flöye bort i andre land, oc forfor huad der skeede, oc kom saa hiem till hannem igien oc sagde hannem ny tydinge. Der for haffde hand hannem offuermade kier. En tid sende hand hannem bort till Rydzland, der tog hand it hönss fraa en bunde som hed Karll. Der hand ad aff hönsit, da slo bonden hannem ihiell met en sten. Kong Dag for vndrede storlige, huor hans falck vaar bleffuen, men hand kom icke igen, thi gick hand till sin affgud som hed Blod, oc offrede hannem store offer, oc bad at hand ville sige hannem, huor hans falck vaar bleffuen. Hand suarede: der boer en bonde fore i Rydzland

Bl. 67*

a Auorue gaard, som heder Karll, hand slog hannem ihiell. Kongen giorde sig strax rede met megit folck, oc for did bort, oc slo der megit folck i hiell, och greff der mange til fange. Der hand skulle ride till bage igien oc kom till en aa, som kallis Skiodz vad, da kom der en karll löbindis vdaff skoffuen met en 5 hö tiue, oc sköd hende bort i veret til kongen offuer alt hans folck, oc racte hannem ouen i sit hoffuit, at hand falt död aff hesten.

Saa bleff hans sön konge effter hannem, som hed kong Agne, hand vaar en megtigh stridzmand oc giorde mange store 10 hoffuerck, baade mod kiemper oc store herrer. Hand for till Findland oc vant allt landet vnder sin haand met mact och welde, och slo deris höffding i hiell som hede Froste, oc tog saa hans datter som hed Skelff, oc giorde hende strax till sin hustrue och drotning. Hand fick der offuermaade suar rigdom som hendis 15 fader otte, oc sammeledis aff de andre godemend oc knaber som bode paa landet. Han tog der oc to hennis brödre til fange som kalledis Logge, och segle saa till bage till Suerige oc kom der i land som Stockholm nu stander. Der slo hand sit paulun op til it stor træ, at hand skulle der aff haffue skugge offuer sig, saa 20 bad drotning Skelff hans hustrue hannem, at hand der ville giöre aartid oc erffue effter hendis fader. Hand lod strax biude till sig alle de gode mend der vaar hoss, och giorde dem eth kaasteligt *Bl.* 68 gestebud met alle den beste oc sterkeste drick som hand kunde fonge. Hand drack oc fast selff oc giorde sig glad, fore den 25 store rigdom oc den deylige vnge hustrues skyld som hand haffde fonget. Der hun saa ath hand vaar drucken, da bad hun hannem, at hand skulle vel beuare den store suare guld kede som hand haffde paa sin hals, at hun fulle icke aff hannem i söffne, effter thi at hand haffde fonget hende i arff effter sin 30 fader, och hans oldefader Visborg hind gamle otte hende tilforn. Han bant hende tit om sin hals som hun begerede, om natten der hand soff, da bant hun en hampe tu bag der aff i samme kede op, som hun lod för hiemmelige binde op i treed oc stinge det ned till sig i gennem pauluneth, oc lod saa drage kongen oc 35 henge hannem op til treed, at pauluned hengde om hannem, thi hun skar alle bondene för sönder som det vaar bondit met neer till iorden. Saa tog hun sine brödre oc sit faders legginde fæ, och alt sit egit, oc deris folck oc gik till söes oc kom sin ferd hiem till Finland igien. Om morgenen liette de Suenske lenge 40

effter deris konge, thi ingen viste huor hand eller drotningen war bleffuen. Dem forundrede da alle, at hans paulun vaar vondit op vnder det höye tre. Der de hygge tred, da falt kongen ned med som der vaar hengt i sin guld kiede. De brende hans
5 legeme der strax paa samme sted met hans vohn och verge, best och kleder, oc andet som hand haffde, som daa vaar seed oc kallede saa samme sted Agnefed.

Oc [hand] lod tho sönner effter sig, som hand haffde för met en anden drotning, den ene hede Olrick oc den [anden]
Bl. 68* hede Erick. De skyffte siden rigit emellem dem venlige, oc bleff baade kong, och öffuede dem fast i orloff oc krig, oc vonde stor priss aff deris fiende i fremmede land. De haffde baade stor vilge til sköne oc kostelige heste, oc huer dere giorde sin störste flyd der paa, at hand kunde fonge bedre heste end den
15 anden haffde. De lærdem til at springe oc löbe, oc at slaa oc bidde, at de skulle vere vnde oc grumme i orloff och krig i fiende vise. En tid rede de baade vd till hobe, at de ville forsöge deris heste, huilcken aff dem som snarist oc grummest vaar. De rende baade fraa deris folck bort longt i marcken oc
20 lod deris heste löbe aff alle deris mact, saa gaff de dem til hobe igien met hestene oc lod som de ville slas till hobe i fiende vise, saa slog och bed deris egne best dem baade ihiell, för nogin aff deris folck komme dem til hielp.

Alricks oc Ericks endeligt.

Kong Alrick haffde to sönner effter sig som hand afflede oc
25 föde met drotning Dagred, den anden kong Dans datter, som vaar Inge oc Alff. De bleffue saa til eens om riged, at Alff bleff konge i Suerig oc kong Inge for til söis met alle skibene oc röffuede oc tog huad hand kunde fonge. Kong Alff haffde en offuermade deylig hustrue, som hede drotningh Bera. Hun vaar
30 megit gerig paa guld oc kostelig klenodie, som quinder pleie gierne at were. Kong Inge waar rund oc geff mild mod alle, oc naar hand kom hiem aff söen, da gaff hand sine venner oc mange andre store skenck och gaffuer. Hand gaff oc drotning Bera guldspan, ringe oc sköne klenodie. Der for fick hun store vilge till
35 hannem oc sad mange netter offuer hoss hannem, siden hendis hosbond vaar i senge. En tid sagde kong Alff till hende: skall
Bl. 69 ieg huer natt voge effter dig til hart mod dag, för du vil komme i seng til mig? Hun suarede: det vaar megit bedre, at ieg haffde fongit kong Inge din broder till min hosbond, end dig, thi
40 hand er offuermade rund oc beleuen mod alle, oc hand for vdi

orloff oc krig, oc fanget stor roff och bytte, oc skyffte det siden blant fruer och iomfruer oc blant sine riddere oc swenne. Der for haffue hannem alle kier oc hand fanger siden euindelig pris och ere til met for sine mandomelige gierninger, oc du ligger her stedze hiemme oc skiöder inthet andet, end æde och soffue, der for bliffuer du snarlige forglemder, naar du est död, och fanger en hanlig krönicke. Kongen lagde disse ord paa hiertet oc tagde stille. En nat tog hand vaare paa hinde, som hun sad ved hans broder oc gick saa ind oc stack hannem ihiel, thi hand mistenckte hannem for hinde. Kong Inge reste sig i det samme oc hog sin broder kong Alff ihiell. Der bleffue de baade strax döde, saa begred drotning Bera sin hosbond oc konning sin gode venn tilige, oc lod siden iorde dem erlige tilhobe i en höy kallis Fyrisvold.

Ingells oc Alffs endeligt.

Kong Alff lod en sön effter sig, som hede Hugled, hand bleff kong i Suerig oc elste megit pibre oc legere, harper oc trumper, oc vilde gierne vere hoss fruer oc iomfruer oc anderstedz huor stor glede vaar paa ferde. Hand drog megit guld oc penning tilhobe oc andet stor rigdom, derfor mente hand icke at holle folck oc suene som kunde forsuare hans land och rige fraa hans vuenner oc fiende. Dette spurde en sö konge som hede Hoge oc haffde tolff kiemper oc andre deylige karle hoss sig, hand drog i land till hannem oc slo hannem oc hans folck ihiell paa Firisuold, som hans fader vor för begraffuen, oc tog saa alt hans liggende fee oc Suerigis rige till met oc lod sig der krone. Siden gaff hand alle sine kiemper orloff oc lod dem fare huort de wille, thi hand dristede megit paa sin egin mandom oc store styrcke.

Hugleth.

Hogen sökoning. Bl. 69ᵃ

Men det skede, da var kong Ingis sönner Jorand och Erick till söes met deris faders skib. De slogis lenge til söis met kong Gullou aff Hellig land, paa det [siste] vonde de hannem vdoffuer och hengde hannem saa paa en odde, kaldis Strandöyer nëss, oc fore saa hiem till Suerige, oc gaffue dem strax ind till Vpsale. Der komme de till slagis met kong Hage paa forschreffne Firissvold, der bleff Erick strax slagin oc gantske megit folck met hannem paa begge sider, oc kong Hage bleff saar. Jorand kom da i sit behold offuer en side. Der kong Hage fornam at hand haffde sit banesaar, da lod hand bære sig vd i sin störste skib met alt sit godz och penninge, voben oc verge, som hand da haffde hoss sig, oc alle sine beste mend, som der slagne och

Jorand och Erick.

Desperatio. saare vaare, oc lod saa vinde sit segel oc stille styred lige vd mod söen, oc sette saa ild alle vegne i skibet fore oc bag, och brende sig sielff oc alle sine tienere, baade leffuendis oc döde till lige met sig. Der haffde mange siden stort gammen der aff, oc sagde:

Kong Haffue seglde fraa Suerige
met brendende segel fraa staffn oc styre,
hand fick oc siden ful ont eth herbere,
der som hand da skulle gieste.

Joran i Suerige. Siden bleff Joran en mectig kong i Suerige oc förde stort orloff mod rigens fiende, baade til land oc vand, oc vant stor pris och ære aff alle.

Ane kong effter sin fader. Harald [Haldan] offuer-uinder hannem. Hans sön Ane bleff siden kong i Suerige effter hannem, ... en stondende strid vd aff Opsall oc vant alle Oplandene fra hannem i Suerig. Saa rymde kong Ane til Vestergylland, oc bleff der siden i fem oc tiue aar, til kong Haldan döde. Saa fick hand alt Suerige vnder sig igien oc da var hand trysins tiue aar gammill. Hand regerede siden riged i xxv aar til lige for vden orloff oc krig. Siden förde hand stedze kri i xxv aar met Danske konger. Siden offrede hand store suare offer till Othin sin affgud, oc bad hannem at hand motte lenge leffue. Da gaff hand hannem saa fore suar, at hand skulle leffue vdi trysins tiue aar der effter. Der de vaare framgangne, da offrede hand atter store offer till samme aff gud, oc bad ath hand motte lenger leffue. Othin suarede hannem oc sagde: du haffuer ti sönner met din hustrue, fore huer aff dem som du wilt slaa i hiell och offre hans köd oc blod vdi min ære, da skalt du leffue x aar effter hans död. Der hand haffde slaget siu aff sine sönner ihiell, en huert tiende aar, oc offrede i Othins ere, da vaar hand saa vansmectig aff allerdom, at hand gade icke ganget, men hand lod da före sig paa en raass baar i marcken, oc lod sig saa bere huor hand ville vere. Siden offrede hand den ottende sön och leffuede der effter i x aar oc da bleff hand saa forsmectig aff alder, at hand gad icke lenger ferdis. Siden
Bl. 70ᵛ offrede hand sin niende sön, oc leffue end da i x aar der effter, oc laa stedze paa sengen oc drack söd melck, oc dide aff horn som andre smaa börn pleide at giöre. Hans maffue vor da saa forderffuit aff alder, at hand gad ingen mad edeth. Saa ville hand offrede sin tiende sön som hed Egild till Othin sin gud, oc giffuit hannem Opsall oc alle de herrit der lage omkring, oc

skicked det saa, at alle den rente som der ginge aff skulle siden offris i hans ære till euig tid. Da ville almuen det ingeledis tilstede, saa döde hand strax aff ret sorg oc dröffuelse.

Saa bleff hans sön Egild konge i Suerige, och da haffde Ane hans fader vered kong fore hannem i Suerige i halff tredie hundrede aar. De sagde siden almindige i Suerige naar nogin döde aff alder: han döde aff Anesot och fick ingen anden haane. Kong Ane haffde en fadeburs suend, som hed Tune, hand stall hans guld oc ligginde fæ, der hand döde oc groff det bort i iorden hiemmelige, at ingen det viste. Hand bleff siden i sit embede oc tieniste met kong Egil, hans sön. Der hand haffde tient hannem nogen stund, da sett kongen hannem bort till bordz blandt andre sine arbeidz karle. Dett fortröd Tune gantske storlige, at hand hannem saa foractede, di groff hand op det guld oc ligginde fæ som hand för stollit haffde fra kong Ane hans fader, oc leyde sig megit folck oc skalcke till hobe, oc tog saa en stor part ind aff Suerige fraa hannem met mact oc velde. Kong Egild nöddis da till paa det siste at fare i strid mod hannem, saa slug Tune hannem otte hoffuit slag vd aff i marcken, oc dreff hannem plat aff Suerige till met. Saa rymde kong Egild til kong Frode i Danmarck, oc bad hannem om hielp oc tröst, oc loffue at hand ville aarlige saa lenge hand leffuede giffue hannem en sum penning aff Suerige, om hand kunde tage hannem det ind igen fra Tune. Kong Frode sende mange kiemper oc folck oc skibe did met hannem. Der Tune fornam deris komme, da saffnede hand alt det folck till hobe, som hand kunde fange, oc mötte dem deylige i marcken, oc slo der en suar blodelig strid aff met dem. Hand bleff der sielff slagen oc meste parten aff alt hans folck, kong Egild anammede strax rigit igen, oc sende kong Frode suare gaffuer oc skienck til hage met sine skib oc tienere. Hand bleff siden konge i tre aar till lige i Suerige, oc sende kong Frode huert aar en stor sum penningh, for hand halp hannem i riget. Paa den tid haffde de i Opsall feidet en megtig stor sorter tiur, som de skulle offre till deris aff gud Othin. Der de skulle sla hannem ihiell, da slap hand lös for dem, thi hand bleff galind aff det förste slag hand fick i panden. Hand stack siden megit folck ihiell aff dem, som stode om hannem, der de hannem offre skulle, oc löb saa lös i marcken oc sögte aff skoffuin. Paa den tid vaar kong Egild rein vd i iact, i det kom der en vnderlige diur for hannem, det forfulde

Egild k. i Suerig.

mendacium palpabile.

Bl. 71

Thune. k. Frode.

Skat aff Suerig til Danmarck.

Taurus opsalensis necat Egillum.

hand lenge, til hand kom plat aff siöne fraa alle sine tienere. I det kom tiuren löbbendis imod hannem, hand stack till hannem
Bl. 71* met it spiud och det slent aff hannem, saa at hand racte icke hannem fuldelige. Tiuren stack hans hest i bugen, at hand falt
5 strax till iorden, kongen spranck op oc hög till tiuren met sit suerd, men tiuren söcte hannem diss fastere oc stack hannem vnder hans bröst met sin horn, at de sade vd at ryggen igien paa hannem. I det kom kongens folck oc sloge tiuren ihiell, som hand haffde kongen paa sin horn. Kongen döde der strax oc bleff
10 iordet i en stor höy met hest och haffuer, som da vaar sedh.

Otte k. Egils sön. Saa bleff Otte hans sön konge effter hannem i Suerige. Saa begered kong Frode den aarlige skat aff riget, som hans fader gaff hannem tilforn. Da gaff han hannem saa for suar, at Suerige
k. Frode. haffde verit eth frit konge rige i mange aar tilforn, oc ingen aff
15 de konger som der haffde wered for hannem gaff skat aff riget, vden hans fader allenne, som der vaar tuongit til met maet och welde, thi ville hand icke lade sig saa tuinge, at hand skulle skatte nogin fremed konge. Der kong Frode fick disse suar, da drog hand strax op till Suerige till, och skende och brende i
20 landet, huor hand for frem, oc slo i hiell alt for fod. Der kong Otte fornam, at hand haffde saa megit folck met sig, da torde hand icke möde hannem i marcken eller slas met hannem, thi rymde hand ind landet for hannem blant klipper oc skuffue, oc bleff der lenge i skiull. Der kongen fornam, at hand ville icke
25 komme, oc hans kaast oc fetalie gick fast paa grunde, da for hand hiem till Danmarch igien til söis. Om vaaren der effter da
Bl. 72 giorde hand atter sig rede met mange skib, oc drog til Suerige mod Stockholm. Der kong Otte fornam hans komme, da rymde hand bort till Vestergylland oc gaff sig ind i Halland oc Skaane,
30 och brende oc skiende alt for fod. Hand gaff sig strax offuer till Sieland met skuder oc baade, som hand tog i Skaane. Der hand did kom, da sloge de tröstelige mod hannem, saa at hand kunde ingeledis komme i land. Saa gaff hand sig bort till Judland oc drog ind at Limfiorden oc skende oc brende alt for fod,
35 oc giorde dem der stor skade, for hand kom saa vforuandis ind paa dem. Paa den tid vaar der to hertuger i nörre Judland, som kongen haffde befallet den part aff riget i sin frauerelse oc forsuare for fiende. Den ene hed Vatte oc den anden hed Faste.
Otte k. slagen i Judland. De saffnede megit folck til hobe til snariste de kunde, oc droge mod hannem i strid baade till land oc vand. Omsiger sloge de

hannem ihiell oc alt hans folck, oc lode saa hunde oc raffne ede hannem oc dem op altsammen. Saa giorde de en stor krog aff tre oc sende til Suerige til den meninge almue oc lod dem sige, at deris konge, som raffne ode, giorde vende krog aff sig i Jud-*vende krog*
land, oc torde icke bide kong Frode hiemme, oc forsuare sit land 5
oc rige, oc voge sit liff der offuer, som en erlig kong biurde at giöre, men hand rymde skammelige bort fra dem som en galen abe, och ville da brende oc skiende paa andre, der hand torde icke forsuare sine egne vndersotte hiemme.

Hans sön Atils bleff alligeuell konge i Suerige effter *Atisle k. effter sin fader Otte.*
hannem oc regerede riget gantske well i mange aar. Hand bleff megit rig och mectig oc for mange stede bort i orloff oc krig, oc vant stor pris oc ære. Hand for och till Sassen, oc vant der stor roff oc bytte fraa kongh Gentioff, oc lod driffue till stranden alt de fæ oc queg som hand kunde finde i landit. Siden 15
slos hann lenge met kong Alle aff Norge, som vaar dragin ind i Suerige, men han [vaar] vden riged i fiende vise. Om vinteren der effter slo hand kong Alle ihiell, met all hans folck paa Wenner sö, thi isen vor da offuermaade töck oc sterck och deylige slett at mödis paa till hest och fod. Kong Atils haffde 20
to kaastelige store heste, dem haffde hand gantske keer for de vare raske i orloff oc krig, den ene hede Slonger, den red hand altid sielff, for hand wor best, den anden hede Raffn, den gaff han kongen aff Helliland i Norge, som hed Godgest, fore en besynderlig skenck och gaffue. Den förste dagh hand red paa 25
hannem, da kaste hand hannem vdaff och slo hans hals i tu. Nogin tid der effter da red kong Atils en dag paa Slonger sin hest vd omkring sin affgudz tempell, oc offrede sine offer till hannem, kalffue och nöd, som hand lod da slaa oc drebe i hans heder och ære, oc bad hannem at hand ville vnde hannem seyer 30
och pris offuer sine fiende. Der hand skulle ride till bage, da kaste hesten hannem offuer sit hoffuet mod en steen hart hoss *Exitus Atisli.*
tempelen, oc slo hans pande i tu, at hiernen sad der paa stenen igen. Hand döde der strax for alle deris ögne. Der vor da ingen som hannem kunde hielpe, huercken hans affgud eller 35
andre smaa dieffle, som hand haffde da offred i samme time. Hans folck begroffue hannem der strax i en höy met hest och *Bl. 73*
haffue, som da vaar seed. De kallede hannem siden den rige kong Atils, for hand lod megit [guld] och liggende fee effter sig.

Ostein k. Atisles sön. Han haffde en sön effter sig, som hed Osten, hand bleff strax konge igen. Saa kom der en konge aff Judland, som hed Solue, oc brende hannem en nat i en stor gaard paa Louend i Suerig met alt sit folck, som hand der haffde hoss sig. Siden slos hand der met almuen i elleffue dage tillige, för de ville giöre hannem til konge. Der hand haffde verit det nogin stund, da myrde de hannem en nat met stor forredelse oc groffue hannem bort i en höye.

Siden giorde [de] Inguar kong Ostens sön til konge. Paa den tid vaar Suerige saa forarmed aff orloff och krig, at hand haffde icke saa megin kongelig rente, at hand kunde holde sit folck, thi nöddis hand till at giöre fred met kongen aff Danmark, *Sueci Danis tributarii.* och loffuede hannem en erlig skenck huert aar aff riget, ath hand motte bliffue met frede for hannem oc alle Danske. Siden gaff hand sig vd till söess at röffue och tage huad han kunde fonge. Omsider for hand bort till Estland oc brende oc skiende der alt for fod. Almuen samlede sig fast tilhobe, och sloge hannem oc meste parten aff alt hans folck ihiell en nat mod dagningen, oc begroffue der hannem i en höy hoss stranden.

Omund k. effter sin fader Ostein. Siden bleff hans sön Omund kong i Suerige, hand holt lenge fred met alle och saffnede megit guld och penninge till hobe. Siden for hand till Estland at heffne sin faders död, hand *Bl. 73** slo der megit folck i hiell oc fick der vtaligt guld och penninge, oc der till met queg och fee och andet godz, som folcket toge till bytte. Der hand kom hiem igen met den store rigdom, da lagde hand all sin störste flyd der paa, at hand kunde komme Suerige till sin velmact igien, thi lod hand bygge mange byer oc torpe, slot och feste op igien, som för vaare nederslagde i orloff och krig, oc besatte dem well met duelig karle. Hand lod op brende mange store skoffue och villende mose, oc lod der aff giöre ager oc enge. Hand lod oc giöre mange almindelige veye fraa en by oc till en anden, ydermere end der vaar nogin tid före i riget. En tid giorde hand it stort gestebud och lod der till bede alle de herrer oc gode mend i riget, at de skulle da komme til hannem oc bede till Othin deris affgud oc giöre dem siden glade met hannem. Der de haffde offred deris öxen oc stude, kalffue oc fæ till samme affgud, da giorde de dem siden glade met hannem i mange dage til lige. En dag begynte hans *Ingild k. Omunds sön.* sön Ingill at lege oc brydis met en anden vng dreng, som hed Alff och vaar en riger hermandz sön som hed her Inguar. Saa

kaste Alff hannem om kuld, Ingell begynte strax at grede som en anden pige, thi hand var blödactig i hiertet oc sinde. De andre smaa drenge giorde spe aff hannem, for hand saa gred och och kunde icke stillis. Saa tog en anden dreng, som hed Gudued, hannem om haanden oc ledde hannem bort til sin tuctmestere, som hed Suibdager hin blinde. Hand straffede hannem haar[de]lige oc sagde: skamme dig, skalt du saa grede ligeruis som du vost hiert stungen eller slagin till döde, oc dig skader aldelis intet huercken paa hoffuedit eller lemmer. Du skalt acte *Bl. 74* och besinde at din fader er en megtig kong, oc for gierne i orloff oc krig, oc gidder vell seet at hans fiender slass blodige oc döde, som hans forfedre, gamble konger i Suerige tilforn giorde, saa skalt du oc nu tage hierte till dig oc icke saa grede for en föye ting, men vere hord i hu och hierte oc sinde, som dine foreldre waare. Om morgenen tog hand i hierte aff en stor vlff oc stegte oc gaff siden drengen det at æde. Der hand haffde ædit samme hierte, da bleff hand siden saa vnd oc haard i sinde, at alle forvndrede der paa. Hand bleff oc siden saa mordgerig paa sine fiender, ath hand ville ingen vnde sit liff som hand offuer komme. Hans fader flyd hannem siden kong Algadz datter aff Gulland, som hed Gutilda, oc giorde hans bryllup gantske erlige. It aar der effter red kong Amund op i dalen, mellom ij longe suare bierge, oc der vaar suar sne paa biergene, i det kom der suar regn, saa bleff der it suar vandlöb oc bröd biergit sönder paa den ene side, at det falt ned paa hannem oc slo hannem oc hans folck meste parten i hiell.

Inguol aad et vlffue hierte.

Kong Algad aff Gudland.

Exitus Omundi.

Saa bleff Ingel konge effter hannem, oc lod siden giöre en kostelig stor begengilse oc aartid effter hannem, oc bad dertil sex andre store herrer som lod oc kallede dem konger der [i] riget, i de parter aff landet som [de] haffde. De hede Inguor, Spormall, Siggoter, Agner, Alff oc Algud den siette. Hand [. . . .] alle i en sall oc lod dem kaastelige skencke möd oc vin det beste hand haffde. Der de vaare alle drockne och fulle, da lod hand hinte it megtig stort forgylt horn och drack sin faders *Bl. 74** mindelsse skaall, oc tale oc skreppede stor ord, oc sagde, at hand skulle forbedre Suerigis rige miere end hans foreldre giorde tilforn. Hand sagde, at hand ville vere alle dem en mild och gunstig konge, at alle skulle hannem tacke, baade fattig oc rig, och bad dem saa alle dricke oc giöre dem glade, oc giöre rett met det store horn huer effter anden. Der hand saa at de vaare

Ingild k.

Sex konger, Reguli, udi Suerige slagen.

alle drockne oc fule, da bad hand to aff sine suene, som vaar Vlff och Folcke, at de skulle sige alle hans tiener till, at de skulle strax gonge till harnisk oc komme for dören met deris verge. Der hand fick bud at de vaare rede, da gick hand hiemelig vd fraa de andre, oc lod strax stenge dören fast till, oc sette saa ilden paa sallen tringt omkring oc brende dem alle der inde. Kom der och nogin vd aff dörren eller vinduer, da bleff hand oc der slagin ihiell.

Gramerk. i Suerig. Paa den tid vaar der en konge i Södermand land i Suerig, som hede Grammer, hand kom icke til samme begeengelsse, thi frycted hand storlig, at kong Ingel skulle komme til hannem oc geste hannem hiemme. I det kom der en mectig sö röffuere till hans till gest met megit folck, som hed Hiaruer, den gaff hand sin datter till hustrue, som hed Heldigne, at hand skulle hielpe hannem mod kongen, om hand ville arge paa hannem. Der kongen spurde, at hand haffde tagit den slöröffuere ind til sig, da for hand mod hannem i strid met megit [folck]. De sloge mange slag vdaff mod hannem i marcken. Det siste bleff hand sielff megit ilde saar, oc miste megit aff sit folck, thi nöddis hand til at römme oc giffue sig op til Opsall igen. Siden lagde de andre herrer oc ridderskabet sig der iblant, oc forlicte dem venlige til
Bl. 75 hobe om alle sager. Nogen tid der effter for kong Gramer oc hans suoger Hiaruer till Opsall at offre oc slacte deris öxind oc kör til deris aff gud, oc tacke hannem for den seyer de vonde aff kongen. Der de for tilbage igen och komme til Syre, der giorde Gramer it stort gestebud oc böd did alle sine venner oc slectning til sig. Der kong Ingil det fornam, da drog hand hiemelig did met megit folck oc brende dem inde alsammen, som de lagde drockin och fulle och soffue, och tog saa rigen altsammen vnder sig.

Aase k. Ingilds daatter forraader sin hosbonds broder Haldan. Hand haffde en datter, som hede Ose, den gaff hand her Gunder i Skaane. [Hand] haffde en broder, hede Haldan oc vaar en megtig kiempe, hand haffde meer land och rente aff kongen en hand. Det fortröd Osa hans höstru, thi kom hun Gunder till met sine onde raad, at hand slo Haldan sin broder ihiell met falsk och suig, oc tog saa landet vnder sig altsammen.

Iffuer Regners sön. Der Iffuer kong Regners sön aff Danmarck, som vaar en megtig kiempe, det spurde, da drog hand strax ind i Skaane, oc slo Gunder i hiell. Ose drog strax op til Suerig til kong Ingell sin fader, oc sagde hannem, at hendis hosbond vaar slagin ihiell, oc

at Iffuer hans baane kom op mod Suerig met gantske megit folck, oc ville sla hannem ihiell till met. Thi raade hun hannem at hand skulle lade kalle sine venner til hobe oc giöre dem it stort gestebud, oc naar de vaare alle drockne oc fule, da skulle hand lade hiemmelig sette ild paa husit och brende sig sielff oc 5 hende oc all deris venner der inde till sammen, at deris vuenner icke fanger mact offuer dem och sla dem yuckelige ihiell met suerd och voben. Hand giorde effter hendis raad, oc brende sig *Bl.* 75* och alle beste venner, der de vaare alle drockne oc fulle. Hand ville da heller lade sig skammelig brende effter Osis vnde raad, 10 end lade sig deilig slaa i marcken aff hans fiende.

Iffuer bleff siden konge i Suerig, oc dreff kong Oluff, kong *XVI. Oluff k. Ingilds sön.* Ingels sön, bort i Verme land yderste i riget. Der hand haffde der verit nogin stund i skiull for hannem, da slog almuen hannem ihiell, oc sagde, at de ville icke haffue vden en megtig 15 konge i rige till lige, som dem kunde forsuare for alle andre deris fiende.

Denne kong Oluff vaar den siste kong i Suerig aff drotning Drottes, kong Dans datters afföde, oc der haffde da verit femtan konger i Suerige aff hendis sönner oc sönsönner for hannem, den 20 den ene effter den anden, som vaar: kong Dugge, k. Dag, k. Agne, k. Alrick, k. Erick, k. Alff, k. Huggle, k. Inge, k. Jorand, k. Ane, k. Egild, k. Otter, k. Attels, k. Östen, k. Inguor, k. Amund, kong Ingild oc k. Oluff. Disse forscreffne sexten konger aff Suerige, de vaare allesammen födde oc komne aff drotning Drotte, 25 kong Dans datter, som vaar den förste som kalledis drotning i Suerig, for hun vaar den mectig kong Dans datter aff Danmarck, som vaar den förste konge i disse tre riger, der nogen viste aff at sige. Icke kunde der helder nogen finde beschreffuit i nogre bögger eller krönicker, at her vaar nogin kong förre. 30

Ieg haffuer nu schreffuit [i] Danmarckis krönicke disse forscreffne sextin kongers krönnicker, at alle skulle vide at de vaare kong Dans datters börn oc affkom, ehuor de finde deris naffn eller vnderlig gierninger i andre krönicker eller gamle böger.

VI.

Tillæg til Saxes Krönike, X-XIV.

Bl. 31

Tiende bog. Kong Harald.

Dette skall stande hoss kong Harald blotand först i den tiende bog in Saxone.

DOctor Gaguinus, som vor deris ypperste formand offuer alle hellig trefoldighedz kloster i christendomen, scriffuer i Franckerigiss latine krönicke, at greffue Hebert aff Viromandia greff kong Karll aff Franckerige met forredelse och holt hannem i fengsill saa lenge hand leffuede. Thi rymde hans höstru drotning Helgina met sin sön Loduig till England, och vor der nogre aar. Paa den tid vaar der en dansk hertug offuer allt Normandien som hed hertug Villem, och hans fader hed hertug Rolff, som och vor dansk föd, haffde för vondit Normandien fraa kongen aff Franckerige. [Hand förde drotning Helgina] och hennis sön Loduig ind i Franckerige igien, oc giorde hannem der till konge. Siden lod samme kong Loduig henge greffue Hebert, fore hand sualt hans fader i hiell.

Hertug Villem halp kong Loduig ind i Franckerige.

Ved dette pass vor der en greffue i Flanderen hed Arnulff. hand tog en slot fraa en riddere aff Pickardien som hed her Herlog, thi gaff samme Herlog sig ind till hertug Villem aff Normandien, och hand vant hannem snarlige samme slott igen och antuorde hannem det quit och frit. Saa lod greffue Arnulff som hand ville forligis met samme riddere om den trette som dem vor emellom, oc begierede at hertug Villem ville forlige dem. Hand giorde oc saa. Der hand skulle fare till sin folck igen offuer en liden aa, da robede greffue Arnulff effter hannem, at hand skulle komme til bage igen, thi hand ville mere tale met hannem. Hertug Villem rode till bage igien. Som hand skulle
31* trine i land och haffde den enne fod paa landet oc den anden i boden, da stack greffue Arnulff hannem tuert i gennem met ith spiud, at hand fald död till iorden.

Der kong Loduig aff Franckerige spurde at hertug Villem vore slagen, da ville han gerne sleget sig Nordmandien til fraa de Danske, som de da haffde i deris fri haffuende vere, oc hand tröste sig icke till at hand kunde tage det ind fraa dem met mact och velde, och hand torde icke helder slass met dem i marcken i obenbare strid. Thi optenckte hand nogre listige och falske fund, met huilcke hand mente at hand ville best fange Nordmandien met lempe fra de Danske. Saa for hand did till deris ypperste stad som kallis Roan, och haffde megit folck met sig. Hand sagde till dem, at hand ville strengelige heffne deris herris hertug Villems död paa den slemme forredere hertug Arnulff, som hannem saa skamelige myrde met ret forredelse, thi at hertug Villem halp hannem för till at hand bleff konge i Franckerige, fordi ville hand oc till [met] opföde hans lille sön Ricard, oc lade hannem lere tuct och ære, och hielpe hannem till ath forsuare Nordmandien fra vduertis fiender, om nogit paakomme, men hand mente det icke aff hiertet.

Kongen aff Franckerige ville tagit Nordmandien fra de Danske.

De Danske som bode i staden oc de andre, som der paa samme tid saffnede vaare, mistencke kong Loduig, at hand skulle slige dem staden oc landet fra met samme sine söde oc listelige ord. Thi ginge de alle till harnisk oc verge, och ville strax slaget kongen i hiell, men her Berner riddere, som kalledis Berned hin vise oc vor da deris höffuitzmand, for hand var oc Danske föd, hand mente at kongen haffde sagt disse ord aff et gott hierte om barned, thi hand viste, at hand vor samme barn meget gott plictig, om hand ville tencke paa ere oc dygd, fore barnens fader giorde hannem till konge i Franckerige met sin mact och welde, der hand vor vddreffuen bort till England, som forschreffuit staar. Thi bad hand kongen at hand skulle tage barned i sin fagn oc hollede det mellom sig och den hastige almue, at de [icke] sloge hannem ihiell. Kongen tog strax samme barn op i sin fagn oc köste oc klapede det, oc sagde till almuen: ieg vil fare saa vell met dette barn eders rette herre, ligeruiss som det vaare mit egit ködelige barn och lade det opföde met tuct och ære fore hans kiere faders skyld, som mig halp till min store oc kongelige velde i Franckerige. Der almuen hörde hans gode ord oc saage at hand tracterede barnet saa kierlige, da gaffue de dem til frede igen, och tillod at hand motte före samme barn til Franckerige met sig, och lade det opföde met tuct och ære som hand dem förre loffuede haffde. Kongen

Bl. 32

Berned hin visse föd i Danmarck.

Kong Loduig [oc] det danske barn.

begierede oc aff dem at de skulle lade en Danske mand fölge met barned, som kunde tale Danske met det. Det giorde hand mest fordi ath de Danske skulle icke mistencke hannem, at hand skulle giöre nogit suig mod dem eller barned. Saa befole de en
Bl. 32* Danske mand, som hed Asmund, at hand skulle fölge barned, oc tage vell vaare paa det.

Der greffue Arnulff aff Flanderen spurde, at kongen haffde samme barn hoss sig, da for hand strax till hannem, oc gaff hannem företiue marck guld, at hand skulle icke heffne paa hannem eller paa hans land, for hand slog hertug Villem ihiell aff Nordmandien, samme barns fader. Der hand haffde vell forligt sig met kongen, da bad hand, at hand skulle acte och besinde den store vbodelige skade oc forderffue, som hertug Rolff, samme barnis faderfader, haffde giort hans foreldere, konger i Franckerige, med Danske mend, och forderffuit alt Franckerige, Acquitanien och Britanien, oc taget alt Nordmandien fraa dem till met, oc haffde det en till veldelige borte fraa hannem. Kongen begynte at grunde paa hans ord. Der hand fornam, at kongen lagde disse ord paa hierte, [radde hand hannem at myrde] den lille dreng Rickard hemmelige, oc tage saa Normandien fraa de Danske vnder Franckerigis krone igien, da ville hand hielpe hannem der till met al den mact som hand kunde mest komme aff sted i Flanderen paa den anden side ind paa Normandien.

Kongen behagde disse hans raad gantske well, oc skickede strax nogre till aff sine egne suene at de skulle tage vaare paa samme dreng natt och dag, at hand skulle icke vndkomme, thi hand sette sig da fore i sit hierte, at hand ville lade hiemelige myrde hannem, naar hand finge der best lempe till, oc sige saa fore andre, ath hand vaare död, oc tage siden Normandien fraa de Danske. Hand torde det icke strax lade giöre obenbarlige, for hand fryctede, at de Danske skulle det grummelige heffne paa hannem [oc] alt Franckerige.

Bl. 33 Der samme dreng voxte noget op, da fick kongen saa stor auind till hannem, ath hand kunde huercken ede eller dricke eller gonge hannem till maade, men huor hand saa eller mötte hannem, da tallede hand ille till hannem, oc kallede hannem en hore sön, och sagde till hannem: din vsle och slemme stimpere! du est icke verd, at du skulle fange Normandien, fonger du icke bedre seder paa dig, end du haffuer nu, da skall ieg sla dig paa din pande, och skilie dig ved all den ære som du skulle

haffue. Der Asmund fornam, at kongen ville lade myrde drengen, da bad hand drengen giöre sig siug en dag, som kongen giorde eth stort gestebud i en stad kallis Laudun. Der de andre som skulle tage varre paa drengen, saage ath hand laa siug, da mente de at det giordis icke behoff at tage vaare paa hannem, thi ginge de ind i salen oc giorde dem glade met de andre gester. Mod afften togh Asmund drengen oc suöbte hannem i lang madegres som de haffde lagt der ind om dagen at strö hussen met. Hand lod som hand ville baared samme gress ned till sin hest. Der met vndkom hand lempelige vd met drengen, oc sette sig strax paa sin hest, oc tog drengen i sin fagn, och rende sin vey till Nordmandien met hannem.

Asmund förde drengen til Nordmandien.

Der kongen fornam, at drengen vaar borte, da samblede hand all sin mact till hobe aff Franckerige, oc tog saa den mectige greffue af Paris met sig, som hede Hugo, oc loffuede hannem en part aff Nordmandien, at hand ville hielpe hannem till at vinde det fra de Danske. Hand kom hannem snarlige til hielp met tiue oc tusinde mend allene. Kongen screff oc till Flanderen, at greffue Arnulff skulle strax möde hannem i Nordmandien, som hand haffde loffuit hannem förre. Der her Berner hin vise som vor drengens verge och höffuitzmand i Nordmandien fornam, at kongen aff Franckerige vor kommen i landet till hannem, met saa megit folck oc bestollede Ealx stad, och hand spurde, at greffue Hugo haffde der bestolled en anden stad kallis Bayos oc er ith bispedome, da sende hand bud till kongen, oc lod spörge hannem ath, huor fore hand kom did i fiende vise, men landet oc deris hoffuitstat Roan stod hannem obet fore, om hand ville vere deris herre oc konge, oc haffue deris villige tieniste. Hand sende oc bud till kongen, at hand skulle acte oc tencke, at de Danske aff Nordmandien hulpe hannem till at hand bleff konge i Franckerige. Der kongen fick disse bud, da forböd hand alt sit folck oc de andre herre med, at de skulle inthet mere orloffue paa Nordmandien. Siden for hand ind i Roan stad. Her Berner annammede hannem gantske erlige oc de andre herre som met hannem vaare. Kongen satte hannem siden till bordz met sig oc giorde hannem stor ære. Der hand haffde sidet nogen stund hoss kongen, da sagde hand till hannem: o veldige högbyrdige konge! du haffuer giort oss stor heder och ære i dag, thi at vi ære nu vnder en megtig konge som för vaare vnder hertugen aff Nordmandien, lad oss beholde Ricard den lille dreng hoss oss,

Bl. 33*

Berners hin visis kloge fund oc ord.

Bl. 34 oc bliff du herre offuer oss oc Nordmandien. Oss forundrer alle storlige der paa, at du tillader, at greffue Hugo skall saa forderffue Nordmandien, men vi haffue altid hulpet dig till gode oc vered dig till tieniste, oc Hugo haffuer althid verit dig imod, som dig vel sielffuer drager till minde. Lad hannem fordi icke saa röffue her lenger i dit land Nordmandien. Kongen schreff hannem strax till, at hand skulle fare till Paris igien, oc hand drog oc sielff til Franckerige met all sin heer, oc mente at hand haffde da vell bestilled sine erende i Nordmandien.

Bernedz subtilige kloge fund.

Her Berner fryctede storlige at Hugo skulle omvende kongen, for hand vaar megit vstadigt i sinde, och komme hannem til at drage ind i Nordmandien igien, och forderffue landet paa ny, thi screff hand hemmelige til kong Harald Blodtand, som da var i Cereburg stad hoss stranden met megit folck, och haffde da vondit der mange steder, ath hand skulle komme den vnge hertug Ricard och hannem oc de andre Danske i Nordmandien til hielp mod kongen aff Franckerige, som ville tage landet vnder sig met mact oc velde. Kong Harild sende strax et stort tall folk offuer land til en stad i Nordmandien, kallis Constancia, oc befoll dem at de skulle skende och brende i Franckerige, huor de faare frem oc möde hannem siden for Roan i Nordmandien. Saa drog hand sielff ind i Franckerige met sine skib at den elff som löber op till Paris oc kallis Secana, och skende oc röffuede alt for fod, till hand kom till Roan. Her Berner lod som alt vaar hannem storlige emod at kong Harald kom did, thi schreff hand kongen aff Franckerige til, at kong Harald aff Danmarck vor kommen for Roan stad, oc ville drage ind i Franckerige, for hand haffde taget Nordmandien vnder sig fraa de Danske, och vilde fordriffue Ricard deris rette herre. Thi radde hand kongen, oc bad at hand skulle strax komme did met all sin mact oc forsuare sit land for kong Harild.

Kong Harald skiende oc brende i Franckerige.

Bl. 34*

Kongen saffnede strax sit folck til hobe oc drog til Roan. Der hand kom mod kong Harildz heer, da torde han icke slass met hannem, thi sende hand merckelige bud till hannem, at hand motte komme till ordz met hannem i felig dag oc tid. Kong Harald lod till at saa motte skee. Der de komme til ordz till sammen oc begynte at tale om [hertug Villems drab, da stod] hertug Herlog aff Pickardien hoss kongen af Franckerige som vaar aarsage till at hertug Villem bleff slagen, thi sagde en aff de Danske till hannem: o din slemme forreder! holder du nu

Kongen af Franckerige torde icke slas met kong Harild.

met kongen aff Franckerige mod oss Danske, och hertug Villem vor kiere herre bleff slagin for din skyld, thi skall ieg heffne hans död paa dig, saa stack hand hannem tuert igiennem met ith spiud, at hand falt död till iorden. De Frandske ville strax vedergiort hans död paa hannem, men hand vorde sig mandelige 5 och de andre Danske hulpe hannem fast saa at der begyntis eth megtigt suart slag paa begge sider. Paa det siste nöddis de Frandske endelige till at fly, thi at de vaare da meste parten slagne. I det ville kongen aff Franckerige rendt aff marcken, fore hans hest var gantske karsk, men en Dansk riddere forfulde 10 hannem fast, oc greff hannem i hans hals, oc förde hannem fangen til bage igen till Harald Blodtandh. Siden holt kongen hannem lenge fangen i Roan.

Kongen aff Franckerige bleff greffuen.

Der drotningen aff Franckerige som hed Ingeberta det spurde, da screff hun keyser Otte sin fader till, at hand skulle 15 hielpe hennis hosbonde aff fengzill igien. Keyseren sende bud igien saa lydendis: denne heffn oc plaffue gonger din hosbonde, kongen aff Franckerige, retferdelige offuer, thi hand holt denne edelige herre, hertug Villem aff Nordmandien, huercken tro eller loffue, som hannem hialp för till at bliffue konge i Franckerige. 20 Nu ville hand oc forderffuit hans sön den vnge hertug Ricard til met, oc tage hans land fraa hannem, thi fonger hun nu ingen hielp aff mig paa denne tiid. Keyser Otte vor oc rede for kong Harald, for hand slo hannem för aff Danmarck met mact, thi torde hand icke nu slass met hannem igen. Der drotningen det fornam, da talede 25 hun met greffue Hugo aff Paris, at hand skulle hielpe kongen aff fengsell for den store tro och loffue skyld, som hand sette till hannem. Hand talede fremdelis met greffue Bernard aff Siluan oc met mange bisper aff riget oc andre herrer, at de kunde finge nogit middel til, met huilked de kunde fly deris 30 konge aff fengsill igen. De bleffue da saa till sindz oc ens, at de ville sende kongens egen sön, som hed Lotarius, och bispen aff Beluas, som hed Hildericus, oc bispen aff Siluan, som hed Guido, til kong Harald i Roan, at de skulle der bliffue till gissell fore kongen, till hand haffde forlict sig igien met kong Harald aff 35 Danmarck. Der det vaar giort, da for kong Harald till England igien oc siden till Danmarck.

Nogen tid der effter da begynte kong Loduig ath legge det suarlige paa hierte, at hand vaar saa haanlige fangen i Nordmandien, thi sette hand sigh strengelige fore, at hand det endelige *Bl.* 35*

haffue ville. Saa sende hand greffue Arnulff aff Flanderen till keyser Otte, oc loffuede hannem alt Lotteringis hertug dömme, om hand kunde fly hannem Nordmandien fra de Danske igen. Saa giorde keyseren sig rede met all sin mact oc greffue Arnulff fulde hannem. Kong Loduig aff Franckerige mötte dem paa vegn met alle de andre herre, som hand haffde da forsamled till sig, saa droge de alle till lige fore Roan ocb belagde samme stad gantske haardelige paa alle sider. Keyseren sende sin söster sönn fore den port met megit folck som löber offuer Secane aa.

De Danske sloge keyserens söstersön ihiell.

De Danske droge strax vd mod hannem och sloge hannem der i hiell oc meste parten aff alt hans folck till met. Der keyseren det saa, da ville hand heffne den skade paa greffue Arnulff aff Flanderen, faare hand kom hannem did met sine listelige raad, thi ville hand hiemmelig forrad hannem i fiendernis hender. Der greffue Arnulff det fornam, da rymde hand strax fraa keyseren met alt sit folck. Der keyseren oc kongen det saage, oc de merckte well at staden vor gantske fast, oc de tröste dem icke till at de kunde vinde hannem met mact, saa droge de och strax deden met alt deris folck. Der de Danske i staden det soge, da ructe de vd effter dem oc sloge gantske mange i hiell aff dem.

De Danske forfulde keyser Otte oc kongen aff Franckerige.

Det samme aar döde kong Loduig, och hans sön Lotarius bleff konge i Franckerige effter hannem. Paa den tid vor der en greffue i Carnot stad i Franckerige, som hed Theobaldus, hand haffde stor auind till hertug Ricard aff Nordmandien, thi for hand till kongen oc sagde: mig forundrer storlige ath du tilsteder, at hertug Ricard skall vere lige megtig met dig, thi du haffuer icke mere mact i Franckerige end hand vill stede dig, for hand haffuer haffuit oc al inseglingen fra dig, thi legger dig stor mact paa at du optencker eth fund met huilcket du kand formindske hans mact oc velde. Kongen togh disse raad storlige till tacke oc lod strax forsamle all den mact till hobe som hand kunde fonge i Franckerige. Hertugen aff Burgunden och greffuen aff Flanderen och mange andre herre komme hannem oc till hielp met all deris mact. Der kongen aff Franckerige haffde forsamlet dette folck till hobe, da schreff hand hertug Ricard til, at hand skulle möde hannem hoss en aa kallis Isora, oc anname der Nordmandien aff hannem, oc sige hannem huldskaff oc mandskaff. Kongen haffde da hiemmelige i sinde, at hand ville griffue hertug Ricard, naar hand komme til hannem, oc tage saa Nordmandien

Bl. 36

Kongen aff Franckerige ville tage Nordmandien fra de Danske.

fraa hannem till met, och giöre Franckerigis krone saa fri igien som hun vaare förre, oc ödelegge alle de Danske, som vaare i Nordmandien oc haffde det taget met mact fraa hans forfedre konger aff Franckerige. Der hertug Ricard fick disse breff, oc hand spurde at kongen haffde saa megit folck met sigh, da for- 5 undrede hannem storlige der paa, huad det betyde skulle, thi suarede hand kongens bud, at hand ville möde hannem der som hand begerede. Saa sende hand strax nogre hiemmelige bud frem for sig ind i kongens heer, at lade forfare huad der vaare paa ferde. De komme snarlige til bage igien oc sagde at kongen 10 aff Franckerige haffde gantske megit folck met sig som vaare beredde till orloff oc krig, thi trode de visselige, at hand var *Bl.* 36[a] kommen paa hans verste, at hand ville tage Nordmandien fraa hannem, oc sla hannem i hiell met forraskelse. Der hertug Ricard dette hörde, da drog hand strax till bage igen till Roan, 15 at hand ville der bide hannem, thi staden vor gantske fast. Der kongen aff Franckerige det fornam, da tröste hand sig icke till ath kunde bestonde hannem met det folck, som hand haffde met sig, oc icke helder at belegge hannem i Roan, thi drog hand ind till bage igien i Franckerige at saffne mer folck aff Burgunden oc aff alle de andre land som der lage omkring, at hand ville endelige driffue hannem aff Nordmandien.

Kongen torde icke belegge Roan.

Der hertug Ricard dette spurde, da fryctede hand storlige for kongen, at hand skulle fordriffue hannem oc forderffue Nordmandien aldelis, thi schreff hand till kong Harild aff Dan- 25 marck oc bad hannem rerlige ath hand skulle strax vfortöffred komme til Nordmandien och beskierme hannem oc alt hans folck, som vaare födde och komne aff Danske mendz kiöd och blod. Kong Harild annamede disse breff oc bud gantske tacknemmelige och loffuede ath hand ville komme dem snarlige till hielp. Saa 30 giorde hand sig strax rede met gantske mange skib, oc seglde saa ind till Nordmandien mod Roan stad ath en elff kallis Secana, som löber ned fraa Paris. Der sende hand strax sit folck ind i Franckerige mod kongen oc de andre hans medhollere. Saa rymde de strax aff vegn faare de Danske. Siden sloge de Danske alle steder slot och by platt ned i grund, som de fore frem och drebede oc myrde mend quinder piger och börn, och alt andet, som liff haffde, ligeruis som det haffde kommid et stort tordun och liunild ned aff himmelen oc slagede dem ned i grund. Der *Bl.* 73 de hade der lenge saa regieret effter deris vilge, oc kongen 40

Kong Harald lod giöre yuckelige mord i Franckerige.

rymde aff vegn fore dem, huor de komme, da toge de Danske det suare roff och bytte, som de haffde fonget i Franckerige, oc förde det ind i Nordmandien till kong Harald och hertug Ricard, och solde det siden for en vsle oc arme penning och werd, thi at de gaffue det faare en gylden som vor vell x eller xx gylden vert, de gaffue det for en penning som x vert var, at alle motte der offuer yncke. Der bisperne aff Franckerige saage at de Danske forderffuede Franckerige saa yuckelige oc ihiell sloge de christne menniske saa vbarmhiertelige, da fore de till kongen aff Franckerige, som da var i en stad, som kallis Laudun, oc baade hannem ydmygelige, at hand ville strax optencke noget middell och raad, met huilcked hand kunde stille det yuckelige mord oc roff, som Danske mend giorde i hans land oc rige, at de skulle icke plat forderffue dem alle i grund. Saa sende kong Lotar bispen aff Carnoti stad met andre flere merckelige mend till hertug Ricard aff Nordmandien, och lod spörge hannem ath, hui han lod saa vmildelige sla oc myrde det christne folck i Franckerige met sit grumme Danske folck, som icke end nu vaare christne. Hand lod hannem och sige, at hand ville fonge hannem igien alle de steder byer och slott, som hand och hans metholdere hertuger oc greffuer haffde taget fraa hannem tillforn, oc giöre hannem fyllist til met fore all den skade och vrett, som hand haffde giort hannem förre. Her till suarede hertug Ricard, *Bl.* 37* at hand ville ingeledis stille de Danske igen, för en hand finge sine steder slot oc byer igen. Siden ville hand vere i rette met hannem fore kong Harald aff Danmarck om den skade oc vrett, som hand haffde giort hannem tilforn. Der kongen fick disse suar, da antuorde hand hannem strax Baioca stad oc de andre slott steder oc byer, som hand oc hans metholdere hagde tagit fraa hannem. Siden komme de i rette til sammen for kongen aff Danmarck. Der forbad kongen aff Franckerige hannem ydmygelige oc bad ath hand ville forlade hannem alt det hand haffde brudet hannem imod, och loffuede ath hand ville vere hans trofaste ven til hans döde dag. Hand forbad oc siden kong Harald aff Danmarck, och loffuede hannem paa tro oc ære, at hand ville vere hans trofaste ven i all sine dage, oc elske alle Danske som da haffde Nordmandien, oc hielpe och styrcke dem emod alle deris fiender aff all hans mact oc mue. Her paa giorde de stercke breff oc forsaarelser, oc skyldis saa venlige oc kierlige at paa alle sider.

De Danske giorde stor mord i Franckerige.

Kongen aff Franckerige forbad kong Harild aff Danmarcke.

PAulus Emylius, som nu boer i Paris, schriffuer i Franckerigis krönicke, at den tid de vaare saa venlige forlicte oc kong Harald ville fare hiem igien, da bad kongen aff Franckerige hannem ath hand ville vnde hannem eth tall aff sit folck som hand kunde haffue met sig i orloff oc krig, da ville hand löne dem erlige faare deris vmage oc tieniste. Kong Harald vnsette hannem met saa mange som hand begierede. Siden for kongen bort met dem i strid mod keyser Otte, oc dreff hannem veldelige aff sit keyserlige palatz i Tagen, oc framdelis bort offuer Rin, oc tog saa alle de land oc steder fraa hannem, som legge emellom Franckerige oc Rin. Disse Danske som hand da haffde met sig i samme orloff, de bleffue siden lenge hoss hannem i Franckerige, oc lod dem alle christne.

Kong Loter dreff keyser Otte aff sit palatz i Tagen met Danske karle.

BIscop Biörn schriffuer i den Norske krönicke, at der bleffue trediuge Danske fribaarne mend greffne met Vogn till lige, oc dem lod greffue Hogen sette i bolte iern oc stocke vd at en rad, den ene effter den anden. Saa lod hand nogre slemme vanartige skalcke sla och hugge mange ynckelige i hiell aff dem, men de saade saa fagne oc bundne. Hand sad oc selff der hoss, men de det giorde, oc haffde stor lyst oc gammen der aff, fore hand saa, at de vaare saa mandelige och dristige i hu oc sinde, at de icke ville bluncke eller bucke for dem, som skulle drebe och myrde, men de sade alle aldelis stille men de hugge och stunge paa dem, ligeruis som der haffde ingen liffuis fare vered paa ferde. De actede icke mere de fule ködmangere en de haffde sidet hiemme hoss deris egne venner till gest eller gille. Derpaa forundrede greffue Hogen aldermest, at de vaare saa haarde i deris hierte, at ingen aff dem ville sucke eller grede, ehuorledis hand lod dem plaffue oc pine till döde. Der vaar da en megtig knabe i blant de Norske, som hed Torkild aff Lere, hand vor megit hadsker oc grummer paa de Danske, thi at de haffde tilforn vndsagt hannem paa sit liff, och Vogn haffde sagt, at hand skulle tage hans datter iomfru Ingeborg met mact aff Norge, thi bad hand greffuen at hand skulle frilige slacte aff de Danske, oc lade ingen aff dem lenger leffue. Hand hög oc sielff mange i hiell aff dem, den ene effter den anden. Der atten aff dem vore slagne, da ville hand hugge hoffuedit aff en, hed Siuard Bossen, oc hand vor Bo hin töckis sön. Denne Siuard vor en offuermaade

Det skall stande i den tiende bog hoss Karlsheffn oc Siuald.

Biscop Biörns krönicke.

Bl. 38*

Siuard Bossön frelser sit liff.

deilig karll, oc hagde et deyligt huit lang haar, oc holt megit aff det, thi sagde hand till samme Torkild: kiere ven, lad holde mit haar op i veret, at det bliffuer icke blodigt, naar du hugger mit hoffuit aff mig. Hand bad strax en suend suöbe det till hobe och holle det fast op i veret. Hand giorde oc saa. Der Siuard saa, at hand hug till hannem, da drog hand hoffuedet ned till sig. I det hög Torkild haade henderne aff suenden, derfore bleff hand gantske vred oc ville hugget till Siuard igien. Der greffue Erick, som vaar greffue Hogens sön, det saa, da bad hand hannem holde op at sla oc hugge, oc sagde till Siuard: hue est du, men du fridde dit liff saa mandelige? Hand suarede: ieg er Boss sön oc kallis Siuard Bossen. Greffuen sagde: vilt du giffue dig fangen fore mig? Siuard suarede: han raader som binder. Der met tog hand hannem quit. Der Torkild det saa, da sagde hand till greffue Erick: vilt du frelsse de Danske, da skall icke Vogn alligeuel slippe met liffuit, thi ath hand vndsagde mig för i Danmarck. I det höge hand til Vogn met en stor breide. Biörn som sad i stocken met hannem hand stack sin fod i wegi for hannem, at hand styrte. Saa tog Vogn breyden aff Torckils hender oc hög hannem i hans axel ned i hans bryst, at aadden aff breyden stod ned i iorden och hand bleff strax död. Der greffue Erick det saa, da sagde hand till Vogn: vilt du vere min fange, da vill ieg frelsse dit liff, fore den store mandoms skyld, som du nu giorde. Der greffue Hogen hans fader det hörde, da sagde hand till hannem: du skalt först angre det alder mest at du tager saa mange Danske i dag till fange. Sönen suarede: det er icke erligt at lade hugge eller sla nogen fonge. Vogn fick siden Torckils datter, oc förde hende til Fynn met sig. Der aff föddis siden eth megtigt stort Vogn slecte i Fynn.

Stratagema.

Vogn mirabiliter conseruatur.

Bl. 39

Vogn sönner i Fyn.

Dette skall stande hoss kong Harild Gormssen som kallis oc Blodtand först i den x bog.

DEr stonder i den Norske krönicke, som biscop Isleff screff, at den tid denne kong Harild Blodtand haffde lenge slagets met de Vendiske steder oc tuongit dem vnder sig met mact oc velde, at de skulle skatte oc skylle till Danmarckis krone, da lod hand bygge eth megtig fast slott hoss Julin stad oc kallede det Julins borg, oc sette der en till höffuitzmand paa, som hed Siuald oc vor födder i Skone, oc hans fader hede greffue Strut Harild. Kongen fick hannem oc nogre andre merckelige karle till sig som skulle giöre hannem hielp och bistand baade met raad

oc gerning, at de Tyske icke skulle falle fraa hannem eller Danmarckis krone igen, som de haffde förre giort. To aff disse forschreffne karle vaare hans egne brödre, den ene hed Torckild hin höye oc den anden hed Hemming. Hand fick hannem oc to andre till met som vaare greffuens sönner aff Borgenholm, den ene hed Bu hind tycke oc den anden kalledis Siuard hind huide oc hand vor en megtig god kiempe. Hand giorde och Siuald till hertug der, oc fick hannem en stor part aff landet der omkring til at holde sig met, hannem oc Danmarckis krone till tieniste, oc befol hannem at opkreffue all skatten aff landet oc stederne der omkring, oc sende hannem det aarlige till Danmarck. Hand giorde oc saa siden i mange aar oc holt hannem tro och loffue, oc der komme mange Danske siden til hannem oc hulpe hannem till at vinde mere gotz oc rente til slottet fra kongen aff Venden, som hed Burisslaus, en der vor förre. Kong Harild flyde oc till samme slott, der kong Suend hans sön dreff hannem aff Danmarck, som her effter följer in Saxone.

Greffuens sönner aff Borundholm.

Burislaus de quo in historia Olaj Tryggonis

Suend Tiugskeg.

DEr kong Harild Blodtand vaar död, da giffte kong Adelsten sig aff England oc fick hertug Ricardi datter aff Nordmandien, som hed Anna oc vor föd aff en hertuginne, som hed Gunild oc vor föd i Danmarck. Der hand haffde fonget det gifftermaal, da bleff hand saa höfferdig at hand ville icke siden giffue kong Suend aff Danmarck den aarlige sölff skatt aff England, som hand pleyde för at giffue kong Harald hans fader till gode rede, thi hand dristede da megit paa sin hustrues fader, hertugen aff Nordmandien oc paa de andre Danske som da bode i Nordmandien. Kong Harild haffde oc tilforn lagt et stort tall Danske hoffmend i nogre steder slott oc byer i England, som hand haffde i pant aff kongen aff England for den aarlig sölff skatt, som hand skulle giffue hannem oc kronen aff Danmarck, thi lod kong Adelsten hiemmelig bestille offuer alt landet, at alle de Danske som der vaare i landet bleffue alle slagne oc myrde met forredelsse paa en nat, ehuor som helst de vaare i landet.

Bl. 27

Der kong Suend det spurde, da giorde hand sig hastelige rede oc drog til England met gantske mange skib oc forderffuede en stor part aff landet plat i grund som kallis Cornubia oc neder

slo mange slott oc steder der omkring. Siden skiende hand oc brende den vestre part aff England, oc slo der to megtige steder ned i grund som kallis Viltonia oc Sireburgum. Siden drog hand ind i Norwig i England oc forderffuede alt landet der omkring oc slo der en stor stad ned som kallis Tetforda. Saa lod kong Adelsten saffne megit folck till hobe oc sende dem mod de Danske oc giorde en hertug till höffuitzmand for dem som hed Vsketell. Bl. 27ᵛ Hand gaff sig först ned mod stranden met den heer mellom kong Suend och hans skib, men hans folck vaare op i landet hoss hannem. De torde alligeuell ingeledis brende samme skib oc sacte de ville det icke helder giöre, thi at de mente at haffde de brent samme skib, da haffde de icke siden bleffuit skilde ved de Danske, thi at de skulle da endelig bleffuit i landet hoss dem igen enten leffuindis eller döde, oc de tröste dem icke heller til at de kunde sla dem aff landet fra dem met mact eller velde. Thi lode de skibene legge, oc droge saa bort mod kong Suend i strid oc tabede slaget oc meste meget aff deris folck, saa der kom icke mange aff marcken igen. Siden ginge de Danske til skibs igen oc fore siden paa den anden side paa landet som kallis Sandica. Der röffuede de oc skiende landet, oc toge bort alt det som nogit duede, oc sloge der to steder ned i grund, som vaar Cancia oc Suntsexa. De giorde altid spe oc spot aff den Engilske heer huor de soge hannem komme i marcken, fore de kunde ingen mandom göre mod dem, eller nogre merckelige sticke som vaare verde ath lade beschriffue, dem til nogin amindelse effter deris död. De Danske haffue altid tre mectige oc merckelige stalbrödere met dem, huor de fore fram i fiende land, som vaar roff mord och brand, fordi vonde de mange land oc rige offuer all verden mere end noget andet folck haffuer giort. Siden fore de Danske til en stor stad i England, kallis Cantelbierg, oc det er erchebiscops döme. De aff staden fore strax vd till de Danske oc giorde en contract met dem oc gaffue dem sex tusinde löde marck sölff for brandskat aff staden. Siden forderffuede de Danske en anden stor stad der hoss, oc röffuede oc tog huad der vor i hannem, fore de ville icke giffue dem saa megin brandskatt som de ville haffue. Der kong Adelsten kunde Bl. 28 ingeledis sla dem aff landet igen, da nöddis hand til ath lade sig forlige met dem, oc gaff dem trysindz tiue tusinde löde marck sölff, at de ville fare aff landet igen. De Danske haffde da röffued halff delen aff England oc fongit der gantske megit roff

De Danske haffue altid tre megtige stallbrödere, sem vaar roff mord oc brand.

oc bytte, thi bleffue de megit rige paa samme regse. Siden droge de deden oc bort til en rig ö, kallis Vecta.

Nogin tid der effter sende kong Suend en stor skibs heer ind i England igen mod sancti Michels dagis tide, de skiende oc brende fast paa landet oc neder slo oc brende Cantelberg stad 5 plat i grund oc stenede deris erchibiscop i hiell i samme stad, som er en hellig mand met Gud oc kallis st. Elphegus. De lode hans legeme siden legge fore hunde oc raffne, for hand ville icke för löse sig selff fra dem met guld och penninge, oc fordi at hand forböd sit capittell, at ingen aff dem skulle tage noget aff 10 kirckens guld sölff eller penninge at lösse hannem met. Om anden dagen der effter at hand vaar slagin, da falt der eth visset tre i hans blod, som hand vaar slagin oc det bar strax löff oc blomster i samme time. Der de Danske saage det store iertegen, da gaffue de de Engelske loff, at de motte iorde hans legeme 15 erlige som det sig biurde oc der met fore de Danske hiem igen paa den tid.

PAulus Emilius schriffuer i Franckerige krönicke, at kong Suend drog ind i England met en stor [heer], ligeruis som hans forfedre, Danske konger, tilforn giorde, oc slog der lenge met 20 kong Edelfred, oc vant hannem offuer i stondende strid, oc dreff hannem plat aff England siden rymde samme kong Edelfred til Nordmandien met drotning Anne sin hustrue, fordi at hun vor der födder oc tog oc sine bode sönner med sig, som var Eduardus oc Aluredus, bleff der siden i mange aar hoss hertug Ricard, sin *Bl.* 28 hustrues broder, fore de vaare baade födde i Nordmandien aff Danst blod. Der hand spurde, at kong Suend vor död, da drog hand ind i England met sin drotning Anne oc fick riget igen. Men hand lod bode sine sönner bliffue til bage i Nordmandien igen hoss hertugens deris moderbroder. 30

Detteskal stonde hoss kong Suend Tiueskegh i den x bog, quere signum in 3° folio precedenti.

SIden for kong Suend selff til England, oc drog ind at en elff paa den anden side paa landet som kallis Vmbris, oc siden framdelis ind at en anden elff, kallis Trenta, til en stad kallis Gienesburg. Der mötte almuen hannem strax som der bode omkring, oc sore hannem huldskaff oc mandskaff, oc loffuede hannem deris landgille oc skatt, fore huilcken de sette hannem starck

loffuen och vissen mett gissell aff de beste mend effter hans egne vilge. Siden antuorde hand der nogre merckelig mend sine skib oc Knud sin sön, at de skulle tage dem vaare, som det sig biurde, oc drog saa sielff fremdelis ind i England met sin heer i den part aff England som kallis Merzcia, oc slog ihiell alle mendene, och lod deris hustruer oc dötter leffue som hans folck ville haffue til deris hustruer eller boleskaff. Siden tog hand der to megtige steder ind, som vor Oxonia oc Vintona, oc for ind i vester parten aff England oc vant der alle slott byer oc steder, som der vor, oc drog saa fremdelis til Lunden, deris hoffuitzstad. Der de fornumme hans komme, da fore de nogre aff de ypperste aff staden vd mod hannem och loffuede hannem megit guld oc penninge aff staden oc sette hannem der fore starcke gissell til vissen oc loffuen. Der kong Adelsten fornam, at Lunden vor gongen kong Suend till honde, da fall hand strax i mishoff oc torde icke lenger bide i riget, men hand rymde strax bort till Nordmandien met sin hustru drotning Anna oc to sine sönner oc met bispen aff Lunden, oc kong Suend bleff saa fuldmyndig konge offuer alt England.

K. Suend slo alle mend ihiell i England huor hand for frem.

Kong Adelsten rymde til Nordmandien.

Der hand haffde saa dreffuit kongen aff landet, da begynte hand fast at höfferde sig oc begiered en megtig suar skat aff den stad som sanctus Eadmundus fordum vor konge vdi, huilcken alle konger aff England haffde vnt skat fri at vere for hans skyld, dog met saa skiell at de i staden skulle huert aar bygge paa hans kircke met samme deris aarlige skatt, oc giöre Gud der loff oc ære aff. Kong Suend truede dem suarlige som i staden vaare, at hand skulle brende staden plat i grund oc i hiell sla mend oc quinder, piger och börn oc alt det som haffde i staden, vden de gaffue hannem strax saa megit som hand begerede. Hand fortalede oc megit den gode hellige mand kong Eadmundum, som de Danske haffde för slaget der i hiell nogre aar til forn. Der fore straffede den alsommectigste Gud hannem strax obenbarlige i saa maade, at om afftenen som han sad i blant all sin heer, da fick hand saa suart eth sting i sit hierte som en haffde stunget hannem tuert i gennem met en kniff, oc hand leffuede alligeuell den nat vdoffuer met suar pine oc væ. Om morgenen der i dagningen da döde hand yeckelige, oc det vaar sancti Blasij dag.

Kong Suend höfferde sig megit.

Kong Suend döde i England.

Der kong Knud hans sön det saa, da fryctede hand storlige for Gudz heffn och vrede, thi lod hand giöre en megtig vold och

graff om den stad som sanctus Eadmundus konge vor begraffuen vdi, oc gaff staden skat fri fore alle kongelig tynge och skatt. Siden lod hand bygge eth kaastelige herre kloster oc kircke offuer hans hellige legeme, oc gaff der megit gotz oc rente till, baade byer oh leen, ager oc eng, som munckene skulle leffue vd aff, oc giöre Gud oc den hellige konge loff och ære der aff til euig tid. Der aff bleff det siden en almindelig sed i England, at naar der skulle bliffue nogen konge i landet, da sende hand först sin krone til samme kloster oc lod hende sette paa sancti Eadmundi kongis hoffuit, oc lössde hende siden til sig igen for saa megit guld oc penninge som hun var verd, oc lod sig siden krone met hende.

Bl. 29*

Kong Knud lod bygge et herre kloster i England.

Nogen stund effter at kong Suend var död, da kom kong Edelfred aff Nordmandien igen oc ville taget England igen met mact. Saa for kong Knud mod hannem oc vant hannem deylige offuer. Saa rymde kong Edelfred ind i deris ypperste stad som kallis Lunden. Der bestollede kong Knud hannem saa lenge, at hand döde i staden. Siden tog kong Knud hans höstru drotning Anna til ecte, paa det at hand kunde fonge dis större venskaff met de andre Danske, som da vaare i Nordmandien.

Store Knud.

Bl. 39*

DEr kong Suend vor död i England, som forschreffuit staar, da vdualde de Danske, som der vaare da met hannem i England, hanss sön Gamle Knud till konge, men de Engelske sende strax bud till Nordmandien effter kong Adelsten oc loffuede hannem at de ville tage hannem ind i riget igien met mact, om hand ville giöre dem god foruaring, at hand skulle fare bedre met dem en hand giorde förre. Hand loffuede at hand visselige det giöre ville oc sende saa sin sön som hed Eduardus hiem met dem til bage igien till gissell der paa for sig, at hand skulle der met beloffue almuen til sig, at de skulle icke thuile paa hans ord och löffte. Der kong Knud det fornam at de ypperste i England oc menigheden begynte at giöre suar samling mod hannem, da lod hand hugge hender oc föder, oc skere neserne aff dem som för vaare sette kong Suend oc hannem till gissell faare alle Engelske, at de skulle icke falle fraa dem eller fraa deris effterkommere, konger

Dette skall stonde hoss den gamle kong Knud den tiende bog ut in precedenti folio per totum.

Kong Knud lod skere neserne aff de Engelske.

aff Danmarck, oc gick saa till skibs met de Danske oc for hen till Danmarck met dette skeell, at hand ville komme did igien det andet aar der effter met stor mact och heffne den hoffmod paa dem, som de hannem da giort haffde.

Det aar der effter da kom kong Knud till England igien met mange skib, oc skiende oc röffuede den syndre part aff alt landet. Saa sende kong Adelsten et stort tall folck mod hannem oc giorde en megtig mand til höffuitzmand fore dem som hed Edmund Jernside. Der hand kom mod kong Knud oc de Danske, da torde hand icke slass met dem, men hand rymde bort offuer en side met sit folck. I det gaff en hertug aff England som hed Edricus sig met alt sit folck till kong Knud, oc alle de andre herre och bönder som bode vester i England. Siden drog kong Knud till Lunden deris hoffuitstad, oc bestollede kong Adelsten der saa lenge at hand döde i staden. Der hand vaar död, da forsuore bisperne hertuger oc greffuer, riddere oc alle andre gode mend aff rigens raad i England kong Adelstens sönner, at de ville aldrigh haffue dem till konger, oc toge saa samme kong Knud met stor heder oc ære till deris herre oc konge, oc soore hannem huldskaff oc mandskaff. Hand loffuede oc dem igen, at hand skulle vere dem en retferdig herre oc konge, saa lenge han leffuede.

Edmund Iernside rymde for kong Knud.

De Engelske annammede kong Knud till deris konge.

Men de i Lunden stad och nogre andre met dem keysede Edmund Jern side til deris konge, och hand drog siden [. . . .] i gennom saa lenge, at de vaare alle trette paa baade sider i
Bl. 40* deris heer, oc natten gick da paa til met, saa at de nöddis da till at giffue samme slag offuer paa den tid. Om anden dagen begynte de slaget igien, oc slogiss den dag riint i gennem till natten skylte dem at. Saa drog hand kong Knud strax samme nat til Lunden stad oc mente at hand vilde forraaket dem, saa hand skulle fonget staden met lempe. Der kong Edmund Iernside det fornam, da drog hand ind i staden paa den anden side oc vndsette dem alle, saa at kong Knud kunde da inthet vinde aff staden. Siden drog kong Knud indi den part aff England som kong Edmund da haffde oc kallis Mertia, oc skende oc brende der alt for fod. Saa saffnede kong Edmund all den mact til hobe, som hand kunde fonge, oc drog saa vd mod hannem i strid, oc tabede slaget, oc bispen aff Linconia oc abbeden aff Ramissa oc mange andre edelige oc fribaarne mend bleffue der slagne for hannem.

Kong Edmund Iern side.

Kong Edmund tabede slaget.

Siden bleff det tagit i dage mellom baade disse konger, oc bleff sterck gissell sat for dem paa baade sider, at de skulle komme huer anden till ordz i felig dag oc tid. Som de saa stode oc talede till sammen mellom beggis deris heer, da robede der en i blant den Engelske heer gantske höyt och sagde: her slass huer dag megit folck ihiell paa begge sider oc ingen vinder slagit till ende. En dog at kong Knud er sin föge mand paa sin persone, da er hand alligeuell voffueruindelig, fordi at hand er rask oc snu paa baade sine neffue oc der till met stedze opuant till orloff oc krig aff sin barndom, oc kong Edmund Iernside er oc saa gott som voffueruindelig fore sin megtige store legemelige mact och styrcke skyld. Derfor fanger dette orloff oc krig ingen ende, för vi bliffue alle slagne, eller oc at de selffue slass baade ene to till hobe i en kredz till sammen om riget, eller lade dem kerlige forlige til hobe der om. Hui skulle icke England nu kunde föde to konger erlige, om de ellers ville vell forligis der om, men der kunde för fem konge til lige holde dem erlige aff Englandz rige. Ere de och baade saa höfferdige at ingen aff dem vill vere vnder den anden, da mue de ene to siass der om, som allene ville sielffue regiere. Skulle vi oc saa lenge orloffue at vi bliffue alle slagne, da haffue de ingen igien som de kunde raade vd offuer, eller forsuare deris land oc rige met fraa andre vduertis fiender. Saa robede all almuen paa begge sider oc sagde at de skulle emen slass ene to till hobe om England, eller de skulle lade dem venlige forlige der om. Saa bleffue de saa til ens, at de ville ficte till sammen om riget oc fore saa ene to vd paa en öö som kallis Olueye hoss Glouern, saa at beggis deris heer kunde see der paa. Der rende de först till haabe gantske mandelige oc bröde deris glauen paa huer anden oc bleffue dogh baade fast sidendis paa deris heste. Siden högge de tröstelige paa huer anden met deris suerd, at der flöy gnister oc ild aff deris harnisk. Der de kunde icke fonge gong paa huer anden til hest, da sprunge de ned paa iorden oc fictede lenge till sammen met suerd oc knyffue. Der de haffde saa slagetz tilsammen oc ingen kunde vinde den anden offuer, da kaste de deris voben oc verge mod iorden, oc tog huer anden kerlige i fagn oc köste huer anden, oc forlicte dem sielffue vell till hobe. Der deris folck oc almuen det saage, da bleffue de alle glade oc vndrede storlige der paa, at de bleffue saa snart forlicte till sammen, men de haffde tilforn giort huer anden

En aff de Engelske sagde til deris heer.

Bl. 41

Kong Knud och kong Edmund slogis ene to til sammen om England

Bl. 41*

Kong Knud och K. Edmund deeler landet imellem sig.

saa stor vbodelig skade paa deris folck och steder. Siden skyffte kong Knud oc kong Edmund riget kierlige emellem dem sielffue, saa at huer aff dem skulle haffue en serdelis part der aff i sin liffuis tid, oc kong Knud skulle ene haffue riget altsammen effter kong Edmundi död foruden all ydermere trette oc slag, oc kong Edmund lod sig der met nöge, oc der met skildis de venlige at, oc huer for bort till sin steder oc slott met sit folck, oc vaar der met vel til frede.

Nogin tid der effter vaar der en hertug i England som hed Edrick, hand mente at hand ville forueriffue sig store slott oc len aff kong Knud oc der til met stor gunst oc vilge, om hand kunde sla kong Edmund Iernside i hiell, at kong Knud kunde ene fonge Englandz rige altsammen vnder sig. Hand torde icke sette sig obenbarlige op mod hannem eller slass met hannem i marcken, for hand vaar offuermaade sterck, thi optenckte hand met sig sielff, huorledis hand kunde best stiele liffuit aff hannem met lempe. Saa tog hand vare paa kongen en afften som hand skulle gange paa en mag, som hand laa paa en landz by hoss en stad kallis Oxonia, der stack hand sit suerd hiemmelige op vnder i kongen i hans liff som hand sad paa samme mag, at hand strax döde. Siden for hand bort till kong Knud oc mente at hand skulle fongit stor leen aff hannem for det slemme forredelsse sticke som hand haffde giord mod kong Edmund sin rette herre. Thi hilssede hand hannem oc sagde: hil vere du kong Knud! som nu est allene konge offuer alt England, thi at kong Edmund er nu död, oc ieg slo hannem i hiell for din skyld. Der kongen spurde, at hand haffde myrde hannem saa skammelige verlige, da lod hand hugge hans hoffuit aff hannem oc sette det op paa deris hoffuit stad, at alle forredere oc skalcke skulle der paa see dem i spegel, oc icke giöre forredelse mod deris herre oc konge oc icke heller mod nogre andre. Siden bleff kong Knud allene fuldmyndig konge offuer alt England i xxv aar til lige.

Hertug Edrick stack kong Edmund i hiell.

Hertug Edrick bleff hals huggen.

K. Knud Ennolds kong i Engeland.

Der hand haffde veret konge i Danmarck oc England nogre aar oc skicket sin ting i begge de rige effter sin vilge, da for hand her aff Danmarck op till Rom offuer land och offrede store dyrebare gaffuer til sancte Peders kyrcke i samme sted. Hand gaff der oc saa megit guld oc gaffuer til det studium som der vaar paa den tid, at alle som did komme aff England oc Danmarck motte oc skulle studere der frit oc giffue der ingen penninge fore. Hand foruerffuede och aff paffuen samme tid, at

K. Knud drager til Rom.

Bl. 42

den sum som erkibisperne aff England pleyde för at giffue paffuen fore deris confirmats skulle megit formindskis, saa at ingen aff dem skulle giffue neer saa megit der effter som de giorde förre fore samme confirmatz, alligeuell at de motte da sielffue vide alle andre bisper och abbeder, oc giffue dem deris confirmatz hiemme hoss dem sielffue i England. Der hand ville fare til bage igen, da gaff paffue hannem it stort stycke aff det hellige kaars. Der hand kom til Papie stad, da gaffue de hannem der sancti Augustini arm for stor helligdom. Saa gaff hand dem igen hundrede pund sölff oc i pund guld. Som hand for paa wegn till England hiem igen, da gaff hand store gaffuer till all hospitall oc fattige kircker och klaaster, huor hand for frem oc disligiste fattige folck, oc kiöffte herrer och förster till paa wegn, der som fergesteder waare, at alle fattige folck motte fare der offuer for vden ald told och fergelön, oc disligist vere told fri paa alle tolsteder och veye.

At erkebisperne aff England motte sielffue vie bisper.

Kong Knud kiöffte fattige folck fri fore told.

Henricus Cornes oc scriffuer, at samme kong Knud giorde try megtige sticke, som der oc stonder i Englandz latine krönicke som forschreffuit stonder.

Om denne keyserinde Gunild schriffuer Vincentius in speculo historiali i den siette oc tyuende bog, oc siger, at der hun haffde lenge vered hoss keyser Henrick oc fonge[t] deylige börn met hannem, lagde keyseren hinde till, at hun skulle giort hor oc ligged hoss en anden mand. Hun begierede aff hannem at hun motte beuise sin vskyldighed i den sag, oc paa det at alle skulle see oc vide i sandhed, at hun vor vskyldig i samme sag, da ville hun lade [. . . .] visse hannem en kamp oc kredz met den samme karll som haffde dicted hinde samme lögin paa, alligeuel at hand vaar icke saa stor oc sterck som den megtige kiempe. Den lille drengh hög strax hoffuedit i tu paa samme grumme karll, at hand fall död til iorden. Der aff kunde de alle mercke oc besinde, at den edelige keyserinde vor vskyldig i samme sag, thi at den alsommectigste Gud haffde beuist hendis vskyldighed skinbarlige met det store obenbarlige iertegen som hand lod der skee for alle deris ögen, at en liden dreng skulle slaa den store kiempe i hiell. Vincentius siger, at hand vaar saa stor oc sterck, at der torde ingen i keyserens gaard slas met hannem i camp eller kredz. Der keyserinde haffde saa

En Danske dreng hög hoffuedit i tu paa en stor kiempe.

giort sin aarsage, at alle kunde kiende at hun vaar aldelis vskyldig i den sag, da ville hun aldrig effter den dag söge seng met keyseren mere. Hand kunde huercken bede hinde til met gode ord oc ey heller locke hinde til met gonst eller gaffue, oc icke heller true hinde till met hödzell eller slag, at hun ville gonge i seng met hannem, men hun gaff sig bort i eth nynne kloster oc leffuede der gantske gudelige oc erlige siden i alle sine dage.

Keyserinde Gunnild gaff sig i kloster.

Vincentius schriffuer strax der hoss, at samme keyser Henrick haffde en söster som vaar ind giffuen i it iomfru klaaster oc vor en nynne. Hun for offte til keyser sin broder. En aff hans cappellane begynte at bole met hende, som hand haffde verit en natt hoss hende i hendes herbere oc skulle gonget vd om morgenen paa slottit bort til sit herbere, da vaar der falden ny snee om natten paa gaarden, thi sagde hand till hende: huorledis skall ieg nu komme heden, at vi bliffue icke baade beröpte. Gonger ieg vd, da kiender mine fodspor i sneen, oc bliffuer ieg heer, da beröbis vi baade. Hun sagde strax: ieg vid gode raad, sed paa min bag, ieg vill bere dig bort til dit herbere, saa kand ingen se eller kiende andet en at en dreng eller pige haffuer der gonget. Som hun saa bar hannem paa sin bag, daa saa hennis broder keyseren vforuarindis vd ath sin vindue rett i dagningen, oc kiende dem baade. Hand trode da visselige, at presten bolede met hans söster, alligeuell at hand ville icke tro det förre, den tid det vaar hannem sagt i löndom. Hand viste icke nu huad hand skulle giöre der till, thi hand fryctede, at hand skulle sielff fange stor skam oc fortall for sine sösters skyld, om hand hende beröbede. Fordi tagde hand quer oc lod som hand inthet viste der aff. Strax der effter bleff der eth biscopsdome löst langt borte i Valland, saa kallede hand samme prest till sig oc sagde hiemmelige til hannem: rider nu min söster icke mere huercken lönlig eller obenbarlig, men farer strax bort oc annamer det biscopsdöme oc bliffue der siden i alle eders dage. Siden giorde hand sin söster til abbedisse i eth nynne kloster, oc bad ath hun skulle icke lade ride sig mere aff presten effter den dag, oc icke helder aff nogen anden.

Keyser Henricks syster boler met hans capellan.

Keyserens syster bar sin bole til sit herbere.

Bl. 44

RAphael Vollateranus, som er en merckelig historicus, hand schriffuer i sin krönicke om denne megtige kong Knud och siger,

at der hand haffde vondet England oc vered der fulmyndig kong i fem oc tiue aar til lige, da for hand ind i Schotland oc vant det oc met herreskiold, oc tuang deris kong till som hed Malcolmus, at hand skulle tiene oc skatte till Danmarckis krone. Hand schriffuer oc, at samme kong Knud stictede fire mectige herre closter i England, try aff sancti Benedicti orden oc det fierde i sancti Eduardi ere, som vor konge i England.

Kong Knud vant Scotland.

Doctor Anthonius Sabellicus, som vaar erchibiscop i Florentz, schriffuer i sin krönicke, at samme kong Knud for til Rom och offrede der mange store oc dyrebare gaffuer til sancti Peders kircke. Der hand for til bage igen fraa Rom, da drog hand ind til Schotland met sine skib oc slo kong Malcolmum i hiell, fore hand sette sig op mod hannem, men hand vor i Rom. Siden sende samme kong Knud vtaligt megit guld och penninge til den hellige graff oc til mange andre kloster oc kircker i det helligland, oc op bygge dem igen met, som Turcker och hedninge haffde för neder slaget.

Kong Knud for til Rom.

Kong Knud drog anden gong ind i Skotland oc slog k. Malcolmum ihiel.

Docter Albret Krantz schriffuer i den Vendiske krönicke, at den tid keyser Conrad skulle anname sin keyserlige krone i Rom, da fulde kong Knud hannem did met gantske megit folck oc fornyede da alle danske framfarne kongers naffn oc titell der igien paa ny, som til forn haffde der lenge regered oc raad offuer alt Valland i mange aar til lige. Siden giorde keyseren en kierlig forbindelse oc venskaff met samme kong Knud, i saa maade at kongen skulle giffue iuncker Henrick hans sön Gunild sin datter till hustrue, huilcken samme Henrick siden fick, der hand bleff keysere effter sin faders död.

Keyser Conrad.

Keyserens sön fick Gunild aff Danmarck.

DEr stonder i deris krönicke aff Nordmandien oc i den Engelske krönicke, at samme kong Knud bedreff try megtige sticke, foruden de mange andre vnderlige oc mandommelige gerninger, som hand giorde her i verden. Det förste vor at hand gaff keyser Henrick sin datter, som hed Gunnild, met megit vtaligt guld oc penninge, oc förde hannem veldelige ind i Valland igen met stor mact oc sette hannem deylige i sit keyserlige sede igen, der de Valske herre haffde dreffuit hannem vdaff landet.

Tria maxime memorabilia in Canuto.

Det andet vaar at den tid hand for till Rom offuer land, da kiöffte hand alle baade fattige oc rige quit oc fri met sit egit

suare guld oc penninge for halffdelen aff all den told, cise, skatt oc andet tynge, som alle veyfarendis folck pleyde för at giffue alle herrer oc förster, steder oc byer, fogder och embetxmend, oc alle andre e huo de vaare, at ingen skulle der effter fraa den dag oc til euig tid giffue mere en halff saa megit som de pleide för at giffue effter deris seduane. Der hand for fra Rom da förde hand et stort sticke hiem met sig igen aff det hellige kors som paffuen gaff hannem oc anden stor helligdom.

Kong Knud kiöffde alle fri for halff deris told oc cise.

Bl. 45

Det tredie vaar at en gong som hand ville fare fraa England oc til Danmarck, der mand schreff aar effter Gudz byrd mxxxvi, da laa hand lenge börnfast fore suart veder oc storm skyld. Saa lod hand sette sit kongelig sæde ned i strandbrynen oc tog sine kongelige kleder oc krone paa sig oc sin kongelige spire i sin haand, oc sette sig saa ned paa sit sæde hart hoss vandit, ligeruis som hand pleyde at side i sin störste kongelige maiestatis sede. Saa talede hand haardelige til stranden oc sagde: o du haff, du est vnder min mact oc vold, oc iorden som ieg nu sider paa hör mig oc til, thi biuder ieg dig, haff, strengelige vnder mine kongelige heffn och vrede, at du ingeledis dierffuis till at sla hid op paa min iord oc land, at vede min födder eller kleder som er din rette herre oc konge, thi der giorde aldrig nogin tilforn mod mit bud oc vilge, vden hand bleff derfore straffed tilbörlige! I det som hand saa talede, da kom der en stor bölge oc slo baade hans sko fulle aff vand oc giorde hans dyrebare kongelige kleder gantske vaade. Saa stod hand strax op aff sit sæde oc tog sin kongelig krone aff sit hoffuit, oc sette hende ned paa iorden, oc lagde sin Spire der hoss, oc fald ydmygelig paa knæ, oc saa op i himmelen oc sagde: o du alsommectigste Gud! du est den rette herre oc konge offuer alle förster oc konger, du haffuer skafft himmell oc iord, vand oc veder oc ild som ere de iiij elemente, fordi bör dem alle at vere dig hörige oc lydige, oc ingen anden konge eller förste. Derfor skulle oc alle menniske vide, at verdens kongelige mact oc velde er snart forgengelig oc aldelis forfengelig. Thi maa der ingen ingen anden rettelige sigiss at vere en konge vden du Gud all eniste, som er en konge offuer alle konger oc förster, oc offuer al den ting som till er baade i himmelen oc paa iorden, thi bör dig all ene ath loffuis oc hedris aff alle till euig tid. Siden bar hand sin krone bort i eth klaaster i England som kallis Vinton, oc sette hende paa [vor] Herris hoffuit oc billede som der hengde

Kong Knud talede til haffuet.

Kong Knud lagde sine krone oc spire fraa sig.

Bl. 45*

paa det hellige kaars oc sagde: o du alsommectigste Gud, hues billede oc effterligning her henger paa dette hellige kaars, du est rett herre oc konge offuer alle konger och förster, dig bör aleniste at bere kongelig krone, fordi at du raader offuer alle konger oc förster och al ting er dig hörig och lydig effter din egin vilge, forbarme dig nu altid offuer mig! Siden vilde kong Knud aldrig mere bere kongelig krone paa sit hoffuit, effter den dag.

Hinricus Archidiaconus Hincindinus historicus Auglus. Bernardinus de Bustis.

Dette schriffuer Henricus i sin siette bog, som vor erckedegn i Hincindin domkircke i England oc Doctor Bernardinus de bostis oc mange andre flere doctores i den hellige schrifft i de böger som de schriffue om verdens forfengelighed.

Svend Alvivissön.

Bl. 2

Marianus Scotus schriffuer i en krönnicke, at der mand schreff aar effter gudz byrd M oc fiorten och tiue aar, da ville Aluiua kong Knudz boleskaff, som hand för tog fraa sancte Oluff i England (om huilcken Saxo schriffuer), gierne hafft eth barn met kong Knud, alligeuell at hun viste, at hun wor icke sielff fructsommelig. Thi optenckte hun ith subtilig fund, met huilcket hun mente ath hun wille begiecke kongen, saa ath han skulle visselige tro ath hand hagde affled eth barn met hende. Saa sagde hun for hannem, ath hun wor siuglig met hans foster, och lagde sig saa i barsill seng paa en thid som hun wiste, ath en prestedeye der hart hoss skulle gange i barsell seng. Strax prestedeyens barn wor födt, da lod Aluiua hende [bringe] det hemmelige till sig, och sagde for kongen, at det waar hendis oc hans barn, oc giorde sig gantske siug och skröbelig for hannem. Hand trode, at det saa waar i sandhed, thi lod hand det christne met stor ære, oc kallede det Suend, effter kong Suend sin fader. Der samme Suend voxte nogit op, da giorde kong Knud hannem till konge offuer Norge, fordi ath Aluiua waar föd i Norge, som hand mente ath hans moder hagde verit.

Hoc folium ponatur in sequenti folio per totum circo hoc signum.

Aluiuis subtilige fund.

Kong Suend vor en prestesön

Samme Marinus schriffuer och, der stonder och i Englandz latine krönnicke, at samme Aluiua gieckede och kong Knud ligerniisse saa nogre [aar] till forn i England met eth andit suendbarn, som hun da lod hente fraa en sudere konne, som laa i barsell seng och sagde for kongen, ath hun hagde det födt met hannem.

Kong Harald vor en sudere sön

Hand trode det wisselige at saa skulle vere, thi lod hand det christne oc kallede det Harald, och giorde hannem siden till konge offuer England, fore hand vaar der födder.

Nogin tid der effter da döde kong Knud, som han meente ath hans fader skulle vered, och da waar drotning Anna, kong Knuds ecte höstrue, i England. Thi tog samme Harald alle de slott steder och leen fraa hende, som hun skulle haffue at holde sig aff i sin liffuis tid, som kong Knud haffde för giffuit hende, och dreff hende saa platt aff England met stor haanhed. Hun rymde saa bort till greffuen aff Flandren, och hand tog hinde erlige och veluillige till sig, och hiolt hende siden i stor heder oc ære.

Kong Harald dödr.

Kong Harald dreff drotning Anna aff England.

Der samme kong Harald hagde været kong i England i fire aar, da döde hand. Saa sende de Engelske strax bud effter kong Knud i Danmarck, som vor forschreffne kong Knuds ecte sön oc födt aff Anna hans drotning, oc kalledess den haarde Knud, at hand skulle komme och annamme Englands krone oc rige. Strax hand kom till England oc bleff der kronidt, da lod hand graffue kong Harald op igen aff iorden oc lod saa hugge hans hoffuit aff hannem oc kaste det vdi en haffn i haffuit, som kallis Damisis, och hans legeme met fore den store forsmedelse hand giorde hans moder i deth at hand dreff hende aff riget. Oc fore hand hagde da spurt, ath hand vaar en suderis sön, oc icke kong Knuds sön, som Aluiua hagde före sagt fore hans fader. Nogin tid der effter funde nogre fiskere forschreffne kong Haralds legeme i stranden, oc förde det till lands och iorede det hiemmelige det beste de kunde, fore de torde det icke vere bekiende fore kong Knud obenbarlige.

Haarde Knud bliffuer siden konge i England, *oc opgraffuer k. Harald.*

Marianus siger, at den gamle kong Knud hagde tu ecte börn met sin hustrue drotning Anna, som vaar denne haarde Knud och Gunild, som keyser Hendrick fick till hustrue. Och fordi ville Aluiua och haffue tu börn met hannem, som hun löy sig till met falskhed i fraa en sudere kone, oc det audit fraa en preistedeye, som forschreffuit stander.

DEr stonder i den Norske krönnicke, at der denne Suend hagde
Bl. 8 været konge i Norge tu aar, da lod hand forsamle almuen aff Nordlandene till landstingit hoss Truendhiem. Saa holt hans moder Aluiua hoss bursprockit for dem alle, oc bad ath de skulle

vere hennis sön hörige och lydige som dem burde, och vdgiffue den ny skatt och gengerd, som hand aff dem begierede, en dog at det vaare emod deris gamle seduane. Saa opstod en mectig och friborn mand, som hed Ener Tampeskell oc robede höyt oc sagde til dem alle: o I menige almue, ridder oc ridder-menda mend, bönder och homend oc alle andre som her nu for-samblede ere aff Nordlandene, I giorde megit daarlige och vfor-nymstelige, der I saa ilde kiöbsloge, at I solde eders rette herre kong Oluff bort, for den gamble mer Aluiue och hennis föll Suend, som ville eder alle forderffue. Hun er gerig oc vmettelig, och kand aldrig fornögiss met stor rigdom. Hun fanger ey heller saa megit guld och penninge, ath hun ville ey haffue mere, thi maa hun vel lignis eth horss, som legger oc gnaffuer om sig, naar det skall dö, oc ville end da gierne ede mere aff gressit, om hun kunde. Henniss sön maa ligniss ved ith föll, thi hand lader sig regiere oc vende bort oc igen aff hende, ligeruiss som ith vngt föll, oc kand huercken tale eller mele. Aff disse ord begynte de alle at lie och fnysse, oc almuen robede och murlede höyt och sagde, at det vaar aldelis sandingen som Ener sagde. Dette buller och muerll stod lenge paa, at de kunde icke stillis igen. Saa robede Aluiue höyt til almuen igien och bad dem kierlige, at de ville tige oc giffue lyd til tingis. I det som de begynte at tige, saa robede Ener Tampeskel till almuen igien *Bl. 8** paa ny, oc sagde: huad ville I her lenger höre paa denne gamle kierlingis ord oc squalder, som er fuld aff all ondskaff och onde raad? hui skulle I være hende hörige eller lydige, men hun haffuer giort eder saa megin skade oc tynge? Den hellige herre kong Oluff giorde eder all dygd och ære, och lod eder bliffue ved eders gamle seduane met skat och landgylle, oc lerde eder siden till met ret vey til himmerig, der for sloge I hannem i hiell, nu lade I eder kue och vnder trycke aff denne gamle kierling, som ville eder alle fordryffue. Lader oss fare hiem huer till sit oc side stille och söge huercken ting eller steffne met hende miere eller hendis sön. Der met stode de oc alle op oc ginge deriss ferde, och der toerde ingen straffe hannem fore de ord hand sagde til tinge, thi at ridderskabet oc almuen vaar hannem alle velvilige.

Enar Tambeskelmer taler imod Aluiua.

Ved dette pass sende kong Knud aff England bud till Kalff aff Eggi i Norge, at hand der skulle lade giöre hannem feretiue stercke breyder. Hand schreff hannem till igien, at hand

Kalffs suar.

finge ingen aff hannem, men hand ville lade giöre saa mange till Suend hans sön oc Aluiue hans moder, som de skulle mest kunde nogin tid styre oc stille. Saa gick hand strax i raad met Ener Tampeskell och andre flere aff de ypperste i Norge, huad de skulle giöre, at de kunde aflegge den suare skat oc tynge, som almuen och de besuarediss daglige met. Saa bleffue de saa till ens, at de ville sende merckelige bud till Rydzland effter Mogens sancti Oluffs sön, och tage hannem ind fore konge, oc driffue kong Suend oc hans moder plat aff rigit met mact och velde.

Consilium de pellendo Suenone.

Trygge Olufs sön.

I det samme fick kong Suend bud, at kong Trygge, kong Oluff Tryggesens sön aff Norge, ville komme did fraa Irland, *Bl.* 4 och slais met hannem om riget. Saa sende han bud till Kalff paa Egge, Ener Tampeskell oc de andre friborne, at de skulle komme till hannem met al deris mact, oc hielpe hannem at stride mod hans oc rigens fiender. Hand sende och bud effter almuen, at de skulle komme till thinge oc höre hans [act] oc vilge. Men de sade alle hiemme oc ingen ville komme. Der kong [Suend] dette fornam, da giorde hand sig rede met alle sine daglige tienere, oc drog ned mod Bergen oc mente ath hand ville fange hielp oc tröst aff dem som bode synder at Norge. Der hand kom paa vegn, da mötte Kalff hannem met hundrede karle, oc drog da till bage igien fraa sine venner oc brödre, som hand haffde da dragit til sig hiemmelige och till de andre hanss methenger fraa kong Suend, at de skulle indtage Mogens kong Oluffs sön. Dette viste ingen aff kong Suendz tienere, thi robede de til hannem oc sagde: Kalff, vent om igen, oc fölg min herre kong Suend emod hans fiender! Hand suarede: ieg haffuer nock hulpet tilforn kong Knudiss oc Aluiuis vnge, at hand fick her mact oc velde, nu vill ieg hielpe Mogens sancti Oluffs sön, at hand skall bliffue kong i Norge, oc der met for hand sin ferde. Der kong Suend det hörde, da vente hand sig ingen hielp eller tröst aff alle Nordlandene, thi drog han ned mod Vigen om kong Trygge Oluffs sön, som da laa bag en klippe met sine skib norden fore Rydefolckie. Der vaar dog ingen aff hans folck som det viste. Der hand kom i Vigen oc *Bl.* 4* spurde, at hand der laa och hyllede almuen der omkring fast til sig, da giorde hand sig strax rede, met all den mact som hand kunde der forsamble oc drog til hannem en söndag at morgen betimelige oc sloss lenge met hannem gantske suarlige, saa at

Kong Suend kand ingen hielp faa vdi landet.

der bleff megit folck slagit paa begge sider. Omsiger slog hand kong Trygge ihiell, oc tog hans folck til fonge som da vslagne vaare. Det vaar oc den eniste seir som hand vant, men hand var konge i Norge.

Kong Trygge bliffuer slagen aff k. Suend.

Men dette skede, da for Ener Tambeskell, Kalff oc mange andre gode mend aff Norlandene til Rydzland, oc begierid aff kongen, at de motte fonge sancte Oluffs sön Mogens hiem met dem, thi at de ville giöre hannem till konge i Norge. Kongen suarede: ieg vid icke huad tro eller loffue ieg eller hand skall sette til eder, thi ieg frycter at i skulle slaa hannem i hiell, naar hand did komme, ligeruis som i giorde för imod hans fader. De sore paa tro oc ære, at de ville det ingeledis giöre, men de vilde böde oc bedre imod hannem der for effter hans vilge, oc vere hannem hörige och lydige som gode oc tro vndersotte burde at were deris herre oc konge, oc der paa giorde de hannem god foruaring met breff oc indsegle effter hans egne vilge. Oc der met lod hand Mogens fölge dem, och fick hannem megit folck met sig, oc gaff hannem stort guld och peninge oc holde sig met. Der hand kom i Suerige, da for hans steffmoder Astrid oc kong Omund hennis broder mod hannem oc giorde hannem stor heder oc ære, oc gaffue hannem mange edelige gaffuer oc skencke. Hun bad oc kongenas tienere oc megit aff almuen, at de ville fölge hannem ind i Norge, men hand lod sig der krone. De sagde: der er haard och ond almue, de sloge vaare wenner oc slectinge tilforn ihiel, som fulde hans fader til Norge, thi er det vor beste, at wi bliffue nu hiemme. Hun suarede: I skulle diss heller ville fare did, at de bleffue der för slagne, at I kunde nu heffne deris död oc kong Oluffs död paa den igen som det giorde, oc fonge der for stor priss oc ære aff alle, som gode hoffmend oc dristige karle bör at haffue, naar de haffue mandelige vedergiort til skade. Aff disse hennis ord oc kostelige raad bleffue der mange veluilige til at fölge hannem, oc hun gaff dem guld oc penninge oc fulde dem siden personlige.

Kong Magnus kommer ind i Norge aff Rytzland.

Bl. 5

Der hand kom til Truendhiem, da mötte ridderskabet oc almuen hannem der paa Öre ting oc hyllede hannem der strax til konge offuer alt Norge uden all giensigelse. Der kong Suendz fogder oc embitzmend det hörde oc saage, da rymde de strax bort till hannem til Rydefolck, oc sagde hannem at Mogens vor hylled til konge i Norlandene. Saa lod hand strax forsamle almuen der til hobe, oc bad at de ville hielpe hannem at sla

Kong Suend vedersiges hielp imod k. Magnus og römmer til Danmarck.

Mogens aff landit igen. En part aff dem suarede, at de ville side stille, oc en part sagde, at de ville ingelediss sla eller stride mod sancti Oluffs sön, thi hand vor ret arffuinge til Norge. Der hand fornam, at hand kunde ingen hielp fange aff dem, da sagde hand til dem igen: Jeg formercker vell paa eder alle, at I ville icke giöre mig bistand mod min fiende, som eder biurde, thi nödis ieg til at fare til Danmarck til min broder Haarde Knud om hielp oc tröst, at hand skal före mig her ind i rigit igen met mact oc velde.

Strax han vaar faren aff Norge, da drog kong Mogens ned i Vigen oc anderstedis der omkring, oc lod sig hylle til konge, oc de annammede hannem alle velvilige, ehuor hand kom. Der kong Suend hade verit nogin stund i Danmarck, da bleff hand her död mod hösten.

K. Suend döer.

Bl. 5°

Mogens, lxxvi konge.

Der kong Mogens vor kronid til konge offuer alt Norge, da sette hand Astrid sin steffmoder öffuerst oc nest hoss sig till borde, fore hun vor en drotning oc en konge datter, oc hand sette sin egin moder Alfilde neder for hende, for hun vor icke megit fribaaren. Det fortröd Alfilde, thi giorde hun sig vred mod drotning Astrid, oc knurrede oc murrede stedsse mod hende, for hun sad offuen for hende (hun vaar da megit hoffmodig i sinde for hennis sön vor kong, som quindfolck plege altid at bliffue, naar de fange mact oc welde). Der drotning Astrid det fornam, da sagde hun til hende: du skalt icke tage til mistöcke at din sön setter mig offuen for dig til borde, ieg er en drotning oc en konge datter, oc ieg vaar kong Oluffs ecte kone, oc du vost icke andit end hans bole. Giff dig fordi til frede oc lad dig nöge met dit sæde, oc tacke din gode lycke, at du bleff moder til en konge, end dog hand er icke ecte, oc tencke der paa, at den tid ieg födde min datther Vluilde met kong Oluff min kiere hosbonde, da ville ieg icke fade dig vere min amme til hende, for du vost da en sköge. Haffuer du nu formange aff hans eller aff din egen söns penninge, da lad mig aligeuell vere din lige, oc side der som mig skellige bör met rette. Der kongen fornam, at de kunde icke forligiss om sede, da lod hand

Trædte om sædet imellem k. Magnus stiffmoder og rene moder.

bygge atskillige huss oc herbere til dem, oc holt dem bode i stat oc ære, den enne som en drotning, oc den anden som sin moder som hannem burde met rette at elske. Drotningen gaff sig strax til frede aff sin edelige oc gode nature, men Alfilde vilde ingeledis lade sig sige, men hun bleff stedze i sin gamle auind oc wrede.

St. Oluff vorder skrinlagd.

Kong Mogens sende siden bud til Rom oc lod der probere och skellige beuise hans faders kong Oluffs store hellighed. Saa bleff hand skrinlagder gantske högtidelige oc erlig som det sig biurde, oc kalledis da sancte Oluff konge aff Norge. Der giordis samme tid mange vtalige hiertegen met halte oc blinde och andre siuge menniske, som her vaare langsommeligt ath schriffue. Da Thordhunder dette spurde, da for han strax bort till den hellige graff, at giöre plict oc bod for hand stack den hellige herre, oc hand kom aldrig til Norge miere. Horeg paa Tiette, som bar hoffuit baneren mod sancte Oluff i striden, for da til Truendhiem oc ville ladet sig forlige met kongen, fore hand vaar mod hans fader. Der Asmund kongens hoffsind hannem saa i iacten nedaff slottit, da sagde hand til kongen: der kommer den forredere Horeg, som slo min fader ihiel, oc hand forradde eder fader kong Oluff til met. Jeg vil gonge ned oc heffne baade deris död paa hannem. Kongen suarede: du haffuer saa liden en breyde i din haand, tag min, hun er större oc sterckere, oc hug paa hans pande met hende, at huer mand kand det spörge. Hand gick strax ned oc hög hannem i hans hoffuit, at hand falt död til iorden, oc sagde der ved: dette skalt du haffue til lön, for du slost min fader i hiel, oc forradde din rette konge. Der hand kom op til kongen, da skudde hand breyden, da vor egin faldit och brysten mange skaar i hende, thi sagde kongen till hannem: huor töckiss dig nu at det skulle gonget met dig, om du hagde tagit din egin breyde, som er tynd oc liden oc gantske blöd oc skröbelig, men der er saa store skaar i min breyde som er bode sterckere och haarder. Jeg kunde wel tencke, at hand hagde en stercker pande, der ieg saa hannem komme.

Tordhund drager til den hellig graff oc kommer aldrig igien.

Horeg bliffuer slagen aff Assmund hues fader hand slog.

Bl. 6

Siden for kongen til Stickelsted gaard, oc hörde der sager i rette. Ener Tambeskell oc Kalff paa Egge vaare oc der till stede oc mange flere andre aff redderskabet. I det kom der en bonde som hed Torger aff Sule gaard, oc begynte at sette sin sag i rette for kongen. Der waar megit murll snack oc talede

Torgerd aff Sulegaard.

da paa ferde aff de andre, saa at kongen kunde icke giffue act paa hans tale, thi hand hörde [icke] fullelige huad hand sagde. Der fore bleff samme Torger vred oc sagde met höy röst: Herre, hör oc min sag i rette, thi ieg waar met din fader, der han vor slagen oc fick da mange dödelige saar for hans skyld paa mit legeme. Fordi biurde dig oc at höre mig saa vel som du giör den forredere der sider nest dig oc hialp mest till at din fader bleff slagin. Kongen lagde disse ord paa hierte, oc bad de andre giffue hannem lyd, thi hand fornam vell, at hand mente Kalff der met, som sad nest hannem.

Der kongen haffde enth hans sag, da sagde hand till Eoer Tambeskell: fölg mig oc paa Stickelsted och wiss mig, huor min fader vaar slagin. Hand suarede: kiere herre, ieg vid icke huor det skete, for ieg vor icke i slaget mod hannem, men Kalff aff Egge hand vid till visse huor det skede. Saa bad kongen hannem oc de andre ride vd met sig. Der hand kom vd paa steden, da sagde hand till Kalff: huor bleff min fader slagen? Hand pegede paa steden met sit spiud oc sagde: paa dette sted. Kongen sagde till hannem igen: huor stod du samme tid? Hand suarede: her som ieg stonder nu. Kongen sagde: da racte du paa hans hals met din breyde. Hand suarede: ney giorde hun icke. Kongen begynte at rödme i sit hoffuit, oc tog til sin
Bl. 7 breyde. Der Kalff det saa, da spranck hand paa sin hest oc rende sine ferde hiem till sin gaard, oc tog strax sit guld oc penninge, oc rymde aff landet till söess oc gaff sig bort i Vester söen mod Scotland och Irland, oc röffuede oc tog huad hand der kunde fonge. Siden lagde kongen alt hans arff oc eye vnder kronen, och begynte saa ath opspörge de andre baade fattige oc rige, som vore för met oc slaa hans fader i hiell. Hand dreff mange aff landit oc skattede somme aff dem gantske suarlige.

Kalff aff Egge römmer aff Norge.

Der almuen dette saage, da sagde de till huer anden: hui monne wor konge vere saa vmild emod oss alle, kand hand icke besinde, at vi haffue en nu saa vell mact til at slaa hannem ihiell, som vi giorde hans fader, om hand vill icke holde oss ved lige, som hand oss loffuede, der vi giorde hannem til konge, oc bleffue da vell forlicte. Der torde dog ingen aff dem sige kongen deris vilge, thi kaste de loder i blant de ypperste, at huilcken som loden falt paa, hand skulle sige kongen deris bröst och mening. Saa fald loden paa Siuald. Hand dictede strax en

Almuen knurrer imod k. Magnus, oc stilles aff hannem.

vise der om, oc quad hende siden for kongen. Der kongen fornam hans mening aff samme visse, da fryctede hand storlige for den grumme almue. Saa lod hand kalle dem strax till landz ting oc gaff dem der gode ord oc loffuede dem alle got oc stadigt venskab. Hand holt det oc siden oc vaar dem alle god oc retferdig, saa de bleffue alle kiere ath hannem, oc ville voge deris liff for hannem. *Stratagema.*

DEr stonder i den gamle norske Krönicke, som biscop Isleff schreff, at men kong Mogens slo det store suare slag mod de hedninge i Venden, da drog kong Suend ind i Judland, oc hyllede almuen til sig. Der kong Mogens kom til bage till Danmarck oc spurde, at hand vaar der, da for hand strax mod hannem offuer land, oc dreff hannem plat aff Judland, oc forfulde hannem strax till söis, oc slog hannem ith suar slag aff hoss Falsterbode oc Skanör. Der for kong Suend i land met en föge part aff sit folck, som icke vaar slagit, oc rymde strax offuerland til Suerige, at bedis om hielp och tröst aff sine slectinge och wenner. *Bl. 7* *K. Suend Estrithssön affslagis aff k. Magnus.*

I det samme kom sancti Oluffs broder Harild aff Rydzland did, oc hagde da acted sig ind i Norge, at hand kunde da fonget rigit, thi hand spurde till Rydzland, at kong Mogens vor dragin ind i Tyskland mod de Vendiske. Da sagde kong Suend hannem, at hand vaar kommen til Danmarck igien met stor priss och ære, som hand hagde vondit af de Tydske, oc kierde for hannem, at hand haffde dreffuit hannem met mact aff Julland och Skaane, oc tagit hans skib fraa hannem. Saa lagde de bode stalbrödreskab till hobe i saa made, at Harald skulde följe hannem till Danmarck oc hielpe hannem at vinde det fraa kong Mogens, siden skulle kong Suend följe hannem igen met all sin mact till Norge och hielpe hannem til at vinde det met mact oc velde. *K. Suend oc k. Harald giöre forbund imod k. Magnus.*

Men dette skede, da sad kong Mogens stille i Danmarck foruden alt orloff oc actede oc viste sig inthet orloff paa nogin side. Thi drog hand till Norge mod vinteren at skicke sin ting der effter sin villie, oc höre der sager i rette, oc fly huer mand, fattig oc rig, log och skeell. Der kongh Suend fornam at hand vaar der, da giorde hand sig strax rede met all den mact hand kunde fonge i Suerige, oc drog saa neder till skibs, och Harald met vd met Skone side, oc hyllede almuen der till sig oc faar *K. Magnus idret.* *Bl. 8*

behoff at bruge dem till nytte. Men ieg frycter at de vaare icke lenge, for du est for megit rund mod alle, oc vilt icke acte huor senlige saadanne klenodie ere at sancke. Der waar end da en deylig guldstob vdoffuer som vaar större end en mandz hoffuit, thi sagde Harald till kong Mogens: huad klenodie aff guld vilt du legge her imod, at du kand enne beholde denne deylige stob? Hand tog en skön stor guldring aff sin haand oc sagde: ieg haffuer icke flere klenodie aff guld end denne ring all ene, thi ieg haffuer giffuin mine ridder oc suenne, som mig haffuer fölgit i orloff och krig, alle de andre mine klenodie. Harald annamede ringen oc sagde: dette er lidet guld at en konge skulle eye som haffuer to hele konge rige at styre oc regere, oc en tuill mig fast paa, at hand hör dig sielffuer till.

k. Magnus for meget gaffmild.

Bl. 10 Kong Mogens suarede: er hand icke rettelige min, da maa ieg megit tuile paa huad gotz ieg haffuer met rette, thi at min fader kong Oluff gaff mig hannem til en amindelse, der ieg skildis ved hannem i Rydzland. Harald suarede: ieg troer det well, at din fader gaff dig hannem, men du skalt dog vide i sandhed, ath hand tog hannem tilforn fraa min fader met mact och welde, der hand vaar konge offuer hannem oc alle de andre i Norge. Da ville vi alligevel lade den snack fare oc giffue oss baade till frede. Om morgenen for kongen till tingit oc sagde da obenbarlige fore alle almuen, at hand haffde giffuit Harald sin faderbroder halffdelen aff Norge met sig met de willkaar som schreffuit staar. I det stod der en knabe op, som hed Tord paa Stig, oc robede höyt blant all almuen oc sagde: da skall hand her effter kallis kong Harild aff alle. Kongen suarede: ieg er der met aldelis til frede. Siden gaff kong Harild samme Tord en mecktig stor bolle full met sölff penninge, som vaar beslagin met sölff, oc der vaar tho handgreff i hannem aff sölff, eth paa huer side. Hand gaff hannem oc to sköne guldringe, som weyde baade ij löde marck guld. Siden fulde kong Harild kong Mogens till Truendhiem och de forlictis gantske well paa reyssen.

k. Magnus ring.

Tord paa Steg.

Kong Mogens lessde siden sin faders kiste op, som hans hellige legeme laa wdi oc lod kong Harild oc mange andre det obenbarlige see, thi hand laa baade heel oc holden, ligeruiss som hand haffde værit nylige slagin. Hand skar hans negle aff hannem oc klippede aff hans haar, som hand pleide at giöre huert aar, thi at det voxte paa hannem som det gierde för, men

S. Oluffs legem.

Bl. 10v

hand vor leffuendis. Saa leesde hand skrined igien oc beuarede nögelen hoss sig sielff.

Om waaren der effter da giorde kong Mogens sig rede met alle sin skib, hand fick oc megit folck aff Norge met sig, oc kong Harild fulde hannem met all sin mact, thi at kong Suend vaar i Danmarck om vinteren oc tog skattin op, huor hand for frem. Som de fore paa wegn, da drog kong Harild ind i en god haffn oc lagde sine skib der fore ackere, som kongens skib pleyde altid at ligge, for der vaar best grund oc acker sted. Der kong Mogens kom ind i haffnen effter hannem, da tog hand det storlige till vrede, thi bad [hand] sit folck strax gonge till harnisk. Der kong Harild det saa, da bad hand sit folck hugge sine ackere strenge, oc vigede for hannem. Der kong Mogens det saa, da gaff hand sig till frede. Siden for kong Harild ind till hannem i hans skib met gantske föye folck. Kong Mogens bad hannem strax were wel kommen, oc bad sine tienere skencke hannem oc hans folck. Kong Harild sagde: ieg mente du wille slagit paa mig nu i sted, skall vort venskab icke lenger waare, som wi haffue sored huer anden? waar det dit aluere, da holler ieg det for en barnlig gierning. Nei vaar det icke, sagde kong Mogens, ieg haffuer det aff mine foreldre at ieg er hastig, hagde ieg nu sted dig till at tage dette lille sette fraa mig oc icke ville vedergiort strax dette föge hoffmod, som du mig der met giorde, da haffde du en anden tid tagit it större part fraa mig aff Norge. *Bl.* 11 Nu vist du min villie, lad oss nu bliffue wenner her effter, som vi vaare för. Kong Harild suarede: det er gammild mandz tale, at den eldre skall stundom veye oc fire den vnge, thi at vngdommen er snar till vrede oc hastighed, oc vill strax heffue sin skade och hoffmod. Siden fuldis de at til Danmarck.

Tuist imellem k. Mägnus oc k. Harald.

Der kong Suend fornam deris komme, da rymbde hand strax fore dem til Suerig. Saa skickede kong Mogens hans ting i Sieland och Fyn, oc for saa til Judland oc waar der alsommeren i gienuem til mod hösten, oc skickede all lou oc skel, baade fattige oc rige.

K. Suend römmer fore k. Magnus aff Danmarck.

En nat som hand laa oc soff, da drömde hannem gantske vnderlige. Hannem töcte, at hand stod hoss sin fader sancte Oluff i alsom största glede, saa sagde hand til hannem: kiere sön, huad heller wilt du komme hid til mig, oc haffue saadan löst oc glede som du seer her, eller du wilt lenger leffue oc bliffue den rigeste oc mectigste konge som her haffuer [veret] i disse rige i mange aar till forn, oc giöre en vgerning, som du

Visio Magni.

kant neppelige eller aldrig böde. Hand suarede: kiere fader, ieg giffuer dig mit fri vilkaar, oc beder dig gierne, at du vilt vduelge paa mine vegne eth aff disse tuende sticke, huilcket som du kant tencke, at mig er nötteligst baade till liff och siæll. Sancte Oluff suarede: da skalt du snarlige komme til mig. Om morgenen sagde hand alle sine vnderlige drömme, oc bleff strax suarlige sing om natten der effter, saa hand tröste sig icke lenger till at leffue. Thi sende hand strax bud aff sted till Suerige till kong Suend, at hand skulle komme oc annamme Danmarckis rige, thi hand viste till visse, at hand vaar nest arffuing der till met rette. Saa sagde hand til kong Harald, at det vaare best, at hand fore till Norge oc annammede riget altsammen, oc lod sig der met nöge. Der hand haffde da sagt dem alle sin wilge, da döde hand erlige som en christen förste, oc er det troligt, at hans siell er i hiemmerige.

Bl. 11*

K. Magnus döer. aliter Saxo.

Sudetorp alias sæpe nominatur.

Der hand vaar saa död i en by i Judland, kallis Sudetorp, da bad kong Harild hans folck at de ville strax följe hannem till Viborgiss landzting oc lade hannem der krone till konge offuer Danmarck. Da suarede Ener Tambeskell: det er megit bedre, at wi följe vor döde herre oc konge till Truendhiem oc lade hannem der erlige begraffue hoss hans fader som hand aff oss alle begerede, end wi skulle her nu begynde at stride mod Danske mend, som toge oss ind met kierlighed oc villie. Fordi wille wi oc heller följe wor döde herre nu til iorde, end nogin leffuendis konge i orloff oc krig for guld och penninge. Der kong Harild fornam, at de Norske oc de andre kong Mogensis tienere ville icke giöre hannem bistand til at fremme sin vilge, oc hand hörde vel at disse Danske ville ingeledis haffue hannem til konge, da gaff hand sig till frede oc lod före kong Mogensis legeme i hans egit beste skib met stor heder oc ære, oc seglede saa tuert offuer fraa Judland oc till Vigen. Der for hand sielff i landit met sit folck, och lod de andre fare till söess met det döde legeme till Truendhiem. Och hand for offuer land oc hyllede all almuen til sig, huor hand for fram. Siden bleff kong Mogens begraffuen i sancte Oluffs kircke neden for kored. Der grede bode fattige oc rige for hannem, thi hand holt dem alle ved log oc skeel, men han vaar konge.

K. Harald staar effter Danmarck forgeffuis.

Bl. 12

K. Magnus begraffuelse.

Torkild Gase i Judland, oc hans döttre.

Paa denne tid bode der en megtig herremand i Judland, som hed Torkild Gase. Hand gaff kong Suend sit konge naffn paa Viborg landzting, för hand rymde aff Danmarck. Thi be-

gynte hand at tale om hannem en dag som hand sad offuer maaltid oc sagde: ieg frycter storlige ath kong Harild aff Norge skall komme hid met stor mact oc lade sig krone til konge met mact oc velde, for kong Suend kommer hid fraa Suerige. Saa begynte hans dötter, som vaare gantske deilige iomfruer, at giöre spott oc spe aff disse ord oc loe sactelige och hiemmelige emellom dem selffue, fore de hörde vell för oc Harild ville vered konge, men hand vaar der oc det kunde icke da skee, som hand begerede. Saa skaare de mange ackere aff blöder ost oc kaste dem saa paa bordet, oc sagde: naar kong Harild kommer hid fra Norge met sine skib, da ville vi giffue hannem disse ackere at feste dem met mod veder oc storm, at de skulle icke driffue her i land. *Bl.* 12* Det sagde de paa spe, thi de trode icke at han skulle nogin tid kommet igien. Men deris spe gick dem siden vd igien före gammilt aluere paa det siste, som her effter följer.

Der kong Suend fick breff oc bud till Suerige, at hand skulle komme oc anname Danmarckis rige, da sagde han strax: det skall Gud oc alle Danske mend vide, at ieg skall aldrig effter denne dag fly eller rymme fra dem, ehuad nöd sorg oc dröuelsse mig offuer ganger, men ieg skall för lade mit liff deylige hoss dem i marcken mod rigens fiender, om det kand icke bedre vorde. I dette samme som hand fick disse bud, da haffde hand tenckt at skyll sig vid sit folck oc giffuit sig plat vdoffuer och fared bort i andre fremmede elende land oc rige. Men nu hand fick disse tinder, da tackede hand Gud for sin store naade och barmhiertighed, at hand ville hielpe hannem till hans kongelig stat oc ære igen. Saa giorde hand sig strax rede oc tog till sig alt det folck som hand kunde fonge, oc drog saa til Danmarck igien mod vinteren oc annamede riget. *K. Suend kom til Danmarck.*

Thi at kong Harild kom til Judland igien om sommeren dereffter met trysindz skibe oc lagde der mod landit som deris fader bode, oc röffuede oc tog alt det han hagde oc brende hans gaard op i grund oc alt det gotz der laa omkring oc tog saa samme iomfruer til fange oc förde dem vd i sit skib. Siden sagde hand till dem: ieg vill nu forsöge om mine iern ackere kunde fastere holde en de oste ackere som I giorde mig till spott oc spe, der i saade offuer borde blant mange gode mend, *Bl.* 13 riddere oc suene. Siden dictede I wiser oc quade om mig, at I kunde der met foracte mig diss mere, thi skall ieg nu före eder till Norge och giöre eder der bode sorg och bedröffuilse. I dette *Harald k. kommer ind i Danmarck.* *Torkilds döttre.*

kom deris faders bud vd till hannem i skibene oc lössde dem fraa hannem fore suare guld oc penninge, at de skulle icke der bliffue skende.

DEr stonder i den gamle Norske krönicke, at den tid kong Mogens skulle slass met disse Vendiske som da vaare hedninge, da kom sancte Oluff hans fader till hannem om natten i söffne, oc sagde til hannem: min sön, du redis nu megit fore disse mange hedninge, som du skalt stride mod, fore du haffuer saa lidet folck. Mig gruer inthet thi at Gud alsommectigste vill vnde dig pris och seyer aff dem, oc til tegn at saa skall skee, da vil ieg sielff följe dig [i] striden, och naar hun skall begyndis, da skalt du oc alle de andre som följe met dig, höre min klocke som kallis Glad, oc henger i sancte Clementz kircke i Truenhiem. Naar de höre hendis lyd op i lucten, da skulle de alle bliffue dristige oc fonge gaatt hierte til at stride, bed dem da dristelig gange frem, thi at de skulle visselige vinde stor ere. Du skalt inthet harnisk tage paa dig, fore ieg vill beskierme dig fraa alle dine fiende. I det vognede kong Mogens op aff söffne, och da begyntis det at dagis. Hand lod strax kalle sit folck til sig, oc sagde dem alle den vnderlig dröm oc syn. Der vor da mange i hans heer, som sagde strax obenbarlige til hannem at de hafide hört oo seet samme syn oc dröm om natten. Der solen vaar opgongen, da kom hertug Otte aff brunsuig hannem til hielp met megit folck, thi hand haffde hans söster Vluilde sancte Oluffs ecte datter i senge. Der aff bleff hand megit glad. Der klocken var ved otte, da komme fienderne dragendis paa Lydeskous hede, oc de vaare saa vtalige mange at ingen kunde see dem alle vdoffuer. Saa spranck kong Mogens paa sin hest i en röd silcke tröye, oc tog sin skiold for sig oc sin breyde i sin haand, som hed Hell, oc vor för sancti Oluffs breyde. Hand haffde inthet andet voben eller harnisk paa sig vden sit suerd som hengde hoss hans side. Hand rende mod fienderne for alle de andre, oc sagde: följer I mig dristelige, I edelige christne mend! thi eder scall inthet skade, vi ville deylige offueruinde disse hedninge foruden all liffuis fare. Der de skulle begynde at stride, da hörde de Glad, sancte Oluffs klocke, ringe offuer dem i himmelen. Alle som haffde för hört hende i Truendhiem, de kiende hindis lyd da skinbarlige oc sagde til de andre: slar

Somnium Magni.

Det vaar de gode Brunssuiger oo danske iudske suerde.

Bl. 13

Kong Magnus slag mod Venderne paa Lyrskoffs hede.

maudelige paa fienderne, Gud oc sancte Oluff kong er met oss, som hand loffuede. Siden sloge de saa vtalige mange i hielt aff fienderne, at der laage döde kroppe en stor mill langt paa marcken, den ene paa den anden. Der flöde ocsaa mange i Skotborgis aa, som der laa hoss, at mand motte gonget offuer 5 hende paa döde kroppe. Thi at de Christne dreffue dem til bage fore dem som andre faar oc de högge dem om kuld alt for fod, ligeruis som bonden slar korn. Kong Mogens red stedze for dem oc hand syntis saa grum mod alle fienderne at ingen aff dem torde hugge eller sla mod hannum. Det vor megit 10 vnderligt at der bleffue da ingen döde aff de Christne, en dog at de bleffue mange saare aff dem. Det sigis for sandingen, at her vor ingensted siden saa stort eth slag i disse land och rige her omkring, siden at de bleffue her christne, som samme slag vaar mod de Vendiske. 15

Der slaget vaar stondet, da haffde kong Mogens ingen læge met sig, thi kallede hand Rolff sin tienere til sig, oc lerde dem huorledis de skulle forbinde de saare folck och fick dem legedom at smörge oc læge dem met, oc de bleffue siden alsammen gode læge oc hulpe mange andre som saare vaare. 20

Der de andre herrer förster oc konger her omkring spurde den deylige oc vnderlig seyr, som kong Mogens haffde saa erlige vondit aff sine fiende, da sagde de alle, at det vaare icke raadeligt at stride hannem emod, men haud finge saadan hielp aff himmelen. Det slag stod en sancte Michels afften, oc da haffde 25 kong Mogens vered konge i Danmarck paa andet aar.

[Harald Haarderaade aff Norge.] *Bl.* 14

HAnd bleff der siden lenge hoss keyseren som hed Michael Kata- lactus, mer end i tolff aar oc hoss hans keiserinde som hede Soa, oc regerede land oc rige siden keyseren waar död. Harild for offte i orloff oc krig, oc giorde der stor mandom oc vant stor pris och ære. Derfore bleff hand snarlige höffuitzmand for meste parten aff keyserens folck som pleide at orloffue til landz. Keiseren fick siden stort orloff till söess, saa giorde hand Harild til höffuitzmand for halffdelen aff hans skib oc befol saa 35 en anden den anden part aff skibene, s m hede Gregorius och

Quere hoc signum in 20 folio xi lib. et ibi ponantur ista 7 folia per totum.

waar keyserindis frende. De haffde baade mange galeyder met dem met gantske megit folck, och Harild giorde mange store hoffuerck och want megit mere roff och bytte met sine skib en Gregorius giorde. Det fortröde de andre, thi begynte de fast
5 och knurre och murre paa deris höffuitzmand och sagde at det vaare megit bedre at de fulde Harild en hannem, for hand haffde stor lycke till bytte, oc Gregorius fick inthet. Der fore bleffue de hannem alle vuillige oc sende bud till Harild, at de wille fölge hannem met alle skibene. Hand svarede, ath han ville
10 ingen flere haffue i sin flode en keyseren hannem befalet haffde. Der det led mod hösten, da for Gregorius hiem met sine skib, thi hand gad icke lenger verit til söiss. Saa for Harild til en land som kallis Affrica, der vant hand xxviij mectige slott till keyserens hand oc tog der op all den skat oc rente som laa till
Bl. 14* dem. Paa det siste gick kongen sielff i kamp met hannem, oc sagde at hand vilde der all enne slass met hannem om det beste slott hand haffde igien. Harild mötte hannem der oc vant samme kamp deylige aff hannem oc slottit met. Der fick hand stor rigdom oc kaastelig klenodie, mere end hand haffde för
20 fongit paa alle de andre. Hand fick der oc mange dyrebare stiene oc ædelige kleder met kostelig foder.

Siden for hand till en stor ö, kallis Sickleöde. Der vaar eth mectig svart stort slot paa oc alle de herre oc rige folck, der bode omkring, haffde did fört deris rigdom, der [de] spurde
25 at hand vaar i söen met sine skib. Han lod hiemmelige före nogit aff sit folck offuer en stor ström, som löb hart op till slottit oc bad dem graffue dem ind vnder volden oc kaste iorden sactelige vd i aaen, och lade hinde löbe sin ferde. De groffue saa lenge ath de komme ind vnder borgestuen och hörde at de
30 andre talede, saa fore de offuer til Harild och sagde hannem det. Hand gaff sig strax ind i samme gröfft om natten oc bröd sig ind paa slottet mod dagningen, oc slo dem alle i hiell som icke ville giffue sig fagne, oc fick der offuer maade stor rigdom.

35 Der vaar oc it andet slot paa samme ö, der vaar offuer maade fast paa mur oc torn. Der lode de porten op for hannem oc bade hannem komme ind til dem oc beuise sin mandom. De giorde megit spot och spee aff hannem oc hans parti, fore de haffde gode harnisk och vaaben oc der till duelige karle hoss
Bl. 15 dem. Harildz folck ville strax löbet ind till dem oc foruoget

nogit aff deris folck der offuer. Da sagde hand: ney, lader dem
nu betemme, vi ville finde bedre lempe til at forraske dem met
i framtiden. Saa lod hand sit folck legge deris harnisk aff dem,
oc slo sine paulun saa ner slottit, at hand vor skudfri for dem.
Der lod hand sit folck huer dag lege och springe oc kaaste til 5
maals, och hagde dog all stedsse den meste part vnder deris
tiell oc paulun i deris fulle harnisk, oc thi hand lod dem daglige
dagiss skyfftis til at bruge saadan spill met löst oc glade dantzen oc
anden hoffuering. Hand lod dem huer dag gange nermer slottit
en de vaare vane, stöndem i lange kleder oc stöndem i stackede, 10
at de skulle icke formegit mistencke dem paa slottit. Der de
andre saage, at de haffde daglige saadan lössactig handtering for
hender, da lode de portene stonde obne paa slottit aff rett
hoffmod oc actede deris fiende inthet. Der Harald det fornam,
da bad hand sit folck, at de skulle alle tage deris harnisk oc 15
suerd vnder deris side kiortell oc giöre dem saa en langer dantz
gantske sactmodelige met det förste, oc löbe saa alle aff all
deris mact mod slottit oc tage porten ind. De giorde och saa,
oc hand forfulde strax effter dem met al macten. Der waare
mange aff dem som löbe fremerst, der haffde ingen harnisk paa 20
dem, at de skulle vere lætte till at löbe. De toge deris kaaber *Bl.* 15*
oc kiortle om deris hoffuit oc arme, oc bötte for dem det beste
de kunde, men de finge alligeuell stor skade, thi de som vaare
paa slottit högge oc sloge fast paa. I det kom Harildz
banere ind at porten, hand bleff strax slagen som hannem bar. 25
Harald rebede paa en, hed Haldor, oc bad hannem tage baneren
op igien. Hand suarede i hastighed, thi hand bleff huggen i sit
kindbeen, der hand tog baneren: huo kan bære din banere, men
du hugger selff saa blödelige paa fienderne. Harild hög siden
saa suarlige och wredelige, at de andre fulle fore hannem som 30
korn. Der met vant hand slottit och fick der offuermaade stor
rigdom och bytte.

Siden belagde hand ith andet slot, det vaar saa offuermaade
sterck met mur oc torn, volde och graffue, at hand kunde inge-
ledis komme der ind. Saa opteneckte hand et andet fund, som 35
hand för hagde hört, ath en konge aff Danmarck brugede mod
kongen aff Rydzland oc vant der met hans ypperste stad och
slott. Hand lod tage de fule met garn som bygde paa slottit
och hant saa tynnder och smaa lunter och sticke aff törre
suompe ved deris födder, oc klinte somme til met vox oc big 40

vnder deris vinge oc ved deris sterte, oc lod dem siden flyge igien. De söckte til slottin til deris reder op vnder tagen oc anderstedis huor de bygde, saa kom der ild i de smaa sticker oc andet som rederne vaare giorde vdaff, saa de begynte fast at
Bl. 16 brende. Omsiger kom der ild i tagene och husene, der [de] paa slottit det saage, da bleffue de plat fortuilede, thi de haffde en stor fiende offuer dem, som vaar ilden, oc icke ville spare deriss liff, oc de haffde mange andre fiende vden porten, som ville haffue deris gotz oc peninge oc sacte liffuit till met, thi
10 viste de icke huad de skulle först giöre. Saa begynte de först at slycke ilden, men stormede Harild fast til porten. Omsiger nöddis de till aff ilden at lade porten op oc giffue dem fagne, at de [icke] skulle der brende inde. De fulle ydmygelige paa knæ fore Harild oc kaste deris suerd och verge fraa dem oc baade hannem
15 om deris liff. Hand tog dem alle till naade, och hialp saa till met sit folck at slycke, oc fick der siden stor roff och bytte.

Siden belagde hand en stad gantske lenge, fore hand vor offuermaade sterck och fast. Omsiger lod hand giöre felig dag oc tid mellom dem oc sig, som vaare i staden. I det lagdis
20 hand siug oc lod hente megen lægedom aff deris apotecker i staden, oc lod giöre der mange hande kostelig dricke for den suariste febress som betender menniske met pestelentze. Hand lod siden giöre et almindigt röcte blant alt sit folck och heer, met dem som toge vaare paa hannem, at hand vaar död. Der
25 vaare oc mange aff dem som det visselige trode, fore at de, som nest hannem [vaare], suckede oc grede for hannem. De ypperste, som dette best viste, ginge ind i staden oc kiöpte gantske
Bl. 16* mange sorte sticke klede oc lod der aff skiere lange kleder met en hette, som er syd till kiortelen, saa man drager hende offuer
30 hoffuedit saa hun henger ned fore ansictet, saa mand kand neppelige see deris ögne eller nese som den haffue paa. De begierede oc aff herrene i staden ath motte der begraffue deris döde herre, som vaar en christen förste, thi at de kunde icke lenger före hannem till söess met dem, da ville de strax fare
35 deden oc inthet mere arge paa dem eller paa landet der omkring. De bleffue glade i staden aff dette tilbud, oc sagde at de ville det gierne giöre. De andre begierede strax aff dem, ath de ville lade prester oc muncker gonge vd mod hans döde legeme met proces om morgenen, de loffuede at saa skulle skee. Der disse
40 komme til bage met samme kleder, saa bad Harild dem alle om

stratagema mirabile.

morgenen betimelige före dem i deris harnisk, at binde deris
suerd dragne hoss deris side, oc kaste samme kleder paa dem.
Hand lagde sig selff i en kiste i sit fulle harnisk oc lod
saa betecke hende vdoffuer met sort klede oc sette hende
paa en ligbaar, oc befoell sit folck som skulle bære samme 5
baare, at de skulle sette hinde mit i porten oc vende hende der
tuert fore, at de finge icke porten til igien for hende. Hand
befoll oc dem som baare blusene oc tortisser for hannem, at de
skulle kaste deris lange kleder aff dem oc hogge oc sla oc spare
ingen, naar de saage ligbaaren komme ind i porten. Hand bad 10
oc dem som effter fulde, at de skulle mandelige trede til at slaa
och hugge och forfölge ind i staden, oc den yderste part skulle *Bl.* 17
bliffue i porten, at der komme ingen vd eller ind aff de andre.
Der de komme da mod staden met hans ligbaar, da kom der
megit vtaligt folck vd paa marcken mod hannem, at de ville see 15
denne döde herris iordeferd, som der gick saa stort röcte aff
om alt landit der om kring tilforn. Hans egne suene ginge alder
fremmist met blusene, oc munckene oc klerckered fulde der nest
och hans störste oc meste folck fulde nest omkring ligbaaren,
och almuen aff staden fulde der nest, oc en stor part aff hans 20
folck vaar bag dem i deris fulle harnisk i deris paulun oc leyre.
Der de komme mit i porten met ligbaaren, da lode de som der
vaar nogit bröst paa hende, oc sette hende ned til iorden oc
reyssde Harild op aff hende, hand greff strax sit suerd, oc hög oc
slo fast paa fiendene, de som fremmest waare, kaste deris bluss 25
och kleder, oc högge oc slo aff all deris mact, de som bagh oc
mit i hoben vaare, de giorde desligist, at de giorde der eth
megtigt suart och ynckeligt mord paa den wuebnede oc vfor-
tenckte almue, som all mente at gange met ro oc frede. Der
bleffue da mange prester oc muncke slagne, oc der til met oc 30
mange andre klercker oc peblinge, der bleffue oc mange erlige
quinder piger oc börn iomfruer och möer iammerlige slagne,
foruden alle de andre borgere oc suene, borgemester raadmend *Bl.* 17*
oc andre vnge karle, som kunde icke komme till verge. Det
vaar ith ynckeligt mord, och megit thiss mere rett sörgeligt, at 35
ingen aff dem i staden foruiste sig der paa tilforn, oc icke
tenckte paa nogin fryct eller fare, oc tog sig icke der for ware,
at hand skulle saa forraske dem. Harild fick siden suar rigdom
i staden, oc der till met megit roff och bytte, oc tog saa sterck
forwaring aff dem i staden met breff och gissell, at de skulle der 40

effter bliffue vnder keyseren aff Greken och giffue hannem skatt och skyld.

Siden for hand hiem till keyseren met mange suare skib och galeyer, som alle waare fulde aff kaastelige vare, roff och bytte, som hand haffde tagit i de land oc rige, steder oc slot, som hand haffde vondit till hans hand och antuorde hannem det oc eth register met paa xxxviij steder oc slot som hand haffde vondit paa samme reysse hannem till haande. Keyseren bleff her aff megit glad, och gaff hannem och hans folck gantske megit guld oc peninge. Hand begaffuede hannem oc siden gantske storlige till met, der hand spurde hans mandom oc vnderlig fund, som hand haffde bruget paa samme reysse.

Siden sende hand hannem till den hellige graff met mange galeyer oc suare skib, der slo hand alle de röffuere, skalcke oc mordere i hiel som hand kunde spörge, och giorde alle veye saa feylige oc fri, at alle motte fare aarle och sille, ehuort de ville. De gaffue alle slot oc steder der i landet veluillige op for
Bl. 18 hannem, och sore hannem hulskaff och mandskaff paa keyserens vegne, fore den store mandoms skyld som de hörde och spurde at hand haffde bedreffuit i andre land oc rige, som hand till forn vered haffde, at hand skulle icke sla och drebe dem som hand giorde de andre, som waare formegit gienstridige. Hand for siden til Jordans flod, och tode och löffuede alt sit liff i hende, at hand skulle bliffue karsk och sund, oc i hiel slo alle de röffuere och skalcke som hand kunde spörge der omkring, at det waar siden i mange aar der effter saa feligt oc frit, at alle baade fattige oc rige motte vel fare did foruden alle fare. Siden for hand til bage i gien till Jherusalem oc offrede der megit suart guld oc peninge till den hellige [graff] oc det verdige hellige kaarss och till andre store hellige dome, at de skulle der aff lade giöre sölff kar och billede oc legge dem i. Alle forundrede storlige paa det megle sölff guld och penninge, som [hand] der offrede. Hand fick oc nock igien, huor hand for frem, till roff och bytte, oc somme stediss fick hand suare skencke.

Siden for hand til Franckerige oc vant der mange slot oc steder til keyserens haand, oc for saa til bage i gien med vinteren till Grecken, oc antuorde keyseren mange flere galeyer och skib, fulde met roff och bytte, end hand haffde för, och fick hannem da eth register paa fire sinde tyffue slott oc steder som hand haffde da vondit till hans haand paa samme reysse. Keyseren

tackede hannem storlige for hand haffde beuist sig saa trolig
och mandelig i fremmede land oc rige, oc begaffue hannem *Bl.* 18*
gantske storlige, oc alt hans folck och thienere saa der bleff
ingen forglemt.

Hertug Gregorius, keyserindens frende, bleff siden megit 5
foract aff alle, for hand giorde ingen mandom met sine skib oc
folck, huor hand for till söess, som denne fremmede herre,
iuncker Harild, haffde da giort, oc der for kallede de hannem
alle paa spe Gorger hin redde. Der keyserinden, som hede Soa,
det sporde, da fick hun stor hiemmelig affuind till iuncker 10
Harild der fore, at hand skulde mere prisis och loffuis aff alle
end hendis frende, och hun mente at oc hand haffde giffuit hannem
det vedernaffn, oc kallede hannem Gorger hin redde, som lyder
gantske spaattelig paa greckiske. Hun haffde oc stor mistencke
till hannem for sin broderdatter, som vaare en offuermade delig 15
iomfru ok hede Maria, oc hun viste vell at hand elskte hinde
megit, oc at hun giorde ocsaa hannem igen, thi fryctede hun at
hand skulle belegge hinde, eller tage hinde bort met sig, naar
hand for till skibs. Saa beförde hun hannem hiemelig for sin
hosbond oc sagde, at hun haffde forfarit i sanden, at hand ville 20
ryme aff landen, och at hand haffde tilforn sent megit till Rydz-
land til sine serdelis wenner, at giemme aff det roff oc bytte som
hand haffde för tagit i fremmede land oc rige, men hand vaar
höffuitzmand paa hans skib. Derfor bad hun oc raade hannem
idelig at hand skulle kaste hannem i fange torn. Kongen trode 25
hendis ord oc bleff hannem storlig vgunstig, oc ville icke acte
den store mandom, som hand haffde för bedreffuit for hans
skyld, och vondit hannem til haande mere end hundrede steder *Bl.* 19
och slot, oc voffuit sit liff offter der offuer oc fangit mange store
saar paa sig til met. Men hand lyde hendis vnde raad, oc lod 30
hannem sette i fonge torn, oc vilde icke höre hannem selff til
ordz oc lade hannem beuise sin vskyldighed. Der vaar da mange
i keyserens gaard, som gierne ville borge for hannem, men de
motte ingeledis bliffue hört. Saa bad de keyserinde bede for
hannem, thi at ingen viste at hun haffde tilforn besagt hannem. 35
Hun lod ocsaa for dem alle som hun haffde för inthet wist der
aff, och sagde at hun torde icke gremme sin hosbund der met,
at hun skulle tale for hannem, thi hand waar saa vred paa
hannem, at han gad icke hört at nogen neffnede hans naffn.

Ved dette pass döde hindis hosbond keiser Michaell, saa lod hun Harild strax vd aff tornit oc begaffuede hannem storlige oc sagde, at hun haffde forfarit i sandhed, at hand vaar vskyldig i de sager, som hendis döde hosbond gaff hannem til forn, thi begierede hun storlige, at hand ville sige hinde tieniste oc forsuare hendis land och rige, och vere hende saa huld och tro som hand vaar hendis hosbond. Hand sagde hende tieniste oc bleff hoss hinde. Siden ville hun haffue hafft hannem till sin hosbond, men hand ville icke haffue hinde, for hun vaar saa
Bl. 19ᵃ gamle, thi hand haffde mere villie til den vnge iomfru hendis broderdatter end til hende. Det lagde drotningen storlige paa hierte, hun fick siden en anden hosbonde, som hede Constantinus keysere.

Dette skall stonde in 20 folio xi libri der som Harild hagde slagit dragen i hiell.

DEr stonder i den Norske krönicke, at den tid Justinianus vor bleffuen keysere i Grecken, oc Harald tiente hannem, som hand giorde den anden tilforne, da fick Soa keyserinde större had til hannem daglige dagis, en hun haffde förre. Hand haffde gierne lönlige snack met hendis broder datter oc gaff hende store gaffuer, och hand ville icke tilforn haffue hende selff till hustruc, men hun vor encke, thi belöy hun hannem fore keyseren och sagde ath hand forsende hiemmelige till Rydzland megit aff de kaastelige klenodie roff och bytte, som hand fick i andre land oc rige, naar hand vaar till söess met hans orloffuis skib. Keyseren trode hendis ord och lod hannem kaste i fange torn oc to aff hans ypperste suenne met, som vor Haldor oc Vlff. De[r de] som hannem ledde komme mod torned, som stod nedre i staden, da kom sancte Oluff till hannem i en delligh mandz lignelsse och sagde till hannem: broder, giff dig till frede och sörge inthet, dig skall ioted skade, thi du est vskyldig i den sag, som keyseren lagde dig till, oc saa forsuand samme karll strax for alle deris ögne. Harild kiende hannem vel, ligeruis som hand giorde för, men hand vaar leffuendis. De andre som hannem fulde dem for-
Bl. 20 undrede storlige der paa, huo det vaar som talede till hannem, men hand bleff saa snarlige borte for alle deris ögne. De viste icke fullelige huad de skulle tencke, men de lagde samme ord well paa hierte. Om natten der effter da kom sancte Oluff til en encke i staden, som hun laa i söffne och hand hagde för hiolpet hende i henniss store sorg oc dröullsse. Hand sagde till

hende: stat op oc veck dine sönner, oc bed dem tage stiger oc
binde till hobe oc reb oc stercke liner, oc gange bort til det
torn som Harald min broder sidder fangen vdi oc vinde hannem
op oc tage hannem vd aff winduet, de skulle ingen skaade
fange derfore. Der de kaste samme reb ned till Harild, da holt 5
hand sig der ved oc kom vell op i tornet oc vant saa baade
sine suenne op til sig. De komme strax alle vel till iorden
igien. Harild bad enckens sönner gonge deris ferde oc tackede
dem storlige for deris vmage oc bad dem tige det stille, thi det
koste deris liff oc ære, om nogen det spurde. Harald gick strax 10
bort oc vacte sit folck oc bad dem hiemmelige gange till harnisk,
saa tog hand stiger oc reb och vant sig oc nogre aff sine suene
der ind paa slottit met, som keyseren laa, och stack saa selff
baade hans ögn vd paa hannem. Hand slo oc alle vecterne oc
porteneren i biell, oc gick saa ind till keyserinden oc skaar baade 15
henniss baser i tu och hennis mund viger met, oc sagde till
hende der ved: dette skall din gamle kierling haffue til amindelsse, *Bl.* 20*
for du belöy mig for min herre paa min rette aarsage, fore ieg
ville icke haffue dig til ecthe. Saa tog hand iomfruen, henniss
broderdatter, som hand för elskte, oc all keyserenss drelss guld 20
oc liggende fee oc andre klenodie, sölff oc penninge, oc gick
siden sine ferde ned aff slottit, oc tog saa to aff keyserens beste
galeyer, som kaastelige bespisede oc beuebnede vaare met skud
och verge, oc gaff sig saa vd till söess met dem.

Der vaare offuer maade store oc suare iernlencker fore i 25
gabet paa haffnen, som hand skulle vd i haffuit, thi lod hand
bere gotzed aff staffnen oc legge det bag i galeyeren, at hun
kom mit paa lenckin met kölen, saa lod hand bære gotzed frem
i staffnen igien, oc der met skrey hun offuer lencken aldelis
vskad. Der den anden galeyer skulle bruget det samme fund, 30
da brast kölen i tho paa hende, som hun vaar mit paa lencken
oc der bleff hun heng[en]dis, oc folcket oc andet huad der vaar i
hende, det bleff altsammen bereddet oc kom ind paa de andre
smaa skib, som hand da haffde met sig. Siden segide hand vdi
söen oc tog megit roff och bytte fraa Turckene och hedninge 35
som hand der kunde finde.

Der hand kom bort mod det sorte haff, da sende hand
keyserindens broder datter i land, fore hun gade ingeledis lenger
fult hannem til söess. Hand gaff hende store skencke oc gaffuer
oc bad hende sige sin frencke keyserinden, naar hun komme till 40

hende: Harald aff Norge giorde mig met maet oc velde til sin
Bl. 21 bole, fore han motte icke fonge mig til ecte for eder, som hand for begierede. All den forsmedelse som ieg kand fonge der fore, der kand ieg ingen skylde for vden eder allene, thi at Harild
5 wille gerne hafft mig tilform met heder och ære till sin ecte höstrue. Hand er nu well til frede, at I oc ieg ere vrede saa lenge wi leffue.

Siden seglde Harild österen omkring alt österige igiennem det sorte haff oc for saa ind till kong Jassleff aff Rydzland oc
10 bleff all vinteren der hoss hannem, thi hand tiente hannem för hand for till Grecken. Kongen gaff hannem siden sin datter till hustrue som hed Elizabet oc giorde deris bryllop till sammen gantske erlige.

Jarislaus giffuer Harald sin daatter Elizabeth.

Der vinteren vor forleden, da gaff hand sig till söes oc ville
15 fare til Norge, saa kom vered hannem vnder ögen paa vegn oc trengde hannem ind vnder Suerigis side mod Sietun, som legger offuen faare Stockholm, oc waar paa den tid hoffuidit staden i alt Suerige. Der bleff hand nogen stund met sin hustrue, for hun vaar icke well till pass aff söen. Der hun bleff karsk igien,
20 da gaff hand sig till kong Suend aff Danmarck, som da vaare i Suerige och kong Mogens aff Norge haffde da vddreffuit, at hand ville hielpe hannem ind i Danmarck igien, paa det at hand
Bl. 21* skulle siden hielpe hannem ind i Norge igien mod kong Mogens. Der de haffde saa bebundet dem til hobe i stalbrödre skaff i
25 Suerige, da fulde Harild kong Suend till Danmarck, oc da vor kong Mogens i Norge. Saa fornam Harild siden, at kong Suend ville forrasket hannem en natt, som forschreffuit stander, saa gaff hand sig till Norge och lod sig forlige met kong Mogens, som forschreffuit stander, oc da haffde kong Mogens vered kong i x samfeld aar i Norge, oc det vaar det sextende aar effter at sancte Oluff kong vaar slagen.

Sigtuna metropolis Suetiæ.

Non quere istam materiam superius ut debito modo imponatur.

DEr stonder i den Norske kronnick, at den tredie kong Harildz broder, som hed Vallio, vndkom i samme slag for kong Villem. Der hand saa rymde, da mötte hannem megit aff kongens [folck], hand sloiss mandelig met dem, oc paa det siste slo hand hundrede paa fluct oc de rymde ind i [en] egelund for hannem. Der hand kunde ingeledis fonge dem der vd, da sette hand ild paa skoffuen oc brende dem der alle oc skoffuen met. Siden

Quere hoc signum in viij folio xi libr. & ibi stabit totum.

Quæstio quis hic fuit Haraldus.

sende hand merckelige mend til kongen oc lod hannem bede om dag oc stunder. De bleffue omsider venlige och well forlicte i saa maade, at hand skulle haffue den nörre part aff England i sin liffuis tid, som kallis Nordimbria, oc der paa gaff kongen hannem stercke breffue och indsegle. 5

Der hand skulle fare hiem fra kongen, da haffde kongen sent hiemmelige tolff riddere i vegn fore hannem met megit folck *Bl.* 22 som alle vaar vel beuebnede met harnisk, oc at de skulle slaa hannem i hiel. Der de komme i ferd met hannem, da sloge de megit i hiel aff hans folck, thi de haffde ingen harnisk paa dem, 10 men hand vorde sig lenge mandelige for alle som komme till hannem. Paa det siste bleff hans hest skuden, hand gaff sig fra hannem oc hög fast paa baade sider om sig met sit suerd. Der hand saa, at hand kunde icke bestonde dem alle, fore de vaare saa mange om hannem till lige, da kaste hand sit suerd 15 fraa sig oc sagde: ieg giffuer mig fangen. I det ville en aff dem hugget hans hoffuit aff hannem, hand sagde till hannem: töffue lidet vitte, men ieg taler met eder oc giör mit testamente. Jeg giffuer först vor Herre min siell, oc ieg forlader kong Villem denne död som ieg nu lide skall, oc eder alle sammen som mig 20 oc mine forfulde, som her nu slagne ere, oc ieg giffuer dig min silcke kiortell som nu skalt mig hals hugge. Saa lagde hand sig ned kaars viss paa iorden oc bad sin gudelige bön till Gud och reysde sig strax paa sine knæ oc racte sin hals dristelige frem or suerdet, men den anden hög hans hoffuit aff hannem. 25 Det sigis for sandingen at hand er hellig met Gud i himmerige, thi at der finge mange siuge menniske deris helbrede igien aff deris siuge som smurde hans hellige blod paa dem, siden hand var slagen. Der skede oc mange iertegen siden paa samme sted.

DEr stonder i den Norske Kronick, at den tid kong Harild *Bl.* 22* beredde sig saa till at fare till England met Toste kong Eduards sön, da obenbarede sancte Oluff sig fore hannem i söffne oc sagde: du acter dig nu till England, bliff her hiemme i Norge eller du fanger it stacked liff der offuer paa samme reysse. Hannem töcte oc at hand quad en vise for hannem saa lydindis, at mange 35 fonger eth stacked liff for en store gerighedz skyld, som hand haffuer till mact och welde. Der vaare nogre merckelige mend

som hannem skulle följe paa samme reyse, de sagde hannem
oc mange vnderlige drömme som dem kom fore i söffne.

En hed Giord sagde, at hannem töcte i söffne, at kong
Harild oc alle hans beste folck oc skibe komme bort till en stor
5 öö, saa kom der vtalige mange örne oc raffne oc sette dem paa
alle kongens skib fraa styrnene oc ind till staffnene. I det kom
der en stor trolkone paa landet oc quad en vise saa lydendis:
her kommer en mectig fremed konge östen ind paa dette land,
hand skulle megit heller sidet hiemme oc ladet sig nöge met
10 det hand haffde, en lade [sig] her saa ille forraske.

En anden hed Tord sagde, at hannem drömte i söffne, ath
kongen kom till England met gantske megit folck, der hand ville
gonge i strid mod de andre, da komme de fast mod hannem met
mange store banere och megit folck, oc der red en mectig stor
Bl. 23 trold kone fore dem paa en vlff och hand haffde eth laar i
munden aff en karll och bed och sled der paa, at blodet löb vd
at baade hans mund kriger. Der vlffuen haffde det op edet, da
tog kierlingen en hell mand oc kaste i munden paa hannem, den
aad hand strax. Siden kaste hun den enne karll effter den anden
20 i vlffuens mund, hand aad dem op alle sammen, saa mange der
kom for hannem.

Saadanne oc mange vnderlige drömme sagde de hannem som
dem barss fore i drömme, thi radde de hannem alle, at hand skulle
bliffue hiemme. Hand svarde dem saa igien, at hand ville
25 holde iuncker Toste oc hans broder iuncker Giord aff England
det hand haffde dem til forn loffuit, oc före dem ind igien
met [mact] oc velde i deris federne rige. Siden lessde [hand]
sancte Oluffuis skrin op oc skar hans haar och negle, som hand
vaar huert aar tilforn van at giöre, oc kaste saa nögelen vd i
30 elffuen. Hand giorde Mogens sin elste sön till konge i Norge,
som hand för afflede met Thore sin hole oc tog saa Oluff den
anden sin och hendis sön met sig till skibs. Hand tog och sin
ecte hustrue drotning Elizabet oc baade hendis dötter som
kalledis Ingerd oc Marine til skibs met sig. Hand haffde da
35 trey hundrede store skibe met sig i sin flode, for vden andre
smaa skib som förde kaast och fetalie.

Bl. 23* Der hand kom til Orkenö paa vegn, da sette hand sin
drotning der i land met begge sine dötter oc for sin vey framdelis
till England, oc tog Oluff sin sön met sig. Der hand skulle
40 fare i land met sin heer, da befoll hand Oluff sin sön at bliffue

i sit skib igen, for hand vor megit vng. Hand sagde oc till dem som skulle der tage vare paa hannem: bliffuer ieg slagen, da segler eders vey til bage igien till Norge met hannem. De giorde oc saa siden etc.

Saa for hand selff i landet met sin störste mact nör paa landet. Der fand hand strax to mectige mend fore sig met megit folck, som vaar Rörick och Valentin, och slo dem eth mectigt stort slau vdaff oc en söndag siden messe vaar sagt. De nöddis da till paa det siste at ryme, saa gaffue de dem ind paa eth slott for hannem, som hed Jorck, och hand bleff der vden fore, och skiende oc brende alt fore fod.

Der kong Harild i England det spurde, da sende hand erlige mend till hannem och lod begiere, at hand ville holle nogre dage i felighed met fred oc ro met hannem, at hand kunde komme hannem sielff till ords och höre for huad sag hand saa suarlige brende och skende i hans rige. Kong Harild aff Norge tillod strax at saa motte skee. Der de skulle mödiss, da red kong Harild paa en stor blessid hest och hand falt met hannem, saa hand kom offuer hans hoffuit. Der kongen aff England det saa, da spurde hand, huo det var der falt. De andre sagde: der vaar kongen aff Norge. Hand suarde: det falt betyder oss god lycke och hannem ith stackid liff. Der de komme till haabe, da spurde kongen aff England, om Toste hans broder vaar i den Norske heer. Hand suarede sielff och sagde: her er ieg till stede oc vill nu haffue en part aff England met dig. Kongen sagde: ieg er nu rede oc vill antuorde dig meth gode tredie parten aff alt England oc denne nöre part till met, som du haffde tilforn. Torste sagde: haffde du det giort tilforn, da haffde ieg icke nu kommen hid i fiende vise. Huad vilt du giffue kong Harild aff Norge for sin vmage, for hand nu fulde mig hid. Kongen suarede: ieg sende icke bud effter hannem, thi er ieg icke plictig til [at] löne hannem der fore, men vill hand endelige haffue lönn aff mig, da vill ieg giffue hannem saa megin iord at leggis vdi som en mandz fod er sin gang langer till, eller oc saa megin mere som hand er lengre en andre karle, thi ieg haffuer spurt at hand er fem alne höy. Der met red kongen till bage igien och holt den felige dag oc stund som hand tilforn dem loffuit haffde. Der hand vaar bort faren, da spurde kong Harild aff Norge Toste at, huo det vaar som talede saa dristelige till hannem. Hand suarde: det vaar kongen, min

Tosten H. kongens broder aff Engeland.

Kong Haralds höyhed.

broder. Harild sagde: haffde ieg det vist, da skulle ieg brudet den fred oc leyde, som vi hannem gaffue, skulle det en kaasted mig baade liff oc ære, thi hand ville icke giffue mig mere fore min vmage en ath hand ville lade mig her begraffue, naar ieg vaare slagin. Fordi giorde du ille, at du sagde mig icke det i
Bl. 24ᵃ tide. Toste suarede: ieg gade icke beröbet hannem, fore den naturlige kierlighed ieg haffde till hannem. Icke kunde ieg det heller giöre, saa vaar mit hierte beklemd paa mig.

---

quere hoc signum in 3ª pagina alba in ix libro, ibi stabit totum vel alibi ubi mage deserat.

DEr stonder i den gamle Norske krönicke, som biscop Isleff schreff, at nogin tid för denne kong Harild bleff kong i England, som forschreffuit staar, da sende kong Eduard hannem vd i Vestersöen met megit folck, at hand skulle fare till Bermeland oc tage det ind met mact och velde. Der hand kom i söen, da kom der stor storm oc veder hannem vnder ögne, saa hand nödis til [at] giffue sig till Normandien met sin skib. Der hand kom til Roan stad, da vnfick hertug Villem hannem gantske erlige for kongens skyld.

Denne storm stood lenge paa, saa at hand motte legge sine skib der ind i vinterley. Hand fick stor villie till hertuginden, thi ath hun vaar den deyligste quinde som vaar i Nordmandien. Hertug tog sig icke der for vare, men hand giorde hannem all den dygd och ære, som hand allermest kunde, oc tog hannem ind paa slottit til sig oc fick hannem ith deiligt herbere oc mag. oc bad hannem bliffue hoss sig om vinteren, thi hand ville vell besörge hannem met kaast oc fetalie. Hand bleff der siden den vinter offuer oc sad alle netterne gantske lenge met hertuginden, stundem til hart mod dag, siden hertug vaare i senge, thi hand
Bl. 25 pleide gierne at gange aarlig i seng, oc stande betimelig op om dagen. Omsiger begynte hertugen at fange mistencke till Harild, for hand holte hans hustrue saa lenge hoss sig om netterne, thi sagde hand till hende en natt, som hun kom sellig i seng: hui sider du saa lenge alle netter vd offuer oc fölger icke mig till seng, som du vost von at giöre? Hun suarde: ieg giörer det iuncker Harild till villie, for hand ville haffue vor lille datter till hustrue, oc hand thör icke sielff giffue eder det till kiende, for hun er saa liden. Hertugen lod sig strax bedrage met disse hindis subtilige fund oc liste, oc mente at det haffde saa verit som hun sagde. Om morgenen sagde hun Harild disse ord oc bad

Harald fortenckis for hertuginden.

hannem bede hertugen om hans lille datter paa quandz viss. Der maaltid var giort, da sagde Harild till hannem: kiere broder, ieg haffuer her lenge legit oc tacker eder kierlige for alt gott som I haffuer mig bevist, oc alle mine tienere. Jeg haffuer lenge hafft nogre hiemmelig sticker i sinde, som ieg torde icke sielff sige eder obenbarlige, thi haffuer ieg offte lenge sidet hoss eders hustru om netterne, at ieg kunde fange aarsage till met liste oc lempe at giffue hinde min vilge till kiende, i saa maade at ieg kunde fange begi eders datter till hustrue. Hun loffuede alle stesse, *Bl.* 25* at hun skulle sige eder denne min kierlig begerelse, men ieg haffuer dog icke endnu fonget nogen suar der paa aff hende. Thi nödis ieg nu selffuer till at sige eder personlige baade min vilge oc beder ieg gierne om gode suar, at ieg kand fange eders ia oc samtycke i samme ærende. Hertugen mente, at hand haffde sagt disse ord aff hiertens grund, oc at det haffde verit hans aluere, thi sagde hand till hannem igien: min datter er gantske vng oc liden, vilt du [bide] nogre aar effter hende, till hun bliffuer större, da skalt du gierne fange hende till ecte. Harild suarede, at hand ville det gierne giöre. Saa lod faderen giffue dem till hobe, som det sig biurde.

Harald slaar k. Eduard ihiel.

Nogre aar her effter spurde hertug Villem, at samme Harild slo kong Eduard ihiell med forredelse i England, som vaar hans faders söster sön, thi at hertug Rorbert var hans fader, oc drotning Emma var kong Eduardz moder oc de vaare södsken baade aff fader oc moder, och hand fornam oc da, at Harild haffde beleit hans hustrue, oc boled lenge med hende, oc der till met bedraget hans datter, i det hand lod sig giffue vid hende oc motte icke haffue hende till ecte. Dette lagde hand haardelige paa hierte baade aarle oc silde, oc betenckte alle stedze, huorlediss hand kunde best heffne disse store hoffmod paa hannem. Hand viste well at kong Harild var da megit sterck paa land oc folck, siden hand haffde tuongit alt riget vnder sig met *Bl.* 26 mact, thi torde han icke fuldelige giffue sig ind till hannem i riget at skaffe met hannem.

I dette samme spurde hand, at samme kong Harald haffde vddreffuit to aff sine brödre aff England oc de vaare rymde til kong Harild i Norge, fore hand vaar da sterk paa folck, at hand skulle hielpe dem ind i England igien met mact oc welde, oc derfor wille de siden giffue hannem en part af riget met dem. Der hand siden fornam, at kong [Harild] aff Norge redde fast

till at ville drage till England, da lod hand och forsamle till hobe alt det folck som han kunde fonge oc ville drage ind paa England tuert offuer fra Nordmandien, naar han spurde, at kongen aff Norge vaare i landet paa den anden side.

Der hand skulle ride neder till skibe, da gick hans hertuginde til hannem oc talede megit om kong Harild aff England. Der tog hand suarlige till wrede oc drog sin högre fod aff styböyelen, som hand sad paa hesten, oc hög hende met sin spore kringle mod hendes hierte och sagde der ved: det er Harildz din bolis skaale aff England, drick hende vd for hans skyld! Hun störte strax död till iorden oc kunde huercken tale eller suare, (saa fonger hord gierne vnd ende).

Hertug Villem drog siden till England oc slo siden kongh Harild i hiell i en stondende strid oc giorde hans broder met oc tog saa rigit ind oc lod sig krone till konge, som her ydermere effter följer in Saxone. Hand bleff siden xxi aar kong i England oc hans börn oc affkomme hagde riget i mange aar effter hannem, som der stonder i den Norske krönicke.

Vallio forte.

Bl. 47

Suend lxxvij konge.

quere hoc signum in 4to folio xi libri in fine prime pagine.

DEr stonder i den gamle Norske krönicke, at kong Suend böd kong Harild till aff Norge met sine visse bud, at hand ville möde hannem om vaaren der effter hoss landemercket i Halland paa hin side Kongisbache ved den aa som löber hoss Aas kloster oc kallis Nissa, oc der ville hand giöre contract och forligis med hannem, oc giöre da en endelig ende paa det orloff, som de haffde för lenge hafft till hobe. Kong Harild giorde sig rede om vinteren oc drog did strax om sommeren met gantske megit folck oc mange skib. Der laa hand lenge oc bide effter kong Suend. Der hand fornam, at hand ville icke komme, da gaff hand megit aff sin almue som bode i Nordlandene hiemloff, thi hans fetalie oc kaast gick fast paa grunde. Saa beholt hand halt anden hundrede skibe hoss sig igen oc töffuede en da effter kong Suend. Der hand fornam, at hand ville icke komme, da for hand ind i Halland, oc röffuede oc tog huad der vaar, guld sölff oc penninge queg oc fee, oc skende oc brende alt fore fod. Der kong Suend det spurde, da drog hand did met tre hundrede

skib oc kom til slags met kong Harild sancti Laurentz afften
om eftermiddagen der klocken vaar ved eth, oc slogis siden den
afften oc den gantske nat vdoffuer til hart mod dag. Kong Suend
lod legge sit skib til kong Harildz, der slagit begyndis, oc en
greffue aff Norge, som hed Find Arnesen oc vaar för rymder aff 5
Norge, lod legge sit skib paa den anden side op til kong Harildz
skib oc kaste de dregge oc kroge paa begge sider paa hans skib,
at de skulle bliffue fast til hobe. Siden sloge de gandske suar-
lige paa hannem paa begge sider. Hand vorde sig gantske mande- *Bl.* 47*
lige lenge vd paa natten, da spranck hand sielff ind i kong Suendz 10
skib oc nogre stolte karle met hannem oc högge och sloge kong
Suendz [folck] for borde fra styred oc ind til staffnen. Der
sprunge oc mange selff for borde oc drucknede dem selffue.
Kong Suend spranck oc da selff i sin baad oc kom bort i eth *K. Suend*
andet aff sine skibe, oc bad sit folck stride mandelige. Siden *flyer.*
spranck kong Harild i Find Arnesens skib oc slo hans folck for *Find*
borde, oc tog hannem selff till fonge, och sagde till hannem der *Arnesön*
ved: suoger, du haffuer min broder datter Berlund i senge, thi *fanges.*
haffde ieg trod at ieg skulle fondit dig i Norge oc icke her mod *Gertrud*
mig met kong Suend min fiende. Du est saa gaatt som blinder, *forte.* 20
thi vare det bedre, at du haffde sidet hiemme met fred oc ladet
dig nöge met det du haffde i Norge, en at du skulle giffue dig till
kong Suend, at hand skulle fonge dig flere leen i Norge som
haffuer der ingen sielff, oc icke belder ved om hand kand nogre
der fonge. Kong Harild haffde to sine sönner met sig i samme 25
slag, som vaare xij eller xiiij aar gamle, thi sagde hand til Find:
vilt du giffue dig fongen for Mogens oc Oluff mine sönner, som
ere dine neste frender? Find suarede: ieg vill icke giffue mig
fongen for diue hualpe, at de kunde icke staa mig for liff oc sund,
eller beskerme mig for mine fiender. Kongen lo aff disse suar 30
oc sagde till hannem igien: vilt du icke da giffue dig fongen for
Thore min hole, som er din broder datter? Find suarede: er hun
her til stede? Ja, sagde kongen. Find suarede: Der er icke da
vnder, at du haffuer saa huasselig biddis met oss i nat, men
merren vaar her selff tilstede hoss dig. Kongen lo at disse spodske 35
suar oc holt dem for gammen, thi hand viste well Findz kynde *Bl.* 48.
tilforn, at hand kunde icke spege sin tunge, naar hand bleff hastig oc
vred, thi gaff hand hannem siden quit oc bad hannem fare huort
hand ville. Siden bad kong Harild sit folck sla mandelige paa
deris pander, thi at de sprunge fast sielffue offuerborde oc vaare 40

miströstige, fore kong Suend deris herre vaar bort rymd fraa dem alle. Dette sagde han, thi hand viste icke at kong Suend vaare i det andet skib, men hand mente at hand haffde strax rymd sin ferd, der hand spranck aff sit egit skib for hannem.

5 Der kong Suend dette hörde, da bleff hand plat fortuilet oc spranck allene ned i en bod oc rod bort i mörckit til it stor skib som laa ydderst blant dem alle oc tog der vaare at ingen aff kong Suendz skib skulle vndkomme, oc hertug Hogen aff Nørge vor höffuitzmand paa samme skib, och hand haffde för tient kong Suend, oc haffde hans frencke i senge, thi raabede hand til dem i skibet og sagde: er hertug Hogen tilstede, da beder hannem tale ene met mig, thi ieg haffuer nogre hiemmelig erinde at sige hannem paa min herre kongens vegne. Hertugen buckede ned offuer skibs bordet, saa huiskede kongh Suend sactelige til hannem och sagde hannem, at det waar han sielff oc bad hannem hielpe sig i sit behold, fore den store tro och loffue hand sette til hannem. Hertugen sagde til to aff sine suene som hand trode best: förrer denne karll i land til den bondis her bor nest, som ieg giesto nu sist, oc beder hannem fonge hannem hest oc sadell,

Hertug Hogen hielper kong Suend sin suoger.

Det er gaat at haffue venner, som hug oc mad skifftis.

20 thi hand skall ride min herres ærinde, hand skall oc vell betale
48* bonden for sin vmage. Der de komme vd blant skibene, da mötte dem mange bode oc rode bort oc igen, oc lette effter kong Suend. De spurde disse at, huo de vaare. De suarede paa deres gamle Norske, at de hörde hertug Hogen til, der met lod de dem ro
25 deris ferde. Kong Harild robede stedze paa sit folck oc bad dem forfölge de Danske som da fast rymde. Hand bad dem oc tencke paa den store skade som Aslack kong Suendz kiempe giorde dem tilforn vnder Judland, paa deris venner oc slectinge, der hand alene slo saa mange offuer borde aff dem met den store ege
30 bielcke. Aff disse ord bleffue Baggerne haastige oc vrede oc höge oc sloge aff all deris mact. Der kongen det hörde oc saa mod sternerne, da robede hand til sit folck oc sagde: verrer alle glade, vi ville strax vinde en deylig seyr aff vore fiende, thi at her springe nu flere Danske forborde oc druckne dem sielffue, en her
35 slas eller huggis met vaaben oc verge. Der skede oc som hand sagde, thi hand vant der alle kong Suendz skib som da vaare try hundrede i samme flode, oc der vndkomme gantske faa aff alle de Danske oc Tydske som kong Suend did förde.

Aslag kong Suends kempe.

Der hertug Hogens suene kom til den bonde i Halland met
40 kong Suend oc bade hannem fange hannem hest oc sadell, da

spurde hans hustrue dem at, huad det store bulder oc rob betyder som de haffde hört den gantske nat paa vandet. De sagde at kongen aff Danmarck oc kongen aff Norge slogis tilsammen. Hun suarede: huo vant striden? De sagde: kong Harild aff Norge. *Bl.* 49 Hun suarede: Gud naade oss for konge der vi haffue fonget! vael 5 oc arm maa hand bliffue i alle sine dage, thi hand rymer altid fore sine och rigens fiende, ehuor hand far i orloff oc krig. Kongh Suend suarede, en dog at ingen hannem kiende, thi hand vaar forkledder och sagde till hende: icke er kong Suend saa redder, at hand thör ey bie sine fiende, men hand haffuer saa stor van- 10 löcke i orloff och kri, ath hand nödis skinbarlige till at fly. I det tode de deris hender, der de skulle gange til bordz. Hun racte dem eth haandklede som de skulle törre dem paa, saa tiurde kong Suend sine hender mit paa kledet. Da sagde kierlingen til hannem: du est ille optucted oc lerder i din vngdom, det kand ieg nu see oc kende paa dine vnde seder oc vfornufft, kunde du icke saa vel törre dig paa ind aff endene aff kledet som dine stalbrödre giorde. Kongen suarede: ieg kand en leffue den dag ath ieg maa törre mig paa haandkledet huor mig löster. Der hand haffde fongit mad, da lod hand de andre ro til bage met baaden. 20

Kong Suend straffis aff bondequinden.

Der de Norske saage dem komme och kiende dem baade, da mente de at de haffde vered i lande effter bytte. Kong Harild lod siden ransage i alle skibene om morgenen effter kong Suend, och mente at hand skulle fongit hannem enten död eller leffuindis, thi hand viste icke, at hand vaar vndkommen samme 25 nat, men slaget stod. Hand lod oc ransage och lede paa landet *Bl.* 49* effter hannem. Der hand kunde der icke finde hannem, da mente hand, at han haffde verit drucknid met de andre. Saa bleff hand der oc lod begraffue oc iorde sit döde folck. Men red kong Suend til Sieland oc fand der megit aff sit folck for sig, som did 30 vaare rymde till söes. Nogin stund der effter da spurgde kong Harild, at kong Suend vaar kommen till Sieland. Saa giorde hand sine skib rede oc drog til Opslo, oc gaff de andre hiemloff aff Biergin och Nordlandene, oc lod dem segle deris ferd.

Kong Suend lod siden hente den bonde til sig som hannem vndförde aff Halland oc hede Karll, och befoll at hand skulle tage sine sönner oc dötter met sig oc lade sin höstrue bliffue hiem. Der hand kom, da spurde hand hannem at, om hand haffde kient eller seet hannem för. Hand suarede: herre, ieg vid det icke til visse, men ieg tror at ieg giorde eder Naade i sist en föge tienist, 40

Carl bonde i Halland.

der I kom til mit selff tredie. Kongen suarede: det er sandingen, ieg skal nu löne dig vell for din vmag oc giffue dig den beste gaard her ligger i Sieland til euindelig eye. Bonden sagde: ieg tacker eder Naade oc beder gierne, at ieg maa lade heste min höstru hid till mig. Nei, sagde kongen, ieg vill ingeledis at du skalt lenger haffue den gamle vforuumstige oc vonartige kierling, lad hende der bliffue oc röckte sine grise oc kalle, ieg vil giffue dig en deilig vng quind som dig skall giöre löst oc glede. Siden gaff hand hannem gotz oc pening nock, oc giorde hannem till en megtig mand i alle sine dage.

Wforstand straffis.

Der kong Harild det spurde, lod han hiemmelig forfare oc spöre blant sit folck om ingen viste huorledis kong Suend vaar vndkommen till samme bondis. En dag som hand gick i gaarden oc snackede met [nogre] aff sine gode mend, da hörde hand, at hans suene talede oc rebte höyt i stoffuen om samme slag, oc mange aff dem rosede hertug Hogen oc sagde at hand giorde allerstörst mandom aff sit skib, thi hand behindrede alle de danske skib, at de kunde icke komme til söes for hannem. Saa vaar der en blant dem, som fortröd at de rosede hannem saa megit, hand suarede der til oc sagde: icke giorde hand sin ære eller min herre kong fyllist, der hand lod före kong Suend i sit behold. De andre sagde: huad vist du der aff, huorledis kant du det bevise? Hand suarede: ieg vaar den ene som hannem vndförde, fordi vid ieg dette til visse. Kongen giorde sig strax rede, met ij hundrede heste, oc ville ride op til Hedmarcken oc gribe hertug Hogen, som der bode. Som hand vaar paa vegn, da vaar der en aff kongens suene, som hed Gammild, hand haffde stor vilge till hertug Hogen, thi liede hand en bunde oc sende hannem biemelig att giensiger fore paa vegn for kongen op till hertug Hogen, oc lod hannem sige at kongen ville rette hannem, for hand vndstack kong Suend. Hertug [Hogen] rymde strax sin ferd oc tog met sig höstrue oc börn, gotz oc penninge, huad hand haffde, oc gaff sig öster met Suerig til kong Stenckell, oc fick siden stor hielp aff hannem, oc sloss to gonge met kong Harild siden, oc giorde hannem stor skade i Norge, oc tog all skatten aff Hedmarcken i et aar igennem fra kongen. Paa det siste forfulde kong Harild hannem saa hordelige, at hand motte plat rymme til kong Suend i Danmark. Saa begynte kong Suend at sancke folck til hobe igen, oc ville före hannem ind i Norge igen met mact, for hand vaar vddreffuen for hans skyld. Der rydderskabet oc almuen det

Bl. 50

Hertug Hogen röbes.

Serui infidelitas.

Serui fidelitas.

Stenkillus rex Sueciæ.

Bl. 50ᵃ

fornam, bode i Danmark oc i Norge, da lagde de dem det haardelige mellem, oc bade deris konge paa begge sider, at de ville giffue dem til frede, oc lade det komme til forligelsse, at der skulle icke skee saa stor mandmor i blant dem, som vaare Christne menniske, for den ene mandz skyld. Da bleff det saa haandlet oc taled paa det siste, at de skulle bode venlige möde i Kongil i Norge, oc der forliges om alle sager, som dem mellom vaare. Der de komme til hobe, da bleff de venlig oc well forlicte i alle maade saa at huer skulle beholde den skade som han haffde fonget oc aller kiere eller klage der paa miere, oc huer skulde haffue sit rige quit oc frit til landemercket effter den dag vden alle giensigelse. Her paa giorde de stercke breff met deris oc rigens klemmer och indsegler, at dette skulle siden holdes vbrödelige oc skildis saa att venlige oc kierlige.

pax inter Suen et Haraldum.

Bl. 51.

KOng Suend Estridsen sende tu hundrede skib til England aar mlxviij aar oc giorde to aff sine sönner til höffuitzmend for samme skib som vaar Harald oc Sancte Knud som siden bleff konge herhoss kong i Danmarck. De lagde der ind at en aa kallis Humbris oc giorde der strax landgang. Der erchibiscop Aldredus det spurde, da bleff hand saa suarlige bedröffuit, at de skulle skende oc brende kircker oc kloster, som de Danske pleide för at giöre, at hand döde inden otte dage der effter aff ret sorg. Der de i [en] stor stad der hoss, som kallis Eboracum, [det] fornumme, da fryctede de at de Danske skulle tage de huss, som stode i deris forstad, och giöre skarn der aff mod staden for dem, thi brende de selffue samme forstad aff, ilden bleff paa det siste saa stor, at de kunde icke sielff slycke hannem, thi kom der och ild i deris haffuir, oc brende baade kircker oc kloster och husene met. Der ilden brende allermest, da kom de Danske [aff] forstaden, saa nöddis de till aff staden at slaa met dem, for de haffde da en suar gresselig ild offuer hoffuidet paa dem induertis, oc de kunde icke heller vndkomme for de Danske, thi de haffde da belagd dem paa alle sider. Derfor bleff der slagne mier end sex tusind aff dem aff staden och try tusinde aff Nordmandien, som vaar der indlagde i borgeleye oc at foruare staden. Siden skiende de och brende all den part aff England som ligger der fraa oc en stad kallis Duuelin, oc forderffuede det plat i grund, saa at der bode icke siden folck i ix aar der efter. Paa den tid vaar der saa suar tid i England, *Bl.* 51*

Dette skall stonde hoss kong Suend Estredsen.

Erckibispen aff England döde aff sorg.

De Danske brende tredie parten aff England.

at de Danske nöddis til at æde beste kiöd paa det siste. Derfor fore de da hiem igen.

Denne kong Suend förde oc suart orloff paa Suerig, oc vant kongen deylig offuer, oc bleff saa konge i Suerigh, som der stonder i sancte Eschilli legende som er schreffne i Suerige. De Suenske kallede hannem siden almindelig kong Blod Suend offuer alt Suerige, fordi at hand samtyckede de motte stene biskop Eskild i hiell, som da vaar biscop i Strengeness oc sammeledis fordi at hand til lod, at de Suenske motte æde aff det kiöd och blod som de offrede til deris affguder, som vaar aff öxen och kiör kalffue faar oc lam oc andet queg oc fenid. Somme kallede hannem oc kong Blod Suend for det megle folck hand slo ihiel for kong Inge, for hand vant landet.

DOctor Gaginus schriffuer i Franckerigis krönicke, oc der stonder oc i den Bremmerske krönicke, at kong Suend samlede megit folck till hobe oc beredde mange skib oc ville fared til England oc taget det igen til Danmarckis krone, fordi hand vaar der ret arffuing til, fore hand vaar gamle kong Knudz söster sön. Der kong Eduard det spurde, da sende hand megtige sendinge bud till Danmarck til kong Suend oc loffuede hannem oc hans effterkommere, konger i Danmark, huert aar x tusinde skaale
Bl. 52 pund guld aff England, och lod der giffue hannem stercke breff paa met alt rigens raadz samtycke aff England, at de motte bliffue met fred och ro for de Danske, at de skulle icke fare did oc sla dem ihiell, oc skiende oc röffue riged som de giorde förre.

Denne hellige herre kong Eduard bleff siden ynckelige slagen i hiel met forredelsse aff sin egin tienere, som hed Harald, hvilcken hand haffde för giort till sin foged offuer England, at hand kunde sielff fonge diss bedre aarsage till at tiene Gud met rolighed.

Denne Harald lod siden slaa mange Danske ihiell met forredelse, som kong Suend lagde der i England paa slottene oc i stederne, der hand for til Danmark. De Danske sette stor tro och loffue til hannem, for hand vaar Suensker paa sit möderne oc föd aff frue Gyde Uluels Spragelegs dotter, som oc vaar Vlffuis söster, oc samme Vlff vaar kong Suendz fader. Hand lod dricke de Danske druckne oc myrde dem saa met forredelsse, at de skulle icke hielpe hans egen moder broder sön kong Suend til

at fonge England fra hannem. Hans moder fru Gyde haffde en hertug i England, hed Godeuin, och hand vaar samme Harildz fader, vaar kong Suend oc samme Harild tu söskenebörn, thi at kong Suend vaar Vlffuis söu, oc Harild vaar fru Gydis söu, oc hun vor Vlffuis söster. Samme fru Gyde bleff oc drotning i England, 5 siden hertug Godeuin döde, thi kong Eduard tog hende til hustrue, oc giorde saa samme Harild sin steffsön til foged offuer England, *Bl.* 52* for hand haffde selff ingen börn. SammeHarild slectede strax paa den onde suenske falske nature, som hand vaar födder aff paa möderned oc slo sin stefffader kong Eduard i hiell met forredelse, 10 oc tog saa riget vnder sig och lod sig krone til konge.

DEr stonder i den Norske krönicke, at den tid kong Harild aff Norge vaar slagen i England oc Oluff hans sön kom hiem igen till Norge, da bleff hand saa forent met kong Mogens sin broder, at hand skulle bliffue konge i den syndre part aff Norge 15 fra Lindesnes oc neder i Vigen til landemercked, oc kong Mogens skulle haffue alle Nordlandene oc Truendhiem. Der kong Suend dette spurde, da sende hand dette bud at de skulle anname Norges rige aff hannem i forlening, eller hand ville fare did oc tage det ind met mact oc velde. De sende hannem bud 20 igen, at de ville holle den contract oc fred som deris fader giorde met hannem til forn, oc giöre hannem venskaff oc vilge, men ingen tieniste eller skat ville de vere hannem plictige. Hand schreff dem til igen, at hand giorde contract met deris fader oc icke met hans börn, thi ville hand endelige haffue Norge. De 25 gaffue hannem saa for suar, at hand skulle komme naar hannem löste, thi at end dog at deris fader var död, [....]. Der hand fick disse suar, da redde [hand] sig fast till at hand ville fare did i fiende vise. De redde dem oc fast til paa deris side at de *Bl.* 53 ville tage mod hannem, naar hand komme. Der almue oc rid- 30 derskabet det fornumme i Danmarck oc Norge, da lagde de dem der eblant paa begge sider, at de kunde betage det suare orloff oc mandemord som da tilstundede oc talede saa lenger der i blant at der bleff forrammed en almindig herre dag som skulle stande i Kongilde. Der skulle de alle tre möde til hobe om 35 vaaren der effter. Der de komme til hobe, da bleff de venlige oc vell forlicte. Saa gaff kong Suend kong Oluff sin datter, som hed Inger, at samme fred skulle bliffue dis fastere.

Tu aar effter da döde kong Mogens i Truendhiem, saa fick kong Oluff all Norge vnder sig, oc vaar der siden konge i fem oc tiue aar til lige, till hand döde, oc [h]alt stedze god fred siden met danske konger, som vaar met Suend, Harild, Knud oc Oluff Hunger. Den [siste] gaff hand sin faders söster till hustrue som hed Ingierd. Hand regierede Norgis rige ganske erlige i sin liffs tid oc holt almuen ved skeell oc log. Hand lod och megit forbedre alle slott oc by i riget oc der vaar god tid alle vegne i landet, men hand vaar konge. Hand lod oc byge Krist kircke i Truendhiem. Hand döde siden i Vigen oc bleff opförder til samme kircke oc iordet i hende. Hand lod en slegfred sön effter sig som hede Mogens, huilcken han afflede met en knabe datter, som hed Thore. Hand bleff strax konge i Vigen oc offuer all den syndre part aff Norge, *Bl.* 53* men de i Nordlandene de giorde hans faderbroder sön der til konge, och hand hed Hogen Mogensesön, oc vor en slegfred sön. Hand gaff alle Nordmend halffdelen til aff al den kongelige rente, som hand skulle haffue, at de keyssede hannem til konge. Derfor straffede kong Mogens hannem storlige met ord oc sagde, ath hand giorde ilde mod sine efterkommere, at hand bort gaff rett kongelig rente, som de skulle holde deris stat oc ære met. Om vinteren der effter da rende samme kong Hogen effter en full paa Daarefeld, som kallis en rybe paa Norske, oc hans best styrte met hannem, saa fald hand död aff hannem, oc bleff siden iordet i Truendhiem hoss sin fader. Saa bleff kong Mogens konge offuer all Norge.

---

8. Knud Konge.

DEn mectige doctor Gerson scriffuer i en bog kallis Dialogus, i huilcken der stonder huorledis de Engelske oc Franske trette tilsammen i ret gong for mange herrer oc förster oc andre megtige vise oc kloge mend. Der lagde de Fransoske de Engelske fore blant andre ord, huorledis de haffde forraad mange aff deris rette herre oc konger, baade Engelske oc Danske. De Engelske sagde: huilcke vaare de da? De Frandsoske suarede: det vaare kong Ricard, kong Eduard oc mange andre flere engelske konger, oc der till met den hellige herre sancte Knud konge som vaar Danmarckis oc Englandz konge, thi at de lode kiöbe hans egin broder Oluff Hunger oc Black oc mange andre flere forredere til i Danmarck met eders guld oc penninge, at de skulle for-

At de Engelske forraade sancte kong Knud.

raade hannem, oc giöre hannem hans almue vuillig oc vlydig, der hand laa rede met megit folck oc ville draged ind i England, oc ville taget det igen met mact oc velde, som hand vaar da ret arffuing till. Thi nöddis den hellige herre till at tage ved den aarlige skat som I oc alle Engelske haffde för bödet oc loffuet hannem, oc forplicted eder til met eders sorne eed oc starcke breff at giffue hannem oc hans efterkommere, konger i Danmarck, till evig tid. Thi ere I oc alle Engelske en nu plictige til at skatte oc skylde til Danmarckis krone. Disse ord sagde de Fransoske til de Engelske aar effter Gudz byrd tusinde fire hundrede paa det fierde i mange herrers neruerelse.

Den megtige klerck doctor Gaginus, som vaar deris ypperste formand af hellig-treföldighedz orden offuer all Christendomen schriffuer i Franckerigis latine krönicke i den femte bog, at de Engelske giorde en venlig contract met kongen aff Danmarck, at de motte haffue deris egne inföddе herrer til konger i England effter den dag, oc der fore loffuede de oc forplictede dem til met deris sorne eed och obne beseglde breff, at de skulle aarlige aars till evig tid giffue kongen aff Danmarck x tusinde skole pund nobell guld inden sancti Hansis dag, som falder om midsomerss tide. Der er try hundrede tusinde oc tiue tusinde lod guld vdi *Bl.* 54* x tusinde skaale pund guld, regnendis huert pund paa xxxij lod.

Anselemus, som vaar erckibiscop i Cantelberg i England schriffuer i vor Froess legende conceptionis, at den tid kong Villem aff England spurde, at kongen aff Danmarck redde sig fast til met voben oc verge oc mange skib, oc ville drage till England oc tage det igen met mact oc velde, fordi at det hörde hannem til met rette, thi hand vaar ret arffuing der till, da fryctede hand storlige, at hand skulle driffue hannem platt aff riged oc forderffue det siden i grund. Thi bleff hand saa til enss met rigens raad i England, at hand oc de ville giffue kongen aff Danmarck huert aar til gode rede den megtige suare sum guld til skat, som för vor vdloffuen, som forschreffuit staar. Saa sende hand en megtig hellig abbed som hed Helsinus met nogre andre aff rigens raad till kongen Knud aff Danmarck at giöre fred oc contract met hannem, at hand icke skulle stride paa Englands rige oc tage det igien met mact oc velde, men anname den aarlige skat aff dem, som de haffde för loffuit hannem. Kong Knud bleff stadig i sit sind oc sagde ath hand ville endelig haffue England igen under Danmarckis krone, thi at de haffde icke huldet

De Engelske böde sancte Knud konge skat aff England.

den contract som de haffde för giort met Danmarckis konger.
Bl. 55 Der de Engelske som vaare med forschreffue hellige abbed det
börde, da giorde de en hiemmelig contract met Oluff Hunger kon-
gens broder oc andre store hans met hengere oc gaffue dem
5 megit guld oc peninge, oc loffuede at sende samme Oluff en ster
sum guld huer aar till met, at hand oc de skulle förbindre kon-
gen sin regse til England, huilcked de ocsaa giorde. Der kong
Knud fornam at hans almue vaar hannem vuillig oc ville icke
fölge hannem til England, som hand haffde acted, da nöddis
10 hand til at tage ved den contract som samme abbed Helsinus
böd hannem paa kong Villems vegne aff England, oc samme
abbed oc de andre som met hannem vaare giorde hannem siden
god forvaring met starcke breffue oc indsegle der paa, at de En-
gelske skulle huert aar til euig tid giffue aff Englands rige
15 x tusinde skaale pund nobell guld paa en forsagder dag om mid-
sommersens tide, som forschreffuit stonder. Det giorde de oc-
saa siden i lang tid. Mange sige end nu fore ret sandhed, at
de Engelske haffue end nu for sed, at der gonger huert aar paa
sancti Hanssis dag om midsommer nogre til stranden, som kon-
20 gen oc rigens raad der til skicked haffue, oc skyude nogre pile
vdj haffuit mod Danmarckis rige som ere beslagne met nobell
guld, oc sige der ved: vi sende eder nu den aarlige guldskat aff
Englandz rige som vore forfedre vdloffuit till Danmarckis krone.
Dette giöre de mest fordi som mange mene, at de der met ville
25 holde deris ord oc löffte, oc sige oc suerge, at de haffue huer
aar vdsent en guldskat till Danmarckis krone, som de vaare aar-
lige plictige at giöre paa deris tro oc ære. Men falsk oc suig
slar gierne sin egin herre paa hals, saa giör det oc dem paa det
siste, thi den dag kand komme nest Gudz hielp, at de skulle
30 skatte til Danmarkis krone, som de giorde förre, oc icke vud-
slippe met saadan skalled aarsagh.

Bl. 55*

Erich Emund.

... Hand lod saa yuckelige henge bispen. De bleffue han-
nem oc meget vuillige, fore de viste at hand giorde hannem vret.
35 I det samme kom der en til Norge fra Irland, som hed Siuard
Degn, fore hand vaar vid till messe degn, oc skulle bleffuit prest.
Han sagde til kong Harild, at hand vaar hans broder oc begerede
aff hannem en part aff riget at holde sig aff. Kongen suarede:

du est icke min broder, thi at Thore din moder, min faders hole, lod en prest ligge hoss sig, som hed her Albert, oc hand vaar din fader oc icke kong Mogens min fader. Der hand kunde ingen rente fonge aff hannem at holde sig met, da gaff hand sig till 5 kong Erick Emund i Danmarck oc bad hannem om folck oc hielp, at hand kunde vinde Norge met fra kong Harild sin broder som icke kiende hannem fore sin broder, da ville hand giffue hannem en erlig skenck aff riget saa lenge hand leffuede. Kong Erick bleff strax veluillig til at hielpe hannem dertill, thi at kong Harild haffde icke hullet hannem den contract oc löffte, som hand 10 loffuede hannem, der hand hialp hannem ind i Norge met mact och velde. Saa spurde han strax Siuard at, om hand kunde beuise, at hand vaar kong Harilds broder oc kongens sön aff Norge. Hand sagde: ia, ieg vil gonge paa gloendis iern som logen vduiser. Siden gick hand barfötter paa siu gloende plogiern i fem 15 bispers oc i kongens neruerelse oc mange andre gode mend oc stor almues som der da tilstede vaare. Der kongen saa at hand bleff aldelis vskadder, da fick hand dis större vilge till at hielpe hannem. Hand fulde siden kongen i tu slag mod de Tydske, hans fiende, oc terede sig gantske mandelige. Der fore fick kon- *Bl.* 56 gen stor loffue til hannem oc hialp hannem saa met folck oc skib, oc lod hannem fare til Norge mod Vigen. Der tog hand strax try store skib, som vaare ladde med gode vaare. Siden gaff hand sig till Bergen, som kongen hans broder vaar, oc lod dagtinge fore sig, at hand motte fellig oc fri komme hannem til ordz. 25 Der hand kom til hannem, da beuissde hand met kong Ericks breff, oc met fem bispers breff, at hand haffde gonget vskadder paa vij gloende plog iern. Der hand sor oc sagde, at hand vaar hans broder oc kong Mogensis sön. Kongen suarede: ieg tager icke din breff eller ord for Norge, du skalt quede mig en an- 30 den vise, för en vi nu skilies at. Saa lod hand strax gribe hannem, oc befol en stor part aff sine suene hiemmelig som vaare alle druckne oc fulle, at de skulle hannem vdföre nordness paa en skude oc sencke hannem der. Der de komme vd i söen met hannem, da sagde hand til de to, som sade nest hannem oc skulle 35 kaste hannem vd: ieg vill deylige sielff springe vd, men det skal det samme vere, oc ieg maa icke lösis for peninge. Saa reysde hand sig op till borde oc tog saa en karll i huer haand aff de to, men de andre rode, oc slo dem offuer borde fore sig, och spranck sielff effter, oc sömede saa lenge vnder vandit till 40

hand kom bag en klippe. Der huilte hand sig til mod afftenen. De andre som vaare i skuden, de fiskede lenge effter deris to stalbrödre, före de kunde beredde deris liff oc fonge dem ind i skuden igen. De mente alle met det förste, at Siuard haffde strax
5 druckned, for de kunde inthet see hannem komme op i vandet, som de andre giorde, men paa det siste, der de komme mod landet, da töcte dem at de saage hannem paa den anden side hoss klippen, dog kunde de icke see til visse, om det vaar. Siuard
Bl. 56 gick siden ind i Bergen til en prest, som vaar hans gode ven, oc
10 bleff der hiemelige hoss hannem til sancte Lucie dag. Han haffde nogre hiemmelig venner i kongens gaard, som sagde hannem daglige huad der skede. En nat som hand fornam, at kongen skulle ligge hoss sin hole, som hed Thore, da viste hand vell at der vaar icke saa mange som toge vare paa hannem, som der giorde
15 i hans hustrues drotning Ingers kammer, thi [gik] hand did hiemmelige om natten oc kom lempelige ind til hannem foruden buller, oc begynte strax at sla oc hugge paa kongen. Hand vognede op i sin store druckenskaff oc sagde: woc, min hole, hui far du saa ilde met mig? Hun suarede: her er den som vil dig
20 verre end ieg. I det hög Siuard hans pande i tu, at hand bleff strax död, oc tog saa huad hannem löste, oc gick sine ferde ned til bryggen, oc lod saa hente sine hiemmelige venner til sig, oc tog et stort skib oc lagde vd paa vandet met til om morgenen. Da sende hand bud til byen, oc lod dem sige, at hand slo kon-
25 gen i hell oc begerede at de ville strax anname hannem for kongen igen. De gaffue hannem saa for suar, at de icke trode ath hand vaar kong Harilds broder, oc var hand end hans broder, da ville de icke alligeuell haffue hannem, for hand saa skammelig myrde hannem i sin seng. Saa redde de dem fast till i byen, at
30 de ville fare vd oc sla paa hannem. Der hand det saa, da vant hand sit segle oc drog nör op i landet til Sogn. Der toge almuen hannem ind for kongen oc finge hannem mange langskib oc andre skib met kaast oc folck, oc kallede hannem der kong Siuard. Drotning Ingerd sende strax bud til Thruendhiem, oc [lod] kier-
35 lige bede almuen at de ville tage hendis sön till konge oc icke Siuard, som myrde kong Harild hendis hosbonde, deris rette herre. Der kong Siuard kom til Thruendhiem, da vaar der megit
Bl. 57 ridderskaff oc almue forsambled i byen for hannem, oc formente hannem met mact at komme i byen til kongis gaarden. Der hand
40 fornam, at de ville sla paa hannem, da gaff hand sig til Holms

kloster, som ligger der hart hoss paa en beflöden öö, oc tog saa den blinde kong Mogens vd fra munckene met mact, thi hand mente at almuen skulle taged hannem till konge for hans skyld, for de haffde stor vilge til hannem tilforn, men hand fik alligeuell onde suar, huor hand kom, fore hand myrde kong Harild saa ynckelige. Der hand formerckte, at hand kunde icke bliffue konge i Norge met dette fund, da for hand til kong Erick Emund igen i Danmarck, oc haffde den blinde kong Mogens met sig, som hand kallede sin frende. Hand bad kong Erick om hielp igen, at hand kunde bliffue konge i Norge, da ville hand derfor giffue hannem aarlige store skiencke. Kongen lod berede atten sköne skib met folck oc verge, oc kong Siuard haffde selff tolff tilforn. Saa seglde hand til Norge, oc kom ind for Hualör i Borgesysel. Der mötte kong Harildz sönner hannem, Siuard oc Inge, met Norgis mact oc sloge gantske suarlige mod hannem. Der de Danske saage, at de kunde ingeledis bestonde de Norske, for de bleffue huer dag flere, da seglde de hiem til bage igien. Kong Siuard bleff til stede oc vorde sig mandelige, til hans folck vaar meste parten slaget. De bleffue alle slagne paa det skib som kong Mogens vaar vdi, saa neer som en hed Reer Gregorssen. Hand bleff stungen bag i sin rög oc vd at sit bryst met en spiud, at det bleff fast sidendis i hannem. Han löb strax til kong Mogensis seng oc tog hannem op i sin fagn och ville baared hannem ned i en baad oc rymd til land met hannem. I det styrte hand baglengis ned i skibet, oc kongen paa hannem. Saa stack spiudet op i gennem *Bl.* 57* hannem oc i gennem kongen, at de bleffue der bode döde paa spiudit liggendis i huer andens fagn. Der kong Siuard saa, at hans folck vaar slaget oc hand haffde da inthet hob til at hand skulle vndkomme met liffuit fra dem, thi hand viste vell at de toge hannem icke til fange, da spranck hand vd i haffuet i sin fulle harnisk oc begynte at söme vnder vandet, oc holt sin skiold offuer sit hoffuit. Der hand fornam, at hand haffde formegit binder aff sit harnisk, da skar hand det aff sig, oc kaste det fra sig. Siden sömede hand gantske fast. I det grebe fienderne en aff hans suene oc ville slaget hannem i hiell. Hand sagde till dem: giffuer mig mit liff, da vil ieg vise eder huor kong Siuard min herre er. De sagde: huor er hand da? Hand suarede: hand sömmer hisset vdi haffuit blant de andre döde karle oc skiolde, som der flyde, oc hand haffuer en röd skiold offuer sig, til iertegen oc ieg siger sandingen, hand haffuer oc et fyrthy i sin

barm som ligger emellem to valnöd skale, oc der er vox vden paa dem, saa at der kand inthet vand komme ind til dem. De gaffue dem strax vdi i vandit met mange smaa baade at lede effter hannem, oc funde hannem omsiger vnder den röde skiold, som suen-
5 den sagde for dem. Hand stack oc hög mange i hiell aff dem, for de finge grebet hannem. De förde hannem strax i land oc spurde huer anden indbyrdis at, huorledis de kunde alder suarist oc slemmist komme hannem aff liffue for deris kong hand myrde, oc for den anden store skade som hand dem nu giorde, i det
10 hand slo allene saa mange deylige karle i hiell for dem, foruden de andre som förre slagne bleffue i skibene. En aff dem, som hed Töstell, stötte hannem ned paa en stor sten oc tog hans guld
Bl. 58 hue aff hannem oc sagde: din stimpers oc trell sön! huo giorde dig saa dristig oc dierff, at du skulle torde [....] sig du kalle
15 min fader stimper eller træell, thi at din fader oc ingen aff all din slect oc byrd kunde lignis ved hannem. Saa sloge de grumme vmilde Norske hans arme och skinnebeen i tu. Hand tagde stille som en steen oc gaff sig inthet der ved. Saa begynte de at flaa hans hud aff hannem oc [skaare] hende mit i tu paa hans pande oc
20 saa ned at hans ansict strube nacke hals bryst bug oc ryg laar oc been, ock bunde saa stercke raabond i haared paa begge sider oc droge saa huden fra hoffuedit met örnene oc lebene, oc skaare oc sloge hinde fraa hoffuedit oc ansict huor hand hectede for hart. Siden sloge de hende löss for kroppen met store træ
25 oc öxe hammere, oc droge oc skaare hende alsammen aff hannem offuer alt hans legeme, oc sloge hans rygbeen i tu met en stor stang. Siden bunde de hannem saa flagen op til et træ, oc kaste oc slog till hannem met stene oc tre. Hand talede saa dristelige til dem, som hand giorde för i sin velmact, oc gaff sig inthet ved
30 alle denne store plaffue oc pine, mere end det haffde verit en stock eller steen, men hand lesde ganske gudelige mere end tredie part aff Dauidz psalter, oc töcte at hand haffde der mere got oc ledske vdaff en aff alle den smörgelse eller legedom som nogen kunde lagt ved hannem. De ... paa forundrede dem alle, ath
35 hand var saa haard oc mandelig i sit hierte. Da var der fire aff hans serdelis vuenner blant dem som vaar Bent, Siuard oc Giord Colbiörns sönner, oc en hed Peder Byrde suend, huess broder kong Siuard slo för i hiell, hand haffde oc slaget nogre aff de andre tres brödere oc frender i hiell tilforn, for di haffde [de]
40 stor auind paa hannem. Der de saage, at hand kunde icke dö

aff de store slaag oc suare pine, som de haffde baared paa hannem, da hengde de hannem op i et stort tre, hand hengde der lenge leffuendis. Der de soge at hand kunde icke saa dö, da toge de hannem ned igen, hand talede en da saa dristelige til dem som hand giorde förre, oc sagde: I giöre ilde mod eders rette kong blod, men hand gaff sig inthet oc bad icke helder om sit liff. Saa droge de hannem op til en stock oc hugge hans hoffuit aff hannem, oc groffue hannem saa ned i en stor stendyss, oc kaste mange stene oc tre paa hannem. Den prest som bode der hoss paa Hualör, hand yuckede siden offuer hans fattige legeme, at det skulle der ligge i heden höy, thi groff hand det op oc förde det til sin kircke gaard, oc begroff det erlige der, det beste hand kunde, for hand da trode, at hand vaar kong Mogensis slegfredz sön, som hand sielff sagde, der de hannem sloge oc siden i sin yderste time. Der de andre vmilde Norske det spurde, da groffue de hannem op igen oc förde hannem vdi stendyssen som hand laa förre, oc kaste mange store stene paa hannem, oc skattede saa presten mange store penninge aff, for hand iordede hannem i kirckegaarden.

Der kong Erick i Danmarck dette spurde, da sende hand it skib til Norge met mange duelige karle oc lod optage hans legeme oc före det til Aalborg i Judland, oc her Erick Keldsen, som da der vaar prouist i byen, iordede hannem erlige i iomfru Mariæ kircke.

Men kong Mogens hind blinde som bleff vforuandis stungen i hiell tilforn, hand bleff iordet i domkircken i Opslo hoss sin fader kong Siuard aff Norge, som giorde för stor mandom i sin vngdom hoss den hellige graff mod Turckene for den hellige christelige troess bestandelse skyld, som klarlige findis beschreffuit i Norge i hans egen Krönike etc.

VII.

Den Danske krønicke

fra Saxonis tid indtil kong Christiern den förste.

Her begyndiss

xxi bog af Danmarcks krönicke.

Valdemar Seyr.

Valdemar den anden aff then naffn, hand bleff kongh efther Knud sin broder och begynte strax at leffue erliige och skillige, och holt sin almug ved loug och skiell, och afflagde mange onde seduanne och wretferdige suarhed och thynge som vnde fogeder och embitzmend paa lagd hagde. Der hand hagde werrit konge paa tredie aar, da foer hand till Norge och giorde Erling till konge, och en anden hede Philippus giorde hand till hertug offuer en part aff landen samme tiid, de suore hannem hulskab och mandskab och sagde hannem thieris thro thieniste paa Tunsbierrigh. Hand bleff och der till ens met [dennom] samme tid huad de skulle giffue hannem erligh aff samme riige. Det fierde aar efther hand bleff konge da giorde hand sin brullup i Sieland met
Bl. 3a iomfru Damar, kongens daatther aff Bemmen. Siden begynte hand ath acte och besinde, huor skadeligh der wor mange land och riige gangne fra kronen, som hans forfedre framfarne konger hagde wondit met herre skiold hiid till riget. Och den part aff Lantewenden och Ditmersken disligeste, som kieseren hagde fore giffuit och bebreffuid hiid till riget, wor och wlydigh och wille icke skatte och skylde hiid till kronen som dennom burde, thi sette hand sigh haardeligh faare, ath hand ville thage alle de land och steder ind igien med mact och welde. Thi seglet hand ind till Tyskland och Elnen med mange skiib och slo der tho mectige slot ned till iorden som waar Erthenborg och Bitzenborgh, hand brende mange by och torp op der omkringh och giorde sin fiende wtallige skade. Et aar der effter der mand screff tusind thu

hundrede aar effther Guds byrd, da bad dronningh Damar for biscop Waldemar aff Slesuigh, at hand motte komme aff Siöborrigh torn som hand sad fangen. Thi ath kong Knud kong Walldemars broder lod hannom ther sette xiiii [aar] tillforn. Hun fick hannom löss med sadan wilckor, ath hand skulle aldrig der effther sette sig op mod kongen eller riget, eller före hannem eller riget nogen skade paa. Hand bleff siden biscop i Bremmen. Strax der epther forsamlede hand alt det folck hand fange kunde och argede saa her paa riget aff all hans mact och mue. Der kongen det spurde, sende hand bud till Rom och lod der kiere paa *Bl. 4* hannom. Pauen sette strax biscopen aff sit embede, och sende sin egen legat till Bremmen, och lod hannom kynde i bande.

Der Valdemar hagde werrit konge i sex aar, da samlede keiser Frederich en mectig herr och hagde der met acthet sigh hid i riget. Der kongen det spurde, da drogh hand strax op mod hannom i Tyskland met alle Danmarckis mact och slou *falsum hoc.* hannom snarligen paa flucten igen och reide hannom plat aff Tyskland. Siden slo hand Sueritzborgh slot ned wdi grund och nödde mange steder och byer till der omkringh, ath the motte skatte til Danmarcks krone, hand thuang och greffue Hendrick och greffue Genselin till ath the motte thage dieris land och slott aff hannem och giffue hannem der aff skat och skyld och suerge hannem hulskab och mandskab, hand lod och bygge denn slot paa samme riige och nederslog Stetin stad och slot for hertugh aff Pomerss, hand slo och Nutten slot ned i grund for Margreuen.

En aar der effther drog kieser Friderich ind i lanthe Holsten *Hic fuit Otto imperator.* met megit folck. Konningh mötte hannom der strax met trysinde thiffue thusinde deilig mend och slogis med hannom i marcken, och want hannem en standende striid aff med mact och welde. Kieseren miste der tho aff sin ipperste mend i samme striid, dennom slou Broder och Suend stercke ihiell som *Bl. 4** waar tho Friser, thi nödis kieseren till ath fly, for hand miste da offuermade meget folck. Nogen tiid der effther lod konning giör en brue offuer Elffuen och foer der offuer med all sin heer bode till hest och fod och geste siden greffue Hendrick som da waar

---

Det slot som den Danske kong haffde udi Lybeck bleff i denne kongen tid hannem fra tagen met stor suig. M. I.

(Anm. af Wedel.)

Palsagreffue paa Riin och neder slo all hans slot och steder och thuangh dennom wnder Danmarckis krone, for hand wille icke giff hannem der aff skat, som hand loffuede tillforne, der hand want samme lannd. Siden drogh konningh ned till Hamborgh
5 och bygde der thuende faste borger fore staden, och belagde dennem saa suarlige ath the kunde inthet fange ind i staden æde eller dricke. Der hand hagde saa thuingit dennom i en halff aar tillige, da nöddis de till for hungers skyld at giffue hannom staden op. Hand skattede dennom siden ganske suarlige, for de wor
10 före saa hoffmodige, och de suore hannem och hans efftherkommer konger i Danmarck huldskab och mandskab paa thieris tro och ære. Siden kom hand ind i Ditmersken och want det effther sin wilge, hand lod der bygge en mectig fast slot och kallede det Riin, och ingen skulle winde landen fra hannem, och ath the
15 wdi landen icke skulle gange hannom fra haande, hand lod och bygge en fast torn i Trauenminde paa samme reisse.

Der mand screffue tusinde thuhundrede paa det ottende aar, da hagde Waldemar werit konge her i riget wdi otte aar. Det
Bl. 5 samme aar seiled hand fra Sieland met halff anden tusinde skübe
20 till Estland, Prysslaud, Curland och Findland och want dennom alle till Danmarcks krone. Hand lod dennom lere den christelig tro och lod dennom alle döbe. Siden foer hand ind i Liffland och want wnder Daniss hand och kom dennom wnder den hellige tro. Hand vant siden de mectige steder Reffuell och Rij, och lod alle folcket
25 christne och döbe. Siden foer hand hiem till Danmarck igien met megit bytte, som hand hagde fanget paa [denne] reisse.

Den samme aar bleff then mectig mand Ebbe Sonesön slagen ihiell i Suerig met mange danske ridder och suenne, som hand dit förde, Suercke sin moue till hielp mod sin fiender.

30 Der Valdemar hagde werrit konge i ellene aar da döde hans hustru dronningh Damar, nogen tiid der effther da giorde hand
Bl. 5v brullup med iomfru Bengerd som waar hertug Ferarij söster aff Flanderen. Hun wor ond och wdydeligh aff all sin hierte och rette natur, thi thalede hun ilde for almugen i riget, och bad kon-
35 ning, ath hand skulle ligge dennom suar skat paa, mod deris gamle seduanne, och thage huer tredie pendingh fra thennom huert aar, aff alt det de hagde, och bruge dem siden som andre trele. Kongen wor en dydeligh herre aff sin hierte, thi wilde hand icke lyde hindis onde raad, men hand lod alle nyde skiell och reth
40 som the wor wan tillforn. Nogen tiid der effther da skulle kon-

gen fare i striid, sa kom dronningh Damar till hannom som hand *Bl.* 6
laa i förste söffn, och sagde till hannom: min herre husbund, du
achter nu at fare i striid, thi raader ieg digh fuldkommeligh, ath
thu thager din hustru dronningh Bengerd med digh, eller hun for-
derffuer din land och riger i din frauerelsse och ligger dennom plat 5
öde, met skat och tyngi som hun acther ath ligge paa thin
wndersatthe. Kongen giorde effther Damars raad och tog Ben-
gerd, wdi orloff med sigh, hun bleff den förste som vaar slagen
ihiell, och kongen wanth siden en herlig seyr aff sin fiender.

Nogen tiid der effther da fuer Palssgreffuen greffue Hendrick 10
till den hellige graff och befoll kongh Waldemar sin land slot
och steder, sin höstru [och] börn, ath hand dennom beskerme skulle.
Siden belaa kongen hans hustru, der greff Hendrick det spurde
der hand kom tillbagh igien, da offuertenckte hand bode nat och
dagh huorledis hand kunde best heffne sigh offuer hannem, dogh 15
will hand icke stiele liffuet aff hannom med forredelsse. Hand
tog saa lingi waare paa kongen hiemmeligh, ath hand greff han-
nom och hans sön Valdemar en nat i Lyhuo, som de laa och
soffue. Hand förde dennom bode med sigh till Demin slot i Tysk-
land. Der holt hand dem fangen i torn och iern paa tredie aar, 20
till Danske mend lössde dennom bode wd igien for xxxx tusinde
löde marck sölff. De gaffue och skienck som hand gaff ridder *Bl.* 6*
och suenne, fruer och iomfruer der i landet met kostelig kleno-
die aff gull och sölff och skönne heste, de löbe sigh icke mindre,
en den store sum giorde. Pallssgreffuen nödde siden konningh till 25
och hans sön, för de motte komme löss, ath the skulle suere paa
thet hellige sacramente Guds werdige legome, ath de skulle al-
drig straffe eller heffne den stuere skade och hoffmod som dennom
wor giort met samme fengsil. Men der kongh Valdemar kom
hid i riget igien, tha wille hand gierne heffne sin skade, thi 30
sende hand bud till Rom, och Pauen som hede Innocentius sende
hannom afflösningh till bage igien for then eed som hand ther
paa suoret hagde. Siden samlede kongh Valdemar en mectige
herr, och drogh ther met ind i Tyskland, ther hand hagde wer-
ret konge her i riget i sex och tiffue aar. Greffue Hendrick 35
mötte hannem i Börnehöffuit met megit folck och slo mange
deilige Danske mend i hiell forgeffuis, och kongen fick selff stuere
hug der till met, och miste der sit ene iffue. Hand hagde och
bleffuen ther slagen eller fangen, hagde icke en aff hans gode
mend werrit, som togh hannem op paa sin best till sigh, och 40

förde hannom hiemmelig till Kiöll om natthen i sin beholld. Alle mene och sige, ath hand fick denne stuer skade, for hand bröd sin eed som hand för suor paa det hellige sacramente.

Bl. 7 Den anden aar der epther giorde hand sin söns brullup i Riibe
5 met iomfru Elinor som wor kongens datther aff Porthegalen. Da de hagde werrit sammen i fem aar, da döde hand och hun döde strax der effther hannom.

Der Valdemar hagde werrit konge i elleue och tiffue aar, da lod hand erchebiscop Wffe krone den anden sin sön Erich
10 till konge i Lund en Juledagh, hand giorde och Abell till hertugh i Judland den samme dagh, Christopher hans fierde sön hand wor end da wngh, fordi fingh hand ingen herredöme paa den tiid,
Claus. men kongh Valdemar hagde en anden wecthe sön, hed Nielss, den giorde han till hertugh i Halland.

15 Der Valdemar hagde werrit konge i xii och xx aar, da komme Graa muncken aff Sancti Francisci orden först hiid i riget och bygde förste dieres clostre i Riibe. Den samme aar giorde hand kongh Ericks sin söns brullup met iomfru Jutte, som wor hertugens datther aff Sassen. Hand giorde och strax der effther
20 hertugh Abell sin söns brullup met iomfru Mette, som wor hertugh Adulffuis datther aff Lanteholstenn. Der skede siden megit ont her wdi riget for samme tho giffthermaall skyld.

Der kongh Valdemar hagde lingi regered Danmarckiss riige och wondet mange land och riige der till, och waar da kied aff
25 krigh och orloff och wille da leffue met fred och row, tha giorde
*Bl. 7** hand louff och reth her i riget med rigens raads samtycke och lod hinde well bescriffue, at alle fogeder och embitzmend skulle retferdelige dömme effther hennde.

En dagh som hand skulle stie paa sin hest, da kom hand
30 i en suar dyber tancke, thi bleff hand still sta[n]dendis hoss hesten moxen en dagh till ende, der hand kom till sigh igien, stegh hand paa sin hest och redt sin ferde. Som hand kom paa weyn, da spurde en aff hans raad huad hand grundede saa suarligh, kongen suarede: der boer en ridder i Suerigh heder her
35 Bonde, rid till hannom och spör hannom huad ieg tencker. Der hand kom till hannom, da sagde hand til hannom: sig din herre kongh Valdemar, ath hand betenckte wed sigh selff huorledis hans sönner forligis skulle om riget effther hannom. Sig hannem saa for suar, ath de skulle alle bliffue konger i Danmarckis
40 riige, och de skulle fange stuor orloff och kriigh tilsammen, den enne

mod den anden, saa lingi de leffue. Der Valdemar fick disse suar, bleff hand suarlige siugh aff ret sorrigh och dröffuellsse, thi lod hand hente bispen aff Roschilde och Abbathen aff Suur till sigh och sagde hiemmeligh till dennom bode: siger di andre bisper och prelater her i riget ath mine sönner skulle bliffue 5 grumme tyranner mod den hellige kircke, thi bede dem ath the thage dennom diss bedre ware for dennom, ath de icke fange orsagh till at forderffue dennom eller den hellige kircke paa hendis frihed och priuelegier. Det skede siden som hand dennom sagde, som alle mue lesse her effther wdi disse krönicker.

Der Valdemar hagde werrit konge her i riget wdi xxxix aar, *Bl.* 8 och regerede sin almue ganske well, da bleff hand död och fick en deiligh endelight her aff werdenn som en god christin konge burde ath fange.

Hellig Doctor Erick scriffuer i Suerigis krönicke, och det *Bl.* 5 stander och i den Sasser krönicke, ath den anden kongh Valdemar aff Danmarck drog ind i Rytland met megit wtallige folck och bedreff der mange stuore mandomelig gierninger, som mange böger och krönicker der er fulle aff. Somme mene och sige, at samme kongh Valdemar skulle fange Danebroggi nied aff 20 himmelen samme tiid, som er en huit korss i et röth field.

Doctor Albret Krantz scriffuer i then Wendiske krönnicke, ath samme kong Valdemar lod bygge Reffuel stad i Liffland och en slot i Curland kaldiss Pilther. Och fick samme slot sin naffn ther aff ath paa den tiid hand hagde wundit lan- 25 denn och sagde, at hand wille lade bygge der en fast slot ath holde dennom wnder affue met, saa de skulle icke gange hannom fra haande igien eller fra Danmarckis krone, da spurde de hannem ath, huor samme slot skull stande. Hand saa huor der stod en drengh och gemde faar, som hannem wel behagede der till, 30 di hannom töckte ath det stod well till at giöre det fast paa samme sted, thi suarede han dennom igien och sagde: bygger slottet der som den pilt staar, och pilt er en drengh paa gammell Danske, fordi kallede de slottet Pilter. Siden lod hand bygge Stralsunds stad herneder i Tyskland mod Lanterigen, hand lod 35 och bygge it mectigh slot i Ditmerskenn, ath de skulle icke falle fra Danmarckis krone, som de före giorde.

Bl. 8 **Vte Erick Lxxxxi konge.**

Erich den fempte konningh aff then naffnn, hand bleff konge her wdi riget effther sin fader Waldemar. Hertugh Abell hans broder begynte strax ath sette sigh op mod hannom, och drogh mange aff ridderskabet hemmeligh till sigh. Her hulle och mange aff de ipperste med Erick thuert emod, de förde stuore krige och orloff med huer anden, sa lingi de leffuede sammen, der met forderffuede [de] all ridderskabet och all almugen her i riget. Den samme suare skade racthe och till den hellige kircke, thi mögit aff hindis godtz lagdis öde for samme orloffs skyld, de stuore sloge mange suare slagh och giorde huer anden wbodeligh skade, der met lagdis der mange bye aldelis öde. Alle disse mange forderffuelige suore slagh och store blodis wdgydelsse som de giorde
Bl. 8a huer anden her i riget, da bleff alle riger saa got som öde, thi her laage da fiere agre wsaade, en de som plöide waar. De forderffuede skammeligh land och riige met kri och orloff som deris fader och andre konger hagde för wundit till kronen met stuor wmagh och fanget der for stuor priiss och ære i andre land och riige. Her kunde da ingen siige eller scriffue till wisse de mange fattige encker her sad i riget met dieris faderlöss barn, som da hagde mist deris husbonder i den farlig krigh. O huor mange faderlöss börn her ging i riget for huer mands dör ath bede dieris bröd som de hagde icke giort för behoff, men dieris foreldre leffde. Andre herrer och föster och mange söö röffuere her omkringh de thoge fast paa rigett paa alle siider, der de spurde at kongen kunde icke forsuare [det] for sin egen broder. Der medt lidde den fattige almug stuor thuangh. Kong Erick förde lingi kriigh mod de Libske och giorde dennom stuor skade. Paa det sidste staale de dennom hiemmeligh hid i riget och brende Kiöbnehaffn ned i grund. Der de fornomme ath kongen komme tilstede igien, da römde de strax tilbage.

Der hand hagde iij aar werret konge da dreff [hand] biscop Nielss aff Roskild plat aff riget, hand kom hiid aldrig mere, hand waar siden i Rom wdi ix aar tillige, paa det sidste bleff hand död i Höiburgunden i Franckerige i en closter kaldis Clara Vallis som sanctus Berhardus der stifftede. Paa den tiid

---

Hellig doctor Erick siger i den suenske krönicke, at kong Erick indsatte kong Erick Lespe och slog kong Knud i Suerige ihiel 1260.

(Anm. af Wedel.)

wor her en merckelig proust i Lunden som wor föd aff got rid- *Bl.* 9
derskab och waar en merckelig dyber klerck, hand foer till
Rom for samme biscop Nillss, det förste kongen begynte ath
trette met hannem, der fore togh kongen all hans renthe her i
riget sa lingi hand leffuede. Der biscop Nilss wor död, da 5
gaff paffuen samme prust Jacob hans biscops domme i Roschill
och wide hannem selff till biscop wdi Rom. Hand motte icke al-
liguell komme hid wdi riget, men kongen leffuede, hand kunde
ey heller fange noget aff then renthe som laa till biscops dom.
Thi gaff samme Innocentius paffue, den fierde aff det naffn, for- 10
screffne biscop Jacob kaast och kleder i Rom och hand wor si-
den der hans capellaan, kongen wilde ingenlediss tilstæde ath
hand motte komme hid i riged, for hand wor aff den ipperste
slect her i landet, och der till med wor hand en megtig klogh
mand, thi fryctede kongenn, ath hand skulle dreffuit hannom aff 15
riget met hertugh Abels hielp. Denne kong Erick tog och thien-
den fra then hellige kircke mod loff och reth, thi er det befryc-
tindis, ath hand der fore fick en ond endeligt her aff werdenn.
Der hand hagde werrit konge her i riget wdi x aar tillige, da
lod hans broder hertug Abell griibe hannom i Slesuigh sancti 20
Lauris affthen met forredelsse, och sette hannom strax i suore
iern, hand förde hannom siden aff byen wd till stranden som
kallis Slyes, ath hand wille der lade halsshugge hannom. Som
hand sad paa sin kne och skulle miste huoden, da spurde her-
tug Abell hannom ath, huor hand hagde beuared sin guld och *Bl.* 9*
liggendæ fæ. Hand suarede: det stander i Graabrödre kloster i min
kiste i Roschilde, som er well foruaret med stercke iern och lose,
der finder du min ipperste klenodie, som ieg nu mest elste her
i werden. Hertug Abell bleff glad aff disse suar, for hand mente
at hand skulle haffue fangit megit rigdom, hand lod strax halss- 30
hugge hannom, siden lod hand sencke houid och krop ned i
stranden met stuore stiene, ath ingen dennom finde skulle. Nogen
tiid der effther da funde fiskere hans houid och krop der i stran-
denn helt och hulden forwden alle stanck och luct, de förde det
ind i Slesuig och almuen lod det strax begraffue i sancti Peders 35
kircke der sammesteds, aar effther Guds byrd tusin halfftredie
hundrede paa det förste. Christopher hans broder lod sin graffue
hans legom op igien, der hand bleff konge och lod det före till
Ringsted closter i Sieland och lod det der erlige begraffue hoss
beggis thieris foreldre, och andre framfarne konger. Denne kongh 40

Erich lod ingen sön leffuindis ephter sigh, men mange deilig döttber, som bleffue siden erlige giffte wden lands och finge stuor herrer och förster.

Abel lxxxxii konghe.

Bl. 10 Der Abell hagde saa yuckeligh ladet thage sine broder aff dage, da lod hand strax krone sigh till konge, och togh saa riget vnder sigh met mact och welde. Hand foer strax till Graabrödre closter i Roskild, och wille der thage kongh Erichs guld och pendinnge. Der hand hagde slaget hans kiiste op, da fand hand 10 inthet andet i hende, en muncke kappe och korde som munck pleide at bere. Der hand det saa, angrede hannom stuorligh ath hand hagde saa kommet sin broder affdage, thi hand kunde wellformercke der aff, ath hand wille giffuit sigh i Graabrödre closter, om hand hagde lingi leffuit. Der Abell saa ath hand 15 waar saa geckit och fick icke det liggende fæ som hand hagde actid, da bleff hand saa foruildet, ath han gick siden paa anden aar der effther ligeruiss som hand hagde werrit fra all sin sind, hand kunde huercken thale eller mele, sigh eller riget till gaffn, hand greb biscop Esge aff Riibe for höi altere i hans domkircke 20 och holt hannom siden i fengssell en aar igiennem, och thuangh hannom med mact och velde en stuor sum pendingh aff, för hand motte komme löss igien. Nogen stund der effther da lod hand griibe samme biscop Esge igien hoss Slesuiigh, men hand kom *Bl.* 10* hannem snarlig löss igien. Kongh Abell sette biscop Regner som 25 wor en graa munck ind i Ottenss biscops domme met mact och velde mod dieris priuelegier, hand sagde ath hand thiente der best, fore de wor gode erlige munck i samme capittell for hannom.

Hans hustru dronningh Mette, hertugens datther aff Lanthe- 30 holsten, giorde Danmarckis rige euigh skade, thi hun skar och bröd the breff wdi tho som kieseren hagde för giffuit kongens oldefader paa de Vendiske steder och land, paa Ditmersken som pauen aff Rom besegled hagde met kieseren met hengindis indsegle aff nobell guld. Hun giemde gulden for det wor deiligt 35 och röt, och kaste saa breffuen paa ilden och dennom brende. O huilken stuor wfornumstighed och galenskab wor det aff samme

konge, at hand lod sin hustru haffue nögill och gang till sadan breffue, och andre rigens dyreborne klenodie som galt land och riige paa, och hand icke acte och besinde kunde ath quinde folck er gierne lössactige i hu och hierte, nær de see nogit som dennom behager. 5

Der Abell hagde werrit konge paa tredie aar, da togh hand sigh saa i sinde ath hand wille giöre nogen merckelig gierningh for riget, for huilcke hand kunde fange nogen euige hukommelsse effther sin död i rigens krönicke. Hand actede huor skadelig Friserne vor gangne tillforn her fra riget met ret hoffmod och wille icke 10 giffue den skat och skyld hid till kronen som de pleiede, thi *Bl.* 11 samblede hand megit folck tilhobe, och drogh ind till dem i landen till en stad kallis Ederstad, der mötte Friserne hannom och slou hannom strax ihiell i en standende striid, alliguell at hand hagde x gange mere folck med sigh en de ware. Der aff maa 15 huer kiende och mercke, ath hand fick det till obenbare heffn aff Gud, for hand lod saa ynckeligh drebe kongh Erick sin egen broder och hadede den hellige kircke aff sin formue. Hand waar icke konge wden i iii aar, och bleff slagen der mand screff tusinde ii½ c paa det tredie aar. 20

Cristoffer lxxxxiii konghe.

Christopher bleff konge effther sin broder Abell, hand vor huercken wiss eller klog, icke wor hand heller forstandigh till ath regere land eller riige, inthet duede hand heller till orloff, thi reisde almuen sig op mod hannom och sloge mange sloth och 25 feste ned i grund for hannom, de hulle och hans orlige skat och skyld for hannem med mact och welde. Der hand hagde werrit konge paa tredie aar, da döde erchibiscop Vffe i Lund som sette först Graamunke derind. Epther hannom bleff en erligh mand erchibiscop igien som hede Jacobus. Der Christopher hagde wer- 30 rit konge wdi ix aar, da greff hand samme erchebiscop Jacob *Bl.* 11* effther onde radgiffuers raad, indogh hand hagde ingen skellig sag der till. Hand lod hannom före till Fyn och sette hannom der ind wdi torn paa Hagenskou sloth. Der for kom riget i Pauenss band och bleff ther i paa niende aar. Hand greb och biscop aff 35 Riibe och halt hannom i fingsell paa nittende wgge. Der for

gaff wor Herre stuor plauff offuer riget, thi strax den samme aar som hand greb erchebiscop, da bleff ber suar diur tiid offuer riget, oc stuor pestilentz till met som warede paa tredie aar. Hand bleff och selff död den samme aar i Riibe, och der begraffuen, alliguell hand wor en wnger karsker mand och hagde ingen siugdom tillforne och ey beller noger ander pestilentz tegenn der nogen kende kunde, der aff maa huer mercke, ath wor Herris lönlige dom er mange.

---

vi^te Erick lxxxxiiii konghe.

Gleping ob insaniam. Erick som kallis klippingh, den siette kongh aff det naffn, hand bleff konge her i riget effther Christopher sin fader [der man] screffue tusind thu hundrede och tryslnds tiffue aar effther Guds sön födder waar. De kallede hannem Erick klippingh, hand vor megit vmild, wretferdige mod fattige och riige. Hand togh alle
Bl. 12 thiend fra den hellige kierke och lagde klosterne öde med sine hoffmend och hunde [....] tusind aar thu hundrede fem och halffierdsins tiffue, det samme aar döde erchebiscop Jacob och Erlaud bleff erchebiscop effther hannom.

Wed dette pass begynte kong Erich megit at ophöye en horkone, som hand da holede med, offuer alle de andre iomfruer och fruer her wdi rigit, thi begynte ridderskab at knurre derfor mellem dennom selffue, och wille giöre opstöd mod konningh derfore. Der hand det fornam, strax giorde hand ith allmindeligh wdbud wd offuer then ganske riige, ath alle som kende dennom fri och frelsse skulle fare till Suerigh i strid mod kongh Valdemar. Der almuen och ridderskabet komme til hannem, da sette hand en aff the ipperste ridder till höffuitzmand for dem och bad dennom fölge hannom, det giorde hand meest fordi hand hagde gierne siet, ath de hagde alle bleffne slagen paa samme reise. Der de vor aff sted, lod hand hente dieris fruer och höstruer till sigh, och helaa dem alle sammen, den ene epther then anden, som före hagde forthalit hans hole. Siden giorde hand en stuor giestebud och böd saa alle de fruer der till. Der maaltid wor giort, och de sad alle i deris störste gledskab, da sagde hand till dennom

---

Hand fant först paa Vandmöller som de sige her i Danmarck.
(Anm. af Wedel.)

alle: huilcken aff ether som icke er en hore saa well som denne
min hole, her sidder hoss migh, da gange sigh strax hid, och *Bl.* 12*
sette sigh nest hoss min siide offuer hende. De thage alle sam-
men stille, thi huer aff dem wiste well selff, huad hinde wor
sket tilförn aff hannom. 5

Der de dannske riddere och suenne [komme] ind i Suerigh,
da wonde de stuor priss och ære med dieris stuore mandom som
de der giorde. De sette kongh Valdemar plat wd aff med mact,
och giorde en anden der till konge igien som hed Mogens. De
kronede hannom strax med sadan wilckor, ath hand skulle orligh 10
giffue kongh Erick i Danmarck skat aff Suerigis rige. Der
med fore de till hage igien och mente, ath the skulle fanget stuor
tack aff kongen for thieris wmage. Men hand achtede dieris
thro thieniste och stuore mandom inthet, thi wiste hand dennom
huercken tack eller ære. Der de komme hiem till deris egit, da 15
bleffue alle thieris hustruer still sidindis och ingen aff dennom
willde stande op mod sin husbund eller giöre hannom nogen
heder eller ære, som de wore för wan ath giöre, men huer aff
dem kallede sigh dronningh, paa det ath hindis husbunde skulle
heffne den hoffmod, som hinder wor giort aff kongen. Der disse 20
gode mend dette fornumme, da sette de dem strengeligh fore i
thieris hierter, ath the wille sla kongh Erick ihiell der fore, det
förste de kunde det giöre med lempe.

Der hand hagde werrit kongh wdi xix aar, da döde erche-
biscop Erland och her Trud bleff erchebiscop effter hannom 25
igien, och hand leffuede i ij aar, sa bleff her Jens Dross erche- *Bl.* 13
biscop effther hannom. Der Erick hagde werrit konge i xxiiij
aar, da giorde hand Valdemar Ericksönn till herttugh i Judland.
Det samme aar lod kongen griibe hannom och kaste hannom i
fange torn. En aar der effther da bad alt ridderskabet och alle 30
fruer och iomfruer fore hannom, till de finnge hannom aff fengsill.
Strax hand vor wdkommen, da hagde hand hiemmeligh ord med
ridderskabet som wore kongens vuenner, huorledis de kunde best
sla hannom ihiell. Her Marsti, som wor en aff the mectigste
ridder i Judland, hand vor ipperst i denne rad och gierningh, 35
och Rane hans frende kongens hoffsind hand forradde kongen i
deris hender, och sende dennom hiemmeligh bud, naar the
skulle komme, thi hand viste all kongens leilighed. Siden slogh
de konningh Erick ihiell Sancte Cecilie dagh for Jull i Findrop *S. Cæcilie*
om minadz tiid, som hand laa och soff. Hand bleff siden för *nat.*

till Viborgh, och bleff der begraffuen i Domkirckenn. Hand hagde paa sin krop halfftresindstiffue saar och sex, dogh hagde hand icke vden en dödeligh saar i sin bryst. Hand hagde da werrit konge her i riget i xxvij aar, och da screff mand tusind tu-
5 hundrede firesindstiffue och sex aar effther Gads sön födder
Bl. 13ᵃ waar.

Hand lod iii sönner epther sigh som wor Erick, Christopher och Valdemar. Denne Valdemar döde siden i margreffuens gaar aff Brandenborgh, men hand hannom thienste.

10 Hellig doctor Erik scriffuer i Suerigiss krönicke, att then tiid kongh Erick klipping hagde fört kongh Mogens Ladeloss i Suerige igien och sette hannom i sin kongelige sede, med mact och velde, da gierde samme kongh Mogens strax der epther sit brullup met greffue Gerds datther aff Lanteholsten. Den fierde
15 sin brullups dagh drogh hand hiemmeligh och wforuarindts ind i Blegind och Lister med all sin mact vden all wndsigelsse och foruaringh, och brende och skende nogre fae landsbyer strax hoss landemerken och der som hand for först fram. Der de Skaninger det spurde, da ginge de strax mand aff huuss och wille draget
20 op mod hannom. Der hand fornam deris komme, da rymde hand strax skammeligh till bage igien ind i Suerige for de nogne och blotte bönder, endogh der wor ingen aff all hans folck som da hagde fanget en fingers saar. Siden drogh kong Erick ind i Suerigh hellig tre konger dagh, och togh Skare och Axelwold
25 slot strax ind, der bleff hand siden till Paask, och lod sin folk
Bl. 14 fare ind i landen att skiende och brende, thage och röffue alt for fode till de Suenske giorde dagtingen met hannom paa ny, och loffuede at giffue hannem den erlige skat aff Suerigis rige, som kongh Mogens loffuede hannom, förind hand vill före
30 hannom ind [i] Suesige, och der till met motte de giöre hannem
Aliter hæcnarrant Sueci. fylleste effther hans nögie, for all den skade kanst och theringh, som hand hagde kostede paa same orleff, och giffue siden en mectig suare sum pendingh till met och sölff till en wenne gaffue ther forwdenn. Der samme kongh wor forlict med kongh Erick,
35 daa loffuede hand sin broder kongh Valdemar Östergylland och alle the andre smaa lande som ligger neden for hulueyn, at hand skulle dennom haffue quit och fri wdi all sin dage. Der med fore kongh Valdemar och hans hustru drossingh Kristine hid till Danmarck med kongh Erick och bleff her siden i alle dieris

dage. Samme kongh döde siden i Sieland och [bleff] iordet i Ringsted hoss de andre danske konger.

Erick lxxxxv konghe.

Erick den siuende kongh aff det naffn, som kallis Menued, hand bleff konghe epther sin fader, alliguell hand vor megit wngh. Valdemar, som da wor hertug i Jutland, hand hagde hiemmelig *Bl.* 14* affuind till hannom, for hand bleff icke selff konge, thi drogh hand mange till sigh aff ridderskab mod konningh [Erick]. Der dronningh Agnes kongens moder det fornam, da hagde hun sig gansk wiiseligh och kloglige der emod, hun lod sin sön stedsse bliffue paa det festede slot her i riged och hagde stor woct och ware paa hannom, hun drogh och mange aff de ipperste her i riget till sigh, som gierne wille leffue och dö med hindis sön, deris rette kongh. Hertug Valdemar drog en gangh till Skielskssöer till dronningh Agnes, och hagde mange med sigh aff ridderskabet, och lod som hand wille kierlige tale och tractere hinde om rigens beste och bistand. Der de hagde thalet nogen stund tilsamen, da begynte hans folck at sla paa droningens folck, saa greb hand dronningen till fange, men hund bröd sigh snarlige löss igien met ith subtilige fundh och kom i sin behold inden faa dage der effther.

Der Erick hagde werrit konge i thre aar, da holt hand en almindeligh herredag wdi Nyborgh, saa bleff greffue Jacob aff Halland, her Marsti aff Jutland, Rane och andre flere riddere och friborne mend der giorde fredlöss, for the wor i raad och gierningh met ath sla kongh Erick hans fader ihiell med forredelsse. Thi rymde de strax aff rigen borth till kongh Erick i Norrige. *Bl.* 15 Hand fingh dennom strax en slot ath were paa, som hede Kongilden. It aar der effther da foer samme kongh Erick aff Norge med dem till skibs ind for Aaleborgh, och menthe at hand strax wille thaget landen ind, men Iuderne mötte hannom dristeligh, och slou hannom strax paa fluct igien, saa hand nöddis till ath römme hiem till bage met skamme. De andre fredlöse som med hannem wor de fore ind paa Hielm och bygde dem der en fast slot, siden giorde de Juderne stuor skade och andre smaa lande

der omkringh, och thoge fra dennom kaast och fetalie och andet
huad de hagde. De röffue och thogh som komme der nær igen-
nom Westerhaffuid, ihuem det tillhörde, eller huo det waar.
Men de leffuede icke linge tillsammen, thi de finge induertiss
5 trette mellom dem selffue och skyldis ath. Saa bleffue somme aff
thennom slagne ihiell, somme halsshugne och somme steilde, som[me]
bleff döde aff reth hellsuth, och Rane bleff steilde for Roskild.

Erick lod sigh krone i Lund det tredie aar, efter hand bleff
kongh och det skede paa en Juledagh. Hand vor retferdige och
10 god med det förste wdi sin wngdom, thi beskermede wor Herre
hannom fra hans maange hiemmelige fiender som alltid ginge effther
Bl. 15* hans liff, som wor hertugh Valdemar aff Judland och hans bro-
der Erick langbeen aff Loland och sin egen broder hertug Chri-
15 stopher aff Halland. De Tyske herrer och de aff Hensestederne,
de gierde hannom stuor hoffmod och maange indlöb her paa riget,
de wille icke thage hannom for fylleste och lade hannem were
med fred, for hand wor saa megit wngh, thi drogh hand ind till
dennom i Tyskland met Danmarcks mact och skiende och brende
20 alt for fode, och neder slou alle thieris stæder och slot, huor
hand foer fram. Hand want och Rostock samme tiid, och lod
der bygge en sloth som kallis Vernmynde. Siden drogh hand
ind i Pomeren och want Strolsund och andre byer, som ther laa
omkringh. Siden drogh hand tilbage igien till Rostock, der holt
25 hand en mectig suor torney, met stuore triump och stat wdi sex
manede tillige. Hand lod före scriffue till alle land och
rige der omkringh, ath did motte komme huo som wilde, at
rende och stynge, hugge och skerme, brydiss och wrangis,
och ath bruge alle hande gode hoffuerck som de wille, med
huilcke de wille winde nogen priiss och ære. Thi kom did och
30 mange stolte hoffmennd aff athskillige land och riige, ath the
wille ther bethee dieris stuore mandom och styrcke. Kongh Erick
Bl 16 hagde da med sigh selff sex tusinde och iiii hundre gode sper-
breckere och rendere, danske karlle, som well thuorde biide de
andre paa banen, ehueden de komme. Der paa forwedrede alle
35 som hörde och saage. Hand fick der for stuor priiss och ære i
sin leffuis tiid och it euindeligt naffn effther sin död. Hand slou
margreffuen aff Brandenburgenn der till riddere och maange andre
hertuger och greffuer, och gierde dennem stuor reuerentz och ære.

Der hand kom hid i rigen igien, da fick [hand] kongh Byrgiss
40 söster aff Suerige till sin hustru, och gaff hannem sin söster

igienn till hans hustru, paa det deris wenskab skulle bliffue diss stadigere dem emellom. Det gifftbermaall kom siden kongh Erick och Danmarck till stuor skade, thi ath kongh Byrgis brödre hertugh Valdemar och hertug Erick grebe samme kongh Byrge och kong Ericks söster hans hustru och sette dennom bode i feng- 5 sill i en fange torn. Hand bröd sigh löss omsyer med stuor nöd och flyde strax hid til Danmarck til kongh Erick och bedis hielp och folck aff hannom. Kongh Erick lod strax sauffne en megit stuor herr aff danske karlle, oc sende dennom op till Suerige. Der de komme did och skulle striide, da begaffuede hertug Val- 10 demar och hertug Erick hiemmelig hans höffuitzmend for hans folck, ath the giorde dennom en aarsage, saa de kunde inthet striide paa den tid, men fore strax hiem igien forwden priiss och ære. *Bl.* 16 Den anden aar der epther da sende kongh Erick diid den anden stuor hæer. Saa togh atther hans höffuitzmend gunst och gaffuer aff 15 the Suenske och fore saa hiem igien, och giorde den och enn skalled orsagh for deris herre och konge. Der kongh Erick fornam ath ther waar suigh paa ferde, da foer hand tredie gangh personlig selff till Suerige offuerr land med stuer mact. Hand hagde med sigh halfftredie tusinde sköne hingste, kled med har- 20 nisk wnder sin egen sadell, der till met hagde hand mange ridder och suenne, danske och tydske, stolte karle med sigh, sa de wor tresindstiffue tusin heste i hans hærr. Der hertugh Valdemar och hertugh Erick formumme hans komme och stuore mact, da thuorde de icke linger biide, men rymde strax wd 25 paa deris sloth som laa ved strandenn, ath the kunde fremdelis römme aff rigeth, om hand wilde linger forfölge dennom. Siden foer kongh Erick weldige gennem alt Suerige for wden giensigelsse, och drogh saa ind i Findland och Estland, och want dennom wnder Danmarckis krone. Der hand kom tilbage igien i 30 Suerige, da wor hertug Valdemar och hertugh Erick och mange andre aff the ipperste Suenske inddragne paa Nykiöpings slot, thi belagde hand dem der ganske sterckeligh och stormede siden suarlige til dem paa alle sider bode nath och dagh, thi wille de *Bl.* 17 Suenske giffued hannom slotten op, saa wor der nogre forredre 35 aff de ipperste Danske som kongen hagde med sigh, de thogh hemmeligh gunst och gaffuer aff the Suenske, ath de skulle ieke lenger der storme och striide. Sa sette de dennom op mod kongh Erich dieris rette herre, och begynte ath sendis och bandis med hannom, och talede hannom ganske ille till, sigindis ath the- 40

hagde huerckenn kaast eller thæringh eller hestefoder, och der wdoffuer forförde hand dennom saa lingi wdi fremmede land ath the motte dö aff hunger. Siden rode de hiem fra hannom med denne falske oraagh och togh med dem meste part aff alt hans folck. Thi hagde kongh Erck siden bleffuet thagen der till fange eller ihielslagen, hagde icke hertugen aff Meckelborgh [och] nogre andre tyske herrer da wercid, som da bleff fast mandeligh hoss hannom. Paa det sidste lod hertug Valdemar och hertug Erick leide dem fore hannom, oc saa giorde en venlig contract oc pact med hannom, i saa made ath kongh Birgi hans mow skulle haffue med ro och fred tredie parthen aff alt Suerige, som best wor paa godtz och renthe, och den antuordede de hannom strax, och beholte selffuer de andre ii parther och holle dennom aff. Der med foer kongh Erick till Danmarck igien, och lod strax grihe de ip-
Bl. 17ᵃ perste forredre som för flyde fra hannom aff Suerige och lod dennom siden alle steile, halsshugge och henge. Nogen tiid der effther da fornam kongh Byrgi ath samme hertug Valdemar och hertugh Erick lagde dieris rad sammen ath the wille griihe hannom igien, thi optenck hand en anden fund mod dem igien och sende strax bud till dem och lod dem kierlige bede, ath the wille komme till hannom och thale med hannom om rigens beste och leilighed. Der de komme till hannom, da greb hand dem med forredelsse, som de giorde hannom tilforn, och lod strax kaste dennom ned i Nykiöpingh slottis torn och lod dennom siden suelte bode ihiell. Der de andre suenske herrer, som före hulde med dem, spurde ath de wor död, da saffnede de hiemmeligh megen folck och dreffue kongh Byrge plat aff Suerige. Saa rymde hand hiid till Danmarck till kongh Erick och bleff siden her i riget saa lingi hand leffuede. Der hand vor död da bleff hand begraffuen i Ringsted closter hoss de andre framfarne konger. Nogen tiid der effther da sende kongh Erich sin söster sön, som wor kongh Byrgiss sön, op till Suerige med megit folck ath de skulle der annamme hannom till dieris konge, for hand wor ret arffuing till [dette] rige effther sin fuder. Der hand kom ind i Vestergulland, da mötte de Suenske hannom med stuor mact, men hand slou dennom alliguell plat paa fluct, saa de matte ende-
Bl. 18 lig römme for de Danske. Siden drog hand ind i Östergulland oc vant det med mact. Der hand fornam at hand icke kunde vndkomme for thennom eller fange nogin spisning til sig, da stak hand tegen op, at hand ville thale med dennom ij fellig dag oc tiid.

Der hand kom til ordz med dem, da sagde hand at hand ville giffue sig veluillige ij theris hender och lade dennom slotten op, med saadan vilkor, at alle de Danske som med hannom vor motte fare fellige och fri till Danmarck igen, oc at de skulle icke fange hannem sielff eller giöre hannem nogin last eller lyde 5 paa hans krop eller lemmer eller liff. De suore paa deris siæl oc ære, at the ville holle alle forschreffne vilkaar oc breff, saa lenge som kong Erick leffuede, thi de reddis alle for hannem. Strax hand vor död, da grebe de hannem oc lod hannem halshugge for Stockholm. Hand bleff siden begraffuen ij Graabröder 10 closter.

Her endiss
den xxi bogh aff Danmarckis krönnicke.

Her begyndis *Bl.* 19

den anden och tiffuende bogh aff Danmarckis krönnicke. 15

Christofer.

Der kongh Erick wor död, da bleff hans broder Christoffer konge effther, da screff mand tusinde iii hundrede och paa det tiffuende aar. Hand wor megit wmilde oc wretferdigh, hand holt huercken tro eller loffue, hand wor offuermade wkysk och belaa mange iomfruer och ecthemends quinner, hand beskat- 20 tede almugen ganske suarlige och lagde megen wtilbörligh thyngi paa dennom, hand hadede ridderskabet aff all sin mact hu oc hierte, och dreff mange gode mend plat aff riged, der for wor de hannom wuillige och lagde hemeligh deris rad till sammen, ath de kunde driffue hannem wd aff riged. Hand hagde iii sön- 25 ner som war Waldemar, Erick och Otto, thi lod hand erckebiscop Essgi keesse dennom alle iii till konger, den enne effther den anden, som lengst leffuede, den samme dagh som hand lod sigh selff krone paa Wordenborgh. Der hand hagde werret konge i vii aar, da greb ridderskabet hans sön Erick paa Tornborgh slot 30 hoss Korssöör och förde hannem till Haderslöff slot och sette hannem der i torn. Der kongh Christopher det spurde, da togh hand mange aff rigens klenodie och alt det guld och pendingh *Bl.* 19* som hand kunde strax samle och rymde saa bort til Tyskland

till margreffuen aff Brandenborgh, thi hand hagde nogen stund tilforn giffuet hans sön sin eniste datther her aff riget med stuor guld och pendinge som hand skattede den meninge almue aff och ridderskabet. Siden wduall all danske mend greffue Gerd aff
5 Lanteholsten och greffue Hans till deris höffuitzmend, ath the skulle were deris forsuar. Der kongen det spurde, da torde hand icke drage ind i Synder Judland met de lyde som hand hagde samlede, som hand tillforne hagde acted, men hand redde sigh da paa skiib och siglede till Syeland med all sin heer. Der hand
10 kom diid, da mötte greff Giert och greff Hans hannom der, som och waare Tyske, thi ville de Tyske som kongen hagde med sigh [icke] sla mod de andre tyske greffuer och thieris suenne, (thi then enne raffn hugger icke gierne öyn wd paa den anden). Der kongen fornam ath the wor hannem alle falske som hand hagde med
15 sigh, da nöddis hand till ath römme till Tyskland igen med skamme. Siden thuange samme tho greffuer alle danske mend saare, och beskattede dennom hordeligh, thi saffnede de Nörre Juder dem tilhobe, sa de waar xi tusind stercke och belagde saa Haderslöff slot och brende geeffue Gerds folck der inde, saa mange
20 der wor. Siden belagde de Gottrop slot, der kom greffue Gerth
Bl. 20 paa dem wforuarindis met megit folck, de hagde alliguell wundit, men der wor forredelsse blant dennom selffuer, och de hagde icke gode höffuitzmend for dem, thi bleffue ther mange slagne aff dem och den störste hoh bleffue thagen till fange och förde
25 alleuegne omkringh till slottene i Tyskland, der motte de slebe och arbeide som andre træle saa lingi de leffde. Siden tog Tyskene alle slotterne ind i Danmarck med mact och welde, och thunget saa alt ridderskabet wnder dem och fangede mange edeligh mend och giorde dem stuor offuerlast, som förre hagde
30 mente ath the selffuer wilde holdet slottene och riget effther thieris egne wilgi, siden de hagde dreffuen kongh Christoffer wd. Der de saa ath the waar saa wnderthiungne aff the Tyske som hagde rigit welldeligh fra dennom, da angrede det dennom storlige at de hagde dreffuit deris konge wd, thi sende de hannom bud ath
35 hand skulle komme i riget igien och fri dem fra de wmilde Tyske som dem forderffuede altsammen. Der hand kom hid i riget igien, da hagde hand stuor auind till ridderskabet, thi de hagde fordreffuid hannom tho gonge wd, thi holt hand mere med the Tyske end med de Danske, och paa det hand kunde hollde diss
40 större wenskab med greffuenn, da togh kong Erick hans sön,

som da wor kommen löss aff fengsill, greffuens söster till hustru, som da wor hertuginde i Sassen och encke.

Siden foer kongh Christopher til Skandelborgh och kongh Erick for till Nyborgh, der waar langt her at scriffue den stuore nöd och twangh de giorde den fattige almue med suar beskatningh och offuerlast siden her wdi riged for auind skyld. De glemde icke heller ridderskabet, men hadede dem huor de kunde. Siden lod Christopher griibe biscop Tyge aff Börglum och giorde hannem stuor forsmedelsse med fengsill och iern. Hand kom siden löss och foer till Rom och kom kongen och riiget i hande, wdi vii aar och viii manede tillige. Men kom kongh mere wlyck till hande, thi greffue Gert och hand bleff dödfiende, der for sende Erick hans sön hannom sin datther igien, som hand hagde lengi i sengi. Siden fore de sammen wdi striid paa Lohed och kongh Christopher tabede slaget, for hand hagde mange Tyske med sigh, som icke trolige wilde stande met hannem, och de Danske waare hannem alle wuillige, for hand foer ilde med dennom. Dette slagh stod der mand screff aar effther Guds byrd Mcccxxxi. Siden flyde Christoffer till Laaland och de Danske forfulde hannem med de Tyske. Der grebe de hannem i Saxköbinge, och förde hannem fangen till Aaleholm. Om sier kom hand löss igien och flyde till Falster till Nykiöpinge, der bleff hand siden död och fört till Suor, der bleff hand begraffuen.

Hertugh Hendrick aff Mickelborgh bekende sig met sit opne beseglede breff, som er giffuet i Nykiöpingh i Falster aar Mcccxxiii, wnder hans och mange andre hertugers greffuers herrers och ridderss indsegle, ath hand haffuer annammit i forleningh aff kongh Christopher i Danmarck Rostock Gnoian och Swan med alle de steder slot och feste byer torp och alt andet som der tilhör, och beplicthe sigh sine börn och effitherkommer hertuger aff Mickelborgh der for till euigh tiid den ene epther den anden, ath giöre kongh Christopher och hans sön hertugh Erick och dieris effitherkommer konger aff Danmarck den ene effther den anden till euig tiid och Danmarckis krone desligeste willige tro thieniste, naar och huor de tilsigindis worder. Samledis forplicte hand sigh till paa sin tro och ære, ath hans sönner och effitherkommer den enne effther den anden till euigh tiid, huosomhelst de ere eller bliffue kandt som finge samme leenn effther dennom, ath de skulle kongh Christopher hans sön hertugh Erick och deris effitherkommer konger wdi Danmarck halfftrediesins tiffue reisener

Bl. 20*

Bl. 21

till thieniste vel fordige med heste och harnisk, naar och huor de hagde dennom behoff her i Danmarck Suerige eller Norge emod dieris fiender, degh met saa skiell ath kongen aff Danmarck skulle giffue hannem eller hans effitherkommere bud effther samme folck
Bl. 21* sex wegger tilforne en hand hagde dennom behoff. Men waar det saa ath kongens will fore nogen striid i Tyskland, da skulle samme hertug Hendrick och hans effitherkommer follge hannem personlige med all deris folck och maat, som de kunde meest aff sted komme aff alle dieris steder sleth och leen, saa
10 tiit och offte som kongen tillsagde, huilcke hans forplichtilse hand och andre hertuger och herrer, som hand der till bedit hagde, haffue beseglet med hannem till ydermere stadfestningh, eem er hertugh Rudolphus, greffue Adolphus aff Holsten, her Johan Rosendall, Vibertus Litzane, Martin van Hude, Albertus van Eleptz, Jörgen
15 Hasenkop, Matthies van Naskoue, Getskalle Pren, Bertill Pren, Hendrick Blucken, Otto Valkenberigh, Nicolaus van Pettacle, Johan von Helstede och Hendrick Plens, riddere och mange andre godemend, giffuit i Nykiöpingh i Falster aar Mcccxliii.

Bl. 22 Aar Mcccxxxi, wed dette pass da sloge Skaninge Tyske
20 thiell hoos Lund och hoos Hellsinborgh, siden sende de bud effther kongh Megens aff Suerige, ath hand skulle komme och were dieris konge. Hand kom snart och annamede landen, och bleff siden saa till ens met de Tyske som hagde Hellsinborgh slot och de andre slotte i Skane, ath hand skulle giffue dennom
25 halffiierdesindstiffue tusind lödemarck sölff der fore. Hand sette dennom strax wissen och loffen, med Danske och Suenske, ath hand skulle betale dennom till gode rede.

Da mand screff Guds aar Mcccxxxiiii, wed dette pass de foer Otte kongh Christofers sön till Nörreiutland fra Laaland, och
30 mente ath the Nörre Juder skulle strax hyllet hannom for konge, men de Tyske mötte hannom i Viborgh och mange aff det danske ridderskab, och thogh hannom der till fange och förde hannom till Seysbergh.

Det samme aar faar greffue Giert ind i Judland met xi tu-
35 sinde mand och mente hand wille strax thage Jutland ind, och
Greff Gert i Judland. slaget all riderskabet der thiell, och seth siden Tyske paa deris slot och gaarde igien. Hand drogh selff ind i Randers med iiii tusind mend, det andet sit folck sende hand andersteds bort i landet met ii sine sönner, ath the skulle thage landet ind till
40 hans behoff, huor de fore fram. Paa den tiid wor der en fri-

borne mand i Jutland som hed Nils Ebbessön, hand red en nat *Bl.* 22*
mod Randers, och hagde med sigh vii och xxxx karle. Der
satte hand sin heste i lunden och banth thennom wed buske och
grene, siden gick hand ind i Randers offuer broen om natthen
och sloe den kullede gnesse ihiell i hans herberge met mange 5
flere aff hans gode mend, som da lae inde hoos hannem. Siden
ringde hand klocken och sette sa ild paa byen alle fire hiörner, [thi]
at Gerd da hagde till tusind mend der hoos sigh. Mange aff dem
forfalde fast, der hand gaff sigh till bage igien aff byen, thi slow
hand tho mectige ridder ihiel och mange flere deilige karll aff 10
dem. Hand kaste siden fielene aff broen efther sigh ned i aaen
som hand gick offuer, fore hand hagde före giort dem löse, der
hand gick ind i byen. Thi [kom] hand wel i sit beholl och
måste icke wden en blot karll aff alle sine. Siden rømede de
Tyske tilbage igien met skamme som neppeligh wndkomme med 15
liffuit. Der bleff och mange slagen aff dem siden paa weyn,
huor de fore fram, aff Danske som lae i hold for dennom.

Den samme aar den förste dagh i May da slo Nilas Ebbissön
Skandelborgh som Tyske hagde, der slo hand mange ihiell aff
dennom. Siden komme der mange Tyske alle siele dagh paa han- 20
nom och sloge hannem der ihiell med flere dueligh danske karle.
Sa finder iegh i en krönick, men ieg finder i en anden krönicke,
at mange mene ath det er ret sandingen, at hand gick pille- *Bl.* 23
grimss gangh till hellige steder paa det siste for sin sönders
afflössningh, och döde saa i Rostock, och bleff der lordet i 25
sancti Gerds kircke wden for staden. Der haffue och mange
danske mend leat hans naffn siden paa den stien som ligger der
paa hans graff. Fordi mue alle tro, ath det er mere sandingen.
Erick kongh Christoffersson bleff vseligh död, sidenn han
kom aff fengsill, och wor siden fört till Suor och iordet hoss 30
sin fader.

Valdemar lxxxxvii konghe.

Der kongh Christopher wor död, da sende rigens raad bud till
keiserens gaard efther Valdemar, ath hand skulle komme hiem
och annamme Danmarckis krone. Der hand kom paa weyn ind 35

i Lanteholsten, da gaff hertugh Valdemar aff Slesuigh hannom sin datther till hustru, som hed iomfru Heluigh. Siden foer hand till Viborgs Landstingh och lod sigh der hylle till konge sancti Hans midsommers dagh. Hand foer framdelis ind i Sieland, paa deth
Bl. 23* han kunde fange slottene igien, som Tyskene hulle med mact, han böd dennom guld och pendinge ath the skulle giffue hannom dem op med vilge. Der de hagde fanget pendinge, da hölte de alliguell slottene med welde, thi foer hand till Jutland igien och samlede mangen deilige mand, hand kom snarligen tilbage igien
10 och belagde först Kallunborgh slot och want det snarligh. Siden foer hand till Söborgh och want det, hand foer strax heden till Friisland och want det till Danmarckis krone de elleffue M Jomfruers affthen. Der hand foer tilbage igienn, da want hand Korsörs sloth och Pedersborgh, och ihiell slo de Tyske som der
15 paa waare. Hand skickede siden sin tingh effther sin vilge her i riged och red saa offuerland till den hellige graff. Der bleff hand slagen till riddere, och slo der och mange till ridder af sin gode mend, för hand foer deden. Der hand kom hiem igien want hand Tranekiær paa Lauen och siden Nörreborgh, samme sloth
20 lösede hand for guld och pendinge aff Tyskerne och dreff dem plat af landenn. Sidenn holt han en herredagh met Tyskere herrer paa Helsinborgh, saa foer hertugen af Mikelborgh diid till hannom offuer land giennem Sieland och giorde den fattige almue stor skade paa wein, for hand hagde megith folck med sigh. Kongh Valdemar saa der giennem finger met, alliguell ath Sielands farer klagede fast deroffuer. Hand foer siden tre gange till Tyskland met stuor mact, den förste gangh want hand Lantepolen, anden gang foer hand till Tyskland ath hielpe sin suoger margreffuens sön (hand hagde hans söster i sengi) emod hans fiender hertugen af Stetin och de andre herrer der omkringh, tredie gangh forlicthe hand dennom well tilsammen, thi der thuorde ingen siige mod hannom.

Herredage til Helsingborg.

Hertugen aff Mekelborg fortörner Sielandsfarene.

koning Valdemar giörer tre reiser till Tydskland.

Der hand foer tilbage igien, da spurde hand ath hertugenn aff Mickelborgh screff sig herre offuer Wenden, alliguell ath thet hörde kongh Valdemar till, da tenckte kongh Valdemar paa then stuore skade hand giorde hannem tilforn i Sieland, der hand foer till herredagen och der till will bethage hannom hans naffn och titell. Thi drogh hand ind i hans land och skiende och brende alt for fode och neder slo alle hans slotte och steder, hand sette
40 och lydde paa dem som ther leffuede igien, ath de skulle icke

koning Valdemar feider paa Hertogen aff Mekelborg.

glemme ath hand wor wred eller gange hannom fra hende igien, saar hand borde förde. Thi lod hand skiere neserne aff mange, somme lod hand ögnene wdgraffue paa, somme lod hand skiere leberne aff, somme lod hand hugge hender eller födder aff, somme lod hand skiere örne aff eller ii finger aff huert haand, Bl. 24* saa bad hand ath the skulle komme i hu, ath hand wor dieris retthe konge, och icke tage dennom nogen anden herre och der met formindske hans kongeligh naffn och titell. Der hand foer tilbage igien da want hand all Lauind fra de Tyske igien, sidenn foer hand til Femmeren och want det strax och neder slo alle deris slotte och steder och plauede de Tyske offuer maade som ther paa wor.

Nogen stund der epther for hand till Helsinborgh och belagde de Suenske oc Tyske som der paa wore. Kongh Mogens aff Suerige som det hagde kiöpt tilforne aff de Tyske for lxx tusinde löde marck sölff, hand thuorde dennom icke wndsette och icke heller komme i Skaane, thi want kongh Valdemar Helsinborgh och alle the andre sloth som laa til kronen tilforn. Siden ginge all Skaninger hannom tilhande och wor alle glade ath the komme aff the Tysk och Suensk mends wold. Siden jeyede kongh Valdemar alle Tyskene aff Skaane och thuangh saa kongh Mogens till at hand motte sende hannom de breffue igien, som hand hagde paa Skane. Sidenn foer hand öster wd i striid och want der Öland och Borchholm, hand want siden Gulland, alliguell do stod hart emod i det förste, hand want den mectige stercke stad Visby strax till med, der fick hand mere sölff guld och liggindefæ Bl. 25 och andre stuor riigdom, end hand hagde i alle de lande och steder hand want tilforne, thi alle land og riige och tyske steder hagde da dieris stabell der. Der de i Hensesteder spurde at kongh Valdemar hagde wondit Viisby, da screffue de hannom wnsigelsse till, ath det skulle heffnis paa hans lande och riige, for hand hagde thagit gods och pendingh i samme by. Deres ambasiator och sendinge bud begerede strax aff kongen igensuar, da togh hand det samme breff som de hannom sende och screff der saa wden paa:

konigh Valdemar vinder Helsingborg oc indtager Skone.

Valdemar indtager Gulland.

Viisby. Hensestæderne sette sig imod kongen

Söwen wnde Söwentick hensen
hebben söwen wnde söwentick gensen,
wo my de gensen nicth en bithen,
de hensen vroge ick nich en skiten.

Der de [i] Hanseatederne fange disse hendige och huffmodige-mænd tilbage igien paa deres egne beeff, da giorde [de] strax rede till skibs med ganske megit wtallige folck och belagde strax Helsingborgh och skiöde der till med sinne Bössser, och kaste derfiil med
5 mönere och senten blider.

Tydskene driffues fra Helsingberg.

Der kongen det spurde, da samlede hand megit folck tilsammen och drogh saa till dem och slow mestepartben ihiell aff dem, de andre rymde igien met skamme. Det sadet saa der epther, da komme Tyskene igien ganske sterckc och belagde Vordenborgh, fordi wiste kongen wor da i striid med de Ryssere och mod de Suenske. Der de hugde ligget nogen stund faare slothet och stormede der offte till, da fick kongens fogede noget folck hemmelig till sigh, thi slo hand strax om morgenen i daguingh wd till dem. Der bleffue de meste deiss aff the Tyske slagne och de andre fogh hand till fange. Siden gaff hand samme fange löss met saadan vilcker, ath the skulle aller mere stride mod hannem. De swore det alle wbrödeligh ath holde paa thiens traa och ære. Der de komme löss och fange mere forsk folck aff Tyskland, da belagde de strax Vordenborgh
20 igien och begynte fast ath storme och striide paa ny. Der fogeden fornam, ath hand icke well kunde bestande dennom, for de kom saa vbesarindis paa hannem igien, da lod hand tale i dage met sigh och de Tyske. Der de komme till ordz sammen, da sagde hand till dem: Er det saa ath min herre kongen kommer
25 migh icke till wadsethaing och hielp indeu en forsagd dagh, da will ieg antuorde de ipperste, borgemester och radmend aff stederne som nu her er, slottet och nöglene der till, dogh med saa skiell, ath ieg och de andre danske mue fare fellige och fri siden aff slotten med wor heste och heffue. De wos her med

Tydskene belegge Vordingborg.

Peder Jernskeg.

Peder Huitfeld er neffnd effter hannem.

Bl. 26 till feed och hand gick paa slotthen igien. Der dagen kom och kongen waar icke kommen hannom tilhielp, da eskede Tyskene paa ath hand skulle komme aff slotten och holde sine ord. Der hand kom wd, sagde hand till dem: I ypperste borgemesterre och radmend kommer ind med migh, ieg will antuorde ether nög-
35 lene och slotzlougen. Der de waar alle inden porthen med hannom, da lod hand löcke fast till effther dem, och antuorde strax borgemesterne nöglene till slottet och sagde: nu heffuer ieg holdit

duo nominati, Geusen oc

Denne Peder Jernskeg holt Lindholm paa falsk imod kongen oc betalde de Tydske aff (?), som haffde tient kong Valdemar. Item her ode ved Dragör siunke mange, drog . . . (Anm. af Wedel.)

det ieg loffuede ether, men efftherdi ath I icke hulde det I mig siste gangh loffuede, der ieg hagde ether fangne, da skulle I nu bliffue her hoss migh sa lingi kongh Valdemar kommer selff til stede. Der de andre Tyske, som wden for slotthen wor, saa, ath dieris höffuitzmend wor sa fangen, da rymde de hiem med skamme. Der kongen kom til Vordenborgh, da sende Hensestederne offte bud till hannem och begerde, ath the motte komme felige till ords med hannom, ath the kunde frelsse de fanger aff torn igien som wor deris ipperste borgemester och raad. Den dagh deris ipperlige och kosteligh sendinge bud aff stederne skulle thale med hannem, da lod hand sette en stoell mötte i en pöell nedre paa slotthet. Der sette hand sigh paa, siden motte samme sendinge bud wade wd til hannom i wand och drecke med deris furede kleder och huide patiner, och falde der i kne for hannom och giöre hannom tilbörlig reuerentz och ære. Der hand hagde lingi talede med dem, da bad hand ath de skulle komme igien anden dagen paa slottenn. Der de skulle gange op till hannom, da togh de warme och furede kleder paa dem for det waar ganske kalt, hand lod da sette sin stuoll och sede i en warm stue, och lod giöre en stuor skorstenssild for sigh, thi hand hagde icke mer en en badelagen paa sigh wnder sin kiortell. Der Tyskene komme da hagde [de] töcke stöffle paa dennom och mange furede kleder, for the mente ath the skulle standet i wanden, men de kunde met stuor nöd bliffue inde hoss hannom, for suor hede och sued, ath the wor moxen döde. Sadanne och mange andre fortredeligh stycker giorde han dennom, för de kunde fange dieris ipperste mend aff torn igien. Der de skulle da wd paa det siste, da motte alle stederne giffue hannom en meetigh suor sum guld. Siden motte de lade bygge den stuor torn paa Vordenborgh och sette der en forgylte gaass paa, samme torn kaldis en nu gaasenn, der skulle icke tyske fanger settis wdj som gribis till fange dereffther, serdelis aff stederne.

Mollenbech, qui condiderunt duas turres ibidem.

Bl. 26*

Bl. 27

Siden dette wor giort, da lod kongen inthet andet giöre i vii aar end bygge sloth och fester och forbedre dennom som öde laa och forderffue waare. Der med besuorrede hand almugen ganske suorligh offuer alt riged med stuort arbeid, sierdelis for Gurffue i Sieland, for hannd wille gierne der selffuer were. Det sigis aff mange, ath den tiid [hand] giorde wolde om Vordenborgh, da hagde hand mange tyske fanger, som bare iord dertill med kurffue, huilcken der bar icke saa megit hand vilde, den

slow hand offuer halseen med en stangh, ath hand fald paa grobenn, saa [lod] hand de andre kaste iord paa hannem och sagde hand fylder saa megit som en kurff iord. Det giorde hand sacte wed en eller ii, at alle de andre skulle der for
5 frycthe. Hand wor en mectigh strengh herre och saa spurde
Stoffregenkongen, huad hand hed, hand suarede: ieg heder Stoff regn,
ophenges. kongen sagde: du haffuer i dagh och offte till forn giord min kleer wode, thi skal thu nu bethale, saa lod hand henge hannem i en gallie. En tiid sad der en bonde nederst wed borden, som
10 hand sad offuer maaltid, da saa hand ath suenne satthe iii eller
Bonden eder kaal. iiii fad koll for hannom och hand od dennom alle sammen op, det ene effther den anden. Der maaltid wor giort, da lod kongen
Bl. 27* kalle hannom for sigh och sagde: iegh skall lade henge digh for du odst sa mange fad mad i dagh, bunden suarede: kier herre,
15 ieg saa I finge saa mange retther for ether, och naar I togh till ethers fad, da togh iegh till min kaallfad, hagde ieg hafft saa mange retther for migh som I hagde, da hagde ieg icke eth saa mange kaal. Der kongen hörde, at hand suarede saa viseligh, da gaff hand hannom sa megen renthe, som hand kunde föde sig aff
20 sa lingi hand leffuede. Kongh Valdemar holt ridderskabet her i riged wnder stuor tuangh och lod mange forscriffue och sla ihiell
Her Buggee oc her Vendelboe. aff dem. Her Buggi och her Vendelbo sette dennom op mod hannem, thi lod hand sla her Buggi ihiell i Medelfart och her Wendelbo rymde da i sin beholl.

25 Der hand kom well till fred igien med ridderskabet her i riget och sammeledis med de andre Tyske herrer her omkringh, da gaff hand
Margret kongens daatter giffues koning Hogen aff Norge. kongh Haagen aff Norge sin datther Margrete till ecthe, der hun war xij aar gammell. Haagen waar kongh Mogens sön aff Suerige och kongh Valdemar giorde siden dieris brullup i Kiöbenhaffn aar effther Guds byrd M ccclxvij. Der det wor giort da fore de hiem til Norge igien och leffuide i stuor kierlighed sammen, hand aflede
Oluff. siden en sön med hende som hede Oluff, en dogh hand leffuede
Bl. 28 icke linge. Nogen tiid der effther bleff kongh Valdemar död paa Gurffue och siden begraffuen paa Vordenborgh, men dronnigh
35 Margrete lod siden iorde hannom i Söre hoss hans foreldre och andre fram farnne konger, der mand screff Tusind tryhundrede fem och halff fierdains tiffue aar effther ath Guds sön födder vaar

[Her er indheftet en lös Seddel, beskreven med en ældre Haand, hvorpaa der læses:]

Kong Kazimarus aff Paalen giorde siden en kerlig bebindelse met kong Voldemar aff Danmark til ewig tiid, som oc skulle holdiss aff beggis deriss vndersaatter vbrödelige, at de motte farehoss til huer anden met deriss skib oc köbmanskaff. Sammeledis forplictede han sig til met samme sit breff, at han skulle personlige met all sin macht göre hannem hielp oc bystand mod alle hans fiender, naar oc huor han haffde hannem behoff. Datum i Cracow Mccclxiiij die sancte Lucie virginis.

Dette skall stonde Kong Voldemar IV. Mccclxiiij *vden emod paffuen oc keyseren.*

Dronningh Margrete lxxxxviij.

Bl. 28*

DEr kongh Valdemar vor död, da hagde hand ingen söna leffuendis effther sigh, men hand hagde en datther, hede Margrete, som da wor dronningh i Norge, och hindis sön Oluff hagde da erffued Norrigis rige epther kongh Haagen sin faders död, och hun rege[re]de riget ganske erlige och viiseligh paa samme sin söns wegne, for hand wor liden och wngh, hun skickede alle bode fattige och riigh lougb och skiell. Der rigens raad her i riget spurde hindis erlige och gode rycthe, da sende de bud effther hende och wdualde hinde till deris förstind for det stuore hob de hagde till hindis sön, ath hand skulle bliffue dueligh och mandeligh naar hand voxte op, ath the kunde da keyse hannom till dieris herre och konge. Der hun wor kroned och wor da Danmarcks och Norgis förstinde, da regerede hun landen ganske wiiseligh och well, ath alle der paa forwndrede, hun offuerwand alle sine obenbarlige och hemmeligh fiender met gifft och gaffuer, och giorde andre wd ath the skulle forlige dennom sammen, ligeruiss som hun wiste inthet ther aff, paa det hun skulle icke fange formange fiender tilhobe her paa riged, som hun kunde icke bestande well paa en tiid.

Bl. 29

Paa den tiid wor der en kongh i Suerigh som hed kongh Albreth, och wor föd i Meckelborgh, der hand spurde ath dronningh Margrete hagde disse thuende konge riige, da fortröd hand deth, thi sette hand sigh fore aff all sin hierte, ath hand wille ligge sigh effther ath winde dennom bode fra hinde. Hand

---

Filius eius est confossus in bello navali Helsingorensi, thi vilde de Danske icke drage hiem förend de haffde vundet seyr aff de Tydske, oc komme saa tilbage met sorg oc glæde. (Anm. af Wedel).

fortalede hinde huor hand kunde och kalled hende droningh Broggelöss paa spee, hand sende hinde obenbarlige wndsigelse till, ath hand wille stride paa hindis land och riige, huor hand kunde. Der hun fick disse thidinge, da giorde hun strax folck rede bode till land och wand, ath the skulle thage mod hannom naar hand komme. Der hand det spurde, da sagde hand och suor obenbarligh for all almuen och rigens raad i Suerige, ath hand skulle alldrigh bere hette paa sin hoffuid, för hand hagde wundit Danmarck och Nerge till Suerigis krone. Nogen tiid der effther sende droningh Margrete bud till hannom, ath hand ville biude hinde till, paa huad sted och tiid hand wille stride mod hende. Der hun fick suor her paa till hage igien, da giorde hun sin folck rede och sende dennom till Suerige.
Bl. 29* Den dagh som striiden skulle stande, da gick hun i kircken och lagde sigh korssuise ness gruess ned paa iordhen for det hellige korss och Guds werdige legomme och bad sin gudeligh böner till Gud, ath hand wilde wnde hindis folck Danske mend ath offuerwinde kongh Albret, hindis och rigens finde. Gud hörde hindis ydmyge bön, och Danske mend stride siden mandeligh mod samme hindis fiender i Suerige och slow mange wtallige ihiell, bode Suenske och Tyske, och grebe kongh Albreth till fange i en standende striid. Dette slagh stod Sancti Mathei dagh Mccclxxx och paa det fierde. Siden förde de Danske kongh Albret till droningh Margrete, saa begaffuede hun dennom alle megit erlige som wor i striden, de edeligh och friborne mend gaff hun sloth och leen, de andre gaff hun guld och pendingh, sa der bleff ingen forglempt, hun lod lese och sinnge Gud till loff och ære i alle kircker och kloster, och tackede hannem inderligh aff all sin hierte for den deiligh seyr som han hinde wnt och giffued hagde. Siden lod hun forbinde och lege alle dennom som saare wer, hun bad och kongh Albret were velkommen, och lod hannom strax giöre en hette aff xv alne waimell och en strud der till aff xix alne waimell. Siden böd hun hannom wnder hans liff, ath hand skulle bere samme hette
Bl. 30 orligh och sildigh, for hand hagde tilforne suoreth, ath hand icke skulle bere hette, för hand hagde hinder offuerwundet. Hand fick siden dagligo spe igien for de haanlige ord hand sende hinde tilforn. Siden lod hun sette hannom i fange torn och beuarede hannom der ganske strengeligh wdi mange aar, sa lingi andre herrer och förster lagde dem fast der wdi, ath

hand motte komme löss igien. Hand sette hinde fast loffuen
och wissen och gaff hinde stercke breffue der paa till met, ath
hand skulle aldrigh der effther och ey heller nogen aff hans
slect och wenner striide eller arge paa hinde, eller paa noget aff
disse iij riger i alle dieris dage, och ey heller kiende sigh ath 5
haffue nogen reth till Suerigis riige effther den dagh. Der med
kom hand löss igien och foer till Tyskland, som hand wor födder.

Siden foer dronningh Margret till Suerigh med stuor mact
och lod sigh der krone och tog saa alle rigen ind wnder sin
haand mellem alle ende. Der hun da hagde disse iij konge 10
rige frj och quit forvden all igiensigelsse, da regerede hun dennom
alle till lige ganske well, ath alle som det hörde eller spurde
forwndrede der paa. Hun hagde det aldrigh kunde giort, hagde
Gud icke giffuen hinde serdelis raad och lycke der till, thi elste
hun Gud aff all sin hierte och thiente hannom bode orligh och sildigh. 15
Hun will aldrigh nogen tiid æde eller dricke, för hun hagde [hört] *Bl.* 30*
iij messer om dagh den ene effther den anden, hun offrede huer dagh
guld till the samme træ messer med en aff sin iomfruer, hun lod
och en aff sin hoffsinder offre pendingh till alle de messer som sagdis
i kirckene, ehuor hun wor wdi dem, emen de sagdis, hun lod 20
och giffuue all fattige folck pendinge i kircken, ehuor hun kom,
hun ville aldrigh thale eller snacke med nogen och ey heller
bestille nogen aff sin ærinde men hun hörde messe, men hun
bleff stedsse i sin gudeligh böner och loffuede oc tackede Gud for sin
wellgierninger, hun elste megit den hellige kircke och hindis per- 25
soner och gaff dennom stuor renthe ath holle dennom aff, ath
the skulle bede for hinde till euigh tiid, hun gaff en gul kalck
till huer dom kircke i Danmarkis riige, hun glemde dennom icke
som wor i Norge och Suerige, hun gaff och stuore clenodie och
andre, dyrebar kleder kaaber messehagell och andre kostlige 30
gaffue till alle closter och merckelig kircker her i riged, hun
gaff och mange merckeligh gaffuer till wor Frue kircke i Kallun-
borgh, serdelis ij faner aff sölff, i huilcke der ligger ij suenske
banere wdi som de Danske wonde fra de Suenske i standende
striid, der de grebe kongh Albrit til fange paa Falenn) som langt *Bl.* 31
wor her at scriffue. Saa offthe hun fick nogen suor hierte
sorrigh da offrede hun en hierte aff guld til samme wor Frue
kircke, der er nu mange aff dennom der till stede.

Der hun sad i sadan fred och rolighed met disse iii rige
tillige, da screff hun til rigens raad i dennom alle, ath the skulle 40

komme till hennde och holle herredagh tilsammen i Sieland. Der de wor alle sammen tilhobe, da giorde hun sadan bond med dennom mellom disse iij riger, ath the skulle aldrig [tage] dem nogen kongh eller herre i nogen aff disse iij riger, med minder end alle disse iij rigens raad hagde det endrecteligh samtyckt tilforne. Hun sagde dennom sadane sagh der till, ath det wor ganske nytteligh aa skede, thi saa lingi ath samme riger hulle saa tilhobe och haffuer en herre eller konge, da kunde ingen anden wduertis herre fange mact till ath giöre dennom nogen skade. Der de hagde alle samtyckt hindis wilge och begeringh her wdi, da lod hun krone Oluff sin sön till konge med alle thieris samtyck och vilge offuer disse iij riger. Hun regerede alligeuell selff med hannom sa lingi hun leffde, fordi stod diss meget bedre i samme riger.

At alle mue wiide huor det kom till, ath kong Albret bleff konge i Suerige, och huorledis det orloff begyntis mellom
Bl. 31ᵃ dronningh Margret och hannom, da will iegh det her bescriffue aff Suerigis latine krönick.

Der wor tilforn en konge i Suerige som hed kongh Mogens, hand gaff de Tyske xxxxxxx tusinde löde marck sölff efther Kolniss wect fore Skaane. Thi [de] hagde da alle slottene och lande med mact och welde. Siden begynte samme kong Mogenss eth skammeligh leffnid paa sin allerdom, hand forsmaade sin erlige dronningh som hed Blancka och wor födt i Franckerige och bolede med mange fruer och iomfruer, det fornumme de i Suerigs raad, thi wdualde the Erick hans elste sön til konge i Suerige, och sette saa Haagen hans yngste sön till kongh i Norge. Siden wdlagde de hannom saa megen renthe aff begge de riige som hand kunde holle sigh aff sin liffs tiid. Der kongh Mogens och dronningh Blancke fornumme, ath almuen i Suerige wor deris sön börige och lydigh och hulle hannom for deris herre och konge, da optenckte de en forbandit suigh mod hannom och böde de hannem till giest och forgaff hannem met en dricke, de skenckte hannom. Der hand fornam hand fingh sin död der aff, da sagde hand till dennom som wor hoss hannom: de som födde migh till werden, de skillie migh skendeligh wed hende. Siden döde hand den tiffuende dagh der efther, sa screff rigens raad aff Suerige till kongh Haagen hans yngste sön i Norge, at hand skulle komme till dem och heffne sin broders

död paa hans egen fader S. Mattheus dagh i Calmars bykircke, *Bl.* 32
och lod strax sette hannom i tornen paa slotteun. Nogen tiid
der effther da bleffue de forlickte igien, sa lod hand hannom aff
tornen. Siden bedis kongh Haagen till kongh Valdemars datther
aff Danmarck som hed Margrete, och fick hinde till sine hustru. 5
Der kongh Mogens kom till sine welde och mact igien, da dreff
hand xxiiij friborne och gode mend aff Suerige och togh alt deris gods
till Suerigis krone, for de hiulpe hans sön kongh Haagenn, der hand
lod griibe hannom. De fore allesammen till hertugen aff Mickel-
borgh och wdualde hans sön iuncker Albret till Suerigis konge. 10
Hertugen lod strax berede mange skiibe met kaast och werge
och sende sin sön med dennom till Suerige. De samme xxiiij
friborne mend, som hannom fulde, sette hannom strax till Suerigis
konge med macth och welde. Hand foer siden om rigen paa
siuende aar, för hand kunde fannge alle slottene. Men samlede 15
kongh Mogens megit folck och wille dreffuit hannom aff rigen
igien, der de komme sammen met beggis thieris herr, tha
thabede kongh Mogens slaget och kongh Albreth togh hannom
tilfange, och lod siden före hannom till Stockholms sloth
och sette hannem der i torn. Der kongh Haagen hans sön det *Bl.* 32*
spurde till Norge, da sende hand bud till kongh Valldemar hans
hustrues fader om hielp och tröst. Hand sende hannom strax
mange deiligh Danske mend, met huilcke hand drogh for Stock-
holm och belagde bode byen och slottet sa lingi de sende
hannom sin fader quit och fri aff fengsiil. Hand förde hannom 25
strax med sigh till Norge, der bleff hand siden sa lingi hand
leffuede. Hand bleff siden druckned i en söö kallis Bomilfiord
hoss Lingholms öö.

Nogen tiid der effther da födde dronningh Margrete en sön
med konngh Haagenn, hed Oluff. Siden döde hindis fader kongh 30
Valdemar her i Danmarck och kongh Haagen hindis husbonde
döde och strax der effther, sa arffuede hun Norrigis riige med
sin sön effther hannom, och Danmarckis raad wdualde hinde och
till deris dronningh och forstandiske, for det stuore hob de hagde
till Oluff hindis sönn, ath hand skulle bliffue thieris konnge i 35
framtidenn. Kongh Albrett regerde fast i Suerige och sette sin
landmend Tyske till fogeder och embitzmend paa alle slottene
och fick dennom alle de beste leen, och foractede de suenske
gode mend och ridderskabet och holt dennom alle for spoth och
spee. Thi sende de bud till dronningh Margrete, ath hun skulle 40

komme til Suerige, da wille de giöre hende biistand, ath hun
Bl. 33 skulle fange riget. Der kongh Albret det fornam, da lanthe
han xx tusinde suare nobele aff dem i Pryssen, och sette
dennom Gulland i panth ther fore, siden liede hand wdlendiske
5 herrer och rytther der med, som wor hertugenn aff Mickelborgh
(thi hans egen fader wor da död, som för wor hertugh) der [nest]
greffuen aff Stadgord, greffuen aff Rippenn och hertugen aff Lanthe-
holstenn. Der hand hagde samblede megit folck, da screff hand
dronningh Margret till, ath hand wilde slais med hindis folck i
10 markenn i en standende striid. Hand kallede hinde kongh Broglöss
kong Broghlöss till spoth, hand dristede megit paa sine Tysk, thi de sagde till
hannom, ath huer aff dennom wille sla tre Danske eller griibe
dennom och fange. Det war forscreffuen, ath slagen skulle stande
paa Fallen i Westergylland sancti Matthens dagh. Then tiid
15 wor dronningh Margrete i Löse, thi gick hun betimeligh till
kircke samme dagh och lagde sigh korssuiss ned paa iorden for
det hellige kors, och bad den allsommectiste Gud, ath hindis folck
motte offueruinde hindis fiender, huilcked de och giorde och greb
kongh Albret samme dagh och hans sön iuncker Erick och hertugen
20 aff Mickelborgh och de tho forscreffne greffuer och hertugen aff
Lantheholstenn och Bispen aff Skare, och der bleff xix Suenske
ridder slagne, och mange andre friiborne Tyske och Suenske mend.
Bl. 33* Siden förde de kongh Albreth och de andre fanngen till dronningh
Margrete, saa sende hun hannom och hans sön Erick till Lind-
25 holms sloth och sette dennom der i torn och iern, der sad de
i vij aar tillige, thil the Tyske lösade dennom wd igien for
halffierdsinns tiffue twsinde löde marck sölff, och der till motte
de baade sette sterck wissen och loffuen och giffue ther faste
breffue paa, ath the och dieris wenner skulle aldrigh heffuue
30 den hoffmod som thennom wor sked. Borgemesterne och rad-
mendene i Stockholm de waar da alle Tyske och mange aff
borgerne medt, thi greb the halffierdsinds tiffue suenske borger
i staden som wor mesten friiborne aff det beste ridderskab i
Suerigh, och förde dennom wd paa Keblinge öö, der lod de
35 dennom alle brende sancti Barnabe Apostels dagh, for de skulle
forraad kongen och hiulpe till ath hand bleff fangen. Dronningh
Margrete foer siden om riged och hyllede almuen till sigh, hun wor
der ganske lingi för hun kund faa Stockholms slot och stad och
andre sloth i riged. Der hun hagde skicked alltingh epther sin
40 wilge, da lagde hun den menninge almue suar skath och thynge

paa, offuer dieris orlige skath, i saa made ath huer mand skulle giffue huert aar iiij alb. for huer det nöd hand hagde i hans gaard som rumpen hagde. Den skath kallede [de] sidenn Rumpe skath. Der hun wilde igienlösse Gulland fra de Prydske, *Bl.* 34-
da lagde hun en ny skath paa offuer Suerige, ath huer hunde 5
skulle giffue ij marck pendinge i Stockholms mynt, den skath kallede de Stue skath, der med wilde hun endeligh löse Gulland igien. Siden gaff hun de Prydske x tusind nobele igien for the xx tusind som de hagde förre panthet Gulland fore, de wor well glade de kunde fange thi x tusinnd igienn, thi hindis fader 10
kongh Valdemar och hun selff hagde forderffuid landen, saa the finge saa got som inthet rennthe der aff. Hun lagde siden en anden skat paa offuer all Suerigh, ath huer mand skulle giffue en Stockholms marck aff huert röghuse, den skath kallede de sidenn Rögskath. Hun lagde huer aar en ny skat paa i Suerige Rögskat.
offuer den skat de pleyede för at giffue, hun sette danske och tyske fogeder och embitzmend paa all slottene, alliguell ath hun tilforne hagde giffued de Suenske obne beseglede breffue, ath ingen skulle haffue sloth eller leen i Suerige, wden de som wor indfödde i riged. Thi ginge nogen aff rigens raad en dag 20
till hinde och sagde: verdige förstinde och dronningh, wi haffue ethers nadis obene breff, ath ingen skall haffue kronens leen her i riged, wden de som her födde er. Hun suarede: det er sant, ath I haffue wort breff der paa, thi rade wi ether ath I gemme dennom ganske well, wi will foruare wort sloth och leen *Bl.* 34*
det beste der wi kunde. Hun lagde siden en anden skat paa, ath huer mand skulle giffue hende en marck om ored, den skath kallede de Dronninge marck. Hun lod siden slaa en ny mönth offuer alt rigen, bode hwide och pendinge, och sette der paa en quindfolckis lönligh tingh, alle Suenske till euigh for- 30
smedelsse och skendsell, ath alle skulle der paa wide, ath en kone hagde wundet dennom offuer och thuunget dennom till med macf och welde ath skatte och skylde til Danmarckis krone. Hun holt dennom wader suar thuangh och affue wdi Suerige i xij och xx aar, det kunde aldrig nogen Dansker konningh för 35
göre, och ey siden effther hende, och paa det ath hindis effther kommer, konger i Danmarckis riige, skulle holde de Suenske wader saadann thuangh till euigh tiid, da lod hun hente sin söster sön till sigh aff Pomeren som hede Erick och wor en liden drengh, den födde hun op hoss sigh och lerde hannom, 40

huorledis hand skulle plaffue de Suenske och holle dennom
wnder sadan aune, som hun hagde begynt, huilcke hand och
saa giorde, som stander her efftber screffuen i hans kröneicke.
Hun förde hannom selff personligh ind i Suerige och had rigens
5 raad och almuen, ath the wille hylle hannom til konge i hindis
Bl. 35 neruerelse, de suarede alle samdrecteligh, ath the wille ingen
anden konge haffue sa linge hun leffuede. Det giorde de mest
fordi sa de wiste well, ath hun hagde föd hannom op och lert
hannom, huorledis hand skulle plage dennom met suar skath
10 och tynge, som hun selff giorde. Der hun fornam ath the will
icke wduelge hannom, da bleff hun alligeuell stadigh i sin houe
och sagde wredeligh till dennom all med hödsell och trusell: wi
wille endeligh, ath hand skall were ethers konge. Thi nöddis de
till at giöre hindis wilge paa det siste, for hun hagde ganske megit
15 folck med sigh, och de wiste well ath hun pleiede strengeligh ath lade
rette offuer dennom som hinde wor wlydige och icke wille holde hindis
bud och wilge. Saa wdualde de hannom til konge neruerendis alle
ridderskabet aff Suerige Danmarck och alle bisperne aff Suerigis
rige och ganske megen almue. Siden fulde de hannom till
20 Morasten, der kronede de hannom till konge med stuor heder
och ære, det skede aar tusind threhundrede halffemptesinds
tiffue paa det siette, den söndagh nest epther Mariæ Magdalenæ
dagh. Siden fulde dronningh Margrete hannom om rigen till alle
thingh och lod almuen hylde hannom, och hand suor och loffuede
25 dennom igien, ath hand skulle holle dennem wed lough och
reth som en guod konnge burde ath giöre.

Bl. 35* Wed dette pass hagde de Suenske keisede dem en till
erekebiscop i Opsall, hede her Oluff, wden dronningh Margretis
minde, thi sette hun en aff sine klerke till erkebiscop i hans ated
30 som wor födder i Danmarck, och sende strax bud till Rom for
hannom och lod hannom hente confirmatz aff pauen, som hede
Gregorius. Der thuorde ingen sige mod hende i Suerige, thi
bleff hand siden biscop mod mangens minde. Siden sende
dronningh Margrette bud till kongen aff Engeland och lod bede
35 om hans datther till kongh Erick sin söstber sönn. Kongen
sende hinde snarligh hiid med stour stath och ære, och samme
iomfru hede Philippa. Dronningh Margrete giorde siden deris
brullup i Lund, och erchebispen wiide dennom sammen i Lunde
domkircke om all Helgens daghs tiid.

Kongh Oluff wor en tiid lengi her aff riiget berthe i Norge
och Suerige fra siin moder, men kom hid i anden dansker karll,
som wor hannom ganske liigh i alle made, och sagde sigh ath
were dronning Margretis sönn. De trode det alle her i riged
ath saa skulle were, fordi hand holt sigh erligh med sadan stath 5
som kongh Oluff pleiede ath giöre, och hand wor hannem saa
offuermade liigh paa ansickt wext haar och krop, ath ingen
skulle kent den enne fra then anden, om de hagde standet bode
tilhobe. Dronningh Margrete forwundrede stuorligh her paa, ath *Bl.* 36
hand wille dierffuiss till ath sige sigh ath were hindis sön, fordi 10
hun wiste till wisse, ath thet wor lögenn hand sagde, och hun
kende kongh Oluffs ansict bedre en nogen aff de andre her i
riget, thi sagde hun hardeligh ney, ath hand wor icke hindis
sön. Hand sagde her strengeligh thuert emod och spurde,
huorfore hun wilde saa forsmaa sin köd och blod och icke kende 15
hannom for sin rette sön. Hun suarede: est du min sön, da
haffuer du en lidell worte mellom dine herder som du wor födder
med, sa lod hun före hannom aff sin kleder och sögte effther
samme thegen, men det fantz der inthet, thi lod hun henge
hannom offuer alle tiffue, for hand wilde löget sigh sadan welde 20
till med falskhed. Nogen tiid der effther da kom kongh Oluff
hiid igien i riiged och beuisade da personligh med sin neruerelsse,
ath then anden skalck hagde skammeligh löffuit paa hans moder.

Der dronningh Margret hagde styrt och regerede disse iij
riger erlige och skellige i xxxij aar, da wor hun till skibs paa 25
haffueth hoss Slesuigh och ville seigle till Sieland, da fornam
hun ath döden wilde der gieste hende, thi lod hun sigh strax schriffte
och annammede de werdige Sacramente och bleff sa död paa
stranden, sancti Crispini dagh nest for alle Helgene dagh aar *Bl.* 36*
Mcccc och paa det tolffte. Siden förde de hindis legome till 30
Roskild och begrouff det i höye koret i domkirckenn, wdi en
graff aff huid albaster stien. Det sigis en nu for sandingen, ath
hun hagde alliguel tilforn selff kieset sin leyested wdi Soer hoss
sin fader kongh Valdemar, som hun lod der begraffue tilforn.

Oluff lxxxxix konghe. *Bl.* 37

Oluff dronningh Margretis sön hand leffuede icke linge siden 35
hand bleff kroned till konge offuer disse iii riger. Jeg finder

inthet merckeligh beschreffuen om hannom som hand bedreffuid haffuer. Der hand saa och merckte ath hans moder dronningh Margrete skickede alltingh klogligh och viiseligh, da lod hand hinde styre och regere altingh effther sin wilge retferdeligh.
5 Det maa mand mercke och kiende paa mange breffue och domme, som er wdgiffne i hans tiid, men hans moder leffuede. Mand maa och widet till wisse der paa, ath hand döde för end hun, thi hun bad alle disse iii rigens raad, ath the for hindis böe wille annamme hertug Erick aff Pomeren hindis söster sön till
10 deris konge, naar hun waar död och hagde ingen arffuingh effther sigh. Icke finder ieg heller beschreffuid, ath hand skulle nogen tiid were giffthet, men hand leffuede erlige och skiellige
Bl. 37r som en god christen menniske, och fick en god affgangh her aff werdenn, thi er det troligh at hans siell er i himmerigh, hand
15 wor begraffuen i Soer.

Bl. 38

Erick, den hundrede konghe.

HErtugh Erick aff Pomeren bleff kroned till konge offuer disse iii riiger effther dronningh Margretis begeringh, hand wor en deiligh wngh drengh der hand kom hid först i riiged. Hand fick
20 siden kongens datther aff Engeland till sin hustru som hede iomfru Philippa, hun wor edeligh och deiligh aff all sin hierte och thiente Gud ganske gierne. Alt det kongh Erick begynte effther hindis raad, det gick hand well igiennem effther hindis raad och want stuor priiss och ære. De aff Femeren sette sigh
25 op mod hannom, och wille icke giffue hannom skath och skyld hid till kronen, som de waare wanne tilforne, thi ath Hensestederne och de andre Tyske herrer der om kringh styrckede dennom fast der till, ath the skulle were wlydige. Hand giorde sigh rede med mange skiib och foer till den. Der hand hagde
30 kast sin ackere hart hoss landen, da gick bode quinder och karle wd paa strand backenn och kaste dieris kleder bagh op
Bl. 38* paa dennom och robede suarligh paa de Danske, och bad dem spegle dem i dieris bagstack. Kongen bleff suarligh wred for dette hoffmod, thi bad hand alle sin folck giffue sigh i land
35 och sla ihiell bode mend och quinder piger och drenge. De giorde och saa och sparde icke heller börn som i waage laa. Der

med giorde hannd landen aldelis öde, och togh saa borth bode fæ och faar, och alt andet huad der wor och förde diid till Danmarck med sigh, aar effther Guds byrd tusinde firehundrede paa det nittende. Siden screff Hensestederne kongh Erick till, ath the wille komme hiid till Danmarck och thage och salte alt det fæ her wor i riged. De giorde dennom suorlig rede med ganske mange suare skiib och hagde inthet andet till barlast i dem en salt och thomme tynder, ath salte samme fæ wdi. Der kongh Erick fornam, ath the wille komme, da for hand borth till Soor, och laa der mere for redsill och leyde skyld end for ath hand wille gange till kircke. Somme miene, ath hand giorde det fordi hand wille icke striide mod sin egne landmend, som waar alle Tyske saa well som hand. Der Tysken kom ind for Reffs halen hoss Kiöbnehaffn och kaste der dieris ancker, da wor dronningh Philippa paa Kiöbnehaffn, hun lod strax kalle till hobe alle danske karle som der til stede waar och bad dennom mandeligh striide for thieris federne riige, thi hun hagde en *Bl.* 39 stadige hob till Gud i himmerigh, ath the skulle winde priiss och ære. Hun gick strax ind i kircken och hagde ingen med sigh wden en aff sin möör, och bad der inderligh till Gud, ath disse Danske motte offuerwinde dieris finder. Men bunde de Danske en ko wd mod Reffuis halen paa en skade, och robede saa paa det Tyske och bad dennom giöre deris beste, ath de kunde [tage] i haar aff hindis rumpe. Tyskene slogh strax till aff all dieris mackt och de Danske vorde dem mandeligh och slaa gresseligh paa dem igien, ath Tyskene bleffue der meste delen slagenn och finge alliguell icke en haar aff koen. De andre Tyske toge de alle till fange och lod dennom siden trele och arbeide sa lingi de leffuede. Nogre aff dennom som laa lengst wd med dieris skiib de wndkomme neppeligh med liffuet, en dogh de waar icke mange. Der de Danske hagde wundet den deyligh seir aff de Tyske, da gick dronningh Philippa wd mod dennom och wndfick dem ganske erlige, alle de som saare wor lod hun lede till barsker och forbinde, och togh saa alle de andre paa slottit med sigh och giorde dennom en stuor gestebud.

Det andet aar der effther da saffnede de Tyske en mectig stuor skibs flode till sammen igien och saffnedis saa till hobe i belt, oc löbe siden ind for Hellsingiör, ath alle som dem saa skulle mene ath thet waar den bataviske flode och ingen skulle *Bl.* 39* thage sigh ware for dennom. Gud allmectigste, som alltid

haffuer werred de Danske mild och blid och hulpet dennom i orloff och kriigh, hand halp dem da skinbarligh mod deris finder, saa ath the slaae och grebe alle the Tyske, ath ther wndkomme ingen aff dem, der fore finge de Danske alle dieris skiibe till bytte och alt andet som de hagde med dem. Siden sadde de Tyske lingi hiemme stille, och waar da glade ath de motte bliffue med fred for de Danske, ath the skulle icke efther dennom igen.

Nogen tiid der efther da sette hertugenn aff Slesuligh och greffuen aff Lantheholstenn dem op mod kongh Erick, och foer ind i Syndre Judland och wunde Flensborgh slot och Gottrop fra hannom med mact, alliguell ath the finge der offuer stuor skade paa dieris folck. Hagde kongen wilde standet mandeligh med sin almue, som hannom burde ath giöre, da hagde hand icke mist samme tiid tho slotte. Her Morthen Jenssön ridder sagde till kongh Erick samme tiid för slagen begyntiss: i dagh will iegh thage ether hertugen aff Slesuigh och greffuen aff Lantheholsten till fange, det loffuer ieg paa min ære! Kongh Erick suarede hannom och sagde: naar du fanger dennom, huad heller wilt du siude eller stiege dennom? Der med drogh kongen fra
Bl. 40 sin sloth med samme herr, och wilde icke siden thage eller winde dennom fra de Tyske, for de waar hans landmend och Tyske födde saa well som hand. Kongh Erick hagde stuor hemmeligh affuind till ridderskabet her i riged, sammeledis till dem i Suerige och Norge, thi lagde hand sig fast efther, ath hand kunde ligge dennom plat öde med limpe, ath hand skulle icke formegit merckis wduorthis. Hand saa en tiid ath ther wor en stuor storm paa himmelenn, sa bad hand try hundrede ridder och gode mend, ath the skulle fare til skibs i hans och rigens ærinde, de suarede ath det wor dennom icke mueligt, ath the kunde ligge till söes i sadanne storm, men strax wered sactede sigh nogen, wille de gierne fare aff sted. Hand böd dem strax igien, ath the skulle endeligh fare till söes paa thieris ære, de giorde och saa, och bleffue alle drucknede wden for haffuen samme time. Siden planede hand de Suenske ganske suarlige med stuor skath och andre tyngi, paa det hand kunde holle dennom wnder thuangh och affue, som dronningh Margrete för giörde. Först thogh hand dieris aarlige skath och siden alle de andre skatte, som hun paa lagde, som wor Röghskath Rompe skath Dronninge marck och Stue skath. Der wdoffuer lagde

hand en suar ny skath paa dennom i saa mode, ath huer bunde
som hagde en marck iordh hand skulle huer aar giffue xvi eller *Bl.* 40*
xx Stockholms marck aff hende, wor nogen bonde riigh och
hagde megit quegh och fæ, da skulle hand giffue xxiiij eller
xxviij marck om aaret aff sin iord. Hand begynte orloff met 5
Hensestederne och hengde all thyngen paa ridderskabeth och
köpstederne och paa den fattige almue, och sparde sin egenn
guld pendingh och liggendefæ, thi nöddis der mange till aff
ridderskabeth först ath selge dieris skiönne klenodie gul sölff
perler och edeligh stene, som de hagde erffuid effther dieris 10
foreldre, och siden dieris iordegodz till med ath holde folck med
till kriigh och orloff. Hand hagde ganske wmilde fogeder och
embitzmend paa alle slottene, som plauede den fattige almue
wmildeligh, iblant andre hagde hand saat en foged paa Wester-
aarss sloth i Suerige, som hed Jens Ericksson, hand thuangh 15
den almue der omkringh ganske hordeligh och serdelis dem aff
dalen. Naar de icke wille giffue hannom saa megit hand will
haffue, da hengde hand menden op i rögh, till de loffuede ath
giffue huad hand begerde, quinder lod hand drage less och
suare byrder som andre ögh, ath the som siugligh wor, födde 20
der aff döde fosther. Kom der nogen fattigh mand som wille
kiere for kongen sin nöd, da bleff hannd stöth och skuth for
porthen, ath hand icke kunde komme for kongenn och kiere sin
nöd. Skulle och nogen komme till ordz, da skulle hand före *Bl.* 41
begaffue dörsuendenn och andre som ther wor hoss, naar hand 25
hagde da röcth sin ærinde, da fingh hand icke wden lösse suar
eller latther ther fore, thi hand holt alle Danske Norske och
Suenske for spoth, for hand wor selffuer Tysk, thi gick det
mögit diss were i Danmarck Norge och Suerige. De aff Dalen
i Suerige screffue konningen offte till den stuore wlougb som 30
dennom skede, men Jens Ericksson wende all skyld ind paa
dennom med sine falske breffue som hand screff kongen till,
och de finge ingen husualelsse eller tröst aff konngenn. Paa
den tiid wor der en friiborne mand i Suerige som hede Engel-
bred, hand wor well thalende klogh och wiiss, hand yuckedis 35
offuer den ganske almue i Suerige for den stuore wlougb som
dennom skede, thi foer hand till kongh Erick och sagde hannom,
huorledis hans fogeder regerede i Suerige, hand beplictede sigh
wnder en hengende, ath hand wille beuise ath hans fogeder
thuunge folckenn wmildeligh och serdelis Jens Ericksson, som 40

planede dennom i Dalenn, hand bad och kongen ath hand wille
holle hannom fangen hoss sigh, till hand hagde werred i rette
med hans fogeder. Kongen bad hannom fare hiem igienn och
screff med hannom till nogre i rigens raad, ath the skulle höre
5 den sagh i rette mellem dem i Dalen och hans fogede Jens
Bl. 41* Ericksönn, dogh med saa skiell ath de skulle icke dömme
fogeden til fald eller skade. Der de i Dalen fornumme, ath
kongenn wille icke giöre andet der till, da ginge de mand aff
huss och sagde, de wille heller dö, end lide sadan plauffue, saa
10 giorde de samme Engelbred till dieris formand, hand foer strax
wd med dennom i landeth och spurde almuen ath, om de wille
hielpe hannom ath driffue kongens fogeder och embitzmend aff
riged. De sagde hannom alle ia, och fulde hannom mand aff
huss, huor hand kom. Hand screff strax ridderskabet till, ath
15 the skulle komme och fölge hannom, huilcken det icke giöre
wilde, hand skulle wiide till wisse, ath hand wilde brende all
hans gotz och driffue hannom aff riged. Hand sende och bud
till Oplandene i Suerige, ath almuen skulle komme till hannom,
de sagde lige saa, ath de wille leffue och dö med hannom och
20 tackede hannom stuorligh, ath hand wille freisse dennom aff
deris nöd och dröffuellase. Der almuen och ridderskabeth wor
saa forsamblede, da giorde de hannom till höffuitzmand offuer
alle Suerige, hand gaff dennom strax tredie parthen till aff all
dieris orloffs skath, der for bleff almuen hannom mere wel-
25 uilligh end de wore tilforne. Siden foer hand trint om riged
och fingh alle slottene med en snarhed, wden Stockholm allenne,
Bl. 42 det kunde hand icke fange, for der laa mange danske mend paa.
Wed dette pass fing hand bud, ath Sueriges raad wor kommen
till bage til Wadstene, som hagde werrit i Danmarck hoss
30 kongh Erick om rigens sager och leilighed, thi foer hannd strax
till dennom met ganske megit folck och sagde dennom, ath
almuen i riged hagde giord hannom till höffuitzmand, paa deth
hand skulle wddriffue kongh Ericks fogeder och holde dennom
siden wed skiell och lough. Hand bad dennom alle, ath the
35 skulle hielpe hannem och frij deris fæderne riige fra de glubende
skalcke och wmilde tyranner, som kongh Erick hagde der sath
till fogeder. Hand bad dennom acthe och besinde, huorledis
kongh Albreth plauede dennom med de tyske fogeder som hand
sette paa alle slottene, hand bad dennom och dragis till minde,
40 huorledis dronningh Margrete lagde stuor skatte paa dennom

som aldrigh wor för i Suerige. Nu lagde denne kongh Erick oss större skath paa, ath huer mand skall skatte den yderste pendingh som hans iord kunde renthe om aaren, paa deth hand kunde ligge plath öde paa grunnd, ath hand och hans effther-kommer konger i Danmarck kunde holde oss vnder sadan auue till euigh tiid. Thi beder iegh ether, ath I wille were migh *Bl.* 42*
behelpeligh till ath driffue kongh Erick och hans fogeder plath aff riged. The suarede ath thet stod dem ingenledis till, thi de bagde för suorith hannom hulskab och mandskab och fanget hannom thieris hender der paa. Hand sagde: ieg haffuer och suoret hannom hulskab till, men iegh er icke plictig till ath holde hannom det, men hand icke oss holder wed lougb och skiell, som hand soor, thi bör hannom icke ath were wor konge, scriffuer hannom saa till, ath hand her epther maa siide hiemme i Danmarck. De suarede, ath the wille ingenledis sette dennom op mod dieris rette konge. Hand suor, ath the skulle endeligh giöre hans wilge, eller hand skulle skillie dennom wed liff och godts. Hand lod strax scriffue breff till kongh Erick aff alless deris mund och sin desligeste, lydendis ath the sagde hannom hulskab och mandskab op igien. Siden nödde han dem till ath besegle breffuen med sigh, hand foer strax om riged och brende alle træ slottene aff, menn hand kunde icke fange Stockholm fra de Danske, som ther wor paa. Der kongh Erick fingh disse breffue och spurde, huorledis Engelbred regerede i Suerige, da saffnede han alle de Tyske Danske Norske till hobe, som hand *Bl.* 43
kunde fange, och beredde en stuor skibs flode, ath hand wille seiglet till Suerige och ladet det brenth och skienth. Der hand kom wd i söen, fing hand stor skade paa sin skiib och folck, thi der bleff mange for gangne aff dem aff den suare storm som wor paa himmelenn. Der Engelbred spurde ath kongen wor kommen for Stockholm, da böd hand offuer alt riged, ath the skulle gange mand aff huss och möde hannom for Stockholm paa en forsagde dagh. Der Engelbred wor kommenn for staden med almuen och rigens raad, da bleff deth thaget i dage mellom dem och kongen nogen dage, sa sende kongh Johan Kröpelingh sin embitzmand aff Stockholms sloth och eth sendebud aff Prydssen wd till [de] Suenske. Saa begynte Engilbred ath sige, huorledis det split och thuedractighed wor kommen mellem dennom och kongen for den suare skath och thynge, hand lagde dennom paa offuer deris gamle seduanne, och for hand bagde

sath dem wnilde fogeder och embitzmend, som dennom plagede dagligh. De sagde ath the hagde offte sent deris bud till kongen och ladet det kiert for hannom, men hand wilde ingen raad före
Bl. 43* der till, thi nöddis de obenbarlige till ath giöre de samblingh, paa
5 det de kunde sige ney, for den stuore wlougb som hans fogeder giorde dem, och nyde deris logh till thinge. De sagde och, ath de waar icke kommen, ath the wille driffue hannom aff riged, men de begerede, ath the motte nyde lougb och skiell och bliffue wed deris gamle seduane.

10 Johan Kröpelin och det andet sendinge bud sagde, de wille were deris bud till kongen, ath then sagh motte komme till forligellase, och till en god contract. De Suenske bade dennom gierne, ath the det giöre wille, paa det de kunde nyde fred och roo. De waar deris bud till kongen och sagde, ath the begered
15 ath bliffue wed dieris gamle retferdige log, och hand wille sette dennom gode retferdige fogeder och embitzmend, da wille the were hannem hörige och lydige. Hand sende dem wd till dem igien och lod dem bede, ath hand motte haffue met fred iij slotte i Suerige, som wor Stockholm, Calmerenn och Nykiöpinge. De
20 mente, hand hagde det sagd aff reth aluere, thi suarede de, ath de det gierne giöre wille, och bad ydmygelige ath hand wille forlade dennom, ath the hagde giort hannom emod. Hand suarede, ath hand det giöre wille, men hand actede andet i hiertet, som de siden fornumme. De bad hannom siden, ath hand wille sette dennom
25 en hoffmester och en formarsk der i riged, som de kunde haffue
Bl. 44 deris tilfluet till i hans frauereisse, saa sette hand her Christiern Nielssön till marsk paa spe, och fick hannom en lidell suerd, som hand hagde werred en barn. Sa giorde hand Karll Knudssön till drost och fick hannom en huid kep med en guldringh
30 som hengde paa endenn. Der dette wor giort, da antuorde de kongen alle slottene, lenene och kiöbstederne. Strax hand fick slottene, da sette hand dem werre fogeder end the hagde förre, och sette dem alle wdaff, som Engelbred hagde der seth tilforne. Der de Suenske fornumme, ath the wor saa bedragne,
35 da bad de nogre aff Danmarckis raad, ath the wille wnderuiise kongenn, ath hand wille holle de artickler, som hand dennom loffuede. De finge ingen suar aff dennom igien, thi ginge the selffue till kongenn, och klerde ath hans fogeder giorde dennom stuor wlogh. Hand suarede dennom wredeligh: ieg will icke were
40 ethers ia herre. Hand sagde till med: Engelbred hagde aldrigh

sette sigh op mod oss, hagde I det icke wolden, iegh will betencke det i framtiidenn. Sa togh hand Stockholms slot fra Johan Kröpelin, for hand talede goth for de Suenske. Hand sette der en anden till foged igien, som hed Erick Nillssön och wor föd i Judland, och fick hannom fem hundrede danske karle till 5 sigh ath holde slottet med. Saa foer hand hiem igien til Danmarck, och röffuede och togh fra de Suennske huad hand kunde fange paa weyen. Hand lod och brende Vastene by wdaff samme tiid. De som wor saa röffuede foer till Engelbred och *Bl.* 44* kierde dieris nöd for hannom med gredinde taare. 10

Det ryctedis strax om landenn, ath kongenn holt icke mere sin ord, thi forsamblede sigh rigens raad till hobe i Arbo, och raddis till sammen huad de skulle giöre der till. Erckebiscop Oluff wor da kommen igien, som kongh Erick hagde för wddreffuid aff Suerig och giort hannom stuor wreth. Hand talede 15 dog goth for kongen aff all hans mackt, och sagde ath thet motte ingenledis were ath de skulle [sette] sigh op mod dieris konge. Der med bleff det saa taled dennom imellom epther hans raad, ath the skulle holle kong Erick for dieris herre, saa lingi hand leffuede, end dog de halle det icke lengi. Kongen 20 hagde tilforn icke alleniste dreffued samme mester Oluff erckebiscop aff Suerige, men hand holt dele och trette med hannom i Rom i mange aar, och kom kieseren och andre herrer och förster och alle bisperne till i disse iij riger ath scriffue mod hannom till pauenn, ath hand skulle thage hans biscops döme fra hannom. 25 Hand fordreff alle hans wenner och slectinge aff riged for hans skyld och sette saa en anden til erckebiscop i hans stæd met mact och welde, som hede Arnoldus. Hand vor megit hard och strengh i sinde och dristede megit paa kongen med, thi kunde ingen huercken med hössill eller trusell och ey heller med danne- 30 mendz bön eller stuore gaffuer komme hannom till ath hand wille wige for erckebiscop Oluff. *Bl.* 45

Ved denne pass sende borgemester och raad aff Stockholm hiemmeligh bud till Engelbred, ath hand skulle ligge sig epther och thage staden ind igien, men de Danske och Tyske, som 35 wor i staden och paa slotten, de wiste der inthet aff. Engelbred thuorde icke sette sigh fuldeligh op mod kongen igien, thi lod hand kalle radet tilhobe och foer saa till Stockholm, ath hand wille höre de Danskes wilge der paa. Der borgerne saa, ath der kom saa megen folck mod staden tillige, da fryctede de for forredelsse, 40

thi lucthe de porthene for staden och ginge till harnisk och werge. Der de det saa som wor for porthen, da stunge de eth tegen op till fred, robede till borgene och bad dennom thale med dem. Der de komme, sagde de till dennom: siger borgemesterne, ath the wille komme till porthen och thale med her Engelbred, Karll Knudssön, Gotskall Bentssön, Johan Karllssön. Siden ginge ij Tyske borgemester wd till dem, sa spurde de andre dem adt, hui de lucthe staden for dem, men de wiste ath the wor i Suerigis raad och de lodde dieris borgere fare om landen, huort de wille, wbehindrede. Borgemester suarede, ath the wille rade med Erick Nilssön fogeden paa slotten, om de skulle lade
Bl. 45* dem ind i staden. Der de det hörde, da grebe de dennom til fange bode tho och förde dennom borth. Erick Nilssön lod lesse porthen fast till och sögte strax op till slottit och bad alle gange till harnisk. De suenske borgere i staden höge laasen fra porthen med stuore wed öxer, och sagde ath the gode herrer aff rigens raad skulle icke wdlöckis aff staden, men hand wore Suensker. Erick Nilssön sköd fast wd till dem som laa for staden, thi screff de hannom till, ath hand skulle biude dem till, for huad sag hand skiöd till dennom med bysser och pill, men de wor diid kommen ath thale med hannom i wilge och kierlighed om de artickle, som kongen hagde loffuid dennom före ath holde wbrödeligh. Hand sende dennom stuor wndsigellsse igien, at huor hand kunde offuerkomme nogen aff dem eller nogre andre Suenske herrer och godemend, da skulle det gjelde theris liff. Der de hagde fanget disse suar, da foer de dieris wey igienn. Her Engelbred togh megit folck till sigh och almuen fulde med hannom mand aff huss, huor hand kom, thi thog hand slottene fra de skalcke, som kongh Erick hagde för gior till fogeder. Siden samblede hand en stuor herr till hobe och hagde der med acted sigh ind i Skane. Der hand kom till Röinebro, da fornam
Bl. 46 hand aff [en] som hand greb der till fange, ath her Peder Oxe hagde samblet Skaninge och wille ther möde hannom. Sa lod her Engelbred strax kaste broen, der her Peder Oxe det fornam, da drogh hand till Trannerop wad meth Skaninge, och hand wille fared der offuer till hannom. Det spurde her Engelbred, thi for hand diid strax med sin herr och kom för en hand, och formente hannom ath komme der offuer med de Skaanske. Der toge de det i dage med huer anden och giorde saa fred

mellom Skane och Suerige. Siden foer huer hiem till sit egen igien.

Paa den tiid wor der en ridder i Suerige hede her Benth Stenssön, den hagde her Engelbred stuor auind till, for hand skulle giort en tiid forredelsse mod rigenn. Den samme her 5 Bent hagde en sönn, hed Mogens, hand fornam en dagh, ath her Engelbred wille fare til sin gaard kallis Gökissholm paa weyn op till Stockholm fra Örebro. Som her Engelbred kom till en öö hart hoss sin gord, der mötte samme Mogens hannom med sin parthi och spurde hannom ath, om hand och hans fader 10 motte bliffue i riged med hannom. Hand suarede hannem ganske well och sagde, ath hand wille giöre hannom och hans fader gaath huor hand kunde. I det hög Mogennss till hannom med en *Bl.* 46* huass öxe som hand stod och stötte sigh med sin staff. Hand bar haanden op for sigh, sa hög hand iij fingre aff hannom med det 15 förste hugh, det andet hug hög hand öxen i hans halss till brysten op till hammerenn, ath hand styrte ned till iorden och hans hoffuid falt op till en stuor steen. Siden slo den wmilde skalck hans hoffuid till samme stien, sa linge hand hagde knuseth det smaath, som thet hagde werret maled. Hand skiöd hans 20 krop siden full met pile och skud, ath hand wor lig som en pindsuin.

Der her Karll Knudssön marskalck i Suerige det spurde, som regerede riget met hannom, da screff hand offuer alt riged ath ingen skulle sla eller straffe samme Mogens Bentssön for 25 den skammelig wgierningh hand hagde giort, thi hand wiste till wisse, ath wor Herre lod hannom icke lenge leffue her i werdenn, men lod hannom fange en slem wchristeligh död meth thet förste. Her Engelbred wor slagen den fredagh nest for Helligh korss dagh, denn samme aar som hand sette sigh anden gang op mod 30 kongen. Da screff mand almindeligh tusin firehundrede paa det sextende och tiue aar. Hand begynte ath sette sigh op mod kongenn sancti Sebastiani dagh tillforne.

The Suenske giorde her Karll Knudssön till deris höffuitz- *Bl.* 47 mand, strax her Engelbred wor död. Hand begynte well ath 35 regere med det förste och hagde sigh ganske wiiseligh, men hand lagde sigh selff till gode all kronens renthe, det meste hand kunde, och holt der deiligh karll med. Hand gaff dennom alt thieris lön till gode rede och stuor hielp till med, thi sögte der mange hoffmend till hans gaard i thieniste. Hand hagde 40

och befallet sin suenne, ath the skulle hiemmeligh locke till hannom alle de herremends och bispers suenne som de kunde fange. Thi sagde her Erik Puge en gang till hannom i hans ögne: Karll Knudssön! kall hiem dine stöffuere, de locke fra migh mine thienere och suenne. De andre ridder och gode mend i Suerige beklagede dem for Karll Knudssön, ath the formotte icke ath holle dieris suenne, dem wden skade, fordi hagde ingen aff kronens leen eller slotte. Hand suarede dennem spotteligh igien sa sigendis: tager icke flere suenne till other, en I formuo well at föde. For disse suar setthe sigh mange op mod hannom aff ridderskabet, bode lönlig och obenbarligh, och serdelis her Erick Puge, som drogh siden mod hannom i en standende striid met alle Dale karlene. Der de hagde slaget en stund tilsammenn, da gaff Karll Knudssön sigh offuer en side
Bl. 47* met sit folck och stack op en thegen till fred med hannem. De bleffue da saa forenthe, ath her Erick Puge skulle möde hannom i Westre aarss for rigens raad, och gange der i rette med hannom om alle de sager dem emellom waare, och nogre aff bisperne och de andre gode mend waare hannom god faare paa deris tro och loffue ath hand skulle komme diid och deden igien feligh och fri forwden alle liffuis [fare]. Thi foer hand diid paa deris ord met föge folck, saa lod her Karll Knudssön strax gribe hannom och halsshugge hannom. Hand lod och steile en hans suenne samme dagh som hed Hans Morthenssön. Biscop Thomessönn aff Strengeness hand sörgede der faare siden i alle hans dage, for hand vor der offuer giord ordlöss, thi hand sagde Erick Puge leyde till paa her Karll Knudssens wegne. Siden hulle de mange herrer dage med de Danske paa kongh Erickis wegne, och der wor och mange wdoffuer aff de Hense steders sendinge bud, men de kunde ingenledis drage kongh Erick till med middell eller dagtingen, at hand wille lade de suenske herrer fange slottene, som hand hagde sin fogeder paa, eller lade dem nyde den gamble Suerickis lougb. Thi sagde de Suenske, ath the wille keisse dem en anden konge. Da stod erckebiscop Oluff der hart emod, ath the skulle ingenledis göre, alliguell ath kongen wor hans dödfiende, hand drogh de andre bisper ind till sigh och mange aff raadet och flyde der saa, ath der bleff forrammed en
Bl. 58 herre dagh som skulle stande i Calmeren och kongen skulle der möde personligh. Det giorde hand, fordi kongen skulle endeligh beholle riged och icke wddriffuis igien. Der hand kom till

Erick Pugessön bleff forraad oc halsshuggen.

Visen lyder anderledis.

Nykiöpingh paa weyn till Calmeren, der sende her Karll Knudssönn hannom en fad mandell milk enn fredagh, for hand icke aad fisk, och der med forgaff hand hannom, saa hand döde der strax, paa det hand kunde selff fange riged wnder sigh. Der kongen det spurde, da wille hand icke fare till samme herre- 5 dagh, men hand send diid nogre Danske aff raadet och lod de Suenske siige, ath hand wille endelig bliffue thieris konge med mact och welde, och sette der Danske och Tyske till fogeder paa slottene, huem hand wilde. De Suenske suarede, ath the wille well holle hannom for thieris herre och konge, men de 10 wille ingenledis tilstede, adt wdlendinge skulle haffue slottene. Der med skildis de ath paa den tiid.

Denne kongh Erick lod först hente wor Frue brödre aff Carmelite orden fra Tyskland hid till Danmarck, der mand screff tusind firehundrede paa det thiende, och sticktede hand iij aff samme wor 15 Frue closter her i riged, den allsommectigste Gud och hans werdige moder iomfrue Maria till loff, ath hand motte fange affösningh aff sine synder, serdelis for det suare yuckelig slagh *Bl.* 48v och mord, som hand lod giöre paa Femmeren, bode paa mand och quinder, piger och drenge, sammeledis paa smaa wskyldige 20 börn som laa i wogge och diide deris moders spenner, for den stuore haandhed och forsmedelsse de giorde hans kongeligh maiestat och egen persone. Der hand kom diid till landet med sin skiib at kreffue den skath, som de wor orligh plictig at giffue till Danmarckis krone, da kaste de dieris [kleder] op bagh 25 paa dennom bode mend och quinder, och bad hannom spegle sigh i deris bagstack, til hand fingh skath och pendinge aff dem och begynte saa strax ath sla och skiude paa hannom och hans folck till med, och wille formienth hannom ath fanget landgangh. Men der hand kom ind paa landen till dem med mact och welde, 30 da bad hand sit folck i sin hastigheit sla i hiell alt for fode, bode wnge och gamle, och spare ingen som de kunde offuerkomme. Siden thuangh han dennom effther sin egen wilge och kom dem till ath skatte och skylle till Danmarckis krone, som de waar för wanne ath giöre. Nogen tiid der effther, der mand 35 screff tusind fire hundrede paa det thiende, da sticktede hand först wor Frue closter i Landskrone. Der brödrene skulle fare diid fra Hellsinborgh, som waar kommen till skibs fra Tyskland till *Bl.* 49 Helsingiör, da red hand wd mod dem till Glumslöff biergh och wndfick dem med stuor heder och ære, och förde dem selff ind 40

i Landskrone och gaff och antuorde dem den sted och grund som thieris closter stander end nu paa, och gaff dennom stuore pendinge och gaffue ath opbygge samme closter medt.

Der mand screff aar effther Guds byrd mcccc paa det xviij, da sticktede hand wor Frue closter i Skielskör, wor Frue dagh Kyndelmösse och gaff der stuore gaffuer till.

Bl. 50 Der samme closter waar stickted, da siunge brödderne deris tiider och sagde messe wnder en paulun, men de bygde paa kircken och closteret. En dagh ringede de till messe med en liden klocke, sa spurde Hans Huid, som der wor borge mester, huad det betyde, de suarede: det ringer till messe, der som wor Frue closter skall byggis. Hand suarede: ieg will sette bode min öyne der wed, ath her skall aldrig byggis wor Frue closter. Sa bleff hand strax steen blind och saa huercken dag heller soel. Hand angrede stuorlig aff all sin hierte, ath hannd hagde sa fortald sigh mod Gud och iomfru Maria, och gick sa borth till samme sted och offrede der sin offer och bad sin gudeligh böner till Gud och Himmerigis dronningh, ath hand motte fange sin siun igien. Gud giorde strax en stuor iertegen mod hannom, och hand fick bode sin ögne igien samme dagh för affthen.

Bl. 49 Der mand screff Mcccc paa det xxx, da sticktede hand wor Frue closter i Helsingör och paa samme tiid wor iij closter wnder den prouinciall och deris ipperste formand, som da wor i Sassen aff samme wor Frue orden, och bleff sa framdelis vnder hannom, till mand screff aar Mccccclxij, da finge de dieris egne for mand her i riged hoss dennom selffue, och det kom dennom megit till gaffn och nytte, thi tilforne da sende de Tyske muncke, som her wor i disse closter, alt dieris guld och pendingh och andre klenodie till Tyskland, som de kund mest komme aff sted, till deris ipperste formend och kloster, disse fattige closter til stuor skade, som her wor i riged, och sagde indbyrdis mellom dennom selffuer och serdelis for dieris vdkorne gode wenner, Tyske och andre kiöbmend: skollen wi der Denen kerken vnde closter bwuen, dat skall er swluen wp dat leste rwen. Det lode de wp paa kende, som wor i Landzkrone kloster, thi ath en ridder som hede ber Andris aff Tyfftofft gaff en deiligh wdskaren taffle med mange skönne forgylte billeder, blant huilcke der wor ij stuore billede mit i tafflen, som wor Sancti Erick kongis aff Suerige, i huilcked der waar samme sancti Erickis

Bl. 49*

arm, och det andet wor sancti Henrickiss bispis och martyris billede aff Aabo, huilcked hans hellige hoffuid waar wdi. Strax de hagde fanget samme taffle, da sende de hinde till Danskenn till eth deris closter aff samme orden, den saa doctor Andris Christenssön aff Helsingiör, den tid kongh Hans hagde sent hannom och her Jens Anderssön, som nu er biscop i Fyn, till kongen aff Rytzland. Hand saa siden det breff wdi Landzkrone closter som er screffuen paa pennen och lydde paa samme taffle, med huad vilkor och forord samme ridder gaff den taffle till Landskrone closter.

Kongh Erick och hans edeligh hustru dronningh Philippa gaff och merckelig klenodie till samme closter, men de forthuilede tyske muncke forsende och somme förde dennom borth met dem till Tyskland, der de foer her vdaff riged.

Siden lod kongh Erick hente sin söstherssönn hid till Danmarck aff Pomeren, som hede hertugh Bugslagh, thi hand mente, ath hand wille giort hannom till konge i disse iij riger effther sin död, ligeruiss som dronningh Margrete giorde mod hannom, fordi hand hagde selff ingen börn. Han togh nogre aff the beste slot fra danske ridderskabet och fick samme hertug Bugslagh och holde sigh aff. Siden lagde hand suar thynge paa almugen her i riged med skath och stuor wdbud, som the skulle meste delen huert aar giöre. Der for bleff almuen och ridderskabet hannem mögit wgunstige. Der de i Suerige det spurde, da sette de dem strengelig faare, ath the wille ingenledis lenger haffue hannom till deris konge och ey heller giffue hannom skath eller skyld effther den dagh. Der kongh Erick det fornam, da giorde hand sigh rede och seglede till Suerige och gaff sigh paa Stegeborgh met sith folck. Der laa hand lenge och screff effther dennom aff raadet och ridderskabet, som hand mente ath de skulle haffue werred hans wenner, och hulped till ath hand kunde fanget rigen igien, men der kom ingen till hannom. Icke fick hand heller nogen scriffuelsse eller bud fra dem, wden den som hannom ilde behagede, thi de wille ingeledis haffue hannom till konge. Hand hagde da icke med sigh saa megit folck, ath hand tuorde sla nogen standende striid, icke hagde hand heller fetalie till sin folck, saa hand kunde der lenger ligge, thi foer hand der fra och till Gulland och togh med sigh huad hand kunde fange paa weyn. Der laa hand siden lenge och lod thage alle de suenske skiibe som ther kom fram. Men bestollede Karll Knudssön,

Bl. 50

Bl. 50*

höffuitzmanden wdi Suerige, kongh Erickis sueger paa Stege-
Bl. 51 borgh, som hed her Niels Stenssön, hand stall sigh hemmeligh
en nath aff slotthen, och foer till kongh Erick paa Gulland.
Hand fick hannom strax ij hundrede danske karlle, och giorde
5 hannom till marsk offuer Suerige och bad hannom fare diid igien
och giöre sit beste, ath hand kunde fly hannom riged igien med
sine wenners hielp eller med rouff och mord. Hand foer strax
ind wdi landeth och förde Dannebroge Danmarkis bannere for
sigh, och röffuede och togh alt det hand kunde offuer fare i ix
10 wgger tillige. Saa döde hand i Nörreköpinge, siden bleff ther
mange aff hans suenne halashugne i Sudkiöpinge.

Der den edeligh förstinnde dronningh Philippa wor död, da
regerede kongh Erick ganske illde, thi hand gick siden obenbarlige
hun fulde hannem siden til Gulland till senge med hindis thieniste möö Cicilie, med huilcken hand
bolede för linge. Rigens raad bad hannom offte kierlige ath
hand wille giffue hender offuer och fange sigh en erlig förstinde
1438. till hustru igien, met huilken hand kunde affle börn [...] med
dronningh Philippa till forn. Hand wille dogh inthet acthe deris
gode raad. Paa den tiid wor her en ridder i landet som hede
Her Oluff Axelssön. her Oluff Axelssön och hagde mange megtige ridder till brödre,
Bl. 51* bode her i riget och i Suerige, hand mötte samme Cicilie en
dagh paa Höffue bro i Kiöbnehaffn, som hun skulle gange fra
kircken op till slottet. Hand spurde henne ath, om hun wille
were hans bud till kongenn, hun sagde ia, saa slou hand hinde
25 bagh paa sin loor med sin haand och sagde: sigh min herre
konge, at denne skiögi arss skall driffue hannom wdaff Dan-
marck. Hun sagde kongen strax same ord, sa giorde hand sigh
strax hemmeligh rede och foer till Kallunborgh och thogh der Dan-
marckis ipperste klenodie, som wor xij apostle stöffte aff nobell
30 guld och kalledis Dan, som danske mend hulle i forme tiid for
deris affgud, för de bleffue christne. Hand togh der en bannere
som kallis Dannebroge, huilcken Gud sende danske mend ned
aff himmelen med sin hellige engill, ath the skulle före hannom
i krigh mellom dem och thieris finder, som the och offthe giorde
35 och wonde ther med stuor priss och ære. Hand togh der och
alt andet rigens liggende fæ guld sölff och pendinnge, och rymde
sa borth till Gulland och bleff der siden i mange aar. Nogre
aar der effther belagde kongh Karll aff Suerige hannom, till den
eddeligh förste kongh Christiern aff Danmarck foer diid med
40 stuor macth och wndsette hannom, och slo och greb alle

de Suenske som hannom bestolled hagde. Siden foer kongh *Bl.* 52
Erick till Pomeren, som hand wor föd, och togh med sigh den
suare skath som hand togh her aff riged. Som[me] mente ath
then skib som xij apostle och Dannebroge wor paa skulle for
ganget wnder Pomeren och alle som thet wor paa. Kongh 5
Christiern beholt siden Gulland, och de suenske fanger loffuede
hannom megit guld och pendinge for deris fengsill, men de hulle
der inthet aff siden [hand] wor fare[n] till Danmarck igien, men
bleffue forredre som de wor förre. Kongh Erick bleff siden död i
Pomeren aar tusinde firehundrede paa det attende och tiffuende aar. 10

Cristoffer, en och hundrede konge i Danmarkiss rige. *Bl.* 52v

Der kongh Erich wor rymdet aff landenn, da keisde rigens raad
hertugh Christoffer till konge i Danmarck. Somme siige for
sandhed, ath hand wor denn tiid i Pariss i Franckeriige till
studium, der hand fick samme scriffuellsse och [hagde] da enn 15
danske klerck till sin stalbroder som hed doctor Knud, som hand
giorde siden till prouest i Ottenss. Der hand hagde lest samme
breff som hannom wor sent her aff riged, da suarede hand budene,
ath hand wille giffue dennom gode suar om anden dagen. Hand
gick strax borth i kircken och falt kor[ss]uiss ned paa iordenn for 20
det hellige korss och tackede Gud allsommectigste for den stuore
ære och werdighed som hand hagde skicked hannom till, och *Bl.* 53
bad ydmygeligh, ath hand wille indskiude i hans hierte gode
raad, om hand skulle annamme Danmarckis krone. Hans stal-
broder doctor Knud radde hannom fuldkommeligh, ath hand 25
skulle thage der wed, thi hand motte wisseligh tro, ath Gud
wille det skulle endeligh skee, men danske mend wdualde
hannom till konge. Siden sagde hand budene sadanne suar, ath
hand wille möde dennom i Lybcke, som hannom skulle indföre i
riiged. Denne Christoffer wor kongh Ericks söster sön, och 30
hand wor opföd her i riged aff hans barndom och rege[re]de
sigh da ganske well i sin wngdom, thi hobedis alle Danske till ath
hand skulle regere sigh bedre end hans morbroder för giorde, naar
hand wille tencke paa hans forsömmellsse. Nogen stund der
effther da fore der nogre aff rigens raad till Lybcke, och 35
annammede hertugh Christoffer der met stuor reuerentzs och

ære, och förde hannom saa hiid i Danmarck och lod hannom
krone till konge i Kiöbne haffn. Der erckebispen hannom krone
skulle, da annammede [han] först hans eed aff hannom saa
lydendis, ath hand skulle leffue i alle made som en reth christen
5 menniske burde och styrcke den helligh tro aff all sin mact och
Bl. 53* mue, der paa sette erckebispen en guldring paa hans haand till
tegen ath then euig retuisshed skulle were hans brud. Kongen
suor anden gangh, ath hand skulle elske den hellige kircke och
hindis personer och frelse hinde och dennom fra thieris finder, och
10 hand skulle beskerme fattige enker och widuer och faderlöss börn for
wrette, och skicke alle bode fattige och riig lou och skiell. Der
paa fick erckebisspen hannom en suerd, ath hand det holle skulle
wbrödeligh. Tredie gangh soer hand, ath hand skulle aldrigh
thage gunst eller gaffue eller nogen mands wenskab for ret-
15 ferdighed, och hand skulle aldrigh dömme offuer nogen wret-
ferdelig for had. Der paa fick erckebispen hannom en kongeligh
spiir i sin haand, siden fick erckebispen hannom en guld eble i
sin haand, till tegen ath Danemarckis kongedom wore euige till
domme dagh, och ath han wor dödelig som et andet menniske,
20 hand sette och en krone paa hans hoffuid, till tegen hand skulle
were alle dieris herre, och beskierme dennom fra alle thieris
finder och wuenner.

Bönderne och almuen her [i] riged sette dennom da fasth
op mod hannom och ridderskabet och mod den hellige kirckens
25 personer, och wille icke giffue dem dieris skat och landgylle
som de pleiede orlig at giffue, men huer will were sin egen
herre och regere sigh selff, serdelis de mest som boer i Nörre-
Bl. 54 iutland, de kaste da en höffuitz mand op fore dem som hed
Mattis Tagissön, och giorde dennom en fast wognborrigh i Han-
30 herrit, som nu kallis S. Jörgins biergh. Der de fornumme ath
kongh Christoffer kom diid i landen med ridderskabet och hagde
med sigh alle bispernis folck och der till mange kiöbstedis mend,
da drogh samme bönder ind thieris wognborgh. Kongen belagde
dennom strax omkringh paa alle siider, men de sloge och skiöd
35 hannom mangen deiligh mand fra saa goth som till forgeffuis, at
hand hagde bleffuit nöd till paa det siste ath drage deden med
skamme, hagde hand icke och de andre som med hannom wor
fundet paa saadan en raad, ath huer herre, ridder och andre
godemend som hagde nogre bönder och thienere ther iblant,
40 hand skull kalle samme sine bönder wd till sigh wed dieris naffn

och sige och loffue, ath hand wille stonde hannom for liff, saa hannom skulle inthet skade, och fly hannom kongens wenskab igien for deth ath de hagde saa dorlige sette dennom op mod hannom effther onde raad. End dogh dette wor en falsk fund och raad, da wor det alligeuell kongenn megit gaat och nytteligt och 5 ridderskabeth, thi de finge der med offuerhaand offuer bönderne, *Bl.* 54* fordi de ginge siden meste delen wd weluilige huer till sin husbond, men Mattis Tagissön och nogre andre med hannom stod siden nogen stund mandeligh och hand slo mere en fempten karle ene ihiell, siden hand wor skoth om kuld och stod paa sine 10 knæ. Hand terede sigh ganske mandeligh som en god hoffmand alliguell hand bleff slagen paa det sidste. Kongen gaff sigh siden stuorligh der fore, ath the thog hannom icke till fange, men hand wor saa dueligh en mand. Siden lod kongen forretthe alle disse bönder som giorde denne oprör mod hannom och ridder- 15 skabet, andre bönder till exempell och redssell, ath the skulle icke sette dem mod deris herre och konge.

Nogen tiid der effther da giord kongh Christoffer sin brullup i Kiöbnehaffn med margreuens datther aff Brandenborgh, iomfru Dorothea, aar tusinde iiij c paa den fempte och xxxx, söndagh 20 nest for sancti Michaelis dagh. Hun bleff kroned den samme dagh neruerindis mange herrer och förster aff Beyeren Tyskland och andre steder her omkringh. Hun wor bode deiligh och dydeligh, och kom alt Danmarckis riige siden till stuor ære och gaffn. 25

Der kongh Christopher hagde werred konge her i riiged i [v]iij aar, da foer hand till Skielsköör och wille der ligge i Graa brödre closter, da sagde nogre till hannom: herre! rider icke diid, thi der er en elffue konge paa den sted, som icke will *Bl.* 55 stede nogen konge med sigh. Hand suarede: ieg er en christen 30 mand, ther for frycter iegh icke for trolden. Der hand red deden om morgenen, da fick hand en slagh mellom sine herder, ath hand hagde moxen falled död aff hesten och ingenn saa huo hannom slo. Saa lod hand strax före sigh till Hellsinborgh, der bleff den eddelig förste död. Hand elste den christen kircke, 35 hand gick selffuer i sin cantzeleri blant sine scriffuere, naar der falt megen leen som hand hagde at forlene, och gaff hannom det som der till dueligt wor och hagde giort riged och hannom thieniste, hand togh der ingen bön eller gaffue fore aff anden.

Ved dette pass bleff biscop Nils Rauelssön aff Wexö wduald till erckebiscop i Opsall effther erckebiscop Oluff som wor forgiffuen. Strax hand hagde annammit erckebiscop dommen, da sagde hand till rigens raad, ath the kunde icke lingi saa side for wden kongh wden rigens skade och forderffue, thi huer mand som noget formaat wilde were sin egne dommer, der med lagdis almuen öde. Hand wor en megtigh klerck, offuermadigh lerd i kirkelough och keiser lough, och sammeledis i denn hellige scrifft, der till wor hand megit retferdigh och hagde ith gaat leffnid, thi wille
Bl. 55* hand, ath alle de i riged skulle retferdelige leffue som dem burde, hand talede sa lingi med rigens raad och radde och bad dem annamme kongh Christoffer till deris konghe, och de berammede en herre dage der om med rigens raad aff Danmarck som skulle stande i Calmerenn. Der mötte erchebispen aff Lund och her Claus Nilssönn ridder med andre flere aff Danmarckis raad, de talede saa megit got om konge Christoffer och loffuede hannom storligh i alle made, och de Suenske wdualde hannom till deris konge. Hand bleff sidenn kroned i Suerige Hellig korss dagh effther höstenn, der slow hand xxxxxxx til ridder, Danske Suenske Norske och Beyere, och begaffuede dennom erlige.

Paa den tiid wor der en iomfru i Suerige ind mured i en torn for hindis guddeligheds skyld, hun spaade till forn, ath her Karll Knudssön skulle bliffue konge, der de sagde hinde at kongh Christoffer wor konge, da suared hun: det warer icke lenge. Det giorde icke heller, hand wor icke kongh i Suerige wden paa anden aar. Hun sagde ydermer: her skal komme trenne stuore plager offuer riged, fordi I icke wdualde Karll Knudssön til konge, som er dyurtiid pestilentzs och orloff. Det skede lige som hun sagde. Der wor en lidel barn som sagd till sin moder i Wadstene closter: ieg seer en deiligh gul krone paa her Karll
Bl. 56 Knudssöns hoffued.

Der kongh Christoffer vor da bleffuen konge i Suerige, da saa hand fast gennem fingre med kongh Erick sin morbroder som laa paa Gulland, hand lod hannom thage och röffue huad han wille till lands och wand fra de Suenske och wille det inthet straffe, thi thogh hand wsigeligt megit gotz fra dennom aff Stockholm. Saa kerde borgemester och almuen det for hannom och bad hand wille fly dennom thieris godtz igien, hand suarede: wor morbroder er en herre och konge, thi skall [han] io haffue

ath föde sigh och sit folck wdaff och holde sin stath med. De finge ingen anden husualelsse aff hannom. Der hand fornam de Suenskis nature och onde wane, ath then ene wille forderffue then anden aff ridderskabeth och köb leen och slot wnder huer anden hiemmeligh med guld och pendinge, da sette hand sigh 5 saa faare i sin sind, ath hand wille strax fange thennom huad leen the begerede, om de hagde pendinge till rede ath bwde. Det waar da seduan der i riged, ath huo ther skulle haffue nogen leen, da skulle hand giffue xx engilske nobbell i cantzeleriet for breffuen och indsegill, och kongen skulle haffue halffdelen der *Bl.* 56* aff och cantzeler den anden parth. De breffue och indsegle hulde saa lingi till der kom en andenn och bad om samme leen, stunden en dagh eller ij, stunden i fiorthen, stundenn en maaned, och det wor [icke] sielden saa enn lenn waar stundenn köpt aff viij eller x om aared, saa ath neppeligh nogen aff dem fick 15 nogen aff den renthe som laa til lenen, i men hand hagde det i weri. Med dette fund fick hand det meste guld och pendingh som ridderskabeth hagde der i riged. De Suenske wor saa forblindede aff gerighed och stuore affuind och somme aff stuor höfferdighed, ath the kunde fange stuor leen, ath the kunde icke 20 selffuer besinde och mercke, huorledis de forderffuede dennom selffuer och giorde dennom arme paa kiste bonden och flyde kongen stuore pendingh i henderne forgeffuis. De Suenske baade hannom lingi, ath hand wille fare till Gulland och fly dem deris godtz igien som de hagde mist, och heffne paa kongh Ericks folck 25 den suare skade som de hagde giort paa Suerige. De bad hannom och ath hand icke skulle thale med kongh Erick, men strax hand kom paa landen, da hagde hand bud effther hannom och thalede de lingi hiemmeligh wed hannom. Fordi mene mange *Bl.* 57 ath the lagde dieris rad tillsammen, huorledis de kunde best 30 holle de Suenske wnder affue som de siden fornumme. Hand holt megit aff the Beyere som landmend och fick dennom sloth och leen, thi radde de Suenske hannom, ath hand skulle sende dennom till Beyeren igien. Der for bleff hand wred och bad dennom möde sigh i Eneköpingh om wintheren der effther, men 35 wor Herre kallede hannom förre, eller hagde hand thaget dennom der aff dage. Hand wor offuermade wkysker och hagde mange boler, fordi födde hand ingen börn med sin eddeligh förstinde, dronningh Dorothea, der for plaued wor Herre riged saa, her wor diur tiid saa lingi hand leffuede. Hand togh mange skiib fra the 40

Engelsker med suar gotz och megtigh roff, hand hagde och acthed ath hand wille thuonget alle Hensestederne wnder sigh med macth, thi hagde hand forbundet sigh med alle de tyske herrer och förster der om, ath the skulle alle möth hannom till lige paa en forsagd dagh for Lybcke med alle thieris macth, hand menthe ath [da] kunde hand siden lempelige offueruinde de andre steder, men hand döde förend tiden kom som de skulle mödis till sammen, thi bleffue the alle glade i Hensesestederne aff hans död.

Ther erckebiscop Nils Rauellssönn i Vpsalle spurde ath hand wor död, da sörgede hand saa suarlige for hannom, ath hand bleff selffuer siugh och döde inden faa dage der efther. Siden bleff mester Hans Skötte wdualder till erckebiscop efther hannom. Hand bleff begraffuen i Roskilde domkircke aar tusind firehundrede paa siuende och fire tiffuende.

Her endiss den anden och thiuende bogh
aff Danmarkis krönnicke.

Bl. 58 **Den tredie och tiuende bogh aff Danmarckis krönicke.**

Christiern, den tredie och hundrede konge.

Der kongh Christoffer wor död, da begynte de Suenske ath bryde det euige bond och gode contract som disse iij rigens raad hagd före giorth och suoret tilhobe samdrecteligh, ath the wille holle wbrödelig till euigh tiid, giffued bescreffued och well beseglet fra dem paa alle siider i dronningh Margretis tiid, huert riige wnder sine klemme och indsegle, thi wduolde the dem selffuer en konge som hed Karll, och wille icke acthe den stuore bystandighed nytte och gaffn som disse iij rigens indbyggere kunde hafft der aff, ath the alle hagde bleffued wnder en konge och herre, men de tyde da paa deris gamle falske nature, for de hulde aldrigh huercken tro eller loffue mod nogen förste eller
Bl. 58* danske konge, som huer maa offte finde i den samme krönicke. Der Danske spurde at Suenske hagde giorde Karll til deris konge dem wwiitterligh, da wdualde de dem den eddeligh förste her Christiern till deris konge her i riged, som da wor greff i Olden-

borgh och Delmenhorst, megit forfaren wdi orloff och kriigh och der till wel bekiender blant herrer och förster. Hannd kom hiid i riged aar tusinde iiij C xxxx och paa det vij, strax der effther da fore de Suenske till Gulland och belagde kongh Erick i Visby, thi screff hand strax hiid till kongh Christiern, ath hand wille giöre hannnom hielp och tröst mod sine fiennder. Kongh Christiern, sende hannom strax fetalie och spisningh och giorde sig selff snarligh rede och foer diid med megit folck Dansk och Tysk, och lagde sine skiib hart ind for Wisby, och begynte strax ath storme och striide paa staden och skiöd suarlige med bösser och pill paa dem, saa de kunde inthet blotte dennom som wor i staden, thi stack hand ild paa hannom och want hannom deilige, och greb saa alle the Suenske till fange som hand fant der leffuendis. Hand greb och mange der aff den suenske raad och mange andre friiborne och eddeligh mend, de loffuede hannom alle paa thieris tro och ære, ath the wille were hannom behielpeligh till ath hand skulle fange Suerige med lempe, och der paa gaff hand dem all deris fengsliil quiit och lod dennom fare till Suerigh igien, men strax de komme i deris behold, da slecte de paa deris gamle nature och giorde hannom bode falsk och suigh och hulle huercken tro eller loffue mere en de ere wan ath giöre. *Bl.* 59

Der stander i den suenske latine krönicke, ath then tiid kongh Christiern seglede till bage igien fra Gulland mod Danmarck, da fulde kongh Erick hannom paa reissen, thi det wor da saa talede dennom emellom, ath kongh Erick skulle da förde Danmarckis dreelss hiid igien och de xij apostle aff nobell guld, huilcke Dannske hulle for dieris affgud i fordom tiid, och andre riigens dyreborne klenodie, som hand för togh aff folen paa Kallunborgh, der hand förde her aff riged, och der emod skulle hand haffue hafft Laaland och Giissör igien i sin leffnitz tiid. Der de komme till Borgenholm med skibene, da gick wered dem emod, thi kaste de anckere for Hammers huss och bleff der nogre dage börfaste. Omsier finge de god bör igien en nath om midnatz tiide, saa want kongh Erick strax sin seill och stall sigh saa hemmelig borth fra kongh Christiern och seglede sin fred till Pomeren. Det sigis aff mange, at det bleff da saa stuor en storm, ath thet skiib som forscreffne apostler wor paa bleff da forganget wnder Pomeren, thi kom det hannom iuthet till fromme. Somme siige och mene, ath kongh Christiern lod fölge hannom ganske erlige met mange *Bl.* 59*

deiligh danske mend till sit sloth i Pomeren som kaldis Rygelssuold. Der bleff hand siden i mange aar, till hand döde aff hellsoth.

Der stander och i Suenske krönick, ath kongh Erick wille helder antuorte kongh Christiern Vissborgh sloth en kongh Karll, alliguell ath hand och de Suenske böde hannom tillforne wtallige guld och pendinge. De mene ath hand hagde obenbare had och affuind till de Suenske, och det lod hand alltid bekiende aff all sin magt, thi den tiid hand wor wddreffuen aff Danmarck och hagde mist Norgis riige till med, da gaff hand sigh till Gulland. ath hand kunde der daglige plaffue de Suenske och röffue och thage huad de hagde. Hand holt der mange söröffuere och skalcke som togh i söen alt thet de kunde fange som Suensken hörde till. De fer och offte ind for Stockholms stad bode till land och wand och giorde dem i staden stuore skade. De foer
Bl. 60 och anderstedis ind paa landet der omkringh, röffuede och togh huad de kunde fange. En gang tog de vij suare skiib som hagde hiem i Stockholm och wor ladde med kaabber och iern, sölff och graauerk och andre kaastelig waare som siden wor worde for wtallige pendinge. Saa mange som kongh Erick och hans kunde offuerkomme aff the Suenske, dem lod hand grummeligh affliffue och somme lod hand kaste for borde, somme lod hand henge och stegle, somme lod hand myrde och drebe, somme lod hand kaste i fange torn och suelte och pine der till döde.

Der kongh Christiern kom hiid till riget fra Gulland igien, da giorde hand sin brull[u]p i Kiöbnehaffn med den eddeligh högborne förstinde dronningh Dorothea, kongh Christoffers effterleffuerske, som wor megit deiligh och der till wiiss och klogh, thi sagde hun hannom mange merckeligh stycker om rigens beste och leilighed, som hand icke tillforne wiste. Siden förde kongh Christiern orloff och kriigh paa Suerigis riige wdi otte aar tillige. saa lingi de Suenske dreff selff kongh Karll aff riged fra dem borth till Prydtzland. Der bleff hand siden nogen aar elende,
Bl. 60* nogen tiid der effter da sende kongh Christiern Oluff Axellssön ridder till Gulland for sigh med megit folck, ath hand skulle ther thale med almugen och det suenske ridderskabet som der wor paa landeth, och giöre nogre wenligh contract med dennom paa hans wegne, ath ther med kunde bethagis orloff och kriigh. Her Oluff bleff om sier saa med dem till ens och serdelis med her Mogens som da hagde slotten och staden i befallingh, ath hand skulle strax annamme slotted paa kongens wegne quit och

ti, och de Suenske skulle selffue beholde staden och landen till sancti Hans dagh der nest effther kommindis, och diss for inden skulle nogre aff the Suenske radt komme till hobe wdi wenligh mode, och forennis ydermere om rigens och landzens leiligheid, och det skulle stande i felig dage och tiid paa begge 5 siider till forscreffne dagh. Der med annammede her Oluff slotted och for strax paa det med all sin folck, och lod siden hente till sigh aff skiibene huad hannom löste. Strax der effther lod hand nederbryde mange blocke huss [och] plancke werck, som de Suenske lod der bygge till wern for staden. Hand sagde det 10 giordis icke behoff ath haffue der sadanne skerme, thi der skulle bliffue fred mellom rigerne i alle made. Her Mogens sagde och liige saa. Der hand fornam, at almuen knurrede fast der paa, *Bl.* 61 saa sende her Oluff bud epther kongh Christiern, at hand skulle strax komme till Gullannd. Der stannder i den suenske latine 15 krönicke, at kongh Christiern kom diid snarligh med tre hundrede skiib smaa och stuore, och gick strax op till slottet med all sin folck forvdenn giensigellsse. Der de Suenske det saa, da sagde de indbyrdis mellom dennom selffuue, ath the wor forraskede, thi sende de strax bud till kongh Christiern och lod spörge 20 hannom ath, om hand wille holle den contract och fred, som her Oluff hagde giort dennom emellom till forscreffue dagh. Da sagde hand ia, ath hand wille holde alt det hand sagde wbrödeligh. Men der kongh Christiern fornam om sier, ath the Suenske wille icke holle det de hagde loffuid, men begynte ath bruge deris 25 gamle falske nature, ath the kunde forrasked hannom, da lod hand sla och brende staden ned i grund och togh saa alt Gullannd fra the Suenske. De som wor da höffuitzmend paa landeth och i stadenn, de rymde strax hemmelig till Suerigh och were fult glade, ath the saa sluppe. Siden foer kongh Christiern 30 hiem igien med sin skibs flode.

Sancti Oluff kongis dagh der nest effther da bleff kongh *Bl.* 61* Christiern kroned i Trunhiem till Norgess konnge och alt ridderskabet och almuen suore hannom ther huldskab och mandskab, det hulle de hannom siden saa lingi hand leffde. Da screffue de 35 allmindeligh tusinde iiij C och xxxxx aar. Paa fempte aar der nest epther da bleff kongh Hans hans sönn födder wor Frue dagh Kyndelmösse. Det andet aar der nest effther da foer kongh Christiern till Ölannd met mange skiibe och want strax Borgenholms sloth och landen. Siden foer hand framdelis met samme herr till Find- 40

lannd och belagde der Viborgh sloth och slo det ned i grund. Saa gick almuen hannom strax till haande offuer alt landeth.

Der stonder i den suenske latine krönick som helligh doctor Erick screff, ath kongh [Christiern] wor en deiligh stuor
5 mand paa personen och wext, och hagde en deiligh ansict som well sömmede en konge, hand wor en ganske wiiss och klogh och der till megith well thalende och fornumstigh i sin ord och suar,
Bl. 62 men hand wor redder for sin fiende och kunde inthet opsath i orlogh och kriigh. Naar hand saa sine fiender, da bleff hand
10 strax miströstige och rymde strax aff markenn, ath hand kunde komme i sin behold. Hand wor megit vpsetteligh till ath drage megit guld sölff och pendinge tilhobe till sit egit behoff aff almuen offuer all Suerige, hand lagde sigh selff till gode all renthe som hand kunde mest skrabe tillhobe, bode aff slottene
15 byerne leneno och skatte och anden thyngi som hand dennom paa lagde, der for bleff erckebiscop Jens Bentssönn och mange aff ridderskabet hannom megit wgunstigh. Der kong Christiern det fornam, da begynte hand io mere och mere end hand wor för wan at orloffue alle wegne paa Suerrigh mod hannom, paa det
20 hand kunde saa lingi tribulere och iege hannom borth och igienn, ath hand skulle nödis till paa det sidste ath fly aff riged for redsell och daglig modgangh, eller ath bisperne ridderskabet och almuen skulle giöre opstöd med hannom och driffue hannom aff riged for den stuore offuerlast och suare skade, som de finge alle
Bl. 62ᵃ wegne paa deris godtz och folck for hans skyld. Det wor nempeligh nogen aar men kongh Karll wor kongh i Suerigh, ath the Suenske skulle en iij eller iiij gange huert aar falle wd mod kongh Christiern, huor de fornumme hans komme, thi kongh Christiern lod offte giöre stuor röck ind i Suerige med reth for-
30 acth och got wpsath, ath hand hagde sambled megit folck, och wille der med drage ind i Suerigh. Thi nöddis kongh Karll offte till ath kalle ridderskabet och almuen tilhobe bode aff Dalen och andre som bode langt hen i landenn och hagde forterid dieris kosth och spisuingh. Da wor kongh Christiern med
35 sin folck paa en anden siide i landet, saa motte [de] der fore till hage igien for hunger och törst och kunde der inthet mere bedriffue. Det gick dem wdoffuer meste delen en tiid huer maaned om aaren, der for bleff ridderskabet och almuen offuer alt riged plat forarmede och finge stuor had och auind till kongenn. Hand
40 hagde mange skalcke till fogeder och embitzmend som plagede

den menninge almuge wmiskundeligh, saa det wor neppeligh
nogen kronens bonde offuer alt riged, ath hand io bleff en gangh
beskatted om aared paa den yderste pendingh som hand for-
motte. Siden rede de offuer dennom igien med kongens heste *Bl.* 63
i fodringh och opterede dieris mad och öll till medt, och hö och 5
korn huad de hagde, saa motte den fattigh [almuge] alliguell wd
i leydinngh, saa offte som dennom tilsagdis.

Ved dette pass fick erckebiscop Jens Beyntssön aff Wpsalle
stuor anind till kongh Karll, thi ath denn tiid hand wor marsk
och rigens forstandere, da greb hand hans moderfader her 10
Christiern Nilssön och giorde hannom stuor forsmedellsse, och
togh Örebo sloth och leen fra hannom, fore hand wille icke
samtycke, hand motte bliffue konge, men hand wille heller, ath
kongh Christiern skulle fanget riiged. Der mand screff tusind
firehundrede och xxxxx och paa det siuende, da böd kongh 15
Karll erckebispen och ridderskabet till giest denn tiuende dagh
Jule paa Stockholms sloth. Blant andre ord da begerde
erchebispen opretningh aff kongh Karll for den stuore skade
som hand och hans kircke hagde fanget for hanss skyld,
och fore hans skiib och folck, som de Danske hagde thaget 20
fra hannom [i] samme orloff. Kongen suarede, ath hand
wor icke plictige till at giffue hannom skade gield der fore.
Paa det sidste skickede de domer mellom dem om samme *Bl.* 63*
sagh. Da sagde de aff for retthe, ath kongen wor plictigh till
ath oprette hannom sin skade, der for bleff kongen wred och 25
straffede dem hordeligh der faare. Nogen tiid der effther da
giorde kongh Karll wdbud offuer alt riged, ath alle som kiendis
sigh ath haffue frihed, ath the skulle fölge hannom till Öland,
som kongh Christiern hagde thageth fra hannom. Der hand
wor faren diid heen, da slogh erckebispen breff obenbare paa 30
Wpsalle kirckedör sancti Pouels dagh saa lydendis, ath hand
wille were kongh Karlss obenbare fiende. Der stod och mange
saager i samme breff, for huilcke hand giorde sadan opstör mod
hannom. Siden for erckebiscop till Eneköpingh och Westre
Aarss och sette sadanne breffue der paa kircke dörene, och be- 35
lagde Westre Aars sloth. Der kongh Karll det spurd, da for
hand till Strengeness, ath hand wille fared der fra med sin herr,
och ath the aff Stockholm skulle möde hannom for Westre Aars.
Der erckebiscop det fornam, da foer hand strax wfortögert mod
kongen med all sin fo[l]ck och kom betiligh om morgenen i 40

dagningenn paa hans heer wforuarendis for Strengeness, och sloo
Bl. 64 och greb megit aff hans folck. Saa rymde kongen strax till Stockholm, och erckebispen forfulde hannom hode nath och dagh, och belagde strax stadenn och slottenn, och sloes offte med hans
5 folck, men hand laa i samme bestollingh. Der kongen merckte, ath erckebispen wille ingenledis were till freds igien med hannom, och hand fryctede, ath de i staden skulle gange hannom fra hende, da togh hand en parth aff det suare guld sölff penndinge klenodie, och antuorde munckene i Suorte brödre och Graa brödre
10 [closter] ath giemme, och rymde saa hemmeligh en nath till skiibs till Prydssen, der bleff hand siu [aar] elenden i Danskenn. Strax hand wor rymde, fingh erckebiscop stadenn och foer der ind sancti Peders dagh om faste, och indenn en maned der efther da want hand Stockholms sloth, ehuor fast och stercker det wor,
15 thi er det troligt, ath en parth aff de Suenske som waare der paa, ath the wor hannom weluillige der till, men danske mend, som hagde belagd det i siw aar tillige i kongh Albretz tiid, kunde icke winde det med herreskiold. Biscop Bent aff Skane,
Bl. 64* her Mogens Green, her Thuri Thurissön, Göste Olssönn, Göste
20 Laurentssönn och mange andre flere riddermends mend och borgerne aff kiöbstederne, som wor för rymde till kongh Christiern, de komme strax till Suerige igien, der de spurde ath kongh Karll wor rymdeth. Der wor inthet taled om kongh Christiernn, der erckebiscop fingh slottenn och byen, men en föge tiid
25 der epther da kom hand for Stockholm med ganske mange skiibe och kaste siu ancker hart for byen. Saa begynt erckebispen strax och andre flere aff hans wenner ath thale for hannom till ridderskabet och almuen, ath de wille annamme hannom weluilligh for deris herre och kongh. Siden sende de nogre erlige bud
30 wdi skibene till hannom med nogre artickler friheder och priuelegier som the begerede, ath hand dem besegle wille, huilcke hand alle samtyckte och beseglede. Strax det wor giorth, da annammede de hannom ind for dieris herre och konge med stuor heder och ære, och erckebiscop antuordet hannom slottenn
35 weluillige. Der de Danske komme ind paa slottet, fortalede [de]
Bl. 65 dennom skammeligh till met, som hagde det opgiffuet for erckebispen, ath the icke mette selffue fonged den ere, ath de det winde kunde, och fanget siden det suare godtz till roff och bytte som der wor inde. Kongh Christiern bleff mögit löcksaligh strax
40 med det förste der hand wor kommen paa slottet, thi ath nogre

Sorte och Graamuncke ginge wkallede till hannom och antuordede hannom veluilligh det suare liggende fæ, guld sölff pendinge och kosteligh klenodie, som kongh Karll fick dem hiemmeligh ath giemme och foruare, der hand wille rymme aff Suerige, och erckebispen hagde tillforne offte begered samme liggendefæ aff dem, der hand hagde slottet och byen, och loffuede dennom stuore gaffuer der fore och en parth aff pendinge, men hand kunn aldrigh fange en pendingh aff dem. Det sigis aff mange, ath kongh Christiern fick der vij stuore kiister och skriine fulde med guld sölff pendinge och kaasteligh klenodie, dem sende hand hiem till Danmarck for sigh. Det wor megit wnderligh, ath ther kongh Karll kom omsier tilbage igien till Suerige och hagde da acted och kraffued sith guld sölff och pendinge igienn, da döde doctor Peder Laurentzöun den samme dagh som hand kom ind i Stockholm, som han beste betrode till ath giemme samme pendingh *Bl.* 65v. och mynte mesteren i Stockholm, som wor kongh Karll vtallige mange pendinge skyldigh, hand döde och den samme dagh. Strax der effther hyllde de Suenske hannom paa Morestenn till dieris herre och konge och kroned hannom siden i Opsall med stuor heder och ære. De suore hannom hulskab och mandskab paa deris tro och ære, men de hulle det icke lenge, mere end de waare want ath giöre. Da screff de almindeligh tusind fire hundrede halff tredsinds tiffue och paa det siuende. Samme tiid holt konngh Christiern torney och dysteren der i mannge dage, och rende dem all aff deris heste aldelis forgeffuis, som komme paa banen, bode Suensk Danske och Tydske. Det sagde migh doctor Anders Christinssöun aff wor Frue closter wdi Helssingiör, som hagde det hört och spurt wdi sandhed aff dem i Suerige som saa der paa, ath hand det giorde.

Kongh Christiernn wor offuermade sterck i sine hender och arme, ath hand togh offte en karll i sin fuld harnisk (som mand nu kaller en körritz) och löffte hannom op fra iordenn med sine ene haand op offuer sin huode, och sette hannom saeteligh ned paa iordhen igien. Hand togh offte sin haand fuld aff hassle nödder och knötte saa haanden saa hart till hobe, ath kernene flöd wd mellom hans fingre. Hand bröd mange stuore stage och glaff- *Bl.* 66. uende i tw paa andre, naar hand wor i orloff och kriigh, och sammeledis naar hand rende mod andre, ath alle motte der fore grue. Hand giorde mange andre mandommeligh gierninger som plat forglemde ere, for de bleff icke bescreffuenn men hand leffde.

Saa glemmis der mere end nu for reth forsömmelsse, som mand motte fuld well scriffue och mercke.

Der kongh Christiern hagde skicked sin thing ganske wiiseligh i Suerige effther hans wilge, och wille da draget hiem till Danmarck igen, da wor der mange forredre i blant den suenske raad och ridderskab och serdelis kongh Karlis slectinge och wenner. Dennem fortröd ath almuen wor hannom saa hörige, thi optenckte de en forredre stycke och skalcke fund, med huilcke de wille driffue hannom aff Suerige, ath the kunde fange kongh Karll igien thieris frende. Saa begaffuede de hemmeligh nogre aff det suenske raad och ridderskab och giorde dennom till villigi, ath the skulle siden hielpe dennom till ath fuldkomme deris skalcke menningh och obenbare lögn, som de acthede ath sige fore kongenn, end dogh
Bl. 66ᵃ ath the Danske icke wiste dieris falske menningh, saa toge de slemme forredre samme Danske med dennom och ginge saa hiemmeligh for konningh Christian och sagde hannom i reth tromaall, ath erckebispen aff Wpsalle wille driffue hannom aff Suerige, och till thegen ath saa wor i sandhed, da sagde de, ath hand hiemmeligh hagde hafft ord met almuen, ath the skulle hielpe till ath saa skulle skee. Den eddeligh herre kongh Christiern trode fullkommeligh de falske forreders lögn diss were, och mente, ath thet hagde saa werred wdi sandhed, som de hannom sagde, thi lod hand griibe den wskyldige deiligh herre erckebispen, och förde hannom fangenn med sigh till Kiöbnehaffn. Strax der effther sende biscop Kedell aff Suerige och erckebispens wenner och kongh Karls slectinge och flere aff rigens raad kongh Christiern wndsigellsse breff, ath the wille arge paa hannom och Danmarckis riige, ehuor de kunde. Siden sende de bud till Prydssen effther kongh Karll, och togh saa hannom ind igien med stuore heder och ære for deris konge och herre. Der kongh Christiern det spurde och fornam da i sandhed, ath the Suenske forredere hagde tilforne belöffuen
Bl. 67 den eddeligh herre erckebispenn fore hannom w skyldige paa hans rette orsagh, ath the kunde fange orsagh till ath driffue hannom aff riged, da lod hand erckebispen aff fengsill igienn och begaffuede hannom storligh och giorde hannom stuor heder och ære. Siden sennde kongen hannom till Suerige med noget aff sit folck, ath hand skulle forarbeide med the andre bisper och hans wenner ther i riged, ath kongen kunde komme igien i riiged met lempe. Der hand kom till Gulland paa weyn, da bleff hand

död paa Borckholms sloth, hellers hagde hand wisseligh hulped kongh Christiern ind i Suerige igien mod kongh Karlls och andre hans wenners minde, saa stuor tro och loffue hagde hand da till kongh Christiern, thi hand wiste well, ath the Suenske komme hannom till med deris forrederi ath griibe hannom. Aldrigh kunde kongh Christiern siden fange Suerrigh igien med fred, alliguell hand giorde offte stor skade paa riiged, och fick och saa suar skade igien paa sin siide.

Der mand screff tusinde firehundrede halff femptesinds tiffue, da födde dronningh Dorothea en datther, som siden wor kalled Margrete, hun bleff bode wiss och klogh, och der till wor hun ganske deiligh offuer all sin liff. Der hun wor paa xiij aar, da sende kongh Christiern hindis fader till kongenn aff Skotlaand, ath hun skulle were hans dronningh, hun leffuede siden gandske erlighe och gudeligh alle sin dage, der for mene der mange end nu i Skotland, ath hun er helligh med Gud i Himmerigh. Bl. 67*

Wed dette pass döde hertugh Alff aff Lantheholstenn och Stormaren, da actede kongh Christiern och dronningh Dorothea, ath the kunde fast diss ydermere forbedre Danmarckis krone, om de kunde kiöbe Lanteholsten och Stormarn der till for guld och pendinge, och dieris börn och andre kongers börn effther dennom kunde fange diss flere lande och erffue effther thieris foreldre, thi lagde kongh Christiern enn suar skat paa offuer alt riged med rigens radz samtycke, och köpte siden Lanteholsten och Stormarn, ath the skulle till euigh tiid ligge till Danmarckis krone.

Nogen tiid der effther da foer kongh Karll aff Suerige om sancti Michaelis dagss tiide offuer laand till Norge, och lod sigh krone till konnge i Trunhiem, end dogh det warede icke lingi, thi hand foer strax wfortögert tilbage igien ind i Suerige, fordi hand fryctede for bageer. Kongh Christiern togh dette stuerligh till wrede, der hand det spurde, och redde sigh strax fast till ath hand wille widgiöre dette hoffmod. Der kongh Karll det fornam, da holt hand strax herredage i Aarbo med de Suenske, huad hand skulle giöre der till, ath hand kunde bethage sadan orloff, som hand da formode sigh paa ny. De bleffue da saa till ens, ath ther skulle xij aff de Suenske raad och ridderskab möde med xij aff Danmarckis raad och ridderskab i Halmsted i Syndre Halland, och huad de affsagde till minde eller retthe mellom kongh Christiern och kongh Karll, det skulle de siden aldelis Bl. 68

holde wbrödeligh paa begge siider. Disse forscreffne xxiiij personer hagde och forplicted dennom till med mod huer anden paa beggi siider, ath thet skulle fulkommeligh holdis wbrödeligh, som de bleffue till ens tilhobe om disse iij rigis leilighed paa kongh
5 Christierns och kongh Karls wegnne. Der de hagde lingi hullet der dagh med huer andenn, da bleffue de saa till eass, ath Gul-
Bl. 68* land skulle ligge quit och friit till Danmarck for wdenn huer mands giensigellse. De sagde och ydermere, ath kongh Christiern skulle haffue Norge och Suerige, thi dem burde ath were wnder enn krone.
10 Der kongh Karll det spurde, da sagde hand, ath the Suenske och Danske hagde falskeligh och suigacteligh giort sadan contract till hobe, paa det de wille driffue hannom aff riged igien. Siden bleff ther forrammedt en anden herre dagh paa ny igien, som skulle stande i Calmeren. Diid foer kongh Karll med de
15 suenske raad och ridderskab, men der motte ingen komme der tilstede aff de xij Suenske, som före wor tilsammen med de Danske i Halmsted om den förste contract. Kongh Christiern laa paa den tiid i Rodneby met sit folck, der foer nogre aff beggi rigens raad ath handle dennom emellom, da wille de
20 Danske ingenledis gange paa dagthingen, end ath kongh Christiern skulle bliffue konge i Suerige, och de Suenske, som kong Karll hagde da til skickede paa ny, som skulle thale paa hans siide, de wille gierne, ath hand skulle bliffue framdelis Suerigis konge forwden kiff och trette, thi kunde de
25 ingenledis bliffue till ordz der om, men the skildis da ath igien
Bl. 69 wsamdrectiige. Siden der epther om Jule tiid da sende kongh Christiern megit folck aff Danmarck till skibs, och de togh her Oluff Axelssöns folck aff Gulland med dem och faar saa ind mod Stockholm och grebe och sloe der manngе Suennske ihiell,
30 och brende der mange hele sogner op, och röffuede och thog alt det de fange kunde. Der faare foer kongh Karll siden neder i Skane igien med en stuor herr, och brende och skiende alt for fod, huor hand foer fram, hand giorde der saa stuor wbundeligh skade, ath Skaane skall seenlige eller aldrigh det forwinde.
35 Hand brende och da det beste godtz som laa till Lunde domkircke, som presterne och canicker skulle föde dem aff. Hagde det skaanske ridderskab da standet mandeligh med erckebiscop Tue paa kongens och rigens wegne som dennom hagde burd med rette, da hagde kongh Karll aldrigh kommen leffuindis aff Skane
40 igien, men de stunge dem alle i rom, somme paa Hellsinborgh

och somme anderstedis, huor de kunde komme i skiull, som der quedis end nu i en wiise almindeligh, som ther om bleff giort samme tiid. Hagde kongh Christiern da selffuer werred till stede i riged, da hagde Skane icke fanget den wbodeligh *Bl.* 69* skade, men hand wor diss wer paa den tiid i Wildsnack och 5 holt herredage met the tyske herrer, ath the skulle komme hannom till hielp mod kongh [Karl] och de Suenske om sommeren der effther. Om sommeren der nest effther da for kongh Christiern ind Wester Gulland med ganske megit folck och lagde sigh ned i Löse, och lod ther giöre plancker och 10 grober om hannom, och giorde hannom gandske sterck for sine fiender. Der bleff hand siden nogen stund liggindis, till hand hagde wondet alle the slotte och byer som wor i Wester Gylland, och ath almugen hagde ganget hannom tilhande. Kongh Karll redde sigh fast till ath drage mod hannom, men der hand 15 kom till en skow som kallis Tiwende, da torde hand icke drage fram till kongenn, thi for hand tilbage igien med sit folck. I det spurde hand, ath ther wor en anden Danske herr dragen ind till skibs for Stockholm, thi foer hand hastelig diid. Der de Danske fornumme hans komme, da foer de wd till skibs igien, sa lod 20 kongh Karll strax berede mange skiib och jacter espinger och haade for Stockholm, och sende dem saa wd med megit folck mod de Danske. Der de komme wd till dem, da sköde de fast *Bl.* 70 med pile i wereth, och sendis och bandis fast med dem, men de giorde der ingen anden mandom, somme menthe ath the 25 striide da saa lössactige, for kongh Karll hagde nogre Danske till höffuitzmend for sit folck. Paa denne tiid wor kongh Christiern ind dragen med sine herr paa den anden siide i Suerige hoss Eneköpingh. Der hand kom til hullweyn, da sende hand en parth for i weyn aff sit folck for sigh ath giöre weyn 30 tryggere. Ther kom Erick Nipariss wforuarendis paa dem med nogre bönder och slo wed iij hundrede i hiell aff de Danske. Der kongh Karll det spurde, da thogh hand sigh dristighed till igien, och sende Tord Bunde med en stuor tall folck till Wester Gylland, och hand skulle thage hannom löss igienn fra kongens 35 folck, och de andre sloth desligeste, och hylde almugen till hannom igien. Hand gaff sigh ind i Lösse en morgen i dagningen och greb der xxxxxx danske mend som kongh Christiern hagde der lagdt ath beuare byen, for de thoge der druckenskab och söffn ware. Siden want hand Axell wold sloth och alle 40

Bl. 70ᵃ Wester Gylland till kongh Karlss hand igien. Nogen tiid der efther da foer kongh Christiern offte till Suerige, ath hand wille giort fred mellom dem och dagtingen, paa deth ath then menninge almue skulle icke ther offuer forderffuis slaes eller myrdes. Da
5 giorde de Suenske alliguell stuor skade paa hans folck och slou mange ihiell aff dem med forredelsse, ehuor de hannom forraske kunde. En tiid kom hand till slagis med dem paa Herliungh och want dennom deiligh offuer och togh fem aff thieris banere fra dem, som henge end nu i wor Frue kircke i
10 Kiöbnehaffn huer mand till siune. Kongh Christiern stack selff i samme strid en friborne mand igiennem hans skiold harnisk och liff, ath hans glauen sad en alne wd giennem hans rygh. Hand drogh sin glauen aff hannom igienn, dogh bleff der alliguell en splinder aff det wed alnen langt sidendis i samme suensk
15 mands liff, som da sad fast i hans krefft och rygh, ath ingen kunde fange det wd med lempe, thi lod kongh Christiern sin barsker thage den splinder aff hannom igien och förde hannom saa till Kiöbnehaffn med sigh och lod hannom der ligge. Det siges for sandingen, ath kongh Christiern want i samme striid vC
Bl. 71 sadlede heste fra de Suenske. Siden slogh de Suenske meget fo[l]ck igien fra kongh Christiern for Helleskow och faar Örsten. Nogenn tiid der epther da foer atther kongh Christiern till Suerige igien med megit folck och lagde sigh paa Brunckebiergh for Stockholm med sin folck, ath hand wille hullet der felligh dagh och
25 thiid med dem, och giorth wenligh contract och forligelsse med dem. Der gick hand daglige till mode med de Suenske i lang tiid, och de forhalde hannom lingi thiden fore och loffuede hannom daglige dagh gode suar, somme tiid sköde de paa, ath ther wor somme borthe aff Suerigis raad och ther fore kunde de
30 icke giffue hannom endeligh suar, för de komme tilstede till dem, men lode de hemmeligh forsamle megit folck offuer all landet, ath the skulle komme for Stockholm paa en forsagder dagh med harnisk och werge ath sla och striide paa de Danske. Kongh Christiern wiste inthet aff denne forredelsse, men hand
35 hobedis daglige dagh, ath the skulle thaged hannom ind igien med heder och ære, som dem hagde burd med rette, thi hand wor deris rette smurde och krismede konge. Der hand der ligget hagde den ganske sommer och fortherid sin fetalie och spisningh
Bl. 71ᵇ och hans fo[l]ck wor megit wansmectigh, da droge de Suenske
40 paa hannom wforuarendis met reth forredelsse, meth de megle

wtallige folck, som the saa hiemmeligh sancked hagde, och slow
och grebe mange aff de Danske, och giorde dennom whnodeligh
skade. Kongh Christiern bleff da selffuer ille saar, for hand
wilde sigh inthet spare, men hand [wor] altid der som mest
hugh och fare wor paa ferde. Som[me] mene, ath ther bleff 5
da skudne ij tender aff hans mund. De Suenske löbe icke
heller miste, thi der bleff mange slagne paa dieris siide. Det
wor icke wnder, ath der bleff da saa mange Danske, thi de
Suenske brugede icke alleniste wohen och werge mod dem,
men de lod och bruge dieffuelsens mact och den suorte konst 10
mod dem. De hagde paa den tiid i Suerige [en] som hede
doethor Ryttingh, hand giorde mange aff de Danske saa galne
met troldom, ath the löbe dem selff i senck. Der kongh
Christiern fornam, ath the Suenske hulle huercken tro eller ære,
da foer hand fra dem och lod dem bliffue forredre som de wore för. 15

Der mand screff aar Mcccclxx paa deth förste, daa wor der
en megtigh offuergiffuen och plath forthuilet friboren mand i
Sieland, som hede Iffuer, hand giorde mange bode fattig och riigh
stuor hoffmod [och] offuerlast. Der tuorde ingen straffe hannom *Bl.* 72
der fore, thi de fryctede hand skulle sla thennom ihiell. Hand 20
röffuede mange lands kircker och togh kalck och disk aff dem
och andre klenodie, hand foer en dimmell wgh offuer till Laaland
och gick om Paaske dagh i Westen skou kirke, och lod som
hand wille ther höre messe. Men presten och almugen gick
wd om kirckegord met processen, da togh hand kalcken och 25
disken och den sölff bulk, som the werdige sacramenth wor wdi,
som presten skulle beretted folcken med. Der her Hendrick
Menstrop ridder, som da wor höffuitzmand paa Korsöör, det
spurde, da lod hand griibe hannom och förde hannom till
Slagelsse och lod der dömme hannom till döde. Der hand 30
wor dömpt, da togh hand budken aff sin harm och robede höit
och sagde: kiere venner! iegh haffuer icke ladet migh berette nu
i x aar, thi will iegh nu berette migh selff, ath ieg skall icke dö
forwdenn sacramente. Sa lod hand budkenn op och togh saa
först en sacramenth wd och stopped deth i sin mund, och sagde: 35
dette thager ieg till migh for det förste aar, saa togh hand en anden
och sagde: dette thager ieg for den anden aar, och saa fremdelis, til *Bl.* 72*
hand kom till det thiende, da sagde hand: dette thager iegh nu till
migh for then thiende och sidste aar. Saa straffede hannom all
som paa thinget wor, ath hand wille nogen tiid dierffuis till ath 40

thage det hellige sacrament saa whörsommeligh i sin hender och mund forwden skiell och scrifftemaall, men hand wor plat offuer giffuen, saa hand actede inthet dieris ord. Sa lod de först hugge hans hender aff hannom och kaste hannom saa leffuendis
5 paa enn stuor ild. Denne död lidde hand mellom Paaske och Pindz dagh, fordi hand vilde icke leffue rætfærdelige som hannom burde at giöre.

Ved denne pass sticktede den edeligh först kongh Christiern wor Frue closter aff Carmelite orden i Wordbiergh i Halland, och
10 gaff bröderne den sted och grund som closteret stander end nu paa.

Der mand screff M iiij C lxix sa stictede hand wor Frue closter aff samme ordenn i Wendzysell i Seby, som nu kallis Marie sted aff mange, och biscop Jacob aff Borghlund gaff dem den kircke och sted som closteret stander paa.

15 Siden giorde hand sigh rede och foer aff sted till Rom med
Bl. 73 mange deiligh danske mend, ath hand wille thage afflösningh aff pauen for sin synder och söge der mange hellige stæder. Alle herrer förster bisper prelather de giorde hannom stuor heder och ære, ehuor hand foer fram, och fegnede alle well hans komme
20 for hans gode edeligh rycthe skyld. Hand hagde sigh ochsaa edeligh och dydeligh mod alle fattige och riigh, ath alle som hörde hans naffn ther neffne, de bad got for hannom lang tiid epther hans död. De giöre end nu saa alle som hannom kende, fordi hand wor mild och eddeligh mod alle hans, begerde ingens
25 mandz liff eller ære, men hand [bar] saa offthe nadeligh offuer med mange som hagde forbrudet bode halss och liff. Hand thiente gerne Gud i himmerigh och gaff stuore gaffuer till closter och kircker, bode her i riged och wden landtz, der hand foer op till Rom. Hand gaff mange herrer och furster
30 fruer och iomfruer stuor skienck och gaffue paa samme reyse, och giorde dennom mange gestebud och stuor werdskab, hand gaff fattigh folck öll och mad rundeligh huer dagh for sin herbere huor hand foer fram. Keiser Friderick giorde hannom stuor heder och ære paa samme reise, och gaff hannom Ditmerskenn
Bl. 73* till euindeligh ey till Danmarcks krone. Sextus paue och alle cardinaler och bisper i Rom giorde hannom stuor reuerentz och ære, der hand diid kom. Pauen lössde hannom mildeligh aff all hans synder och gaff hannom en stuor guld spiir, som hand hagde för benedidet och wieth. Den samme spiir gaff kongh
40 Christiern siden till [det] capell som hand hagde sticted i

Roschilde domkircke. Pauen gaff hannom megen skiön helligdom och stuort afflad till samme hans capell som de breff der paa giorde er ydermere beuise kunde. Hand gaff hannom stuor priuelegier och friihed, at hand och hans efftherkommer kongher i Danmarckis riige mue selffuer presentheer och forlene huem 5 de wille prouestedömme och degn dom i Lund, degenn döm och prouestdöm i Rosckild. Hand gaff hannom en anden priuelegium, ath hand motte sticte eth studium i huor hand wille i Danmarckes riige, det stictede hand siden i Kiöbnehaffn effther then seduan med böggher och lesningh, som ther holdis i thieris 10 studium wdi Colne. Kongh Christiern wor i Rom, der mand screff M iiij C och iiij och lxx. Der hand foer till hage igien och kom till en stad i Valland kallis Mantua, da kom der en aff *Bl.* 74 keiserens gode mend till hannom som hed Philippus Nouolonius, och giorde hannom denne oratz till ære paa latine, som her effther 15 fölger, i margreffuens och mange hertugers och greffuers bispers och prelaters ridderre och riddermendz mendz och i andre mange fleres neruerelsse, som hoss kongen wor samme made:

Paa det iegh kand nu ydermere priise och loffue din kongeligh maiestat och welde, for dit edeligh röcth stath och magt och dit hellige 20 och edeligh sielskab, som du haffuer nu i det fölge med digh hiid i disse fremmede land och riige, o allermegtiste herre och förste, her Christiern, med Gudz nade Danmarckis Suerigis Norgiss och Gottis konningh! da haffuer iegh nu dristed migh till ath sige denne oratz for din högmegtighed, alliguell ath ieg haffuer i mange aar öffuet 25 migh mere i orloff och kriigh och andre hoffuerck en i nogre bogelig konster, fordi iegh er en riddermandz mannd, och acther ath bliffue wed werden. Der for hobis migh, ath ingen skall ligge mig deth till straff, om iegh kand icke saa fuldkommeligh loffue och priise din kongeligh maiestat ere och naffn, som migh med 30 rette burde at giöre, for den stuore heder glede och ære som du *Bl.* 74* haffuer giorth alle Valland med din egne kongeligh maiestatis neruerelse. Jeg will först sige digh nogle merckeligh krönicker och wnderligh greseligh styck som dine forfedre, framfarne Danske och Götte konger, som födde wor aff danske kongers 35 blud, bedreffued haffuer i fordoms tiid her wdi Valland, och forderffued och slaget det plat i grund med suer woben ild mord och brend, som wi finder klarlige bescreffuen i wor egne krönicker och andre bögger, och som alle maa end nu sie och kiende paa Rommer stad och andre flere sloth offuer all Valland. Der de 40

dansker konger hagde för wundeth mange slag och strider i Hispanien Greken hedenskaffuit och Rydzland, da hagde de en megtigh kongh som hede Theodericus, hand for till keiseren i Grecken som hed Zeno, och wor da i Constantinopels stad,
5 hand wndfick hannom ganske erlige. Der bleff kong Dirick lingi och öffuede sigh i offuerflödighed med mad och dricke och dantzede och hoffuerede nath och dagh med fruer och iomfruer, aff huilcke hand fick sigh mange till boler bode lönligh och obenbarligh, och faare samme wbequemmeligh slemme leffned
Bl. 75 och anden forfingeligh löst och glede som hand tog sigh da till, da forsömmede hand sigh i orlogh och kriigh och andre hoffuerck, som hand wor wan ath bruge tilforn. Der hans godemend ridder och suenne och hans andet stridz folck saage och merckte, ath hand isthet andet acthet wille wden ath dricke sigh drucken,
15 at springe och dantze och klede sigh i purpur och gyidenstycker, at hand diss ydermere behaffue kunde sin boler och andre lösactige personer, da foractede hans thienere och folck hannom och bleffue alle wrede paa hannom. De knurrede och murrede sacteligh paa hannom, der de fornumme, ath thet icke hielpe kunde
20 men de saae ath hand io mere och mere öffuede sigh i sadan slem lössactige leffnit, da robede de alle obenbareligh paa hannom och straffede hannom hordeligh, saa sigendis: wi ligge her alle som dorlige och wannittige mennisker i ladheid, du ligger her som en gallen mand och setter all din löst och glede och störste
25 welfærd paa skiöger och horer, och öffuer digh dagh och nath i slem lössactighed och druckenskab, der for forsömmer du dit euindeligh naffn priiss och ære, som du skulde nu forhuerffue
Bl. 75* digh till euigh tiid med orlog och kriigh, som dine forfedre danske konger tilforn giorde med theris mandeligh gierninger,
30 saa ath alle wiide och siige om dem offuer alle werden. Waar det saa, ath wi wor saa skammeligh forsömmeligh som du est nu, och wille icke acthe eller giöre deth oss burde, da skulle du straffe oss der for hordeligh, det guld och pendingh, som du pleiede för at giffue thine thienere ridder och suenne i orloff
35 och kriigh, det henger du nu paa skögir och forterer det i lössactighed, wilt du icke offuergiffue denne slemme leffnit, da will wi keise oss en anden konge som oss skall fölge i orloff och kriigh, ath alle mue wiide, huo wi erre och hueden wi er kommen. Saa maa du bliffue her igien hoss dine boler och det
40 söde win. Du haffuer well altiid hört till forne, ath ingen konge

kand erliger dö end i orloff och kriigh deiligh i marcken, thi
hand fanger da en euigh naffn der fore aff alle och stuor priiss
och loff till meth. Aff disse ord bleff kong Dirick omuend fra
sine slemme lössactigheid, och red strax wd aff stadenn met dem
och redde sigh till orlogh och kriigh. Der keiseren det spurde, 5
da fryctede hand stuorligh, ath hand skulde bliffue hans oben-
barligh fiende och röffue och thage paa hans land och riige, thi *Bl.* 76
foer hand wd till hannom och radde hannom, ath hand skulle
fare ind i Valland och Rommeriige, fordi der wor megit gull och
pendinge. Kongh Dirick drogh diid strax med sin heer, der 10
mötte hannom en anden megtiigh herre med megit folck, som
hagde da landet inde och hede Odeacer, den slo kongh Dirick
paa fluct hoss en stad heder Werona. Siden foer hand till en
anden stad heder Rauenna, den belagde hand i tre aar tillige,
för hand kunde winde hannom. Siden giorde Odeacer fred och 15
pact med hannom i saa maade, ath the skulle bode regere och
raade offuer alt Valland, men det waarede icke linge, thi ath
kong Dirick lod sla hannom ihiell, ath hand kunde ene beholde
riiget. Siden drogh hand borth mod Rom medt sine heer, der de
fornumme i stadenn, ath then megtige konge, som före hagde wondet 20
saa mange steder land och riige, wille da gieste dennom med
wold, da ginge de wd mod hannom, och togh hannem ind i
staden met stuore heder och ære, som dem burde ath giöre en
weldigh konge och förste. Der wor hand siden i mange aar
och regerede det gandske well. Der hand bleff död, da keisde *Bl.* 76*
de Danske dennom en anden till konge som hede Atthalaricus
paa Latine och kallis Atle paa Danske, hand regerede offuer Rom
och all Valland sin liffs tiid. Der hand wor död, da kiesde de den-
nom en anden aff thieris her som hede Theodatus, hand begynte
strax ath före orlogh och kriigh paa andre land och riige ther 30
om kringh, som hörde keiseren aff Grecken till, som hed Justi-
nianus. Der keiseren det spurde, sende hand en megtigh krigs
först wd mod hannom med megit folck, han slo de Danske paa
fluct och dreff dennom aff marckenn. Der de komme i thieris
behold, da bleffue the wrede paa thieris konge och sagde, de 35
thabede slagh for hans forsömmelse skyld, sa sette de hannom
wdaff sin kongeligh embede och keisde dennom en anden kongh
som hed Vittigiss, hand vant mange land och riige och megtige
steder hand slo och Mediolan den stuor stad plat ned i grund,
och myrde och drebede alt folk wnge og gamle, hand lod och 40

brende slot kircke kloster och huss och alt anden som wor i
stadenn, hand lod bryde muren ned om staden och alle torne
der wor paa. Der kieseren aff Grecken det spurde, da screff
hand sin stridzförste till som hed Bellisarius, ath hand skulle
Bl. 77 forliige sigh med kongh Witte, men hand kunde icke offueruinde
dennom met magt. Hand giorde siden en contract med kongenn,
ath the skulle haffue all then parth aff Valland som ligger paa
hinde side elffuen, som heder Padus, och kieseren skulle [haffue]
denne parthen paa denne siide. Der det wor giort, da foer Bel-
10 lisarius till Grecken igien, och kongh Vitte fulde hannom diid,
men hand sette för en anden danske hertugh i sine sted, som
skulle regere folcket, till hand komme tilbage igien, och befoll
hannom ath holde sin hoff och stat i en stad kallis Papia. Der
hand hagde fanget denne magt och welde, da förde hand strax
15 suar orlogh och kriigh paa alle steder och lande som ther laa
omkringh, och wanth thennom alle. Om sier slo hans eget folck
hannom ihiell, for hand wor formeget strengd mod dem Efther
hannom kiesde de Danske dennom en anden konge som kallis
Alaricus, hand lod strax beligge Rom met stor magt och i den
20 bestollingh sköde de hans sön ihiell. Der for soor hand paa sin
högiste eed, ath hand skulle sla staden ned i grund och myrde
och drebe alt det folck som wor i hannom. Der hand hagde
slaget porthenn ned och wille ridet ind i stadenn, da styrte
Bl. 77* hans heste wnder hannom, och bleff stille liggindis paa sine kne,
25 saa hand kunde icke komme hannom aff sted, huercken med
hugh sla eller spore. I det kom der en gudeligh mand till han-
nom och sagde: o du allermegtiste kongh, went dit löffte och
horde ord om igien och spar disse fattige christne mennisker,
och giff dennom deris liff. Kongen bleff strax mild mod dennom
30 aff Gudtz tilladelsse, alliguell hand wor en hedningh, och sagde:
ieg will spare kircker och kloster och alle dem som fly til den-
nom. Strax hand hagde dette sagd, da stod hans hest op med
hannom och hand red saa ind i staden met sin magt. De Dan-
ske robede da selffue till alle, som de kunde se paa streder och
35 gader, och bad the skulle fly till kircker och kloster, thi de
skulle haffue ther fred och row. Siden slo kongenn meste par-
then ned aff Rom och röffuede och thogh alt det der wor i
staden, forwden det som wor i kircker och kloster. Der for
fick hand och de andre Danske som wor med hannom euigh loff
40 och priiss, ath the sparede den hellige kircke, alliguell the wore

hedninge. Der hand hagde lingi regered och bleff saa död, da kiesde de Danske dennom en anden till konge, som wor föd i Valland, men hans fader och moder wor bode Danske. Hand want alle de steder och sloth som kieseren hagde i Valland och der till mange andre land och riige som wor Calabria, Appulia, Nea- *Bl.* 78
polis och mange andre flere. Hand want och Rom forwden suerdslagh, for de wor da alle redde for hannom och [de] Danske [i] stadenn. Siden screff hand kieseren till och bad, ath hand wille wnde hannom welluillige, ath hand motte kallis och scriffuis romerske konge aff alle, da wille hand were hans wen till grund, 10
ligeruiss som hand wor hans egne sön. Kieseren sende hannom hoffmodigh suar der paa, ath hand icke det giöre wille, men driffue hannom plat aff Valland. Da bleff kongen ganske grum mod de Romere, ath hans ögne de brende i hans huode som gloende ild. Sa red hand strax ind Rom och röffuede och 15
thogh alt det der wor. Siden slow hand ihiell wmildeligh alle de mennisker som wor i staden, och brende och skiende alle kircker och kloster och neder slo pauens pallatz och alle andre slotte och huss som wor i stadenn. O huor ynckeligh och gredeligh wor det da ath see, ath then deiligh och megtigh 20
Rommere stad, som för wor en frue och dronningh offuer alle andre steder i werdenn, wor saa grummeligh plat nederslagen, thi der wor da inthet huss eller torn kircke eller closter i alle den stad, saa nogen kunde builis eller skiulis wdj. Der aff mue alle mercke och besinde, ath alle den thing som byggis 25
kand med menniskens hender, det kand nederbrydis aff mennisker ighienn. Der kieseren dette spurde, da sende hand Belli- *Bl.* 78*
sarium till Valland igien med ganske megit folck, men kongh Totilas dreff hannom plat aff landenn igienn och slo ganske megit ihell aff hans folck. Der Bellisarius fornam, ath hand ther 30
inthet kunde winde, da foer han hiem igienn till Greckenn. Siden sende kieseren en andenn stridzförste wd till Walland hed Narses, hand slo kongh Totilas ihiell aff Gudz tilladelsse, for hand will icke spare den christeligh kircke. Siden kiesde de Danske dennom en anden til kongh igien, som hed Theiass. 35
Hand förde strax orlogh och kriigh mod Narsethen och thabede slaget. Siden bleffue the saa forligte, ath the Danske skulle da fare wd aff Valland, men det wor da forsildigh, thi de Danske hagde da nederslaget Rom och alle de andre deiligh steder, och borth thaget alt thieris guld sölff pendinge vaaben och verge och 40

ihiell slaget mend och quinder piger och drenghe fæ och quegh, saa der waar da saa goth som inthet igienn. Dette haffuer iegh nu snarligh sagt, o allermectige herre och förste! digh och alle danske kongher till euindeligh priiss och ære, och ath du och
5 alle andre Danske mue wiide ath siige her efther, huor mandeligh greseligh och grummeligh ether forfedre danske kongher haffuer för hafft dennom her i Valland i hundrede aar och mere
Bl. 79 tillige, och forderffuid alle land och steder plath i grund her omkringh, som der kiender en nu paa Romer och andre flere, huess
10 mure och torne som ligge end nu plat neder paa iorden till klart och sant jerthegenn, som du och andre flere Danske haffuer nu selffuer seeth paa denne reysse. Huo som will lese i wore krönicke och böggher som ther om screffne er, da skulle hand sucke och grede for den stuore sorrigh och dröffuelsse, som daa
15 gick offuer thenne öuckeligh och wlöcksalligh Walland, o allermegtigste herre och konge! ieg haffuer icke sagd disse ord for digh om dine forfedre framfarne danske konger, huor grummeligh the foer med Valland, ath ieg der met fortörne wille din kongeligh maiestat och ære, men ieg giorde det mest, fordi wi loffue
20 och priise din högmectighed offuer alle framfarne konger, som her haffuer werred i Valland tilforn, thi ligeruiiss som the komme hiid som glubende vlffue, ath the wille sla alle i hiell och röffue och thage, skiende och brende alt det som de kunde offuerkomme, saa est du nu, o edeligh konge! kommen hiid till oss thet thuert
25 emod mild och rund god och dydeligh spagferdigh och gudeligh, saa du motte nu lignes wed solenn som skinner all klarist, naar
Bl. 79* thet haffuer för werred mörck och regn, storm och ver.

O I andre megtige herrer och förster! som her nu tilstede er, som er margreffuen aff Mantua, hertugen aff Mediolan och andre flere
30 edeligh hertuger och greffuer, som haffue nu fuld den edeligh konge fra Rom, som er hertugh Mogens aff Mickelborgh, hertugh Frederich aff Brunsuigh, hertug Hanss aff Sassen, greffue Gert aff Oldenborgh, greffue Jacob aff Rupin och desligeste alle werdige bisper och prelather och andre edeligh ridder och suenne
35 och alle andre borger och klercke som her till stede er, I haffuer nu hört, huorledis forscreffne danske konger Theodericus, Attalaricus, Theodatus, Vittigiss, Ildonatus, Allaricus, Totilas och Tyras och flere, som födde wor aff reth danske kongelig bluud, komme hiid Valland ath röffue och thage sla och myrde alt det de kunde
40 offuerkomme, saa er det nu thuert emod denne edeligh högmeg-

tige förste kongh Christiern kommen hiid med stuor ydmighed
milhed och gudelighed, ath hand wille huffsuale hielpe och tröste
alle gode christne mennisker, och offre her sin gudeligh böner
til Gudh i Himmerigh, huo kand fuldkommelig siige eller thale, met
huor stuor dröffuelsse Rommer stad och andre flere för annammede 5
hans grumme forfedre danske kongher, som för komme hiid,
huo kand och nu her thuert emod sige eller thale, med huor
stuor glede och löst och werdighed denne edeligh konge wor *Bl.* 80
nu annammed i Rommer stad, thi at Sextus paue och hans
werdige cardinaler bisper och prelather och alt det andet kler- 10
keri togh hannom ind med alle som störst glede, thi hand kom
hiid ath hand will ophöge den hellige kircke, hand rådde och
alle christne konger herrer [och] förster, ath the skulle alle mandeligh
striide med then hellige christeligh troens fiender, som er Törker
och Jödher Hedninge och Ketter, der for kaller pauen hannom en 15
weldigh först och hellig konge, och all Romers mact kallet han-
nom all Vallandz herre deris kiere fader och alt Romerigis
och den hellige kirckens tross beskermer. Det er och well tro-
ligt ath mand der siige motthe, ath sancte Peder och sancte
Pouell sancte Laurentz och andre flere helligmend giorde hannom 20
stuor heder och ære med deris neruerelsse, for hand begaffuede deris
kircker och kloster, som hans forfedre framfarne danske kongher hagde
före nederslaget. Huo er nu till i disse eller andre lande och riiger som
nu kand ligniss wed digh for din stuor ydmyghed godhed rund- 25
hed och retferdighed, som thu betheer och giör mod alle andre
kongher herrer förster, de förde hiid dieris skiolde örne och falcke
orme och biörne, men du som est Jesu Christi ridder och thiener,
du förde hid i dine vaaben Jesu Christj korss och iij stompede *Bl.* 80'
nagle, som hand wor slagen giennem hender och födder meth, du 30
förde hiid paa din och din folckis kledebon de orde, som then
gode ridder sagde wnder korsset Langh fredagh, saa liudendis: san-
deligh wor denne mand Gudz leffuindis sönn! Disse wor denne
megtige kongh Christiernes waaben aff Danmarkis riige, dette wor
hans kledebons prydelsse och hans leffuitz beskermelsse, hand 35
hekiende Jesum bode med hu och hierthe; hand hekiende Jesum
med ord och thale, med hans seyr. Nar kom her nogen fremmed
konge hiid till Valland, som alle mennisker sa megit elste som de
göre hannom, alle forundre paa dette deiligh folck, som hand
haffuer med sigh. O du megtige margreffue aff Mantua! gled 40
digh nu, ath du haffuer fonget den höghorne konge, din egne

frende till giest till digh, och see din buss land och steder, gled digh nu, ath du haffuer fanget gest, thi hand er en smurd och crismed konge, pauen och alle andre i Rommer stad haffuer
5 annammed hannom med stuor heder och ære, och sunget hannom till loff priiss deiligh sangh met lösth och glede. O du megtige woffueruindeligh förste, kongh Christiern! huo er nu mere lycksaligh en du, som alle mennisker elske. Dette skall merckis och scriffues och sigis siden aff alle mennisker offuer all werden dit
10 kongeligh naffn och edeligh röcthe till euindeligh priiss och ære.
Bl. 81 Det skall icke forglemmis, ath den tiid reth konge slect wor for affdöd aff Danmarckis riige, ath ther wor da ingen indfödder i riged aff thieris egne danske konger, som rigens raad kunde till dieris konge wduelge, da wdualde de digh till deris konge for
15 alle andre som födder wor wden riigeth, och kronede digh siden till deris konge. De giorde digh icke alleniste denne kongligh ære, men de flyde en edeligh giffthermaal och gaff digh den högborne och megtige förstinde dronningh Dorothea till din hustru, som wor kongh Christoffers effterleffuerske. Du fick icke al-
20 eniste disse iij konge rige, for du vorst föd der till aff danske blod, men mere for din egne stuor mandom skyld, och desligeste for din gode röcthe skyld, som du hagde aff andre land och riige. Du haffuer icke alleniste beskermed din egne land som du figt med Danmarckis krone, men ocsa de andre lande som du
25 haffuer wundet der till med herre skiold. Der med haffuer du forhuerffuid digh en euindeligh naffn god röct stuor priiss och ære offuer all verdenn, och en mandeligh röcth aff alle som thale om digh. Huad skall iegh nu mere siige om din stuor rundhed paa huilcken alle forwndre maa, thi du giffuer icke alleniste din
30 edeligh mend och daglige thienere, men och saa andre stuor
Bl. 81ᵃ gaffuer, och der till med alt roff och bytte som digh till falder i orlogh och kriigh som thieris rette herre och konge, men ocsaa ligeruiss som du wor en aff thieris egne stalbrödre lidendis med dem onth och goth. Der for haffue de dig alle kier och
35 wille gierue welluillige liide med digh, huad dem kand offuergange i sadanne made. Det er migh icke mugeligt, ath iegh fullkommeligh siige kand som migh medt rette burde dine mange wtallige stuore dyder, for iegh haffuer nu i mange aar öffuit migh mere i orloff och krigh och andre gode hoffuerck end ieg haffuer giort
40 i boglig konster, derfor skall ingen forwndre sigh paa, ath ieg dette icke sige eller thale kand som mig burde, thi andre vise

oratores, som dagligh öffue dennom i saadan konst, och ere mere forfarne i hende och andre wiisdom, end ieg kand nogen tiid bliffue, de skulle icke heller kunde priise digh som dennom burde. Thi beder iegh digh först, danness konge! ath thu wilt nu werdis till ath beuise din kongeligh maiestatis mact och rundhed mod migh och sla migh till ridder, da fanger iegh derfore en euindeligh naffn priis och ere, ath migh er saadan ere giort aff en megtig stridzförste och weldigh konge. Ingen skall eller kunde ligge migh det till onde, ath ieg sadan naffn begerer som migh her effther alltid opuecke kand til dydeligh och mandomeligh *Bl.* 82 gierninger. Ingen skall heller forwndre der paa, at ieg denne er begerindis aff digh mere end aff kieserenn eller aff nogen anden christen konge, thi du est blant andre herrer förster konger ligeruiiss som en soll blant alle planether och stierner, endogh ath ieg haffuer i mange aar fared i mange striider orloff och kriigh och foet der stuor priiss och ære med suerd och glauen, da haffuer ieg icke alliguell fanget derfore nogen seerdelis naffn eller titell, ath ieg kunde haffue en euigh hukommelsse effther min död, dogh ath ieg er föd och kommet aff gammelt ridderskab her i Valland. Derfor beder ieg digh, o veldige konge! ath du wilt en nu werdess till ath sla migh till ridder med dit edeligh blancke suerd och bepryde migh siden med din gaffue och skindende gullkled som seduan er. Da fanger du der fore euindeligh priiss och ære.

Der hand hagde dette sagd, da slo kongh Christiern hannom till ridder och gaff hannom en deiligh selskaff aff guld, der for haffuer kongh Christiern en nu stuor priis och ære offuer alt Valland for hans stuor rundhed och godhed, och fanger aff alle her effther till euigh tiid, som denne oratz hörer eller leser paa Danske eller Latine, for hand lönte samme Vale saa rundeligh, *Bl.* 82* ath hand slo hannom till riddere och gaff hannom siden en kosteligh ridderligt selskaff aff guld, till met for saa lidet och föge arbeid, ath hand giorde hannom denne lille oratz alleniste till ære iblant andre herrers [och] försters neruerelsse.

Anmærkninger.

I.

Side

4[9] Engelen skal est. Hdskr. være engen.

5[13] soffnede f soffuede.

6[24.] [30] 7[25] Reinfred f Remfred.

7[14] lyder efter Hdskr.: Jfr. M till loff ok ære ok pawen syth hoffuit ok syk syelff then helge and at han osv.

11[9] røffue huad ieg kan, Hdskr. røne hwat ieg orkær.

11[16] i dag, Hsk. i en felugh dagh.

13[23] Jødeland, Hskr. Megle gord.

14[20] oc Cordes f. aff Cordes. Efter Hdskst. læses Stedet (14[21]): der kongen aff Cordes spurde osv.

15[21] fæst f. fast.

16[21] Der vor en konge i Danmark osv. er en Ændring af Chr. P. — Hdsk. (og Gh.) har: En herre bode i Frankerige som Jofrør het han war fødder i Danmark han sagd ofte k. manskab ok al thyt brøth han, aff syst wore the forlikthæ setthe han hannum syn søn till gysæll som Wdger het osv.

17[18] Danemund f. Janemund.

19[11] Gud haffue loff, Hdsk. Guth sy [sie] loffuet.

21[7] hør mig, Hdskr. theck bør.

23[14] bliffue han en tigh som det wurder, er Chr. Ped.s Rettelse af Ghemens Trykfejl: bliffue han en indigh osv. for Hdskst.s: bliffue han en nydingh osv. Det forældede Ord Tig (Hund) har født en ny Trykfejl i de senere Udgaver (1787), hvor Stedet hedder: „blive han en Tid, som det vorde", hvad Rahbek (Alm. Morskabslæsning I S. 34) atter har gjort til: „mig lige meget, som dig lyster".

26[7] wor f. for.

29[3] skone f. skøne.

—[34] dit f. tid.

—[36] met Gudz hielp, Chr. P. har udstrøget oc sancte Peder Apostel.

32[8] kongis hielm, Chr. Ped. har her oversprunget en Linie: som het Sueff oc hug Danemund igen oc kløff hielmen.

—[9] Carwel f. Barwel. Denne Trykfejl er ligesom de to ovennævnte ligefrem overflyttet fra Ghemens Udgave.

—[27] Roselle land, Hdsk. Jorsaland.

35[11] bestollede f. bestellede.

—[22] Huad, Hdskr. onth.

37[4] her der er Trykfejl for herder.

—[14] foresat, Hdsk. for en sedh.

38[9] Chr. P. har i dette Gudeselskab sat Thor ind, Ghem. har studt Apollo ud. De hedde nemlig i Hdskrft.: Mamenth, Theroganth, Jupiter og Appulin; hos Gh.: Makum, Teregud, Juppiter og Arpulin; Chr. P. har forvandlet den anden til Thore Gud, og de yngre Udg. deraf gjort Therog.

40[31] Enkesim høg en cristen, Gh. (og Hdsk.) rettere: Enkesim een cristen hug een (heden).

43[7] sky hest (som Gh. ogsaa har), Hdsk. skiwtz hæst. Ligesaa 51[12].

44[15] større f. storre.

—[33] Jodam, Hdsk. Rodam.

45[4] flugende, Hdsk. sultne.

—[31] komne f. komme.

54[8] sagde forstyrrer Meningen, og skal udslettes. Det er sagtens indkommet ved en uheldig Rettelse af en Trykfejl hos Ghemen. Hdskr. har: hwilken tw wilth tith mall skall wæry moth wor kæmpæ Færækunde, winder han osv.

56[4] webnede sig, Hdskr. wognede.

—[32] Hdskr. try tingh ok eth, i teg sielff ære iii tingh, lymmer kroppen osv. Gh. har forvrøret Meningen: try tingh oc eth i sigh sielff ære try tingh, sagde Roland, lymmer osv. Chr. P. atter rettet den.

57[18] kunde icke osv., Gh. maa icke fiske fogle by worde oc leffue aff solen, Hdskr madkæ fyskæ osv. som Gh.

58[10] oc døde, Gh. i døde, Hdskr. i dødæn. —[28] blodige, Gh. blødig, Hdskr. blygd.

61[27] waager (for Gh.s Trykfejl wager), Hdskr. wnger.

62[28] Thui, Gh. wi, Hdskr. we.

64[22] oc sagde f. at sagde.

65[6] aff hestene f. aff sin hestene.

—[29] hierte, Hdskr. herde.

66[21] han Rikens f. Hanrikeus.

71[1] som rider her saa dristelige om natten, (en Rettelse af Gh.s: soo tiffuege ridher om natten), Hdskr. tiffuelege rydder om natten ryder.

—[2] greffue, Gh. gaffwes, Hdskr. gaffes.

—[10] Hdsk. som bast, Gh. som eth bast, Chr. P. som en gast, sen. Udg. (1787) som et liig.

72[9] Hdskr. swarede [tro thet som troligt ær ok glædis] madelege, Gh. har oversprunget den indklammede Linie, og Chr. Ped., for at faa Mening i Resten, rettet madelige til mandelige.

72[26] røde (ligesom Gh.), Hdskr. rortæ.

80[25] ieg wed (Gh. ieg werther), Hdsk. ieg wenther.

—[31] bort, Gh. wegh, Hdsk. thin wegh.

82[14] Roland oc f. Roland.

83[10] tørsst f. tørfft.

86[19] en guld orm, Hdskr. ørn aff guld.

87[29] wor det hart, blodige (ɔ: blødige, blødagtige) mend ath werge. Hdskr. war rædde men onth ath wart.

89[9] vd aff landz, skal være: vd aff landet.

92[35] Gudz søn, Hdskr. Marie søn.

93[23] paa Gud oc hans, Hdskr. paa Jomffru Maria ok hendes.

98[35] thi act kommer icke all i pung, er tilf. af Chr. P.

101[35] høffuisk (Gh. hoffuesth), Hdskr. hoffueth; ligesaa 103[4].

105[5] huer der, Gh. hwer there (hver af dem).

—[13] hagde mig gerne, om han kunde, Hdskr. rettere: hade gernæ mag om han kunnæ.

107[12] lønlige, Gh. liofflighe Hdskr. liwslege.

109[8] almegriste, Hdskr. och iomfru Maria. —[33] acter sin fordel oc lempe, Hdsk. skodher syt æffnætræ

113[6] efter hiemmerige har Chr. P. udstrøget: oc sancte Pæder apostel

116[23] ned trede (Gh. Trykfejl: nædher nædre), Hdskr. nedræ.

118[9] til en øø, Gh. (og Hdskr.) rettere: vti en siøø.

120[12] nogen f. megen.

121[4] min skade, Hdsk. rettere: myndre skade.

123[8-9] effter sin fader osv. er naturligviis tilføjet af Chr. P. jf. 16[21].

—[14] keyseren, Hdskr. hwn.

178[12] saa f. som.
181[30] rasker f. kasker, maaske rettere karsker jf. 221[18].
193[26] er ond f. eller ond.
199 [5] finge der f. finge de.
209[14] samme f. somme.
215[1] henge f. hengde.
222[24] støre f. store.
238[24] denne f. dine.
254[14] De f. Da (Udg. 1552 har samme Trykfejl).
279[17] gensigelse f. gensigelige.
280[7] vaage f. vaagen. —[8] bør f. børn.
284[16] kan f. kant. —[25] hugge de f. huggede.
291[27] siden f. sine (eft. Udg. 1552).
305[12] for f. før.
310[34] faa gaat f. saa gaat.

317[2] Den f. En. —[12] snarlig f. suarlig
318[29] raader er vel Rødder (Suhm har: raadet Slaane-Haffuen).

334[15] allerædelste adel eft. B., f. allerældste alder.
—[24] i werden, B. tilføjer: med vtalige slect oc affodinger.
335[1-2] rolig hæffd, B. roligheed.
337[21] mindste, B. nederste.
338[25] der som .. fødder tilf. eft. C.
339[16] alle tilf. eft. B.
345[21] tilf. eft. C.
346[4] hed hand, B. ved naffn.
357[31] otte hende f. Otte haffde.
360[14] overspr, at Haldan overvandt Ane.
367[24] sexten Slægt-Led er der, skjønt der nævnes 18 Konger, men Alrik og Erik var et Broderpar, saavelsom Alf og Inge.

368[12] Lakunen er udfyldt eft. Gaguinus.
370[14] foreldere f. forredere.
—[19] Lakunen eft. Gaguinus.
373[4] Frandske f. Danske. —[6] och f. ath. —[17] saa f. sagde.
375[26] rerlige, kan maaske læses: reelige.
379[19. 31.] 382[14] Adelsten f. Adelsted.
—[28] nogre f. Norge.
380[17] saa f. som.
381 De i Noterne her og paa følgende Sider omtalte Tegn (signa) er snart en Stjerne, snart en Triangel, med eller uden Kors paa Toppen, Firkanter med eller uden Prik i, o. dsl.
383[17] bestollede f. bestillede.
—[36] eller f. alle.
— Noten ved Begyndelsen af Knuds Historie henviser udentvivl til Forfs. Oversættelse af Sare, hvor disse Tillæg skulde indskydes.
384[7] et f. oc.
387[27] Hullet fyldes vel med: en Dansk dreng.
388[1] hun f. hand. —[27] hand f. hun. —[33] eders f. deris.
392[38] hoff skal maaske udslettes.
401[33] Norges f. Norgeske.
411[25] bluff f. kluff.
412[39] sinde f. snes.
414[12] hun f. hand.
419[6] Der fand hand f. De fand hannem.
420 Noten: ubi f. ibi.
423[22] dig nøge f. dett nøge.
425[24] hand f. hun.
427[1] lagde f. sagde.
428[35] Ulvels skal være Thorgils.
432[14] Englands f. Danmarks.
— Da det er rimeligt, at Chr. P. ogsaa har haft Tillæg at gjøre til Sares 12 og 13 Bog, er her vel et af Sporene til den Mishandling hans Danmarks Krønike havde lidt. Jalfald er da Begyndelsen af Erik Emund borte.
439[17] reide, anderledes kan der neppe læses.
—[28] trysinde f. try tusinde.
440[32] Vedel har her ved Afskrivningen oversprunget to Blade, som først senere er fojede til.

441[18] kan neppe læses andet en Lyhuo.
446[18] korde f. borde (jf. Rimkrøniken).
—[24] hannem f. hand.
449[20] som f. sin. —[30] bad f. lod.
451[35] Juderne f. Jøderne.
453[16] den, maaske dem.
454[9] leide opr. segle.
458[12] Rudolphus f. Adelphus.
—[17] Helstede f. Helpede (eft. Hvitfeld).
459[7] ringde h. klocken f. pringde h. blocken. Det indskudte thi rammer maaske ikke Meningen; der er muligvis her udfaldet flere Ord. Et Kryds Vedel har sat til i Randen betyder vist at han har savnet noget.
—[14] møste f. møtte. — en blot maaske: blot en.
—[18] slo, maaske tog. Vedel har sat Kryds derved.
—[22] iegh f. digh.
460[25] farer f. fader.
—[28] søsther, Vedel har skrevet ovenover Ordet: søsterdatter.
461[36] hensen f. gensen.
462[5] blider f. klider.
— Anm. under Siden er bortskaaren af Bogbinderen, der ligeledes har borttaget Vedels Omslag af Bogen.
463[31] icke burde nok udslettes.
464[5] her er sikkert nogle Ord udfaldne.
466[29] han f. hun.
468[14] her har Vedel gjort Tegn til at ville indskyde Stykket om Oluf S. 473.
471[24] haffue f. haffde.
475[39] bataviske er det usikkert om der staar.
476[6] dennom f. hannem.
477[40] Ericksson f. Pedersson.
478[9] heller f. eller.
—[18] sagde f. giorde.
482[39] det i dage f. i det dage.
491[4-6] End dogh ... ridderskabeth f. Da wor det alligeuell kongenn megit gaat och nytteligt och ridderskabeth enddogh dette wor en falsk fund och raad da wor det kongen meget gaat.
491[37] megen, maaske nogen.
492[28] konge f. orloff.
499[15] udel. fire x.
—[23] om f. och.
500[35] fortalede de f. och fortalede.
501[23] tredsinds f. fempsinds.
506[1] hand f. hans.
508[25] men f. med.
509[34] greseligh f. geiseligh.
510[2] Grecken hedenskaffuit f. greben hedenskaffuis.
514[37] Allaricus f. Attalaricus.
516[4] crismed f. cristned.

II.

Kejser Karl Magnus Krønike.

Da Udgiverne af Chr. Pedersens Danske Skrifter henvendte sig til Videnskabernes Selskab, for at finde Understøttelse til dette Værks Fremme, nedsattes en Komite af tre sagkyndige Medlemmer, som i deres derover afgivne Betænkning anbefalede Udgaven, men maatte dog „anse det for tvivlsomt, om de to Eventyr (Holger Danske og Karl Magnus), der kun haves i nye Udgaver fra det 17de Aarhundrede, udkomne henved 150 Aar, efterat Chr. P. først lod dem trykke, kunde egne sig til at optages blandt hans øvrige Værker, der udgives saaledes som de umiddelbart udgik fra hans egen Haand". Denne Tvivl var vistnok begrundet, saalænge man med Nyerup maatte beklage at deres Editio princeps var tabt (Iris 1795 I S. 239), og de to Folkebøger altsaa skulde optrykkes efter de yngre og ikke lidet forandrede Udgaver; men den forsvandt, da det lykkedes mig i Stokholm og Upsala at treffe Exemplarer af begge Skrifters Originaludgaver. Thi da blev de af altfor stor Vigtighed saavel for vor Literaturhistorie i Almindelighed som især for den berømmelige Forfatters Skribentvirksomhed, til at de turde udelades af en samlet Udgave af hans Danske Skrifter. Derimod rejste der sig en ny Tvivl med Hensyn til den ene af de to nævnte Bøger, nemlig Karl Magnus, thi ved en nærmere Undersøgelse viste det sig, at Chr. P. stod i et meget forskjelligt Forhold til de to Krøniker, der som Tvillinger har fulgtes ad i Folkets Yndest, og som vore Literatorer erklærede for „to Alen af eet Stykke" (Nyerup, Alm. Morskabslæsning 1815 S. 85). At de saalænge har kunnet gaa og gjelde derfor, er et yderligere Bevis paa, hvor god en Folkeskribent Chr. Ped. var, siden han af fremmed Stof, som det han havde til Olgers Krønike, kunde lave en Bog saa ganske efter sit Folks Smag, at man ikke kunde kjende den fra et Sidestykke, der sagtens er idetmindste 100 Aar eller mere ældre, om ikke just af samme dunkle og dermed folkelige Udspring som Middelalderens Viser og Eventyr. Det er nemlig Tilfældet, at medens Chr. P. oversatte og

bearbejdede sin franske Kilde til Olgerskrøniken, forefandt han Karlskrøniken som et ældre dansk Skrift, der alt i mange Aar fra Ghemens Presse var danske Læsere bekjendt. Hans Arbejde ved den blev kun, om man saa tør sige, at modernisere dens forældede Ord og Udtryk, samt rette de mange Vildelser i den Ghemenske Tryk. Spørgsmaalet blev da for Udgiveren af hans Skrifter, hvorvidt en dansk Folkekrønike, hvoraf Chr. V. kun havde besørget en ny Udgave, turde finde Plads mellem de øvrige Skrifter, der med større Ret kunne kaldes hans egne. Men betænker man, at han aabenbar helt igjennem har gjort sine Ændringer, saa der neppe er bleven en Linie urørt; at den Ghemenske Udgave, som han bearbejdede, paa nogle Brudstykker nær, er forsvunden; at det er af stor sproglig Interesse at kunne sammenligne Chr. V.'s Redaktion med det ældre Haandskrift, vi har og som dog i det hele, saavidt man kan se, stemmer med Ghemens Aftryk; og endelig at det er i den Stikkelse Chr. V. gav Bogen, at denne i tre Aarhundreder har underholdt Slægt efter Slægt i vort Folk: da maa vel ogsaa denne Tvivl forsvinde, og Chr. V's. Udgave af Karl Magnus Krønike fortjene at indlemmes mellem hans Danske Skrifter, førend det eneste endnu bevarede fuldstændige Exemplar af dens Original-Udgave forsvinder; skjønt den ingenlunde gjør en Udgave af Børglum-Haandskriftet af 1480 overflødig, men vil netop ved en saadan faa sin fulde Betydning.

De ældste Udgaver af Chr. V's. Karl Magnus og Olger Danskes Krøniker maa sagtens tidlig være opslidte og forsvundne, og det er Grunden til at Oplysningen om den rette Sammenhæng, især med den ene af dem, har været saalænge undervejs, før den endelig naaede os. Medens nemlig Forfatteren i Fortalen til Olger Danske giver Besked om, hvor han har taget denne Krønike fra, og paa hvad Maade han udarbejdede den, savnes der i de sædvanlige Udgaver af Karl Magnus (og man har i lang Tid ikke kjendt ældre end den fra 1656) ethvert oplysende Ord om Forfatter, Tid eller Ophav, og de Oplysninger, man lidt efter lidt førte frem og føjede sammen, bidrog snarere til at forvirre, saa Vogens Literaturhistorie tilsidst blev en Knude af Urimeligheder. Af Efterskriften til Olger saae man, at Chr. V. havde skrevet Kejser Karls Krønike, og man kjendte en Udgave af denne Krønike fra Ghemens Presse 1501 [1]); men Nyerup synes ikke at have mærket Vanskeligheden han indviklede sig, ved at lægge disse to Kjendsgjerninger sammen, og antager at første Udgave af Chr. Pederiens

[1]) nævnt af Worm i Monumenta Danica S. 380, jf. Suhm, Critisk Hist. af Danmark III S. 594, og Langebek, Histor. Almanak 1764.

Karls-Krønike udkom 1501[1]). Men den laa dog alt deri, at denne Forfatter, som døde 1554 og hvis frugtbare, og i en Menneskealder saa godt som aldrig afbrudte Skribentvirksomhed først begyndte 1510, ikke med Rimeligbed kunde have udgivet Bogen, da han i det højeste var en Snes Aar gammel. Rahbek lagde heller ikke Mærke dertil, men brugte blot denne første Udgave 1501 til at gjendrive en af Nyerup henkastet Gisning, at Chr. P. maaske havde sammenpillet Bogen af „Krøniker, Legender og Romaner" i Paris, thi der havde han ikke været før 1510-15[2]). Den første der yttrede Betænkelighed ved Nyerups Combination var, saavidt vides, Molbech, der i sit Skrift om de ældste danske Bibeloversættelser (S. 42) ved at omtale Chr. P.s „Oversættelse" af Karls Krønike, som „siges allerede 1501 at være trykt", tilføjede: „jeg holder det for meget tvivlsomt. Saa tidligt har Chr. P neppe begyndt at skrive, desuden tale flere Grunde derimod. Har Gremen trykt en K. Karls Krønike 1501, da har det vel været en anden Oversættelse end Chr. P.s". Den lærde Forfatter anfører ikke de andre Grunde han har haft til sin Tvivl, men sikkert har han ialfald faaet den bestyrket, da han et Par Aar senere blandt andre danske Haandskrifter i Stokholm undersøgte „Krøniken i Prosa om Carl Magnus og hans Kæmper"[3]), der i det væsenlige indeholder samme „Oversættelse" som den gængse Folkebog, men derhos har den Paategning, at den er skreven „Aar efter Guds Byrd 1480 i Borglum", og kan da ikke have Chr. P. til Forfatter, med mindre han havde skrevet den paa sin Vugge, og den gik ialfald ikke i Børglum-Kloster.

Gaaden er let at løse nu, da Original Udgaven er kommen for Lyset igjen, thi den har en Titel og Efterskrift (s. S. 127), som de senere Udgaver har udeladt. Deraf fremgaar det, at Karl Magnus havde alt længe været til paa Dansk, før Chr. P. rørte ved den; og hvorledes den oprindelig saae ud, kan man lære af ovennævnte Børglum-Haandskrift, thi det er ikke blot en „Oversættelse" af samme Bog, men det er ganske den samme Bog i en lidt ældre Skikkelse, end den Chr. P. udgav. Efter en saadan Afskrift — thi den samme har det ikke været, da der i det Enkelte er adskillige Uoverensstemmelser — trykte

[1]) Iris 1795 I S. 235; jf. Alm. Morskabslæsning S. 68, og Literatur-Lexicon II. Han havde rigtignok haft en Forgænger i F. C. Schønau, som i Holger Danskes Levnetsbeskrivelse (1751 S. 66) taler om „Carl Magnus, oversat af det Franske paa Dansk af Christiern Petreius, og trykt i Kjøbenhavn 1550(!) af Gotfred Gemen".

[2]) Rahbek, Dansk og Norsk Nationalværk I S. V.

[3]) Histor. Tidsskrift IV S. 160.

Ghemen Bogen, som Worm vidner, 1501 og, som det ses af Efterskriften hos Chr. P., 1508 eller 9 (ɔ: 25 Aar før 1534, s. S. 128[3]). Denne Ghemenske Udgave er nu forsvunden, paa nær et Brudstykke af et Exemplar — noget over Halvdelen — som findes i Upsalas Universitets Bibliothek; men det var denne Udgave, Chr. P. efter sin Hjemkomst fra Landflygtigheden (1532), paatog sig „at rette og forbedre fra det første i Bogen og til det sidste med svart Arbejde", og som derefter blev prentet i Malmø 1534 og er bleven Moder til de mange senere Aftryk af Bogen, som er gjort ligetil vore Dage.

Da det forholder sig saaledes, skydes Spørgsmaalet om den danske Karlskrønikes Kilde, tilbage fra Chr. Ped. Hans Kilde er hverken latinsk, fransk, spansk, tydsk, engelsk, hollandsk, islandsk eller svensk — thi paa alle disse Sprog findes Karl Magnus Krøniker; han havde kun een Kilde, den var dansk, og det endda kun i een bestemt Skikkelse, nemlig Ghemens Udgave. Denne ene har han holdt sig til, og tydelig nok ikke kjendt eller benyttet noget Haandskrift, det ser man bedst af den Maade hvorpaa han har rettet Fejlene hos Ghemen, hvorpaa nogle tydelige Exempler er given ovenfor i Anmærkningerne S. 522, se f. Ex. 23[14.] 56[22.] 57[17.] 61[27.] 72[9.] o. m. a. Skjønt det kun er et Brudstykke der er tilbage af Ghemens Udgave, er det dog saa betydeligt — 51 af Bogens 90 Blade[1]) —, at man baade kan bedømme dens Beskaffenhed i og for sig, og dens Forhold saavel til sin Forgænger som sin Efterfølger. Den stemmer med Børglum-Haandskriftet saaledes som to af den Tids Afskrifter af samme Skrift plejer at stemme, men dog med saadanne Uligheder i Navne og Andet, der taler for at det er ikke i de nærmeste Afskrifts-Led, de to har fælles Moder. Derhos er Ghemens Udgave af Karl Magnus, ligesom hans andre Bøger, vanheldet ved en Mængde Misforstaaelser og Trykfejl, saa det er ikke uden Grund, at der i Efterskriften til Chr. P.s Udgave klages over, at „Bogstaverne vaare meget vrangelige og urettelige tilhobe satte, saa at det som skulle staa fore, det stod bag og det stod bag som fore skulle staa med Rette", og „det er vel troligt, (føjes der til, sagtens med Hensyn til den tyske Bogtrykker), at de som før prentede den gamle Krønike, have ikke vel for-

[1]) De levnede Blade er: Bv. Cl-v. Dl-iv. Fl-iv. Gli iii. Hii iii. Ji-iv. Ki-iii. Lii-iv. Mi. Ni-iv. Pii iii. Oii iii. Ri-iv. Sii iii. Tii-v. Vi-v. (Der mangler: Ai-vi. Bi-iv vi. Cvi. Ei-iv. Gi iv. Hi iv. Kiv. Li. Mii-iv. Pi iv. Oi iv. Si iv. Ti iv. Vi vi). Bogen har bestaaet af 20 Ark, hvoraf A, B, C, T og V har haft 6 Blade, de øvrige 15 hver 4 Blade. Særskilt Titelblad har der ikke været. Den er trykt i Oktav med Ghemens sædvanlige Typer, med 30 Linier paa en fuld Side.

stondet Dansken, og ikke heller ret kunnet tale hende, mens de have saa bagvendt Bogstavene og Ordene i hende fra det første og til det sidste, saa at der er neppelige en Linie i al den ganske Bog, at der ej findes nogen Brøst paa somme af Ordene".

Der er derfor, som alt ovenfor bemærket, heller neppe en Linie i al den ganske Bog, som Chr. P. ikke har fundet sig beføjet til at rette og ændre paa, dog er det efterhaanden som han kommer hen mod Slutningen, som om han var bleven træt af at rette og har ladet det løbe med som det var. Disse Ændringer har han ikke indskrænket til at rette Trykfejl, men, som samme Efterskrift ogsaa antyder, han har desuden udbyttet de „mange gamle Danske, Svenske og Norske Ord, som ikke mange Danske nu ret forstonde kunde" med nyere mere gængse. Hvorvidt han altid har været heldig med eller just haft behov at gjøre disse Ombytninger, er et Spørgsmaal, men da det treffer sig saa heldigt, at vi endnu har Bogen i sin gamle Skikkelse ved Siden af hans Redaktion, er det et for Sprogets Historie højst lærerigt og i vort Bogvæsen fra den Tid, saa vidt jeg veed, enestaaende Exempel. At optælle alle Chr. P.s Ændringer og Rettelser var omtrent det samme som atter at optrykke hans Bog med den gamle ved Siden, og det sidste bør vistnok ogsaa engang gjøres, men her er kun Plads til at nævne nogle Exempler, hvoraf en Del alt er givet i Anmærkningerne ovenfor, forsaavidt de kunne væsenlig oplyse eller berigtige Chr. P.s Tekst. Jeg vil sætte Chr. P.s Udtryk i Klammerne ved Siden af det han regner for „gamle danske, svenske eller norske Ord": alt iampt (fast igjen), løne (dølge), sultage og gyriger (stærk og gerig), ydmykt (ydmygbed), vedertørve (have det behov), bekenne (vederkennes), orker (kan), hadh (spe), Guds svigere (Guds forrædere), adræ (aarer), sam (sømmede [svømmede]), nam (lærde), fledie (løse ord), H. tolken, Gh. telligen (saadan en), frithbryder (forrædere), meggel (stor), attæ (hagde), nær sig (hos sig), rønis (forsøgis), huor hannem motte (h. h. led), klyvede med gørsømmer (ladde med clenodie), skibelse (skikkelse), fire dags leder tæden (f. d. ferd derfra), bodested (paulun, lejr), skodde gørlig (besaa vel), harmede hanum (sørgede han), synie (sige nej), resen (kæmpen), tho i hvert sind (to og to tillige), fred waar kreyeret (fr. v. gjort), hegte (holde for den), i sænder (sammens, tillige), ussen, osen (ussel), væffle (offuermagt), bodkafflæ (budskaff), nedre (fornedre), trægaard (urtegaard), anth (under), taler dravl (t. daarlige), røde mæret (r. haff), mønsteret (templet), leon (løve), kende døden nalke sig (fornam døden vilde komme), nalkede (hindede), Dannemanne (Dannemendz), reddughe (redele), H. etsyn, Gh. en synnom (en tid), gider boreth (kan bere) osv. Til svenske

eller dog skaanske, Former som hos Chr. P. er borttagne, har da ogsaa hørt 1ste og 2den Persons Endelse i Flertallet af Gjerningsordene i Bydeformen (paa um (em) eller em og 2den paa en), som forekommer meget hyppig i Berglum-Haandskriftet og engang imellem hos Ghemen: ridum eller ridem, riden (lad os ride, rider J!), trædum (trædem), stingom, dragum, winnum, haffuem, villom, brukem; høren, gøren, tagen, værjen, fallen. — Naar han i Ghemens Bog traf Steder der ved Trykfejl var blevne meningsløse, har han rettet, men altid paa fri Haand. Skjønt han siden maatte høre ilde for at han havde ladet meget staa, af hvad der smagte af den paavistiske Helgendyrkelse, har han dog flere Steder strøget hvad der i denne Henseende har stødt ham, som 92[8], 93[23] og 109[8] Jomfru Maria, 29[36] og 113[6] St. Peder Apostel. Den eneste Tilsætning han har gjort, som griber ind i Fortællingen er S. 16 om Udgers eller — som han heltigjennem forandrer Navnet til[1]) — Olgers Herkomst, hvor hans Fader „Jofrør som var fødder i Danmark" bliver til Kong Gøttrik, i Danmark, medens Jofrør dog senere optræder som en af Kejser Karls Mænd og falder for Burnemand (Burmand), før Olger fælder denne Jette (S. 26). I Forbindelse hermed staar Henvisningerne S. 123[8-9] til Saxes Danmarks Krønike.

Chr. Pedersens første Udgave af Karl Magnus (Malmø 1534) har hidtil ikke været kjendt af vore Literatorer. Der findes af den et Exemplar i Svenske Akademiens Bibliothek i Stokholm, en Bogsamling der indeholder en Mængde ældre tildels sjeldne Bøger, men som desværre ligetil for kort siden har nydt saaliden Pleje, at den nu ikke kan indfri de Løfter, dens Katalog udsteder[2]). Dette Exemplar er dog noget beskadiget, og mangler helt 5 Blade (Aiv, Bi, Biv, Ci, Civ). Derimod

---

[1]) En anden Navne-Forandring som findes i denne Krønike er Genelon til Geuelon, der vist skyldes en Forverling af n og u i Haandskriftet, Ghemen benyttede.

[2]) Dens Ophav skyldes en Grosserer N. Lindahl i Norrkøping, Svigersøn af den lærde Giørwell, selv en belæst Mand og navnlig en ivrig Bogsamler. Især af historiske og biografiske Værker ejede han en betydelig og udmærket Samling. Paa sine ældre Dage (1811) udsondrede han dersra alt Ikke-Svensk og alle Dubletter, og skjenkede denne Overflod — 12000 Bind — til Svenske Akademien. Kortefter døde Manden og hans øvrige Samling afsprædtes. Bogsamlerne i Stokholm ilede til Norrkøping og enedes med hans Efterladte om en Taxt: 3 sv. Daler for en Foliant, 2 for en Kvart, 1 for en Oktav. Saa tog hver efter Lyst, men Broderparten fik den snilde russiske Gesandt Suchtelen, hvis store Bogsamling efter hans Død sendtes til St. Petersborg.

ejer Upsala Universitets-Bibliothek et Exemplar der er saa helt og godt bevaret, som om det aldrig havde været læst. Det er engang i forrige Aarhundrede indbundet sammen med et Exemplar af Olgers Krønike fra samme Aar, samt det ovenfor nævnte og benyttede Stykke af Ghemens Karl Magnus. Bogen er trykt med samme Art (Gammelgothisk) Skrift, som Chr. P.s Bøger fra Antverpen, i lille Kvart, og tæller 19 Ark, hvoraf X dog har 6 Blade. Ogsaa Initialerne ere de samme som i hans tidligere Skrifter, med de nordiske Rigers Vaabener, enten særskilte eller samlede i Unions-Orden, enkelte dertil forsynede med hans Navnebogstaver C. P., saasom H'et (S. 43[13]) og B'et (S. 124[15]). Ligesaa er og Titelen indfattet i en udskaaren Ramme.

At det maa være hans første Udgave, kan der neppe rejses nogen Tvivl om, og forsaavidt man vilde bygge paa at Aarsbestemmelsen 25 Aar efter den tidligere (Ghemenske) Udgave, hvoraf man kun kjender en af 1501, peger paa 1526, da vil det erindres at Chr. P. dengang var landflygtig, og at her desuden siges: han før var Kannik i Lund, men sit Kannikedom mistede han først 1528, og hjem kom han først 1532, saa det er kun muligt men aldeles usandsynligt, at der skulde have været en Udgave fra dette eller det følgende Aar. Thi der bliver rigtignok den Synderligbed tilbage, at han allerede d. 29. Januar 1534, da Olger Danske udgik fra Pressen, havde hørt stæve Domme om Karls Krøniken, som han fandt sig foranlediget til at svare paa (s. S. 313[19] ff); men maaske Bogtrykkerne, da som nu i Slutningen af Aaret, har været lidt forud med Aarstallet, og sat 1534, skjønt Bogen kom sidst i 1533.

Hvormange Optryk der er kommen af Chr. Pedersens Udgave af Krøniken om Karl Magnus, er ikke let at sige, da der sagtens ikke er Spor af de fleste. Nyerup nævner (Alm. Moerskabslæsning S. 89) Udgaver 1656, 1695, 1707, 1731, foruden „de mange der siden er udgaaede fra Høpfners og Graaes Trykkerier", hvoraf jeg hidtil dog kun har set en Udgave af 1787, foruden en ny af 1847, der synes at være Optryk af en af de ældre Udgaver (før 1707). Ogsaa i Norge er Bogen optrykt, navnlig i Kristiania 1847 og 1849 (i Prof. Stephens' Bogsamling).

Den Svenske Karl Magnus Krønike som J. E. Riez har trykt (Scr. S. med. ævi IV) efter et Arna-Magn. Hdskrift fra 1492, er en Del forskjellig fra vores Krønike. Den er vist et Brudstykke, og fortæller kun om Besøget i Jerusalem og Maglegaard (S. 99-105), og om Ronceval-Slaget.

Kong Olger Danskes Krønike.

Om den navnkundige Olger Danske er der skrevet mange lærde Afhandlinger. Snart har man villet bevise os, at han, som Sagnet gaar og Krøniken melder, har været af Dansk Kongeblod, snart har man med vægtige kritiske Grunde gjendrevet denne Paastand og rejst Europa rundt for at opsøge ham en rimeligere Hjemstavn; man har da viist os snart i Øst og snart i Vest for at finde den, men det er endnu ikke lykkets. Disse Undersøgelser have altid deres Værd, thi selv om de ikke naa deres Maal, kommer der gjerne en og anden lille Oplysning frem om Sagen; kun er det uforsigtigt af dem, der vil føre os til Bajern eller Austrasien, eller hvor det nu kan være, for at finde Olger Danskes Vugge, naar de se ned paa deres Forgængere som ukritiske Hoveder, fordi de søgte den herhjemme. Thi er det ukritisk at ville indlemme en mythisk Sagnhelt kjødelig i den danske Kongerække, da er det ikke mere kritisk, at faa ham gjort til en tysk Prinds. Ej at tale om, at en saadan Æventyrer som Olger Danske, kun kan høre hjemme hvor Folket poetisk har tilegnet sig ham, saa Digteren trods alle Indsigelser beholder Ret:

Paa Lejre græsse nu Faar paa Vold,
Hvor fordum Kæmperne brukte,
Paa Lejre stod der et gammelt Skjold,
Det blev Holger Danskes Vugge; —

men selv den ædrueligste Kritik nødes mere og mere til at indrømme, at Olger hører ikke blot poetisk men sagnhistorisk hjemme her i Norden, da de udvandrede Normanner sikkert har skabt og uddannet Sagnet, og hvormeget deraf de end med Navnet og mere har lært og laant i deres nye Hjemstavn til Indklædning og Udpyntning, saa har de bragt Kjernen med sig hjemmefra, og ladet deres gamle Heltesagn gaa igjen i frankisk Skikkelse og Dragt. Man har mindet om Olger-Sagnets Ligbed med Orvar-Ods (Brynjolfsson i Annal. for Nord. Oldk. 1851 S. 127), men Peder Syv kom det maaske allerede endnu nærmere i sin Danske Boglade, ved at sammenstille Olger med Stærk-Odder (Nyerup, Almind. Moerskabslæsning S. 105). Det er ikke blot i Almindelighed deres lange omflakkende Liv, de har tilfælles, hvorved de staa som mythiske Folkehelte for hver sin Gren af de udvandrede Nordboer; men i det enkelte har Sagnene flere Træk sammen. Som Odin kom med sine Vugge-Gaver til Stærkodder, kom Vætterne til Olger, og navnlig synes dennes Kamp med Burmand for Gloriant at minde stærkt om Stærkodders Kamp med Angantyr for Helga. Det er ikke Meningen at paa-

staa, at saadanne Træk skulde være umiddelbart overførte fra den ene Sagnkreds i den anden, men de udspringe fra den samme Kilde, det Folks Indbildningskraft og Forestillingskreds, der fandt Drift til at tænke sig saadanne Helte og saadan Daad.

Hvad ellers Uddannelsen af Olger-Sagnet angaar, da er det vissefte og idetmindste det sandsynligste man endnu veed derom, at der alt i det 10de eller 11te Aarhundrede har været Folkeviser om „Ogier" eller Udger Danske, (thi Formen Olger synes først at blive almindelig hos os med Chr. Pedersens Krønike), hvoraf en ogsaa har fundet hjem til os (hans Kamp med Burmand). Disse ligge til Grund for den Rimkrønike om Ogier le Danois, som en nordfransk Digter Raimbert skrev i det 12te Aarhundrede (paa 12-13000 Vers). I det næste Aarhundrede omdigtede og udvidede en anden fransk Digter, Adenez, den første Sang heraf, og i det 14de blev Raimberts Digt endnu yderligere forøget og fortsat, saa Krøniken talte indtil 25000 Vers. Denne blev endelig i det 15de Aarhundrede overført paa Prosa, og „prentet i mange tusinde" Exemplarer, efter Chr. Pedersens Vidnesbyrd (S. 135[12]), samt i Oversættelser fra Fransk paa andre europæiske Sprog, deriblandt da ogsaa paa Dansk (S. Grundtvig, Danmarks Gamle Folkeviser I. S. 381-390, og L. A. Rothe, Om Holger Danske).

Chr. Pedersen var ofte derom bedet, skriver han i Fortalen (S. 134), ja budet og befalet, sikkerlig af Kong Christian den Anden, at oplede Krøniken om Olger, som menig Mand her i Riget kun kjendte af Kæmpevisen om ham (S. 136). Endelig traf han den i Paris, prentet paa Fransk, hvoraf man endnu kjender et Par Udgaver før 1530, men da han ikke forstod det Sprog, bekostede han Bogen oversat paa Latin, og derfra fordansk̊ede han den saa. Da der saaledes ligger et Led imellem den franske Krønike og Chr. Pedersen, som vi ikke kjende, er det umuligt at afgjøre, hvormeget af Forkortelsen og hvormange af Forandringerne der kommer paa hans egen eller paa hans Medhjælpers Regning, men sammenlignet med hans øvrige Oversætter-Arbejder, er det ikke utroligt, at han selv er Mester for det meste af hvad der er afsligt. Nyerup har (i Iris 1795 I S. 250 ff.) beskrevet den gamle franske Udgave af Krøniken, hvoraf et Exemplar findes her paa Kongens Bibliothek, fra c. 1500 (uden Angivelse af Aar og Trykkested), og derhos sammesteds anført flere Exempler paa de Friheder der har faaet Raaderum, inden den naaede at faa Dansk Dragt paa. Af en samtidig Udgave findes et Exemplar i Hjelmstjernes Bogsamling (2053 i 4to), og et andet sammesteds (3051 i 8vo) af en yngre, trykt i Lyon 1579. Den franske Krønike er helt igjennem fulgt i Chr. Pedersens Bearbejdelse,

men den er frit gjenfortalt og afkortet. Fortalen er naturligvis hans egen, derimod har han benyttet den franske Fortale, som fortæller om de ser Feer, til Slutningen (S. 310). Og i Overensstemmelse med hans Udgave af Karl Magnus Krønike gjør han ogsaa her strax „Hertug Geoffroy" af Danmark til Kong Gøttrik, og faar saa Olger sin Plads anvist i Saxes Kongerække som hans Søn Olav.

Man angiver i Almindelighed, at hans Oversættelse blev trykt i Paris 1514 el. 1515, men baade Aar og Trykkested beror vist paa urigtige Gisninger. Den første der taler om, at Bogen er trykt i Paris, er, saavidt vides, Lyschander (Danske Kongers Slægtebog S. 182), og efter ham er det gjentaget af A. Bartholin, Sibbern o. s. fr. til den nyeste Tid. Af disse Ældre angives imidlertid endnu intet Aarstal, det har først Langebek sat til i Vidensk. Selskabs hist. Almanak (1764): „omtrent 1514 eller 1515", en Angivelse som J. Worm ej engang har turdet optaget i sit Literatur-Lexikon (1773), men først er kommen ind i Supplementbindet, og derfra vandret videre. Lyschanders Bemærkning er vist blot bygget paa det ovenfor omtalte Sted i Chr. P.s Fortale, hvor han siger, han fandt Bogen „i Paris .. og lod hende .. prente", men den her atter trykte Malmø-Udgave 1534 viser, at de yngre Udgaver paa dette Sted har udeladt et lille Ord som forandrer Meningen, thi der staar: „og lod hende nu prente", altsaa i Malmø 1534, og ikke i Paris. Da man først havde faaet antaget en Pariser-Udgave, er det let at forstaa, hvorfor denne senere blev ansat til 1514 eller 1515, for i de Aaringer var Forfatteren som bekjendt i Paris og beskjeftigede sig flittig med at prente Bøger. Th. Bartholin slaar allerede derpaa i sin Afhandling de Holgero Dano 1677 (S. 5), uden at angive noget bestemt Aarstal, og denne Vaklen hos Langebek mellem 14 og 15 røber, at det er Gisning. Selv om man ikke vil lægge Vægt paa, at Malmø-Udgaven ikke taler om nogen ældre, hvad Chr. P. dog ellers plejer, saa forudsætter Efterskriften to Ting, som gjør en Udgave fra de nævnte Aar umulig, nemlig at Forfatteren var Protestant, og at han havde udgivet Karl Magnus; men det første blev Chr. P. først i sin Landflygtighed (1526-32) og det er ovenfor viist, at hans Karl Magnus Krønike udkom først efter hans Hjemkomst. Og selv om man vilde antage, at Efterskriften var senere føjet til i en yngre Udgave af Forfatteren selv, — hvad der nu ikke er ringeste Spor til, og som Ingen vilde falde paa, uden for at støtte en Gisning som ovennævnte, — saa maa man (som Nyerup da og var tilbøjelig til) idetmindste lade Fortalen gaa samme Vej, thi den bærer ogsaa Spor af den yngre, og i politisk Henseende forandrede Tid. Lyschander siger, at Chr. P. udsatte

Bogen paa Kong Christians Befaling, og det er meget rimeligt, men i Fortalen staar det ikke ligefrem, det antydes kun forblommet, medens det i gamle Dage (s. Fortalen til Tidebogen) hed rentud: „Højbaarne Fyrste Hr. Christiern med Guds Naade osv. til Tjeneste". Da Olger Danske kom ud, sad den højbaarne Fyrste som en fangen Fugl paa Sønderborg. — Rimeligst er det, at det er ikke under hans første Ophold i Paris, Chr. Pedersen har fundet Bogen, men under et senere, og han kan jo fra Antverpen have været der flere Gange, men navnlig var han der i Sommeren 1527 i sin Konges Ærinde. Han har da sagtens oversat den, medens han var i Nederlandene, og ført den med sig hjem, hvor han lod den trykke, saasnart han kom lidt i Ro[1]).

Denne originale Udgave har hidtil ikke været kjendt af vore Literatorer, men Exemplarer af den findes, i Upsala et smukt og fuldstændigt, indbundet sammen med Karl Magnus, og i Svenske Akadms. Bogsamling i Stokholm et noget defekt, (det mangler navnlig sidste Ark). Hele Bogen tæller 27 Ark (A-EE) i lille Kvart ligesom Karls Krønike. Den ældste Udgave der hidtil har været nævnt, næst den opdigtede fra Paris, er en af 1552, trykt i Malmø af Oluf Ulriksøn i lille Oktav. Nyerup gjorde opmærksom paa den i Minerva 1789 I, 401, og traf siden endnu et Exemplar af samme Udgave, (hos Suhm og Scavenius), som begge er gangne tabt; men et Brudstykke af den (Bladene Oi-iii, Siii-viii, Ti-vi, Viii-vii, ialt 20) er det udentvivl som Pastor Th. Fenger nylig har fundet i sin Nærhed (hos en Mand i Aale ved Horsens). Bogen maa have udgjort 22 Octav-Ark. Af senere Udgaver har lang Tid en fra 1665 (i Karen Brahes Bogsamling, men tabt) og en fra 1695 (i Hjelmstjernes) været de ældste man kjendte, men da Bogen i Yndest hos Folket har overgaaet alle sine Jævnlige, har der sikkert ogsaa før og imellem disse to Oplag været mangfoldige, saaledes som det er vist, at der er efter dem i det 18de og 19de Aarhundrede (1706, 1707, 1729, 1750 [hos Schønau, der ogsaa nævner „Jersins Oplag"] 1756, 1782, 1784), indtil Trykkefrihedsselskabet 1842 udbredte en ny, af Nis Hanssen bearbejdet, med Træsnit forsynet Udgave. En noget forkortet Udgave af Olgers Krønike udkom samme Aar i Kristiania, og en anden med Billeder, efter N. Hanssens, sammesteds 1847.

Paa Tysk blev Bogen oversat og udkom i Frankfurt 1571; paa Islandsk findes en Oversættelse i Haandskrift i Arna Magnæanske Samling (592 i 4to).

[1]) Naar Rothe i sit Skrift om Holger Danske flere Gange nævner en Udgave 1532 (S. 6, 28, 29), da maa det sikkert være en Fejltagelse. Efter hvad her er oplyst, kan en saadan Udgave neppe have existeret.

St. Sebaldus Krønike.

I et Bind paa Kongens Bibliothek (gl. kongl. Haandskrift-Samling Nr. 1071 fol.) findes blandt andet tre løse Folio-Ark, som udentvivl har hørt til en Katalog over det gamle Bibliotheca regia. Deraf ser man, at „udi det øverste røde Laasefkab, hvorpaa Kongl. Majestæts Krone staar" fandtes mellem andre „Documenter" ogsaa „Sare Grammaticus danice E 14", og der er ingen Tvivl om at denne Danske Sare er Chr. Pedersens Krønike, der indeholdt hans Oversættelse af Sare og forskjellige Tillæg dertil. Thi netop samme Signatur E 14, har de Afskrifter af "Magistri Chr. Petræi første Bog om Koning Dans Afføde" og af "St. Sebaldi cronica Magistri Chr. Petræi" som findes i Stephanius Samlinger til den danske Historie (Foliant-Haandskriftet K 7 i kgl. Bibl. i Stokholm), med Tilføjelse af Løbenumrene 1619 og 1699[1]). — Dog har man en ældre og bedre Afskrift af Sebaldus-Krøniken i A. S. Vedels Parolipomena hist. danic. Tom. II (Gl. kgl. Saml. 827 fol.); efter denne har Langebek taget den Afskrift som findes i Ny kgl. Saml. 882 i 4to, og efter Langebeks Afskrift har igjen Suhm trykt Bogen i Kritisk Historie af Danmark III. S. 227. — I nærværende Udgave er Vedels Afskrift fulgt.

Dersom Historien eller rettere Legenden ikke tydelig nok vidnede om, at Chr. Ped. havde skrevet den før han blev Protestant, altsaa før han gik i Landflygtighed, kunde man allerede slutte det af den første Linie, der forudsætter, at Kong Christiern den Anden endnu sad ved Roret.

Iøvrigt er Bogen en Oversættelse af den latinske Legende om denne Helgen, men naar Chr. P. til Slutning (S. 323) henviser sine Læsere til Passionale sanctorum, saa kan dermed ikke menes det Værk der er mest bekjendt under det Navn, nemlig Jacobus de Voragines Legenda aurea, ogsaa kaldt historia Lombardica, thi der findes den ikke. I Acta Sanctorum derimod er den optaget efter et gammelt Haandskrift under Sebaldus Dag, den 19de August.

St. Karls Krønike.

I sin Bog om Danske Forfattere nævner Lyschander (Westphalen, Monumenta Germanica, Tom. III p. 454) blandt Chr. Pedersens

[1]) Det er en Fejl, naar Molbech (Hist. Tidsskr. IV. S. 136) gjør dette E til exscriptus, og 1699 til et Aarstal (medens han udelader 1619 ved det første), thi Stykket er afskrevet længe før 1699.

Skrifter ogsaa en Levnetsbeskrivelse af den flanderske Greve Karl Danske, Kong Knud den Helliges Søn, der efter sin Faders Drab af Moderen blev bragt til hendes Hjemstavn Flandern og blev senere Greve der, men delte sin Faders Skjebne og led, efter Tidens Betragtning, Martyrdøden i Brygge 1127. (C. F. Wegener, Om Carl Danske. Sorø, 1839). Denne Beretning af Lyschander bestyrkedes ved at Vedel, mellem de Skrifter, han udskrev af Chr. Pedersens historiske Samlinger, ogsaa nævner St. Karl (Wegener, Om A. S. Vedel, 2den Udg. S. 79. 204). Imidlertid er der ligesaalidt imellem Vedels talrige Papirer som andensteds i vore Biblioteker hidtil noget Spor opdaget af en saadan Krønike. Derimod findes der i den ovenfor nævnte Kodex i Stokholm, som har hørt til Stephanius' Samlinger, (der som bekjendt ved en mærkelig Formæling af List og Ligegyldighed i Frederik den Tredies Tid blev solgt til Sverige), midt inde i et andet Stykke [1]) — navnlig en dansk Krønike fra Valdemar Atterdag til Frederik den Anden "ex antiquitatibus Laurentii Aarhusiensis" — 8 Blade, som upaatvivlelig høre til denne tabte St. Karls Krønike af Chr. Pedersen, derom vidner baade Indhold og Form tydelig nok.

Det er et Brudstykke, der mangler baade Begyndelse og Slutning, men er dog stort nok til at vise, at nyt Udbytte vilde ikke være vundet for Karl Danskes Historie, om det havde været helt, thi det er kun en fri og noget forkortet Oversættelse af Gualters Martyrhistorie, som Chr. P. har leveret. Han skrev for Folket, og det laa ham — og hans Konge — paa Hjerte, at Alt hvad stort og godt der var fortalt om Danske og deres Bedrifter i fordum Tid kunde blive læst paa Dansk og Folket bekjendt; derfor oversatte han Saxe og gjennemsøgte alle fremmede Krøniker, for at udfylde hans Fortællinger, derfor opsøgte og fordanskede han Olgers Krønike, derfor oversatte han St. Sebaldus, og derfor oversatte han endelig Gualters Vita St. Caroli.

Denne Gualter (eller Walter) var en fransk Præstemand, samtidig og personlig bekjendt med Grev Karl, og var af ham kaldt til Ypern, kort før Greven blev myrdet. Han havde talt med Greven hans Dødsdag, og skjønt han ikke var i Brygge, da Mordet skete, beraaber han sig stadig paa Øjenvidner til de Jærtegn der gik for sig med det hellige Lig, og nedskrev sin Beretning umiddelbart efter. Den er flere Gange trykt, først 1615 i Paris, sidst af Langebek i Scriptores R. D. IV. S. 77.

Chr. Pedersens Oversættelse følger sin Original paa hans sædvanlige frie Maade, hvorefter det er ham mere om at gjøre at faa sagt paa

[1]) Molbech har overset dette Brudstykke (Hist. Tidsskr. IV. S. 136).

tydeligt Dansk hvad han vil have med, end at følge sin Forskrift i alle Enkeltheder. Brudstykket omfatter Cap. 28-47 hos Gualter.

Danske Udvandrere.

Medens der er sikre Vidnesbyrd nok for, at Chr. P. har skrevet St. Karls Legende, og det fundne Stykke ligner hans Pen saa grandgivelig, at der kan ingen grundet Tvivl være om, at det hidrører fra den: er der derimod Ingen som har berettet os, at han har skrevet en Krønike om Danske Udvandrere i fordum Tid. At jeg har turdet optage den mellem hans Krøniker, beror paa en Gisning, som jeg dog haaber vil findes saa rimelig, at Krøniken der kan forsvare sin Plads. Skriftet er forfattet 1521, altsaa i de Aar, da Chr. P. netop skrev sin Danmarks Krønike, og skjønt der forekommer enkelte Udtryk deri, som jeg ikke veed at have fundet andensteds i hans øvrige Skrifter (s. mærit 335[21]. 350[24], syndeflod 335[26], moed i sol 339[3]. 341[20]), er Sproget ham dog i det hele saa ligt, at det er vanskeligt at tænke sig en samtidig Forfatter, der til samme Tid behandlede de samme Gjenstande, som han vitterlig sysslede med, og som behandlede dem paa samme Maade. Thi ikke blot Fortællingsmaaden ligner saameget Chr. P., men der øses ogsaa af de samme Kilder, som han just stadig benyttede: „de tre Bispers Krøniker" (349[25]), Isidorus, Antonius, Vincentius, Mag. Bartholomæus, [Erik Olavsens] Chronica Gotorum, Fasciculus temporum, Nicolaus de Lyra, Saxo, medens en enkelt, nokfom bekjendt og flittig benyttet, Forfatter Joh. Anglicus d. e. Mandeville kun forekommer her. Nu er det saaledes, at Tavsheden hos Lyschander og andre Gamle om denne Krønike lettelig forklares af, at de vel omtale Chr. Ps. store Krønike, hans "Corpus historiæ Dan.", men Ingen siger fuldstændig hvad den indeholdt; det har man først faaet at vide, ved nøiere at undersøge Vedels mange efterladte Papirer. Men findes den da der omtalt? ja, det er det jeg mener. Vedel nævner flere Gange mellem sine Samlinger: Paralipomena historiar. Danic. eller som han ogsaa kalder dem, Appendices Saxonicæ Tom. I-IV; første Tome indeholdt Tillæg til Saxes første ni Bøger, og var udskreven af Chr. Pedersens store Krønike, men er hidtil ikke fundet; anden og tredie Tome, som findes endnu og senere skal blive omtalt, var af samme Kilde, dette har for tredie Tomes Vedkommende først Wegener i vore Dage beviist; hvad om da fjerde Tome ogsaa var en Udskrift efter Chr. Pedersen? Ja, men fjerde Tome er tabt, siger man. Det er idetmindste hidtil antaget, men da vi af Vedels

Papirer kjender dens Indhold: de Gothis, de Longobardis, de Normannis et de Udgero Dano[1]) og dette svarer ganske til den her omtalte Udvandrer-Krønike, er det sandsynligt, at vi i denne har den fjerde Tome af Vedels Paralipomena hist. Danic., og i Henhold til hvad ovenfor er paapeget, at denne ligeledes hidrører fra Chr. P.s store Krønike.

Der findes forskjellige Afskrifter af den, baade her og i Sverige. Den ældste og bedste, jeg har truffet og her aftrykt, er Thøtts 1543 i 4to, fra Aaret 1582 (skulde den ikke have hørt til Vedels Samlinger?). Den begynder med et lille Verdens Kort, for at orientere Læserne paa „werdsens kreyß": Jordkloden, eller rettere Jordskaden omslynges af „det hav som løber omkring verden", i hvis Udkanter man treffer Engeland og Hyberneland, Island, Grønland og Orkenøerne mod Nord-Vest, og de Indiske Øer mod Syd-Vest. Jorden deles af „det medelste hav", saa at den østlige Halvpart beholder „Asia, som indeholder den medelste Part af Verden" med Chaldea, Syria, Assyria, Jødeland, Jerusalem, Tatteris regimente og Ægypten i Vest, og det store India med Paradis i Øst. Den vestlige Halvpart deles atter midtad af det lybiske Hav, saa mod Nord kommer „Europa den anden part af verden", med Rom, Tyskland, Danmark og Frankerige, og mod Syd „Affrika den tredie part af verden" med „den store Karthago, Lybia og Gethulia." — En anden Afskrift fra 16de Aarhundrede (4to), som ogsaa har Verdens-Kortet, findes i Karen Brahes Bogsamling i Odense, og er ovenfor benyttet i Anmærkningerne under Mærket B. — En tredie skrivlig Afskrift, indlemmet i et Kvart-Haandskrift (Gl. Nr. 15) i kongl. Bibliothek i Stokholm, hidrører ogsaa fra Slutningen af 16de Aarhundrede (s. Molbechs Fortegnelse i Hist. Tidsskr. IV S. 152 Nr. 55.) — En fjerde findes i den ovenfor nævnte Stephanske Kodex i Stokholm; den er fra det 17de Aarhundrede, og har faaet en latinsk Titel og en Indledning tilføjet, som tydelig nok er fra en anden og yngre Pen end Chr. Pedersens. Den er her benyttet under Mærket C.

Og Krøniken er ikke blot bleven tidt afskreven, men den er sikkerlig ogsaa trykt. Det kan neppe være anden Bog end den, der har været, men ikke længer er i Karen Brahes Samling, med Titel: „En kort historisk Beskrivelse om nogle Slags Folk, som udi fordum Tid ere udragne af Danmark og have tvunged mange Lande under sig", Kjøbenhavn, 1617 in 8vo. (L. Linds Fortegnelse S. 141).

Den Maade, hvorpaa Holger Danskes Krønike behandles her (351) afgiver iøvrigt et nyt Bevis paa, at Folkebogen om ham er fra et senere Aar.

[1]) Vedels Promus Condus i Westphalens Monum. German. IV 1586.

Om Odin.

Naar Stykket om Odin (S. 354-55) her, ligesom ellers hvor det er afskrevet eller nævnt, kaldes „Første Bog om Odin", da er Meningen neppe, at Forfatteren har haft en „Anden Bog" om samme Æmne, men det vil vel sige: Første Bog (af Danmarks Krønike), om Odin. Det er nemlig rimeligt, som Wegener har gjort opmærksom paa, at Chr. P. har haft sin Krønike, saalænge den fulgte Saxe, delt i 20 Bøger, saa at Valdemar Sejer blev den 21de (S. 438). Stykket findes og er her gjengivet efter Vedels Paralipomena II Bl. 76-77. Det er taget af „den gamle Norske Krønike", der af Chr. P. ligesom i Almindelighed i det 16de Aarh. (jf. J. Mortensens Fortale til den Norske Krønike 1594) tillægges Biskop Islef og Præsten Are (Frode), og svarer i det hele taget til Begyndelsen af Snorres Ynglinge-Sage, men om han, her og ellers hvor han angiver den Norske Krønike som Kilde, har øst umiddelbart af Snorres Værk og behandlet Fortællingen paa en fri Maade, som vel nok kunde ligne Chr. P., eller om han skulde kunne haft Adgang til ældre Kilder, vil jeg indtil videre helst overlade Andre at afgjøre, der kunne anstille Undersøgelsen med større Grundighed.

Første Kong Dans Afsøde.

Fortællingen om Dans Afkom er ligesom den om Odin taget af Ynglinge-Sage, men det gjelder ligeledes om denne, at Afvigelserne fra Ynglinge-Sagaen som vi kjender den hos Snorre, er saa store, at det falder vanskeligt at tænke sig, den er taget umiddelbart deraf. Begyndelsen kunde vel Chr. P. nok selv tillempe af hvad der fortælles i Yng. S. om Dygge og senere om Alf og Ynge, skjønt det forudsætter rigtignok en Navne-Forvanskning eller dog en Fejlskrift i hans Skindbog, for at faa Drotte og Dagred til Søstre og til Døtre af Kong Dan. At han ligesom flere af sine Eftermænd udelader Snorres Vers, vilde intet sige, derimod er det mærkeligt, at han (S. 360) anfører et gammelt dansk Vers, der synes at være Brudstykke af en ubekjendt Kæmpevise. Istedenfor Dags Spurv der aad Korn, har han en Falk der aad en Høne (S. 356). Han fortæller udførligere end Snorre om Agners Død (S. 357), om Alf og hans Dronning Bera, om Otte Vendelkrage (S. 362), om Ingels Barndom (S. 365), medens han ikke nævner Hagbard og Stærkodder eller Svipdag og Beigad under Hugleb (S. 359),

og hvad der betyder mere, intet om de danske Kongers Bedrifter under Ann (S. 360), eller om Yrse og Rolv under Atils (S. 363). Thi det sidste ligner saalidt Chr. Ped., dersom hans Forskrift indeholdt noget saadant, han, som i sine Krøniker ellers giver de stærkeste Beviser paa, at alt gik for ham ud paa at samle og fremhæve Danekongers og Danske Mænds berømmelige Gjerninger, saa han betænker sig ikke paa at trodse al Kritik, med samt Navne og Tidsregninger og stundum rigtig Sammenhæng, for at tilfredsstille sin Patriotisme.

At det skal være et Stykke af Danmarks Krønike, siger Forf. udtrykkelig selv til Slutningen (S. 367[31]), og har derhos antegnet (S. 356), hvor han vilde indskyde det, strax i Begyndelsen af Saxe; thi denne og de følgende Bemærkninger hvor Stykkerne skulde staa i Saxes Krønike hidrøre vist fra ham, og ikke fra Vedel; de er nemlig skrevne med samme Haand som Texten, og ikke som flere af Anmærkningerne egenhændig af Vedel. Jeg har her i Udgaven betegnet denne Forskjel, ved at lade Vedels egne Anmærkninger trykke med Cursiv.

„Dans Afføde" findes i Vedels Paralipomena II Bl. 67-75, derfra er de Langebekske Afskrifter tagne Ny kgl. S. 881-82 i 4to.; en anden Afskrift findes i den Stephanske Kodex i Stokholm K. 7 (fol.), signeret E 14. 1619, der som ovenfor viist svarer til Signaturen paa „den danske Saxo", der fandtes i det gamle kongelige Bibliothek.

Tillæg til Saxes 10-14 Bog.

(Efter Vedels Paralipomena historiarum Danic. Tom. II).

Vedel skriver selv, at de to første Dele af hans Tillæg til Saxes Krønike var udskrevne af Chr. Pedersens Værk, som Kantsleren J. Friis overlod ham (s. Promus Condus). Første Del kjende vi ikke, men af Fortegnelsen sammesteds (gl. kgl. S. 2439 i 4to) lære vi, at den har indeholdt: „A. Oluf Tryggesens Historie, hvorledes han holdt det store Slag med K. Svend Tveskæg. — B. K. Regners Børn og Børnebørns Historie, 1. K. Iver Regnersøn, 2. Harald Klag, 3. Erik Barn, 4. K. Ragnvald Regnersøn, 5. K. Bjørn Regnersøn, 6. K. Sigfrid og K. Gotfrid hans Broder. — C. nogle andre Konger som endel ere forbigangne af Saxone, Rihilles [Westphalen: Ristlles], Guderom, Trugillus, Huntinus, Giord, laadne Knud, Svend Langfod, K. Frode hans Broder, Harald Blaatand [?], Rolf og Gelder som indtog Normandien. — D. Item nogle andre historiske Tractater om Gøde og Gøtrik, Galter, Hemming, Harald Alfrasøn og Knudsøn, Frode hin Store." Af denne Liste, der hos Westphalen IV. 1587 har endnu

en Del flere Fejl end her fagtens, bekræftes det idetmindste, at Chr. Pedersens Bog har været Samlinger til en Krønike, som han har nedskrevet, efterhaanden som han traf hvad han kunde bruge i de fremmede Kilder, hvoraf han vilde udfylde Sares Fortællinger. Deraf bærer den anden Del af disse Samlinger ogsaa umiskjendelig Spor, saaledes som vi har den blandt Vedels Papirer (Gl. Kongl. S. Nr. 827 i fol.). At Vedel har ladet denne afskrive, efter at Chr. P.s Krøniker havde lidt ilde Medfart, synes at fremgaa af, at Tillæget til 12. og 13. Bog af Sare mangler, og det om Erik Emund er et Brudstykke uden Begyndelse. Ialtfald er den taget tro efter sin Forskrift med al dennes besynderlig Uorden, hvor Kongerne ikke blot er kastet om mellem hverandre, men de samme Træk fortalt forskjellige Steder, eftersom de forekomme i de forskjellige Kilder. Dog er det voveligt at sige, hvormeget af denne Uorden, gamle Christiern kunde have ladet passere ind i sin Krønike; han tog det gjerne ikke saa nøje. Sit Fædreland elskede han og sine Fædres Bedrifter var det ham en Lyst at opbevare for Efterslægten, men denne Kjærlighed og et født Mesterskab til at føre en jævn dansk Tale i Pennen er ogsaa hans Hoveddyder som Krønike-Skriver. Der er intet Spørgsmaal om, at vor Literatur jo har lidt et ikke ringe Tab, ved at hans danske Sare, som Efterskriften til Olger Danske (S. 313) viser, var færdig, ikke blev trykt og gjort til Folkelæsning, thi selv om han ikke altid havde ramt Meningen, som Vedel beskylder ham for, saa bekræfter de levnede og her udgivne Tillæg, hvad da al Chr. P.s Skrift beviser, at han var selv Vedels Mester i at skrive Dansk, i at overføre Modersmaalet frit, utvunget og ukonstlet i Skrift, saaledes som det fødes paa Tungen, og let igjen forstaas. Dernæst giver disse Levninger et nyt Bevis paa, hvor flittig en Arbejder Chr. P. var, thi det er ingen lille Række af fremmede tildels vidtløftige Værker han har gjennemgaaet, for at indsamle sine Bidrag til Fædrelandets Historie.

Hyppigst og i det hele mest har han benyttet den Norske Kongekrønike, som han tillægger Biskop Islef og Præsten Are, og en anden (Jomsvikinge Sage), som han tillægger Biskop Bjørn. Foruden disse har han endnu til Harald Blaatands Historie brugt den franske Statsmand Robert Gaguinus, Ordens-General for Trinitarierne, som spillede en vigtig Rolle under Ludvig den 11te, og skrev en Frankerigs Historie († 1501). Til Svend Tveskjæg har han benyttet, foruden den Engelske Krønike, Italieneren Paulus Æmilius' Frankerigs Krønike, paa hvilken Forfatteren anvendte 30 Aar, efter at han i dette Øjemed at skrive en saadan, af Ludvig den 12te var kaldet til Paris. Han omtales som endnu levende (S. 377), men da denne Forfatter døde 1529, maa

7

Chr. P. altsaa, som Nyerup allerede har bemærket, have skrevet sin Krønike forinden. I Knud den Stores Krønike nævnes Henrik Corner, som vist skal være Herman Cornerus, en lybsk Sortebroder, som i 15de Aarh. skrev en Verdenshistorie fra Christi Fødsel til 1435; desuden den franske Sortebroder Vincentius Bellovacensis' bekjendte Værk Speculum, hvis ene Fjerdepart (historiale) ligeledes er en Verdenskrønike; Forf. var Lærer for Ludvig den 9des Sønner, († 1264). Endvidere Italieneren Antonius Coccius Sabellicus, hvem Chr. P. kalder Wrkebisp i Florents, hvor han rigtignok var født, og som skrev en Venetiansk Krønike († 1436); af den flittige Forfatter, Hamborgeren Alb. Krantz († 1517), hans Vendiske Krønike, saavelsom Skrifter af en Wrkedegn Henrik af Hincindin, af den italienske Graabroder Bernardinus de Bustis fra Slutningen af det 15de Aarhundrede; samt den Normanniske Krønike. Til Svend Alriveesøn har han øst, næst af den Norske Krønike, af Marianus Scotus († 1088) som skrev en Englands Krønike. Mogens den Gode og Harald Haarderaade har han, som rimeligt var, hentet sin Underretning om af den Norske Krønike; og til Svend Estridsen desuden af Adam af Bremen og den svenske Missionær og Martyr Britten St. Eskils († 1076) Legende (trykt i Fants Scriptores rerum Suecic. II). Under Knud den Hellige nævner han den navnkundige franske Theolog Johan Charlier Gerson "doctor christianissimus" († 1429), og den endnu berømtere Wrkebisp i Canterbury Anselm, samt R. Gaguinus. Tillæget til Erik Emun har han atter fra den Norske Krønike. Han har benyttet disse sine Kilder frit, saa han ikke ligefrem oversætter men gjengiver deres Indhold, og tidt udmaler det mere eller mindre, efter som det har tiltalt ham selv.

Da denne anden Tome af Vedels Paralipomena er fra en Afskrivers Haand der i meget følger Chr. Pedersens Skrivemaade, men ændrer en Del efter sin egen jydske Mundart, har jeg ført den i flere Enkelthedder tilbage til Forf.s almindelige Brug, trykt dem for dennem, de icke bliffue for di icke blyffue, et land og et aar for en land og en aar, samt ikke gjengivet hans mange fordoblede Ende-Konsonanter, saalidt som t i gaardt, raadt, badt. Den efterfølgende tredie Tome er derimod afskreven paa Jydsk af Vedel selv, og af begge Grunde har jeg gjengivet den uforandret. Kun er i denne som i den anden en Del af Vedels latinske Marginaler udeladte.

Fortsættelse af Sares Krønike.

(Efter Vedels Paralipomena h. D. Tom. III.)

Dr. Wegener har viist, at det Bind vi med Vedels egen Haandskrift har tilbage af hans Samlinger, med Navnet Paralipomena historiarum Danicarum Tom. III (Gl. Kgl. S. 828 fol.), er efter Vedels egne Oplysninger ligesaavel udskrevet af Chr. Pedersens store Krønike, som de to første Bind med samme Navn (Om A. S. Vedel 2den Udg. S. 79): og Bindets Indhold bekræfter fuldelig dette. At Skriftet er forfattet før Reformationen, fremgaar allerede af de hyppige Træk af Kloster-Historien Udtryk som „Guds værdige Legeme" (S. 466[16]) og f. Ex. Skildringen af Dronning Margretes Fromhed (S. 467), saavelsom de mange indstrøede „Jærtegn"; og ligesom Chr. P. gjenkjendes helt igjennem, saaledes navnlig paa Udfaldene mod de Svenskes Troløshed (S. 494. 497), de Tydskes Hovmod (S. 486), Krønikens Forsømmelse (S. 501-2), og endelig paa, at han som Kilde anfører Anders Christensøn af Helsingør (S. 487 og 501). Naar han første Sted tillige nævner Jens Andersen, „som nu er Biskop", da giver dette samme Tidsbestemmelse som ved anden Tome, at Bogen maa være skreven idetmindste før 1529.

Af fremmede Kilder nævner han her kun Dr. Eriks Svenske Krønike, som han stadig har benyttet. Ericus Olavi levede paa Karl Knudsens og Steen Stures Tid, var Domherre i Upsala, og blev den første Theologiske Professor ved det der 1476 oprettede Universitet. Hans Cronica regni Gotorum har været flere Gange trykt, sidst i Fants Script. R. S. II. Iøvrigt ser man, at Chr. P. har brugt vore egne Klosterkrøniker (S. 459[22]), og idetmindste Stedet 468[7-10] ser ud som et Citat af Rimkrønikens:

Intet Vold eller Verdsens Magt
kan de samme Riger beskade,
Imeden de blive ved samme Vagt,
som jeg dem sammen lade.

Dernæst har han ogsaa benyttet Folkeviser, baade den om Mathis [Henrik] Tagesøn (S. 491)

som værged sig jo saa vel,
siden han kom paa Knæ at staa,
syv [15] Mand slog han ihjel;

og en anden om Karl Knudsøns Indfald i Skaane (S. 505[3]). Men kjendeligt er det, at jo nærmere han kommer sin egen Tid, desflere Træk henter han fra Samtidiges Beretning.